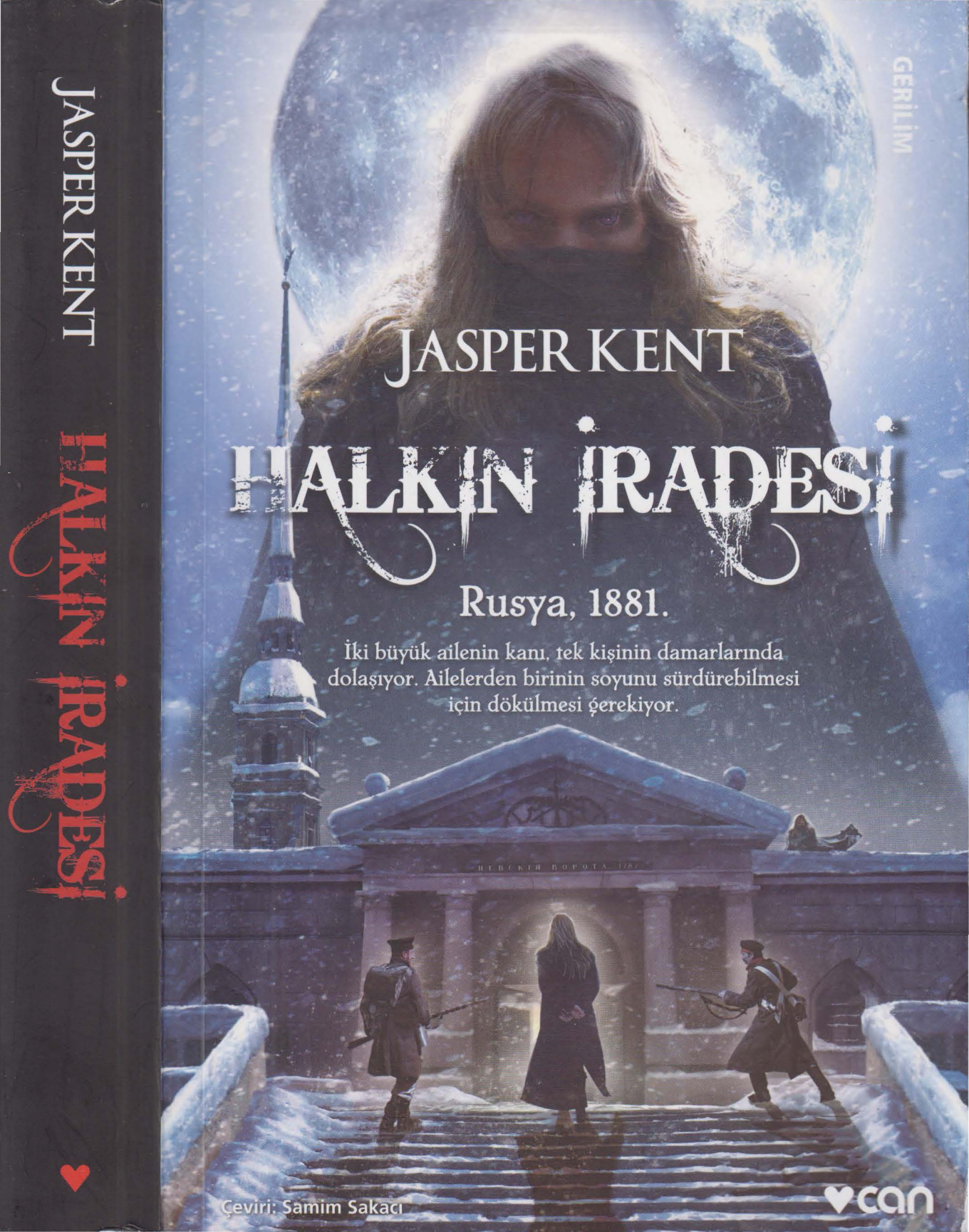
JASPER KENT

HALKIN İRADESİ

GERİLİM

JASPER KENT

HALKIN İRADESİ

Rusya, 1881.

İki büyük ailenin kanı, tek kişinin damarlarında dolaşıyor. Ailelerden birinin soyunu sürdürebilmesi için dökülmesi gerekiyor.

Çeviri: Samim Sakacı

can

JASPER KENT

Halkın İradesi

The People's Will, Jasper Kent
© 2013, Jasper Kent
© 2014, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.
Bu eserin Türkçe yayın hakları Transworld Publishers ve Anatolialit Telif ve Tercümanlık Hizmetleri Ltd. Şti. aracılığıyla alınmıştır.
Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncın yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Haziran 2014
Bu kitabın 1. baskısı 7000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Seçkin Selvi

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Tasarım (www.lom.com.tr)
Kapak resmi: © Paul Young / Artist Partners Ltd.

Kapak baskı: Azra Matbaası
Litros Yolu 2. Matbaacılar Sitesi D Blok 3. Kat No: 3-2
Topkapı-Zeytinburnu, İstanbul
Sertifika No: 27857

İç baskı ve cilt: Ayhan Matbaası
Mahmutbey Mah. Devekaldırımı Cad. Gelincik Sokak No: 6 Kat: 3
Güven İş Merkezi, Bağcılar, İstanbul
Sertifika No: 22749

ISBN 978-975-07-2198-4

CAN SANAT YAYINLARI
YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.
Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul
Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33
www.canyayinlari.com
yayinevi@canyayinlari.com
Sertifika No: 10758

JASPER KENT

Halkın İradesi

ROMAN

İngilizce aslından çeviren
Samim Sakacı

can

Jasper Kent, 1968'de Worcestershire'da doğdu. Cambridge'te fen ve doğa bilimleri öğrenimi gördü, kuramsal fizik dalında uzmanlaştı. Bir süre serbest yazılım danışmanlığı yaptıktan sonra, yaklaşık yirmi yıl müzikal tiyatro alanında oyuncu, müzisyen, yönetmen ve besteci olarak çalıştı. *Writer's Cramp (*Yazar Krampı), *Malvolio's Revenge* (Malvolio'nun İntikamı), *The Promised Land* (Vaat Edilmiş Toprak), *Remember! Remember!* (Hatırla! Hatırla!) adında dört müzikli oyun yazdı. Sussex'te yaşayan Kent, büyük ününü edebiyat alanında yaptı. Tarihî fantezi roman türünde bugüne kadar yazılmış tüm kitaplar arasında altıncı büyük yapıt olarak seçilen *Oniki, On Üç Yıl Sonra ve Çarın Laneti, Danilov Beşlemesi*'nin ilk üç kitabıydı. *Halkın İradesi,* dizinin dördüncü kitabı.

Jasper Kent'in Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Oniki, 2010

On Üç Yıl Sonra, 2011

Çarın Laneti, 2012

M. B. K. ve E. B. K. için

Yazarın notu

Ölçüler: Çar Büyük Petro, Rusya İmparatorluğu'nun ölçü sistemini büyük ölçüde İngiliz sistemine dayandırmıştır. Bu nedenle bir *diuym* tam olarak bir inçe eşittir (metinde İngilizce sözcük kullanılmıştır), *ayak* için de hem İngilizcede hem de Rusçada aynı sözcük ve ölçü kullanılmaktadır. Bir İngiliz poundunun yalnızca onda dokuzu kadar bir ağırlığa karşılık gelmesine rağmen, bir *funt* bir pound olarak tercüme edilmiştir. *Verst*, bir kilometreden biraz daha uzun bir uzaklık birimidir.

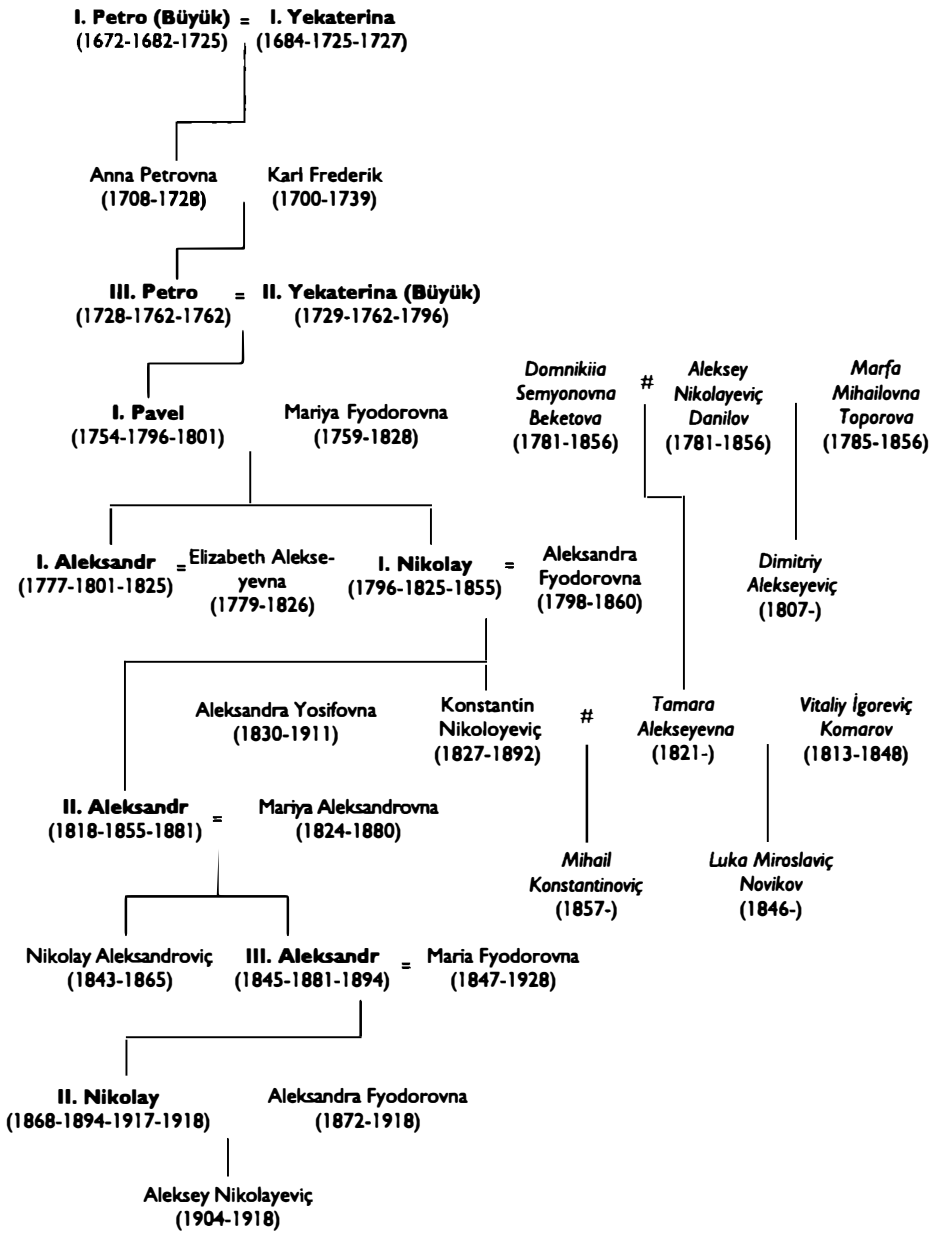
Tarihler: XIX. yüzyıl boyunca Ruslar tarihlerini eski Jülyen takvimini esas alarak yazmışlardır. Jülyen takvimi 1880'lerde Batı Avrupa'da kullanılan Gregoryen takviminin on iki gün gerisinden gelmekteydi.

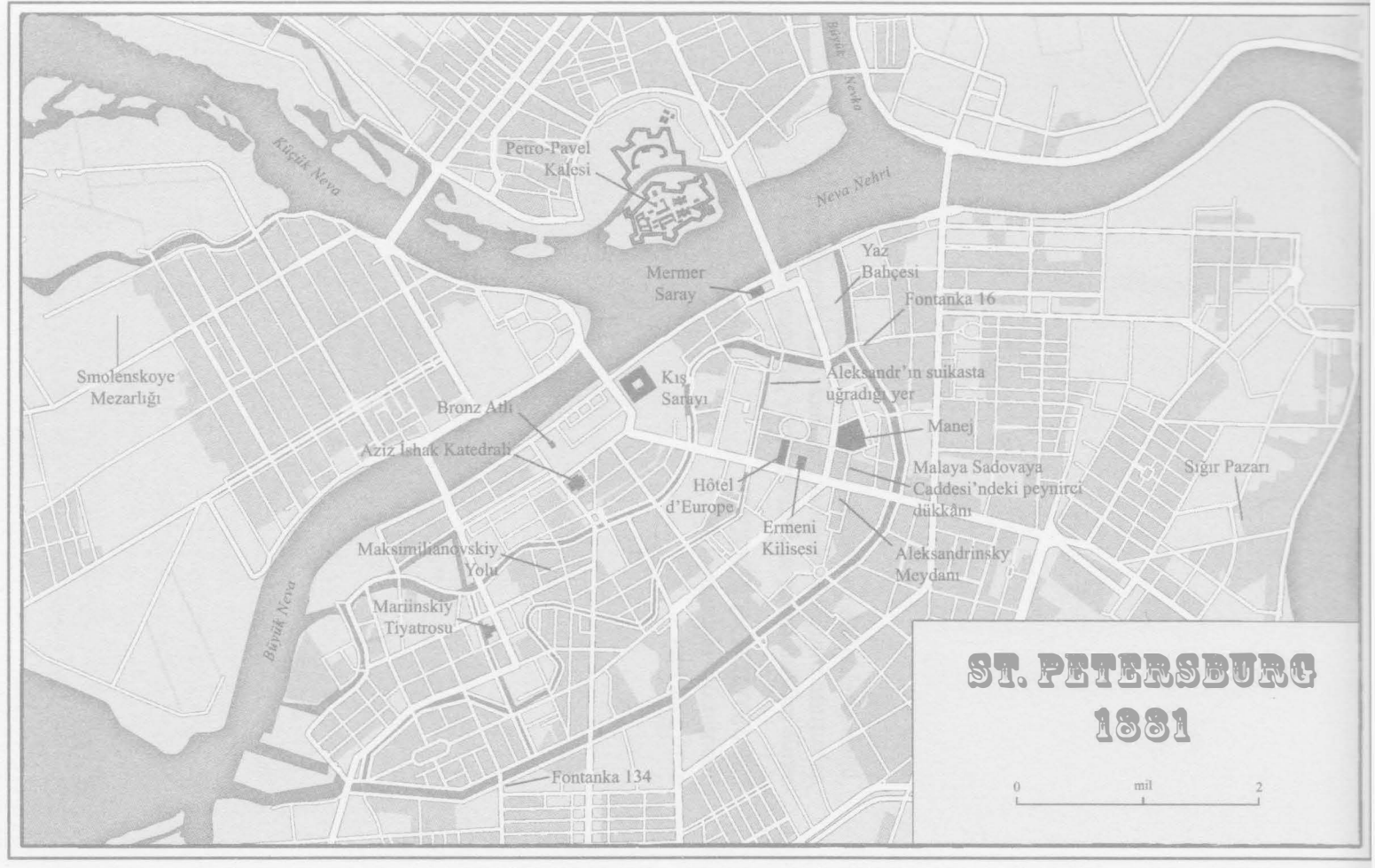
Metinde geçen tüm tarihler Rusların kullanım şekliyle verilmiştir. Örneğin Dostoyevski'nin ölüm tarihi Batılı tarih kitaplarında 9 Şubat olarak geçerken, kitapta 28 Ocak 1881 şeklinde verilmiştir.

John Dunne'a Esher'daki Aziz George Kilisesi hakkında verdiği bilgiler, Stéphane Marsan'a Fransızca konusundaki yardımları ve Seçkin Selvi'ye Osmanlı Dönemi'ndeki İstanbul hakkında verdiği fikirler için teşekkür ederim.

Romanov Hanedanı

Tahta geçen çar ve çariçelerin adı siyah olarak yazılmıştır.
Kurgusal karakterler italik olarak yazılmıştır.
Evlilik dışı ana babalık # işareti ile gösterilmiştir.
Tarihler, doğum-tahta geçme-tahttan inme-ölüm tarihleri biçimindedir.

Küçük Neva
Petro-Pavel Kalesi
Büyük Nevka
Neva Nehri
Yaz Bahçesi
Mermer Saray
Fontanka 16
Smolenskoye Mezarlığı
Kış Sarayı
Aleksandr'ın suikasta uğradığı yer
Bronz Atlı
Manej
Aziz İshak Katedrali
Malaya Sadovaya Caddesi'ndeki peynirci dükkânı
Sığır Pazarı
Hôtel d'Europe
Ermeni Kilisesi
Maksimilianovskiy Yolu
Aleksandrinsky Meydanı
Mariinskiy Tiyatrosu
Büyük Neva
Fontanka 134
ST. PETERSBURG
1881
0
mil
2

Yalnızca alçaklar, gücün kan dökenlerin değil,
damarlarında kan akanların yanında olduğunu unuturlar.
Gerçek şudur ki, yeryüzünde kan yasası hüküm sürer.

FYODOR DOSTOYEVSKİ
1881 yılındaki ölümünden
kısa süre önce

Öndeyiş

Karar oybirliğiyle alınmıştı. Ceza ölümdü.

1879 yazında *Zemlya i Volya*'nın (Toprak ve Özgürlük) Yürütme Komitesi merkez Rusya'nın Lipetsk şehrinde bir kongre düzenlemişti. On bir kişiydiler. Bir jüri oluşturabilmeleri için on iki kişi gerekiyordu ama onlar yeterdi. İşte tam da bu jüri fikri Rusya için bir yenilikti – hem de özellikle saygın bir Rus olan sanığın kendisinin önayak olduğu bir fikir. Anavatanın her yerinden gelmişlerdi – tabii ki Petersburg ve Moskova'dan ama güneyden, Gelendzhik, Odessa ve Kiev'den de. Ölüm cezasını en hevesle savunanlar güneyden gelenlerdi. Onlar yoksulluğu daha iyi biliyorlardı ya da en azından daha yakından tanıklık etmişlerdi. Aralarından bazılarının ana babaları on sekiz yıl önceki özgürleştirme öncesinde serf olmalarına rağmen, Yürütme Komitesi'ndekilerin hiçbiri gerçekten yoksul değildi. Bazıları hükümlünün aynı zamanda özgürleştiren kişi de olduğu gerçeğinde bir ironi iması sezebilirdi ama duygusallık zayıflık demekti. O, *onlarla* hesaplaşıyor olsaydı, duygusal davranmazdı.

Lipetsk bir kaplıca kentiydi ve bu on bir kişi –on erkek ve bir kadın– hasta kisvesi altında birer ikişer gelmişlerdi oraya. Sulardan içmiş, çamur banyosu yapmış, berrak ve balıktan yoksun suyunu seyrederek gölde kürek çekmişlerdi. Şiryaev, suyu insanlar için böyle sağlıklı hale

getiren ve aynı zamanda içinde balıkların yaşayamamasına neden olan şeyin mineraller olduğunu söylemişti. Şiryaev bir bilimadamıydı. Bunun faydası olacaktı.

Yörenin insanları arasında bu göl Deccal Gölü adıyla biliniyordu. Bu ismin nereden geldiğini ilk soran Frolenko olmuştu. Onlara, sözü edilen deccalın Çar I. Petro' dan –Büyük Petro– başkası olmadığı söylenmişti. Yürütme Komitesi üyeleri yüzlerindeki gülümsemeyi saklamışlardı. Petro buraya yargılamak için geldikleri adamın büyük, büyük, büyük, büyükbabasıydı. O, XVIII. yüzyılın başında Rus toplumunu yeniden şekillendirmeye başladığında, çoğu kişi onun İncil'in önceden haber verdiği sahte peygamber olduğunu düşünüyordu. Bugün ise, Hıristiyan mitolojisini pek önemsememekle birlikte Toprak ve Özgürlük üyeleri II. Aleksandr'a aynı gözle bakıyorlardı.

Yürütme Komitesi 15 Haziran'da şehir dışındaki bir ormana doğru yola çıktı; burası popüler bir piknik alanı olmasına rağmen, gözlerden uzak bir yer bulmayı başardılar. Esas amaçları piknik yapmak değildi ama yanlarında yiyecek, şarap ve votka getirmişlerdi. Keyifleri yerindeydi. Oraya giderlerken Zelyabov muazzam gücünü göstermek için yanlarından geçen bir *droşki*'yi arka aksından yakalayıp havaya kaldırarak arabanın önünde koşan atı durdurmuştu. Dikkati üstlerine çekmek istemiyorlardı, kimse onların gerçek amacını öğrenmemeliydi.

Yemekten sonra Aleksandr Dimitriyeviç Mihaylov adaşı Aleksandr Nikolayeviç Romanov'a yöneltilen suçlamaları okudu. Orada olmadığı için kendisini itham edenlerle yüzleşme olasılığı bulunmamasına rağmen, çarın bir savunması vardı. Mihaylov onu dikkate almadı. "Saltanatının ikinci yarısında imparator, altmışlı yıllarda ilerici kişilere yapmaları için izin verdiği iyi şeylerin neredeyse tümünü ortadan kaldırmıştır," diye açıkladı diğerlerine. Üyelerin her birine Aleksandr'ın saltanatının erken döneminde yaptığı reformların şimdi ve yaşamasına izin verilmesi durumunda ileride ülkeye getirebileceği kötülükleri

mazur gösterip gösteremeyeceği soruldu. Hepsinden aynı yanıt geldi: "Hayır."

Karar verilmişti.

Sonra infazın nasıl gerçekleşeceğini ve çar öldükten sonra monarşinin bütün gösterişli yapılarının nasıl yerle bir edileceğini konuşarak devam ettiler. İkinci konu basit, hatta neredeyse sıkıcıydı. Devrimi halk yapacaktı. Aleksandr'ın ölümüyle birlikte kitleler özgürleştiklerini hissedeceklerdi. Mesele yönetim dönüşümünün nasıl harekete geçirileceğinden çok, dönüşümün nasıl idare edileceğiydi. Ama ölecek olanın yalnızca çar olmaması işe yarayabilirdi. Tahta geçebilecek belli bir kişi olmazsa her şey daha kolay olurdu. Çareviç Aleksandr Aleksandroviç, III. Aleksandr olmamalıydı. Henüz on bir yaşında olmasına rağmen, onun oğlu da II. Nikolay olmamalıydı. Romanov adını taşıması durumunda, çocuk imparatora dahi tepki gösterebilecek insanlar vardı.

Ama asıl hedef çar olmalıydı. Onun nasıl öleceğini konuşmaya başladıklarında, bilimadamı Şiryaev yeni çağı başlatacak yeni bir buluşu, dinamiti, önerdi. Dinamit gerek duydukları her şeyi sağlardı. İnfazcıya kaçabilme fırsatı verirdi; hem zalimin kendisiyle hem de beraberindekilerle hesaplaşma şansı sağlardı ve fark edilirdi. Toprak ve Özgürlük, Fransız seleflerinden terörün kendisinin bir politik ifade olduğunu öğrenmişti.

Ve böylece Lipetsk Kongresi birçok karar alınarak sona erdi. Yürütme Komitesi ne yapılması gerektiğini biliyordu. Nasıl yapılacağını da. Geriye sadece ne zaman olacağını belirlemek kalıyordu.

Ama Yürütme Komitesi'nin kararları Toprak ve Özgürlük'ün bütün geniş üye tabanında popüler olamadı. Voronezh'de bir kongre daha yapıldı ve iki ay sonra Toprak ve Özgürlük artık yoktu. Lipetsk'te alınan kararlarla hemfikir olmayanlar, politik araçlardan yararlanarak köylülere daha adil bir şekilde toprak dağıtılmasını hedefleyen kendi partileri Kara Bölünme'yi kurdular.

Yürütme Komitesi ve diğer birçok kişi verdiği kararla-

ra sadık kaldı ve kendisini çara verilen cezanın uygulanmasına adadı. Onlar da grupları için yeni bir isim seçti; basit sözcüklerle, kendilerini tanımladığına inandıkları ve onlarda somutlaştığını *bildikleri* şeyi ifade eden bir isim.

Kendilerine *Narodnaya Volya* – Halkın İradesi ismini verdiler.

Karar oybirliğiyle alınmıştı. Ceza ölümdü.

Lipetsk'teki olaylardan on yıldan fazla bir zaman önce gerçekleşmiş olmasına rağmen, bu duruşma daha basitti. 1865 yılında Saratov'da gerçekleşmişti. Sanık kraliyet ailesine ya da soylulara mensup değildi, hatta suçlarını Rusya'da işlemiş olmakla birlikte Rus vatandaşı da değildi. Onun durumunda, önceki yıllarda yaptığı iyi şeyleri sonraki yaşamındaki kötülüklere karşı tartmanın gereği de yoktu. Suçları için hafifletici nedenler bulunmuyordu.

Lipetsk'teki duruşma yalnızca on bir jüri üyesiyle yapılmak zorunda kalacaktı ama Saratov'da ancak iki jüri üyesi vardı. Yine de bir mahkemenin gerektirdiği prosedürü takip ettiler ve gerekli bütün rolleri üstlendiler. Aralarında daha yaşlı olanı bir kadındı ve en çok o konuştu. O, iddia makamını temsil ediyordu, aynı zamanda da bir numaralı tanıktı. Diğer tanıklar orada bulunamamıştı, o da bu nedenle onları da temsil ediyor ve bildiği kadarıyla onların yaşadıklarını anlatıyordu. Bu kadın savunma avukatı görevini bile üstlendi. Hakim ondan savunmasını sunmasını istediği zaman ayağa kalktı, derin bir nefes aldı ve tek kelime bile etmeden tekrar yerine oturdu. Hakim kıkırdadı.

Sonra jüri –biraz önce hakim ve avukattılar– çekildi. On bir kişiye kıyasla iki kişi arasında oybirliği sağlanması daha kolaydı ama zaten karar konusunda hiçbir kuşku yoktu. Vardıkları kararı açıklamak hakime düştü. Bazıları, onun kararı sadece birkaç dakika önce kendisiyle birlikte jüri üyeliği yapmış bir kişiye açıklamasını anlamsız bulabilirlerdi ama o rol yapmaktan anlıyordu.

Jüri kararını verdikten sonra cezayı açıklamak hakimin göreviydi. İddia makamını ölüm cezası lehinde güçlü bir konuşma yaptı ve savunma avukatı buna karşı getirebileceği sav bulamadı. Hakim fazla uzun düşünüp taşınmadı. Sadece, "Ölüm," sözcüğünü fısıldadı. Bu, her hakim için zor bir karardı, hatta günün birinde başka bir rol, cellat rolü, üstleneceği anlamına geliyorsa daha zordu.

Ve yine daha zordu çünkü hakim küçük bir çocuktu – henüz sekiz yaşında bir erkek çocuğu.

I

Osokin saatine baktı. Öğlen on ikiye bir vardı. "Hazırız," dedi, sesi korku olarak yorumlanmayacağını ümit ettiği bastırılmış bir heyecanla titreyerek.

Albay Otrepyev yanıt vermedi. Yan tünelin ağzında duruyordu, daha doğrusu durmaya çalışıyordu çünkü daracık yerde sırtını tam dikleştiremeyecek kadar uzun boyluydu. Altı gün önce gecenin geç saatlerindeki esrarlı gelişi sırasında yanında olan bir avuç asker onun biraz ilerisinde duruyordu. Yukarıdakiler albayın bütün kaprislerinin yerine getirilmesini emretmişti. Altı günlük çalışmanın sonucu olan o yan tünel ise kaprisin ötesinde bir şeydi.

Asıl saldırı kuvvetleri daha arkada, büyük tünelin ağzındaydı. Osokin ileri akın etmeye başladıklarında onlara katılmayı düşünmüyordu. Onun görevi şehrin altını kazmaktı, işgal etmek değil. Aslında daha az risk alıp daha küçük bir zafer elde etmeyi kabullenerek artçı kuvvetlerle birlikte hareket etmek niyetindeydi ama Otrepyev'in gelişiyle birlikte fikri değişmişti. Diğer tünelin sonunda ne olduğunu görmek istiyordu.

"Her şey hazır mı, teğmen?" diye sordu.

Teğmen Lukin başını kaldırıp baktı. Kurumuş dudaklarını yaladı ve kısaca başıyla onayladı. O bütün bunların arkasındaki gerçek dâhiydi. Yaşı yirminin biraz üzerindeydi; Moskova'daki İmparatorluk Teknik Okulu'ndan

mezun olalı daha birkaç yıl olmuştu. Orduya katılmanın tuhaf bir yoluydu ama etkiliydi. Bilim, savaşın geleceğiydi; "Sivastopol'da adamları yerine onlar ölse daha iyi olurmuş," dedirten birkaç ihtiyar dışında bütün subaylar bunu bilirdi. Ama onların devri gerilerde kalmıştı ve adından söz ettirme arzusuyla dolup taşan farklı bir subay kuşağı yetişmişti artık. Lukin işini bilirdi; onun işi tünel kazmak ve patlayıcılardı. Sanki bu iş için doğmuştu.

Osokin onların bu kadar kısa zamanda bu kadar ilerleme kaydedebileceğini asla tahmin edemezdi. Sadece iki hafta önce, 1880 sona erip 1881 yılına girdikleri sıralarda başlamışlardı ve şu anda hazır durumdaydılar. Tam üstlerinde, tahrip edilmeye çalışıldığından habersiz ve kendisini bekleyen yıkıma karşı hazırlıksız, devasa Gök Tepe Kalesi yükseliyordu. Kale her gün üzerine gülle yağdıran ve kerpiç duvarlarını harap eden altmış Rus topunun yaylım ateşine karşı koyuyordu. Ama bugün öğle vakti tehlike çok farklı bir yönden gelecekti.

Şu anda ortalık sakindi. Salvonun başlaması işaret olacaktı. Önlerinde, tünelin ileri kısmında güvenli, uzak bir mesafede beş bin pound ağırlığında nitrogliserin vardı. Oradan başlayan iki ince bakır tel, Lukin'in çömelmiş olduğu yere kadar uzanıyordu. Lukin'in önünde yan tarafında bir kol bulunan, üstünden iki madenî iğne çıkan küçük, ahşap bir kutu vardı. Lukin anlatmaya çalışmıştı ve Osokin onun nasıl çalıştığı hakkında tam bir fikir edinememiş olmasına karşın yeterince anlamıştı. Lukin'in sadece yan taraftaki kolu çevirerek elektrik akımı üretmesi gerekiyordu ve sonra –bum– Gök Tepe'nin duvarları yerle bir olacaktı. Yuşa on bin boruyla bile bundan iyisini yapmış olamazdı.[1]

Ama Otrepyev'in gelişi sorunları artırmıştı. Osokin onu gördüğü anda küçümsemiş ve albay ne zaman yanın-

1. Eski Ahit'e göre Yahudileri vaat edilmiş topraklara götüren kişi. Yuşa ve ordusu Eriha şehrine saldırırken savaşçılar borularını öyle kuvvetle çalarlar ki, çıkan ses şehrin duvarlarını yerle bir eder ve böylece şehir düşer. (Ç.N.)

dan geçse *opriçnik*[1] sözcüğünü mırıldanmamak için dilini ısırması gerekmişti. Bugünlerde daha doğru olan terim *ohranik*[2] idi ama ismi ne olursa olsun Albay Otrepyev buram buram Üçüncü Şube kokuyordu. Üçüncü Şube hâlâ mevcut olsaydı, orada çalışıyor olabilirdi. O kurumun beş ay önce dağıtılmış olması her yerde sevinçle karşılanmıştı. Ama çalışmaya devam ediyor ve pis kokusu dağılmak bilmiyordu.

Yine de albayın emirlerine itaat edilmesi gerekiyordu. Ek tünel kazılmıştı, ağzından dışarı bir çift tel çıkıyordu ve onların diğer ucunda daha fazla patlayıcı vardı; ana tünel için kullanılanlar kadar fazla değildi ama yeterliydi. Otrepyev ve Lukin her şeyi dikkatle ele almıştı. Otrepyev tünelin nereye kadar uzanmasını istediğini, Lukin ise onun nasıl kazılacağını biliyordu. Lukin yardım etmekten mutlu olmuştu. Belki Otrepyev'in ne olduğunu anlamayacak kadar gençti. Belki kendi halkını ispiyonlayan bir adama karşı hissettiği tiksintiyi açığa vurmayacak kadar zekiydi. Belki de sadece işin kendisi onu büyülemişti. Kendi patlatma tellerinin uçlarını Otrepyev'inkilerle birleştirip saralı daha birkaç dakika olmuştu ve zamanı geldiğinde büyük patlama küçüğünü gizleyecekti.

Zamanı geldiğinde.

Osokin tekrar saatine baktı. Bir dakika geçmişti. Topların sesi burada boğulurdu ama duyulurdu. Kazdıkları günler boyunca hep duyulmuştu ve durmaksızın toprağa dalıp çıkan küreklerin çıkardığı sesten daha yüksekti. Şimdi ortalık sakindi. En yüksek ses Osokin'in kendi nefesinin sesiydi. Tünelin loş ışığında arkada bekleyen adamları veya onları patlamadan koruyacak olan öndeki geçidin dönemecini görmek imkânsızdı. Lukin elektrik ışığı kullanmayı önermişti ama Rusya'dan çok, Afganistan'a yakın olan bu yerde böyle bir kaynak yoktu.

Başladığında, gürültü olmaktan çok bir algıydı ve Oso-

1. Çarlık Rusya'sının çok korkulan gizli polis örgütü. (Y.N.)

2. Çarlık Rusya'sı polis örgütünde çalışan gizli polis ya da muhbir ve casus. (Y.N.)

kin'e kulakları değil, ayakları aracılığıyla ulaştı. Osokin emin olmak için birkaç saniye daha bekledi. Önceki günlerde toprağı kazarlarken duyduklarından farklı bir sesti bu. Şimdi silahların kendi seslerini, genleşen gazın güllelerı namlulardan dışarı fırlatan patlamalarını hiç duymuyordu. Şiddetli saldırı yukarıdaki şehri titrettiği sırada tek algılayabildikleri şey zeminin sarsıntısıydı. Lukin'e baktı; o da fark etmişti.

"Adamlar, efendim," dedi Lukin, başıyla arkalarındaki tünele işaret ederek. "Sesi bütün o gövdeler engelliyor olmalı."

Osokin başını salladı. Başını kaldırıp Otrepyev'e baktı, nihayet o da Osokin'e döndü. "Haydi!" diye emretti albay.

Osokin, Otrepyev'in sabırsızlığıyla oynamaktan ne kadar hoşlanırsa hoşlansın görevini biliyordu. Top ateşi başlamıştı; gerisi gelmeliydi. Parmaklarını kulaklarına bastırdı.

"Yap şu işi!" diye tısladı Lukin'e.

Teğmen, içinden şeytan çıkan oyuncak kutuyla oynayan küçük bir oğlan çocuğu gibi hızla çevirdi kolu. Tıpkı o oyuncakta olduğu gibi, çabasının sonuç vereceği an önceden kesin olarak tahmin edilemezdi. O yüzden, bekleniyor olmasına rağmen patlama bir sürpriz oldu.

Bu kadar küçük bir eylemin bu derece yıkıcı bir etki yaratabilmesi teknolojinin olağanüstü gücünün göstergesiydi. İlk ses ama sadece anlık bir farkla, daha kısa olan yan tünelden geldi. Kulaklarını kapatmış olsa bile, öndeki tünelden gelen ses diğer bütün sesleri –ve düşünceleri– bastırana kadar, iki patlamanın derecesini ve yönünü ayırt edebildi. Osokin etkilerini hissettiği sırada patlamanın sesi henüz artmaya devam ediyordu; önce geçitte Osokin'e doğru sert bir rüzgâr esti, sonra ona kendisini bir duvara çarpmış gibi hissettiren ve yere fırlatan daha sert bir darbe geldi. Düşerken bir an ellerini başından ayırdı ve kulak zarlarını döven sesi bütün yoğunluğuyla hissetti. Yaralanmayı sağır olmaya tercih ederek kulaklarını hemen tekrar kapattı.

Birkaç saniye kımıldamadan yattı. Bir toz bulutu tünel boyunca dalga dalga onlara doğru yayılmaya başlamıştı. Sağ tarafında Lukin'in ağzını ve burnunu kapamak için ellerini kulaklarından ayırdığını gördü. Osokin de öyle yaptı ve un ufak olmuş kayaların meydana getirdiği tozun ilk zerrecikleri üstlerine yağmaya başladığında gözlerini sıkıca yumdu. Şehrin güney duvarı sütun sütun patlamanın oluşturduğu çukurun içine doğru çökerken hâlâ çok fazla gürültü vardı ama artık daha hafifti.

Osokin gözlerini açmadan önce birkaç saniye bekledi. Hava hâlâ toz bulutuyla ağırlaşmış durumdaydı ve ancak biraz ilerisi görülebiliyordu. Osokin yine de hayal meyal gün ışığını görebildi – son iki haftadır ondan pek nasibini alamamıştı. Planladıkları gibi ileride, tünelin tavanı çökmüştü. Burada ise hâlâ sağlamdı fakat geçitin sonundaki krater o kadar büyük olmalıydı ki, ne miktarda moloz oluşursa oluşsun, onu kapatıp kış güneşinin ışığını engelleyemeyecekti.

Arkasında bir ses duydu. Birisi bağırıyor olabilirdi ama kulakları söylenenleri anlayamayacağı kadar çok çınlıyordu hâlâ. Biraz sonra, yine arka taraftan ardı ardına gelen birkaç darbenin sesini duydu. Arkasına döndü fakat yüzeye çıkan yol toz bulutuyla kaplıydı ve artık öndeki kısmından daha kötü durumdaydı. Yoğun dumanın arasından birkaç gölge çıktı. Duyduğu bağırma sesi saldırı emriydi. Kalenin tünelin içinden akın eden bu adamlar tarafından mı yoksa yukarıdaki, çöken duvarın enkazını aşıp geçen adamlar tarafından mı ele geçirileceğini kimse önceden bilemezdi. Böyle muazzam bir patlamanın etkileri de kesin olarak hesaplanamazdı. Açılan gediğin ve kraterin büyüklüğüne ve Türkmenlerin savunmalarını nerede yoğunlaştırdıklarına bağlıydı.

Albay Otrepyev ortada yoktu. Nerede olduğunu kestirmek güç değildi. Osokin orada kalmaya devam edecek olursa, hücum edenlerin arasında kalırdı; ya ayak altında kalıp ezilir ya da kalabalıkla birlikte savunma toplarının önüne sürüklenirdi. Böyle bir eceli olsun istemiyordu ve

hâlâ Otrepyev'in yağmacı Rus ordusu üstüne çökmeden önce ele geçirmek için bu kadar çaba sarf ettiği şeyin ne olduğunu öğrenmek istiyordu. Ayaklarının üzerine doğruldu ve biraz önce Otrepyev'in içinde kaybolduğu yan tünele doğru fırladı.

Osokin daha önce bu mayın alanına girmeye cesaret edememişti. Otrepyev onun gizliliğiyle ilgili belli bir şey söylememişti ama Osokin her Rus gibi neyi bilmesi neyi bilmemesi gerektiğini kendisine söylenmeden anlamıştı. Kazma işini yapan istihkâm erleri dışında oraya sadece Otrepyev ve –nadiren de– Lukin gitmişti. Otrepyev'in seçilmiş adamlardan oluşan ekibi bile bilinmeyene doğru yürümekteydi. Osokin risk aldığını biliyordu. Bu her neyse, Otrepyev'in meselesiydi. Osokin'i vurdurabilirdi ama o, kaos içinde Osokin'in orada bulunduğu için bir mazeret bulması oldukça kolaydı.

Açılması için harcanan zamandan da tahmin edilebileceği üzere tünel uzun değildi. Büyük, ağır kumtaşı bloklarından yapılmış bir yeraltı duvarında sona eriyordu ya da en azından patlamaya kadar öyleydi. Şimdi sadece kenarları çentikli bir delik vardı. Onun ötesinde aynı taştan yapılmış bir koridor uzanıyordu. Daha fazla miktarda patlayıcı sadece duvar yerine bütün her şeyi yerle bir ederdi. Bu kesin sonuç Lukin'in yeteneğinin bir göstergesiydi.

Osokin molozların üzerinden atlayıp koridora geçti. Burası daha genişti ve mumlarla değil yağ lambalarıyla aydınlatılmıştı. Gedik tam geçidin keskin bir köşeyi döndüğü yerde açılmıştı. Osokin'in tahminine göre önündeki iki yoldan biri kuzeydoğuya diğeriyse kuzeybatıya doğru gidiyordu ama ikisi de kıvrıldığı için ilerisini göremiyordu. İkincisinden, uzaklaşan ayak sesleri geliyordu ve Osokin onu seçti.

Çok geçmeden Otrepyev'in adamlarına yetişti. Hızlı hareket ediyorlardı ve buraya daha önceden gelmiş olduğunu düşünmek zor olsa da albayın nereye gittiğini bildiği açıktı. Osokin son birkaç gündür akşam saatlerinde onu diğer subayların bakmasına izin verilmeyen birtakım ha-

ritaları incelerken görmüştü. Rotayı ezberlemek zor olmamış olmalıydı.

Osokin arkasından gelen bağrışma seslerini duydu. Bunlar Rus değildi, yöredeki Türkmenlerdi. Sonra da yaklaşan birisinin adım seslerini. Hemen tabancasını çekti. Duvarın bir köşesine sıkışıp silahını doğrulttu. Önce taşların üzerine yansıyan bir gölge gördü ve gelen kişinin nereden çıkacağını tahmin etmeye çalıştı. Tetiği çekti.

Tahmini yanlıştı ve şans Lukin'den yanaydı. Teğmen koridordan hızla geçerken mermi duvardan sekmişti. Silah sesinin etkisiyle bir an duraksayan teğmen, Osokin'i görünce binbaşının hata yaptığını anladı. Kendisini hemen duvarın yanına, komutanının çömelmiş olduğu yere doğru atıp tabancasını çekti.

"Kaç kişiler?" diye sordu Osokin.

"Beş," diye yanıt verdi Lukin. "Belki de altı."

Daha sözünü bitirmeden iki kişi göründü. Osokin şehrin surlarını bekleyen Türkmenleri uzaktan görmüştü ama hiç bu kadar yakınında olmamışlardı. Üniformaları neredeyse Ortaçağ'ı çağrıştırıyordu. Bir tür zırh giymişlerdi ve ufak kalkanları vardı. Tüfekleri de vardı –tahminen İngilizler vermişti– fakat bunlar kapalı yerlerde nişan almak için fazlaca hantal silahlardı. Osokin ve Lukin'in silahları birkaç saniye arayla konuştu ve adamlar yere yıkıldı; zincir zırhları modern bir mermiye karşı koruyamıyordu onları. Ama arkalarından gelen iki arkadaşları nişan almayı başarmıştı.

Osokin sağ kolunda yakıcı bir acı hissetti. Eli yana düştü ve tabancayı almak için sol elini uzattı. O anda Lukin'in elinin yakasına yapıştığını ve kendisini köşenin arkasına, geçici olarak güvende olabileceği bir yere doğru çektiğini hissetti. Ama Türkmenlerin ilerlemesi fazla uzun sürmezdi ve Lukin tek başına onları durduramazdı. Osokin tabancasını doğrultmaya çalıştı ama kolu ona itaat etmiyordu. Türkmenlerden biri ileri atıldı ve önlerinde yere yatıp nişan aldı. Lukin ateş etti fakat Türkmen'in taktiği zekiceydi, mermi başının üzerinden geçti. Yerde

yatan adam ateşe karşılık verdi ama isabet ettiremedi, sonra arkasında iki kişi daha belirdi, onlar ayakta kalıp silahlarını doğrulttular.

Osokin bir yaylım ateşinin sesini duydu; aynı anda belki de tam dört büyük patlama meydana geldi. O kapalı mekânda sesin nereden geldiğini söyleyebilmek imkânsızdı fakat ayakta duran iki Türkmen yere yıkıldı; yerdeki ise yattığı yerde birkaç kez kasıldı ve sonra hareketsiz kaldı.

Osokin dönüp baktığında Otrepyev'in ekibine mensup dört adam gördü; tüfeklerinin namlularından tüten dumanlar süngülerin etrafından yukarı yükseliyorlardı. Adamlardan ikisi geçiş yolundaki dönemeci geçip ilerlediler. Osokin bir çığlık duydu ama ses hemen kesildi. Sonra süngülerini saplayan askerlerin gölgelerini seyretti. Askerler yeniden göründü ve sanki Osokin ve Lukin orada değilmiş gibi hızla onların yanından geçip gittiler.

"Yürüyebilir misiniz?" diye sordu Lukin.

Osokin koluna bir göz attı ve yarayı hissedebilmek için kollarını kavuşturdu. Yara onu hareketsiz bırakmıştı ama mermi delip geçmiş ve kemiği kırmamıştı. Başını salladı, ayağa kalktı. Askerlerin gittiği yöne doğru koşmaya başladılar.

Çok geçmeden koridorun sonuna ya da olabildiğince yakınına geldiler. Otrepyev'in elit ekibi yolu kapatmıştı ve onların yolu da üstünde demir şeritler olan ağır bir ahşap kapı tarafından kesilmişti. Askerlerden biri kilide doğru eğilirken Otrepyev de onu izliyordu.

Lukin adamların arasından geçmeye çalıştı. "Bana bırakın!" diye bağırdı.

Otrepyev başını kaldırıp baktı, sonra Lukin'e doğru bir işaret yaparak yanına çağırdı. Yanında duran adama, "Çekil!" dedi, sert bir sesle. Diğerleri de Lukin'in geçebilmesi için yana çekildi ve Osokin bu fırsattan yararlandı.

"Çabuk olmalı," diye homurdandı Otrepyev.

Lukin başını salladı. "Onları geri çekin," dedi.

Otrepyev askerlerine geri çekilmelerini emretti ve

adamlar çabucak bir dönemecin arkasına gizlendiler. Otrepyev seyretmek için Lukin'in yanında kaldı, Osokin de öyle. Teğmen biraz önce kapının önünde duran askerin kilide tutturmaya çalıştığı kısa dinamit lokumunu aldı ve onunla kapının diğer tarafına doğru işaret etti.

"Menteşeler daha zayıftır," diye açıkladı. "Hiç olmazsa yanınızda doğru malzeme getirmişsiniz."

Önceki askerin kullandığı torbayı karıştırdı, bir avuç ıslak kil çıkardı ve onun yardımıyla patlayıcıyı istediği yere kolayca yapıştırdı. Bir kibrit çakıp fitili yaktı.

"Yaklaşık sekiz saniyemiz var," dediğinde çoktan harekete geçmişti bile.

Birazdan diğerlerinin yanındaydılar. Osokin nefesini tuttu. Otrepyev önce ona, sonra da Lukin'e kısa bir bakış fırlattı. Patlamadan bir saniye önce dudaklarından, "Geride kalın ve bununla uğraşmayı *bize* bırakın," sözcükleri döküldü. Ses duyulur duyulmaz Otrepyev'in askerleri ileri atıldı, Osokin ve Lukin'in ise o anda itaat etmekten başka çaresi yoktu.

İlk harekete geçen Lukin oldu, o da en az Osokin kadar merak ediyordu. Saniyeler içinde kapının kalıntılarının bulunduğu yere geldiler, en üstteki menteşe patlama sırasında kopmuştu, alttaki ise bir asker tekmesiyle dağılıverdi. İki subay içeriye baktı.

Burası cam üretmek için kullanılan koni şeklindeki bacalara benziyordu; rahatça elli adım uzunluğunda ve bunun iki katı yükseklikte, kavisli duvarının tepesinde içeriye gün ışığının girmesine izin veren bir delik bulunmasının beklenebileceği bir yapıydı bu fakat bir delik görünmüyordu. Osokin'in tahminine göre, hâlâ yer seviyesinin altındaydılar ama bu tuhaf mahzenin tepesi mutlaka onun üzerindeydi.

İçeri dağılan askerler orada gördükleri Türkmen savaşçılara vahşice saldırmışlardı. Orayı savunanların sayısı Rusların en az iki katıydı ama kılıç, süngü veya tabancalarıyla kıyıma girişen Otrepyev'in adamları ile mücadele edecek güçte değildiler. Eğer burası sadece bir tür kışla idiyse, o

zaman buraya gelen yolu açmak için girdikleri zahmete değmezdi. Ama Osokin, Türkmenlerin kendi rahatları için burada olmadıklarını görebiliyordu. Onlar bir şeyi korumak için buradaydılar.

Ve korudukları şey mekânın tam ortasında duruyordu.

Bu bir koltuktu; ahşap bir koltuk – sağlam ama kesinlikle rahatsız. Hafifçe yerden yükseltilmiş olup tam ortada durduğu ve bu mekânın –bu taht salonunun– yalnızca ona ev sahipliği yapmak için var olduğu göz önünde bulundurulursa, "taht" sözcüğü daha uygun olabilirdi. Ama ne koltukta oturan adam kraldı ne de etrafındakiler ona sadık saray mensupları. Osokin önce onun ölü olduğundan kuşkulandı ama daha yakından baktığında gözlerinin devamlı hareket ettiğini ve etrafta olan biteni algıladıklarını gördü.

Osokin devam etmekte olan arbedeyi unutarak ileri doğru yürüdü. Kolu yaralı olduğundan kendisini savunabilmek için yapabileceği fazla bir şey yoktu fakat kendini tuhaf bir şekilde etrafında olan bitenlerden uzaklaşmış gibi hissetti. Türkmenler istilacı askerleri püskürtmekten çok, geri çekilmeyi amaçlıyor gibi görünüyorlardı, Ruslar da bunu engellemeye kararlıydılar. Ama Türkmenlerin nasıl kaçacakları belli değildi. Mekânın yalnızca bir tek kapısı vardı –Lukin'in etkileyici bir şekilde havaya uçurarak yerinden söktüğü kapı– ama Türkmenler ona doğru gitmiyorlardı. Bunun yerine koltuğun her iki tarafından mekânın arka kısmına, Osokin'in ayrıntılarını tam çıkaramadığı birtakım makinelerin bulunduğu iki toplanma noktasına ulaşmaya çalışıyorlardı. Hiçbiri koltuğu savunmak için çaba göstermiyor, Osokin dışında kimse de oraya yaklaşmaya çalışmıyordu.

Osokin biraz yaklaştığında koltukta oturan adamın neden hareket etmediğini anladı: onu oturduğu yere bağlamışlardı. Kollarıyla bacakları kalın deri kayışlarla bağlıydı ve onu hareketsiz bırakmak için bunlar yetmezmiş gibi başka bir kısıtlama aracı olarak da zincirler kullanılmıştı. Omuzlarının önünden bir kayış geçiyordu, bir di-

geri ise darmadağınık sarı saçlarını kafasına yapıştıracak şekilde alnının önünden geçerek başını sabitliyor ve onu koltuğun sırt kısmının Osokin'in göremediği bir uzantısına bağlıyordu. Tutsağın –adamın ne olduğu konusunda bir kuşku yoktu– bütün kasları gerilmişti fakat kendisini kurtarmak için, hatta hareket edebilmek için bile yapabileceği bir şey yoktu.

Ortalık daha aydınlık olmuştu. Osokin etrafına baktığında aydınlıkta kademeli değil, kandillerin sağlayabileceğinin ötesinde ani bir artış meydana gelmiş olduğunu fark etti. Başını kaldırdı ve mekânın konik tavanının tepesindeki karanlık çemberin büyüyen bir ay gibi kısmen aydınlanmış olduğunu gördü. İçeriye dökülen gün ışığı duvarı aydınlatıyor, karanlıkla gölge arasındaki hat yavaşça hareket ediyor ve yukarıdaki açıklık yavaşça büyürken ışık, zemine doğru yaklaşıyordu.

Bir silah sesi duyuldu. Osokin o tarafa baktığında elinde tabancasıyla kolunu öne uzatmış duran Otrepyev'i gördü. Otrepyev'in kolunun işaret ettiği yönü takip ettiğinde yere yığılmış olan bir Türkmeni fark etti. Onun yanında, görmüş olduğu makinelerden biri duruyordu. Makine duvara bağlanmıştı; bu, manivela kolu olan büyük bir çarktı ve ölen adamın arkadaşları kolu hareket ettirmeye devam ediyordu.

Otrepyev daha fazla mermi harcamadı fakat elinde kılıcıyla onlara doğru ilerledi; tünellerde kendisini ciddi ölçüde kısıtlamış olan uzun boyu şimdi ona koşmasına gerek bırakmayan etkileyici bir hız sağlamıştı. Adamlardan biri çarkla uğraşmayı bıraktı ve bulunduğu konumu korumak için kılıcını çekti ama Otrepyev, boynuna indirdiği ani bir darbeyle onu hemen saf dışı bıraktı. Diğer muhafız umutsuzca manivelayı daha hızlı çevirmeye çalışıyordu. Osokin şimdi duvarı takip ederek çarktan yukarıdaki bir makaraya doğru uzanan ipi görebiliyordu; gerçi ipin daha sonra nereye yöneldiği takip edilemiyordu ama güneşi engelleyen kepengin kademeli olarak yana doğru çekilmesini ve mekâna ışık girmesini sağlayan düzeneğin bu olduğu açıktı.

Bu eylemin Türkmen için neden bu kadar hayati bir önem taşıdığı belirsizdi ama kesinlikle hayatına mal oldu. Otrepyev kılıcını adamın eline indirdi. Türkmen kollarını çarktan geri çekip yüzündeki korkuyu gizlemek ister gibi başının önünde havaya kaldırdı. Ama sadece bir deri parçası ve bir kas kirişiyle bağlı olduğu el bileğinin ucunda sallanan bu el kendisini savunmasına yetmeyecekti. Otrepyev tabancasını yakın mesafeden adamın gayretle korumaya çalıştığı yüzünün tam ortasına ateşleyerek acısına son verdi.

Sonra yukarıya doğru uzanan ipi bir eliyle yakalayıp kılıcıyla kesmeye başladı. İp çok geçmeden koptu ve albay onu mekânda serbestçe sallanmaya bıraktı. Tam o sırada, meşgul olduğu kılıçlı mücadeleden henüz kurtulmuş olan diğer bir Türkmen havaya sıçrayarak sallanmakta olan ipi yakaladı ve aşağı doğru çekti, böylece yukarıdaki kepenk biraz daha açıldı ve içeri biraz daha fazla güneş ışığı girdi. Türkmen ipin ucunu tutup asıldı ve ileri geri sallanmaya başladı fakat vücudunun ağırlığı ek hareket oluşturabilmesi için yeterli değildi. Bu insan sarkacı yanından geçtiği sırada Otrepyev birkaç adım koşarak havaya sıçradı, ki bu onun yaşındaki bir adam için etkileyici bir başarıydı. Uçuşunun tepe noktasında ipi tek bir kılıç darbesiyle tekrar kesti. Türkmen elinde değerli bir hazine gibi tuttuğu ip parçasıyla birlikte yere düştü. Otrepyev rahatça ayaklarının üzerine inip döndü ama rakibiyle uğraşmasına gerek kalmadı. Yüzükoyun yatan adamın başına üşüşen Rus askerleri onu süngüleyerek öldürdüler.

Bunu yapabilecek çok sayıda adamlarının kalmış olması mücadelenin gidişatının Rusların lehine dönmüş olduğunu gösteriyordu. Geriye sadece telaş içinde Osokin'in hâlâ görememiş olduğu diğer aygıtı çalıştırmak için duvarın önüne toplanmış küçük bir grup kalmıştı. Otrepyev bağırarak bir emir verdi ve Türkmenleri işaret etti. Adamlarının bir kısmı Türkmenlere doğru koştu. O anda Türkmenlerden biri, Osokin'in Tanrı'ya gönderilen bir uyarı olduğunu tahmin ettiği, bir çığlık attı. Grup içinde ani bir

hareketlenme oldu, iki kişi yere düştü ve Osokin sonunda onların neyle uğraştığını gördü: duvara sabitlenmiş olan ve sonunda dikey konumdan yatay konuma getirebilmiş oldukları demirden, ağır bir manivela koluydu bu.

Osokin yukarıdan gelen bir ses duydu. Onu Otrepyev de duymuş, nereden geldiğini anlamaya çalışıyordu, sonra tam ortada duran koltuğa doğru koşmaya başladı. Yolundan çekilmesi için kendi askerlerinden birine kasten çarparak geriye itti ve asker araya girince Osokin koltuğu ve mahkûmu göremez oldu. Askerin başı Osokin'e doğru dönerken yüzünden bir dehşet ifadesi geçti ve kendisini geriye doğru atmak istedi. Ama artık dengesini yitirmişti ve yapabileceği bir şey yoktu. Onun arkasında hâlâ koltuğa doğru koşan Otrepyev görülüyordu.

Osokin başının üzerinde hızlı bir hava akımı hissetti ve bir karaltı gördü; sanki büyük bir kara karga yukarıdaki yuvasından havalanıp hızla alçalarak üzerinden geçmişti. Ama karaltı uzaklaşırken onun bir kuş olmadığını fark etti. Karaltıdan iki uzun, düz sırık çıkıyor ve tavandaki bir mile uzanıyordu, bu mil karaltının sallanmasını sağlıyor, Türkmenleri kullanırken gördüğü manivela ise bu mili kontrol ediyordu. Sırıkların ucunda ince, yatay, madenî bir levha vardı ve çizdiği yayın dip noktasına yaklaşırken hızı delicesine artıyordu.

Önündeki Rus askerinin hareket edebilecek kadar zamanı yoktu. Yatay bıçak dehşet verici bir kesinlikle askerin âdemelmasının hemen üzerine çarptı. Askerin bedeni –sanki beden başı taşımıyormuş da tersi söz konusuymuş gibi– ipleri kesilmiş bir kukla gibi yere yığıldı. Darbenin etkisiyle yukarıya doğru hafif bir hareket gücü kazanan baş, çılgınca dönerek ve biçilmiş boynun kızıla boyanmış kesiti bir görünüp bir kaybolarak bir an havada olduğu yerde kaldı. Osokin yüzüne kan sıçradığını, sonra bir daha sıçradığını hissetti.

Ama darbe bıçağın ilerleyişini pek yavaşlatamamıştı. Askerin başı havada dönmeye devam ederken Otrepyev yerden fırladı ve havaya sıçrayıp iki ayağıyla mahkûma bir

yan tekme attı. Ama darbe mahkûmun başının sadece bir tarafına, koltuğun ahşap kısmının olduğu yere isabet etti.

Ayakları ahşapla temas ettiği sırada bıçak Otrepyev'in başıyla aynı hizadaydı. Bu, ikisinin arasındaki bir yarıştı. Kazanan bıçak olursa tasarımının hakkını vermiş olacak –bunun için planlanmış olduğuna şüphe yoktu– ve mahkûmun kellesini uçuracaktı. Otrepyev bütün gücüyle koltuğa abandı. Koltuğun ayaklarını, altındaki platforma sabitleyen çivi ve cıvatalar yerlerinden koparken şiddetli bir gıcırtı duyuldu.

Mahkûm kendisine temas etmesine neredeyse on beş-yirmi santim kalmış olan bıçağa baktı ve koltuk Otrepyev'in hamlesinin gücüyle sonunda geriye ve aşağı doğru devrilirken gözleri tavana takıldı. Koltuk geriye düşerken, bıçak birkaç saniye için mahkûmun boynuna yaklaşmaya devam etti. Ama sonra mahkûmun geriye doğru düşüşü hızlandı ve bıçak sonunda onun çenesinin hemen üzerinden, belki de biraz sıyırarak, geçti.

Koltuk, mahkûm, Otrepyev ve dönmekte olan kesik baş yerçekimi kuvvetinin etkisiyle hızla düşmeye devam etti. İki adam ve koltuk yere çarptığında büyük bir gümbürtü –Osokin'in o gün, daha önce duyduklarıyla kıyaslanamazdı– duyuldu. Aynı anda, hâlâ dönmekte olan baş yere düşüp Osokin'in ayaklarına doğru yuvarlanmaya başladı ve onun hemen önünde, ölü gözleriyle yukarıya doğru bakarak, hareketsiz kaldı. Bıçak serbest bırakılalı sadece birkaç saniye olmuştu.

Manivelanın olduğu yerde Otrepyev'in adamları geriye kalan son Türkmeni de haklamış, süngülerini temizliyorlardı. Otrepyev bıçağın hâlâ serbestçe sallanmakta olduğunun farkındaydı ve yere yapışmış durumdaydı. Osokin bıçağın geri döndüğünü ve göz hizasında son sürat kendisine doğru yaklaştığını gördü. Olduğu yerde kaldı. Bıçak daha önce onu ıskalamıştı ve aynı yoldan geri dönecekti. Bıçak başının üzerinden geçerken saçlarının hafifçe dalgalandığını hissetti ve cesaretinin ya da en azından zihninin içindeki doğal korkuyu yenmek için harca-

dığı çabanın tadını çıkardı. Madenî levha yine aşağı doğru inerek geçip gitti.

"Şunu halledin!" diye bağırdı Otrepyev yattığı yerden.

Bıçağın silah arkadaşlarına yaptığı şeyin tam bilincinde olan iki asker temkinli bir şekilde yaklaştı. Askerler onun izlediği yolun yan tarafında durdu ve tüfekleriyle dürterek her defasında hareket gücünü biraz daha azalttılar. Bıçak yeterince yavaşladığında bir tanesi onu yakalamaya çalışacak cesareti gösterdi fakat tutamadı. Bıçak diğer adamı yere yıktı fakat artık öldürme gücünü yitirmişti. Çok geçmeden onu kontrol altına aldılar ve –daha önce koltuğun bulunduğu yerin hemen üzerinde ve mahkûmun boynunun hizasında olan– doğal pozisyonuna gelerek durmasını sağladılar.

Otrepyev ayağa kalkarak parkasının tozlarını silkeledi.

"Kaldırın onu!" diye emretti.

Adamlarından ikisi koşup koltuğa yapıştı ve sallanan bıçağın uzağına çekti. Sonra onu tekrar düz çevirmeye başladılar; mahkûm hâlâ sıkıca bağlı durumdaydı.

Osokin hem Otrepyev'in ulaşmak istediği hem de belli ki Türkmenlerin canlı ele geçmesini hiç istemediği, bunca çabanın odak noktası olan bu adamı görmek için yaklaştı. Diğerleri de onun etrafına toplandı. Osokin, Lukin'in de onların arasında olduğunu fark etti. Onun çatışmaya katılıp katılmadığını ya da kendisi gibi sadece bir seyirci mi olduğunu kestiremedi.

Homurtular ve nefes sesleri arasında koltuk sonunda düz konuma getirildi. Otrepyev öne doğru eğilip mahkûmun gözlerine baktı. Osokin her iki adamı da iyice görebiliyordu. Hemen hemen aynı yaşlardaydılar –kırkların sonu, belki de elli– ama bunun dışında görünüm olarak birbirlerinin tam tersiydiler. Mahkûm hiç de kısa boylu sayılmazdı ama dev gibi Otrepyev ile karşılaştırılınca cılız duruyordu. Darmadağın olmuş sarı saçları Otrepyev'in derli toplu koyu kumral saçlarıyla tezat oluşturuyordu. Osokin'in tahminine göre, onun keskin bir zekâyı ele veren soğuk, gri gözleri albayınkilerle kıyaslanamazdı.

Fakat kuşku götürmeyen bir şey vardı: bu iki adam birbirini tanıyordu. Mekâna derin bir sessizlik hâkim olmuştu. Aralarından birinin konuşması gerekiyordu; mahkûm ya da –Otrepyev gerçekten öyleyse– kurtarıcısı.

Sonunda ilk hareket eden tutsağın dudakları oldu.

"Uzun zaman oldu, Dimitriy Alekseyeviç," dedi.

II

Yuda o yüzü –iki vampirin şu andaki durumuna dikkate değer derecede benzeyen koşullarda– son gördüğünden beri neredeyse yirmi beş yıl geçmişti. O zamanlar Dimitriy, Yuda'yı bir zindana atmıştı. Bugün ise kurtarıcı konumundaydı. Hayır, bu çok abartılı olurdu. Yuda Türkmenlerden kurtulmuş olabilirdi ama bu onun özgür olduğu anlamına gelmezdi. Bu Dimitriy'in orada bulunma nedenine bağlıydı. Ve bunun bir nedeni vardı. Yuda' nın özgürlüğü –hatta yaşamı– Dimitriy'in motivasyonunu kavrayabilme yeteneğine bağlıydı.

Son defa karşı karşıya geldiklerinde onu yanlış, korkunç bir biçimde yanlış anlamıştı. Yıllar içerisinde –özellikle yapacak başka bir şeyinin olmadığı ilk yılda– buna oldukça kafa yormuştu ama hâlâ bir anlam veremiyordu.

O zamanlar, 1856'da, Dimitriy henüz birkaç haftadır bir vampirken Yuda otuz yıldır öyleydi. Kremlin'in altındaki tünellerdeydiler: Yuda, Dimitriy, Dimitriy'in yarı kardeşi Tamara ve babaları Lyoşa.

Yaşlı ve acınacak bir halde ölürken bile Yuda'yı alt edebilecek bir adam gibi görünüyordu Lyoşa. Bu, Aleksey ismi için kullanılan oldukça sıradan bir küçültme adıydı; Aleksey İvanoviç Danilov için. Sürgünden dönmüştü. Yarı boğulmuş durumdaydı ve vurulmuştu ama yine de bir şekilde Yuda'yı hata yapmaya sevk edebilmişti. Hayır. Lyoşa

değildi. Yuda hatayı kendi kendine yapmıştı. Bıçağı çevirmek, yalnızca Lyoşa'yı değil, sevdiklerini de mahvetmek istemişti. Bu da onun oğluydu. Ve Yuda, Dimitriy'i *mahvetmiş*, onu bilerek ve isteyerek bir vampire dönüştürmüştü. Ama Lyoşa bunu bilmezse, hiçbir anlamı kalmazdı.

Fakat Yuda zihni tamamen Lyoşa'yla meşgulken Dimitriy'i dikkate almayı ihmal etmişti. O ise, babasının gerçeği duymasına izin vermektense onu korumayı tercih etmişti. Yuda'yı tekmeleyerek onu kendi zindanlarından birine tıkıp kapıyı sürgülemiş ve kilidin anahtarını çevirmişti.

Yuda tuzağa düşmüştü.

Zindanı aklında tek bir düşünceyle, bir vampiri hapsedebileceği bir yer yapmak amacıyla, kendisi tasarlamış ve inşa etmişti. Şu anda içinde bulunduğu, Gök Tepe Kalesi'nin altındaki bu mekân da hemen hemen aynı nedenle inşa edilmişti, sadece daha büyük ölçekteydi. Ama 1856'da Moskova'dayken kendisinin tasarladığı bir hapishaneden kaçamayacağını biliyordu. Beklemesi gerekiyordu. Birileri gelirdi.

Yiyecek meselesi acil bir sorun değildi. Bu hücreyi bir *vurdalak*[1] kafesi olması için inşa etmiş olmasına rağmen, onu kiler olarak kullanmıyordu. İçeride, yanında dört tane insan vardı. Dimitriy kapıyı sürgülerken onun üstüne saldırmış ve boynuna zincir dolayıp yere yıkmışlardı. Fakat sonra halsiz kalmışlardı ve zincir bir *vurdalak*'a karşı silah sayılmazdı. Yuda çok geçmeden onları etkisiz hale getirmiş ve kelepçeleri tekrar asıl hizmet ettikleri amaç –karnı acıktığı zaman el altında olabilmeleri için insanları bağlamak– için kullanmıştı.

Ancak, onlar sonsuza dek yaşamazlardı. Son öğünden geri kalanlar dışında onlar için fazla yiyecek yoktu ama tayınlar en dikkatli şekilde ayarlansa bile yiyecekler sonunda bozulurdu. İnsanlar üç hafta dayanırlardı. Arala-

1. (Rus.) Vampir. (Ç.N.)

rında en son ölmeye bırakacağı kişinin hangisi olduğunu biliyordu: Marfa Mihailovna. Dimitriy, babasını gerçeği öğrenmekten kurtarırken burada olduğunu çok iyi bildiği annesini feda etmekten oldukça mutlu olmuştu. Ve yine, bunun da pek fazla bir anlamı yoktu.

Dört mahkûm arasında kanı en az iştah açan kişi Marfa Mihailovna'ydı ama Yuda'nın onun hayatta kalmasına izin vermesinin nedeni bu değildi. Onun kendisini biraz eğlendireceğini ümit ediyordu. Kadını, oğlunun ve kocasının akıbetini çok sayıda iğrenç ayrıntısıyla birlikte anlatmak suretiyle rahatsız ederek kendi mahkûmiyetinin bıktırıcı etkisini biraz azaltmaya çalışıyordu. Ama artık çok geçti. O zaten yıkılmış bir kadındı ve Yuda bunun için yalnızca kendisine teşekkür borçluydu. Marfa yine de zihninin berraklaştığı nadir zamanlarda Dimitriy'in nerede olduğunu soruyordu. Başlangıçta Yuda, onun oğlunun akıbetini gerçekten unuttuğuna inanmıştı fakat sonraları sadece kendisine bir şeyi anımsatıyor olduğunu fark etti; Marfa, içinde bir gurur kırıntısıyla birlikte, Yuda'ya onu buraya kilitlemiş olan kişinin kendi oğlu olduğunu hatırlatıyordu.

Marfa en azından ölmeden önce –ölürken– Yuda'nın er geç gerçekleşecek olan kaçışını kolaylaştırabilirdi. Yuda onun kanının son damlalarını da almış fakat içmemişti. Beslenme eksikliği sayesinde uyur durumda kalarak on dört ay boyunca bir zindanda yatmıştı. Sonunda birisi kapıyı kırıp aşağıdaki mahzeni inceleme zahmetine girmiş ve oradaki bozulmakta olan cesetleri ve Yuda'nın tuhaf bir şekilde hiç çürümemiş olan cesedini bulmuştu. Onu yukarı taşımışlardı. Kısa yolculuğun bir noktasında taşıdıkları yükü bir yere çarpmış veya sarsmışlar ve insan kanıyla –Yuda'nın Marfa'dan aldığı ve bilincini yitirmeden önce kendi boğazına yerleştirmiş olduğu kanla– dolu şişenin içindeki kan dökülmüştü. Kanın miktarı çok az ama anlamı çok fazlaydı. Yuda'yı hayata döndürmüştü.

Uyandığında kendi bürosunda yerde yatıyordu. Orayı güçbela tanımıştı. Mobilyalar toz toprak içindeydi ve ora-

yı yeniden boyamaya başlamışlardı. Merdivenler yukarıdaki Kremlin'e çıkıyordu ama Yuda'nın, vaktin öğleden sonra olduğunu bilebilmesi için basamaklardan aşağı vuran gün ışığının pırıltısını görmesine gerek yoktu, bunu içinin derinliklerinde hissediyordu.

Aşağıdaki mahzenden gelen sesleri ve yukarı çıkan ayak seslerini duyabiliyordu. İki kişiydiler. Normal olarak onları alt edebileceği konusunda bir endişesi olmazdı ama o kadar küçük miktarda kan tüketmişti ki, hâlâ çok güçsüz durumdaydı. Destek almadan ayağa bile zor kalkabilecekti.

"O zaman devam edelim."

Seslerin tınısı değişmişti; adamlar merdivenleri çıkmıştı ve şimdi bürodaydılar. Yuda onların kendisine doğru yaklaştıklarını ve üzerine eğildiklerini hissetti. İnledi. Kendisini tutup kaldırmaya başladıklarını hissetti. Fark etmemişlerdi. Biraz öksürdü ve ellerin gevşediğini algıladı.

"İsa adına. Bu yaşıyor!"

"Saçma. Sadece dışarı hava kaçmıştır."

Yuda tekrar öksürdü ve biraz çırpındı.

Bir sessizlik oldu, Yuda bunun adamların şaşkınlığına bağlı olduğunu tahmin etti.

"Ne yapacağız?"

Birilerinin yönlendirmesine ihtiyaç duydukları açıktı. Yuda aylardır kullanmadığı dudaklarını aralayıp biraz büzdü. Zayıf bir sesle konuşuyor gibi görünmek istiyordu ama öyleymiş gibi yapmasının pek de gerekmediğini fark etti. Gözlerini kırpıştırarak açtı ve üzerine eğilmiş bakan iki adamı gördü. Bir tanesi diz çöktü ve daha yakından dinleyebilmek için başını eğdi. Kulağı Yuda'nın dudaklarının hemen üzerindeydi, bu da boynu pek uzakta olamaz demekti. Yuda adamın boyun damarının nabzını hissetti; öyle yakındaydı ki ufacık bir hareketle dişlerini o tatlı, pembe ete geçirebilirdi. Ama bu riske girmeye değmezdi. Azıcık başını kaldırdı.

"Su," diye mırıldandı, sonra başını tekrar geriye bıraktı ve harcadığı güçten dolayı bitkin düşmüş gibi gözlerini kapadı.

"Ne?" diye sordu ayaktaki adam.

"Su. Su istiyor. Git biraz getir."

Yuda, Kremlin'e çıkan merdivenden gelen ayak seslerini duydu. Gözlerini açtı. Planın ilk kısmı –onları ayırmak– tamamlanmıştı. Diğer adam hâlâ oradaydı, ellerini göğsünde kavuşturmuş yukarı bakıyor ve hızlı hızlı bir şeyler fısıldıyordu. Yuda adamın kendisi için dua ettiğini fark ettiği anda içinden yükselen gülme dürtüsünü bastırdı. Adam pek yakında kendisi için dua etmek zorunda kalacaktı.

Yuda söylemeye çalışıyormuş gibi yaptığı şey üzerinde hiçbir şey düşünmeksizin tekrar dili dolaşarak konuşmaya başladı. Adam güven verircesine onun kolunu sıktı.

"Her şey yolunda. Artık güvendesin."

Biraz daha fazla yeme ihtiyaç olduğu açıktı.

"Hayır, dinleyin lütfen," dedi Yuda boğuk bir sesle. "Çok zamanımız yok."

Adam kafası karışmış bir halde ona baktı. "Ne demek istiyorsun?"

"Bu..." Yuda'nın sesi kesildi. Adam öne eğildi ama yeterince yaklaşmamıştı. Yuda kolunu kaldırarak eliyle işaret etti ve pek de uydurma olmayan bir tükenmişlik ifadesiyle tekrar yere bıraktı. Bunu yapabilecek kadar gücü olduğundan bile emin değildi ama bu tek şansıydı. Adam tıpkı biraz önce yaptığı gibi tekrar onun üzerine eğildi ve kulağını Yuda'nın çatlamış dudaklarına yaklaştırdı.

Yuda aniden saldırdı.

Elleriyle adamı kıskaca aldı; biriyle başına, diğeriyle de sırtına yapışmıştı.

Yuda'nın tırnakları adamın saçlarının arasından kafa derisine gömülürken parmakları da başını yana çevirdi. Adam geri çekildi. Yuda neredeyse tamamen erimiş kaslarının acı içinde kendisine seslendiklerini hissetti ama dayandı. Adam güçlüydü ve çok geçmeden neredeyse ayaklarının üzerine doğrulmuştu bile ama Yuda'yı da birlikte kaldırmıştı. O anda Yuda ısırdı. Kanın aniden fışkırması büyük bir mutluluktu ama Yuda'nın ilk gereksinim

duyduğu şey içmek değildi. Kanın onu canlandırması zaman alırdı ve avı, bu zamanı kolaylıkla onu geri püskürtmek için kullanabilirdi. Adam ölmeliydi ve hızla ölmeliydi. Yuda tekrar ısırdı ve ağzında atardamarlar ve kas kirişleriyle geri çekildi. Yüzü kanla kaplandı, dehşet verici bir savurganlıktı ama görev tamamlanmıştı.

Adamın gevşeyen vücudu Yuda'nın üstüne yığıldı ve onun dermansız kalmış bedenini tekrar yere yıktı. Hızlı bir ölüm olmuştu; beyne giden kanın basıncında felakete yol açacak kadar ani bir düşüş meydana gelmişti. Ama Yuda'nın kanla ilgili olarak daha iyi bir amacı vardı. Adamın cansız bedenini üzerinden itip yana yuvarladı. Sevişme sonrasında birbirlerine sarılmayı umursamayan, yorgunluktan tükenmiş sevgililer gibi yan yana yatıyorlardı.

Orada sessizlik içinde yatarak dinlenme isteği güçlüydü ama Yuda yapması gereken işler olduğunu biliyordu. Orada uzun süre yalnız kalmazlardı. Yana doğru süründü ve neredeyse biraz önce o, kendisini dinlerken bulundukları pozisyonu taklit ederek dudaklarını adamın boynundaki parçalanmış yaraya yapıştırdı. Bu şekilde kan içmek ne hoş ne de kolaydı. Ölünün kanı bayatlamıştı. Besleyicilik açısından değeri canlı birisinin kanından ancak biraz daha azdı – Yuda bu deneyi yıllar önce yapmıştı. Ama tadı; soğuk, kıvamsız ve lezzetsiz bir çorbanınki gibiydi.

Daha da kötüsü vücuttan emilmek zorundaydı. Canlı bir kurbandan kan içmek için sadece atardamarı delmek, çarpmakta olan kalbin kanı yudum yudum ağza boşaltmasını beklemek yeterliydi ve sonra o da yaşamak için en çok gereksinim duyduğu şeyden mahrum kalarak zayıflamaya başlardı. Ama Yuda'nın elindeki bu et yığınından, kanı kendisinin emmesi gerekiyordu ve açlıktan bitkin durumda olduğundan dolayı oldukça güçtü bu. Eğer zamanı ve gücü olsaydı bir kasabı taklit eder ve kadavrayı bir ipe baş aşağı asarak kalbin artık yapamadığı işi yerçekiminin yapmasını sağlardı. Ama gücü yoktu. Sonunda yere dökülen kanları bir kedi gibi yalayıp yuttu. Bu küçük düşürücü bir şeydi ama kimse görmezdi ve daha sonra gerçekleşecek güzel şeyler için gereken gücü sağlardı.

Ölen adamın iş arkadaşı elinde bir şişeyle basamakları ikişer ikişer atlayarak geri dönmeden birkaç dakika önceydi. Yuda gün ışığının olduğu yerden gelen birisi tarafından görülemeyeceği karanlık bir köşeye geçip koltuğuna –bu oda kendi bürosuyken kullandığı aynı koltuktu– oturmuştu. Bu kadar kısa bir süre sonra ve bu kadar az kanla bile kendisini yenilenmiş hissediyordu. Eski haline tam dönmüş değildi ama bir sonraki yemeğini daha saygın bir usulde yiyebilecek kadar güçlenmişti.

Cesedi biraz önce kendisinin yattığı pozisyonda yerleştirmişti. Kendisinin soğuk, uyur durumdaki cesediyle, şimdi yerini almış olan kanlı kalıntının arasındaki fark çabucak fark edilirdi ama yeterince çabuk değil. Geri dönen adam merdivenin alt basamaklarına geldiğinde ona sadece gözucuyla baktı ve kim olduğunu fark etmedi.

"Sergey?" diye bağırdı, etrafına bakınarak. "Sergey?"

Yanıt gelmemesi sürpriz değildi. Adam pek endişelenmiş görünmüyordu. Elindeki şişenin tıpasını çıkararak cesedin yanına gitti. Diz çökmeye başladı.

"İşte buradasın eski dostum. Birazdan kendini..."

Sıçrayarak ayağa kalktı ve bir adım geri çekildi, iş arkadaşından geri kalanlara bakarken hiçbir şey söylemedi, yüzünde korkudan ziyade şaşkınlık vardı. Ama bu değişecekti.

"Kendimi çok daha iyi hissettiğimi söylemeliyim, teşekkürler." Yuda konuşurken, sıçradığı yerlerde pıhtılaşmaya başlamış olan kan nedeniyle yüzünün, cildinin sertleştiğini hissetti.

Adam Yuda'nın sesinin geldiği yöne döndü ve sahibinin bulunduğu yeri kestirebilmek için dikkatle karanlığa doğru baktı.

"Ama arkadaşın için," diye devam etti Yuda, "pek bir ümit kalmadı."

Ayağa kalkıp yürümeye başladı, doğrudan adama doğru değil ama onunla merdivenlerin arasına girmek üzere. O yürürken adam gözleriyle takip ediyor ve yavaş yavaş anlamaya başlıyordu.

"Sen. Ama..."

Yuda'yı tanımak kolay değildi. Geçen kısacık birkaç dakika içinde taze kan onu yirmi, belki de otuz yaş gençleştirmişti. Bunun biraz daha fazlasıyla tam olarak yenilenebilirdi.

"Bir doktor istettim. Birazdan burada olur."

Bununla ne kastettiğini anlamak güçtü. Hâlâ Yuda'nın sağlığından dolayı endişeleri mi vardı? Yoksa sadece orada uzun süre yalnız kalmayacaklarını ifade eden bir uyarı mıydı bu? Yuda'nın fazla zamana ihtiyacı yoktu.

Yürüyüp elini adamın ağzına koydu ve onu duvara doğru geri itti. Direndiğini hissedince geri dönen gücünün tadını çıkararak onu yukarı kaldırdı. Adamın ayakları yere sürünüyor, hafif darbelerle zemine vuruyor ama dengesini bulmasını sağlayamıyorlardı. Şiddetle duvara çarptı ve feryat etmeye başladı ama Yuda'nın eli onun çığlığını boğdu. Kollarıyla Yuda'nın yanlarını ve sırtını yumrukluyordu ama bunun bir etkisi olmadı.

Yuda ısırdı. Esas amacı hâlâ beslenmekti ama artık yetilerine güvenebileceğini hissediyordu. Aç bir adam ilk yiyeceği yemekte iştah açıcıların üstüne saldırırdı ama o, ana yemeğin keyfini çıkarmak için biraz beklemeyi tercih etti. Dudaklarını biraz önce açmış olduğu yaraya yapıştırdı ve ağzı, yemek borusu ve midesi sanki adamın dolaşımının bir uzantısıymış, kanı alıp geri vermeyen tek yönlü bir uzantısıymış gibi emmeye başladı. Yuda o anda kurbanının onun zihnindeki bir şeyi paylaştığını biliyordu. Ona bir kurtuluş ümidinin kalmadığını anlatmaya çalıştı.

Çok geçmeden adamın darbelerinin gücü azaldı, çığlıkları da giderek bir soluk alma çabasına dönüştü. Bir dakika içinde bilincini yitirdi; ikinci dakikada artık ölmüştü. Yuda ise tıka basa doymuştu. Artık başka türlü bir güçsüzlük ele geçirmişti onu; açlığın neden olduğu zayıflık değil, aşırı doygunluğun verdiği uyuşukluktu bu.

"Burada aşağıda olmalı."

Ses dışarıdan, merdivenin başından geliyordu. En az iki kişilerdi. Yuda muhtemelen ikisinin de üstesinden gelirdi ama havasında değildi. Kanı emilmiş bedeni yere bı-

rakti ve aşağıdaki zindana götüren diğer merdivene yöneldi. Kemerli girişten geçip kapıyı yokladı. Kilit, mahzene zorla girdikleri sırada, muhtemelen yakın zamanda, parçalanmıştı. Neyse ki kapı sağlamdı.

Yuda sürgüyü mümkün olduğu kadar sessizce çekti. Orada iki ceset bulmaları an meselesiydi ve onlara katilin çok yakında olduğuna dair bir ipucu bırakmak istemiyordu. Şimdilik mahzende kapana kısılmış durumdaydı, tıpkı on dört bitmek tükenmek bilmez ay boyunca o zindanda kapalı kaldığı gibi. Bu defaki sadece günbatımına kadar sürecekti. Güneş batar batmaz Moskva'ya ulaştıran tünellerden geçer ve sonra tekrar şehrin caddelerinde yürüyebilirdi.

Yere uzanıp uyumuştu ve akşam olduğunda artık özgürdü, sonraki yirmi yıl boyunca da öyle kalmıştı.

Ve şimdi, Gök Tepe'deki üç yıldır kımıldayamadığı koltukta bağlı oturuyor ve pek yakında tekrar özgürlüğüne kavuşup kavuşamayacağını merak ediyordu. Birazdan olacaklarla ilgili bir ipucu bulabilmek ümidiyle Dimitriy'nin gözlerine bakmaya devam etti.

Dimitriy konuştu.

III

"Bu görüşmeyi İngilizce mi yapacağız?" diye sordu Dimitriy. Hangi dili konuşurlarsa konuşsunlar Gök Tepe'nin altındaki o mahzende yapacakları konuşmanın konusunu bilen birisinin bulunma ihtimali düşüktü ama bunu onlardan gizlemenin zararı olmazdı.

"İngilizce bildiğini bilmiyordum," diye yanıtladı Yuda. "Son karşılaşmamızdan sonra seyahat ettim. İnsan böyle şeyleri kapıyor."

Dimitriy bu dili gerçekte ne kadar iyi konuşabiliyor olduğunu merak etti; aksanının ne kadar belirgin olduğunu. Bunu bilebilecek adam Yuda'ydı. Aslına bakılacak olursa o bir İngiliz'di ama bu çok zaman önceydi.

"Tahmin edebiliyorum," dedi Yuda.

Dimitriy zaman kaybetmek istemiyordu.

"Fark ettiğin gibi," diye devam etti, "canlı lazımsın bana. Şimdi söyle bakalım, başka hangi tuzaklar var burada?"

"Gördün," dedi Yuda. "Güneş ışığı var," diyerek başıyla yukarıya işaret etmeye çalıştı ama alnının önünden geçen kayış hâlâ onu engelliyordu. "Ve giyotin. Muhafızların hepsinde ahşap kazıklar vardı ama biri korktu, sadece korkusundan beni öldürmek istedi. Çok yaklaşmıştı ama onu alt etmeyi başardım." Sırıttı ve konuyu açıklığa kavuşturmak için dilini dişlerinin üzerinde gezdirdi.

"Yani bundan vaz mı geçtiler?"

Yuda bir baş hareketiyle onaylamaya çalıştı. Dimitriy bunun bir numara olduğundan kuşkulandı; bu kadar zaman geçtikten sonra hareketsizliğe alışmış olmalıydı. Dimitriy onun, bununla ne kazanacağını düşündüğünü kestiremedi, düşmanının sinirini bozmak için yapmış olabilirdi.

"Evet," dedi Yuda baş hareketine alternatif olarak. "Bütün kazıkları aldılar. Beni canlı istiyorlar. Yalnızca bu koşullarda." Gülümsedi, "Yani şu anda içinde bulunduğumuz koşullarda ölmeliydim. Kepenk ve giyotini kullanabilmek için birden fazla adam gerekiyor ve gördüğün gibi bu onları güvenli kılıyor ama yavaşlar."

"Senin şansına."

"Sanırım bunu zaman içinde göreceğiz." Yuda neden orada olduğunu anlamak ister gibi Dimitriy'i süzdü. Dimitriy yüzündeki anlaşılmaz ifadeyi korudu. "Biraz daha hızlı müdahale edebilirlerdi," diye devam etti Yuda, "ama bunu gerçek bir Rus saldırısı olarak gördüklerini tahmin ediyorum, senin daha kişisel olan meseleni gizlemeye yönelik bir aldatmaca olarak değil. İyi hazırlamışsın."

Dimitriy homurdandı. Yuda yokluyordu. Yine de, etrafında olup bitenler hakkında biraz bir şey öğrenmesinin zararı olmazdı.

"Ah, saldırı yeterince gerçekti. Aslında 'gerçek' demem gerekirdi çünkü yukarıda hâlâ devam ediyor. Hepsi siz İngilizlerin Büyük Oyun dediği şeyin parçası. Biz ona *Turniry Tyenyey* –Gölgeler Turnuvası– diyoruz." İngilizce çeviriyi sadece Rusçası mükemmel olan Yuda'yı kızdırmak için eklemişti.

"O zaman bir sonraki durak Afganistan mı?"

"Belki onlar için öyle," dedi Dimitriy, başıyla Osokin, Lukin ve diğerlerini işaret ederek, "ama seninle benim yolumuz farklı."

"Sen yolunu uzun zaman önce seçtin."

Dimitriy'in gözleri kısıldı. Yuda'nın sesinde bir sitem iması mı vardı? Dimitriy'in vampir olduktan sonra gerçekten kendisinin yanında olmaya devam etmesini mi bek-

lemişti? Yuda, Dimitriy'i en kadim *vurdalak*'ı bile ürkütebilecek bir önseziyle çocukluğundan itibaren hazırlamıştı. Dimitriy büyüyüp erkek olduğunda arkadaş olmuşlardı, hatta daha da yakındılar. Dimitriy Yuda'yı neredeyse bir baba gibi, hatta bazı açılardan gerçek babası Aleksey'den daha fazla sevmişti. Dimitriy, babasının annesine sadık kalmamış olmasını affetmekte zorlanmıştı. Diğer yandan Dimitriy'in gözünde Yuda her zaman bir aziz havası taşımıştı. Bu gülünçtü ve Dimitriy aldatılmış olduğu için alay edilmeyi hak ediyordu. Artık farklıydı ve bunun için minnettardı; vampir olmak onu alaycı da yapmıştı. O zamandan beri nadiren aptal yerine konmuştu, eğer bunu kendisi isteyerek yapmadıysa.

Ama Yuda'nın çıkarları açısından bakılacak olursa, Dimitriy yalnızca bir atlama tahtasıydı. Gerçek düşmanı Aleksey'di, her zaman oydu. Dimitriy yirmi beş yıl önce Yuda'nın tam olarak Kremlin'in altında gerçekleşen çözümü planlamış olduğundan emin olamıyordu ama benzer bir şey olmuştu. Yuda, Dimitriy'i alıp Aleksey'e göstermek, oğulu babasının gözünün önünde sallayıp, "Dimitriy'i aldım. Hissettiğin bütün sevgiye rağmen, o artık benim," demek istemişti. Bu Aleksey'in kalbini kırardı.

Ve Dimitriy babasının kalbini zerre kadar umursamıyordu. Vampir olduğu andan itibaren kendisinden –ve belki biraz da "vampir" annesi Raisa'dan– başka hiçbir yaratığı umursamamıştı. Yuda o basık, rutubetli koridorda Aleksey'e Dimitriy'in akıbetini açıklamaya başladığında, Dimitriy babasına karşı merhamet hissetmemişti. Yuda' nın söylediği şeyler Aleksey'in kalbini kırabilirdi ama Dimitriy için hiçbir anlamı yoktu, ölmüş bir kalp kırılamazdı.

Dimitriy asıl kendisini düşünmüştü. Yuda'nın rehinesi durumundaydı ve bundan hoşlanmıyordu. Geçmişine bakıp saflığına gülebilirdi ama kendi yaşamöyküsünde bir figüran olmak gururunu incitiyordu. Ve o hâlâ fazlalıktı. Yuda, Tamara, Aleksey, hepsinin kendi rolü vardı ama Dimitriy'in durup Yuda'nın daha 1812 yılında, beş yaşındaki küçük çocuğu ilk kez gözüne kestirdiğinde hazırladığı

planı tamamlamasını seyretmek dışında yapacak hiçbir şeyi yoktu.

Bu düşünceler bir anda zihnine hücum ettiğinde artık harekete geçmesi gerektiğini biliyordu. Yuda'nın son hamleyi yapmasına, Aleksey'e gerçeği açıklamasına izin vermeyecekti. Dimitriy silkinmiş ve hayatında ilk defa kendi iradesi doğrultusunda hareket etmişti. Tutsaklarının arasında geri çekilirken Yuda'nın yüzünde beliren ifade yeterince tatmin ediciydi ama asıl önemli olan onun Dimitriy'in kontrolü ele aldığını görmesiydi. Cebinde Yuda'nın zindanının anahtarıyla oradan uzaklaşırken kontrol ondaydı. Daha sonra eski akıl hocasını serbest bırakmak için geri dönebilir ya da orada çürümeye bırakabilirdi. Sonunda onu orada bırakmıştı ama bu kendi kararıydı.

Sadece birkaç saat sonra, artık çok geç olduğunda, ne yapmış olması gerektiğini fark etmişti. Bunu zihninde canlandırmıştı. Yuda'yı hücreye tıkıp, kapı kilitleyip anahtarı alabilirdi ama oradan hemen ayrılmayabilirdi. Ölüm halindeki babasının feri sönmüş gözleriyle kendisini görebilmesi için ona doğru eğilip, "Baba, benim Dimitriy. Ben bir vampir oldum," diyebilirdi.

Bu hepsinden iyi olurdu: kontrolü ele geçirmek ve Yuda'nın planının zirve noktasını kendisi için kullanmak; bu mükemmel bir plandı, bundan hiç kuşkusu yoktu. Hatta kendisinin insan olduğu konusunda babasının zihninde kalmış her türlü ümidi yok etmek için Aleksey'e, Marfa'yı, kendi annesini, nasıl Yuda'yla birlikte kilitlenmiş olduğu o zindanda terk ettiğini bile anlatabilirdi. Ama kaçırmış olduğu bir fırsat için ağlayacak değildi. O zamandan beri kendi hayatını yaşamak için çok sayıda fırsat yakalamış ve onları nadiren reddetmişti.

"Önemli olan *seçeneklerinin* olması," dedi, Yuda'ya bakıp sonra bakışlarını onun kollarını, bacaklarını ve başını hareketsizleştiren kayışlara kaydırarak.

"Ve sen de buraya gelmeyi mi seçtin?" diye yanıt verdi Yuda. "Beni kurtarmaya?" Dimitriy sessiz kaldı fakat Yuda'ya bunun bir kurtarma girişimi olmadığının söylenmesi gerekmiyordu. "Beni götürmeye?"

Dimitriy arkasını dönme isteği duydu ama Yuda'nın sadece tahmin yürüttüğünü biliyordu. Her tepki, gerekli olandan daha fazlasını söylerdi. Zaten yakında öğrenecekti.

Yuda alaycı sesiyle kışkırtmaya devam etti. "Kim beni götürmesi için bu dalkavuğu yollamış olabilir ki?"

Yanıt açıktı ama Yuda hâlâ tahmin yürütüyordu.

"Nerede o?" diye sordu Dimitriy, zaman yitirmekten yorularak.

"Ne nerede?"

"Ascalon." Dimitriy sözcüğü fısıldamıştı çünkü manasını anlayamayacak olsalar bile bunca kişi arasında söylemekten korkmuştu.

"Peki, onunla ne yapacaksın?"

"Bu seni ilgilendirmez."

"Sanırım seni de ilgilendirmiyor. Götürmen gereken başka bir şey var mı?"

"Onu aradığını biliyorum. Çıfıt Kale'de onca zaman geçirdin ve hiç Karaitlerle onun hakkında konuşmadın mı?"

"Sen de onu aradığım için bulmuş olmam gerektiğini mi düşünüyorsun? Yeteneklerimi göklere çıkaran bir tahmin bu."

"Bir şey biliyor olmalısın," dedi Dimitriy.

"Olabilirim."

"Ve bana söyleyeceksin."

"Bunu neden yapayım?"

"Çünkü özgürlüğüne kavuşmak istiyorsun."

Dimitriy bu teklifi yapmaya gücü olup olmadığından emin değildi ama önemi yoktu; Yuda etkilenmemişti.

"Böyle bir değiş tokuş taraflar arasında güven olmasını gerektirir. Sana sunduğum güveni yıllar önce kaybettin, Mitka."

"Peki, kime güvenirdin?"

Yuda yavaş yavaş konuşuyordu. "Çok uzun yaşadım. Bu, güvenle elde edilebilecek bir şey değil."

Dimitriy sessiz kaldı. İlerleme sağlayamıyordu, tam beklediği gibi. "Belki çok uzun sürmez," dedi. Bu giderayak atılan son taştı ama Yuda devam etti.

"Tabii ki baban güveni bilirdi," dedi. "Sadakat, diyebiliriz istersen. O yüzden onunla asla tam anlamıyla başa çıkamadım. Ama onun annen yerine Dominique'i seçmesini sağlayan şey de sadakatiydi. Bu belki de kalıtımla ailesinin yalnızca bir tarafına geçiyordu."

İnsan olsaydı kendisini derinden yaralayabilecek olmalarına rağmen, böyle hakaretler artık Dimitriy için bir anlam ifade etmiyordu. Ama ailenin o tarafından söz edilmesi Dimitriy'e az sayıdaki kozlarından birini oynama fırsatı verdi.

"O zaman Luka Miroslaviç'e güvenir miydin?"

"Kim?" Yuda'nın sesi ilgisizdi ama şaşkınlığını bastırırken yüzü biraz fazla sakindi. Belki de kasten öyle yapmıştı. Konuşmayı bu noktaya taşıyan Yuda'ydı. Dimitriy'in Luka'dan söz etmesi için numara yapmış olabilir miydi? Geri adım atmak için artık çok geçti.

"Diğer bir deyişle, yeğenim," diye açıkladı Dimitriy, "ailenin daha sadık olan tarafından. Tamara Valentinovna'nın çocuğu. Onu başkasına vermişti."

Yuda ona boş gözlerle baktı.

"Onunla arkadaşlık kurduğunu biliyoruz... tıpkı benimle kurduğun gibi," diye devam etti Dimitriy.

Ama Yuda'nın odaklandığı nokta Luka'yla olan ilişkisi değildi. Dudaklarından kendinden memnunluk ve zafer ifade eden hafif bir gülümseme gelip geçti. İki sözcükle açıklamasını yapmadan önce bir saniye için Dimitriy'in onu görmesine izin verdi.

"Biliyoruz derken?"

Dimitriy dişlerini sıktığını hissetti. İçinde yalnızca kendisine ait olmayan bir öfke büyüyordu. Yuda'nın bu konuşma sırasında kendisinden çok daha fazla şey öğrendiğinden kuşkulanarak başını yana çevirdi. Öfkeyle çenesini ovuşturdu. Kuşkulanıyor muydu? Hayır, bunun gerçek olduğunu biliyordu.

Öğle sonrasının erken saatleriydi, Gök Tepe düşeli ve onlar içindeki tuhaf, yalnız tutuklusuyla yeraltındaki bu

mahzene geleli daha yalnızca bir gün olmuştu. Albay Otrepyev tutuklusuyla ilk konuşmasından sonra oradan ayrılmış ve henüz dönmemişti. Emirlerini Binbaşı Osokin'e bırakmıştı ama Osokin bunun sadece şeklen, kendisinin kıdemli subay konumuna bir sus payı olarak yapıldığını biliyordu. Otrepyev'in beraberinde getirdiği adamlar görevlerini tek başına pekâlâ yapabilecek gibi görünüyorlardı.

Albay, "Ve o çatıyı kapatmanın bir yolunu bulmaya çalışın," demişti son talimat olarak. Tuhaf bir kaygıydı ama Osokin, albayın bir süre yukarıdaki gökyüzünü incelediğini fark etmişti. Artık ilk geldiği zamankinden daha yaşlı görünüyordu.

"Ne yapılabileceğini araştıracağım, efendim," diye yanıt vermişti Osokin. "Tutuklunun bacaklarını uzatmasına izin verelim mi?"

Otrepyev içtenlikle ama kısaca gülmüştü. Gitmeye çok hevesliydi. "Hayır, hayır, bunu tavsiye etmem. Yakında onu götüreceğim."

"Yiyecek verelim mi?"

"Yanına bile yaklaşmayın." Ve sonra Otrepyev yola çıkmıştı.

Mahkûmla sohbet etme girişimleri, hatta adını öğrenme çabası bile başarısız kaldı. Osokin Rusça ve Fransızcayı denedi ama yanıt alamadı. Osokin Otrepyev ve mahkûmun İngilizce konuşmuş olduklarından oldukça emindi ama bu dili hiç bilmiyordu.

Onun etrafında olan biteni algılayıp algılamadığını anlayabilmek için öne eğilip dikkatle baktığı sırada son girişimi, "*Sprechen Sie Deutsch?*"[1] diye sormak oldu. Gözlerini tutukludan ayırmadan doğrulup bir adım geri çekildi. Adamlara sormanın bir anlamı yoktu; ama belki teğmene.

"Lukin!" diye seslendi.

"Efendim?"

"Sanırım İngilizce bilmiyorsundur, değil mi?"

"Korkarım hayır, efendim."

1. (Alm.) Almanca konuşuyor musunuz? (Y.N.)

Ve böylece konu kapandı ama o kısa konuşma sırasında Osokin, tutsağın sonunda belli belirsiz bir tepki verdiğini fark etti ama sözcükleri tam olarak çıkaramadı. Belki de iki dilde de aynı olduğu için sadece "İngilizce" sözcüğüne tepki vermişti.

"Ona nasıl ulaşabileceğimiz konusunda bir fikrin var mı?" diye sordu Osokin teğmene.

"Ben en iyisi kendi haline bırakmak derim. Albay ne yaptığını biliyor gibi görünüyor."

Yaratıcı olmasa da sağlam bir tavsiyeydi. Osokin oradan çıktı.

Adamlardan biri kolundaki mermi yarasını kabaca sarmıştı ama hâlâ rahatsız edici şekilde zonkluyordu. Bir sahra cerrahı bulup göstermeye değerdi. Ayrıca Osokin şehrin geri kalanında çatışmanın nasıl bittiğini görmek de istiyordu.

Bunlar onun ulusunun yaşadığı en güzel anlar değildi. Evet, zafer kazanmışlardı ama askerlerin çoğu –özellikle Başkomutan General Skobyelev– bundan fazlasını arzu etmişti. İntikam almak istiyorlardı, bir yıl kadar önce Rusya, General Lomakin komutasında Gök Tepe şehrini ilk alma teşebbüsünde bulunduğu zaman maruz kaldıkları aşağılamanın intikamını. O zamanlar henüz yeraltında toprak kazılmamıştı ve saldırı çok kısa süren bir bombardımanın ardından başlamıştı. Hücum eden askerler püskürtülmüş, sonra da çoğu Teke oymağından olan Türkmen muhafızlar çıkarak karşı saldırıya geçmişlerdi. Yedi yüz Rus öldürülmüş, bir o kadarı da esir düşmüştü. Geri döndüklerinde bazıları bunu 1717 yılında Kiva'da yaşananlarla kıyaslamıştı. Avrupa'da gazeteler bu olaydan "Lomakin Katliamı" diye söz etmişti.

Ama bugün, yedi yüz kişiye karşılık yedi bin kişiden, belki de daha fazlasından intikam alınmıştı. İlk patlamada yüzlercesi ölmüştü ve Osokin bunun için suçluluk duymuyordu. Patlama amacına ulaşmış, Rus süvarisinin ve piyadesinin içeri akın edebilmesini sağlamıştı. Onlar geldiği zaman Türkmenler kuzeydeki çöle doğru kaçmışlar-

dı. Bazı Ruslar onları takip etmişti. Yakaladıklarını öldürmüşlerdi ama çok fazla kişi yakalayamamışlardı. Belki de o yüzden kaçamayanlara o kadar zalimce davranmışlardı.

Öte yandan, olası diğer bir neden de sarhoşluktu. Osokin Türklerle karşı karşıya geldikleri Bulgaristan'da bunu yeterince görmüştü. Söz konusu olan çoğu zaman askerlerdi, subaylar değil; ama subaylar da bundan vazgeçirmek için pek bir şey yapmamışlardı. Bazıları bunun piyade erlerini yüreklendirdiğini düşünüyordu ama sadece onların vicdanlarını susturmaya hizmet ediyordu. Çarpışma sırasındaki öldürme olaylarından çoğunun cesaretle ilgisi yoktu. Sadece düşman askerleri değildi; yaşlılar, çocuklar ve kadınlar da vardı – kayıp vermeyen bir tek toplum kesimi bile yoktu. Bazı kadınlara, hatta çocuklara tecavüz de edilmişti.

Ve tabii ki yağma vardı. Osokin buna karşı çıkamamıştı; bir noktaya kadar. Yürüyüşe geçen bir ordunun kendi kendini finanse ettiği eski günler geride kalmıştı ama yol boyunca toplayabildikleri her türlü küçük ekstra işe yarardı. Yine de düşmanı muhtaç durumda bırakamazdınız, aksi takdirde suç işlemeye başlarlar ve askerlerinizin yarısı daha büyük zaferlere koşmak yerine sadece asayişi korumakla uğraşırdı.

General Skobyelev –savaş meydanında bindiği beyaz atı ve aynı renkteki üniforması nedeniyle Türkler ona "Beyaz Paşa" diyorlardı– ileri bir adım atmaya karar vermişti. Çarpışma bittikten sonra şehrin kadınlarına –hayatta kalanlara– savaşa katkı yapmak adına bütün altın ve gümüş mücevherlerini vermelerini emretmişti. Yörenin âdetleri gereğince bir kadına düğününde o kadar çok takı takılırdı ki artık yardımsız ayakta duramazdı, yani alınabilecek çok şey vardı, fakirlerden bile. Başlangıçta kadınlar direndiler ama sonra annelerinin, kız kardeşlerinin ve kızlarının cesetlerini gördüler.

Osokin yağmayı gözleriyle gördü. Bağışları toplamak için yere iki halı yaymışlardı ama halılar üstlerindeki insan boyunu geçen mücevher yığınları nedeniyle görün-

mez hale gelmişlerdi ve yine de katkıda bulunmaya gelen kadınların ardı arkası kesilmemişti.

Rütbesi düşük ama asalet açısından Skobyelev'den daha üstün olan bazı cesur subaylar bununla neyin amaçlandığını sormuşlardı. Zafer kazanmış olmak yetmez miydi? Ama Skobyelev açısından bu, savaşla ilgili değildi; ardından gelecek olan barışın devamlılığını sağlamakla ilgiliydi

"Onlara ne kadar sert vurursanız," diye açıklamıştı, "o kadar uzun süre sessiz kalırlar."

Osokin kolundaki sargıyı değiştirmiş, sonra tünellere ve içinde tek tutsak bulunan, koni şekilli o tuhaf mekâna geri dönmüştü. En azından artık cesetleri götürmüşlerdi, özellikle de tam ortada yatan dehşet verici başsız bedeni. Ama adamın düştüğü yerde hâlâ kan lekeleri vardı ve üst üste yığılı halde toplu mezarlara gömülmeyi bekleyen cesetleri görmek isteyen birinin dışarıdaki koridorda çok yol yürümeyi göze alması gerekmiyordu.

Osokin, "Bir saat zamanın var," dedi Teğmen Lukin'e. "Sen de fethettiğimiz yeri görebilirsin."

"Böyle iyiyim, efendim," diye cevap verdi Lukin.

"Sana söyleneni yap!" Çocuk –gerçekten çocuk sayılırdı daha– yapmış oldukları şeyin sonuçlarından kaçmayı hak etmiyordu. Tünel kazma ve patlayıcı yerleştirme konusunda ne kadar parlak olursa olsun, bunun kesin matematik hesaplamalar yapmanın ötesinde bir şey olduğunu öğrenmesi gerekiyordu. Sonuçlarını görmeliydi.

Lukin gönülsüzce itaat etti.

Otrepyev'in adamları kepengi yukarıdaki yerine geri çekmek konusunda pek başarılı olamamışlardı. Sallanan ipe ulaşabilmişlerdi ama onu çekerek sadece yukarıdaki açıklığı daha da büyütmüşlerdi. İşlemi geri çeviren belli bir mekanizma yoktu. Bütün bu tuhaf tertibat sadece bir kez, bir daha hiç kapatılmayacak olan çatıyı açmak için kullanılmak üzere tasarlanmıştı.

Askerlerden biri önceki gün arkadaşlarından birinin kafasını uçurmuş olan sallanan bıçağın destek aldığı yere kadar tırmanmayı başarmıştı. Fakat mil tepe penceresine

yeterince yakın değildi. Asker kolunun aniden uzayarak tepedeki açıklığı geçmesini beklermiş gibi kolunu ileri uzattı ama ümit yoktu. Parmakları tutunduğu yerden kurtuldu ve bir çığlık atarak, gözlerindeki küçümseyici bakışla hâlâ koltuğunda oturmakta olan adamın ayaklarının dibine düştü. Birkaç kırık kemikle kurtulmuş olsa bile ciddi bir şekilde yaralanmış olmalıydı ama oturduğu koltuktan kendisini izlemekte olan adamın küçümseyen gözlerinin içine baktığı anda ürkmüş bir yengeç gibi sürünerek uzaklaşmaya başladı. Ağrıyan uzuvlarını kollayarak duvarın yanına çekildi.

Her şey çok tuhaftı: tutsağın kendisi, biri çatıyı açmak, diğeri de tutsağın kafasını uçurmak için hazırlanmış olan iki garip düzenek. Adamı canlı olarak tutmak istemedikleri açıktı. Bunun nedeni ne olabilirdi? Ve eğer öldürülmesi gerekiyorsa, o zaman niye basitçe bir mermi ya da kılıçla yapmıyorlardı bunu? Sinsice Osokin'in zihnine sokulan bir tek yanıt vardı ama o da geçmişten geliyordu; çocuksuluktan ve batıl inançlardan. Gerçi Türkmenler geri kalmış bir halktı; Rusya'nın yüz yıl veya daha gerisindeydiler. İmparatoriçe Yekaterina'nın devrinde onun tebaasına mensup aklı başında insanların çoğu bile böylesi efsaneleri gerçek olarak kabul etmemiş miydi? Yakın geçmişteki Büyük Vatanseverlik Savaşı sırasında hem Rusları hem de Fransızları avlayan canavarlardan söz edilmişti. Bugün de Türkmenler için aynısı geçerli olabilirdi. Ama buna inananlar sadece bu ilkeller ise, o zaman Albay Otrepyev neden hevesle o ipi kesmek istemişti?

Düşünceleri ani bir gürültüyle yarım kaldı: taşa çarpan tahtaların çıkardığı bir sesti bu. Başını çevirdiğinde tutsağın ve koltuğun geriye devrilmiş olduğunu gördü. İkisi de neredeyse tam Otrepyev onları tekmeleyip devirdiği zamanki konumundaydı. Yanlarında hiçbir asker yoktu. Osokin bu gürültünün kaçmak amacıyla koltuğu sarsmayı başarmış olan tutsağın başarısız kalan kaçma girişiminin ifadesi olduğunu tahmin etti. Ama bu adam ne olursa olsun, o kayışlardan kurtulabilmesi mümkün değildi.

"Kaldırın onu," diye emretti Osokin.

Askerlerden ikisi koşup koltuğu ikinci defa düz çevirdiler. Osokin nezaret ediyordu. Durumunu kontrol etmek için gözlerini tutuklunun üzerinde gezdirdi.

"Yaralandın mı?" diye sordu, önceki iletişim kurma çabasının başarısız kaldığını bir an için unutarak.

Tutsak, "Hayır," diye yanıt verdi ve bir an sessiz kaldıktan sonra, "teşekkür ederim," dedi.

Osokin bir şey söylemedi, sadece kabul anlamında başını salladı. Tutsağın kendisini gayet iyi anladığını keşfetmek gerçek bir sürpriz sayılmazdı.

"Bir iyilikte bulunmanızı isteyebilir miyim?" dedi tutsak kusursuz Rusçasıyla.

"Nedir?"

"Koltuğu biraz çevirebilir misiniz? Işık gözlerimi rahatsız ediyor."

Devrildiği ve tekrar doğrultulduğu sırada koltuğun yeri biraz değişmişti. Şimdi çatıdan gelen gün ışığının düştüğü yere daha yakındı. Işık parlaktı ama rahatsızlık verecek kadar parlak değildi, en azından Osokin için. Ama aksini düşünmesine rağmen bu, Osokin'in durumla ilgili olarak zihninde oluşmaya başlayan resme uyuyordu. Veya tutsak belki sadece onun kuşkularıyla oynuyordu. Osokin bir an düşündü, sonra onay verdiğini askerlere başıyla işaret ederek bildirdi. Onlar da koltuğu çevirmeye başladılar.

"Bu mükemmel. Teşekkür ederim," dedi tutsak, doğru tarafa döndürüldükten sonra uysalca. Şimdi yaklaşık olarak güneş ışığıyla gölgenin oluşturduğu sınıra yan dönmüş durumdaydı ve yıkık dökük koridoru tam karşıdan görüyordu. Bir şey planlıyor olabilir miydi? Osokin bunun ne olduğunu tahmin edemedi. Zaten Otrepyev yakında gelirdi ve bu onun sorunu olurdu.

En azından Osokin böyle olacağını ümit ediyordu.

Bu kadar az tanışıklık söz konusuyken seçim yapmak zordu: onun içindeki kötüye mi, yoksa iyiye mi hitap et-

meliydi? "Lütfen beni bu dikenli çalılığa atmayın," mı demeliydi, yoksa tersini mi? Yuda çoğu Rus subayından ve daha da fazla askerden istemediği bir şeyi rica eder ve istediği şeyi alırdı. Ama bu binbaşının –Dimitriy ona Osokin diye hitap ediyordu– biraz daha duygusal olduğunu sezmişti. Yukarıdaki çarpışmanın yol açtığı kötü sonuçları gördükten sonra hapishane odasına geri dönen Osokin'in yüzündeki kaygı ifadesini görmüştü. Bu onu bir savaş tutsağının esenliğine daha duyarlı kılardı. En azından Yuda böyle umuyordu.

Şans onun yanındaydı ve bunun nedeni sadece Osokin'in koltuğun çevirilmesini onaylaması değildi. İlk şans işareti Dimitriy'in gitmiş olmasıydı. Bu beklenebilir bir şeydi; aç olduğu belliydi ve en azından Yuda gibi diğer bir vampir bunu anlardı. Cildinin yaşlanmakta olduğunu bir insan bile fark ederdi. Dimitriy, Yuda'nın peşinden koşmaya kendisini öyle adamıştı ki, kendine bakmayı ihmal etmişti. Artık açlığı dayanılmaz hale gelmiş olmalıydı. Tutsağını yalnız bırakacağı anlamına gelse bile, oradan ayrılıp mağlup olmuş Türkmenler arasında kan aramak zorundaydı. Bu anlaşılabilir bir şeydi ama yine de bir hataydı.

Koltuğun devrilmiş olması Yuda'nın planının bir parçası değildi. Sadece ayak parmaklarının ve topuklarının yardımıyla yavaş yavaş, santim santim hareket etmeye başlamıştı. Koltuk yere sabitlenmiş olduğundan, düne kadar mümkün olmazdı bu ama şimdi yapılabiliyordu. İnsani olmayan gücünün her damlasını talep ediyordu fakat yapılabiliyordu. Fakat sonra durmak zorunda kalmış ve koltuğun yere döşenmiş taşların arasındaki bir bombeye takıldığını tahmin etmişti. Daha kuvvetli itmeye, koltuğu olabildiğince güçlü sallamaya başlamış ve bacağını kurtarmaya çalışmıştı ama çabası maksadını aşmıştı. Koltuk devrilmiş ve yere sertçe çarparak durmuştu.

Sonra daha büyük bir şans elde etmişti. Askerler onu hemen hemen tam olmak istediği yere doğru hareket ettirmekle neredeyse yeniden hayata döndürmüşlerdi. Osokin onu çevirttirdikten sonra istediği yerin birkaç santi-

metre uzağına gelebilmesi için sadece ayak parmaklarıyla birkaç ince ayarlama yapması yetmişti.

Şimdi bekliyor ve dünyanın engellenemez dönüşünü izliyordu. 1812 yılını, Moskova'daki terk edilmiş evin odasını ve bir vampir için giderek daralan bir kapan oluştururcasına zeminde yavaş yavaş ilerleyen güneşi anımsadı. Lyoşa'nın kendisine yaraşır bir rakip olup olmadığını ilk kez o gün merak etmişti. Lyoşa bunun çok ötesinde olduğunu kanıtlamıştı. Dimitriy ise bir hayal kırıklığıydı, hem bir hasım olarak Yuda, hem de bir oğul olarak Lyoşa için; tabii eğer Lyoşa gerçeği öğrenebilmiş olsaydı.

Yuda, Ruslan –sonradan Kyeşa ismini almıştı– adındaki *vurdalak*'ın kaçışını da anımsadı. Ruslan Yuda'yı sonunda bir vampire dönüştürmüş olan yaratıktı. O Yuda'nın tutsağı ve deneylerinin nesnesiydi. Çıfıt Kale'de bir mağarada zincirlenmiş durumdaydı ve Yuda onun tepkilerini ölçebilsin diye her gün güneş ışığına maruz bırakılıyordu. Ve sonra bir gün kaçmıştı. Yuda'nın onun bunu nasıl yapabildiğini tahmin edebilmesi saatler almıştı ama bir kez anlaşıldığında oldukça açıktı. Bugün Ruslan'ın yönteminin sadece biraz değiştirilmesi gerekiyordu.

Işık ve gölge arasındaki çizgi yaklaşıyordu. Yuda onun hareketini doğrudan algılayamıyordu ama her aşağı baktığında kendisine biraz daha yaklaşmış olduğunu görüyordu. Derin, soğuk bir korku hissetti ve şiddetle kaçmak istedi fakat ona boyun eğse bile kayışlar yerinden uzaklaşmasına izin vermezdi.

Neredeyse üç yıldır o koltuktan kalkmamıştı. Özgür olmak nasıl bir duyguydu acaba? Bir vampirin kaslarının insan kasları kadar zayıflamayacağını biliyordu ama yine de tam gücünde olmayacaktı. En azından iyi beslenmiş durumdaydı. Türkmenlere onu hayatta tutmaları söylenmişti ve onlar da itaatsizlik etmekten çok korkuyorlardı. Her zaman aynı prosedür uygulanırdı. Başını saran kayışı gevşeterek başının biraz hareket etmesine izin verir, sonra da beslenebilmesi için kurbanı ona yaklaştırırlardı. Avını yaklaştırabilmek için kendi kollarını kullanacağına bir be-

bek gibi başkasının eliyle beslenmek küçük düşürücüydü ve zaten öyle olması da amaçlanıyordu. Ama bu, gücünü korumasını sağlamıştı. Sonra olacaklar için güce ihtiyacı vardı, yeniden gelişmek, mümkün olan en büyük gücü talep ederdi. Genellikle ona, zaten ölecek olan bir suçluyu verirlerdi. Bu düşünce yemeğin keyfini daha da kaçırırdı. Geçenlerde ona, tutsak ettikleri Rusları getirmişlerdi. Bu, Yuda'nın bir, saldırının an meselesi olduğunu anlamasına yetmişti. Son yemeğini saldırıdan bir gün önce yemişti.

Ayak bileğinde batıcı bir acı hissetti ve geri çekmeye çalıştı. Güneş ışığı ona ulaşmıştı. Ayağı yanacaksa yanardı ama onu Apollon'a ilk kurban olarak sunmaya niyeti yoktu. Güneş ışığı yavaşça yükselen ve kendisine geri çekilmesini emreden Yuda'yı yutmaya hazırlanan bir taşkın gibi yukarı doğru tırmanıyordu. Ama Yuda onun kendisini yutmayacağını biliyordu ve durmasını da emretmeyecekti. Ona ulaşacak, işini yapacak ve sonra geri çekilecekti. Yuda onun rotasını hesaplamıştı ve oturacağı konumu buna göre ayarladı.

Güneş ışığı pantolonunun kıvrımlarından yukarı tırmanırken bacağında bir karıncalanma hissetti. Orada ne kadar hasar meydana geldiğini merak etti. Güneş yanığı gibi mi olurdu? Oraya bakabilmeyi istedi. Daha sonra deney yapabilirdi. Şimdi ışık bir köşeyi dönmüştü. Sinsice koltuğun kolunun üst kısmı boyunca ilerliyordu. Çok geçmeden eline ulaşacaktı.

Yuda kendini topladı ve önce parmaklarının, sonra da kolunun erimeye başlayışını büyülenerek izledi.

Osokin ortalığı kokladı ve etrafına bakındı. Bu pis kokunun yukarıda çürüyen binlerce cesetten mi yoksa koridordaki birkaç tanesinden mi geldiğinin önemi yoktu. Savaş sonrasının kokusunu daha önce birçok kez hissetmişti ama bu biraz farklıydı, çürümenin olağan, ağır kokusu değil, daha çok küfle karışık bir yanık kokusu, yanan saçların çıkardığına benzer bir kokuydu. Askerler ya otu-

ruyor ya da öylece ayakta komutanlarının geri dönmesini bekliyorlardı. Tutsak, koltuğundaydı. Doğan güneşin ışığı şimdi yakınına gelmişti. Osokin'in mantık dışı hayalleri doğruysa, o zaman tutsak öyle mutlu bir şekilde oturmuş olamazdı orada. Eğer ölmeye çalışmadıysa tabii. *Öyleyse de*, diye düşündü Osokin, *bırak ölsün.*

"Her şey yolunda mı efendim?"

Lukin dönmüştü. O da havayı kokladı ve rengi soldu.

"Endişelenmeyin teğmen, buna alışırsınız."

Lukin kafası karışarak ona baktı. "Tutsağa bir şey mi oldu?"

"Koltuğu devirmeye çalıştı, hepsi bu." Osokin o yöne baktı ama oturan adam hareketsizdi.

"En iyisi ona çabucak bir bakalım, değil mi efendim?"

Teğmen üstünün onayını bekleme saygısını bile göstermeden askerlerinden birinin dikkatini çekmek için parmaklarını şıklattı. Yanıt gelmeyince tekrarladı ve bu defa en azından bir tepki geldi. Eliyle tutsağa işaret edince asker oraya doğru ilerledi, Lukin birkaç adım arkasından takip etti. Osokin şiddetle onu azarlama ihtiyacı hissetti ama teğmenin sesi çıkmayan tutsağa nasıl muamele edeceğini görmek istiyordu.

"Lanet olsun!"

Bu iki patlayıcı sözcük biraz önce odanın diğer tarafına fırlatılıp bütün hızıyla karşıdaki duvara çarpan askerin dudaklarından dökülmüştü. Lukin bir adım geri çekildi ve Osokin oraya koştu. Yaklaşırken ne olduğunu gördü. Tutsak her nasılsa sağ kolunu kurtarmıştı. Osokin tabancasını çekip iki eliyle öne doğrultarak güvenli bir mesafede durdu. Yine de tabancanın titrediğini görebiliyordu çünkü sağ kolu hâlâ onu düzgün tutamayacağı kadar zayıftı ve ağrıyordu. Tutsağın kolu neredeyse vahşice bir yandan diğerine doğru savruldu ama yüzündeki serin konsantrasyon ifadesi Osokin'e bu hareketin oldukça istemli olduğunu söylüyordu.

"Geride kal," diye emretti Lukin'e. Aynı şeyi diğerlerine de söylerdi ama arkadaşlarının başına geleni gördük-

ten sonra zaten askerlerden hiçbiri yaklaşmaya cesaret edemiyordu. Sanki olan biteni anlamış gibiydiler.

Osokin durumu değerlendirdi. Tutsağın sağ kolunu sabitlemesi gereken kayışlarda bir sorun göremedi. Kayışlar ve zincirler sağlam görünüyordu ve hâlâ tutsağın elini kurtarabilmesi için fazlaca sıkıydılar. Ama elin durumuna bakıldığında, bu o kadar kesin görünmüyordu. Elin yerinde bir güdük kalmıştı. Başparmağın bir kısmı yerindeydi ama gerisi kan ve irinle kaplıydı. Tutsak diğer bileğini tutan kayışları çözmeye çalışır gibi o güdükle diğer koluna uzandı ama parmakları olmadan yapabileceği pek bir şey yoktu.

Hâlâ üç parmağı vardı ama tam değildiler ve daha çok tutsağın biçimini yitirmiş, kanlı yumruğundan çıkan üç kısacık çubuğa benziyorlardı. Tutsak tıpkı üşüdüğü veya kolunun üzerine yattığı zaman yaptığı gibi onları bükmeye çalıştı. Bunu yaptığı sırada parmak güdükleri büyüyor ve yanlarına dördüncüsü ekleniyordu.

Osokin ne yapması gerektiğine karar veremeden bir süre donup kaldı. Yaklaşırsa o kol şiddetli bir darbe indirebilirdi ama bunun dışında bir tehlike var mıydı orada? Tutsağın hâlâ kaçma şansı yoktu. Düşünceleri bir haykırışla bölündü.

"Buraya gelin! Onu şimdi yakalayabilirsek bir şansımız olabilir!" Bu Lukin'di ve diğer askerlere bağırıyordu ama çabası sonuçsuz kaldı. Bütün teknik yeteneklerine rağmen teğmen, etrafında büyük bir otorite havası yaratamamıştı ve çabası, adamlarının korkusunun üstesinden gelmeye yetmiyordu. Ama Osokin'e göre onun ve diğerlerinin endişesi yersizdi. Ortada ciddi bir tehdit yoktu.

Tutsak tekrar durmaksızın parmaklarını uzatarak kayışların bağlı olduğu yeri kurcalamaya başladı. Eli neredeyse tamamlanmıştı. Tekrar oluşmuş olan cildi sanki haşlanmış gibi düzgün ve parlaktı ama Osokin baktığı sırada bile sağlamlaşıyor, dokusu belirginleşerek vücudunun geri kalanına benzemeye başlıyordu. Tutsak homurdanarak sol elini gerdi ve el etrafına tahta parçaları saçarak serbest kaldı. Bacakları hâlâ koltuğun ayaklarına bağlı olan tutsak ayağa kalktı, derin derin nefes alarak etrafına baktı. Sonra öne eğildi.

"Otur yerine!" Osokin'in sözcükleri, en azından kendisine, serinkanlı olduğu izlenimini vermişti. Tutsak üzerinde bir etkisi olmadı, sadece bacaklarını bağlayan kayışları çözmeye çalıştığı sırada bir an başını kaldırıp baktı. "Otur, yoksa ateş ederim."

Hâlâ yanıt yoktu. Osokin üç el ateş etti. Öne eğilmiş durumdayken tutsağın hedef alınabilecek tek yeri başı ve omuzlarıydı. Osokin mermilerden en az birinin adamın beynine saplandığından emindi. Tutsak ayağa kalkınca Osokin bir daha ateş etti ve onun göğsüne isabet eden merminin etkisiyle sendelediğini gördü.

Osokin'in artık kuşkusu kalmamıştı. Kâbuslarındaki yaratıkla –*vurdalak* veya ona benzer bir şeyle– karşı karşıyaydı; şu anda adların bir önemi yoktu. Silahı yararsızdı. Silah olarak kullanabileceği bir şey bulabilmek için etrafına bakındı ama çok zamanı yoktu. Tutsak tekrar öne eğilmiş ve bir bacağını çözmeye başlamıştı bile. Efsaneler bir vampire karşı kullanılacak bıçağın ahşap olması gerektiğini söylemesine rağmen, bir kılıç ya da süngü işe yarayabilirdi. Odanın kendisi iki silaha sahipti –güneş ışığı ve giyotin– ama Osokin bunlardan nasıl yararlanacağını bilemiyordu. Gün ışığından geriye ancak küçük bir huzme kalmıştı ama en azından o koruma sağlayabilirdi. Osokin oraya doğru geri çekildi.

Tam o anda inanılmaz bir cesaret gösterisinin tanığı oldu. Tutsak öne eğilmiş durumdayken Lukin koşup ona doğru sıçradı. Doğrudan bir saldırı değildi. Lukin çizmeli ayaklarından biriyle öne eğilmiş haldeki tutsağın sırtının tam ortasına kondu, sonra diğeriyle koltuğun arkalığının üzerinden zıplayıp havaya sıçrayarak sallanmakta olan ipin ucunu yakalamayı başardı.

Yukarıdaki kepenk kaymaya başladı ve gün ışığı çizgisi tutsağa biraz daha yaklaştı ama artık o kadar büyük bir tehdit oluşturmuyordu; tutsak serbest kalmıştı. Bacağını silkeleyerek üstündeki deri kalıntılarını aşağı attı. Son zincir parçası da yere düştü ve tıslayacak yerde çınlayan bir yılan gibi zeminde büzülüp kaldı. Tutsak etrafına bakındı.

Şimdi Otrepyev'in muhafız olarak bıraktığı askerler

harekete geçmişti. Bazıları kılıçlarını çekip tüfeklerini kaldırmış, süngüleri önde, etrafını çevirmek üzere tutsağa doğru koşuyordu. Ama çoğu Lukin'in olduğu yere yöneldi. İlk başarısından sonra, iple ilgili çabası ek bir ilerleme sağlayamamıştı. Askerlerden biri sıçrayıp onu ayak bileğinden yakalamaya çalıştı ama başaramadı. İkinci girişim başarılı oldu ve asker, Lukin'in bacağına asılı durumda sallanmaya başladı. Teğmen ipe tutunmaya devam etmeyi başardı ve kepenk tekrar hareket etti. Asker Lukin'in pantolununa tutunarak yukarı tırmanmaya başladı ve diğerlerini de vücut ağırlıklarıyla destek olmaya çağırdı.

Tutsak olan bitenin farkındaydı. Gölgeliğin geri çekilmeye başladığını görmüş ve nedenini anlamak için dönmüştü. İleriye atılıp etrafındaki askerlerden birinin tüfeğine yapıştı. Asker ateş etti ama mermi hedefini bulmuş olsa da olmasa da pek bir önemi yoktu. Tutuklu, silahı askerin elinden çekip aldı ve ona doğru savurdu. Yüzüne isabet eden kabzanın etkisiyle yanağı ve dudağı yarılan asker yere düştü. Diğer bir asker kılıcıyla hücum etti. Eğer kılıç isabet etseydi tutuklunun kafatasını parçalayabilirdi ama o son anda ani bir hareketle başını yana çekince kılıç sağ kulağına isabet etti. Akan kan nedeniyle kulağa ne kadar hasar verdiğini görmek mümkün değildi ama tutuklu endişelenmiş görünmüyordu. Tüfeği tekrar savurup kılıçlı askeri yere yıktı, sonra namludan süngüyü söküp silahı bir kenara attı. Arkasına dönüp bıçağı ipin ucunda sallanan ve bacaklarına üç kişi daha asılmış olduğundan sonunda tavanın açılma hızını anlamlı ölçüde artırabilmiş olan Teğmen Lukin'e fırlattı.

Osokin süngünün nereye isabet ettiğini göremedi ama Lukin'in elleri bir anda gevşedi ve dördü birden yere düştüler. Üç *ryadovoy*[1] hemen toparlanıp ayağa kalktı ama teğmen yerde hareketsiz yatıyordu.

Şu anda onu bu tanımla anmak pek de uygun olmamakla birlikte, *tutsak* koridora doğru yöneldi. Dışarısı hâlâ

1. (Rus.) Er. (Y.N.)

aydınlık olmakla birlikte, orada bir tünel labirenti vardı: kente ait iki tünel ve Rusların kendileri için kazdıkları tüneller; tutsak kolayca gece olana kadar saklanabileceği güvenli bir yer bulabilirdi. Askerlerden biri yaratığın üstüne atıldı. Cesurcaydı ama gerçek bir saldırı değildi. Tutsak onu tek eliyle yakalayıp neredeyse yüz yüze gelene kadar kendisine yaklaştırdı. Bir çığlık duyuldu ve Osokin bir an kan fışkırdığını ve yere döküldüğünü gördü ama bu uzun sürmedi. Tutsak içmeye ara vermedi, sonra cesedi bir yana fırlattı. Ceset kepengi çekmek için kullandıkları ahşap çarka çarptı ve onu kırdı. Çenesi ve boynu askerin kanıyla ıslanmış olan tutsak dönüp arkasına baktı. Kimse onu yakalamaya yeltenmedi.

Ama Osokin harekete geçti, ne tutsağa ne de geriye ama tam yana, biraz önce kırılan çarkın bulunduğu yöne doğru. Osokin yere baktı ve aradığı şeyi bulana kadar ayağının ucuyla kırılmış tahta parçalarını iteledi. Bu, çarkın millerinden biriydi, hâlâ tek parça halindeydi ve çark imal edilirken onun göbeğine sokulmuş olan kısmının ucu sivriydi. Osokin onu sağ eline alıp tutsağa döndü.

Yaratığın yüzündeki ifade Osokin'in tepkisinin boşuna olduğunu ifade eder gibiydi. Osokin neden vampirin oradan ayrılmasına izin vermek istemediğini bilemiyordu. Yaptığı şeyin gerçekten etkili olup olmayacağını ya da daha önce denemiş olduğu mermiler kadar faydasız kalıp kalmayacağını da bilmiyordu. Hatta onu saplayabilecek güce ve yeteneğe sahip olup olmadığını bile bilmiyordu. Ama yine de içindeki bir güç ona bu şeyle savaşması, onu yok etmesi gerektiğini söylüyordu.

Tutuklu sırıttı ve gidebilirmiş ama bunu tercih etmiyormuş gibi koridordan bir adım uzaklaştı. Osokin ve vampir birbirlerinin etrafında dönmeye başladılar. Tutuklunun etkileyici bir vücut yapısı yoktu. Yaklaşık olarak Osokin'le aynı boydaydı ama iri yapılı değildi. Ve Osokin yine de onun görünüşünü sanki bir insanmış gibi değerlendirmenin ne kadar faydasız olduğunu biliyordu. Oradaki herkes –hâlâ hayatta olanlar– tutsağın neler yapabileceğini görmüştü.

Osokin arkası kapıya dönük duruyordu. Öne doğru bir adım ilerledi ama tutsak hareket etmedi. Osokin kazığı ona doğru tutup gösterince tutsak alaycı bir tavırla teslim oluyormuş gibi ellerini yukarı kaldırıp bir adım geriledi. Osokin yine öne doğru hamle yaptı, tutsak da aralarındaki mesafeyi koruyarak onun yaptıklarını taklit etti. Osokin kendisinin apaçık gördüğü şeyi rakibinin görmemiş olması için dua etti. Askerlerin çoğu sessizce izlerken, bir tanesi harekete geçmiş ve emekleyerek gelip tutsağın tam arkasında pozisyon almıştı. Bu ancak okul avlusunda yapılabilecek bir numaraydı ama tam da bu nedenle işe yarayabilirdi.

Osokin aniden kükredi ve tutsağın tepki verip arkasındaki engele çarparak geriye yuvarlanacağı ümidiyle ona doğru koştu. Yaratık, Osokin'in tahmin edebileceğinin çok ötesinde bir hızla harekete geçti. Dönüp arkasındaki askeri kemerinden ve yakasından yakaladı, sonra doğruldu ve çaresiz durumdaki adamı kendisine yaklaşan Osokin'e doğru fırlattı. Osokin'in yapabileceği bir şey yoktu. İğrenç bir ses duydu ve elindeki kazığın askerin bedenine saplandığını hissetti.

Burnuna insan dışkısı kokusu geldi. Darbenin etkisiyle arkaya doğru düşerken kazığı elinden bıraktı. Asker yana yuvarlandı ve acıyla kıvranmaya başladı.

Osokin doğrulup oturmaya çalıştı ama buna zamanı olmadı. Tutsak bir anda alev alev yanan gözleri ve açık ağzından görünen sivri dişleriyle tepesine dikilmişti. Osokin tekrar geriye devrildi ve tutsağın elini çenesinde hissetti; Osokin'in boynuna ulaşabilmek için başını yukarı itmeye çalışıyordu. Osokin dua etmeye başladı ama hayatta kalmak için değil, gerçekten ölebilmek için. Kendisini acıya hazırladı.

Ama bir yeri acımadı. Boğuk bir haykırış duydu ve tutsağın ağırlığının üzerinden kalktığını hissetti. Gözlerini açtı ve ne olduğunu görebilmek için doğruldu.

Albay Otrepyev geri dönmüştü ve hazırlıklı gelmişti. Tutsağın boynuna bir çelik halat dolanmış ve köpek

tasması gibi sıkılmıştı. Halatın ucu Otrepyev'in elindeydi ve tutsağını Osokin'in üzerinden çektikten sonra ilmiği daha da sıkılaştırabilmek için ayağını onun sırtına koymuştu. Tutsağın elleri boğazındaydı ve halatı gevşetmek için çabalıyor ama bunu başaramıyordu.

"Onu bağlayın." Otrepyev'in emri kendisiyle birlikte geri dönmüş olan iki askereydi. Askerler yanlarında getirmiş oldukları ahşap sandığın içindekileri yere boşalttılar. Önlerinde zincirler, kelepçeler ve başka şeylerden oluşan bir madenî eşya yığını vardı. Otrepyev elindeki halatı tutmaya devam ederken, askerler harekete geçti. Önce tutsağın başına bir miğfer taktılar. Miğfer tek parça değildi ve tutsağın gözlerini, kulaklarını ve burnunu açıkta bırakacak şekilde metal şeritlerden imal edilmişti. Ama bu lütuf tutsağın ağzından esirgenmişti. Miğferi kilitlerken tutsağın dişlerinin arasına çelikten bir dil yerleştirdiler. Osokin Leipzig'deki bir müzede buna benzer bir şey görmüştü. Ona *Schandmaske*[1] diyorlardı – cadaloz yuları.

Sonra tutsağın ellerini ve ayaklarını kelepçelediler. El bileklerindeki kelepçeler çelik halatla ayak bileklerindeki kelepçelere bağlandı. Artık bir kaçma şansının olmadığını gören Otrepyev halatın ucunu bıraktı. Son olarak tutsağın kollarının ve gövdesinin etrafına yaklaşık dirsek hizasında ve diz hizasında zincirler dolandı.

İki asker Otrepyev'in talimatıyla tutsağı kaldırıp taşımaya başladılar. Osokin artık ayağa kalkmıştı ve onların getirmiş olduğu sandığı daha iyi görebiliyordu. Bu, basit bir kasa değildi. Yan kısımları, üstü ve altı kalın, sağlam meşeden yapılmıştı, etrafından demir şeritler geçiyordu ve kapağının açılabilmesi için menteşeler, kilitlenebilmesi için asma kilitler takılmıştı. Onu görenler şekline bakınca bir tabut olarak kullanılmak için yapılmış olduğu-

1. (Alm). Utanç maskesi. XVII. yüzyılda ufak suç işlemiş kişileri gülünç duruma düşürmek amacıyla birkaç gün boyunca yüzlerine takmak için hazırlanan maske. Çoğunlukla madenî olan bu maskeler genellikle soyut bir hayvan başı şeklinde olup işlenen suça işaret eden özelliklerle donatılırdı. (Ç.N.)

nu düşünürlerdi ama sadece biraz önce ortaya konulan insanlık dışı güce tanıklık etmiş olanlar onun neden bu kadar sağlam olması gerektiğini anlayabilirlerdi.

Tutsak sandığa konulurken mücadele etmedi. Otrepyev sandığın kapağını kaldırıp yaratığa son kez uzun uzun baktı, sonra kapağı bıraktı ve bütün konik mekân onun aşağı düştüğü sırada çıkardığı gürültüyle yankılandı. Son güvenlik önlemi olarak hızla asma kilitler takıldı.

İki asker tabutu kaldırdı –etrafındaki madenî aksamla birlikte ağırlığı iki katına çıkmış olmalıydı– ve dışarı taşıdı. Albay Otrepyev bir şey unutup unutmadığını kontrol etmek istermiş gibi son kez içeriye göz gezdirdi.

Eliyle orada bekleyen adamlarına işaret etti. "Siz ikiniz benimle gelin. Sandığı yüklemeye yardım edin. Diğerleri alaya geri dönebilirler." Sonra Osokin'e dönüp selam verdi. "Çok teşekkür ederim, binbaşı," dedi. Sonra oradan ayrıldı.

Osokin aniden gülme ihtiyacı duydu. Otrepyev gibi adamları –Üçüncü Şube ya da şimdiki *Ohrana* için çalışan adamları– her zaman hakir görmüştü. Gerçekten günlerini böyle şeyler yaparak mı geçiriyorlardı? Eğer öyleyse artık Albay Otrepyev'in cesur bir adam olduğu açıktı. Bir kahraman olduğu. Ama yine de Osokin'in zihnini kurcalayan bir soru vardı; neden yaratığı gün ışığına çıkarıp ölmeye bırakamamışlardı?

Etrafındaki yaralılara, can çekişenlere ve ölülere baktı. Harekete geçmesi gerektiğini biliyordu. Bir doktora ihtiyaçları vardı. Tam oradan çıkmak üzereyken gözüne yerde duran bir şey ilişti – kan içindeydi ve şeklini kaybetmişti ama hâlâ tanınabilir durumdaydı. Bu bir insan kulağıydı. En azından öyle görünüyordu ama Osokin onun nereden geldiğini biliyordu. Mücadele sırasında tutsağın başından koparılırken görmüştü.

Ve bu, Osokin'in zihnindeki her türlü şüpheyi kovmak için yeterliydi. Yaratık –tutsak– inkâr edilemez şekilde bir *vurdalak*'tı. Osokin *Schandmaske*'yi başına takarlarken onu yakından gözlemlemiş ve bunu bütün açıklı-

ğıyla görmüştü. Tutsağın başında şu anda pislik içinde yerde yatmakta olan kulağın ikizi vardı ve mükemmel derecede sağlamdı. Bunun bir tek açıklaması olabilirdi: kulak yeniden oluşmuştu.

IV

Teğmen Mihail Konstantinoviç Lukin geminin parmaklığına yaslandı ve kuzeye doğru önünde uzanan Hazar Denizi'ne baktı. Soğuk bir esinti vardı ama Moskova'dan, hatta Saratov'dan bildiği soğukların yanında bile hiç kalırdı. Kuzeyde deniz kışın sıklıkla donardı ve Mihail'in geminin yanından yavaşça süzülen birkaç buz kütlesi gördüğü olurdu. Ama burada güneyde deniz daha derin ve ılık olduğu için daha az buz oluştuğunu söylemişlerdi ona.

Başını eğip elinde tuttuğu iki mektuba baktı; birisi ona gelmişti, diğeri ise birisine yollanacaktı ve ilkinin gelmesi ikincisinin tamamlanmasını gereksiz kılmıştı. Kendisine ulaşan mektubun içinde ne yazdığını biliyordu, onu açmasına gerek yoktu. İçindeki küçük, sert yumruyu hissetmiş, ne olduğunu ve ne ifade ettiğini hemen anlamıştı.

Yuda'nın ona fırlatmış olduğu süngü ciddi bir yaralanmaya neden olmamıştı. Sol elinin dış kısmının tam ortasına isabet etmiş ve delip geçmişti. Mihail ipi bırakmak zorunda kalmış ve hepsi aşağı düşmüştü. Lukin oldukça kötü düşmüş ve bayılmış, ertesi gün sahra hastanesi olarak kullanılan bir camide kendine gelmişti. Binbaşı Osokin ona tutsağın tuhaf ayrılışını anlatmıştı.

Hastanede iki gün daha kalmıştı. Ciddi bir beyin sarsıntısı değildi ama doktor eli için kaygılanmıştı. Avucunun içindeki kan oturmuş yer, bir doğum lekesi gibi görü-

nüyordu. Doktor ona bir veya iki parmağını kaybetmediği için şanslı olduğunu söylemişti ve Mihail önüne bakıp sessizce gülümsemişti. Ama yara onun izne ayrılmasını haklı gösterecek kadar kötüydü; izni hem o yara hem de mayın döşeme konusunda aldığı övgüler nedeniyle hak etmişti. Rus ordusunun yenik düşen Gök Tepe'nin halkına nasıl davrandığını gördükten sonra, oradan ayrılmış olduğuna çok memnundu; teğmeni İmparatorluk Teknik Okulu'nda aldığı eğitim sırasında mensubu olduğu ordunun barbarlığı konusunda uyaran olmamıştı. Tek gecikme askerî bürokrasinin yavaşlığı nedeniyle evrakların tamamlanmasını beklerken yaşanmıştı. Ama sonuçta bu şans getiren bir gecikmeydi. Mektup Lukin'in yola çıkacağı günün sabahında gelmişti, gönderildikten tam üç hafta sonra.

Lukin Gök Tepe'den kuzeybatıya, Krasnovodsk'a doğru yola çıkmıştı. Yolda her iki yönde de trafik yoğundu; bir yönden sevkiyat yapılıyor, diğer yönden de boşaltılıp geri gönderilen at arabaları geçiyordu. Yavaş ilerliyorlardı ama avının da bundan daha hızlı seyahat ettiğinden kuşkuluydu ve böylece düşünmek için zaman ayırabiliyordu.

Kızıl Arvat'tan sonra tren yolu başlıyordu; General Skobyelev'in, İngiliz İmparatorluğu'na karşı yürüyüşe geçen ordusunun gereksinimlerini karşılamak için hazırladığı büyük plandı bu. Ama trenle bile olsa, tempo çileden çıkaracak kadar yavaştı. Tren yolu dar ebatta yapılmaya başlanmış, sonradan Rusya İmparatorluğu'nda standart olarak kullanılan ebada dönüştürülmesi kararı alınmıştı. Bazı yerlerde vagonları zaman zaman bozulan buharlı lokomotifler, bazı yerlerde ise kış mevsiminin çamurlarında bata çıka ilerlemeye çalışan atlar çekiyordu.

Bir kez Krasnovodsk'a ulaşıldığında Hazar Denizi'ni geçmek üzere bir yer ayırtmak artık kolay işti. O gemide bulunan her askerin aklında, kıyıya vardığı zaman artık vatan toprağında olacağı fikri olurdu ama Bakü herhangi bir Rus şehrinden çok farklıydı.

Lukin o devasa içdenizi geçmekten daha farklı bir

rota seçip kuzeye yönelebilir, sonra –hâlâ donmamışsa tekneyle, donmuşsa karayoluyla– Volga yolunu takip ederek doğduğu şehir olan Saratov'a ulaşabilirdi. Ama şu anda orada yapabileceği bir şey yoktu ve arayışına kılavuzluk edebilecek tek ipucu çok farklı bir şehri, kuzeydeki, uzaklardaki St. Petersburg'u işaret ediyordu.

Mihail, gözleri kapalı ve sersemlemiş bir halde mahzenin taş duvarına yaslanmış olmasına rağmen Dimitriy'le Yuda arasındaki konuşmayı dikkatle dinlemişti. Lukin'in annesi tek kelime bile İngilizce bilmemesine rağmen ısrarla onun erken yaşlardan itibaren bu dili öğrenmesini istemişti. Oğluna söylediğine göre, bunu bu kadar önemli bulmasının sebebi İngilizcenin Cain'in günlüğünde kullandığı dil olmasıydı. Onun gerçekten bir İngiliz olup olmadığını kimse tam olarak bilmiyordu ama yalnızca kendisi için yazmış olduğu metinlere bakılacak olursa gönlüne yakın bulduğu dil buydu. Mihail, Dimitriy'in de İngilizce konuşabildiğini öğrendiğinde pek şaşırmamıştı ama uyandırdığı izlenime göre bu dili öğrenmek için bol bol zamanı olmuştu.

Yalnızca bir budala –ve ne Dimitriy ne de Yuda bu kategoriye uyuyordu– yabancı dilde konuşmanın kulak misafirlerine karşı güvenli bir korunma sağlamasını beklerdi ama dili bilmeyen bir kişi de konuştuklarının ufak bir kısmını anlayabilirdi. Çoğu Mihail'in zaten bildiği şeylerdi. O, kaçınılmaz bir şekilde Gök Tepe'nin altında bir yerlerde asla koltuğundan kalkmasına izin verilmeyecek kadar korkunç bir tutsağı barındıran gizli bir hapishane bulunduğu gerçeğine yönlendiren ipuçlarını takip etmişti. Kızıl Arvat'da yakalanan bir Teke'nin sorgu sırasında bu adamın nasıl göründüğünü tarif ettiğine tanıklık etmişti, dağınık sarı saçları ve soğuk, gri gözleri vardı.

Mihail, Yuda'yla hiç karşılaşmamıştı ama daha annesi onu emzirirken bile bu canavarın tarifini duymuştu. Annesi onu çizmeye çalışmış ve pek de başarılı olamamıştı ama Mihail sonunda o koltuğa bağlı durumdayken Yuda'yla yüz yüze geldiği zaman annesinin yetenekleri hak-

kındaki değerlendirmesini tekrar gözden geçirmeye başlamıştı. Tabii ki annesi onu tanıdığı sıralarda Yuda'nın saçları siyaha boyalıydı ama ikisi de Yuda'nın doğal sarışın haliyle daha mutlu olduğunu tahmin etmişlerdi ve bu doğruydu.

Mihail, Yuda'nın gözlerine pek uzun bakmamıştı, en azından bakışının böyle tuhaf bir şekilde zincire vurulmuş bir mahkûmla karşılaşan herhangi bir subayınkinden daha uzun olmadığını ümit ediyordu. O gözlerde kendisini tanımış olduklarına dair bir ipucu görmemişti, zaten neden olsundu ki? Mihail'in annesi her zaman oğlunda bir aile benzerliği gördüğünü iddia ederdi ama o, annesinin sadece onun gururunu okşamaya çalıştığından kuşkulanmıştı çünkü annesi için bundan daha büyük bir iltifat olamazdı.

Ancak Binbaşı Osokin, Mihail'in soyadı olan Lukin'i telaffuz ettiği zaman Yuda'nın gözlerinden tanışıklığı, belki de korkuyu dışa vuran bir pırıltı gelip geçmişti. Bu ismin Yuda'ya bir şey ifade ettiği zamanın üzerinden neredeyse yetmiş yıl geçmişti ama o hâlâ bir intikam açısından ihtiyatlı davranıyor olabilirdi. Eğer öyleyse, o bilge bir adamdı. Savin ve Petrenko gibi başka soyadları duyması durumunda da bir intikamdan kuşkulanabilirdi. Ama en büyük dehşeti Mihail'in gerçek soyadını duyarsa yaşardı. Onu çok yakında öğrenecekti. İşler Mihail'in asıl planına göre yürümüş olsaydı, onu orada ve o zaman, Gök Tepe'nin düştüğü gün öğrenecek ve dudaklarında bu isimle ölecekti ama ipuçlarını bir araya getirebilen tek kişinin Mihail olmadığı çıkmıştı ortaya.

Dimitriy'in –Albay Otrepyev takma adıyla– gelişi tam bir sürpriz olmuştu. İlk önce Mihail onun Dimitriy olduğundan emin bile değildi; annesi onu o kadar iyi tarif etmemişti ve Yuda'ya karşı duyduğu nefreti ona karşı hissetmiyordu. Hatta bir arkadaş olarak ona bel bağlanıp bağlanamayacağını bile merak etmekteydi ama Mihail'i ona güvenmemesi konusunda uyarmıştı. Benzersiz olmamakla birlikte, Dimitriy'in en ayırt edilebilir özelliği bo-

yuydu. Ama Otrepyev'in tutsağa karşı olan aşikâr ilgisi ve onun hakkında bildikleri Mihail'e onu bulmaya bu kadar yaklaşabilecek başka insanların da olabileceğini düşündürüyordu. Aslında "insanlar" doğru sözcük değildi. Mihail Dimitriy'in bir *vurdalak* olduğunu biliyordu, tıpkı Yuda gibi. Otrepyev'i izlemiş ve gündüz saatlerinde tünellerden hiç çıkmadığını görmüştü. Otrepyev'in adamlarını da izlemişti ama onlar daha normal bir yaşam sürüyorlardı. Mihail onların vampir olmadıklarından emindi; en azından çoğu öyle değildi. "Çoğu" sözcüğünün "hepsi" anlamına geldiğini varsaymanın hatalı olduğunu biliyordu.

Mihail, Dimitriy ve adamları oradayken Yuda'yı öldürebilme şansının düşük olduğunu biliyordu. Türkmen muhafızlar tuzaklarını kurarken yardım edebilirdi ama bu pekâlâ kendi ölümüyle de sonuçlanabilirdi. Ayrıca daha fazlası söz konusuydu; Yuda'nın ölmesi yeterli değildi. Neden öldüğünü ve onu öldürenin kim olduğunu bilmeliydi, Mihail'in annesi bunda ısrar etmişti. Bu bir infaz, bir suçun –birçok suçun– cezalandırılışı olmalıydı. En az beklediği anda arkadan başına bir kurşun sıkılarak öldürülmek bir suçluya hiçbir şey ifade etmezdi.

Yuda kaçarken Mihail'in ipi yakalayarak içeri güneş ışığının girmesini sağlama girişimi kendisini korumak için yapmış olduğu bir eylemdi, intikam için değil. Başarısız olduğu için neredeyse mutluydu. Belki de Dimitriy'in Yuda'yla ilgili planı Mihail'in düşünebileceğinden daha da kötüydü. Ve Dimitriy tabii ki tek başına çalışmıyordu, kullandığı "biz" sözcüğü Yuda kadar Mihail'e de yeterince açıklamıştı bunu. İkisi de bu "biz'in" diğer yarısının kim olduğunu pekâlâ tahmin edebilirdi. Yine de bu yetmezdi. O anda Mihail'in gözlerine bakıp o gözlerde onun annesinin ve büyükbabasının gözlerini görmedikçe, Yuda için hiçbir ceza hiçbir ölüm yeterli olmazdı.

Ve böylece, Dimitriy'in müdahalesi sayesinde Mihail'in o gün intikam almayacağı belli olmuştu artık. O ikisini dinlemek ve öğrenmek Mihail'i mutlu etmişti. Bütün söyledikleri arasında özellikle ilgi çeken iki şey vardı.

Biri Ascalon'du. Mihail bu sözcüğü daha önce hiç duymamıştı ama o iki vampir için önemliymiş gibi görünüyordu. Osokin'e ve hastanedeki kısa yatışı sırasında karşılaştığı insanlara bu kelimeyi sormuştu. Aralarından sadece biri bu sözcüğün anlamını açıklayabilmiş ve Ascalon ya da zaman zaman Aşkelon adıyla anılan yerin Küçük Asya kıyısında, Kudüs'ten pek uzak olmayan bir şehir olduğunu söylemişti. Hatta papaz İncil'de, Samuel'in ikinci kitabında, ondan bahsedildiğini de anımsamıştı:

Haberi ne Gat'ta duyurun ne de Aşkelon sokaklarında yayın; öyle ki ne Filistinlilerin kızları sevinsin ne de sünnetsizlerin kızları coşsun.

Bu pek işe yarayacak gibi görünmüyordu. Mihail oraya gitmeyi düşünmüştü ama Petersburg'da şansı daha yüksek olacaktı. Sözü edilen Ascalon'un bir yer olduğunu düşünmüyordu. Dimitriy onun nerede olduğunu sormuştu kuşkusuz ama bir şehirden söz ediyor olsaydı, bu sorunun yanıtlanması daha kolay olurdu. Sonra Yuda gidip onu getirmekten bahsetmişti, ki o sözcük bir şehri ifade ediyorsa bu anlamsız olurdu. Dimitriy Karait'lerden söz etmişti. Mihail annesinden de onlarla ilgili bir şeyler duymuştu, bu bir Yahudi tarikatıydı ve aralarından bir grup insan da Kırım'da, Çıfıt Kale'de yaşamıştı. Ama Mihail oraya zaten gitmişti, bu bölge Yuda'yı ararken ilk uğradığı yerlerden biriydi. Karait'ler gideli uzun zaman olmuştu ve Yuda'nın aşağıdaki mağaralarının ağızları hâlâ molozlarla kapalı durumdaydı. Mihail karşısına çıkacaklardan korktuğu için orayı kazmamıştı.

Hayır, gitmesi gereken yer Petersburg'du. Dimitriy tabut hapishanesinde korunan Yuda'yı orada teslim alacaktı. Muhtemelen Dimitriy'in kendisi de aynı şekilde seyahat edecekti, tabii kilit altında olmadan. Mihail bunu onların söz ettiği ikinci isimden dolayı biliyordu.

Luka Miroslaviç.

Mihail ağabeyi –yarı ağabeyi– Luka Miroslaviç Novi-

kov'la hiç tanışmamıştı. Luka, Mihail doğmadan yıllar önce evlatlık verilmiş ve yeni ailesinin soyadını almıştı. Babaları ayrı ama anneleri aynıydı: Tamara Alekseyevna Danilova. Ama Dimitriy, Tamara'nın ağabeyi –yine yarı ağabeyi– idi. O yüzden Dimitriy haklı olarak Luka'nın kendisinin yeğeni olduğunu söyleyebilirdi.

Tamara da tıpkı oğlu gibi yıllar önce evlat edinilmişti ama o yüreğinin derinliklerinde kendisini büyüten adamın ve kadının gerçek anne babası olmadığını her zaman bilmişti. Yaşı yeterince ilerlediğinde anne babasını aramaya başlamış ve tam onlara kavuştuğu sırada birkaç saat arayla ikisi de ölmüştü. Mihail annesinin, tıpkı kendisi annesiyle babası Aleksey ve Domnikiia'yı nasıl aradıysa, Luka'nın da günün birinde kendisini aramasını ümit ettiğini biliyordu. Ama Luka hiç gelmemişti. Luka'nın babası olan kocası Vitaliy'i geçici bir macera olan Mihail'in babasından çok daha fazla sevmiş olsa da, Tamara ona kırılmıştı. Vitaliy'den olma iki çocuğu daha vardı. İkisi de ölmüştü. Mihail sık sık Milenoçka ve Stasik'i –kız ve erkek kardeşi– gözünde canlandırmaya çalışırdı ama Tamara onlardan bahsetmeyi sevmezdi.

Mihail'in babasından da fazla söz etmezdi ama ona söylediği şeyler –kendini bildi bileli kafasına sokulan şeyler– arasında bu, Mihail'de annesine karşı en çok kuşku uyandıran konuydu.

Mihail'in kuşkulandığı başka şeyler olmadığını söylemek de doğru olmazdı. XIX. yüzyılın ikinci yarısında, büyümekte olan bir çocuğa doğası gereği inanmak zorunda olduğu kadın tarafından *vurdalak*'ların –yani vampirlerin– bir kurt ya da ayı kadar gerçek olduğunun söylenmiş olması en hafif ifadeyle alışılmadık bir durumdu. Annesi ona Baba Yaga ve Zimey Goriniç'ten bahsetmişti fakat onları hiç de gerçek varsayıyor gibi görünmüyordu (yine de Zimey Goriniç'in Zimeyeviç adını verdiği bir çocuğu olup olmadığına kafa yorduğu olmuştu).

Mihail okula giderken diğer çocuklar inandığı şeylerden dolayı onunla alay etmişlerdi. Mihail kendisini küçük

düşmüş hissetmiş ve bir anda annesinin anlattığı her şeyin hayal ürünü olduğunu fark etmişti. Sebebi ne olursa olsun annesi deliydi, oğlunu kendisinin deliliğine inanacak şekilde biçimlendirmişti. Mihail atıp tutmuş ve ona bağırmıştı ama yıllar içinde vampirlerden, Yuda'dan, hatta Aleksey'den, giderek daha az bahsetmesine rağmen annesi savunduğu düşüncelerden geri adım atmamıştı. Sonra Mihail'i ikna eden bir şey göstermişti; gözleriyle gördüğü şey annesinin söylediklerinin en azından bir kısmının, bir çıkarıma göre de hepsinin, doğru olduğunu kanıtlamıştı. Tamara yanlış bulduğu bu son mantık yürütmesi nedeniyle onu azarlamıştı.

Ama yine de, Mihail'e babasının kimliğini kanıtlamak için yapabileceği bir şey yoktu. Mihail'e gençken onun gerçek babasının bir prens ama herhangi bir prens değil özel olarak Prens Pyotr Mihayloviç Volkonskiy olduğundan şüphelenmiş olduğunu söylemişti ama Mihail'in babası olduğu varsayılan kişinin mevkisi onunkinden bile yüksekti. Tamara bu kişinin bir grandük, çarın en büyük erkek kardeşi Grandük Konsantin Nikolayeviç Romanov olduğunda ısrar etmişti. Bu akıl dışıydı ama yine de ülkeye dağılmış Romanov piçleri olduğunu kimse inkâr etmiyordu. Mihail'in onlardan biri olmadığı kesin değildi ama bu pek olası durmuyordu. Tamara ona gidip babasını görmesini ve akraba olduğunu nasıl kanıtlayacağını söylemişti ama Mihail hep küçük düşmekten ve en çok da annesinin hayallerinin rasgele kuruntulardan ibaret olduğunu göreceğinden korkmuştu.

Ama şimdi, hayatında ilk kez, Petersburg'a gitmesi gerekiyordu. Bildiği kadarıyla Luka hâlâ Petersburg'da yaşıyordu. Hem Dimitriy'in hem de Yuda'nın Luka'dan haberi vardı ve Luka'yı bulmak onları bulmak demek olabilirdi. Belki de kendisini Konstantin'e tanıtmak ve annesinin iddia ettiği şeylerin gerçek olup olmadığını öğrenmek için uygun bir zamandı bu. Bütün zamanlar arasında, iddiaların gerçek dışı olması durumunda en az kaybedecek şeyinin olduğu ve bir babaya en çok ihtiyaç duyduğu zamandı.

Hastanede yazmaya başladığı mektubun cümlelerini tekrar okumaya başladı:

Çok sevgili anneciğim,

Onunla yüz yüze konuştum. Tam senin anlattığın gibiydi. Hissettiklerimi anlatarak zamanını almak istemiyorum ama hemen söylemeliyim ki, başarısız oldum. Beni, başarmam için büyüttüğün tek görevde başarısız oldum. Elimden kaçtı ama şu anda özgür değil ve çok yakında onu tekrar yakalayacağım.

Sana başından anlatayım...

Bu noktada Mihail düşünmek için kalemini bırakmış ve kendisine yazılan mektup eline ulaştıktan sonra artık devam etmesine gerek kalmamıştı.

Mektup Saratov'dan, Mihail'e soyadını veren ailenin reisi olan Nadya Karlovna Lukina'dan geliyordu. Tamara daha Mihail'i rahminde taşırken Saratov'a gitmiş ve Aleksey'e duydukları saygıdan dolayı yardım edeceklerini –bunun için dua etmişti– bildiği için bu aileyi arayıp bulmuştu. Aleksey, Büyük Vatanseverlik Savaşı sırasında Maksim Sergeyeviç'le omuz omuza savaşmıştı. Savaş Maksim için iyi sonuçlanmamış fakat ikisi iyi arkadaş olmuşlar ve bu arkadaşlık Maksim'in ailesine kadar uzanmıştı. Kırk beş yıl sonra 1857'de hamile haliyle onların evine gittiğinde hemen kabul ve ilgi görmesi için Tamara'nın sadece Aleksey'in ismini söylemesi yetmişti.

Nadya'nın mektubunda Mihail'in beklediği ve korktuğu haber vardı. Zarfın üzerinden hissedip hemen tanıdığı şey gümüş bir zincirin ucuna asılmış bir ikon, İsa'nın yüzünün resmedilmiş olduğu küçük bir ikondu. Zinciri bir yerden kopmuş ve küçük bir düğümle alelacele tekrar bağlanmıştı. Tamara bunun ne zaman olduğunu bilmiyordu, ikon kendisine verilmeden önceydi. Mihail bildi bileli Tamara onu boynunda taşır ve öldüğü zaman ona bırakacağını söylerdi.

Ve şimdi Mihail'deydi artık. Onu boynuna asmış, göğ-

sünde saklıyordu. Babası ikonu kendisine verdiğinde Tamara daha dört yaşındaydı, bu onun babasıyla ilgili az sayıdaki anılarından biriydi. Aleksey'e de ikonu 1812 yılında Napoléon'a karşı savaşmak üzere yola çıkarken karısı Marfa –Tamara'nın değil, Dimitriy'in annesi– vermişti. Mihail'in şu anda ikonu taşıyor olması annesinin ölmüş olduğu anlamına geliyordu.

Nadya'nın mektubunu tekrar okudu ama onun kendisine söyleyebileceği pek bir şey yoktu. Mektup birçok sözcüğü bir araya getirip basit bir gerçeği anlatıyordu – ölümü. Tamara'nın nefes darlığının nasıl günden güne arttığından ve her gün daha fazla öksürüp kan tükürdüğünden bahsediyordu. Ölüm halindeyken yanında olmadığı için Tamara'nın, oğlunu suçlamadığını bildiriyor ama Nadya'nın farklı düşünüyor olabileceğini hissettiriyordu.

Mihail kendisini suçlamıyordu ve annesinin de onu suçlamadığını biliyordu. O, oğlunu yalnızca bir tek kaderi olması için büyütmüştü, zayıf ve yaşlı haliyle kendisinin ulaşamayacağı tek hedefe ulaşabilmesi için. Mihail bu defa başaramamış olmasına rağmen, öldüğü ya da ölmek üzere olduğu sırada hiçbir şey Tamara'yı babasıyla annesinin ölümüne neden olan, kendisinin de yaşamını mahveden yaratıkla oğlunun yüz yüze olduğunu bilmekten daha fazla sevindiremezdi. Dileğinin gerçekleştiğini görerek ölmesi daha da iyi olurdu ama Mihail onun günün birinde oğlunun kendisine verilmiş olan görevi başaracağını hissederek öldüğünü biliyordu. Mutlu ölmüş olmalıydı.

Mihail Nadya'nın mektubunu katladı ve cebine koydu. Sonra kendi mektubunu elinde buruşturup yuvarladı, elinden bırakıp rüzgârla geminin yan tarafından denize doğru alçalışını izledi ve geminin bıraktığı köpüklü izin içinde gözden kaybolana kadar ardından baktı.

Elini gömleğinden içeri soktu ve başparmağıyla ikonun üzerindeki yüzü okşarken annesini, annesinin kendi yaşamıyla ilgili söylediklerini, anlattıklarının çoğunun aslında ona kısaltılmış olarak aktarılan kendi babasının ha-

yatına dair olduğunu ve onun ölmeden önce güçlükle nefes aldığı son birkaç saat boyunca kızına söylemiş olduğu şeyleri anımsadı. Tamara'nın Mihail'e verdiği ikonun yanında Aleksey'in Tamara'ya vermiş olduğu başka bir şey daha asılıydı. Bu, kare şeklinde, gümüş bir madalyondu. Aleksey onu ölürken Tamara'ya vermişti. Tamara da onu Moskova'da üniversite okumak üzere yola çıkacağı sırada Mihail'e vermişti.

Mihail madalyonun içine yalnızca bir kez bakmıştı ama Tamara ona orada ne olduğunu söylemişti: çember halinde sarılmış on iki sarı saç teli. Bu, Mihail'in birkaç gün önce Gök Tepe'deki tutsağın başında görmüş olduğu saçların, sarı saçların aynısıydı. Aleksey onları yetmiş yıl önce, buz tutmuş Berezina'da kendisini boğmaya çalışan Yuda'nın başından koparmıştı. Mihail günün birinde o saçları sahibine kavuşturacak ve büyükbabasının başlamış olduğu işi bitirecekti.

Ve o birkaç saç teli Mihail'e Yuda'dan kalan tek hatıra değildi. Diğeri bavulunun dibinde duruyordu. Sahra hastanesinde yattığı sırada Binbaşı Osokin göstermişti ona – Yuda'nın kopan kulağıydı bu. Osokin tanıklık ettiği şeyi dile getirmeye güçlükle cesaret edebilmiş ve Mihail onun olan bitenlerle ilgili yorumuna sorgusuz sualsiz katıldığı zaman rahatlamış ve neredeyse ağlamıştı. O et parçasını büyük bir memnuniyetle astına teslim etmiş ve bütün olanları unutabilmeyi dilemişti.

Mihail onunla ne yapacağını bilmiyordu. Ama uzakta da olsa, o Yuda'nın yaşayan bedeninin bir parçasıydı. Mihail onu güneşe maruz bırakır veya yakarsa, Yuda'da onun yandığını hissederdi ama bu israf edilebilecek bir zevk değildi. Yuda öldüğü zaman kulak da onun bedeninin geri kalanı gibi toza dönüşürdü. Ve bu ölüm başka birisinin elinden olursa, o zaman en azından Mihail'in haberi olurdu. Ama Mihail orada olup Yuda'yı kendisinin yok edeceğini, canavar ölürken de ona kimin oğlu olduğunu ve gerçek adını açıklayacağını ümit ediyordu.

O zamana değin Lukin olarak kalacaktı. Orduda bu

isimle tanınıyordu ve onu taşımaya devam ederse hayatı ve seyahatleri çok daha kolay olacaktı. İntikamı ise sadece Aleksey adına olmayacaktı. Yuda, Maks ile Vadim'i de öldürmüştü ve Aleksey bu nedenle ondan böylesine nefret ediyordu. Mihail Aleksey'in nefretini kendisininkiyle birlikte taşımaktan mutluydu; bunu ona annesi öğretmişti.

Ama Yuda'yı ele geçirdiğinde, rahatsız edici amcalar tarafından engellenme olasılığı kalmadığında, Yuda'ya verilecek cezanın uygulanacağı zaman geldiğinde, Yuda ve bütün dünya Mihail'in gerçek adını öğrenecekti:

Mihail Konstantinoviç Danilov.

V

Artık ilerleme kaydediyordu. Bindiği gemi Hazar Denizi'ni oldukça hızlı geçmişti fakat Bakü'den itibaren Mihail bir kez daha toprak yollarda, gıcırdayan at arabalarıyla ya da son derece yaşlı posta atlarının sırtında yolculuk etmişti. Önce Hazar Denizi'nin kıyısında kalarak kuzeybatıya yönelmiş ve yolda havanın ne kadar çabuk soğuduğunu fark etmişti. Petrovsk Limanı'nda yol denizden uzaklaşıyor ve yolculuk aynı yavaş, güvenilmez araçlarla devam ediyordu.

Ama Vladikavkaz'da çağdaşlık –tren yolu şeklinde– geri dönüyordu. Artık saatte otuz, bazen kırk verst hızla seyahat ediyordu. Yol neredeyse kuzey istikametine dönmüştü ve geçen her saatle birlikte iklim kendisini daha fazla belli ediyordu. Don kıyısındaki Rostov'a yaklaştığı sırada tren yavaşlamaya başladı. Bakü'den Vladikavkaz'a olan yolculuk beş uzun gün almıştı. Vladikavkaz'dan sonra ise yirmi iki saatten az sürmüştü. Yine de Mihail, Gök Tepe'den ayrılalı dokuz gün, Dimitriy ile Yuda'nın gidişinden beri de on iki gün geçmişti. Buradan itibaren yolculuk hızlanıyordu ve bu da o ikisinin şu âna kadar neredeyse Petersburg'a ulaşmış oldukları anlamına geliyordu. Mihail oyalanmak istemiyordu ama öğleden sonraya kadar tren yoktu. Beklemekten başka çaresi kalmamıştı.

Şehir kırk verst uzaktaki Azak Denizi'ne dökülen

Don Irmağı'nın kıyısında kurulmuştu. Azak Denizi'nde biraz yol alındığında I. Aleksandr'ın öldüğü Taganrog'a ulaşılıyordu. Resmî öykü böyleydi; Mihail ise aslını biliyordu. Aleksey Tamara'ya, o da Mihail'e, Aleksandr'ın yeni yaşamı için seçtiği isme –Fyodor Kuzmiç– varana kadar her şeyi anlatmıştı. Bu tehlikeli bir bilgiydi ama tehlikesi artık azalmıştı. Kuzmiç kuşkusuz ölmüş olmalıydı; yoksa yüz yaşının üzerinde olması gerekirdi. Ama hem Tamara hem de Mihail bunun mümkün olduğunu biliyordu. Onların yaptığı hesaba göre Yuda da o yaşlardaydı.

Mihail Rostov'da bir hamam buldu, öğle yemeği yedi, sonra Moskova'ya giden trenin gelmesine yakın istasyona geri döndü. Peronda beklerken tedirgindi. Etrafına bakındı ama gün ışığı varken vampirlerden korkmuyordu. Her Rus'un, özellikle seyahat ederken yaşadığı huzursuzluğu hissediyordu. İzleniyordu, herkes izleniyordu; çok yakın geçmişte görevi Üçüncü Şube'den devralan gizli polis teşkilatı *Ohrana* tarafından. Dimitriy onların ajanlarından biriymiş gibi davranmıştı, belki de bunun da ötesindeydi –ve onların gerçek bir çalışanıydı– ama onun örgüt içindeki amaçları, görevleri insanların rahat durmasını sağlamak olan daha sıradan çalışanların amaçlarından oldukça farklı olmalıydı.

Mihail Üçüncü Şube'yi başkaları gibi hor göremiyordu. Annesi de onların ajanlarından biriydi ve öğrendiği şeylerin –Mihail'e arayışında yardımcı olabilecek şeylerin– çoğunu oğluna öğretmişti. O, yaptıklarının çoğunun ulusun yararına olduğuna inanıyordu. İlke olarak çarı seviyordu ama Mihail'i düşmanlarından nefret ederek büyütmeye çalışmakla o kadar meşguldü ki, onu kuşku duymaksızın kral yanlısı olacak şekilde yetiştirmeyi ihmal etmişti. Mihail sosyalist de değildi. Hükümet genel olarak önemsizdi; ama bir hükümet değişimi onun –Yuda'yı mahvetmek olan– tek amacına ulaşmasına nasıl hizmet edebilirdi? Belki de nihilistti, Turgenyev'in tanımıyla "otoritenin önünde eğilmeyi ve ne kadar kutsal olursa olsun bir ilkeyi güvenle kabul etmeyi reddeden bir adam"

Diğer bir deyişle *nullius in verba* – kimsenin sözüne bağlı olmadan. Mihail bir an durup bu cümleyi nereden bildiğini merak etti, sonra buruk bir şekilde gülümsedi. Bunlar yıllar önce Aleksey'in Yuda'nın not defterinin kapağında görmüş olduğu sözcüklerdi ve Londra'daki Kraliyet Topluluğu'nun sloganıydı.

Mihail şu zamanda çarı kendi halkından korktuğu ya da insanları izlesinler diye casuslar yolladığı için suçlayamazdı. Halkı son birkaç yıl içinde onu öldürmeye teşebbüs etmek adına yeterince şey yapmıştı. Kış Sarayı'nda bomba patlatalı daha on iki ay bile olmamış ve yakın zamanda imparatorluk treni olduğunu düşündükleri taşıtı havaya uçurmakla sadece majestelerinin bagajını imha etmiş olduklarını keşfetmelerinin üzerinden uzun zaman geçmemişti.

Tren istasyonlarının bu kadar dikkatle izleniyor olmasının nedeni buydu. Mihail peronda *ohranik* oldukları besbelli iki adam görmüştü ama fark edemediği en az bir o kadar daha adam olmalıydı etrafta. Teröristlerin kendilerini sahte bir güvenlik duygusu içinde hissetmelerini sağlamak için oraya en beceriksiz ajanlarını –asla okumadıkları gazetelerinin üzerinden bakarak etrafı gözetleyenler– koyduklarını tahmin ediyordu Mihail. Bunlar dert etmenizi gerektirmeyecek tiplerdi.

"Affedersiniz bayım, acaba buralarda bir hamal gördünüz mü?"

Mihail önce etrafına, sonra da aşağı baktı. Kısa boylu ama hoş bir kadındı; Mihail'in yaşlarında veya biraz daha büyüktü. Sarı saçları başının arkasında toplanmıştı. Kadın iyi görünmüyordu. Cildi solgun ve nemliydi ve muhtemelen en güzel yanı olan yeşil gözleri hafifçe patlaktı. Yanında iki bavul vardı; biri neredeyse onun boyundaydı, diğeriyse daha küçüktü. Belki onları taşırken sarf ettiği çaba nedeniyle böyle hırpalanmış görünüyordu, belki de başka bir nedeni vardı.

"Biraz önce bir hamalı gönderdim," dedi Mihail. Hamalın uzaklaşmış olduğu yöne doğru bakındı fakat onu

göremedi. Gülümsedi. Önünde uzun bir yolculuk vardı ve peronda o yolculuğu birlikte geçirmeyi daha fazla tercih edeceği başka kimse yoktu. "İzin verirseniz bunu halledebileceğime eminim."

Daha kadın onay vermeden büyük bavulu kapmış ve yaralı elinin ağrısını göz ardı ederek vagona koymak üzere kaldırmaya başlamıştı bile. Bavul ağırdı ama Mihail hiç güçlük çekmiyormuş gibi görünmeye çalıştı. Bavulu kompartımanın en ucuna, hamalın onun sandığını koymuş olduğu yerin hemen yanına yerleştirdi, sonra ikinci bavul için yardım etmek üzere geri döndü. Genç kadın bavulu yerinden kaldırmış ve ikinci sınıf vagonun merdiveninin demir basamaklarını yarılamıştı bile. Mihail aşağı uzandı fakat kadın onu görmezden gelerek bavulu öne doğru itekleyince Mihail bir adım geri çekilmek zorunda kaldı.

Sonunda kadın yerine geçti. Mihail de onun karşısına oturdu.

"Pencere kenarında oturmak istemez miydiniz?" diye sordu.

Kadın kısa bir hareketle başını salladı, sonra bu yaptığı canını acıtmış gibi elini şakağına götürdü. "Gölgeyi tercih ederim," dedi.

Annesi hep Mihail'e hazırlıklı olmayı, işaretleri fark edip eyleme geçmeye hazır olmayı öğretmişti. Ve işte ortada yeterince işaret vardı: güneş ışığına karşı duyulan hoşnutsuzluk; cildin solukluğu. Ama vakit henüz öğleden sonraydı ve kadın dışarıda peronda beklemişti. Kuşkusuz mevsim kıştı ama hava güneşliydi ve kürenmiş kar yığınlarının üzerinden parlak güneş ışığı yansıyordu. Mihail pantolonuna bulaşmış çamuru silmek istermiş gibi yaparak öne eğildi havayı kokladı. Bazen üstlerinde bir koku olurdu, özellikle de yeni yemek yemişlerse. Mihail'in burnuna gelen koku ise bambaşkaydı fakat yine de bir şekilde çok tanıdıktı. Bu koku kadınla ilgili bambaşka bir tanıyı doğrular nitelikteydi.

"Kendimi tanıtabilir miyim?" diye sordu Mihail, gülümseyerek. "Ben Teğmen Mihail Konstantinoviç Lukin."

Kadın onun gülümsemesine karşılık verdi. "Benim adım Nikonova," dedi. "Yevdokya Yegorovna. Arkadaşlarım bana Dusya, der."

Mihail'in gerçekte arkadaşı yoktu. Annesi ona Mişan, derdi ve Mihail bu ismi bir başkasının ağzından duymayı istediğinden şüpheliydi. Bir şey söylemedi ve bu sessizlik onu rahatsız etti.

Vagonun diğer ucundan bir adam girdi. Mihail onun peronda gördüğü *ohranik*'lerden biri olmadığını fark etti fakat yanında üniformalı bir jandarma eri vardı ki, bu da bir şekilde oyunu açık ediyordu. İki adam yolcuları sorguya çekmeye başladı. Mihail manalı gözlerle Dusya'ya baktı, sonra adamları izlemeye başladı. Dusya oraya baktı, sonra Mihail'e döndü. Rengi daha da soluk görünüyordu, tabii böyle bir şey mümkünse.

Mihail ona göz kırptı. Dusya şaşkın gözlerle ona baktı ama bir şey söylemedi.

Çok geçmeden *ohranik* ve jandarma eri onların yanına geldi.

"Kâğıtlar!"

İkisi de pasaportunu uzattı. Jandarma eri bu iş için mutlaka gerekli birisi olduğunu vurgulamak ister gibi etrafını incelediği sırada *ohranik* önce Mihail'in pasaportuna baktı.

"İsim?"

"Mihail Konstantinoviç Lukin. Teğmen – İstihkâm Sınıfı/El Bombacısı, Pyotr Nikolayeviç Taburu." Rütbesi ve bağlı bulunduğu tabur üniformasından anlaşılıyordu.

"Birliğinizle birlikte değilsiniz?"

"İzindeyim." Mihail sarılı sol elini kaldırdı. Dusya'nın bavulunu kaldırırken gösterdiği çaba nedeniyle sargının üzerine kadar kan sızmıştı.

"Türkmenistan?"

"Gök Tepe."

Ohranik başıyla onayladı. "Skobyelev orada iyi iş çıkardı." Dusya'ya dönüp onun kâğıtlarını inceledi. "Peki, siz?" diye sordu, başını kaldırmadan.

"Yevdokya Yegorovna Nikonova."

"Madam?"

"Matmazel."

Ohranik önce Mihail'e, sonra tekrar ona baktı. "Birlikte mi seyahat ediyorsunuz?" diye sordu.

Dusya cevap vermek için ağzını açtı ama bir ses çıkmadı. Başını öne eğdi.

"Yevdokya Yegorovna erkek kardeşimin bir arkadaşıdır," dedi Mihail. Onu kaderine terk edebilirdi ama Dusya güzel bir kadındı ve Mihail gereksiz bir riski almanın verdiği heyecanın tadını çıkardı.

Dusya başını kaldırıp gözlerini ona dikti. Biraz kızarmış bile olabilirdi ama cildinin hastalıklı görünümü nedeniyle bunu iddia edebilmek mümkün değildi.

"Biz nişanlıyız ve evleneceğiz," dedi, biraz fazla hızlıca. Buna alışkın değildi ve yeterince eğitilmiş olmadığı görülüyordu.

"Yani o ve erkek kardeşim," diye kayıtsız bir tavırla açıkladı Mihail.

"O ve ben değil." Dusya'ya bakıp hafifçe gülümsedi ve Dusya da ona katıldı; bu defa daha doğal bir tavırla. "Ona rastlamam tamamen tesadüf," diye açıkladı Mihail, kurnazlığının yetersiz kalması durumunda kendisini uzakta tutabilmek için.

"Anlıyorum. Nereye kadar gideceksiniz?"

"Petersburg'a," diye yanıt verdi Mihail.

Dusya, "Sadece Moskova'ya kadar," dedi. Gözlerinde bir özür iması mı vardı?

"Nikâh zamanı geldiğinde Moskova'ya döneceğim," diye ekledi Mihail. Başka bir şey söylemedi. *Fazlaca* yardımcı olmak uygun olmazdı.

Ohranik başını salladı ve yardımcısıyla birlikte uzaklaştı. Mihail elini kaldırdı ve başparmağını diğer iki parmağının arasına kaydırarak onların arkasından nah işareti yaptı. Bunu göremezlerdi ama o el hareketi onların lehine değildi. Dusya, Mihail'in yaptığı şeyi fark etti ve gülümsemesini gizlemeye çalıştı.

Ohranik arkasına döndü ama Mihail'in avucu artık açılmıştı ve masumdu. Vagondaki diğer yolcuları sorguladıkları sırada Mihail onları izledi ama bir daha arkalarına bakmadılar. Sonunda işleri bitti ve perona indiler. Biraz sonra Mihail hafif bir gıcırtı duydu, bunu serbest bırakılan frenlerin çıkardığı madenî çınlama takip etti ve tren yavaşça hareket etmeye başladı.

Mihail'in arkasında bir yerden bir adam ayağa kalktı ve onlara doğru yürümeye başladı. Uzun boyluydu –Dimitriy kadar vardı– iriydi ve gür bir sakalı vardı. Adam onların biraz ilerisinde başka bir yere oturdu fakat yanlarından geçtiği sırada Dusya ile bir an bakıştığı Mihail'in gözünden kaçmadı. Görünüşe göre Mihail hazırcevap bir muhafız olarak iyi bir iş çıkarmış olabilirdi ama genç kadın kesinlikle yalnız değildi.

Dusya, Mihail'in yüzüne tekrar bakma cesaretini bulduğunda tren artık oldukça hızlanmıştı. Bir şeyler söylemek istiyor gibiydi ama ağzından tek kelime bile çıkmadı. Tekrar şakağını ovuşturarak kaşlarını çattı.

"Endişelenmeyin," dedi Mihail. "Açıklama yapmanıza gerek yok."

Kadın mahcup, uysal bir gülümsemeyle karşılık vererek başını diğer yana çevirdi ama yanlış anlamıştı. Bir şey açıklamasına gerek yoktu çünkü Mihail mükemmel bir şekilde anlamıştı. O tanıdık kokunun –Mihail'e kendisini evdeymiş gibi hissettiren bir parfümdü– arkasında saklanan belirtiler vardı: hafifçe patlak gözler, solgun bir ten ve baş ağrıları. Mihail İmparatorluk Teknik Okulu'ndayken onlarla ilgili olarak neredeyse her gün uyarılmıştı ve savaş meydanlarında bunu yaptıkları işle ilgili gereçleri pek tanımayan kişilerde birden fazla kez görmüştü.

Bunlar uzun süre nitrogliserine maruz kalma sonucunda ortaya çıkan belirtilerdi.

Tren yavaşladı ve sonunda durdu. Yuda'nın nerede olduğunu anlayabilmesi imkânsızdı ama Gök Tepe'den ayrıldıklarından beri on iki gün geçmişti. Önce kara, sonra

deniz, sonra tekrar karayoluyla seyahat etmişler ve en sonunda tabutunu bir trene yüklemişlerdi. Ondan beri de birkaç kez tren değiştirmişlerdi. Dışarısını hiçbir şekilde görememesine rağmen emin olduğu tek şey vardı ki, o da gecelerin giderek uzadığıydı ve bu da kuzeye doğru yol aldıklarını gösteriyordu.

Yaptığı yolculukların en keyiflisi olduğu söylenemezdi. Daha önce de benzer vasıtalarla yolculuk yapmıştı; büyük bir sandığın içinde bir eşya gibi başka bir yere nakledilmişti ama bunlar genellikle kendi isteğiyle olmuş ve kendi seçtiği bir varış yerine ulaşmıştı. Bugün ise –az çok tahmin edebilmekle birlikte– akıbetinin ne olacağını bilmiyordu ve bir sandığın içinde olmanın yanı sıra Dimitriy'in aldığı diğer güvenlik önlemleri de hareket edebilmesini oldukça güçleştiriyordu. Canı yanmıyordu ama ellerini hareket ettiremiyor olmanın verdiği histen nefret ediyordu ve boynundaki ip nefes almasını gerçekten güçleştiriyordu; ağzındaki cadaloz yularının metal dilinin tadını ise sanki başka birisinin tükürüğü gibi hissediyordu.

Kaldırıldığını, taşındığını ve sonra sert bir taş zemine bırakıldığını hissetti. Tekrar kaldırılıp bir vagona kondu ve vagonun tekerlekleri karlı zeminde yavaşça yuvarlanmaya başladı. Yuda yolculuğun sonuna yaklaştıklarını hissediyordu ve çok geçmeden akıbetinin ne olduğunu öğrenecekti.

Hiçbir şey Gök Tepe'de hapsedilmiş olarak geçirdiği üç seneden daha kötü olamazdı. Bu kendi hatasıydı. Elini çok abartılı oynamış ve rakibini küçümsemişti; İbrahim Edhem Paşa kurnaz bir adamdı.

1858 yılında kendi zindanından kaçtıktan sonra Yuda yeni bir hayat kurmak zorunda kalmıştı. Artık güçlü kişilerle vakit geçirip bütün eylemleri çar tarafından destekleniyormuş gibi yaparak Üçüncü Şube'nin koridorlarında dolaşamazdı. Bunu, yeni bir başlangıç yapmasına izin vermeyecek kadar uzun bir süre yapmıştı. Çok geçmeden birisi, onun hiç yaşlanmadığını fark edecek, yine

bir başkası yaşamöyküsüne bir göz atacak ve her şey sona erecekti. Daha önceki yaşam biçimine –vampir olmadan önce sürdürdüğü hayata– geri dönmüştü. Bir gezgin, bir çeşit paralı asker olmuştu ama her zaman ikna yöntemini benimsemişti, kaba kuvveti değil. Bunun nedeni düşmanlarına gücünün yetmemesi değildi ama kaba kuvvet ona hep daha az keyif veriyordu ve neredeyse hile yapmak gibiydi, özellikle de artık herhangi bir ölümlüden çok daha fazla güce sahipken. Sonradan edindiği kas gücünü değil, doğasında var olan zihinsel yetilerini kullanmayı tercih ediyordu. Bu, onun diğer bütün *vurdalak*'lar gibi maddi zevklerin keyfini çıkarmadığı anlamına gelmezdi tabii ama bir kurbanla, onun tek kurtuluşun ölüm olduğunu düşüneceği âna kadar oynayabilmek çok daha keyifli oluyordu.

Bununla birlikte tedbirli olmalıydı. Düşmanları vardı ve ardında Rusya ve Doğu Avrupa'ya yayılmış çok fazla gizemli ölüm bırakması durumunda belirtileri fark ederlerdi. Romanov'lar düşmandı ama onlara dokunmazsa kendisini rahat bırakırlardı. Lyoşa'nın kızı Tamara vardı ama iz bırakmadan ortadan kaybolmuştu. Ölmüş veya sakin bir hayat yaşamayı tercih etmiş olabilirdi. Ama bütün düşmanları arasında –babasına karşı duyduğu sevgiden dolayı– Yuda'dan en çok nefret eden kişi oydu. O zaman Dimitriy de aynı duyguları paylaşıyor olamaz mıydı? Yuda hiçbir zaman Dimitriy'in ne düşündüğünden emin olamamıştı ve hâlâ da değildi. Ama Yuda'yı asıl korkutan şey bunların hiçbiri değildi.

Onun gerçek düşmanı Zimeyeviç'ti. Bir zamanlar müttefiklerdi ama asla birbirlerine güvenmemişlerdi. İkisi de kendi yoluna gitmişti ve Yuda en az iki kez onu yenilgiye uğratmayı başarmış ya da en azından biraz yolunu kesebilmişti fakat Zimeyeviç küçücük bir rahatsızlığa bile bin misliyle karşılık veren türden bir yaratıktı.

1877 yılında Yuda'yı ele geçirmeye çok yaklaşmıştı. Rusya ve Türkiye tekrar savaşa girmişti ve bu defa Rusya kazanıyordu. Yuda çarın Tuna'nın hemen güneyindeki

Plevne'de bulunan birliklerine destek olmuştu. Buralar tanıdık topraklardı. Şehir dört aydan uzun zamandır kuşatma altındaydı. Yuda her gece kentin duvarını tırmanıyor –insanoğlu için mümkün değildi bu ama onun için kolaydı– ve içeride kendisine ziyafet çekiyordu. Rusya'nın amacına da yardımcı oluyordu bu ama oraya büyük ölçüde kendi keyfi için geliyordu.

Fakat sonra savaşa –Prens Karl'ın komutasında– Romanyalılar da girmişti ve aralarında Yuda'nın en çok korktuğu kişi de vardı.

Yuda bir eylül gecesinde, başarılı bir harekâttan geri döndükten sonra, diğer bazı Rus subaylarıyla birlikte yeni gelen Romen komutan Albay Flaviu Stanga'yla tanışmak üzere davet edildi. Kamp fenerlerinin titreşen ışıklarıyla aydınlatılmış bir alanda toplandılar. Albay Stanga çadırından çıktı.

Yuda, Zimeyeviç'le son kez yüz yüze geleli elli iki yıl olmuştu fakat büyük vampir hiç değişmemişti. Yüksek, kavisli alnı bir asker kepinin altına gizlenmişti ama tıpkı kalın kaşları ve kavisli burun delikleri gibi kolayca tanınabiliyordu. Kırçıllaşmış bıyıkları itinayla düzeltilmişti. Cildi genç ve kırışıksızdı; yakın zamanda beslenmişti. Subayların oluşturduğu sıranın önünde yürürken cana yakın bir tavırla kuşatmayla ilgili planlarından söz ediyor ve önünden geçtiği her subayın doğrudan gözlerine bakarak elini sıkıyordu.

Ta ki Yuda'nın önüne gelene kadar.

Orada durup sustu ve dikkatle Yuda'nın gözlerine baktı. Sonra onun elini alıp kuvvetle sıktı. Yuda, Zimeyeviç'in onu tanımadığına karar vermesini ümit ederek kayıtsız bir ifadeyle bekledi. Zimeyeviç tekrar konuşmaya ve askerî taktiklerden söz etmeye başladı ve Yuda başarmış olduğunu düşündü ama Zimeyeviç onun elini bırakmıyordu. Sonra biraz geri çekilerek Yuda'nın bileğini büktü ve elini aşağı indirmeye zorladı, o anda kendi elinin sırtı ve taşıdığı yüzük –Yuda onunla her karşılaştığında parmağında olan yüzük– göründü. Bu, kızıl renkte ça-

tal dilli, gözleri zümrütten, gövdesi altından yapılmış bir ejderha figürüydü. Yuda'yı tanıdığını, Yuda'nın da onu tanıdığını anladığını göstermek istiyordu.

Zimeyeviç onu orada öldürmeye karar vermiş olsaydı, hem buna hem de kendisini durdurmaya çalışacak her askeri yok etmeye gücü yeterdi. Ama Zimeyeviç sükûnetini korudu. Konuşmaya devam ederek sonraki ve ondan sonraki subaya geçti. Konuşması bittiğinde soruları olup olmadığını öğrenmek istedi ama kimse bir şey sormadı. Albay Stanga subaylara çekilmelerini söyledi.

Yuda kaçtı; kamptan, ordudan ve ülkeden kaçtı. Elinden geldiğince iyi yaşamaya çalıştı, tıpkı oralardaki vampirlerin yaptığı gibi yıllarca kilise avlularında yaşadı ve köylülerle beslendi. O, güneye kaçarken Ruslar da güneye doğru ilerliyor, Zimeyeviç de onlarla birlikte geliyordu.

Sonunda sultanın ordusunun büyük bir kısmı gibi Yuda da Avrupa'nın güneydoğu ucunda kapana kısıldı. Saklanabileceği tek şehir kalmıştı: İstanbul. Orada gerçek adı olan Cain'i kullandı ve bir İngiliz gibi İngilizce konuştu. Bir yıl önce İstanbul Konferansı'nda –yöresel adıyla Tersane Konferansı– İngiltere Osmanlılardan çok, Ruslar açısından olumlu olacak bir anlaşma yapmaya daha hevesli görünmüştü ve bu yüzden İngilizler herkesçe sevilmiyordu. Ama en azından İngiltere Rusya'nın yanında savaşa katılmamıştı. Ve Yuda da eli boş gelmemiş, armağan olarak bilgi getirmişti.

Yuda'nın Osmanlı yönetiminin çeşitli katmanlarını aşarak Babıâli'den içeri girebilmesi için sadece Zimeyeviç'in adından –Rusça çevirisinden değil, Türklere daha tanıdık gelen bir şeklinden– söz etmesi yetti. Böylece Dolmabahçe Sarayı'nın taht odasında Osmanlı İmparatoru ve Müminlerin Halifesi Majesteleri Sultan II. Abdülhamid'in huzuruna kabul edildi. Sadrazam –Rum, İbrahim Edhem Paşa– sultanın yanında ayakta duruyordu. O, salonda bulunanlar arasında açık arayla en kurnaz kişiydi; tabii ki Yuda dışında, en azından kendisi böyle düşünüyordu.

Söze İbrahim Edhem Paşa başladı.

"Demek imparatorluğumuzun Tepeş'le[1] ilgili tarihini biliyorsunuz." O zaman bile Zimeyeviç'in tam Romence adını kullanmaya cesaret edemiyorlardı ve o kısa lakaba yapışıp kalmışlardı.

"Onun hakkında çok şey biliyorum – özellikle düşmanınız Rusya ile olan ilişkileri hakkında."

"O zaman onun Romanov'ların dostu olmadığını da biliyorsunuzdur?"

"Dosttan daha fazlası olmak isterdi."

Bu noktada sultan konuşmaya başladı: "Onların kanına yüklediği laneti biliyor musunuz?"

Bu konuda Yuda, Zimeyeviç dışında herkesten daha fazla bilgi sahibiydi. Zimeyeviç ile Büyük Petro arasındaki pazarlığı ve Petro'nun buna sadık kalmadığını biliyordu. Zimeyeviç'in Petro'nun kanını içtiğini ama çarın buna aynı şekilde karşılık vermediğini biliyordu. Ve bu yüzden her Romanov'un, bir gün Zimeyeviç'in kanını içip vücudunda onun kanıyla ölerek bir vampir olma ve onun iradesine boyun eğmek zorunda kalma olasılığına karşı ne kadar savunmasız olduğunu da biliyordu. O Romanov çar olursa, Zimeyeviç Rusya'ya hükmederdi. O zaman bu Osmanlıların hali ne olurdu?

"Eğer Rusya'yı ele geçirirse," dedi Yuda, "bir sonraki adımın sizin tahtınız olacağını biliyorum. Rusların ordularını muzaffer kılacaktır."

İbrahim Edhem Paşa sultana baktı, sonra devam etti.

"Bütün bunları nereden biliyorsunuz?" diye sordu.

"Tepeş'in teklifini Çar Aleksandr'a ben ilettim."

"Majesteleriyle mi görüştünüz?" Sadrazam şaşkınlığını iyi gizliyordu.

"Aleksandr Pavloviç'le," diye açıkladı Yuda. "I. Aleksandr'la."

Saray maiyeti arasında fısıltılar duyuldu, sonra sultan tekrar konuşmaya başladı.

1. Voyvoda III. Vlad Tepeş (Kazıklı Voyvoda): XV. yüzyılda –aralıklı olarak– Eflak Beyliği'nin voyvodasıydı. (Ç.N.)

"Yani siz de... onun gibi misiniz? Bir vampir misiniz?"

"O yüzden neden bahsettiğimi biliyorum," diye doğruladı Yuda.

"Peki, teklifiniz nedir?" diye sordu paşa.

"Tepeş'in nerede olduğunu biliyorum. Hangi isimle seyahat ettiğini de. Hızlı hareket ederseniz onu yakalayabilirsiniz."

"Bu bir hile! Çarın gerçek niyetini bizden gizlemek için bir hile."

"O, Ruslarla birlikte ilerliyor. Birisiyle uğraşırken, dikkatinizi diğerinden ayırmanıza gerek yok."

"Ve Tepeş'e ulaşmayı başarabilsek bile," diye ekledi sultan, "ne yapacağız? O yenilmez."

"O da bütün diğer vampirler gibi ölebilir," diye yanıtladı Yuda.

"Sizin gibi mi?" diye sordu Edhem Paşa.

Yuda bu yorumu bir gülümsemeyle kabul etti ama kendisini güvende hissediyordu.

Sultanın her iki yanında duran muhafızların kılıçları vardı ve kellesini kolayca uçurabilecek olmalarına rağmen, Yuda yakınındaki uzun pencerelere hemen ulaşabilirdi ve dışarısı da karanlıktı. Ayrıca bildiği her şeyi öğrenmeden Yuda'yı öldürmeleri aptallık olurdu ve Yuda çok şey bildiğini söyleyerek övünmüştü.

"Tepeş'i alt etmenin tek çaresi Ascalon'un yok edilmesidir," dedi sultan.

"Peki ya ben Ascalon'u bulmanızı sağlarsam?" diye sordu Yuda.

"O yüzyıllardır kayıp," dedi sadrazam. "Hakkında ne bilebilirsiniz ki?"

"Bir zamanlar Tepeş'in en yakın müttefikiydim."

"O zaman neden şimdi ona ihanet ediyorsunuz?"

"Ben ona zaten ihanet ettim," diye açıkladı Yuda. "O yüzden ondan korkuyorum. Ve o yüzden onun hakkından gelmenizi istiyorum."

"Sizi takip mi ediyor?"

"Nerede olduğumu bilseydi ederdi."

"Takip edilmediğinizden emin misiniz?"

"Oldukça eminim," diye yanıtladı Yuda, söylediğinin gerçek olduğunu ümit ederek.

İbrahim Edhem Paşa öne eğilip sultanın kulağına bir şeyler fısıldadı. Sultan bir an ona baktı, sonra başını salladı.

"Şimdi çekilebilirsiniz," dedi sadrazam. "Daha sonra çağırılacaksınız."

Yuda oradan ayrılmak üzere arkasını döndü ama toplantı henüz bitmemişti.

Son sözü sultan söylerdi.

"Ve şehirde kaldığınız süre içerisinde beslenmemeye dikkat edin. Bu insanlar benim halkım. Görevim onları korumak."

Yuda sultanın dediğini kesinlikle anlamış olarak oradan ayrıldı.

İki gün sonra İbrahim Edhem Paşa'nın kendisiyle "Yerebatan Sarayı'nda, sultanın kulağından uzak" özel bir görüşme yapmak istediğini bildiren bir mesaj aldı.

Yerebatan Sarayı, İmparator Jüstinyen zamanında içme suyu depolamak amacıyla şehrin altında inşa edilmiş eski bir Roma sarnıcıydı. Girişi Ayasofya'dan uzak değildi ve Haliç'in diğer yakasındaki Dolmabahçe Sarayı'na güvenli bir mesafedeydi. Edhem Paşa'nın görüşme zamanı olarak belirlediği gece yarısına yarım saat kalmıştı. Yuda taş merdivenlerden aşağı indi.

Aşağısı serindi. Sarnıçta pek fazla su yoktu ve ancak dizlerine kadar geliyordu ama suyun altında yüzyıllar boyunca birikmiş olan çamur ve kum vardı ki bir insanı en az üstündeki su kadar etkili bir şekilde içine çekip boğabilirdi. Sarnıcın şehrin altında kalan tavanının kavisli tonozlarını suyun içinden yükselen dev sütunlar destekliyordu. Bunlardan bazıları çökmüş ve o büyük, karanlık mekânda üstlerine basılarak yürünebilmesini sağlayan atlama taşları bırakmışlardı geriye. Dikmelerden bazılarına asılmış olan kandiller sayesinde mekânın bir kısmı aydınlanmıştı ama geri kalanına karanlık hâkimdi. Işıksız ortamda görebilme yeteneği çok gelişmiş olan Yuda'nın

gözleri bile sarnıcın uzak ucundaki karanlıkta kalan yerleri seçemiyordu. Fakat kandillerin yakılmış olması bile kendisinin beklendiğini gösteriyordu.

Taştan taşa atlayarak karanlığın içine doğru ilerledi. Çok geçmeden devasa mekânın neredeyse ortasına kadar geldi. Duvarlardan hiçbiri görülemiyordu. Tam bir sessizlik hüküm sürüyordu.

"Edhem!" diye bağırdı. "İbrahim Edhem Paşa!"

Sesi suda, duvarlarda, sütunlarda ve tonozlarda yankılanıp kendisine geri döndü. Sarnıcın tekrar sessizliğe gömülmesi neredeyse bir dakika sürdü ve Yuda'nın sesinin yankısı giderek azalırken sessiz suyun üzerinde yaklaşmakta olan bir kayığın oluşturduğu halkalar beliriverdi. Birazdan karanlığın içinde bir siluet belirginleşmeye başladı. Bu, üstünde bulunduğu kayığı elindeki uzun sırığın yardımıyla Yuda'nın olduğu yere doğru yaklaştırmakta olan sadrazamdı. Yaratılmak istenen, Stiks'de[1] ölüleri taşıyan bir Karon[2] izlenimiydi ama Yuda'ya Oxford'dayken Cherwell'de sırıkla sandal ittiği günleri hatırlatmıştı.

"Sultanımızın yasağına uydunuz mu?" diye sordu paşa.

"Elbette," diye yanıtladı Yuda. Kente geldiğinden beri hiç kan içmemişti. Ev sahibinin dileklerine bu kadar doğrudan karşı çıkmak aptalca olurdu.

"O zaman aç olmalısınız." Edhem başıyla aşağı doğru işaret etti ve Yuda kayığın ön tarafında elleri, kolları ve ağzı bağlı bir genç adamın yattığını gördü. Üstünde bir Rus *ryadovoy* üniforması vardı. "Yiyin!" diye emretti Türk.

Yuda açlıktan ölüyor değildi ama bir daha ne zaman beslenmeye fırsatı olacağını bilmiyordu. Bu Rus askerini gerçekte kendisinin kimin tarafında olduğunu görmek için mi ikram ettiklerini merak etti ama çar için çalışıyor

1. Yunan mitolojisinde ölüler ülkesinin ırmağı. (Ç.N.)

2. Yunan mitolojisinde ölü ruhları Stiks Irmağı'ndan geçiren ve ölüler ülkesine getiren sandalcı. Bunun için para alırdı ve o yüzden ölülerin ağzına para konurdu. Parayı ödeyemeyenlerin veya bedeni gömülmeyenlerin ruhları yüz yıl boyunca kıyıda gezinirdi. (Ç.N.)

olması durumunda bile Yuda'nın çarın tebaasından bir kişinin ölmesini vicdani bir sorun olarak algılamayacağını biliyor olmaları gerekirdi. Sadrazam onun tereddüt ettiğini fark etti.

"Buyrun," diye ısrar etti. "Sultanın himayesi kâfirlere kadar uzanmaz."

Yuda kayığa çıktı ve *ryadovoy*'u yakasından tutup kaldırdı. Aç olması bir yana, böyle bir konukseverliği reddetmenin görgü kurallarını ihlal etmek olduğunun da farkındaydı. Böyle şeylerin bazıları için ne kadar önemli olduğunu bilecek kadar deneyimliydi. Ve Edhem her şeyi doğru yapmıştı. Rus ölü değildi, hatta baygın bile değildi. Gözleriyle Yuda'nın yüzünde bir merhamet belirtisi, kurtarıcısıyla karşı karşıya olduğuna dair bir işaret arıyordu. Yuda sivri dişlerini gösterdi ve genç askerin ümidini dehşete çevirdi. Yuda'nın dayanması çok zordu. Öne doğru eğilip ısırdı ve Edhem'in onun ihtiyaçlarını bu kadar iyi anlamasına sevinerek yavaş yavaş içmeye başladı. Asker direnebilecek durumda değildi.

Yuda beslenme keyfini çıkarırken sadrazam konuşmaya devam etti.

"Teklifinizi düşündük," dedi. "Bildiğiniz gibi Tepeş –sizin verdiğiniz isimle Zimeyeviç– yıllardır, yüzyıllardır halkımızın düşmanıdır. Ama sürekli olarak savaşta değildik. Zaman zaman onun topraklarını işgal ettik, o da bizi kovmaya çalıştı. Şimdilerde onun ülkesi imparatorluğumuzun bir parçası değil. Bizi tehdit eden Rusya'dır, o değil."

Yuda başını kaldırdı. *Ryadovoy* artık neredeyse bilincini yitirmişti ama kanı hâlâ canlı bir şekilde akıyordu. Yuda konuşmaya başladı fakat boğazının kuruduğunu hissetti. Öksürdü. "Tepeş fırsatçıdır," dedi. "Rusya'ya başı çektirecek ama arkasından takip edecektir." Başladığı zamankinden daha büyük bir içme isteği duyarak kurbanına döndü.

"Öyledir ama aynı zamanda da faydacıdır." İbrahim Edhem'in sesi yükselmişti. "Ne zaman savaşacağını, ne zaman da işbirliği yapacağını bilir. Onun Taganrog'da size

katılmak üzere Boğaz'dan geçtiğinden haberimiz olmadığını mı sanıyorsunuz? Ya da sizin Çıfıt Kale'de yaptığınız deneylerden?"

"Daha doğmamıştınız bile." Yuda sözcükleri geveliyormuş gibi hissetti.

"Yeni doğmuştum ama ben sadece imparatorluğumuzu nesillerdir koruyanların sonuncularından biriyim. Biz sizin çok yeni öğrendiğiniz şeyleri yüzyıllardır biliyorduk – bütün o biliminize rağmen."

"Peki, ne biliyorsunuz?" Yuda hızla konuşmuş ve ağzını tekrar kurbanının boğazına yaklaştırmıştı. Adam artık ölmüş olmasına rağmen hâlâ kendisini içmek zorunda hissediyordu.

"Örneğin Tepeş ve Flaviu Stanga'nın aynı kişi olduğunun biliyoruz. Aranızdaki nefreti biliyoruz. Yaptığınız deneyleri ve sizin türünüzün mensuplarının o deneyler yüzünden sizi nasıl hor gördüğünü biliyoruz. Hatta ortaya çıkardığınız şeylerin çoğunu biz uygulayabildik: bir vampirin nasıl öldürülebileceğini, nasıl kontrol edilebileceğini. Sizin gibi bir yaratığı âciz duruma düşürebilecek zehirleri de öğrendik ve onları nasıl uygulayacağımızı biliyoruz."

Yuda bir anda her şeyi anladı ama artık çok geçti. Henüz yutmamış olduğu bir ağız dolusu kanı geri tükürdü ama hâlâ daha fazlasını içmek istiyordu. Zihni hâlâ açıktı ama yeterince içmişti. Ağrı veya karnında bir düğümlenme hissetmiyordu. Bu İbrahim Edhem'in zehiri ne kadar ustalıkla seçmiş olduğunu gösteriyordu. Başını kaldırdı ve paşanın başıyla omuzlarının giderek bulanıklaşan siluetini gördü. Gözlerinin önündeki resim, yeni biten ve yağmur altında bırakılan bir tablo gibi silinmeye başladı. Kayığın ön kısmına yığılırken ellerinden kurtulan kurbanının suya düşerken çıkardığı sesi duydu. Sonra her yer kararadı.

Ayıldığında, daha önce bulunduğu yerin pek uzağında değildi. Hâlâ sarnıçtaydı, sırtüstü yatıyordu ve etrafında taş sütunlar yükseliyordu. Yan tarafında, kendisini güvende hissetmesini sağlayan ve bir tabutta yatmakta olduğu-

nu düşündüren ahşap duvarlar olduğunu fark etti. Askerin bedeninden içtiği kandaki ilacın etkisiyle hâlâ felç olmuş durumda olup olmadığını merak ediyordu. Hangi zehrin söz konusu olduğunu anlayabilmek için hafızasını yokladı ama bilinci tam olarak yerine geldiği zaman hareket edememesinin tek nedeninin ağır zincirlerle bağlanmış olması olduğunu fark etti; dev bir örümceğin demirden örülmüş ağına yakalanmış bir canlı gibi yalnızca elleriyle ayakları değil, bütün bedeni zincirlerle bağlanmıştı ve yalnızca başı serbest durumdaydı.

İbrahim Edhem Paşa ona doğru eğildi.

"Beni öldürseydiniz daha iyi olurdu," diye fısıldadı Yuda zayıf bir sesle.

"Bence bu zevki, onun gerçekten tadını çıkarabilecek birisine bırakmak daha iyi olurdu."

"Benim için fidye mi isteyeceksiniz? Tepeş'ten?"

"Deneyeceğiz."

"Siz bir budalasınız. Buraya gelip beni alır ama sizin hiçbir kazancınız olmaz."

"Buraya mı?" Paşanın gözlerinden bir pırıltı geçti. "Sizi burada tutmayacağız."

"İmparatorluğun neresinde olursa olsun. Halkınız güvende olmayacak."

"O zaman belki de Osmanlı İmparatorluğu'nun dışında bir hapishane bulmalıyız. Dostlarımız var. Biz sizi ona teslim etmeyi istemedikçe, Tepeş sizi bulamaz." Bir sessizlik oldu. "Ya da bize Ascalon'un nerede olduğunu söylersiniz."

Yuda hiçbir şey söylememişti. Sadrazam adamlarından birine işaret etmiş ve vampirin yattığı sandığın üstüne ağır bir ahşap kapak konmuştu. Yuda çiviler çakılırken gelen çekiç seslerini dinlemiş, merdivenlerden sarsılarak çıkarıldığını, önce bir arabaya, oradan bir gemiye alındığını hissetmiş ve sonra günler geçip gitmişti. Gök Tepe'den ayrılmasıyla başlayan yolculuğun son ayağına doğru taşınmakta olduğu şu anda da o zaman hissettiği şeyin aynısını hissediyordu. O zaman yolculuğunun istikameti-

ni bilmiyordu ama Gök Tepe'ye geldiği zaman kendisini koltuğa bağlarlarken bunun sonraki üç sene boyunca dinleneceği yer olduğunu söylemişler'di.

Sıklıkla bunun bir şaka, Tepeş ismiyle Gök Tepe arasında bağlantı olduğuna dair bir gönderme olup olmadığını merak etmişti. Ama bu sözcükler farklı dillere aitti. Tepe, Türkçe bir sözcüktü ve Gök Tepe "Mavi Tepe" anlamına geliyordu. Tepeş sözcüğü ise Romenceydi ve çok farklı bir anlamı vardı: "Kazıklı" demekti.

Yuda'nın tabutu yere bırakıldı. Dışarıdan gelen sesleri duyamıyordu. Dakikalar geçti. İhanetinin ve Gök Tepe'de geçirdiği üç yılın anılarını zihninden kovmaya çalıştı ama bunu tam olarak başaramadı.

Çok uzun sürmüştü ve bütün o zamandan geriye bir tek şey kalmıştı.

Tepeş veya Zimeyeviç, ya da artık kendisine hangi ismi veriyorsa, fidyeyi ödememişti. Osmanlılarla ve onların Türkmen müttefikleriyle uğraşmamayı tercih etmişti.

Tabutun kapağının etrafını saran demir şeritler kaldırılırken Yuda tabuttaki hava basıncında meydana gelen ufacık değişikliği fark etti. Kapak aralandığı zaman yan taraftan içeri biraz ışık girdiğini görünce bir an sonunun geldiğinden korktu ama sonra bunun sadece bir lambanın ışığı olduğunu fark etti.

İçeriye bir el uzandı ve kapağı yukarı kaldırmaya başladı; o eli gördüğü anda Yuda daha önce kuşkulanmış olduğu şeyden emin oldu; Zimeyeviç fidye ödememişti çünkü buna gerek yoktu.

Elin orta parmağında bir yüzük vardı; zümrüt gözlü, kızıl çatal dilli bir ejderha figürü şeklinde yapılmış altın bir yüzüktü bu.

VI

Dimitriy işkenceye pek katılmadı. Karşı çıkmazdı ama ondan özellikle keyif de almazdı. Kurban bir insan olsaydı o zaman farklı olurdu ama Yuda bir vampirdi ve o acı çekerken Dimitriy pek fazla zevk almıyordu.

Diğer yandan Zimeyeviç bu kavramın tadını çıkarmakla meşguldü. O yüzden Dimitriy oturup seyretmekten ve öğrenmekten memnundu; bir üstadın tekniklerini ve Yuda'nın verebileceği bilgileri öğrenmekten.

Bu, Yuda'nın yabancı olmadığı bir konuydu. Boynunda hâlâ bir çelik halat vardı –şu anda onu kısıtlayan tek şey buydu– ve diğer ucu bir zamanlar Üçüncü Şube'nin Moskova'daki merkezi olan büronun altındaki yeraltı hücresinin tavanına sabitlenmiş bir halkaya bağlıydı. Burası Yuda'nın –Vasiliy İnnokyentiyeviç Yudin adı altında– neredeyse on yıl boyunca kullandığı gizli barınağıydı ve bu zindanda Çar I. Nikolay'ın hayatını koruyabilecek bilgilere sahip olan veya daha kişisel nedenlerle seçmiş olduğu çok sayıda insana işkence etmişti.

Sonraki yıllarda Dimitriy de Üçüncü Şube'de ün kazanmıştı ve o yüzden şimdi, örgüt artık mevcut olmamasına rağmen, Moskova'da bulundukları sırada kendisinin, Zimeyeviç'in ve tutsağın kalabileceği bir üs olarak kullanmak amacıyla Kremlin'in altında bulunan bu odalara el koyması pek zor olmamıştı. Yuda burayı bir vampir

için ideal sığınak olarak gördüğü için seçmişti. Onun seçimine güveniyorlardı.

Vampirlere işkence eden birisinin sahip olduğu en etkili silah ışıktı ama burada, aşağıda ışık yoktu. Onu alıp Kremlin'e açılan yukarıdaki kapıya götürebilirlerdi ama hiç kimse görmese bile, Yuda'nın feryatları duyulurdu. Aşağısı çok daha güvenliydi. Zaten bunun önemi de yoktu; Zimeyeviç akranı bir vampire acı vermenin başka yollarını da bilirdi, Dimitriy'in rüyasında bile göremeyeceği yolları.

Bir yerini kesmek, kanatmak, parmağını veya bütün bir uzvunu koparmak; bütün bunlar bir kurbana acı verebilecek şeylerdi fakat bir *vurdalak* en yoğun acıya bile dayanabilirdi – özellikle de Yuda kadar yaşlı ve onun kadar deneyimli olursa. Böyle birisi tekrar iyileşeceği konusunda kendisini kolaylıkla rahatlatabilirdi, ıstırabı ne kadar uzun sürerse sürsün, kalıcı bir etkisi olmaz, hatta geride bir yara izi bile bırakmazdı. Olabileceklerin en kötüsü ise vampirin ölmesiydi, ki bundan da işkencecinin asla bir çıkarı olmazdı.

Zimeyeviç, kesmek ve koparmak gibi birtakım temel işlemleri denemişti. Şu anda Yuda'nın toplam olarak on üç parmağı ve üç başparmağı kalmış, fazlalıklar yerlere saçılmış ve elleri yeniden gelişerek eski şeklini almıştı. Zimeyeviç, Dimitriy'den de biraz yardım alarak, neredeyse tamamen kurutana kadar Yuda'nın kanını boşaltmıştı. Normal olarak bu, bir vampiri biraz sersemletir ve yaratığı en karanlık sırlarını bile açıklayabileceği uyumlu bir ruh haline sokardı. Ama Yuda daha dayanıklı bir hamurdandı. Her şeye yeniden başlayabilmeleri için onu beslemeleri gerekmişti. Bir kurban bulmaları kolay olmuştu; Dimitriy'in üniformasından etkilenen ve Kremlin'in silah deposunu ziyaret edebileceği söylendiğinde gözleri kamaşmış olan küçük bir çocuktu bu. Çocuk olması daha iyiydi; bu, daha az kan demekti. Yuda'nın fazla güçlenmesini istemiyorlardı.

Ama bütün bunlar zaman almıştı. Birer sandığın için-

de yolculuk etmiş olan Dimitriy ve Yuda, Moskova'ya geleli neredeyse bir gün olmuştu. Dimitriy en azından gece saatlerinde sandığın kapağını açıp dışarıya çıkabilme özgürlüğüne sahipti ama kendisini nadiren şımartırdı. Yolculuğun büyük bölümünü neredeyse o da Yuda gibi bir tutsak olarak geçirmişti. Ama artık işler değişmişti.

Yuda beslendikten sonra Zimeyeviç istediği bilgileri alabilmek için başka teknikler kullanmaya başladı. Keskin bir çelik bıçağın yardımıyla Yuda'nın vücudunda küçük kesikler yaptı. Bunlar çabucak iyileşir ve pek fazla acı da vermezlerdi fakat Zimeyeviç o yaraların içine hızla küçük tahta parçaları yerleştirdi; onlardan bir torba dolusu getirmişti yanında.

"Kalbine sokulan tahta bir kazık bir vampiri öldürebilir çünkü et yeterince hızlı iyileşemez," diye açıkladı. "Daha az ölümcül olsa da, herhangi bir yaranın içine yerleştirilen tahta da benzer bir etki gösterir. Zorunlu olmasa da, en iyisi akdikendir."

Çok geçmeden Yuda'nın karnında, sırtında ve uyluklarında, her birinin içinde küçük bir dal parçacığı veya çubuk bulunan kısa deri kesilerinden meydana gelen bir kafes figürü oluştu. Bu çubuklar yerleştirilirken ve Zimeyeviç onlardan birini tutup yaranın içinde çevirerek aşağı doğru bastırırken Yuda çığlıklar atıyordu.

"Ve sonra hep şöyle olur," dedi Zimeyeviç birazdan.

Tıpkı daha önce yaptığı gibi Yuda'nın cildini kesti ve bu defa bir diş sarmısağı soyup ikiye böldükten sonra yaranın içine soktu. Bu işlemi birkaç kez tekrarladı ve beyaz sarmısak dişleri vücuduna her girdiğinde Yuda feryat etti.

"Bizdeki sarmısak korkusuyla ilgili mitlerin kaynağı işte bu," dedi Zimeyeviç. "Kokusu, tadı, ciltte bıraktığı his – bunlar hiçbir şey değil. Ama ete gömüldüğünde, her şey çok farklı olur."

Dimitriy başıyla onayladı. Bir insan olduğu zamanlarda bile vampirlerin sarmısaktan korktuğunu bilirdi ama kendisi hiç denememişti. Şimdi ise belki biraz daha temkinli davranırdı. Zimeyeviç, Yuda'nın vücudunda içine bir

tahta parçası ya da sarmısak yerleştirilmemiş küçücük bir alan bile kalmayana kadar devam etti yaptığı işe. Yuda her defasında sarsılıyor ve feryat ediyor ama dayanma gücünü yitirmiyordu. Sonunda Dimitriy, Yuda'yı artık neredeyse Petersburg'daki bir otelin –bir etin her zerresine sarımsak kokusunu nasıl yedireceğini çok iyi bilen– Fransız şefinin hazırladığı bir koyun budu olarak görmeye başladı.

"Gel de bak," dedi Zimeyeviç, işi bittiğinde.

Dimitriy yaklaşıp Yuda'nın yaralarına dikkatle baktı ve ilk önce en alttaki kaburgasının biraz aşağısında bulunan, ciltle yağ dokusunun arasına kalınca bir meşe çubuğun sokulmuş olduğu kesiyi inceledi. Yaralanan her *vurdalak*'ın et dokusunun yaptığı gibi, çubuğun etrafındaki et dokusu da gelişmeye ve yeniden şekillenmeye çalışıyordu ama ahşap çubuğa her dokunduğunda geri püskürtülüyordu ve böylece kesi yeri devamlı olarak iyileşmeye çalışıyor ama asla başaramıyordu.

Dimitriy daha sonra Zimeyeviç'in sarmısak yerleştirdiği bir yaraya baktı. Burasının durumu çok daha kötüydü. Et dokusu yeniden gelişmeye bile çalışmamıştı. Yuda'nın bedeninin yan tarafındaki bir deliğin etrafını saran siyah, ölü bir çemberdi artık. Yarığın Dimitriy'in göremediği bir yerinden dışarıya sarımsı bir irin sızıyordu. Bu koku bir insanı bile oradan kaçırmaya yeterdi. Bir vampir içinse, çürüyen vampir etinin kokusu dayanılmaz bir şeydi. Dimitriy geri çekilip derin derin nefes aldı.

"Sadece bir adres." Zimeyeviç şimdi Yuda'yla konuşuyordu. "Burada Moskova'da başka bir evin olmalı. Bize sadece onun yerini söyle."

Bu daha Zimeyeviç'in sorma zahmetine katlandığı ikinci soruydu, ilkini en başta, Yuda'ya elini bile dokundurmadan önce sormuştu. Ama Yuda unutmamıştı. İnce bir yaklaşım söz konusuydu; "Benim ne kadar kanımı sakladın?" veya "Ascalon nerede?" gibi önemli başlıklar konu edilmemiş, sadece pek fazla zararı olmayacak basit bir soru sorulmuştu. Bir kez Yuda'nın direnci kırılıp yanıt vermeye başladığında gerisi gelirdi nasıl olsa.

Ama Yuda cevap vermedi.

Zimeyeviç arkasını döndü ve beraberinde getirmiş olduğu bütün teçhizata göz gezdirdi. Bir tanesi üzerinde karar kıldı ve ona doğru yürüdü; basit, ahşap bir tastı bu. Onu yere koyup önünde diz çöktü ve kolunu sıyırdı. Her biçim ve boyutta, her türlü amaca hizmet edebilen bıçaklardan oluşan madenî yığına uzanıp aralarından bir neşter seçti. Neşteri önkoluna yaklaştırdı ve mükemmel bir yer belirlemeye çalışır gibi önce bir, sonra da diğer bir noktaya dokundurdu. Sonra hiç tereddüt etmeden cildini kesti. Hızla akan kan Zimeyeviç'in derisinin üzerinden kayarak çıplak dirseğinden aşağıdaki tasa damlamaya başladı.

Kesiyi yaparken en ufak bir korku ya da acı belirtisi göstermemiş olmasına rağmen, şimdi Zimeyeviç'in yüzü harcadığı çaba ve konsantrasyon nedeniyle buruşmuştu. Dimitriy bunun nedenini biliyordu. Eğer doğanın kendi seyrini takip etmesine izin verilseydi, Zimeyeviç'in kolundaki o minicik kesi çoktan iyileşmiş ve en fazla birkaç damla kan kaybetmiş olurdu. Zimeyeviç ancak zihin gücüyle o yarayı açık tutabilir ve amacını gerçekleştirmeye yetecek kadar kan elde edebilirdi; bu amaç her neyse.

Çok geçmeden yeteri kadar kan toplandı ve alnında ter damlaları birikmiş olan Zimeyeviç gevşeyerek derin derin nefes aldı. Kan akışı yavaşlayıp durdu ve yara kapanmaya başladı. Saniyeler içinde izi bile kalmadı.

"Başını tut," diye talimat verdi Zimeyeviç, ayağa kalkıp tası Yuda'nın yanına getirirken. Dimitriy söyleneni yaptı ama Zimeyeviç'in niyetinin ne olduğundan emin değildi.

"Ağzını aç," diye bağırdı Zimeyeviç.

Dimitriy itaat ederek parmaklarını Yuda'nın önce dudaklarının, sonra dişlerinin arasına soktu ama olacakları hâlâ kavrayamamıştı. Zimeyeviç, içinde kendi kanının bulunduğu tası Yuda'nın ağzına yaklaştırdı ve öne doğru eğmeye başladı. Yuda, Zimeyeviç'in kendini kanattığını görmemişti; gözlerini kapatmışlardı ve vücudundaki sayısız yaranın verdiği acıyla başa çıkmaya çalışırken başını

öne eğmiş durumdaydı. Dudaklarıyla kanı hissettiği anda ağzını genişçe açtı ve iştahla içmeye başladı. Fırsattan yararlanan Dimitriy, Yuda fikrini değiştiremesin diye parmaklarını daha derine soktu.

Bir an sonra kanın tadı Yuda'yı çarptı. Dimitriy bunu hayalinde çok iyi canlandırabiliyordu; bir *vurdalak*'ın kanının tadı diğerine kötü gelirdi, en azından başlangıçta. O kanı içmek isteyenlerin bile tıpkı bir ilaç gibi zorla yutması gerekirdi. Gerçi bu içgüdü biraz pratik yaparak aşılabilirdi ama Yuda bu noktanın çok uzağındaydı. Tükürmeye çalıştı fakat gücü yoktu ve kan altdudağından çenesine aktı.

"Tadı sidik gibi," diye mırıldandı, konuşurken daha fazla kanı ağzından atmaya çalışarak.

"Hayır." Zimeyeviç'in sesi neredeyse bebeğini ikna etmeye çalışan bir anneninki gibi yumuşaktı. "Hepsini içmelisin. Üstadının kanının tadını çıkarmalısın."

Bu son sözler üzerine Yuda başını kaldırıp Zimeyeviç'in yüzüne baktı. Aniden, içtiği kanın kime ait olduğunu anlamış gibiydi. O anda Zimeyeviç tası tekrar kaldırdı ve kıvamlı, ılık sıvıyı Yuda'nın ağzına dökmek üzere öne eğdi. Dimitriy, Yuda'nın başını sıkıca tutuyordu fakat kan dilinin üzerine ikinci kez damlamaya başladığında başını tastan uzak tutabilmek ve Dimitriy'in ellerinden kurtulabilmek için umutsuzca debelenmeye, başını sağa sola çevirmeye ve tekme atmaya başladı.

Zimeyeviç yüzünde bir zafer ifadesiyle gülümsüyordu ama Dimitriy şaşkına dönmüştü.

Vampir kanının tadı bilmeyenlere kötü gelebilirdi ama bundan kötüsü de yoktu. O zaman, o kanı içme düşüncesi herhangi bir kişide, özellikle de Yuda kadar serinkanlı bir kişide, neden böylesine bir dehşet duygusu uyandırsındı ki? Ayrıca Zimeyeviç kadar yüksek düzeydeki bir *vurdalak*'ın kanını içmek küçük düşmek değil, bir onur olurdu.

Sonunda Yuda başını Dimitriy'in ellerinden kurtarabildi. Başını öne doğru savurup burnuyla tasa çarptı ve

aşağı düşen tasın içindeki kanlar zemindeki gri taşların üzerine döküldü. Böyle değerli bir sıvının göz göre göre kaybedildiğini gören Dimitriy içinde bir pişmanlık sızısı hissetti.

"Endişelenme," dedi Zimeyeviç, Dimitriy'den çok Yuda'ya hitap ederek. "Daha bol bol var."

Tası yerden kaldırıp neşteri tekrar aldı ve yaşam sıvısının birazını daha akıtmak üzere hazırlandı.

"Hayır," diye mırıldandı Yuda. "Bunu yapma. Sana söyleyeceğim."

Dimitriy, bedenine saplanan onca dal parçası ve sarmısak dişi başarısız kalmışken, Zimeyeviç'in kanının Yuda'da nasıl direncini kıracak kadar kuvvetli bir dehşet duygusu uyandırdığını anlayamadı.

"Bana ne söyleyeceksin?" diye sordu Zimeyeviç.

"Zamoskvoreçye," diye fısıldadı Yuda. "Klimentovskiy Yolu, 14 numara."

Dizleri büküldü ve öne doğru yığıldı; boynuna doladıkları tel halatın ucunda asılı haldeydi ve bu durumda olmak bile ayakta durmaktan daha rahattı onun için.

Zimeyeviç Dimitriy'e baktı ve bir tek sözcük söyledi.

"Git."

Dimitriy yola koyuldu.

14 numara, yola ismini veren Aziz Clement Kilisesi'nin karşısındaydı. Bina da kilise gibi kırmızı sıvayla kaplanmıştı. Kremlin'in altındaki mahzenden oraya yürümek uzun sürmüyordu; Nikolay Kapısı'ndan çıkılarak Kızıl Meydan'dan geçiliyor, St. Vasiliy Kilisesi'nin yanından yokuş aşağı Moskva Köprüsü'ne iniliyordu. Hepsi çok tanıdıktı, Dimitriy genç bir süvari subayı olarak trenle ilk kez Moskova'ya geldiğinde aynı yollardan geçmişti. Birçok değişiklik olmuş ama genel olarak çoğu şey aynı kalmıştı. Köprüye vardıktan sonra çok az yolu vardı ve Vodootvodniy Kanalı'nı geçtikten hemen sonra aradığı adrese ulaştı.

Burası boş görünüyordu ama terk edilmiş değildi. Yuda

orayı ziyaret etme fırsatını bulduğundan beri üç yıl, belki de biraz daha fazla zaman geçmişti. Ona anahtarları sormamışlardı, bunun pek bir anlamı olmazdı, kesinlikle Yuda'da değillerdi. Belki anahtarları onun için saklayan ve binaya da göz kulak olan birileri vardı. Şu anda gözetliyor da olabilirlerdi. Bütün bunlar bir tuzak olabilirdi ama Yuda'nın korkusu gerçekti. Dimitriy kapıyı denedi ama kilitli olduğunu görünce şaşırmadı. Bir ucundan diğer ucuna kadar yola baktı ama kimseyi görmedi. Vakit gece yarısını bayağı geçmişti. Omzuyla ahşap kapıya yüklendi ve kilit hemen kırılarak kapının çerçevesinden ayrıldı.

Dimitriy dikkatli adımlarla içeri girdi. Gök Tepe'de Yuda'nın kafasını uçurması için koymuş oldukları sallanan bıçağı hatırladı. Tedbirsiz bir davetsiz misafiri haklamak için buna benzer bir düzeneği –hatta çok daha iyisini– uyduruvermek Yuda'dan beklenmeyecek bir şey değildi. Dimitriy çantasından bir yağ kandili çıkardı ve yaktı.

Zemin katı ve birinci katı üstünkörü inceledi. Bütün pencereler panjur ve perdelerle kapatılmıştı ve birkaç parça mobilya dışında bütün odalar boştu. Her yeri kaplayan toz tabakası binanın üç yıldan daha uzun bir süredir kullanılmıyor olabileceğini düşündürüyordu ama Dimitriy, Yuda'nın burada çok fazla zaman geçirmediğini biliyordu; içgüdüleri her vampire yeraltında olmayı emrederdi.

Mahzene inen basamaklar hemen ana merdivenin altından başlıyordu. Dimitriy yukarıdaki kapıyı açtı ve Yuda'nın geride bırakmış olabileceği bir tuzağa karşı tedbiri elden bırakmadan aşağı indi. Asıl mesele hangisiydi acaba? Yuda sadece gizli barınağını izinsiz giren insanlara karşı korumak mı istiyordu? Yoksa kendi türünden varlıkların buraya gelip en karanlık sırlarını öğrenmesinden mi korkuyordu? Gerçi bütün olasılıklara karşı hazır olmayı istemek öne çıkan bir özelliğiydi ama onun en gerçek düşmanlarının bu iki türden hangisine mensup oldukları konusunda kuşku yoktu.

Dimitriy güvenli bir şekilde merdivenin son basama-

ğından da indi. Karşısında başka bir kapı vardı. Kapının koluna uzanıp açtı. Burası bütün binanın zemin planının yaklaşık yarısı büyüklüğünde devasa bir mahzendi. Tam merkezindeki taş kaidenin üzerinde basit bir ahşap tabut vardı. Odanın tam ortasında bulunan bu onurlandırma yeri, Dimitriy'e Gök Tepe'de Yuda'yı bağlamış oldukları o tek başına duran koltuğu anımsattı.

Dimitriy yaklaştı. Tabutun kapağı yerinde duruyordu. Orada yattığı zamanlarda Yuda'nın uyuyan bedenini koruyacak bir şey yoktu görünürde. Ama Yuda bugün orada *değildi*. Evine geri döndüğü zaman kendi kendini yakalamak için tuzak kurmayacağını düşünmek de mantıklıydı. Dimitriy kılıcını çekti ve öne doğru uzatıp tabutun kapağının altındaki aralıktan içeri sokup çevirerek kapağı bir yana itti. Orada bir tuzak olması durumunda yeterince uzakta duruyor olmayı ümit ediyordu.

Kapak gürültüyle yere düştü ama Dimitriy'in yaptığı hareketin başka bir sonucu olmadı. Dimitriy etrafına bakındı; mahzende değişen bir şey olmamıştı. Taş kaideye yaklaşıp tabuta baktı. Beklediği üzere tabut boştu ve içindeki ipek kaplamanın üzerinde daha önce orada yatmış olan bir bedenin izi vardı. Bu, hiç beklemedikleri bir şeydi. Zimeyeviç onun belgelerle, günlüklerle, hatta biraz şansları varsa Yuda'nın bazı deney örnekleriyle dolu olacağından emindi. Ascalon'un kendisini bulmayı beklememişlerdi ama en azından bir ipucu bulacaklarını ummuşlardı. Dimitriy bütün evi aradı ama Yuda'nın orada bulunmuş olduğunu gösteren tek şey, bu tabuttu.

Dimitriy kılıcını kaldırdı ve sivri ucuyla tabutun astarını uzunluğu boyunca dümdüz kesti. Yumuşak malzemeyi yırtarak çekti ve mahzenin bir köşesine fırlattı. Ama onun da altında bir şey yoktu – sadece tabutun sert yan kısımları ve zemini ile...

Tabutun orta kısmına doğru, bir yan panelle alt panelin tam birleştiği yerde bir şey Dimitriy'in dikkatini çekti: ahşabın içindeki –solucan deliğinden daha büyük olmayan– bir aralıkta kaybolan bir tele bağlı ufak, madenî bir

halkaydı bu. Diğer tarafta da aynı düzenek vardı ama orada görünen tel daha uzundu. Gizli bir kapı için hazırlanmış bir mekanizma olabilir miydi? Dimitriy bundan kuşkuluydu. Yuda'nın uyuduğu sırada kendisini korumaları için hazırladığı tuzakları etkinleştiren bir düzenek olması daha olasıydı; tellerden biri tuzakları aktif hale getirmek, diğeriyse Yuda kalkmadan önce onları etkisiz kılmak içindi. Dimitriy şimdilik onları olduğu gibi bırakacaktı.

Yukarı çıkıp biraz düşündü. Eğer burada bulabilecekleri bir şey yoksa, Yuda onlara niye söylemişti?

Çektiği acıyı biraz olsun ertelemek için mi? Zimeyeviç'i alt edip kaçma şansını yaratmak için mi? Bu mümkündü ama ona fazla bir şey kazandırmazdı, Zimeyeviç onun hakkından gelmesini bilirdi. Onlara zaman kaybettirerek eğlenmek için mi? Bu mümkün görünüyordu ama Dimitriy'in hâlâ şüpheleri vardı.

Evin içinde dolaşmış olduğu yerleri; yukarıyı, aşağıyı ve mahzeni zihninden geçirdi. Sonra bir şey fark etti: mekânın genel planında bir boşluk vardı; zemin katta, merdivenlerle mutfak ve caddeye bakan geniş oda arasında kalan bir boşluk. Parmaklarını duvarlarda gezdirerek onun etrafını dolaştı ve gizli bir kapı mandalı aradı. Genişçe bir oda büyüklüğündeki bu boşluk kesinlikle oradaydı, penceresi –dışarıya bakan penceresi– yoktu ve bir vampir için idealdi.

Bu, aynı zamanda oraya evin asıl odalarının birinden girilemediği anlamına da geliyordu. Yuda bodrumdaki tabutundan kalktığında orada sakladığı şeye pencerelerin yanından geçmeden ve gün ışığından rahatsız olmadan ulaşmak isterdi. Dimitriy mahzene inen merdivene doğru yürüdü. Aşağı inmedi ama yukarıdaki kapıyı kapadı ve o açık olduğu zaman arkasında kalan duvar bölümünü inceledi.

Düğmeyi bulması zor olmadı. Dimitriy duvardaki panelin bir tıkırtıyla birlikte açıldığını hissetti. Onu itti ve panel geriye doğru açıldı. Dimitriy içeri girdi.

Burası bir çalışma odasıydı. Duvarlarında raflar bulu-

nan odanın ortasında kapıya bakan bir çalışma masasıyla bir koltuk duruyordu. Masanın yan tarafındaki duvarlardan birine oldukça gereksiz bir şekilde yaldızlı çerçeveli büyük bir ayna asılmıştı. Dimitriy önünde durup ona baktı fakat –tıpkı orada durduğu sırada Yuda'nın da deneyimlediği gibi– kendisinin bir yansımasını göremedi. Arkasındaki küçük odanın bütün ayrıntıları görülebiliyordu ama aynanın ne Dimitriy'in ne de diğer bir vampirin görüntüsünü yansıtması olanaksızdı. Yuda onu neden buraya koymuş olabilirdi ki? Onun henüz bir insan olduğu zamanlara ait olabilirdi ama bu pek olası gözükmüyordu. Ona bir zamanlar ne olduğunu anımsatan bir araç –ama geleceğin değil geçmişin bir *memento mori*'si– olarak hizmet ediyor olması daha olasıydı.

O, Dimitriy için de bir anımsatıcıydı ama bir aynaya kendisini görmeden baktığı her defasında olduğu gibi, kendi ölümünü değil, onu insanlıktan uzaklaştıran yaratık olan vampir annesi Raisa Styepanovna'nın ölümünü hatırlatıyordu. Onun nasıl öldüğünü tam olarak bilmiyordu –o yüzden de intikamının nasıl alınacağına karar veremiyordu– ama ne zaman bir ayna görse, ölüme yaklaştığı saatlerde Raisa'dan geldiğini bildiği bir dehşet ve tiksinme hissiyle doluyordu. Raisa delirmişti fakat Dimitriy'in onunla paylaştığı son anlaşılabilir düşünce onun çok yakında tekrar kendi yüzünü görebileceği beklentisiydi.

Odaya arkasını döndü ve aramaya başladı. Raflar boştu. Hepsini inceledi ve üstlerindeki toz tabakasında bir zamanlar evraklarla dolu olduklarını düşündüren belli belirsiz izler olduğunu gördü ama onları ya Yuda ya da Dimitriy'den önce buraya gelmiş olan birisi alıp götürmüştü. Dikkatini çalışma masasına yöneltti. Üstünde –içi kurumuş bir mürekkep hokkası, bir kâğıt ağırlığı ve bir mum gibi– önemsiz birkaç şey kalmıştı. Her iki yanında dörder ve bir tane de ortada olmak üzere dokuz çekmecesi vardı.

Dimitriy ortadaki çekmeceyi açtı. Kilitli değildi ama Dimitriy birkaç santim geri çektikten sonra takıldı. Di-

mitriy biraz zorlayınca bir tıkırtıyla açıldı. Tam o anda Dimitriy arkasında bir gıcırtı duydu ve ne kadar büyük bir budalalık yaptığını anladı.

Kendisini yana doğru attı ve yuvarlanarak sertçe yerdeki tozlu halının üzerine düştü. Sonra biraz önce durmakta olduğu yere baktı. Masanın arkasındaki raflarda, tam Dimitriy'in arkasında, bir pano düşerek açılmış ve onun ardında duran, Dimitriy'in ne olduğunu kolayca tahmin ettiği bir mekanizma ortaya çıkmıştı. Bir gıcırdama sesiyle birlikte karanlıkta bir şeyler hareket etmeye başladı. Sonra madenî bir çınlamayla birlikte hareket durdu ve uzun, ince bir silindir yana doğru yuvarlanarak yere düştü. Her yer sessizliğe gömüldü.

Dimitriy ayağa kalktı. Eğilip silindiri aldı. Normalden biraz daha kalın olmasına rağmen, bu aslında ahşap bir oktu ve arka ucuna kuştüyleri tutturulmuştu. Ön ucu ise bir miktar sivriltilmişti. Bu ok, tedbirsiz bir şekilde önünde durarak çekmeceyi açan bir kimsenin tam kalbine nişan alacak şekilde hazırlanmış bir yay mekanizmasının içinden düşmüştü. Böyle karmaşık bir mekanizma özenli bir bakım gerektirirdi fakat bu, yıllardır bakım görmemişti. Madenî parçalarının bir kısmı paslanmıştı ve Dimitriy sıçanların ahşabı kemirdikleri yerlerde bıraktıkları diş izlerini görebiliyordu. Mekanizmanın bir yerinden, bir zamanlar sağlam bir şekilde gerilmiş ve muhtemelen bakımsızlık nedeniyle gevşemiş birkaç sicim parçası sarkıyordu.

Dimitriy güldü, hem şansına hem de aptallığına. Kolaylıkla Yuda'nın küçük tuzağının kurbanı olabilirdi ve kendi çabasıyla değil, alın yazısı sayesinde hayatta kalabilmişti. Bunda gülünecek ne vardı? Ağzını kapattı ve oda yine sessizleşti ama kafasının içinde hâlâ birisinin güldüğünü, ona güldüğünü, duyabiliyordu. Bu gülüş sessizdi, Dimitriy'in bildiği bir tınıya ve renge sahip değildi fakat ardındaki anlam açıktı. Dimitriy aynı alaycı tonu tam kendisinin ölümlü yaşamını sona erdirdiği sırada Raisa'nın ağzından duymuştu. Ama bu Raisa olamazdı; o

Dimitriy'in zihninin bir kısmını paylaşmıştı fakat bu artık söz konusu değildi. Peki, o zaman kim olabilirdi?

Dimitriy düşüncelerini bir yana itti ve az kalsın kendisini yakalamayı başaracak olan tuzağı biraz daha inceledi. Yuda buraya son kez geldiğinde her şeyin gerektiği gibi işlemesini garantiye almış olmalıydı. Madenî aksam iyice yağlanmış, sıçanlar zehirlenmiş olmalıydı. Ama Yuda buradan son kez ayrılırken bu kadar uzun süre uzakta kalacağını beklemiyor olmalıydı. Dimitriy onun şu anda Zimeyeviç'le birlikte Kremlin'in altında oturmuş, kendisinin geri dönmesini beklerken ne düşünüyor olabileceğini merak etti. Yerleştirdiği mekanizmanın ne kadar çürümüş olduğunu biliyor muydu acaba? Dimitriy geri döndüğünde onun yüzünde belirecek olan ifadeyi görmekten mutlu olurdu.

Bu arada, yapması gereken işler vardı. Açtığı çekmece tıka basa evrak doluydu. Dimitriy onları karıştırmaya başladı.

Yuda zihninden Dimitriy'in kaydettiği ilerlemeleri takip ediyordu. Bunlar sadece tahmine dayanıyordu; ikisinin arasında, birinin diğerini *vurdalak* haline getirdiği zaman meydana gelebilecek olana benzer bir zihinsel bağlantı bulunmuyordu. Yuda sadece mantık yürütme yetisini kullanıyordu. O, Dimitriy'in nasıl davrandığını biliyordu; Dimitriy'in ne bulacağını biliyordu. Elbette bazı ayrıntılarda yanılmış olabilirdi ama her şey büyük ölçüde Yuda'nın planına göre yürüyecekti.

Dimitriy oradan ayrıldığında, Zimeyeviç, Yuda'nın vücudundaki ince dalları, tahta parçacıklarını ve sarımsak dişlerini çıkarmaya, Yuda'nın bedeni de iyileşmeye başlamıştı. Yine de bu süreç normalden daha yavaş yürüyordu. Bazı yaraların içine sızan ağaç özsuyu, söz konusu ağacın tipine bağlı olarak Yuda'nın dokularının yeniden şekillenmesini engellemişti.

Aynısı sarımsağın suyu için de geçerliydi. Yuda, Zime-

yeviç'i takdir ettiğini itiraf etmeliydi. *Vurdalak* bedeninin işleyişiyle ilgili bütün deneylerinde hiç böyle bir şey denemek aklına gelmemişti. İlerlemiş yaşı ve tecrübesi sayesinde Zimeyeviç, Yuda'dan çok daha fazla şey biliyordu.

Konuşmuyorlardı. Zimeyeviç hücreden çıkmış ve Yuda onun merdivenlere doğru gittiğini duymuş, yalnız kaldığına ve bir kaçış planı yapma şansı bulabildiğine memnun olmuştu. Bu, Dimitriy'in Zamoskvoreçye'ye gitmesiyle başlıyordu. Yuda o mülkü vampir olduktan kısa bir süre sonra almış ve hazırlanmak için bol bol zamanı olmuştu.

Yuda, Dimitriy'in önce mahzene ineceğini tahmin ediyordu. O, tuzaklar konusunda tedbirli davranırdı, bu bağlamda Yuda'yı oldukça iyi tanıyordu. Tabutun iki yanında saklı kablolardan birine dokunur muydu? Bir taraftaki onun boyunu uzatmazdı ama diğeri neredeyse kesin olarak kısaltırdı. Bu fikir Yuda'nın aklına Gök Tepe'deki zindancılardan çok daha önce gelmişti.

Dimitriy evin tam ortasındaki görünmez mekânı fark eder miydi? Oraya girmenin bir yolunu bulabilir miydi? Eğer bunu başaramazsa eli boş geri dönerdi ve Yuda ağzından başka bir ipucu kaçırabilirdi. Bu çok kolay olmazdı, onu biraz daha ikna etmeleri gerekebilirdi ama Yuda tahta parçacıklarının ve sarmısağın verdiği acıyla başa çıkabilirdi. Hatta yavaş etkili, biriken türde bir zehir olan Zimeyeviç'in kanının biraz daha fazlasıyla bile başa çıkabilirdi.

Ama Dimitriy –böylesi bir– aptal değildi. Yuda onun gizli odayı bulacağına bahse girebilirdi. Yay tuzağından kurtulabilir miydi? Bunca zamandan sonra tuzağın mekanizması çalışır mıydı? Ona veya mahzendeki giyotine yakalanmak Dimitriy için utanç verici olurdu. Yuda bir zamanlar Dimitriy'in babasına satranç oyununda bir rakibin kendisini yakalamak için değil, gerçek finale doğru yönlendirmek için kurulmuş olan önemsiz tuzaklardan birine düşmesinin ne kadar büyük bir hayal kırıklığı yarattığını anlattığını anımsadı. Çözüm kesinlikle Moskova'da değil, Petersburg'da gerçekleşecekti. Ama önce ora-

ya gitmeleri gerekiyordu.

Yuda yaklaşan ayak sesleri ve birtakım konuşmalar duydu. Önce Zimeyeviç, ardından Dimitriy içeri girdi. Yuda yüzüne hafif bir hayal kırıklığı ifadesi yerleştirmek için sanki Dimitriy'in geri dönmesini beklemiyormuş gibi davranmaya çalıştı ama onun yerine tahtadan bir kazıkla kalbinin delindiğini ve vücudunun bir toz bulutuna dönüştüğünü düşündü. Yuda çocukluğundan beri sıklıkla böyle küçücük şeyler yardımıyla hile yapmayı başarabilmişti.

Dimitriy'in elinde bir tomar kâğıt vardı. Bu iyiydi. Dimitriy onları ahşap masanın üstüne, Zimeyeviç'in gereçlerinin yanına koyup incelemeye başladı. Sonra onlardan ne çıkardığını açıkladı. Yuda tam olarak neye baktıklarını göremiyordu ama dinleyebilirdi.

"Bunların hepsi onun Üçüncü Şube'de olduğu zamana tarihleniyor. Çoğu sorgulama izinleri."

Haklıydı, hepsi öyleydi.

"Tanıdığın bir isim var mı?" diye sordu Zimeyeviç.

Dimitriy başını salladı ama kâğıtların hak ettiği ölçüde bir kayıtsızlıkla değil. Onların hiçbirinde önemli bir şey yoktu ve çoğu asıl önem taşıyan şeyin fazla belli olmamasını sağlayan değersiz şeylerdi.

"Bunlar onun bankasından yollanan mektuplar fakat çok eskiler."

"Hepsi de Zamoskvoreçye'deki eve gönderilmiş, yani banka bile bize yeni bir şey söyleyemez."

Yazık. Denemeye devam.

"Peki, bu ne?" diye sordu Zimeyeviç. "Bir kira sözleşmesi gibi duruyor. Adres yazılı mı?"

Biraz sessizlik oldu, sonra Dimitriy hafifçe gülerek söze başladı. "Bu sadece babamın Konyuşennaya Caddesi'ndeki eski evi. Oraya bakmıştık."

Dimitriy'in sesinde bir nostalji izi mi vardı? Burası onun büyüdüğü yerdi.

"Ama bunun ne olduğunu hiç anlayamadım."

Aha!

"Bir mimar planına benziyor..."

Gerçekten de öyleydi.

"Ama ne için olduğunu bilemiyorum."

Yuda derin bir iç çekti. Onlara daha fazla yardım etmesinin gerekmeyeceğini ümit etti. İşin o noktaya varmamasını dileyerek, bilgiyi fazla belli olmadan nasıl ağzından kaçırabileceğini düşünmeye başladı. İkisi de baktıkları şeye aşina olmalıydı.

"Büyük görünüyor," dedi Dimitriy ama bu pek yardımcı olabilecek bir bilgi değildi.

Zimeyeviç parmaklarını bıyığının üzerinde gezdirerek düşünüyordu. Başını sallamaya başladı, başlangıçta yavaş, sonra giderek daha hızlı. Dönüp Yuda'ya, sonra da Dimitriy'e baktı ve yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı.

"Ah, nerede olduğunu biliyorum," dedi.

"Nerede?" diye sordu Dimitriy.

"Onu tekrar tabuta koy," dedi Zimeyeviç, Yuda'ya doğru başıyla işaret ederek. "Trenle gitmemiz gerekecek."

"Ama nereye gidiyoruz?"

Zimeyeviç, "St. Petersburg'a gidiyoruz," dedi.

VII

Petersburg kargaşa içindeydi. Mihail'in treni oraya önceki gün varmıştı ve haber daha o sırada yayılmaya başlamıştı bile. Tarih 28 Ocak 1881 Çarşamba'ydı ve o gün Rusya tarihindeki en hüzünlü gün olarak kayıtlara geçecekti. Şimdi, perşembe günü, artık herkes öğrenmişti. Petersburg sakinlerinin kimi mutlu, kimi hüzünlü, kimi de kayıtsız bir ruh haliyle uyanacak fakat bir an sonra haberi hatırlayacak ve onun bir rüya olmasını dileyecekti.

Dostoyevski ölmüştü.

Mihail –o kuşağa mensup herkesin, hatta muhafazakârlığı nedeniyle kendisini hor görenlerin bile yapması gerektiği gibi– Fyodor Mihailoviç'in yayımladığı her şeyi okumuştu. Daha geçen yıl Moskova'daki Puşkin heykelinin açılışı sırasında onu görmüş ve yaptığı konuşmayı dinlemişti. Konferans salonunun arka kısmında zorlukla yer bulabilmişti.

Geriye baktığında, bu büyük adamın verdiği mesajla tamamen hemfikir olmadığını görüyordu. O bir ulusal birlik çağrısı yapmıştı; iyi bir düşünceydi ama Rusya'daki çeşitli gruplar arasında öyle bir uzlaşma gerektiriyordu ki, bunu sağlamak imkânsızdı. Ama Dostoyevski'nin konuşma tarzı ve kullandığı sözcükler büyüleyiciydi. Sahneye çıkan küçük figür çok alçakgönüllüydü ve o kadar uzaktaydı ki Mihail onu tam olarak seçememiş, sesini du-

yabilmek için iyice kulak kabartmak zorunda kalmıştı. Ama sonunda Dostoyevski'nin varlığı bütün salonu doldurmuştu.

Konuşması bittiğinde kısa bir sessizlik olmuş, sonra dinleyenler ayağa fırlamışlardı. Alkışlıyor, tezahürat yapıyor ve sandalyeleri yere vuruyorlardı; mendiller sallanıyor, şapkalar havalarda uçuyordu. Daha sonra İvan Sergeyeviç Aksakov konuşacaktı ama biraz önceki konuşmayla karşılaştırılabilecek hiçbir şey söyleyemeyeceğini bildiğinden bunu reddetti. Ulusal birliği sağlayabilecek tek şey varsa, o da bu konuşma ve Dostoyevski'nin İsa benzeri saygınlığıydı. Oradaki adam idam mangasıyla karşı karşıya gelmiş ve ölmesine saniyeler kala affedilmiş olan bir radikaldi. Ve hâlâ Rusya'nın –insanlığın– içindeki iyiyi görebiliyordu.

Atmosfer hızla sakinleşmiş ama tamamen yok olmamıştı. Dostoyevski'nin konuşmasından sonra majestelerine karşı yeni bir suikast girişimi yapılmamıştı. Dostoyevski'nin konuşmasından sonra Üçüncü Şube kaldırılmıştı. Rivayete göre Dostoyevski'nin konuşmasından sonra Aleksandr ve İçişleri Bakanı Loris-Melikov bir anayasa planı hazırlamaya başlamıştı. Kimse tam olarak bu olayların onun konuşmasının bir sonucu olduğunu söyleyemiyordu ama Dostoyevski bir dereceye kadar ulusun o zamanki ruh halini kavramış gibi görünüyordu.

Mihail bir yazarın –hiç tanımadığı bir yabancının– ölümünün kendisini bu kadar derinden etkilemiş olmasına şaşırmıştı. Sabah gazetesini okuduğunda her şeyi biraz daha kişisel hale getiren bir ayrıntı keşfetmişti. Dostoyevski'nin doğum tarihini görmüştü: 30 Ekim 1821. O, Mihail'in annesi Tamara'dan sadece altı ay sonra doğmuş ve ondan yaklaşık altı hafta sonra ölmüştü. İkisi de yaşamış oldukları elli dokuz yıla bir tek insan yaşamından daha fazlasını sığdırmıştı.

Ama bunu düşünecek zaman yoktu. Bu, Mihail'in St. Petersburg'u ilk ziyaret edişiydi ama annesi ona kenti öyle ayrıntılı bir şekilde anlatmıştı ki, artık Mihail'e tuhaf

bir şekilde tanıdık geliyordu. Burada olmasının iki nedeni vardı; iki akraba: bir baba ve bir yarı erkek kardeş. Annesine her ikisi bağlamında da inanması gerektiğini düşünüyordu. İkincisi konusundaki güveni ilkiyle ilgili güveninden daha fazlaydı. Annesinden kuşkulanmak mantıksız olurdu. Tamara'nın anlattığı diğer her şey doğru çıkmıştı, hatta onlar, bir grandükün kendisine bir sevgili bulmuş ve o sevgilinin de bir çocuğa hamile kalmış olduğu fikrinden çok daha akıl dışıydı.

Tamara Mihail'e bunun nerede gerçekleştiğini bile anlatmıştı. Mihail trenle Moskova'dan Petersburg'a giderken –bu, yolculuğunun son ayağıydı– istasyonlara dikkat etmişti; Bologoye ile Okulovka arasında bir yerdeydi. Bu derecede ayrıntı öyküye belirli bir inandırıcılık kazandırıyordu. Eski bir tren tarifesinin yardımıyla annesinin kendisine ne zaman hamile kaldığını bile kesin olarak hesaplayabilirdi ama bunun için uğraşmadı.

Mihail o zamana kadar yalnız seyahat etmişti. Dusya sözüne sadık kalmamıştı. Hattın son durağı olan Moskova'ya kadar gideceğini söylemiş ama bir önceki durak olan Ryazan'da inmişti. Hâlâ doğrudan iletişim kurmamış olmalarına rağmen, uzun boylu sakallı adam da orada inmişti. Uzun seyahat boyunca Dusya ve Mihail biraz daha konuşmuştu ama Mihail kadına onun hakkındaki şüphelerinden hiç bahsetmemişti. Çoğunlukla Mihail'in Türkmenlere karşı çıktıkları seferde yaşadıklarından söz etmişler ve o da Dusya'ya yalan söylemek zorunda kalmıştı. Ama Mihail patlayıcılarla ilgili işinden çok ayrıntılı olarak bahsetmiş ve Dusya'nın tepkisini ölçmeye çalışmıştı. Her fırsatta kendi radikalliğini abartmıştı. Bütün Ruslar gibi o da o teröristlerden bahsedildiğini duymuştu ama onlardan biriyle hiç karşılaşmamıştı. Dusya onun düşündüğü gibi birisi değildi ve Mihail daha fazlasını öğrenmeye can atıyordu.

Moskova'da sadece tren değişimi sırasında birkaç saat kalmış ve Petersburg'a gelir gelmez Dostoyevski'yle ilgili haberi almış, sonra bir otele yerleşip Rostov'dan beri ilk

defa gerçek bir banyo yapmış ve aylar sonra ilk gecesini gerçek bir yatakta geçirmişti. Sabah olduğunda akrabalarından hangisini ziyaret edeceğine karar vermişti. Bunun gibi bir öykü söz konusuysa tabii ki kanıta ihtiyacı olacaktı ve Tamara bunu iki şekilde sunmuştu ona. Kanıtlardan biri basit bir mektuptu. Bilgi içeriyordu ama ikna etme olasılığı düşüktü; herkes yazmış olabilirdi sonuçta. İkincisiyse çok daha sağlamdı.

Mihail yatağına oturup elinde tuttuğu şeye baktı; maviye çalan büyük pembe bir değerli taştı bu, Konstantin'in Tamara'ya doğum günü hediyesi olarak verdiği kolyeye ait beş taşın sonuncusuydu. Yine bunların hepsi Tamara'nın içinde yaşadığı fantezi dünyasının bir parçası olabilirdi ama değerli taş gerçekti. Mihail'e onun pembe safir olduğunu söylemişti ve kuyumcular da bu bilgiyi doğrulamıştı; yoksa o taşları, daha küçük pırlantaları ve gümüş zinciri satmış olmasalar, bu kadar uzun zaman nasıl yaşayabilirlerdi ki?

Ama Tamara hep bu sonuncu taşın satılmamasında ısrar etmişti, ta ki Mihail onu Konstantin'e gösterip, "Ben senin oğlunum," diyene kadar.

Mihail taşı cebine koyup yola çıktı. Hava oldukça soğuktu. Doğduğu yer olan Saratov'un kışları soğuk olurdu. Okuduğu kent Moskova daha da soğuktu. Ama güneyde, Yuda'yı ararken sürüklendiği Hazar Denizi havzasında gerçek bir kış olmazdı. Burada Petersburg'da kışlar daha bir Rus'tu. Mihail otelinden çıkıp kuzeye doğru yürüyerek Moika'yı geçti ve İngiliz Rıhtımı'na yöneldi. Büyük Neva'nın yüzeyi donmuştu ama Mihail buzların altından soğuk suların hâlâ aktığını biliyordu. Petersburg güzel bir şehirdi ve orayı neredeyse yirmi dört yaşına kadar görememiş olması Mihail'i üzüyordu. Her iki kentte de yaşamış olan annesi Moskova'yı tercih etmişti ama o zamanlar ailesini kendisinden alan kolera salgınıyla ilgili en dehşet verici anılarına sahne olan yer Petersburg'du. Şimdi insanlar kolerayı anlamışlardı. O hâlâ sebat ediyordu ama sadece hükümetin tembelliği sayesinde.

Tamara'nın annesi Domnikiia, Petersburg'u hiç ziyaret etmemişti ve Aleksey –özellikle de Domnikiia orada yaşadığından– hep Moskova'yı tercih etmişti, o yüzden de Mihail annesinin yönlendirmesiyle üzerinde eski başkenti yenisine tercih etme yönünde ciddi bir aile baskısı hissetmişti. Ama Petersburg'da birkaç saat geçirdikten sonra bu şehre bir şans vermeye karar verdi.

Karlar çizmelerinin altında gıcırdarken yürümeye devam etti ve Nikolayevskiy Köprüsü'nün ayağını geçti. Moskova'da bunun gibi bir şey yoktu, diğer yandan Moskova da Neva'ya hiç benzemiyordu. Ne olursa olsun üstü donmazdı. Mihail yazları masmavi pırıltılı güzelliğiyle şehrin içinden akıp giden o ırmağı hiç unutmuyordu. Çok geçmeden Neva'nın aksi yönüne doğru döndü ve Senato Meydanı'na çıkıp heykelin kaidesine kadar yürüdü. Bronz Atlı –Büyük Petro– Mihail'in varlığına tamamen kayıtsız, atının sırtından gökyüzüne bakıyordu. Ama Mihail yine de muhtemelen onun torununun, torununun, torununun, torununun, torununun, torunuydu. Bugün bunun gerçek olduğunu öğrenebilecekti. Mihail derin bir erteleme, gerçeği yarına veya ondan sonraki güne bırakma ihtiyacı içindeydi.

Burada ailesinin her iki tarafına da o kadar çok şey olmuştu ki. 1712'de Zimeyeviç ve Petro burada buluşmuştu; Zimeyeviç Petro'nun kanını burada içmiş ve onunla bilgisini paylaşmıştı; Petro, Zimeyeviç'in kanını içmeyi burada reddetmiş, böylece Romanov ailesini nesiller boyunca mahkûm etmişti; Zimeyeviç kendisini dalga dalga kabaran Neva'ya burada atıp Rusya'yı terk etmişti ama giderken yalnız değildi.

Aleksey 1825 yılında Yuda'yla yine burada karşı karşıya gelmişti; oğlunun yaşamı üzerinde Yuda'nın nasıl bir etkiye sahip olduğunu yine burada öğrenmişti; burada, donmuş nehrin üzerinde dövüşmüşlerdi; Aleksey, Yuda'yı burada öldürmüş, onu soğukkanlılıkla vurmuştu; Yuda da yine burada ölümü aldatmış, bir vampirin kanını içerek kendisi de bir vampir olmuştu.

Ve nihayet Mihail'in Yuda'ya uzun zamandır hak ettiği akıbeti yaşatacağı yer de belki burası olacaktı. O, büyükbabasının hatalarından bir şeyler öğrenmişti ve oyuna gelmeyecekti.

Heykele son kez bakıp yürüyüşüne devam etmek üzere rıhtıma arkasını döndü. Heykelin arkasından, sabah güneşinin altında kubbesi pırıl pırıl parlayan Aziz İshak Katedrali görünüyordu. Dekabristlerin I. Nikolay'a karşı ayaklandığı günlerde bu dev katedralin yapımına daha yeni başlanmıştı. Mihail gibi kente yeni gelen birisine katedral sanki her zaman oradaymış gibi görünürdü. Katedralin tarihini öğrenmenin tek yolu elindeki rehber kitaba bakmaktı.

Mihail nehir boyunca doğuya doğru yürüyerek Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'nı ve Kış Sarayı'nı geçti. Aradığı adamın sık sık ziyaret ettiği yerler olmalarına rağmen, Mihail bu binalara gitmiyordu. Solunda, Neva'nın karşı tarafında Petro-Pavel Kalesi'ni ve içindeki katedralin gökyüzüne yükselen çan kulesini görebiliyordu ama hedefi nehrin bu yakasındaydı. Sonunda oraya ulaştı: Mermer Saray. Ekselansları Grandük Konstantin Nikolayeviç Romanov'un – babasının Petersburg'daki ikametgâhı.

Mihail başını kaldırıp binaya baktı. Duvarlardaki mermer rölyefler yeterince etkileyiciydi ama Kış Sarayı'na kıyasla soluk kalıyorlardı. Bu, bir grandüke yaraşır bir ikametgâhtı – şıktı ama çarın içinde ince bir kıskançlık sızısı yaratacak kadar bile abartılı değildi. Mihail annesinin Konstantin'e yaptığı gizli ziyaretler sırasında oraya girip çıkarken hangi kapıyı kullanmış olabileceğini merak etti. Bunu gözünde canlandırmaya çalıştı. Zihnindeki Tamara resmi henüz yeniydi; bir yanında korkunç bir yara izi olan solgun, çöküк yanaklı, yürekleri paralayan öksürüklerle sarsılan bir kadın. Gençliğinde güzel bir kadın olduğunu ve birilerini sevmiş olduğunu hayal etmek zordu. Yaşam onu katılaştırmıştı.

Mihail, Konstantin'in alışkanlıklarını öğrenmişti. Bunları –uzaklardaki Saratov'da– annesiyle birlikte gazeteler-

de okuyarak öğrenmişlerdi. O evindeyse ve ağabeyi çar da evindeyse –ki her iki saraydaki Romanov standartları bunun böyle olduğunu gösterirdi– Konstantin çok muhtemelen sabah saatlerinde Mermer Saray'dan Kış Sarayı'na kısa bir gezinti yapardı. Mihail nehirden uzaklaşarak Milyoner Caddesi'ne doğru döndü. Sarayın kapıları, her iki tarafında geçitler bulunan bir avluya açılıyordu. Avlunun uzak ucu rıhtıma açılırdı ama Konstantin'in ağabeyine ulaşabilmek için şu anda Mihail'in dikkatle bakmakta olduğu geçitleri kullanması gerekiyordu. Saat daha yeni dokuza geliyordu ama hızla yanlarından geçen kraliyet mensuplarını bir an görebilmek için toplanan insanların oluşturduğu kalabalık artmaya başlamıştı bile. Bu, Mihail'in işini pek kolaylaştırmayacaktı.

Cebindeki küçük not kâğıdını çıkarıp tekrar baktı. Kâğıttaki mesaj kısaydı.

Sevgili Kostya,
Bu senin oğlun.
Sevgi dolu anılarla,
Tamara Valentinovna Komarova

Mihail annesine söyleyecek daha fazla bir şeyi olup olmadığını sormuştu ama Tamara duygusallaşmamıştı; bu kadarı yeterliydi. Konstantin'e yazarken, onun tanıdığı ismini kullanmıştı. Eğer uygun olursa, gerisini Mihail anlatırdı. Mihail notun arkasına kendi adını ve kaldığı otelin ismini karalamıştı. Şimdi geriye sadece beklemek kalıyordu.

Mihail kalabalığın içindeki yüzlere baktı. Çoğu yabancı gibi duruyordu, görmeye değer buldukları bir şeyi ziyaret eden Fransızlar, Almanlar ve İngilizler. Bazıları, tacir veya işadamıydı ve parası olup aile bağlantıları olmayan yeni bir sınıfın temsilcileriydi. Aristokratlar arasında kraliyet ailesine kolayca ulaşabilenlerin sayısı çok azdı ama bunu yapamayanlar bu gerçeği, kraliyet ailesinin üyelerinden birinin bir bakışını yakalayabilmek için

soğukta bekleşerek açık etmeyi pek istemezlerdi. Köylü ve işçiler sadece izleyerek geçip gidiyorlardı. Haşmetli grandükü bir an için görebilme ümidiyle biraz bekliyorlardı ama oyalanacak fazla zamanları yoktu, yapacak işleri vardı.

Bunların dışında, her iki gruba da dahil olmayan iki kişi vardı. Görünüşte birbirleriyle bağlantısı olmayan ama ortak bir amaçları olduğu izlenimini veren bir kadın ve bir erkek. Mihail, Dusya'yla trendeki sakallı adam arasındaki gizli bakışmaları hatırladı. Farkındalığının artmış olması tesadüfi değildi; gölgelerde gizlenen yaratıklardan korkması gerektiği öğretilerek yetiştirilmiş olduğundan etrafında olan biteni daha güçlü bir biçimde algılayabiliyordu.

Adam yirmi yaşında ancak vardı, başı köşeliydi, dağınık duran saçlarını arkaya taramıştı ve sakalı yoktu. Düz kaşları, basık ve geniş bir burnu vardı. Kadın biraz daha yaşlı gibiydi ama karar vermek zordu. Sarı saçları ve parlak mavi gözleri genç olduğu izlenimini veriyordu ama diğer özellikleri onu daha olgun gösteriyordu. Üstünde sade bir giysi vardı ve yüzünün görüntüsüne hâkim olan geniş alnı olmasaydı güzel bir kadın olabilirdi.

Sarayın avlusunda bir kargaşa oldu. Mihail oraya baktığında atları hazırladıklarını gördü. Kalabalığı yararak öne doğru ilerlemeye başladı. Oradaki tek üniformalı kişi oydu ve insanlar, sanki böyle yapmak doğalarına özgün bir davranışmış gibi, yana çekilip onun geçmesine izin verdiler. Saray maiyeti göründü ve hızla yaklaştı. Önce iki atlı Kazak, sonra kraliyet arabası, ardından iki Kazak daha. Bu kargaşa dönemlerinde korumalara ihtiyaç duyan tek kişi çar değildi. Kapılar açıldı ve kraliyet arabası Milyoner Caddesi'ne doğru dönmek üzere yavaşladı. Mihail şansına sıkıca tutundu.

İki adımda atların çektiği arabaya ulaştı ve ona doğru zıpladı. Eliyle açık pencerenin pervazını yakaladı ve arabanın yan tarafındaki basamak paneline çıkmaya çalışırken ayakları birkaç saniye yerde sürüklendi. Konstantin, yüzünde korkudan çok, rahatsız olmuş bir ifadeyle

ona döndü. İki adamın bakışları bir an karşılaştı, Mihail boştaki elinde tuttuğu annesinin notunu grandüke uzattı. Araba ilerlemeye ve onları arkalarındaki kalabalıktan uzaklaştırmaya devam ediyordu. Mihail elindeki kâğıdı salladı.

"Lütfen onu alın!" dedi, sadece grandükün duyabileceği yükseklikte bir sesle.

Sonra sırtına birkaç el yapıştı ve Mihail arkaya düşüp karların üstüne yuvarlandı. Çizmeler yanlarını tekmelemeye başladı. Darbelerden biri yanağına geldi ve Mihail elleriyle yüzünü korumaya çalıştı; annesinin yazdığı not hâlâ parmaklarının arasındaydı.

"Kesin şunu," diye bağırdı birisi.

Tekme yağmuru dindi. Mihail ellerini indirdi. İki Kazak, tepesine dikilmişti, kendisine doğrultmuş oldukları tüfeklerin namluları neredeyse vücuduna değiyordu. Üçüncü bir Kazak biraz ileride kızgın kalabalığı durdurabilmek için elinden geleni yapmaya çalışıyordu ama Mihail'in daha önce fark ettiği iki yabancı artık onların arasında değildi.

Diğer tarafta Kazak yüzbaşı faytonun açık kapısına doğru dönmüş, yüzü karanlıkta kalan ama ellerinin hareketleri görülebilen Konstantin'le konuşuyordu. Mihail karların üzerinde uygun adım yürüyen çizmelerin çıkardığı tok sesleri duydu ve saraydan daha fazla muhafızın oraya geldiğini gördü, bazıları Mihail'e nezaret eden gruptaki yerlerini alırken, diğerleri kalabalığı uzaklaştırmaya çalışıyordu. Yüzbaşı oraya doğru gidip astlarıyla konuştu.

Mihail'i ayaklarının üzerine diktiler. Kılıcı kınından çekilip alındı ve merhametlice yapılan bir aramada üstünde başka silah bulunmadı. Hatta eldiveninin içine saklamayı başarmış olduğu notu bile bulamadılar. Mihail'i kollarından tutup doğuya doğru götürdüler. Arkasından, Kazaklar tekrar atlarına bindiler ve geçit kaldığı yerden devam etti.

Mihail'in yolculuğu uzun sürmedi. Sağdaki devasa büyüklükteki merasim alanının yanından geçtiler, Mihail

burasının Mars Alanı[1] olduğunu tahmin etti. Sonra sola dönüp küçük bir kanal boyunca devam ederek Neva Rıhtımı'nın sağ tarafında inşa edilmiş kedi sırtı gibi eğimli bir taş köprüye ulaşıp karşıya geçtiler. Rıhtım boyunca yola devam ederlerken yüksek demir parmaklılarla çevrili güzel bir parkın yanından ve üç kemerli bir köprüyü kullanarak daha büyükçe bir kanalın üzerinden geçtiler. Sonra tekrar nehrin aksi istikametine doğru dönüp bu ikinci kanal boyunca yürüdüler.

Sonunda basık, üç katlı isimsiz bir binaya ulaştılar ve Mihail'i içeri götürdüler. Merdivenlerden en üst kata çıkardılar. Önlerine bir demir kapı çıktı ve bir nöbetçi er onu açtı. Kapının ardındaki koridorun bir tarafı düz duvardı, diğer tarafınaysa birkaç kapı açılıyordu. İkinci kapıyı açtılar ve Mihail'i içinde sadece bir sandalye, bir şilte ve bir masa bulunan bir odaya soktular.

Onu orada bıraktılar. Kapı çarpılarak kapandı ve kilidin içinde dönen anahtarın sesi duyuldu. İşler planlandığı gibi yürümüyordu.

* * *

Normal olarak karanlık olana kadar beklemek zorundaydılar. Bereket versin ki, yılın bu zamanında Petersburg'a erkenden karanlık basardı. Saat daha beş bile olmamıştı. Yıllar önce Zimeyeviç'i –onu ve arkadaşı Petro Alekseyeviç Romanov'u– işe başlamak üzere buraya getiren şeylerden biri buydu. Petro'nun nedenleriyse farklıydı. O, imparatorluğunun kuzeyde bir limana ve İsveçlileri durdurabilecek bir kaleye sahip olmasını istiyordu. Ama bir süre birlikte çalışmayı başarmışlardı.

Zimeyeviç başını kaldırıp Bronz Atlı'ya baktı. Anımsayabildiği kadarıyla, yakın bir benzerlik söz konusuydu.

1. Roma dönemindeki savaş tanrısının adı verilmiş olan büyük bir park. (Ç.N.)

Heykeli Petro'nun ölümünün üzerinden elli yıl geçtikten sonra dökmüşlerdi ama esas alabilecekleri bol miktarda portre vardı ellerinde. Ve bu heykelle birlikte –zaten ölümsüz olan birisinin böyle bir onurlandırmaya gereksinimi varmış gibi– Zimeyeviç de ölümsüzleştirilmişti ama ona göre bu benzerlik onların doğasına ilişkin olmaktan çok, sembolik bir benzerlikti. Petro'nun atının toynaklarının altında büyük çarın alt ettiği, kıvranan bir yılan vardı. İmparatoriçe Yekaterina heykeli sipariş ederken öyküyü biliyordu. Bütün Romanov'lar biliyordu; uyarıyı çocuklarına aktarmamak için aptal olmaları gerekirdi. İmparatoriçe Petro'yu Aziz George rolüne sokmuş ve Zimeyeviç'i de ejderha olarak düşünmüştü. Zimeyeviç onun derin hakikatin bu kadar yakınına sokulabilmek için gerçekte ne kadar şey biliyor olduğunu merak etmişti.

Petro arkadaşına neredeyse tam burada, sadece nehre biraz daha yakın bir yerde, ihanet etmişti. Artık her şey Petersburg'un başkent olduğu 1712'de olduğundan daha farklıydı. O zamandan beri çok bina inşa edilmişti. Zimeyeviç nehre atlayıp özgürlüğüne doğru yüzmüştü ve hayatını kurtarabildiği için şanslıydı. Neva'nın kalın bir buz tabakasıyla kaplı olduğu yılın bu zamanında bunu yapmak o kadar kolay değildi.

O zamandan beri Rusya'ya nadiren geri dönmüştü. Bir defasında, 1762 yılında, yeni Çar III. Petro'ya ölümsüzlük şansı önermek için dönmüştü. 1812'de bir kez daha gelmiş fakat o defasında sadece Moskova'ya kadar ulaşabilmiş ve çarı görememişti. 1825'te, başarı olasılığının yüksek göründüğü bir zamanda Taganrog'a –ya da cesaret edebildiği kadar yakınına– gitmiş ama her defasında başarısız olmuştu.

Aslında başarısız olan *kendisi* değil temsilcisiydi, işe yaramayan hizmetkârı. Son iki defasında aynı kişi söz konusuydu ve o şu anda Zimeyeviç'in tutsağıydı: Cain, Yuda veya diğer herhangi bir isimle ortalıkta dolaşan kişi.

Zimeyeviç ona, onun yeteneklerine ve sadakatine güvenmekle aptallık etmişti. Bir süre kendisini küçük Avru-

pa krallarından biri gibi görmüştü; sahip olduğu kont unvanı soyluluk skalasında o kadar alt sıralarda değildi. Ama krallık itibar kaybediyordu ve Zimeyeviç kendisinin daha iyi ve hoşlanarak yapabileceği işleri yapmaları için maiyetindekileri göndererek onları taklit etmeye çalışmıştı. Bu değişecekti.

Doğruydu, hâlâ hizmetkârları vardı. Dimitriy Alekseyeviç onlardan biriydi. O da Yuda gibi kendisine verilen görevlere layık birisi olmayabilir miydi? Bu mümkündü ama pek olası değildi. Onu Zimeyeviç'e kenetleyen bağlar Yuda'nınkilerden daha güçlüydü. Dimitriy'le Zimeyeviç, Dimitriy vampir olduktan sonra birbirlerini arayıp bulmuştu. Dimitriy Zimeyeviç'i ününden, Zimeyeviç ise Dimitriy'i –değerli bir rakip olarak kabul ettiği– babasından dolayı tanıyordu. Oğlu da değerli bir müttefik olabilirdi. Ve böyle olduğu da ispatlanmıştı.

Zimeyeviç başını çevirdiğinde, son geldiğinde orada bulunan ve kutsal bir ambardan başka bir şey olmayan minicik kilisenin yerinde bütün görkemiyle yükselen Aziz İshak Katedrali'nin önünde iki siluetin durduğunu gördü. Yuda'nın elleri kelepçelenmişti ve tel halat onun Dimitriy'den pek fazla uzaklaşamayacağını gösteriyordu. Böyle bir yaratık için en güvenli düzenek olduğu söylenemezdi ama onu oraya getirmeleri gerekiyordu, aksi takdirde içeriye girmeleri mümkün olmazdı. Ayrıca Dimitriy açık arayla çok daha güçlü bir vampirdi. Birilerinin bu tuhaf düzeneği sorgulamak istemesi durumunda, Dimitriy'in üniforması ve rütbesi onları oradan uzaklaştırmaya yeterdi.

Zimeyeviç Petro'nun heykeline son kez baktı. Gerçekten de onlar arkadaştılar; Zimeyeviç'in –ya da Petro'nun– bir arkadaşının olması olasılığı ne kadarsa tabii. Zimeyeviç, isminin bu Rusça formunu o zamanlar almıştı. Petro ona eğer büyük bir boyar olmak istiyorsa, o zaman isminin Rusça olması gerektiğini söylemişti. Zimeyeviç, orijinal ismin basit bir tercümesiydi. "Ejderhanın Oğlu" isminin daha uygun olup olmayacağını tartışmışlar ama Zimeyeviç –Yılan'ın Oğlu– ismi üzerinde karar kıl-

mıştı. Ayrıca, aralarında bir bağlantı olmamasına rağmen, Rus folklorunda zaten bir Zimeyeviç –Tugarin Zimeyeviç– vardı. Zimeyeviç Rusya'dayken adının Rusça formunu kullanıyordu ama diğer her yerde orijinal Romence adını tercih ediyordu.

Meydanı geçip Dimitriy'le Yuda'nın beklediği yere doğru yürüdü ve tutsağın yüzünü görmek için biraz etraflarından dolaştı.

"Sonunda geldik," dedi. "Bize yolu gösterecek misin?"

Yuda asık yüzüyle başını salladı ve katedralin kapılarına giden basamakları çıkmaya başladılar.

Dimitriy için anlamı yoktu ama Zimeyeviç'in kat planlarının Aziz İshak'ınkiler olduğunu hemen anlamış olduğuna şaşmadı ve kuzeydoğu köşesiyle ilgili olarak karalanmış değişikliği fark etti. Yuda'nın binanın inşasını bu derece etkileyebilmiş olabileceğini düşünmek zordu ama o zamanlar Üçüncü Şube'de güçlü bir konumdaydı. Bunun amacıyla ilgili çok sayıda gerekçe göstermiş olabilirdi: casusların gizlenebileceği bir yer; gizli bir zindan. Kilisenin büyükleri –o zamanlar– dünyayı çardan pek de farklı görmüyorlardı ve buna mutlulukla razı olurlardı. Bugün bile saygı gösteriyorlardı. Üç adam kiliseye girdiğinde içeride sadece görevlerini yerine getirmek için dolaşan bir papaz vardı. Onlar içeri girdiklerinde önce irkildi ama sonra Dimitriy'in üniformasını gördü. Dimitriy başıyla sert bir hareket yapınca alelacele geri kaçtı ve onları yalnız bıraktı.

Yuda onları ana ikonostazın ortasındaki Güzel Kapı'nın sol tarafına, Nevskiy Şapeli'ne götürdü. Şapelin yan girişinin bitişiğinde, orta sahının kuzeydoğu köşesinde, etrafında yeşil malakit sütunlar bulunan büyük bir aziz mozaiği vardı. Uzun kılıcı ve eliyle işaret ettiği açık İncil'iyle bu, kuşkusuz Aziz Paulus'tu. Yuda, yüzünde, eserinden –belki de haklı olarak– biraz gurur duyduğunu gösteren bir gülümsemeyle başını kendisini tutsak almış olan adamlara çevirdi.

"Ellerime ihtiyacım olacak," dedi, bağlı bileklerini yüzünde alçakgönüllü bir ifadeyle yukarı kaldırarak.

"Dimitriy'e ne yapılacağını söyle," diye yanıt verdi Zimeyeviç.

"İyi, ama... tuzaklar var."

Yuda rahatlıkla blöf yapıyor olabilirdi ama risk almaya değmezdi. Zimeyeviç bir an durup düşündü, sonra başıyla onayladı. Dimitriy tel halatın ucunu tutması için ona verdi ve Yuda'nın ellerini arkasından bağlayan kelepçeyi çıkardı. Tel halat hâlâ boynuna dolanmış durumdaydı. Yuda parmaklarını büküp gösterisine başladı. Birbirlerini ilk tanıdıkları günlerde ve ondan yıllarca sonrasına kadar Dimitriy buna hep aldanmıştı ama artık öyle değildi.

Yuda yukarıya uzanıp başparmaklarını azizin büyük ayak başparmaklarının yanındaki mozaik karolara bastırdı. Açılan kilidin sesi duyuldu. Yuda geri çekildi ve ikon dışarı doğru açıldı. Arkasında, kendisini saklayan ikondan çok daha ufak olan dar, karanlık, tuğla duvarlı bir geçit vardı ve zemini göğüs hizasındaydı.

"Bırak önce o girsin," dedi Zimeyeviç.

Yuda emri tekrarlatmadı. Kendisini girişi biraz yukarıda kalan geçide doğru çekip karanlıkta kayboldu. Dimitriy elindeki tel halatın gerildiğini fark etti ve onu hızla aniden geri çekip Yuda'ya sanki itaatsiz bir köpekmiş gibi fazla uzaklaşmamasını söyledi. Koridor Dimitriy için dardı ama o böyle şeylere alışkındı. Yaşarken kapalı yerde kalmaktan duyduğu bütün korkular toprağın altındaki tabutunda uyandığı anda kaybolup gitmişti. Arkasında Zimeyeviç'i hissetti.

Ancak birkaç ayak uzunluğunda olan koridor aşağı inen sarmal bir merdivende sona eriyordu. Hâlâ önde olan Yuda'nın arkasından aşağı indiler ve karşılarına uzun, düz, diğer bir koridor çıktı. Dimitriy bodrum seviyesinin altında olmaları gerektiğini tahmin etti ama kıvrılan merdivende yön duygusunu yitirmişti; bu yeni geçidin Senato Meydanı'na mı, tekrar katedralin altına mı, yoksa başka bir yöne doğru mu gittiğini tahmin edemiyordu. Tek yapabildiği izlemekti.

Sonunda tünel bir odaya açıldı. Burası geniş bir yerdi. Kemerli tavanı tuğla sütunlarla desteklenmişti. Oda rutubet kokuyordu; Dimitriy nehir seviyesine yakın olduklarını tahmin etti.

"Mütevazı evime hoş geldiniz," dedi Yuda.

Dimitriy tasmayı yine çekince sustu. Zimeyeviç odada dolaşıp katedralden getirdiği mumla oradaki lamba ve meşaleleri yaktı. Tuğla zeminde sütunların çapraz kesişen gölgeleri belirdi.

"Bütün bunları sen mi inşa ettin?" diye sordu Zimeyeviç, sesinde gerçek bir hayret ifadesiyle.

"Hayır, hayır," diye itiraf etti Yuda. "Burası Yekaterina zamanından, belki de daha öncesinden beri var ama yıllardır kayıptı. Ben sadece bir girişinin olmasını sağladım."

Bu mantıklıydı. Bütün bu yapının katedralden çok daha kaba ve işlevsel bir havası vardı.

"Ve bir de çıkış?" diye sordu Zimeyeviç.

Yuda gelmiş oldukları yöne doğru baktı. Odayla geçit arasındaki kapı onlar geldiğinde açıktı. Zimeyeviç oraya gidip kapıyı sertçe çarparak kapattı. Anahtar yerindeydi. Onu çevirdi ve sonra cebine koydu. Dimitriy tel halatı sıkıca tutarak Yuda'dan biraz uzaklaştı ve etrafa bakınmaya başladı. Odanın ortasında, dokuzuncu bir sütunun bulunması beklenen yerde, neredeyse süs amaçlı bir fıskiye için yapılmış gibi duran ama üzerinde fıskiye bulunmayan bir su havuzu vardı. Yükseltilmiş taş kenarları bel hizasında olan havuz neredeyse ağzına kadar suyla doluydu. Dimitriy odanın ne kadar soğuk olduğunu fark etmemişti ama suyun yüzeyi donmuştu. Burada ılık toprağın kucağında bile Rus kışının dondurucu soğuğundan tamamen kaçabilmek imkânsızdı. Ama buz tabakası özellikle kalın görünmüyordu. Dimitriy yumruğuyla hafifçe vurunca çatlayıverdi.

"Burasının bir zamanlar bir şapel olduğunu sanıyorum," diye açıkladı Yuda. "Haritada kesin olarak gösterebilirim." Parmağıyla yukarıya ve öne doğru işaret etti. "Petro'nun heykeli tam orada."

Her iki yandaki duvarlarda çok sayıda asma dolap vardı. Kapalıydılar ama görünüşe göre kilitleri yoktu.

"Bunların içinde ne var?" diye sordu Zimeyeviç.

Yuda elini Zimeyeviç'in baktığı yöne doğru açtı. "Misafirim olun."

Zimeyeviç kısaca güldü ama kanmadı. "Olmaz. Bu onur sana ait."

Yuda omzunu silkti ve dolaplardan birine –ama Zimeyeviç'in işaret ettiğine değil– doğru yürüdü. Dimitriy onu durdurmak için halatı çekti.

"Sanırım şuydu," dedi Zimeyeviç, asıl göstermiş olduğu dolaba işaret ederek.

Yuda oraya gidip ellerini dolabın tutamaklarına koydu. Başını iki yana doğru çevirerek kendisini tutsak alan adamların konumlarını belirledi. Sonra ani bir hamleyle dolabın kapılarını açtı ve aynı anda hemen geri çekilip uzaklaştı.

Dimitriy gerildi ama Zimeyeviç sükûnetini korudu. Yuda onlarla dalga geçiyordu. Oraya gidip açık dolabı kontrol ettiler. Bütün raflarda şişeler, cam kaplar ve tüpler vardı. Bazılarının içinde birtakım tozlar, bazılarında iksirler vardı ve çoğunun içindekiler neredeyse tamamen buharlaşıp kaybolmuştu. Dimitriy gözucuyla şişeleri inceledi ama üstlerine karalanmış isimler ona bir şey ifade etmiyordu. Zimeyeviç biraz daha uzun oyalandı fakat o da bilim konusunda Dimitriy'den daha ileri bir noktada değildi.

Bir sonraki dolaba işaret etti ve Yuda onu da açtı. İçindekilerin çoğu benzer şeylerdi ama burada not defterleri ve evrak da vardı. Zimeyeviç onlardan birini alıp göz gezdirdi.

Küçümseyici bir tavırla, "İngilizce," dedi ve konuşmaya o dilde devam etti, "ama sorun değil." Aksanında Dimitriy'in bile fark ettiği bir tuhaf bir ton vardı. Zimeyeviç evrakı geri koydu. "Bunları daha sonra ayrıntılı olarak inceleriz."

Bir sonraki dolabı kendisi açtı ve aptalca tuzaklarla karşılaşmadığına memnun oldu. Bu dolabın içinde de çoğunlukla aynı şeyler vardı.

"Benden aldığın kan örnekleri hâlâ sende mi?" diye sordu Zimeyeviç.

"Emin değilim," dedi Yuda. "Eğer bende olsalardı, burada duruyor olurlardı." Dolaplardan birine işaret etti ve aceleyle oraya doğru yürümeye başladı ama Dimitriy daha hızlı davrandı. Daha Yuda ulaşamadan dolabın kapısını açtı. Dolapta az miktarda kırmızı bir sıvı içeren küçük şişeler vardı. Dimitriy içgüdüsel olarak bu sıvının kan olduğunu biliyor ve vampir kanı olduğunu tahmin ediyordu. Şişeciklerin her biri Latin alfabesi kullanılarak özenle etiketlenmiş ve alfabetik sıraya göre dizilmişti. Dimitriy, Zimeyeviç ismini bulmayı bekleyerek dolabın sağ alt tarafına baktı.

"Yok," dedi. "Belki de hepsini kullanmıştır."

"Belki," dedi Yuda.

"Ya Ascalon?" diye sordu Zimeyeviç. "O burada mı?"

"Neden bende olsun ki?"

"Belki burada bulmuşsundur. Şu anda Petro'nun onu benden aldığı yerin tam altında bulunuyoruz."

"Ve sen de burasını onu saklamak için yaptırmış olduğunu düşünüyorsun?" dedi Yuda.

Bir an bunu düşündü ama sonra ikna olmamış gibi omzunu silkti. "Olabilir."

"Buraya ilk ne zaman geldin?" diye sordu Dimitriy.

"Katedrali inşa ederlerken," diye cevap verdi Yuda. Onun arkasında Zimeyeviç diğer dolapları açıp içindekileri kontrol etmeye başlamıştı. "Temelleri kazarlarken tüneli buldular; buradaki çamurun içinde sağlam bir şey inşa edebilmek için derine inmek gerekiyor. Onlara onun önemli olmadığını söyledim fakat merdivenin yapılmasını sağlama aldım."

Dimitriy gözucuyla Zimeyeviç'in duvardaki son dolabı açtığını gördü. Zimeyeviç durmuş dolaba bakıyordu.

"Dürüst olmak gerekirse, onu pek kullanmadım," diye devam etti Yuda, karakterine uymayan konuşkan bir tavırla, "ama şehirde olduğum zaman..."

Zimeyeviç kımıldamamıştı. Elleri hâlâ dolabın tuta-

maklarının üzerindeydi. Dolabın kapıları yarı açıktı ve önünde Zimeyeviç olduğundan Dimitriy onun içinde ne olduğunu göremiyordu. Her şey masum görünüyordu ama Dimitriy bir şekilde Zimeyeviç'in korkunç bir acı içinde olduğunu biliyordu. Oraya doğru koştu.

Dolap boştu. İçinde şişe, evrak, hatta raf bile yoktu. Derinliği diğerleri gibi dört inç kadardı fakat arka tarafında mahzenin tuğla duvarı değil, bir ayna vardı ve özellikle zarif bile sayılmazdı. Camı bulanıklaşmıştı ve bir tek tabaka olmayıp çok sayıda küçük kesitten meydana geliyordu.

Ama Dimitriy'in görebildiği en tuhaf şey Zimeyeviç'in o aynadaki yansımasıydı. Bir an sonra kendi yansımasını da görebileceğini fark etti.

Ya da en azından yansımasının bulunması gereken yerde bir figür görebilirdi. Dimitriy vampir olduğu andan beri kendisini hiç görmemişti ama yaşadığı zamana göre değişmeden kalmış olduğunu tahmin ediyordu. Şimdi farklı olduğunu biliyordu. Diğerlerinin Dimitriy olarak gördüğü şey, başını indirip ellerine baktığı zaman gördüğü şey tamamen bir yanılsamaydı. O aynaya baktığı zaman gördüğü şey net ve belirgin değildi –ve bu, bir lütuftu– ama Dimitriy onun kendisini, daha önce baktığında algılamış olduğu bütün görüntülerden daha gerçek bir şekilde temsil ettiğini kuşkuya yer bırakmayacak bir şekilde biliyordu.

Bulanık camın içini iyice görebilmek için yaklaşıp daha dikkatle baktı. Gözüne çeşitli dokular ve biçimler takıldı ama net bir görüntü oluşturmuyorlardı. Dimitriy bunu istemiyordu da. Gördüklerini tamamen idrak etmeden önce gözlerini oradan uzaklaştırmak istiyor ama bunu başaramıyordu. Ne geri kaçabiliyor, ne yüzünü kapatmak için ellerini kaldırabiliyor, ne de gözlerini o aynadan ayırabiliyordu. Aynaya bakarak geçirdiği her saniyeyle birlikte gördüğü şey daha da netleşiyor ve Dimitriy'in onu görmek için duyduğu arzu artıyordu.

Bütün bunlar olup biterken zihninde bir anı –daha ön-

ce böyle bir şeye şahit olmanın anısı– canlandı ama o kendisine ait değildi. Bu, geçmişte hiç anlamamış olduğu bir şeydi ama şimdi artık oldukça açıktı. Dimitriy bu yansımayı görmenin ölüme götürdüğünü biliyordu. Bu daha önce olmuştu ve şimdi de olacaktı.

Bir an sonra artık hareketsiz bir şekilde aynadaki yansımaya bakmıyordu. Sırtüstü yerde yatıyordu. Yukarıdaki kemerli tavanı ve yanında Zimeyeviç'in karaltısını gördü. Yaşlı vampirin gözleri kapalıydı ve eli hâlâ aynadan uzaklaştırmak için omuzlarına sıkıca yapışıp çektiği Dimitriy'in üzerindeydi. Dili dışarıdaydı ve onu ısırmıştı. Dudaklarının kenarından değerli kanı damlıyordu. Parmakları Dimitriy'in etine gömülmüştü.

Dimitriy, Zimeyeviç'in elini yana itti. Yerde sırtüstü sürünürken aynayı görmemek için gözlerini başka tarafa çevirdi. Yeterince uzaklaştığı zaman ayağa kalktı ve sırtını duvara vererek duvar boyunca ilerleyip tuhaf görünümlü aynayı gizleyen dolap kapaklarının önce birini sonra da diğerini çarparak kapattı. Sonra Zimeyeviç'in yanına diz çöktü. Zimeyeviç artık gözlerini açmıştı ama haftalardır beslenmemiş gibi sarsılmış ve yaşlı görünüyordu.

Dimitriy onun ayağa kalkmasına yardım etti. Zimeyeviç aynanın olduğu yöne baktı ve dolabın kapalı olduğunu görünce derin bir iç geçirdi. Dimitriy'e döndü ve destek almak için ona tutundu; gözlerinde korku vardı.

"Bu neydi?" diye sordu Dimitriy, sesi titreyerek.

"Ben..." dedi Zimeyeviç yumuşak bir sesle ama sonra düşünmek için sustu.

Aniden güçlenmiş gibiydi, ayağa kalktı ve Dimitriy'den uzaklaştı. "Hep bildiğim şeyi gördüm," dedi.

Dimitriy kendisinin de gördüğü şeyi hep bilip bilmediğini merak etti ama bu düşünceyi zihninden kovdu. Kendi görüntüsünü bir an için izleyebilmişti ve daha fazlasını bilmek istemiyordu. Zimeyeviç artık neredeyse tamamen kendine gelmişti. Başını bir yandan diğer yana çevirerek odayı inceledi.

"Yuda," diye tısladı.

Dimitriy de etrafına baktı. İçeri girdikleri kapıya baktı ama o hâlâ kapalıydı. Kapının yanına gidip açmaya çalıştı fakat hâlâ kilitliydi. O dehşet verici aynaya sadece birkaç saniye bakmışlardı ama o arada Yuda kaçıp gitmişti.

VIII

Buz gibi su onu kucakladı ve bedeninin her bir gediğinden içeri sızdı. Bu, Dimitriy gibi bir vampire rahatsızlık vermezdi ama o yine de bir şeylerin içine işlediğini hissetmişti. Soğuk onu öldüremezdi fakat onu yavaşlatabilir ve güçten düşürebilirdi. Ortam onun vücut sıvılarının donacağı kadar soğursa, Dimitriy uyku durumuna geçerdi fakat bir noktada kanında buz kristalleri oluşmaya başlar, uzuvları –ve zihni– kaskatı olurdu.

Yuda'nın nereye gitmiş olabileceğini anlamaları ancak birkaç saniye sürmüştü. Onun boynuna bağlamış oldukları tel halat yere fırlatılmıştı. Mahzenin ortasındaki havuzun donmuş yüzeyinde daha önce yalnızca Dimitriy'in yumruğuyla meydana gelmiş olan çatlak varken, şimdi binlerce ufacık buz parçacığı yüzüyordu. Camı andıran bu mozaik, Dimitriy'e biraz önce bakmış oldukları aynayı hatırlattı fakat orada kendi yansımasını görebilmesi için buzdan daha fazlasının gerekli olduğunu biliyordu.

Dimitriy takip etmek için suya dalarken Zimeyeviç de katedralden geçip dışarı çıkmak üzere harekete geçti. Havuz bir yanılsama değildi; derinliği sadece mahzenin zeminine kadarmış gibi görünüyordu ama gerçekte onun altına iniyordu. Oradan da yatay, dar bir tünel başlıyordu. Tünel Dimitriy'in kollarını etkili kullanamayacağı kadar dardı ama o, ayaklarından yardım alarak kendisini ileri

itti. Nefesini uzun süre tutabilirdi ama tünel bir noktada sona ermezse havasızlık onu aynı soğuk gibi boyunduruğu altına alabilirdi. Ama Yuda da aynı sorunla karşı karşıyaydı – ve o bu yolu, sonrasında ne olduğunu tamamen bilerek seçmişti.

Dimitriy, Yuda'yı yepyeni bir hırsla, bir vampire dönüştüğünden beri kimseye karşı hissetmeyi başaramamış olduğu bir nefretle takip etti. Eskiden hep bir üzüntü eşlik etmişti ona – Raisa'nın, Dimitriy'i bir vampire dönüştüren kadının, ölmüş olmasının verdiği üzüntü. Ona karşı hissettikleri, yaşadığı zamanlardaki gibi romantik bir aşk veya kendisini cezp eden bir bedensel çekim değildi. Daha çok bir içgüdüydü, bir köpeğin kendi türüne karşı duyduğu sadakat hissiydi. Bunun pratik bir yanı da vardı –yeni varoluşu hakkında ondan çok şey öğrenebilirdi– ama Raisa'yı kaybetmek, onu mantıklı bir açıklamayla geçiştiremeyeceği kadar derinden etkilemişti. Hâlâ da etkiliyordu.

Çünkü Dimitriy'i o yaratmıştı, zihninin bir kısmı Dimitriy'in içine yerleşmiş, onu yönetmiş ve eğitmişti. Onun ölümüyle birlikte hepsi sona ermiş, bir arının soktuğu yerde bıraktığı iğneye benzeyen ufacık bir şey kalmıştı geriye; intikam arzusu. Ölümünün intikamının alınması Raisa'ya bir şey kazandırmazdı ama Dimitriy'in içinde kalan küçücük bir parçası onun adına bunu hâlâ talep ediyordu. Bu, diğerleri için bir uyarı olurdu; mezarın ötesinden bile cezalandırılabilirlerdi.

Ama Dimitriy aynaya baktığı bugüne kadar Raisa'nın başına ne gelmiş olduğunu bilmiyordu. Ölümünden önceki saatlerde Raisa'nın zihni Dimitriy'in anlayamayacağı kadar karışmış ve dengesizleşmişti. Ve Dimitriy bugün bir an için aynı şeyi hissetmişti. Raisa'nın son saatlerindeki karmakarışık görüntüler aniden bir araya gelmişti. Onun nasıl öldüğünü hâlâ bilmiyordu ama onun da kendisi gibi gerçek görüntüsünü yansıtabilen bir aynaya bakmış olduğunu biliyordu. Bu, Dimitriy veya Zimeyeviç'i nasıl etkilemiş olursa olsun, kendi güzelliğine âşık bir kadın olan

Raisa'nın üzerinde yıkıcı bir etkisi olmuştu. Belki doğrudan onun ölümüne neden olmamıştı ama en çok gereksinimi olduğu anda kendini savunmasına engel olmuştu.

Bütün bunlara bir aynaya bakmak neden olmuştu. Dimitriy'in bugün gördüğü aynayı Yuda yapmıştı ve Yuda onları o aynaya bakmaları için oyuna getirmişti. Raisa'nın zihnini mahveden aynayı Yuda yapmış ve ona bakması için Raisa'yı aldatmış, ayartmış veya kandırmıştı. Onun ölümüne Yuda neden olmuştu ve şimdi Dimitriy –Zimeyeviç onun hayatta kalması gerektiğine dair ne söylerse söylesin– Yuda'yı öldürecekti.

Dimitriy ayaklarıyla kendisini daha kuvvetle öne doğru itti. Biraz ileride tıpkı bir bulutun içinden sıyrılıp çıkmaya çalışan aya benzeyen loş bir ışık halkası fark etti. Bir an sonra aniden üşüdü. Kollarının hareket etmesine engel olan tüneli hissedemedi ve artık ayaklarıyla kendisini ileri itemediğini fark etti. Yüzerek yapabileceğinden çok daha hızlı bir şekilde yana doğru itildiğini hissetti.

Neva'ya ulaşmıştı. Bu, kuşkulandığı gibi, Yuda'nın yalnızca bu devasa suyoluna ulaştırması durumunda mantıklı olabilecek olan kaçış yoluydu. Dimitriy'in Ladoga Gölü'nden Finlandiya Körfezi'ne günde kaç milyon varil su boşaldığı hakkında bir fikri yoktu ama artık akıntının bir parçası olduğundan onun için fark etmezdi.

Vücudunu ne kadar kontrol edebildiğini denedi ve yukarı doğru yüzmeye başladı. Birkaç saniye sonra sualtı dünyasının tavanına çarptığında ve parmakları buz tabakasının alt kısmına değdiğinde ne kadar hızlı yol aldığını anladı. Bir *vurdalak* olarak en düzgün yüzeyli duvarlara bile tırmanabilme yetisine sahip olduğunu keşfetmişti ama burada tutunabileceği bir şey yoktu. Bunu başarsa bile fazla bir yararının olacağı kuşkuluydu. Üstündeki örtü içine dalmış olduğu havuzu kaplayan örtü kadar ince değildi. Onu ne kadar tekmelese ya da yumruklasa da hiçbir şey elde edemeyecekti. Tek yapabileceği kendisini akıntıyla ilerideki körfezde buzların parçalanmaya başladığı bir yere kadar sürüklenmeye bırakmaktı. Yuda

çoktan uzaklaşmış olacaktı ama şansı yaver giderse bilinci yerinde olurdu çünkü daha önce nefes alabilme şansı yoktu. Ciğerlerindeki havayı en iyi şekilde kullanmalıydı. Gevşemeye çalıştı.

Bir yere çarparak durdu ve canı yandı, akciğerlerinde biriktirdiği hava darbenin etkisiyle ağzından dışarı boşaldı. Dimitriy bunu engellemeye çalıştı ama önünde hava kabarcıklarının yükseldiğini gördü. Bir köprünün ayağına çarpmıştı – bu sadece Nikolayevskiy olabilirdi. Şimdi artık biraz umudu vardı. Sırtında hâlâ kendisini sürüklemeye çalışan Neva'nın baskısını hissederek taş yapıya tırmandı. Çok geçmeden önüne tekrar buz tabakası çıktı ama burada artık önceki kadar kalın değildi. Köprünün ayaklarının civarında buzlar kırılmış ve parçalanmıştı. Dimitriy buzların içinden sıyrılıp yüzeye çıktığında yüzüne soğuk gece havası çarptı. Nehir hâlâ bacaklarından aşağı çekiyor, buz parçaları vücuduna çarpıyor, kafatasını kırmakla tehdit ediyordu.

Minyatür buzdağlarından oluşan bir setin arasından yüzüp buz katmanının kenarına ulaştı. Kendisini yukarı çekip sudan çıktı ve derin bir nefes alıp bedenini etkilemeye başlamış olan soğuğa direnmeye çalıştı. Soğuğun, havasızlığın ve belki de Yuda'nın aynasının henüz tamamen geçmemiş olan etkisiyle başı dönüyordu. Ayna Raisa'nın aklını yitirmesine yetmişti, kendisi üzerinde de etki gösterebilirdi.

Ama daha kendini toplayamadan biraz ileride buzun üzerinde koşmakta olan bir siluet gördü. Bu sadece Yuda olabilirdi. Aynı Dimitriy'in izlediği yolu takip etmiş olmalıydı ve onun sadece birkaç saniye önündeydi.

Dimitriy ayağa kalktı ve izlemeye devam etti. Yuda nehir boyunca yukarı, gelmiş oldukları yöne doğru gidiyor fakat kuzey rıhtımına doğru dönüyordu. Menşikov Sarayı'nın önünde, Senato Meydanı'nın neredeyse tam karşısında, oraya ulaştı. Dimitriy, Zimeyeviç'in de takibe katılıp katılmamış olduğunu görmek için bakma zahmetine girmedi. Kaygan yüzeye dikkat ederek uzun adımlarla koşuyordu ama gerçek sorunun durmak veya keskin

bir dönüş yapmak olduğunun farkındaydı. Yuda taş rıhtıma tırmanmayı tercih etmiyor, suyun kenarına inen bir sonraki merdiveni arayarak rıhtım boyunca koşuyordu. Dimitriy merdivenin bulunduğu yeri görebiliyordu ve hemen oraya yönelerek avıyla arasındaki mesafeyi kısaltmaya başladı.

Ama Yuda merdivene ulaştığında tereddüt etti. Dimitriy bağrışmalar duydu ve rıhtıma baktığında Yuda'yı fark etmiş olan küçük bir asker grubu gördü ama Yuda, onlarla uğraşmaya istekli görünmüyordu. Karaya çıkma planını değiştirdi ve donmuş nehir boyunca koşmaya devam etti. Hızlanmaya çalışırken ayağı kaydı ve tekrar hız kazanabilmesi için birkaç saniyenin geçmesi gerekti. Dimitriy için bu yine ona yaklaşabilme şansı demekti. Askerler –toplam altı kişiydiler– iki gruba ayrıldı. Bir kısmı aşağı inip buz tabakasına çıktı, diğerleri rıhtım boyunca aşağıdaki Yuda'ya paralel koşmaya başladı. Dimitriy onların kendisinin üstündeki üniformayı görmüş ve gecenin bu saatinde bir kaçağı takip etmek için iyi bir nedeninin olması gerektiğini fark etmiş olduklarını tahmin edebiliyordu. Kalın parkasını mahzende çıkarmıştı ama onun kıdemli bir subay olduğunu fark edebilmeleri için üstündeki ceket de yeterli olurdu.

Yuda rıhtımdan uzaklaşarak hızla nehrin ortasına doğru koşuyordu. Biraz ilerisinde Kış Sarayı'ından Borsa'ya kadar uzanan dubalı köprü vardı. Bu köprü yaz aylarında Vasiliyevskiy Adası'na götüren uygun ama biraz dalgalanan bir ulaşım yolu sağlardı fakat şimdi buz nedeniyle hareketsiz durumdaydı. Dimitriy Dekabrist Ayaklanması'nın olduğu gün onun bir ayağının Senato Meydanı'nda olduğunu anımsadı ama çok uzun zaman önce yerini değiştirerek nehrin yukarısına taşımışlardı. Yuda, ortasındaki açıklıklardan birinin arasından geçerek köprünün altında kayboldu.

Dimitriy artık ona yaklaşmıştı ve nehre inen üç asker de çok gerisinde değildi ama karada kalan askerler buz yerine karların üzerinde koştuklarından çok daha hızlı ilerlemişlerdi. Birazdan Büyük ve Küçük Neva'nın ayrıldığı ça-

tallanma noktasına geleceklerdi ve önlerindeki yol bitecekti. Bunun yerine dubalı köprüye yöneldiler ve tam Yuda altında kaybolduğu sırada köprüyü geçmeye başladılar.

Birkaç saniye sonra Dimitriy de köprünün altına ulaştı ve biraz ilerisinde nehrin en geniş yerine doğru koşan ve onun iki kolu arasında yapacağı seçimi olabildiğince geciktirmeye çalışan Yuda'yı gördü. Fakat orası buz tabakasının en zayıf olduğu yerdi ve kolaylıkla suya düşebilirdi. Belki de planı, yine, kendisini tekrar yakalamalarının imkânsız olduğu suya geri dönmekti.

Dimitriy üstündeki köprüde bağrışmalar duydu. Silah sesleri çınladı ve Yuda düştü. Dimitriy baktığında köprüde hâlâ tüfekleriyle nişan almış durumda olan üç asker gördü. Mermiler Yuda'da kalıcı bir hasara yol açmazdı ama onu yere yıkmışlardı ve şimdi kaygan zeminde yeniden ayağa kalkmaya çalışıyordu. Birkaç saniye sonra Dimitriy onun üstüne çullanmıştı bile.

İki *vurdalak* Dimitriy'in ivmesiyle buzda ileriye doğru kaydı. Dimitriy Yuda'nın yüzüne baktı – bir zamanlar hem sevgi hem de kayıtsızlıkla baktığı yüze. Şimdiyse tek hissettiği nefretti. Bu, zihninin neredeyse ayrı bir kısmı, Raisa'nın onun içinde kalmış olan bir parçasıydı. İntikam isteyen oydu ve Dimitriy buna razı olduğu için mutluydu.

Bir *vurdalak*'ın diğerini öldürmesi nadir görülen bir şeydi. Dimitriy bunu hiç görmemişti ama bahsedildiğini duymuştu. O ve Zimeyeviç, Yuda'yı nasıl bir akıbetin beklediğini biliyorlardı ve bundan söz etmişlerdi. Birçok çeşidi vardı ama mevcut koşullarda bir tanesi aşikâr görünüyordu.

Yuda, yüzü Dimitriy'e dönük, sırtüstü yatıyordu. Dimitriy dizlerini Yuda'nın omuzlarına bastırdı, sonra bir eliyle çenesinin altından, diğeriyle de arka tarafından tutarak Yuda'nın başını sıkıca ellerinin arasına aldı. Kafasının kesilmesi bir vampiri öldürürdü ama bu işin keskin bir bıçağın yapacağı gibi tertemiz, klinik bir işlem olması gerekmezdi. Yuda debeleniyor ve mücadele ediyordu ama Dimitriy gücü olduğunu biliyordu; Raisa'yla birlikte bu güce sahipti.

Fakat sonra durdu. Nedenini bilemiyordu. Sanki zihnindeki üçüncü bir varlık, "Hayır," demiş ve bu üçüncü ses onu ele geçirmişti. Dimitriy ona aldırmamaya çalıştı ama artık çok geçti. Askerlerden üçü onların yanına kadar gelmişti. Diğer üçüyse dubalı köprünün alt kısmına inmişti ve yaklaşıyorlardı.

Aralarından yüzbaşı olduğu anlaşılan bir tanesi, "Lanet olsun, ne oluyor burada!" diye bağırdı ve bir an düşünüp hemen ardından, "Efendim," diye ekledi.

Dimitriy Yuda'ya bakarak isteksizce ama sakin ve ağırbaşlı görünmeye gayret ederek ayağa kalktı. Kovalamacadan, soğuk ve havasızlıktan kalbi çarpıyor, başı dönüyordu.

"Bu adam benim gözetimimdedir," dedi, ne kadar zor nefes aldığını fark ederek. "Onun yeniden yakalanmasına sağladığınız katkıyı takdir ediyorum ama onu buradan götüreceğim."

Böylesi tuhaf koşullarda bile bir yüzbaşının bir albaya soru sormaya cesaret etmesi zamane işiydi. Dimitriy'in gençliğinde böyle şeyler olmazdı.

"Gerçekten emin misiniz, efendim?" dedi yüzbaşı. "Sırılsıklam ıslanmışsınız ve donmuşsunuz. Tanrı bilir yaralı olup bunu hissetmiyor bile olabilirsiniz."

"Ben çok iyiyim, teşekkürler yüzbaşı," diyerek rütbesini anımsattı ona Dimitriy.

"Bakın efendim," diye ısrar etti yüzbaşı, buz tabakasına doğru işaret ederek. "Kale hemen şuracıkta. Bir gece için bile olsa, onun için bundan daha iyi bir yer olamaz."

Dimitriy oraya baktı. Yüzbaşı çok haklıydı. Petro'nun şehrinin tam merkezinde bulunan ve en iyi korunan yeri olan Petro-Pavel Kalesi ve hapishanesi oradaydı. Dimitriy boyun eğmek zorunda değildi. Bu altı adamla rahatlıkla başa çıkabilir ve Yuda'yla ne isterse yapabilirdi. Ama bu altı tane ceset demekti ve Dimitriy kendisinin ve Zimeyeviç'in şehirde bulunduğunun gizli kalmasının daha iyi olacağını biliyordu. Ama kafası hâlâ karışıktı.

"Pekâlâ," diye homurdandı.

Askerlerden biri Yuda'yı ayağa kaldırdı. Yuda bir kaçma şansı arar gibi etrafına bakındı. Dimitriy'in uzağında olursa,

bu o kadar zor olmazdı. Dimitriy elini cebine sokup yarım saat önce katedralde Yuda'nın bileklerinden çıkarmış olduğu kelepçeyi aldı.

"Bunu kullanın," dedi.

Yüzbaşı itaat etti.

"Ve ona dikkat edin. Ne kadar tehlikeli olabileceğini bilmiyorsunuz. Onu en dipteki hücrelerden birine koyun. Kelepçesini de çıkarmayın. Hatta bir pencereye bile yaklaştırmayın." Dimitriy söylediklerinin kulağa sıradan gelmesini ümit etti.

"Kesinlikle, efendim." İsteği yerin gelmiş olan yüzbaşı artık haddini biliyordu.

"Havalandırma için dışarı çıkarmayacaksınız ve benim iznim olmadan kimse sorgulamayacak, anlaşıldı mı? Albay Otrepyev."

"Efendim. Yanınıza muhafız ister misiniz, efendim?"

"Hayır. Böyle iyiyim. Siz devam edin."

Yüzbaşı selam verdi ve arkasına döndü. O ve beş adamı Yuda'yı Dimitriy'in babasının elli yıl önce sürgüne gönderilirken geçtiği Neva Kapısı'na götürmek üzere yola çıktılar. Buzları geçip kaleye ulaşmaları sadece birkaç dakika sürerdi. Kendilerini kimsenin duymayacağı kadar uzaklaştıklarına kanaat getirdiklerinde aralarından biri bir şey söyledi ve kahkahalar yükseldi. Yüzbaşı onlara bağırdı ve yeniden düzen sağlandı. Bu kadar disiplinle ancak bu kadar kısa bir yolculukta hayatta kalabilirlerdi. Kalırlarsa da bunun doğru bir hareket olduğu ispatlanmış olacaktı. Yuda'yı esir olarak tutmak Zimeyeviç ve Dimitriy için bir yüktü – ve sorumluluğu majesteleri alıyorsa, onlar kimdi ki şikâyet edeceklerdi? Eğer hücreye kadar götürebilirlerse, Yuda bile kaçamazdı.

Yine de Dimitriy, Zimeyeviç'e olanlarla ilgilenmekten hoşlanmıyordu. Dönüp geri yürümeye başladı. Rıhtımda, Kış Sarayı'nın tam yanında, karanlık bir siluet onu bekliyordu.

* * *

Mihail'in nerede olduğunu anlaması uzun sürmemişti. Annesi ona buradan söz etmişti – o burada çalışmıştı. Burası Fontanka 16'ydı; zincirli köprünün yanındaki bina; gizli polisin karargâhı. Onun yaşadığı devirdeki adı Üçüncü Şube'ydi, şimdiyse *Ohrana* ama ikisi de aynı kapıya çıkıyordu.

Mihail dinlenmeye çalışmış ve ince döşeğinde yatarken saatler geçmişti. Ona getirdikleri şey yemeğe bile benzemiyordu ama bir daha ne zaman bir şeyler vereceklerini bilmediği için zorla yutmuştu hepsini. Ordu onu bu konuda iyice eğitmişti. Başına ne geleceğini merak ediyordu. En iyi akıbeti düşünmeyi denedi, ona inanmaya çalıştı; inanmak onun gerçek olmasını sağlayacağından değil, en kötüsünü beklemek kendisini ümitsizliğe sürükleyeceğinden. Tamara orada nasıl çalıştıklarını anlatmıştı; ilk görevleri insanın iradesini kırmaktı.

Mihail'in silahı yoktu; bu onun lehineydi. Yanında bir kılıcı vardı ama üniformalı her subayın kılıcı olurdu. Ve o Gök Tepe'de bir kahramandı, aldığı yarayı hâlâ gösterebilirdi. Eli artık neredeyse iyileşmişti ama hâlâ sarılıydı ve sargının altındaki yara izinin görüntüsü hissettirdiklerinden daha kötüydü. Yine de onlara anlatabileceği bir öyküye ihtiyacı vardı. Grandüke bu kadar yakın olmanın sevincine yenik düşerek hemen onun yanına koşup ailesinin orduya verdiği destekten dolayı teşekkür etmek istemiş olduğunu söyleyebilirdi. Böyle yaparsa belki de çok ileri gitmiş olurdu; askerlere daha iyi tayın verilmesi için ricada bulunmak istiyormuş gibi davranmak daha inandırıcı olabilirdi. İkisi de tamamen mantıklı değildi – Konsantin'in gücü daha çok donanma üzerindeydi, kara ordusunun değil ama Mihail'in elinde daha iyisi yoktu. Gününü öyküsüne başka ayrıntılar uydurmaya çalışarak geçirdi ama kimse onu sorgulamaya gelmedi.

Not ve safir hâlâ elindeydi. Değerli taşı ne yapacağını bilmiyordu ama annesinin yazdığı mektubu ortadan kaldırmanın mı kaldırmamanın mı daha iyi olacağına karar vermeye çalışıyordu. O, Mihail'in hikâyesini çürütürdü ama bulurlarsa onu grandüke götürebilirlerdi ve sonunda

Mihail amacına ulaşmış olurdu. Ayrıca, ne kadar kısa olursa olsun, annesiyle babası arasındaki bu son haberleşmeyi yok etmeyi kendine yediremiyordu.

Mihail kilidin içinde dönen anahtarın tıkırtısını duydu ve kapı açıldı. Bir nöbetçi içeri bakıp geri çekildi. Mihail dışarıda bir ses duydu.

"Tamamen güvende olacağım. Onunla yalnız konuşmak zorundayım."

Mihail sorgusuna başlamaya fazla hevesli görünmemek için sandalyesini çevirip duvara bakmaya başladı. Kapı çarpılarak kapatıldı ve bir an sessizlik oldu, bunu hafif bir öksürük takip etti. Mihail arkasına döndü.

Bu, –babası– Grandük Konstantin Nikolayeviç'ti. Mihail ayağa fırlarken sandalyesini devirdi. Konuşmaya çalıştı fakat dili tutulmuş gibiydi. Bunun babasıyla ilk kez yüz yüze geldiği için mi, yoksa böylesine yüksek konumdaki bir Romanov'un karşısında olduğu için mi olduğunu bilemedi. Notu çıkarmak için elini cebine soktu.

"Bunu... bunu okumalısınız," diye kekeledi.

Konsantin başını salladı. "Hayır, herhangi bir şey okumam gerekmiyor. Gözlerinde anneni görmediğimi mi sanıyorsun? Senin her şeyinde... kendimi görmediğimi mi sanıyorsun? Oğlum olduğunu biliyorum."

Mihail'i kucaklamak üzere kollarını açtı ama hareketi rahatlatıcı değildi. Mihail duraksadı. Yetiştirilme tarzı ne kadar alışılmışın dışında olsa da, o hâlâ bir Rus'tu ve bir Rus –piç oğlu bile olsa– bir grandükü kucaklamazdı. Mihail bir anda, hiç yanında olmamış olan babasına aslında ne kadar az önem verdiğini fark etti; o ilgisini çekiyordu ve ileride ondan hoşlanabilirdi ama yüreğindeki acı boşluğu doldurmasını beklemiyordu. Konstantin'in de aynı şeyi hissettiğinden şüphelendi.

Babası kıkırdadı ve Mihail'e elini uzattı. Mihail onun elini sıkıca kavrayıp tokalaştı.

"Görünüşe göre birbirimize çok benziyoruz," dedi Konstantin. "Ama anlat bana. Her şeyi anlat. Daha adını bile bilmiyorum."

Mihail sandalyeyi yerden kaldırıp Konstantin'e yaklaştırdı, o da oturdu. Mihail şiltenin üzerine oturup duvara yaslandı. İzin almadan oturmaması gerektiğini anladığında artık çok geçti ama babası bunu sorun etmedi. Mihail ellilerinin başında görünen adama baktığında kendisinden ufak bir şeyler görebildi ama hâlâ duygusal yakınlıktan çok heyecan hissediyordu. Derin bir nefes aldı, anlatılacak çok şey vardı.

"Adım," diyerek başladı, "Mihail Konstantinoviç Lukin."

"Mihail." Konstantin biraz bunu düşündü. "Başmeleğin adı."

"Aslında değil." Tamara bu konuda her zaman oldukça net olmuştu. "Mihail Maleinos'un ismi olduğu için."

Konstantin yine kıkırdadı. "Romanov'ların koruyucusunun mu? Bunu iyi düşünmüş. Ya Lukin, o nereden geliyor? Annen bir daha mı evlendi?"

Lukin adının anlamı büyüktü: Saratov'a geldiklerinde Tamara ve Mihail'e bakan ailenin adıydı; Aleksey'in en yakın arkadaşının adıydı. Ama Konstantin'in bunu bilmesine gerek yoktu.

"Asıl adım Lukin değil. Ve hayır, annem bir daha hiç evlenmedi."

Konstantin bu son sözlerin ardındaki imayı tahmin etti. "Yani?.."

Mihail babasının gözlerine bakmaktan kaçınarak hızlı hızlı konuştu. "O öldü. Geçen yılın sonunda."

Konstantin ayağa kalkıp odada dolaşmaya başladı. "Anlıyorum. Bana daha önce gelmiş olmanı isterdim."

"Bu kolay değil."

"Biliyorum. Biliyorum. Peki, neden şimdi geldin? Bir şey mi istiyorsun? Para?"

Mihail başını salladı. "Öyle bir şey değil. Bu hâlâ bende, bakın."

Çizmesini çıkardı ve içinden pembe safiri aldı.

Onu Konstantin'e uzattı, o da taşa daha yakından bakmak için burnunun üzerinden gözlüğünü yukarı itti.

"Hatırlıyorum," dedi yumuşak bir sesle. "Kolyeyi bozmak zorunda mı kaldı?"

"Onu ne zaman takabilirdi ki?"

Konstantin özlemle başını salladı. "O da tam böyle söylemişti." Safiri geri verdi ve âna geri döndü. "Paran olabilir. Onun da olabilirdi. Anna Vasilyevna ve çocukların Pavlovsk'da bir *daça*'sı[1] var."

Mihail, Anna Vasilyevna'nın kim olduğunu bilecek kadar söylenti duymuştu. Babasının tek sevgilisinin Tamara olmadığını biliyordu.

"Gerçekten, hayır," diye ısrar etti. "Hâlâ param var – ve orduda bir kariyerim."

Konstantin başını salladı. "Anlıyorum, teğmensin," dedi, Mihail'in üniformasını işaret ederek, "bombacı."

"Grandük Petro Nikolayeviç Taburu. Gök Tepe'deydim."

"Büyük bir zafer. General Skobyelev büyük bir ün kazandı." Konstantin'in sesi generalin yaptığının iyi bir şey olmadığını ima eder gibiydi. Sessizlik oldu. Baba ve oğulun söyleyeceklerinin bu kadar çabuk tükenmesi şaşırtıcıydı. Sessizliği Mihail bozdu.

"Sizden isteyeceğim şey –elbette, tanışmak dışında– biraz bilgiydi."

"Sorman yeterli."

"Üvey erkek kardeşimle ilgili bir şeyler biliyor musunuz diye merak ediyordum."

"Korkarım bu bağlamda biraz daha özgül konuşman gerektiğini biliyorsundur. Birden fazla üvey erkek kardeşin var. Onlardan ikisi grandük."

Mihail bu sözlerde bir sataşma olduğunu biliyordu ama grandüklerin sayısının az olduğunu fark etti. Konstantin'in –Tanrı bilir diğer kaç tane piçle birlikte– dört meşru oğlunun olduğunu herkes biliyordu ama en küçükleri birkaç yıl önce daha on altı yaşındayken ölmüştü. En bü-

1. (Rus.) Rusya'da kır evi. (Ç.N.)

yükleri olan Nikolay Konstantinoviç hâlâ hayattaydı fakat bir skandal sonrasında imparatorluğun ücra köşelerinden birine sürülmüştü. Yasal anlamda hâlâ grandüktü ama babasının gözünde, mevcudiyetini olmasa bile, bu unvanını çoktan yitirmişti.

"Anne tarafımdan olanı kastetmiştim," diye cevap verdi Mihail. "Adı Luka; Luka Miroslaviç Novikov."

"Biliyorum. Biliyorum," dedi Konstantin yatıştırıcı bir ifadeyle, aptalı oynama çabasının yersiz olduğunu fark ederek. "Annen bana ondan bahsetmişti. Ona göz kulak olabilmeyi umuyordum ama korkarım başaramadım."

"Öldü mü?" Yuda ve Dimitriy'in söyledikleri göz önünde bulundurulduğunda, bu sürpriz olurdu.

"Hayır. Hayır." Konstantin cebine uzanıp katlanmış bir kâğıt çıkardı. "Dün seni görür görmez bunu soracağını anlamıştım. Adresi burada."

Mihail kâğıda baktı. Ondan bir şey anlayabilecek kadar iyi bilmiyordu Petersburg'u ama kolayca bulurdu.

"Nasıl göründüğünü bile bildiğini sanmıyorum," dedi Konstantin.

Mihail başını salladı. Konstantin elini cebine soktu ve çıkardığı fotoğrafı ona verdi.

Mihail, Luka'yı pek kendisine benzetemedi ama Tamara'dan biraz bir şeyler vardı. Fotoğraftaki adam otuzlarındaydı, saçları o zamanın modasına göre biraz uzuncaydı fakat düzgünce taranmıştı. Bıyıklıydı ama sakalı yoktu. Yakışıklıydı. Asıl tuhaf olan Konstantin'de onun bir fotoğrafının olmasıydı; fakat fotoğrafın tarzı, geldiği yeri belli ediyordu. O*hrana*'nın dosyalarından alınmıştı.

"O bir suçlu mu?" diye sordu Mihail.

"Bir şüpheli, kanıtlanmış bir şey yok."

"Neden kuşkulanılıyor?"

"Halkın İradesi'ni duymuş muydun?"

Mihail başını salladı.

"Kardeşimin trenini havaya uçurmaya çalışanlar onlardı; Kış Sarayı'nda bir bomba patlatanlar da." Konstantin yükselen sesindeki öfkeyi bastırmaya çalıştı. "Bir düzi-

ne muhafız öldü; sıradan insanlar; tam onların, uğruna savaştıklarını söyledikleri insanlar yani."

"Üzgünüm," dedi Mihail sakin bir sesle.

"Tepki vermemizi istiyorlar ama vermeyeceğiz. Onlara özgürlük vereceğiz –hatta verdik bile– ama kendilerinin almasına izin vermeyeceğiz."

"Yani Luka onlardan biri mi?"

"Onlardan olan bazı kişileri tanıyor; polisler ise Luka konusunda pek emin değil."

"Sanırım onu görmemi istemiyorsunuz."

"O senin kardeşin," dedi Konstantin. "Sana engel olmazdım. Ama tedbirli ol. Bizim kadar çok casusları var, burada bile." Paranoya ima eden bir tavırla etrafına bakındı.

"Burada mı?"

Konstantin ciddi bir ifadeyle başını salladı. "Daha dün bir tanesini tutukladılar, Kletoçnikov adında bir memur. Bu kadar az kişiyi tutuklayabilmiş olmamıza şaşmamalı, onları tam zamanında uyarıyormuş."

"Başkaları da mı var?"

"Kim bilir? Belki de kardeşin sana bunu söyleyebilir." Bir an durdu, sonra konuyu değiştirdi. "Neden aniden çekip gitti?"

Tamara'yı kastettiği açıktı. "Sizinle bir ilgisi yoktu," diye açıkladı Mihail. "Aile sorunu."

"Anne ve babasını bulabildi mi?" diye sordu Konstantin. "Bana onları aradığını söylemişti."

"Buldu." Sadece bundan bahsetmek ve –ne kadar kısa sürmüş ve ne kadar trajik koşullarda gerçekleşmiş olursa olsun– annesinin tattığı mutluluğu anımsamak bile içini ısıtıyordu. "Ama onlarla tanışması çok zaman aldı."

"Gitmesinin nedeni bu mu?"

Mihail başıyla onayladı. Konsantin'in bilebileceği başka bir konuda nabız yoklamanın sırası gelmişti. "Asıl adımın Lukin olmadığından söz etmiştim," dedi. "Gerçek adımı büyükbabamdan aldım. Danilov. Onun ismi Aleksey İvanoviç Danilov'du." Konsantin boş boş bakıyordu. "Aleksandr Pavloviç'in emrindeki bir albaydı."

"Bonaparte'a karşı mı?"

"Ve sonrasında da. Ama sürgüne gönderildi, 14 Aralık' tan sonra."

"Ah! Ve ağabeyimin çıkardığı aftan sonra da geri döndü. Bu, meseleyi açıklar."

"Ondan hiç haberiniz yok muydu?"

Konstantin başını salladı. "Üzgünüm."

Mihail içinde ona karşı bir öfkenin kabardığını hissetti. Büyükbabası Romanov'ları korumak için çok şey yapmış, sürgüne gitmekten kurtulabilmek için açıklayabileceği onca sır varken, yine de sadık kalmıştı. O sırada bu gerekliydi fakat şimdi, aradan yıllar geçtikten sonra, Nikolay'a gerçekten karşı duranlardan farksız kabul edilerek unutulmuştu. Bu utanç vericiydi ama Mihail bir şey söyleyebilecek durumda değildi.

Konstantin ayağa kalktı. "Gitmeliyim. Ama sonra yine konuşuruz."

"Beni burada mı bırakacaksınız?"

Konstantin çok şaşırmış görünüyordu. "Tanrım, hayır. Birkaç saat sonra serbest bırakılacaksın. Anlıyorsun değil mi? Aradan biraz zaman geçmeli."

Mihail başını salladı.

"Nerede kalıyorsun?" diye sordu Konstantin.

Mihail kaldığı otelin adresini verdi.

"Temas halinde olacağım," dedi babası. Kapıya doğru yürüdü ve tam nöbetçiye seslenecekti ki tekrar arkasına döndü. "İçeri girdiğimde okumamı istediğin şey neydi?"

Mihail notu çıkarmak için elini cebine soktu. "Siz arabadayken vermek istediğim şeydi," diye açıkladı ve notu babasına uzattı.

Konstantin onu okudu; uzun sürdüğüne göre, muhtemelen birkaç kez. Sonra başını kaldırıp Mihail'e baktı. "Sence bu onun duygularının adil bir özeti mi? Çok sayıda sevgi dolu anının?"

Mihail başını salladı. "Gerçekte siz daha farklı mı hissetmiştiniz?" diye sordu.

Konstantin başını yana eğdi ve düşündü. "Peki, bir evlat olarak seni sevdi mi?"

Mihail böyle olduğuna inanıyordu ama tanıdığı kadarıyla annesinin sevme yetisi asla nefret etme yetisi kadar fazla değildi. Fakat bunun nedeni Konstantin değildi ve onu bu konuyla meşgul etmenin gereği yoktu.

"Sevdiğini biliyorum."

Konstantin hafifçe gülümsedi. "Kayıp bir baba ancak bu kadarını sorabilir."

Arkasını döndü ve çıktı.

Doğru yöne atılmış bir adımdı; Zimeyeviç'ten uzağa. Üç hafta önce Yuda, bir *vurdalak*'ı hapsetmek için inşa edilmiş bir zindandaydı. Şimdiki hücresiyse sadece bir insanı hapsetmek için yapılmıştı. Oradan çıkmak pek zor olmamalıydı.

Dimitriy ve Zimeyeviç'ten kaçışı tam zihninde tasarladığı gibi gerçekleşmişti. Senato Meydanı'nın altındaki o mahzende gerçekten değerli hiçbir şey yoktu, her şeyi yine başkentte bulunan ama çok daha uygun bir yere taşımıştı. Oradaki aynayı, tam yapmış olduğu şeyi yapabilecek şekilde yerleştirmişti. Dolabı kendisinin ya da başka bir vampirin açmasının pek bir önemi yoktu. Eğer açan kendisi olsaydı sadece gözlerini kapar ve Zimeyeviç ve Dimitriy'in bakmak için oraya gelmesini beklerdi. Aynanın o ikisinde Raisa'daki kadar büyük bir yıkıma yol açabileceğinden kuşkuluydu ama bir an için yönelim kaybına yol açmış ve bu da yeterli olmuştu.

Yuda'nın bir vampirin neden aynada görünmediğini anlaması uzun zaman almıştı; gerçekte bir aynanın o canavarın gerçek, korkunç görüntüsünü yansıttığını, insan ve vampir zihninin benzer şekilde hiçbir şey görmemeyi tercih ederek o görüntüyü engellemeye zorlandığını anlaması. Bir zihni bu kadar korkulan bir gerçeği algılaması için oyuna getirmeyi sağlayan bir aynayı nasıl yapabileceğini akıl etmesi ise daha da uzun sürmüştü. Bunun için gereken kristali, İzlanda Spatını, ithal etmek ve onca büyük bir miktarını bir araya getirebilmek o zaman bile zor

ve pahalı bir girişimdi. Kendi yansımasını bir anlığına bile olsa görebileceği olasılığından duyduğu korku nedeniyle işin son evrelerinin hiçbirini kendisi yapamazdı. Fakat kendi yüzünü gördüğünde Raisa'nın verdiği tepkiyi izledikten sonra artık bunun verdiği zahmete değdiğini öğrenmişti. Ve bunun doğru olduğu da kanıtlanmıştı.

Zimeyeviç ve Dimitriy'in aynaya baktıkları zaman ne gördükleri hakkında hiçbir fikri yoktu. Kendi yansımasına bakma cesaretini hiç bulamamıştı. Belki bir gün.

İşlerin yolunda gitmemesinin nedeni Neva'nın hızlı akmasıydı. Yuda sudan en kısa zamanda çıkabilmek için köprüye ulaşması gerektiğini biliyordu ve oraya yönelmeye çalışmıştı. Dimitriy köprünün ayaklarına sürüklenmiş olmalıydı. Akıntının onu tam da Yuda'nın yoluna çıkarmış olması tamamen kötü şanstı. O devriyenin tam o sırada orada olması da kötü şanstı. Ama sonuçta belki de onun hayatını kurtarmışlardı. Dimitriy'in saldırısını beklemiyordu; hayatta tutmak için onca çaba sarf ettikten sonra Dimitriy onu neden öldürmek istemişti ki?

Özgürlüğüne kavuşabilmek için son şansı kaleye giderlerken karşısına çıkmıştı ama muhafızlar dikkatliydi ve soğuk onu güçsüzleştirmişti. Tam Dimitriy'in emrettiği gibi aşağılarda karanlık bir hücreye atmışlardı onu. Duvarın tavana yakın olan üst kısmında sadece bir tuğla boyutlarında küçücük bir pencere vardı ama bir tehlike oluşturmuyordu. Güneş alçalmıştı ve içeri yansıyan ışık hücreyi her gün en fazla birkaç saat için ziyaret ediyor ve odadaki yolculuğu sırasında Yuda'nın oldukça yukarısında kalıyordu.

Hücre eskiydi –Petersburg'daki en yaşlı yapının içindeydi– ama sağlam inşa edilmişti. Kapısı daha yeniydi ve Yuda onu kırabileceğinden kuşkuluydu. Bu durum onu endişelendirmiyordu; sadece tedbirsiz bir nöbetçinin içeri girmesini beklemesi gerekiyordu, sonra özgür olurdu. Hücrenin bir duvarı boyunca yerden sadece birkaç santim yükseklikte iki su borusu vardı ve duvar boyunca devam ediyorlardı. Birileri düzenli aralıklarla hafifçe boru-

ları tıkırdatıyordu ama şu anda ortalık sessizdi; bu tıkırtının bir kalıbı vardı, belli ki mahkûmlar şifreli bir dil aracılığıyla haberleşiyorlardı. Muhtemelen çoğu siyasi tutuklulardı, bu şifreyi de muhtemelen eğitildikleri sırada, kaçınılmaz olan herhangi bir tutukluluk durumuna hazırlık amacıyla öğreniyorlardı. Petro-Pavel Kalesi ta en başından beri hep bu tip tutuklulara ev sahipliği yapmıştı. Hücre duvarları bunun kanıtıydı, taş yapıya binlerce mesaj karalanmıştı, bazıları uzun, bazıları yalnızca isim veya bir ismin baş harfleriydi.

Bunların tarihi Petro'nun zamanına kadar uzanıyordu. Yetkililer onları sildirebilir ya da üzerlerini boyatabilirlerdi ama bunu yapmıyorlardı. Belki bir tarih algıları vardı; belki de mahkûmların kendilerinden önce oraya ne kadar çok insanın gelmiş ve başaramamış olduğunu görerek demoralize olacağını biliyorlardı; Romanov'lar hâlâ tahttaydı.

Yuda duvar yazılarını inceledi; zamanın daha kolay geçmesini sağlıyor ve onu eğlendiriyorlardı; özellikle de aynı isimlerin ya da isim baş harflerinin farklı tarihlerde, aylarda, bazen de yıllarda tekrar çiziktirilmiş olduğunu gördüğü zaman. Onlardan birini gördüğünde durdu ve yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı.

А.И.Д. – 16.xii.1825

Tesadüf olamazdı bu: A.İ.D – Dekabrist Ayaklanması'ndan iki gün sonra. Bu sadece Aleksey İvanoviç Danilov –Lyoşa– olabilirdi. Kuşkusuz buraya, Petro-Pavel Kalesi'ne gönderilecekti. Neden elli altı yıl sonra şimdi Yuda'nın bulunduğu bu hücreye kapatılmış olmasındı ki? Gerçi yolları çok sık kesişmişti ama artık bu mümkün değildi. Lyoşa öleli uzun zaman olmuştu.

Borulardaki tıkırtı tekrar duyuldu ve Yuda'nın düşünceleri bölündü. Odadaki tek eşya olan yamrı yumru saman şilteye oturdu ve kalıpları ayırt etmeye, onlardan bir anlam çıkarmaya çalışarak dinlemeye başladı. Uygun bi-

limsel yöntemi uyguladığı sürece kolay olmalıydı. Tıpkı babasının söylediği, bazen de öğretmeye çalıştığı gibiydi fakat Yuda'ya iyi hizmet etmişti, şimdi de edecekti.

Yuda'nın babası Rahip Thomas Owen Cain, İngiltere'nin Surrey vilayetindeki Esher'ın bölge papazıydı. Yuda –Richard Llywelyn Cain– 28 Haziran 1778'de Aziz George Kilisesi'ndeki papaz evinde doğmuş ve doğum esnasında istemeyerek annesini öldürmüştü. Richard böyle şeyleri anlayabilecek yaşa geldiğinde babasının annesinin kaybından dolayı pek rahatsızlık duymadığını fark etmiş, kendisi de benzer bir tavrı benimsemişti. Thomas Cain'in cemaati dışında başlıca ilgi alanı bilimdi – özellikle de majestelerinin devasa imparatorluğunun hızla genişlemesiyle birlikte önemi giderek artan denizcilikte navigasyon alanındaki kullanılışıyla ilgili bilgiler.

Thomas boylam sorununun çözülmüş olmasına neredeyse hayıflanıyor gibiydi ve bunun nedeni, çözümü takdir etmemesi değil, çok farklı bir yaklaşımla bu sorunun üstesinden gelmeye çalışırken yıllar harcamış olmasıydı. Ama cesareti kırılmamıştı. Zamanı kesin olarak bilme meselesinin çözülmüş olduğu o sıralarda bile hâlâ zamanı güneşin ve yıldızların konumuyla birleştirerek bir geminin bulunduğu yeri hesaplamak suretiyle bir okyanus yolculuğunu güvenli kılabilecek sayısız karmaşık ölçüm ve hesaplamanın yapılmasına ihtiyaç vardı. Richard beş yaşındayken on üç tane koloni kaybedilmiş ve bu durum bütün ulusta bir şok yaratmıştı ama Thomas bunların navigasyon anlamında asilerinkinden daha fazla kıvraklığa sahip bir tek filo gönderilerek bile geri kazanılabileceğinden emindi.

Çözüm onun "Navigasyon Makinesi" idi; son şeklini aldığında bu, üstündeki eş merkezli çarklar yardımıyla yıldızların konumlarını işaretlemeyi, zamanı ayarlamayı –ve Thomas bu konuda ısrarcı olmuştu– bir rota çizmeyi mümkün kılabilecek, küçük bir sehpa ebadında bir aygıt olacaktı. Richard onunla pek ilgilenmiyordu fakat bu, babasının düşünmek bile istemeyeceği bir şeydi. Thomas

etki gücünü artırmak amacıyla aygıtın her yıl –bazen daha da sık aralarla– daha özellikli ve gelişkin bir modelini çıkarıyor, sonra da küçük Richard'la birlikte bir faytona binip Greenwich'teki Kraliyet Gözlemevi'nin yolunu tutuyordu.

Bazen yolculuk bütün gün sürüyordu; günün üçte birini oraya gitmek, diğer üçte birini geri dönmek ve kalanını da komitenin Thomas'ı huzuruna çağıracağı an gelene kadar oturup beklemek alıyordu. Bazen de randevudan bir gün önce yola koyuluyorlar ve geceyi Thomas'ın ağabeyi Edmund'un yanında, Thames kıyısındaki Purfleet'te geçiriyorlardı. Babası ateşin karşısında uyuklarken Edmund amca, Richard'a satranç oynamayı öğretiyordu. On yaşından sonra Richard ona karşı tek bir oyun bile kaybetmemişti.

Yolculuk ister bir gün sürsün ister iki, Navigasyon Makinesi'nin incelenmesi ve hakkındaki tartışma sadece birkaç dakika sürüyor ve hep aynı şekilde sonuçlanıyordu. Oraya doğru yola çıkarlarken Thomas hep umut dolu olurdu. Richard'la birlikte faytonun penceresinden bakarlar ve o da oğlunun yolda gördükleri bitkiler ve hayvanlarla ilgili sorularını cevaplardı. Ama geri dönüş yolculukları daha kasvetliydi. Thomas görüşmeden hep göstermelik bir neşeyle çıkar, kurulun hoşuna giden noktalardan ve ileri geliştirmeler için yaptıkları önerilerden söz ederdi ama eve dönüş yolculuğunun sonlarına doğru kasvetli bir sessizliğe gömülür, yüzü kızarır, kaşları çatılırdı. Bazen faytonda beyaz pudralı peruğunu çıkarıp yere atar ve seyrelmiş doğal kızıl saçlı başı görünürdü; Richard babasından bu saç rengini almadığı için müteşekkirdi. Böyle karanlık günlerde Richard yanlarından hızla geçip giden dünyayla ilgili sorular sormaması, hatta ona bakmaması bile gerektiğini bilirdi.

Richard'ı cezp eden şeyler astronomi ve matematikten ziyade canlılardı. Başlangıçta babası bitki ve hayvanları incelemenin bir şey kazandırmayacağını söyleyerek onun cesaretini kırmış fakat daha sonra –Richard'ın tah-

minine göre– oğlunun imparatorluğun kaderi açısından ne kadar önemsiz olursa olsun herhangi bir şeye ilgi duymasının hiçbir şeyle ilgilenmemesinden daha iyi olduğunu düşünerek insafa gelmişti.

Öyle olsa da, Thomas Cain küçük oğlunun dünyada sadece Tanrı'nın yarattığı güzelliklerden zevk almasına izin vermeye hazır değildi; o, deneyler yapmalı ve keşfetmeliydi. Richard'ın yaklaşımı da, tıpkı babası gibi, bilimsel ve sistemli olmalıydı. Bir kelebeğin sadece güzelliğine hayret etmek yetmezdi; o yaratığı yakalamak, incelemek ve belgelemek üzere bir kutunun içine iğnelemek de gerekirdi. Bir örümcek ağının matematiksel simetrisi üzerinde kafa yormak yetmezdi; ağı yırtmak ve örümcek onu örerken geçtiği aşamaları kaydetmek gerekirdi; ağa bir sinek koyulmalı ve örümcek onun üstüne çullandıktan sonra mideye indirene kadar geçen zaman da kaydedilmeliydi. Bir sıçanın, çiftçinin ulaşılamayacak olduğunu düşündüğü çuvaldan bir tahıl tanesi çalmak için plan yapmasını ve onu uygulamaya koymasını izlemek kâfi değildi; o yaratık kapanla yakalanmalı ve iç organlarının nasıl çalıştığının öğrenilebilmesi için kesilip parçalanmalı, organları başka hayvanların, sonra da –belki bir gün üniversitede– bir insanın aynı organlarıyla karşılaştırılmalıydı.

Richard önceleri bundan hoşlanmamıştı; yorucu, sıradan bir işti ve mükâfatı azdı ama babasını mutlu etmek ve sopadan kurtulmak onun için yeterince teşvik ediciydi. (Babası "Cain Efendi, sopa hazır!"[1] gibisinden kelime oyunları yapmaktan hiç yorulmazdı). Ama sonradan notları ve ölçümleri daha önce farkına varmamış olduğu bazı genel ilkeleri açığa çıkardığında bir tatmin duygusu hissetmeye başladı: bir örümcek ağının iplikçikleri arasındaki boşluklar onun vücuduyla orantılıydı; bir sıçan kusamazdı.

On bir yaşına geldiğinde Richard artık gözlemleriyle

1. Cain soyadıyla İngilizcede sopa anlamına gelen *cane* sözcüğünün aynı şekilde telaffuz edilmesine dayanan bir kelime oyunu yapılıyor. (Ç.N.)

bir düzine cildi doldurmuştu. Okulda bu tip konular öğretilmiyordu ama orada da iyiydi ve favorisi Latinceydi. Fakat Richard tanrısallıkla ilgilenmiyordu – babası daha okula başlamadan önce onu bu konudan bıktırmıştı ve Richard doğanın ayrıntılı mekanizmalarıyla ilgili ne kadar şey öğrenirse Tanrı'nın onları sadece birkaç gün içinde yaratmış olduğundan da o kadar çok kuşku duyuyordu. Ayrıca, İncil doğru olsa bile, Tanrı tarafından yaratıldığı söylenen şeylerin görkemini bu kadar kısaca atlayıp geçen baştan savmacı aldırmazlığı küçümsüyordu. Denizdeki, havadaki ya da karadaki her hayvana değinmek için altı ayet. Saygı nerede kalmıştı? Mucize nerede kalmıştı? Richard yalnızca bir kelebeğin kanadını anlatmak için altı bölüm yazabilirdi.

Richard'ın dine olan aldırmazlığı kaçınılmaz bir biçimde Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi olan ve dine çok önem veren babasına karşı da bir aldırmazlığa yol açtı. Dahası, oğlundaki bu büyük isteksizlik bir bilimadamı olarak Thomas Cain'in hatasıydı. Greenwich'e yapılan beklenti dolu yolculuklar ve hayal kırıklığıyla dolu süklüm püklüm dönüşler devam ettikçe Richard, babasının tutkusuyla yetenekleri arasındaki farkı giderek daha iyi anlamaya başladı. Aynı şeyi diğerleri de –cemaat üyeleri, piskopos– görebiliyordu ama bu onlarda bir sempati, bu kahramanca kaybedişe karşı bir hayranlık uyandırıyordu. Ama o, *onların* babası değildi ve günün birinde sonlarının onunki gibi olabileceğini düşünerek büyümeleri gerekmiyordu. Richard'ın babasının sorununu çözebilmek için düşünebileceği fazla bir şey yoktu ama en azından onun gibi olmamaya çalışabilirdi.

Fakat 1789'da, Richard daha on bir yaşındayken, Fransız Devrimi her şeyi değiştirdi. Bu, sömürgelerin kaybından daha da dehşet vericiydi; İngiltere'nin yanı başında gerçekleşmişti. Ülkesi aynı ölçüde görkemli olan akran bir monarşiye olanları yavaş yavaş kabullenirken Richard'ın dünyası birçok yönden değişti. Ama bu durumun ona büyük bir pratik yararı oldu.

Devrimden sonraki birkaç yıl içinde binlerce Fransız yurdunu terk edip İngiltere'ye geldi, bir kısmı da Surrey'e yerleşti. Ve bu göçmenlerin arasında Richard ilk kez bir vampirle tanıştı.

IX

Konstantin sözüne sadık kaldı ve Mihail o akşam geç saatlerde Fontanka 16'nın kapısından özgür bir adam olarak çıktı. Doğru oteline gitti ama hiç uyuyamadı. Karanlıkta yatmış tavana bakarken ne hissettiğini anlamaya çalıştı. Ama düşünmeye başladığı andaki yanıtla bitirdiği andaki yanıtı aynı oldu. Çok ama çok basitti.

Hiçbir şey hissetmiyordu.

Konstantin oldukça cana yakın birisi gibi görünüyordu. Mihail onun arkadaşlığından hoşlanmıştı ama ordudaki kısa geçmişi sırasında haklarında bunu söyleyebileceği birkaç insanla tanışmış, çoğundan daha az, bir kısmından da daha çok hoşlanmıştı. Yaşamı boyunca bu olayla ilgili beklentisini önemsiz gibi göstermeye çalışmıştı. Annesi ona kökenini bir gerçek olarak anlatmıştı, kendisini sevindiren ya da gururlandıran bir şey gibi değil. Üstelik Mihail annesinin söylediklerinin doğru olduğundan bile kuşkulanmıştı hep.

Ondan bunun için özür dileyebilme şansına sahip olmayı dilerdi. Kendisi doğmadan önce ölmüş olan büyükbabası Aleksey'e karşı hâlâ daha büyük bir sevgi besliyordu ama bunun nedeni de Tamara'ydı. Ve Aleksey çarını sevmişti; onu Zimeyeviç ve Yuda'nın amaçladığı şeylerden kurtarmıştı. Ona benzemeye çalışmak kahramanca bir hareket olurdu ama öyle yapsa bile bunu büyükbaba-

sının anısının uğruna yapardı, babasına karşı hissettiği bir sevgiden dolayı değil.

Ve bugünkü görevi ailevi bir sevgi hissetmediği diğer bir akrabasını bulmaktı – ağabeyi Luka'yı. O zaman onu neden arıyordu ki? Kaderi çarı hedef alan başarısız bir suikast girişiminde ölmek gibi görünen bu genç adamın hayatına neden başka dertler eklemeliydi ki? Mihail buna karşı bile kayıtsız hissediyordu kendisini.

İlke olarak çarını seviyor ve ona itaat ediyordu ama farklı düşündüğü için Luka'ya karşı bir nefret besleyemiyordu. Mihail yalnızca bir kişiden nefret ediyordu, Yuda'dan. Ve ağabeyini bulmak zorunda olmasının nedeni de buydu: Yuda ve Dimitriy, Luka'dan bahsetmişlerdi. Luka da, doğrudan ya da dolaylı olarak, onu Yuda'ya ulaştırabilirdi.

Mihail ocak ayazında yüzeyi donmuş olan Moika[1] boyunca yürüdü. Nehir biraz kıvrılıyor ve onu hep kabaca şehir merkezinin bulunduğu yöne doğru götürüyordu ama Mihail Aziz İshak Meydanı'na gelmeden saptı ve çok geçmeden kendisini Konstantin'in vermiş olduğu adreste buldu; Maksimilyanovskiy Yolu 15, daire 7

Dvornik'e[2] Luka Miroslaviç'in orada olup olmadığını sordu ama adam yalnızca omuz silkti. Petersburg'daki *dvornik*'lerin yarısının *Ohrana*'nın hizmetinde olduğu rivayet edilirdi; içeri giren çıkanı görürler ve binalarındaki bütün kiracıların isimlerini bilirlerdi. Bu, Konstantin'in Luka'yla ilgili bilgilere nasıl bu kadar kolay ulaşmış olduğunu da açıklardı.

Mihail kıvrılan merdivenden üçüncü kata çıktı ve 7 numaralı dairenin kapısını çaldı. Kapıyı açan adam, Luka olabilirmiş gibi durmuyordu. Yirmili yaşlarının sonlarındaydı ve yanaklarını tamamen kapatmayan düzgün bir sakalı vardı. İnce yapılı ve soluk tenliydi, ince burnunun üstüne bir kelebek gözlük takmıştı.

"Oh!" Gördüğü şeyden dolayı hayal kırıklığına uğra-

1. St. Petersburg'da küçük bir akarsu. (Ç.N.)
2. (Rus.) Rus evlerinde kapı görevlisi veya bina sorumlusu. (Ç.N.)

mış gibiydi. Mihail Petersburg'un yeraltı dünyasına yapacağı kısa ziyaret sırasında taşımayı pek akıllıca bulmadığı için üniformasını giymemişti. Üstünde o yokken mesleğini belli etmediğini ümit ediyordu.

"Başka birisini mi bekliyordunuz?" diye sordu Mihail.

"Aslında öyle."

"Luka Miroslaviç Novikov'u görmeye geldim. Kendisi içeride mi?"

"Burada değil." Adam omzunun üstünden arkasına baktı. Kapıyı neredeyse kapalı tutuyordu ve Mihail –buna yelteniyor olmasa da– itip içeri giremesin diye bütün ağırlığını kapıya vermişti. Bunların hiçbiri masum gibi görünmüyordu.

"Gecikir mi? Bekleyeyim mi?"

"Haftalar önce taşındı. Nereye gittiğini bilmiyorum."

Ardından kapı kapandı. Mihail merdivenlerden inip dışarı çıktı. Çok uzakta değil hemen köşede bir taverna vardı. Mihail bir çay ısmarladı ve 15 numarayı görebileceği pencere kenarında bir yere oturdu. Dudaklarının arasında sigara olmayan tek kişi oydu. Dumanlı ortamda derin bir nefes aldı ve dumanın kokusu ona annesini anımsattı. Onu sigarasız görmüşlüğü pek nadirdi. Saratov gibi ufak bir taşra şehrinde bir kadının kamuya açık alanda sigara içmesi küçük çapta bir skandala neden olmuştu.

Petersburg sakinleri karla kaplı caddede gidip gelirlerken geçen dakikalar daha sonra saatlere dönüştü. Mihail biraz daha çay içti ve öğle yemeği yedi. Nihayet binadan iki kişi çıktığında vakit öğleden sonra olmuştu bile. Adamlar tavernanın bulunduğu yöne doğru yürüdüler ve Mihail onlardan birinin konuşmuş olduğu kelebek gözlüklü adam olduğunu fark etti; şimdi üstünde eski püskü bir paltoyla yıpranmış siyah bir silindir şapka vardı. Daha genç görünen, özenle ayrılmış düz saçlı, kalem bıyıklı diğer adamı ise tanıyamadı. Onda biraz Tatar kanı var gibi görünüyordu. Kesinlikle Luka değildi. Bir saat sonra bir kadının durup *dvornik*'le konuştuğunu gördü. Mihail'e verilenden daha iyi bir cevap aldığı kesindi çünkü içeriye girmeye zahmet etmedi. Tavernaya doğru yoluna devam etti.

Yolun yarısında geldiğinde Mihail onu tanıdı. Dusya'ydı, Rostov'da trende tanıştığı kız; patlayıcılarla uğraşan kız. Mihail'in öğrendikleri göz önünde tutulduğunda, kızın o belirli daireyi ziyaret etmesi pek şaşırtıcı olmazdı.

Mihail başını pencerenin aksi yönüne doğru çevirdi ama Dusya'nın kendisini gördüğünü düşünmüyordu. Hesabı ödemek için tezgâha biraz bozuk para bıraktı, sonra kapıya doğru yürüdü. Dusya, Fonarniy Yolu boyunca güneye doğru gidiyordu, Yekaterininsky Kanalı'na geldiğinde doğu yönüne saptı. Kanalın yanından giden patika Moika'nınkinden daha da çok kıvrılıyordu. Mihail görünmemek için elinden geleni yaparak takip etmeye çalışıyordu ama şehrin yabancısıydı ve tahminine göre Dusya bir *ohranik*'in kendisini takip etmesi olasılığına karşı tetikteydi. Ama Mihail'i ekmeye çalışmadı.

Mihail geçtikleri sırada Nevskiy Bulvarı'nı tanıdı. Dusya'nın yolu kanalı takip etmeye devam ediyordu ama çok geçmeden başka bir suyoluyla birleşti ki, Mihail'in şehrin coğrafyasıyla ilgili sezgileri ona bunun yine Moika olduğunu söylüyordu. En dolaysız yolu seçmemişlerdi. Biraz daha nehir boyunca yürüdüler ve Mihail kendisini bir kez daha tanıdık bir yerde buldu. Mihail'in Fontanka 16'daki *Ohrana* binasından çıktığı anda ilk gördüğü şey olarak hatırladığı bir parka saptılar. Burası Yaz Bahçesi'ydi ama kışın bile görkemli bir güzelliğe sahipti.

Artık daha açık bir arazide olduklarına göre Mihail Dusya'yı daha uzak bir mesafeden takip edebilirdi ve etmeliydi de. Park birbirinden ağaçlar ve çitlerle ayrılan ve düzenli bir şekilde kesişen patikalardan meydana gelen bir ızgara sistemiyle düzenlenmişti. Başka koşullarda Mihail bu patikaları rasgele takip eder ve parkta –gezinen diğer insanlar gibi– Dusya'nın yanından birden fazla kez geçmeyi dert etmezdi. Ama Dusya onu bir kez görmüş olsa da hatırlardı ve birbirleriyle yeniden karşılaşmaları aslında bir tesadüf olmasına rağmen Mihail onun kendisinin burada olduğunu bilmemesini tercih ediyordu.

Dusya parkta fazla uzun yürümedi ve doğrudan bir

adamın oturduğu banka yöneldi. Banka yaklaşırken adam ayağa kalktı. Dusya'nın ellerini tuttu ve öpüştüler. Uzun sürmedi ama Mihail'in onların ilişkilerinin derinliğini yorumlamasına yetecek kadar şefkatliydi. Uzaktan adamın yüzünü göremiyordu ama kim olduğu hakkında tahmin yürütebiliyordu.

Kendisi geldiği zaman da aynı şeyi yapmış olmasına rağmen adam abartılı bir gösteriyle tekrar banktan karları temizledi ve ikisi de oturdu. Konuşmaya başladılar; Mihail çok uzundur durup izlemekte olduğunu fark etti. Bir patikayı takip ederek oradan uzaklaştı ama çok geçmeden diğer bir patikayı izleyerek geri döndü. Yine adamın yüzünü iyice görebileceği kadar yaklaşamamıştı. Şansını denemeye karar verdi. Dusya'nın sırtı ona dönüktü ve sevdiği adam konuşurken sürekli onun gözlerinin içine bakıyordu, o yüzden arkasına dönme olasılığı düşüktü. Mihail onların yanından geçme riskini göze aldı.

Banka doğru yürürken gözlerini patikaya dikti ve soğuktan korunmak istermiş gibi başını omuzlarına doğru çekti. Alacakaranlık çökmüştü ama ortalık hâlâ etrafı görebilecek kadar aydınlıktı. Mihail sadece bir an için başını kaldırıp baktı. Adam tam o sırada ona doğru döndü ve Mihail bir anda ağabeyinin gözlerine bakmakta olduğunu anladı. Onlarda Tamara'ya ait bir şey olup olmadığını söylemek zordu fakat dalgalı saçları ve bıyığı tam Mihail'in polis fotoğrafında gördüğü gibiydi. Aslında belki de biraz daha yakışıklıydı. Bunu babasından almış olmalıydı.

Mihail sadece yürürken bakışları karşılaşmış gibi yoluna devam etti. Az kalsın gülecekti. Dusya'yla trende uyduruverdikleri doğaçlama hikâyenin gerçek olduğu ortaya çıkıyor gibiydi. Nişanlısı olsa da olmasa da Dusya kesinlikle ağabeyinin arkadaşıydı, hatta çok yakın bir arkadaşıydı.

Peki, Mihail neden bu şakayı onlarla paylaşmasındı? O gün yola çıkarken amacı Luka'yla açık açık konuşmaktı ama Dusya'yı buraya kadar takip etmekle artık uydurma hikâyeyi alışkanlığa dönüştürmüş oluyordu. Bu ina-

nılmazdı. Dusya onu gördüğüne memnun olur, Luka ise uzun zaman önce kaybetmiş olduğu kardeşine kavuştuğu için sevinirdi. Mihail neredeyse onlarla konuşacaktı ama hâlâ –babasının ifadesiyle– tedbirli olmak zorunda olduğunu hissediyordu.

Sağa, sonra yine ve yine sağa döndü, bir sonraki kavşakta biraz önce bulunduğu patikaya ulaşacağını biliyordu. Yanlarından geçip gitmeye mi, yoksa bu defa oturup konuşmaya ve nihayet ağabeyiyle arkadaş olmaya mı karar vereceğini hâlâ bilemiyordu. Son köşeyi de dönüp baktı ve bankın boş olduğunu gördü.

Yürütme Komitesi'nin resmî toplantısından beri haftalar geçmişti. Başkan Petersburg'da değildi ama bu arada işler devam etmişti. Mihailov yönetecekti ama tutuklanmıştı. Zaten bir piyondu. Hepsi toplanmıştı ve konuşacak çok şey vardı. İlk sözü Sofia Lvovna aldı. Oradakiler arasında damarlarında en asil kanı taşıyan kişi oydu. Bir zamanlar Petersburg'un askerî valisi olan ve Aleksandr dönemi erken liberalizminin solmaya yüz tuttuğu sırada görevden alınan Kont Perovskiy'nin kızıydı. Sofia mavi gözlerini ve geniş alnını ondan almıştı.

"1880 yılının sonuna doğru Malaya Sadovaya Caddesi'nde bir mülk kiraladık." Sofia'nın konuşması hızlı, vurgulu ve resmîydi. "Sahibi Kontes Megdena ama mülkle doğrudan kendisi ilgilenmiyor. Burası üç bölümden oluşuyor: dükkân, bir kiler ve bir oturma odası."

Bunların hiçbiri başkan için yeni değildi ama bugüne kadar orada bulunanların çoğundan gizlenmişti. Dükkânı başkan seçmişti ve bunu dikkatle yapmıştı ama komitenin geri kalanına hiçbir şey ifade etmeyen ölçütler kullanarak. Daha önce aşağıdaki tünellere inmiş ve onların kendisinin istediği yere çıktığından emin olmuştu.

"Yoldaş Bogdanoviç ve Yakimova," diye devam etti Sofia, "bu mülkü karıkoca kisvesi altında bir peynirci dükkânı olarak işletecekler."

Başkan gözlerini onlara çevirdi. Bu hassas bir seçimdi; onlar birbirlerini seven çift rolünü oynarken fazla ileri gitmez ve işlerinden geri kalacak kadar dikkatleri dağılmazdı. Halkın İradesi'ne mensup çoğu kişi için bu söylenemezdi – Sofia da dahil. Kadınlar bedenlerini ne zaman ve kime sunacaklarıyla ilgili seçimi bir özgürleşme olarak görüyor, erkekler ise bir fırsat olarak kabul ediyorlardı.

"Kobozev adını aldık," diye açıkladı Bogdanoviç.

"Ya peynir işi nasıl olacak?" diye sordu başkan.

Gülüşmeler duyuldu.

"Önemi var mı?" diye sordu Bogdanoviç.

"*Ohranik*'in biri bir peynirci dükkânının hiç peynir satmadığını fark ederse önemi olur!" Başkanın sesi yükselmişti.

Bogdanoviç başını salladı. "Bunu aklımızda tutarız."

"Peki, dükkânın altındaki çalışmalardan ne haber?"

Sofia ayağa kalkmakta olan Kibalçiç'e döndü. Kibalçiç kelebek gözlüğünü çıkardı ve gömleğine silip tekrar taktı. Yine de konuşurken doğrudan başkana, Sofia'ya veya salonda bulunan herhangi birine bakıyor gibi görünmüyordu.

"Kış Sarayı'ndaki patlama başarısız olduktan sonra artık hepimizin doğru miktarda nitrogliserin kullanmamız gerektiğini fark ettiğini düşünüyorum." Kibalçiç taşı gediğine oturtmuştu. Bu operasyonda sarayın her iki katını da havaya uçurabilecek ve çara kadar ulaşabilecek bir patlama oluşturabilmek için daha fazla patlayıcı kullanmaları gerektiği konusunda ısrarcı olmuş fakat sesini duyuramamıştı. Gerçekte bunun bir fark yaratıp yaratamayacağı ise tartışmaya açıktı. "Çok şükür ki," diye devam etti, "bu yöndeki çabalarımız olumlu sonuç verdi. Yevdokya Yegorovna son dinamit lokumlarıyla birlikte Petersburg'a daha dün döndü."

"Peki, nerede o? Niye burada değil?"

Bütün gözler Zelyabov'a çevrildi. Uzun boylu sakallı adam sakin bir tavırla konuştu. "Benim görevim trene refakat etmek ve dinamitin Petersburg'a güvenli bir şekilde

ulaşmasını sağlamaktı. Dusya'nın şu anda nerede olduğu konusunda hiçbir fikrim yok, Luka'nın da."

Haklıydı; Luka da orada değildi ve aralarındaki ilişki göz önünde tutulduğunda ikisinin de orada olmamasının nedeniyle ilgili çıkarsamanın ne olacağı açıktı. Zelyabov Sofia'yla olan ve ikisinin de hiçbir zaman içlerindeki görev aşkını engellemesine izin vermedikleri ilişkilerinin aksine dikkatleri buna çekmişti.

Başkan homurdandı. "Belki de en iyisi böyle; dükkânda olan biteni ne kadar az kişi bilirse o kadar iyi. Peki, ya tünel?" diye sordu.

"Son defa aşağı indiğinizden beri pek iyi durumda değil," diye yanıtladı Kibalçiç. "Düzenlemesi tam dediğiniz gibi oldu, en azından aşağısının. Ama ana tünelde bir kanalizasyon borusuna denk geldik ve lağım neredeyse dükkâna kadar taştı, adeta baştan başlamak zorunda kaldık. Yine de pek iyi gitmiyor. Şiryaev tutuklandığından beri danışacak kimsem de kalmadı. Dürüst olmak gerekirse, hiçbirimiz bu tür işlerde uzman değiliz, özellikle de her şeyi sessizlik içinde yapmak zorunluluğu varsa."

"Bildiğimiz deneyimli kimse var mı?"

Çoğu kişinin cevabın olumsuz olduğunu gösterircesine omuz silkmesi üzerine başkan devam etti. "Çarın Malaya Sadovaya'dan ne zaman geçeceğini tam olarak biliyor muyuz?" diye sordu.

"Birkaç aydır şehir içi yolculuklarını takip ediyorduk," dedi Sofia. "Pazar sabahları Manej'den dönerken genellikle bu yolu kullanması dışında pek düzenli sayılmazlar."

"Genellikle?"

"Eğer bir hafta onu yakalayamazsak ertesi hafta yakalarız. Son zamanlarda kraliyet ailesinin diğer üyelerini de izliyorduk ama ana hedefe odaklanmanın daha iyi olacağını düşünüyorum."

"İzliyorduk derken?"

"Risakov bana yardım ediyordu."

"O güvenilir biri mi?"

Sofia tam yanıt vermek üzereyken başkan elini kaldı-

rıp onu susturdu. Dışarıdaki merdivenden ayak sesleri geliyordu. Bir saniye sonra diğerleri de duydular. Herkes nefesini tuttu. Kapı çalındı: üç tıklatma, sonra bir, sonra iki. Bu doğru işaretti. Kapıya en yakın olan Zelyabov'du. Sürgüyü çekti ve Dusya, ardından da Luka içeri girdi.

"Geç kaldınız," diye söylendi Sofia.

"Takip ediliyorduk," diye açıkladı Luka. "Buraya bir *ohranik* getirmemizi istemezdiniz."

"Emin misiniz?" diye sordu başkan.

"O adamın beni takip ettiğini düşünüyorum," dedi Dusya. "Beni nerede gördü bilmiyorum ama Yaz Bahçesi'ne kadar geldi. Luka onu gördü."

"Onu tanıdınız mı?"

"Ben tanımadım," dedi Luka. "Ama Dusya'ya tarif ettim ve..."

Dusya onun sözünü kesti. "Rostov'dan gelirken trende konuştuğum adam olduğunu sanıyorum."

"İşte bu harika!" diye haykırdı Sofia. "Her şeyi biliyorlardır."

"Sanmam," dedi Dusya. "Trende bana yardım etti; benim için yalan söyledi."

"Neden yapsın bunu?" Sofia'nın sesinde kuşku vardı.

"Kim bilir? *Ohrana*'dan hoşlanmadığı kesin. Belki de sadece, bilirsiniz, benden hoşlanmıştır. O bir askerdi; izinli. Nasıl olduklarını bilirsiniz."

"Neyse," dedi Zelyabov, "bana da öyle geliyor."

"Bugün Yaz Bahçesi'ne gelmesi de sadece tesadüf müydü?" diye sordu Sofia.

"Belki de bir adım ilerleyip benimle iletişime geçmeye karar vermiştir. Ona ismimi söylemiştim."

"Gerçek isminizi mi? Bunu neden yaptınız?"

"Pasaportumu bir *ohranik*'e göstermek üzereydim! Yalan söylerken yakalanmamı mı isterdiniz?"

"Şu adam," diye araya girdi Kibalçiç. "Benim boylarımda mıydı? Sinekkaydı tıraşlı, uzun favorili, kumral, dalgalı saçlı, kahverengi gözlü, sert bakışlı?"

Dusya başını salladı. "Bu o."

"Maksimilyanovskiy Yolu'ndaki daireye gelmişti. Oradan çıktığımızı ve sonra sizin geldiğinizi görmüş olmalı."

"Emin misiniz?" diye sordu başkan.

"*Dvornik* Titov'a sorarım, o görmüştür," diye yanıt verdi Kibalçiç.

"Orada başka kim vardı?"

"Sadece Mihailov."

"Mihailov mu?" Başkan kaygısını gizlemeye çalıştı. Mihailov'un bir zindanın hücresinde çürümekte olduğu düşünülüyordu. Serbest kalmışsa başkanın konumuna bir tehdit oluştururdu.

"Yeni katılan birisi," diye açıkladı Sofia. "Daha çocuk. Aleksandr Dimitriyeviç'le alakası yok. Yararı dokunabilir."

Başkan homurdandı, sonra Dusya'ya döndü. "*Ohranik* olsun olmasın, bir askerin sizi takip etmesi kolaydır."

"Yani burada," dedi Zelyabov, "ya çok zeki bir polis casusu ya da davamıza biraz sempati duyan ve buradaki genç Dusya'ya yardım eden bir asker söz konusu."

"İyisi mi bu adamla ilgili bildiğiniz her şeyi anlatın bize, Dusya," dedi başkan.

Dusya oturdu ve başladı. "O istihkâmcı bir teğmen, bir mühendis. Mayınlar, patlayıcılar ve benzer şeylerle ilgili her şeyi biliyor. Uzun uzadıya anlattı. Bir tünel inşaatını denetliyormuş... neredeydi... biliyorsunuzdur... General Skobyelev."

"Gök Tepe mi?"diye sordu başkan.

"Evet orası," diye doğruladı Dusya.

Başkan arkasına yaslanıp gülümsedi. "Yoldaşlar," diye duyurdu, "sanırım biraz önce uzmanımızı bulduk."

Juniper Hall, Esher'daki Aziz George Kilisesi'nin pek uzağında değil, yalnızca sekiz mil ilerisinde, Leatherhead'in hemen diğer tarafındaydı. Burası 1792'de, Richard henüz on dört yaşındayken, yakın zamanda kendi memleketlerine de geleceğini doğru bir şekilde tahmin ettikleri terörden kurtulmak için İngiltere'ye kaçmış olan bir grup Fran-

sız göçmene kiralanmıştı. O bölgedekilerin çoğu, özellikle de çocuklar için yararlı olmuştu bu. Richard'ın orta derecede başarılı olduğu Fransızca eğitimi, babası ve –Fransızların kendi dillerini konuşurken benimsedikleri telaffuz biçimini düzeltilmesi gereken bir dejenerasyon olarak kabul eden– okuldaki ciddi İngilizler bu dili konuşurken duyduğu şeylerle sınırlıydı. Fransızcayı özenti olduğu için değil, ihtiyacı olduğu için kullanan insanlarla konuşmaya başladığı zaman ona –ve diğer bütün dillere– olan sevgisi çiçek açmaya başladı. Babasından öğrendiği gibi düzenli bir şekilde çalıştı, inceledi, daha önceleri sadece Latince ve İngilizce isimlerini bildiği, bütün mahlukların Fransızca isimlerini sistematik olarak öğrendi ve ezberledi.

Ama Juniper Hall'daki Fransız mevcudiyeti Surrey'in o köşesine dilin ötesinde bir şeyi de getirdi. Ölümü getirdi. İlk ceset Oxshott'tan Chessington'a giden yolun kenarındaki hendekte bulundu. Avrupa'daki vampir takıntısı o sıralarda daha İngiltere'ye ulaşmamıştı ve böylece adamın boynundaki yaralar bir esrar olarak kalırken, onları oluşturan nedenler –Slav bir gözlemci için olduğu gibi– apaçık değildi. Kurbanın kimliği hiç belirlenemedi. Sonunda onun arkadaşlarıyla ters düşen bir çete mensubu olduğuna hükmedildi.

Ama Richard Cain alelacele verilmiş bu tip kararlara itibar etmedi. Sadece ölüm zamanını, yerini ve şeklini günlüğüne not etti ve böyle bir şeyin bir daha olup olmayacağını merak –belki de ümit– etti. Bunun münferit ve tesadüfi bir olay olmadığını varsaymak için nedeni yoktu ama sezgileri ona çok yakında daha fazlasının takip edeceğini söylüyorlardı. Sezgileri doğru çıktı. İki ay içinde dört cinayet daha işlendi. Diğerleri de izledi.

Ölümlerin gerçekleştiği yerler –en uzaktaki bildirimler Crawley ve Guilford'dan yapılmıştı– kabaca bir çemberin üzerinde yer alıyorlardı. Richard bu çemberin merkezinin Juniper Hall olduğunu hiç belirleyemedi ama gerçeği öğrendiğinde şaşırmadı. Bildiği kadarıyla olaylar hep hafta sonlarında, cuma veya cumartesi geceleri ger-

çekleşiyordu. Richard onları bir takvime kaydediyor, haritada yerlerini işaretliyor ve yavaş yavaş ortaya çıkan kalıbı kavramaya başlıyordu.

Kurbanların boğazında yine aynı tip yaraların olduğu başka bir dizi ölüm daha olmasaydı, suçu araştırmaya girişen diğerleri de bütün bunları fark edebilirdi. Aradaki fark ve kafa karışıklığının sebebi bu vakalarda kurbanların insanlar değil hayvanlar olmasıydı.

Richard ise şaşırmamıştı. Ortada bir tek katil olmadığını ama hayvanların –bir köpek, birkaç tavşan, bir kedi ve bir geyik– katilinin insanları öldüren katilden farklı bir yaratık olduğunu çok iyi biliyordu. Bunu biliyordu çünkü hayvanları kendisi öldürmüştü. Bundan –kıyımın kendisinden– bir zevk almamıştı ama katilin ayırt ettirici özelliği olan boyun yaralarını bu kadar büyük bir benzerlikle açabilmek onun için bir sınavdı.

İlk adım cesetlere iyice bakmaktı. Bu zor değildi. İki tanesi Richard'ın babasının kilisesindeki mezarlığa gömülmüştü ve anahtarları ödünç alarak morgdan –tabii kilisenin yanındaki köhne kulübe böyle bir ismi hak ediyorsa– içeri süzülüp gömülmeden önce cesetlere yakından bakmak sorun değildi. Birçok defasında yalnız değildi. İnsan doğasıyla ilgili sonraki düşünceleri bu terimi sorgulamasına yol açmış olmasına rağmen on dört yaşındayken birkaç arkadaş edinmişti. Genelde arkadaşları onu okula gelirken veya giderken yumruklamayan oğlanlardı. Richard çok geçmeden bu barış ortamını sürdürmenin bir yolunun onlara korkunç bir şey göstererek dikkatlerini dağıtmak olduğunu öğrendi. Kesilerek parçalanmış bir kurbağa veya bir sineği mideye indirmekte olan bir örümcek yeterince normal olurdu ama bir cesede –özellikle de bir cinayet kurbanına– bakmak için yapılan bir ziyaret Richard'ı bir hafta ya da daha uzun süreyle onlardan koruyabilirdi. Kendi hesabına da yaraları inceliyor, notlar alıyor ve ölçümler yapıyordu; kısa süre sonra tıpkı babasının öğrettiği gibi davranmaya başlamıştı. Ve yine de hiçbir eyleminde böyle yapmakla "iyi çocuk" olduğu-

na dair bir şey algılamıyordu. Eylemlerini –yanlış anlam yükleyerek– haklı göstermeye çalıştığı bir kendi kendini kandırma durumu içerisinde değildi. Babasının arzularını bir bölge papazının istemeyeceği bir sona doğru eğip büktüğünü biliyor ve bunu bilmek onu hoşnut ediyordu.

Richard'ın kendi dehşet dünyasında gezintiye çıkardığı kişiler sadece okuldaki oğlanlar değildi, bir kız da vardı. Susanna Fowler, Richard'ın babasının evinde kâhyalık yapan Edward ve Lucy Fowler'ın kızıydı. Richard'dan bir yaş büyüktü ve küçüklüklerinde çok ayrı yaşamış olmalarına rağmen Susanna birkaç yıldır ev işlerinin büyük kısmını annesiyle paylaşacak kadar büyümüştü ve böylece o ve Richard, giderek daha fazla birlikte zaman geçirmeye başlamışlardı.

Arkadaş olmuşlardı ve sık sık konuşuyorlardı. Richard ondan, yetiştiği papaz evinin kapalı ortamının dışındaki dünyayı öğreniyor ve arkadaşına kendi dünyasını anlatıyor, tuttuğu günlükleri okuyor ve kilise avlusunun dışına çıkma cüretini göstermeden keşfedebildiği hayvan yaşamlarının dikkate değer çeşitliliğini gösteriyordu. Ona hayvanların nasıl çoğaldığını bile anlatıyordu ama babasından öğrendiği gibi değil –böyle bir konuşma hiç olmamıştı– kendi gözlemlerinden yola çıkarak. Köpeklerle kedilerin yaptığını, tarlalardaki sığırların yaptığını görmüş ve çiftçilerden bu eylemin buzağıların doğumuyla sonuçlandığını öğrenmişti. Susanna'dan insanların da hemen hemen aynı şekilde çoğaldığını öğrendiğinde şaşırmadı. Bu düşüncenin sadece bir tahmin olduğunu varsaymıştı ama doğrulanınca sevindi ve keşfi günlüğüne geçirdi. Bu konudan bahsettikleri sırada Susanna'nın tavırlarının biraz değiştiğini ve yüzünün hafifçe kızardığını fark etti. Kendisi de alışık olmadığı duygular içerisindeydi, bilimsel keşiflerinin verdiği heyecandan biraz daha fazlasını hissediyordu. Bu gözlemlerini de kâğıda döktü.

Ve böylece gece boyunca morgda beklemiş olan iki hasarlı cesedi Susanna'ya göstermek Richard'a oldukça doğal göründü. Oğlanlarla birlikte oraya kalabalık gel-

mişlerdi ama Susanna'yla ikisi yalnız gittiler. İlk defasında Susanna oldukça soğukkanlı kaldı. Richard onun korkusunu gizlediğinden şüphelendi ve boyun bölgesindeki yaralarla ilgili gözlemlerini ayrıntılarıyla ona aktarmaya çalıştı. Susanna yine korkusunu dışarı yansıtmayınca Richard kurbanın başını çenesinden tutarak biraz yukarı çekti ve boynun iç yapılarındaki hasarı iyice görmesini sağladı. Susanna oradan kaçtı. Richard baskı ya da güç kullanmaksızın bir şekilde onu kontrol edebilmeyi başarmış olduğu fikrinin verdiği keyifle bu ânın tadını çıkardı.

Sonra Susanna gelip orada yatan ikinci cesedi de göstermesini istedi. Richard bunu memnuniyetle kabul etti ve bu defa artık Susanna kendini hazırlamış, gücünü ve cesaretini toplamış görünüyordu, öyle ki Richard'ın anlattığı hiçbir ayrıntı onda kaçma isteği uyandırmadı. Yine de birlikte morgdan çıkıp kilisenin soluk renkli taş duvarının gölgesinde birbirlerine baktıkları zaman Richard, Susanna'nın hareketlerinde ve konuşmasında onun hâlâ duygularını gizlemekte olduğunu ima eden bir tutukluk sezdi. Bunu görmek çok keyifliydi.

Sonra bir anda nedensiz öpüverdi kızı. Bunun sebebini açıklayamıyordu ama sadece Susanna'nın hissettiği dehşet duygusuna bağlanabilirdi. Korkusu bu sürprizle birlikte artan Susanna bir an durdu ama sonra Richard onun ellerini başında hissetti. Susanna'nın ağzı açıldı ve nemli dili Richard'ın dudaklarına dokundu. Bu Richard'ın başladığı ama Susanna'nın devraldığı bir öpücüktü. Sadece birkaç saniye sürdü, sonra genç kız geri çekildi. Elleri hâlâ Richard'ın başında, gülümseyerek ona baktı, sonra kıkırdadı ve kaçtı. Üzerinden bir yüzyıl geçmiş olmasına rağmen, bu güzel bir anıydı.

Richard artık cinayet kurbanlarının yaralarını tekrar oluşturabilmeyi sağlayacak kadar bilgi toplamıştı. Bu yaraların en dikkat çekici özelliği, saldırıların neden olduğu bütün o darmadağın görünüme ve tahribata rağmen, her zaman üstlerinde iki kesi noktasının bulunuyor olmasıydı. Bu yaraları taklit edebilmek için Richard'ın aklına he-

men bir çare geldi. İki bıçak alıp sapları birbirininkine dokunacak ve keskin çelikleri birbirine paralel olacak ve aynı yöne işaret edecek şekilde yan yana getirdi. Sonra bir ip alıp birbirine bağladı. İlk uygulamayı bir tavşanın üzerinde yaptı. Yaraları dikkate değer bir kesinlikle yeniden oluşturabilmişti.

Richard tuzağına yem olarak koyduğu hayvanların cesetlerini yerleştirmek için çok daha basit bir kalıp benimsedi, asıl katilin kolayca anlayabileceği bir kalıp. "Zaman seçimi" bağlamında Richard aynı takvime göre hareket ediyor ve sadece hafta sonlarında öldürüyordu. "Yer seçiminde" ise bir çember söz konusuydu, katilin kullandığından çok daha küçük bir çember. Çevresi sadece iki yüz metre kadardı, merkezi ise babasının kilisesiydi.

Richard her hafta sonu bir hayvan öldürüp cesedini bu çemberin bir yerine bırakıyordu. Sonra kiliseye dönüyor ve kilisenin bodrumun yer seviyesinin hemen üzerinde kalan kemerli pencerelerinden birine bir mum yakıp koyuyordu. Kendisi de gidip kilisenin avlusundaki büyük porsuk ağacının dallarının arasına saklanıp bekliyordu.

Katil yalnızca Richard'ın beklediği gibi dengesini yitirmiş, kana susamış bir deli olsaydı, o zaman on dört yaşında bir çocuğun onu kendi başına yakalamaya çalışması da delilik olurdu. Richard gerçekte neyle, yani insandan on kat daha güçlü doğaüstü bir mahlukla uğraştığını bilseydi çabasının ümitsiz olduğunu kabul edip kaçardı. Ama cehaleti onda korku bırakmamıştı. Yoksa bin başka defa da olsa bu ümitsiz bir durum olur, bin başka dünyada Richard bütün kanı emilerek ölür ve bugün olduğu mahluka dönüşmüş olmazdı; belki de ona göz kulak olan kötücül bir ruh vardı. Sebebi ne olursa olsun, Richard şanslıydı.

Yedinci hafta sonunda, cuma gecesi, çalılıkların arasından kıvrılarak giden patikada Richard tuzağa düşürmek için yerleştirmiş olduğu muma doğru sinsice yaklaşmakta olan bir karaltı gördü. Bodrumun girişine birkaç metre kala karaltı durdu ve Fransızca seslendi, "Orada mısın?"

Cevap gelmeyince karaltı neredeyse elleri ve dizleri

üzerinde emekleyerek bodrumun penceresine yaklaştı ve bir daha seslendi. Biraz daha emekleyip elini pervaza koydu ve kilisenin altındaki boşluğa baktı. Richard harekete geçti. Kendisiyle kilise arasında kalan mesafeyi birkaç saniyede aştı ve karaltının üstüne atlayıp bütün gücüyle omuzladı. Hazırlıksız yakalanan rakibi bodruma yuvarlandı. Düştüğü yükseklik en fazla iki metre kadardı ve bir insanın bile zarar görme olasılığı düşüktü ve aynı nedenle bir insan bile kolayca kaçabilirdi. Ama Richard hazırlıklıydı. Mumu yerleştirirken açık bırakmış olduğu demir ızgarayı hızla kapattı ve sürgüsünü çekti. Tutsağını emniyete almıştı.

Karanlık bodrumdan aşağı baktı. Mücadele esnasında mum devrilmiş ve sönmüştü. Dışarıdaki yarımay yeterince parlaktı ama karanlığın içine tam nüfuz edemiyordu. Bu gerekmiyordu da. Birkaç saniye sonra iki el demir çubuklara tutundu, sonra öfkeyle büzülmüş bir yüz ve vahşi bir hırıltıyla aralanan dudakların arasından parlayan uzun, sivri dişler göründü.

İşte tam o anda Richard, henüz bu sözcüğün ifade ettiği şeyi tam olarak kavrayamıyor olmasına rağmen, bir vampirin yüzüne bakmakta olduğunu anladı.

* * *

Bu seksen dokuz yıl önceydi, şimdi Richard, Yuda ismini kullanmayı tercih ediyordu, artık bir vampirdi ve duvarının en üst tarafında küçücük bir pencere olan bir hücrede tutsaktı. Ama oraya tırmanıp gelip geçenlere hırlayacak değildi, bunun bir yararı olmazdı. Yuda'nın hücreden kaçmak, hatta oradan tamamen kurtulmak için daha iyi planları vardı. Ama yardım alabilmesi için onu isteyebilmesi gerekiyordu ve tutukluların devamlı borulara vurarak haberleşmeleri onun kurtuluşu olabilirdi.

İşaretleri analiz etmiş ve en küçük iletişim biriminin –madenî bir cisimle boruya vurularak ifade edilen ve bir arayla birbirlerinden ayrılan– bir sayı çifti olduğunu göz-

lemlemişti. İlk sayı asla beşten, ikincisiyse altıdan büyük olmuyordu. Böylece otuz olasılık kombine edilebiliyordu ve bu da diğer harflerin hemen hemen kopyası olan ve kullanılacak olsalar bile ancak nadiren yararlanılan birtakım harfleri de içeren Rus alfabesinin otuz yedi harfini kapsamaya yakın bir yaklaşımdı. Bütün sistem revizyona hazırdı. Böylece "I" yerine "И", "Ѳ" yerine "Ф", "Ѣ" yerine "Е" ve "V" yerine "В", kullanılabiliyordu. İhtiyaç halinde "Щ" ve "Ш" bile bir tek harf olarak sayılabiliyordu. Sert ve yumuşak sesler –"Ъ" ve "Ь"– göz ardı edilebiliyor, böylece harf sayısı otuza iniyordu. Yuda bir ızgara sisteminde onları alfabetik olarak düzenledi.

	1	2	3	4	5	6
1	А	Б	В	Г	Д	Е
2	Ё	Ж	З	И	Й	К
3	Л	М	Н	О	П	Р
4	С	Т	У	Ф	Х	Ц
5	Ч	Ш	Ы	Э	Ю	Я

İlk önce bunu yerdeki tozların üzerine yazmıştı fakat akılda kalması kolay olduğundan nöbetçilerin görmemesi için çok geçmeden sildi. Bir çift vuruşla her harf ifade edilebiliyordu.

3 ve 5 'П'; 4 ve 6 'Ц' demekti. Yuda'nın ismiyse 2,4 – 4,3 – 1,5 – 1,1 olarak yazılıyordu. Borulardan gelen mesajları dinleyip çözümlüyordu. Hepsinin bir anlamı vardı.

Yuda nöbetçilerin vermiş olduğu teneke bardağı alıp içindeki suyu yere döktü. Sonra boruların yanına çömeldi ve kendi mesajını yazmaya başladı.

X

Cumartesi günü tıpkı cuma gibi Maksimilianovskiy Yolu'na yapılan kısa bir yürüyüş, 15 numaradaki *dvornik*'i başla selamlayış ve merdivenlerden 7 numaralı daireye çıkışla başladı. Bu defa kapıyı tanıdık –bir fotoğraftan ve önceki gün Yaz Bahçesi'ndeki bir bakıştan tanıdık– bir yüz açtı.

"Mihail Konstantinoviç Lukin, sanırım," dedi Luka, Mihail'in içeri girebilmesi için kapıyı daha da açarken.

Dairede başka kimse yoktu. Mihail, Dusya'yı ya da önceki gün oradan ayrıldığını gördüğü iki adamdan birini burada göreceği beklentisi içindeydi ama yarı kardeşiyle yalnızdılar.

"Adımı nereden biliyorsunuz?" diye sordu Mihail. Yanıt yeterince açıktı. Dusya'ya ismini söylemişti; o bir şekilde kendisini görmüştü.

"Adresimi nereden biliyorsunuz," diye karşılık verdi Luka.

"Ortak bir arkadaşımız var."

Bu Luka'nın ilgisini uyandırmış gibi görünüyordu. Bir koltuğa işaret etti ve Mihail oturdu.

"Çay?" diye sordu Luka.

"Teşekkür ederim."

Luka ısınmış olan semaverin yanına gidip iki bardak doldurdu. Mihail etrafını inceliyordu. Ön kapının açıldığı

salon oldukça büyüktü ve oraya bağlanan iki oda vardı. Tek gerçek dekorasyon üç ya da dört renk ucuz boyayla elde edilmişti. İçeride bir divan ve hiçbiri birbirine uymayan birkaç minderli ve mindersiz sandalye olmak üzere bir düzineden fazla insanı rahatça ağırlayabilecek kadar oturma yeri vardı. Mihail bu devrimcilerin sevdiği tek şey varsa onun da buluşup konuşmak olduğunu biliyordu ve burası bu amaç için oldukça uygundu.

Odada eksik olan şey yazılı materyallerdi. Duvarlardaki raflar boştu. Bir çalışma masası vardı ama üstünde semaver dışında bir şey yoktu. Çekmecelerin içini göremezdi ama onların da boş olduğunu tahmin ediyordu. *Ohrana* baskın yaparsa hiçbir ipucu bulamazdı.

"Peki, kim o?" diye sordu Luka, divana oturup sırtını yaslayarak. Sakin görünüyordu, neredeyse eğleniyor gibiydi.

Bu noktada Mihail tam olarak ne diyeceğini bilemedi. Ortak arkadaşın –ortak tanıdığın– kimliği oldukça basitti: Yuda. Ama Yuda'nın o kadar çok farklı adı vardı ki doğru olanını seçmek çok güç olabilirdi. "Yuda" adı pek olası gibi durmuyordu ve Tamara, Mihail'e başka isimler de –Richard Cain, Vasiliy Denisoviç Makarov, Vasiliy İnnokyentiyeviç Yudin– söylemiş olmasına rağmen Luka'nın tanıyabileceği başka isimleri de olabilirdi.

Mihail ile Luka arasında tabii ki başka –herhangi bir arkadaştan çok daha yakın– bir bağlantı daha vardı: anneleri aynıydı. Ama Mihail bunu ifşa etmemeye karar vermişti – ağabeyinin Yuda bağlamında hangi noktada durduğunu öğrenene kadar. Aklına Dimitriy ve Yuda, Gök Tepe'de konuşurlarken duyduğu şeyler geldi. Ancak birkaç sözcüktü ve Dimitriy: "Onunla arkadaş olduğunu biliyoruz... benimle olduğun gibi," demişti. Yuda Dimitriy'le o daha beş yaşındayken arkadaşlık kurmuş ve büyüyüp erkek olurken onun gizli vâsisi olmuştu. Luka'yla olan yakınlığında ne kadar benzerlik söz konusuydu acaba?

"Evlat edinildiğinizi bildiğinizi varsayıyorum," dedi Mihail, konuya biraz dolaylı yaklaşarak.

"Elbette." Luka, Mihail'in bunu biliyor olmasına şaşırmışsa da bunu iyi saklamıştı. "Annem ve babam bana bu konuda hiç yalan söylemedi."

"Gerçek anne ve babanıza ne oldu?"

"Babam 48'deki kolera salgınında ölmüş. Annem de delirmiş. Beni ondan almak zorunda kalmışlar."

Bu, gerçeğe acımasızca yakındı; ona bir yalan uydurmaları belki daha nazikçe olurdu.

"Erkek ya da kız kardeşiniz var mı?" diye sordu Mihail.

Luka başını salladı. Annemle babamın kendi çocukları olmamış."

"Kendinizi yalnız hissetmiş olmalısınız."

Luka öfkesini biraz belli etti. "Bakın, bütün bunların manası ne? Ortak bir arkadaşımız olduğunu söylemiştiniz."

Mihail kafasında oluşturduğu plana göre hücuma devam etti.

"Ben de tek çocuğum, beni annem büyüttü. Ama bir hayırseverin desteğini alacak kadar şanslıydım."

"Kimdi o peki?" Luka'nın gözlerindeki küçük pırıltı onun anlamış olduğunu mu gösteriyordu? Yuda aynı rolü ona da mı oynamıştı?

"Tam ismini kullanmaktan çekinirdi, yaptığı iyiliğin isimsiz kalmasını istiyordu." Tahminen Yuda'nın Dimitriy'i etkilemek için kullandığı yöntemin benzeriydi. "Genellikle ona sadece, 'Vasya Amca,' derim." Mihail'in bildiği takma adlar arasında tek tekrar eden isim Vasiliy'di.

Şimdi Luka'nın tepkisi daha da artmıştı. Oturduğu yerde öne doğru eğildi. "Vasya? Vasiliy?"

"Doğru. Bu ismin size bir şey ifade ettiğini görebiliyorum."

"Belki. Bana biraz daha ondan söz edin."

"O, annemin bir arkadaşıydı," diye açıkladı Mihail. Bundan sonrası artık doğaçlamaydı ama önemi yoktu, Luka oltaya yakalanmıştı. Geriye sadece misinayı sarmak kalıyordu. "Aralarında bir şey olduğunu kastetmiyorum, Vasya öyle biri değildi. Ama benim babamı özlediğimi hemen fark etti ve bu rolü üstlenmeye çalıştı, şehirde olduğu zamanlarda."

Luka başıyla kendisinin de bu deneyimi paylaştığını onayladı.

"Bana oyuncaklar, daha büyüdüğümde de kitaplar alır, tarihi ve dünyayı öğretirdi."

"Dış görünüşü nasıldır?" diye sordu Luka hevesle.

"Dikkat çekici. Onu hemen tanırsınız. Oldukça uzundur, benden biraz daha uzun. Sarışındır; bu çok ayırt ettirici. Saçları uzundur, en azından onun yaşındaki bir adam için."

"Başka?"

"Gözleri gridir. Bazıları gözlerinin soğuk olduğunu söyler ama tanırsanız öyle değildir."

Luka neşesini saklamak ister gibi elini ağzına götürdü ve başını salladı. "Bu o," dedi. "Aynı adam. Vasiliy Grigoryeviç Çernetskiy."

Listeye eklenecek bir takma isim daha. "Onunla nasıl tanıştınız?" diye sordu Mihail, ağabeyinin sevincini geri yansıtmak için.

"Benim öyküm de hemen hemen sizinki gibi; Vasya'nın annemden ziyade babamı tanıması dışında. Ama babam ne zaman iş için uzaklara gitse, Vasya hep bize göz kulak olurdu. Bir keresinde babamın borca battığını da biliyorum, Vasya ödünç para vermiş ve onu kurtarmıştı. Sanırım o ekmeğini topraktan kazanıyor ve onunla nasıl iyi şeyler yapılabileceğini biliyor. Onun gibi daha fazla insan olsa ülkemiz daha güzel bir yer olurdu."

Mihail başıyla onayladı. "Haksız değilsiniz." Onu Yuda'ya karşı olan duygusal bağıyla ilgili olarak hayal kırıklığına uğratacak olmak bir bakıma hüzünlü, bir bakıma da zevkliydi. Er ya da geç yapılmalıydı bu.

"Peki, sonra?" diye sordu Luka. "Vasya size benden mi bahsetti? Beni aramanız gerektiğini mi söyledi?"

"Tam olarak değil. Bir süredir sizden haberdardım. Ve kaderin cilvesine bakın ki bu yılın başlarında Vasya ve ben, ikimizin de Petersburg'a geleceğini öğrendik. Buluşmayı ve sizi birlikte görmeyi planladık."

"Yani... –Luka heyecanlanmıştı– yakında burada mı olacak?"

Mihail yüzünü astı. "Sorun tam da bu. Onu bir türlü bulamıyorum. Şehre benden önce ulaşmış olmalı ama kalacağını söylediği otele ve kulübüne uğradım, ondan hiç haber yok. Sizinle temasa geçip geçmediğini merak ediyordum."

İşte şimdi ortadaydı artık; Mihail'in Petersburg'a gelmesinin nedeni; kendisini Yuda'ya ulaştırabilecek bir ipucu bulabilme ümidi.

Luka divanda arkasına yaslandı ve ümitsiz bir ifadeyle ellerini yukarı kaldırdı. "Kulağıma hiçbir şey gelmedi. Geleceğini bildirmek için yazmadı bile, ki genelde böyle yapar. Başının dertte olabileceğini mi düşünüyorsunuz?"

"Korktuğum bu." Korkunun ötesinde bir şeydi. Yuda Dimitriy'in tutsağıydı. Kaçmış olduğunu düşünmek için bir neden yoktu ama Petersburg'a gelmiş olabileceklerini düşündüren çok şey vardı, özellikle de Luka'nın orada yaşıyor olması.

"Ne yapabiliriz?"

"Gözümüzü dört açmalıyız. Petersburg'u benden daha iyi biliyorsunuz. Burada bir evi veya kalabileceği başka bir yer var mı?"

Luka düşündü, hatta belki biraz fazla uzun düşündü, sonra başını salladı. "Bildiğim bir yer –sabit bir yer– yok."

"Büyük Konyuşennaya Caddesi'nde bir yerden bahsetmişti. Bir zamanlar Aleksey'in eviymiş ama Yuda, Aleksey'in karısı ve oğluyla birlikte onu almayı başarmış."

Luka başını salladı. "Hayır, orayı yıllar önce sattı ve o zamanlar bile orada hiç yaşamadı."

"O zaman beklemekten başka yapabileceğimiz bir şey yok. Eğer buradaysa ve ona bir şey olduysa eminim ki kulağınıza gelir."

"Sizinle nasıl temas kuracağım?"

"Kaldığım yer burası." Mihail ona üstünde kaldığı otelin adresi yazılı olan bir kart uzattı. "Bir şeyler öğrenirsem ben de sizi ararım." Ayağa kalkarak gitmeye hazırlandı.

"Bir şey daha, Mihail Konstantinoviç," dedi Luka, ayağa kalkarken. Sesi biraz sertleşmişti.

"Buyrun."

"Vasya'yı kastederek ortak bir arkadaşımız olduğunu söylemiştiniz ama öyle görünüyor ki bir tane daha var."

"Bir tane daha mı?"

"Dusya."

"Dusya?"

Luka kanmadı. "Aptalı oynamayın. Dün onu takip ettiğinizi biliyoruz. Yaz Bahçesi'nde sizi gördüm."

"Ah!" Mihail utanmış gibi yapmaya çalıştı ama başarılı olup olmadığını bilemedi.

"Demek beni gördünüz. Yazık."

"Neden?"

"Eh, Dusya'nın size ne söylediğini bilemem ama biz birkaç gün önce Rostov'dan gelen trende tanıştık. Ne çare ki bu genç ve çekici kadının cazibesine kapılmaktan kurtaramadım kendimi; sizi temin ederim ki beni cesaretlendirecek bir davranışta bulunmadı. Tam da sizin yaşadığınızı bildiğim evi ziyaret ettiğini gördüğümde ne kadar şaşırdığımı tahmin edersiniz. Ama yine de onunla tekrar karşılaşmayı arzu ettim."

"Ve takip ettiniz. Peki, neden onunla konuşmadınız?"

"Bu daha akıllıca olurdu. Ama Vasya'nın ortadan kaybolması beni endişelendirmişti. Dusya'yı sizinle birlikte gördüğüm zaman –o zaman sizin kim olduğunuzu bildiğimden değil– onun zaten bir âşığı olduğunu düşündüm ve bu yöndeki bütün eğilimlerimi bir yana bıraktım." Mihail ara verdi. Bu apaçık tesadüfe daha önce tepki vermesi gerekirdi. "Umarım o, sizinle aramıza girmez. Vasya buna çok üzülürdü." Mihail içinden yükselen gülme isteğini bastırdı – son cümlesi bel altına vurmaktı.

Luka yüzünde pek inandırıcı olmayan bir gülümsemeyle elini uzattı. "Bunun sorun olacağını düşünmüyorum," dedi.

Tokalaştılar ve Mihail oradan ayrıldı. Yuda'ya götüren dolaysız bir ipucu yakalayamamıştı ama zaten bunu beklemiyordu. Yine de Luka bağlantıları olmayan bir adam değildi. Yuda Petersburg'da bir yerlerdeyse, belki de Hal-

kın İradesi'nin ondan haberi olurdu. Değilse, başka bir bağlantı –Dimitriy aracılığıyla– her zaman vardı. Luka'nın, dayısının varoluş biçimini tahmin etmesi bile düşük olasılıktı ve Mihail eline fazla güvenip vaktinden önce bundan söz edecek değildi.

Caddeye inip oteline doğru yola çıktı. Yemek saati yaklaşıyordu. Önceki gün bir şeyler yediği tavernanın önünden geçti ama oranın mutfağını tercih etmedi. Şehirde daha iyi yemek yiyebileceği yüzlerce yer olmalıydı. Kapının önünden geçtiği sırada, ağır kahverengi paltosu ve çenesinin altında sıkıca bağlanmış *uşanka*'sıyla[1] bir adam dışarı çıktı. Mihail'in aksi istikametine doğru caddeye bakıyordu fakat sonra diğer yöne, Mihail'e doğru yürümeye başladı ve ona öyle bir tosladı ki, Mihail az kalsın karların içine yuvarlanıyordu. İkisi de özür diledi ve yollarına devam etti.

Daha on adım atmamıştı ki Mihail bu küçük kazayı tekrar zihninde canlandırdı, sonra göğsünün üzerinde hissettiği hafif ve gereksiz basıncı anımsadı. Cüzdanının hâlâ yerinde olduğunu görünce rahatladı. Onu dışarı çıkarıp açtı. Kâğıt rublelerinin hepsi yerli yerindeydi. Bir yankesicinin onları alıp boş cüzdanı tekrar yerine koyabileceğini düşünmek pek inanılır bir şey değildi ama yine de kontrol etme ihtiyacı hissetmişti. Cüzdanını cebine soktuğu sırada oraya fazladan bir kâğıt yerleştirilmiş olduğunu fark etti. Adam yankesicilik yeteneğine sahipti ama onu bir şey almak için değil vermek için kullanmıştı.

Mihail notu açtı ve onun bir çağrı olduğunu gördü; babasından gelen bir çağrı.

* * *

Kendi mesajlarını göndermeye, sonra da gelenleri dinlemeye başladıktan sonra Yuda, sadece Petro-Pavel Kale-

1. (Rus.) Kulak koruyucu kısımları da olan bir tür kürk kalpak. (Ç.N.)

si'nde değil, bütün Petersburg'da olan biteni öğrenmeyi başarmıştı.

Içeride bir şekilde Halkın İradesi'yle bağlantılı olan en az yirmi mahkûm, adi suçlardan hüküm giymiş olanlar ve hedefleri Halkın İradesi'ninkilere benzeyen ama bağımsız birtakım örgütlere mensup birkaç kişi vardı. Bunların hiçbirinin –diğer devrimci örgütlerin ise zerre kadar bile– şifreyi öğrenmesine izin verilmiyordu ama Yuda'nın onlardan birkaçının şifreyi kırabilecek kadar kıvrak zekâya sahip olduğu konusunda kuşkusu yoktu. O bunu bir gün içinde başarmıştı ve bundan daha uzun bir süre için hapsedilmiş olan bir sürü insan vardı içeride.

Yetkililerin de şifreden bir şeyler anlaması hayal gücünün sınırlarının pek ötesinde değildi; aslında anlamaları neredeyse zorunluydu. Kaledeki mahkûmlar görece rahat bir şekilde haberleşebilmelerine rağmen, mesajların içeriye ve dışarıya iletilememesi kimsenin işine yaramazdı. Zincirin bir noktasında dış dünyaya haber taşıyacak yozlaşmış bir nöbetçinin bulunması lazımdı. Ama bu, tutukluların dikkatli olması gerektiği anlamına geliyordu; borulara vurma eylemiyle oluşturulmuş basit şifrenin altında başka hile katmanları da vardı. Gerçek kimliklerin yerine takma isimler kullanılıyordu, hem devrimciler hem de ulaşmaya çalıştıkları kişiler için. Bir zamanlar Yuda bunların çoğunu bilirdi ama Türkmenlerin elinde uzun süre hapis kaldığından dolayı gelişmelerin uzağında kalmıştı. Yine de önemli bir şeyin hazırlanmakta olduğunu ve yakında Aleksandr'ın yaşamına yönelik yeni bir saldırı olacağını söyleyebilirdi.

Ama Yuda'yı en çok endişelendiren şey bu değildi; susamaya başlamıştı. Dimitriy ve Zimeyeviç'in Moskova'da kendisine o genci ikram ettikleri yetersiz ziyafetten beri hiç beslenmemişti. Ondan öncesinde de Gök Tepe'den beri hiçbir şey yoktu. Kaledeki muhafızlar günde iki kez yemek veriyorlardı ama bu onun işine yaramıyordu. Henüz kendisini çok zayıf veya uyuşmuş hissedeceği bir noktaya ulaşmış değildi ama bu er geç olacaktı. Dışarı çıkmalıydı.

Esher'da babasının kilisesinin altına hapsetmiş olduğu vampirle de benzer bir sorun çıkmıştı karşısına. Yakaladığı varlığın insan olmadığını keşfettiğinde ilk içgüdüsü onu öldürmek olmuştu. Hâlâ neyin iyi, neyin kötü olduğuna ilişkin içgüdüsel bir anlayışa sahip olacak ve ikincisinden tiksinecek kadar gençti ama ilk sorunu bir mekanizma keşfetmek olmuştu. Vampirlerle ilgili bilgisi çok azdı. Gün ışığının onlara zarar verebildiğine dair efsaneler duymuştu ama bazı hikâyelere göre, bu ölüme yol açarken, diğerleri gayet açık bir biçimde sadece canavarı güçten düşürebildiğini söylüyorlardı. Yaratık gündüz saatlerinde kilise bodrumunun karanlık bir köşesinde gizleniyordu ve o yüzden Richard gün ışığının onun üzerindeki etkisiyle ilgili deney yapma fırsatını hiç bulamamıştı, sadece güneşten korktuğunu biliyordu o kadar. Ama yaratığı öldürürken karşılaşabileceği zorlukları fark ettiği zaman bunun gerekliliğini de sorgulamaya başladı. Babasının yaklaşımı hâlâ egemendi; sıçan ve kelebek, öldürmek için değil üstlerinde araştırma yapmak için öldürülürdü. Canlı bir örnek, ölü bir örnekten daha fazla bilgi sağlayabiliyorsa, o zaman hayatta bırakılmalıydı.

Richard canavarı yakalamak için kullandığı küçük pencereyi tahtalar çakarak kapattı ve ona kilisenin içinden ulaşma yolunu seçti. Babası hiç mahzene inmezdi ve canı istese bile bunu yapamaması için Richard anahtarları da çaldı. Giriş yeri, kilisenin orta sahınının ilerisinde ve yörenin asillerinden Pelham ailesinin halkın arasına girmeden dua edebilmesini sağlayan ayrı bölümün karşısında bulunan üç katlı vaiz kürsüsünün arkasındaydı. Richard'ın babası vaaz verdiği sırada kürsünün en üst katından, İncil okuduğu sırada orta katından ve idaresindeki bölgeyle ilgili daha dünyevi bildiriler yapacağı zaman da alt katından, doğrudan insanlara hitap edebiliyordu. Bu en alt katın arkasından başlayan merdivenden aşağı inince karşınıza ahşap bir kapı çıkıyor, onun arkasında da bodruma açılan bir demir kapı bulunuyordu. Richard bu ikisinin arasında oturup elindeki örnekle güven içinde konuşabiliyordu.

Ancak iki gün sonra sorularına yanıt alabilmeye başlamıştı.

"Evet, ben bir vampirim."

İngilizcesinde ağır bir Fransız aksanı vardı ama Richard zaten giyinme tarzından onun milliyetinin bu olduğundan kuşkulanmıştı.

"Adın ne?"diye sordu.

"*Je suis Honoré Philippe Louis d'Évreux, Vicomte de Nemours.*"[1]

"Juniper Hall'da mı kalıyorsun?" diye İngilizcede ısrar etti Richard.

"Görünüşe göre artık kalmıyorum."

Richard gülümsedi. "Ama kalıyordun?"

Vicomte başıyla onayladı.

"Ne zamandır vampirsin?"

"On iki yıl oldu."

Richard bunu günlüğüne not etti. "Peki, ondan önce normal bir insan mıydın?"

"*Oui.*"[2]

"Peki, nasıl dönüştün?"

Richard ara sıra sorular sorarak ama genel olarak onun istediği gibi anlatmasına izin vererek Honoré'nin öyküsünün bütün ayrıntılarını kâğıda döktü. Bu hırpalanmış alıştırma defteri Yuda'nın vampirlerle ilgili araştırmalarını içeren devasa koleksiyonunun ilk cildini oluşturacaktı. Bulabildiği her fırsatta Honoré'nin tuhaf yaşamını öğrenebilmek için aşağı iniyordu. Babası onun yokluğunu hemen hemen hiç fark etmiyordu. Sadece Susanna son zamanlarda davranışlarının tuhaflaştığından söz ediyor ama Richard ona hiçbir şey söylemiyordu. Bir ara onu sırdaşı yapma isteği duymuştu fakat öpüştüklerinden beri Susanna'nın kendisi üzerinde sahip olabileceği güçten korkmuş ve ona karşı ihtiyatlı davranmaya başlamıştı.

İki hafta sonra Honoré'nin beslenme sorunu ortaya

1. (Fr.) Ben, Nemours Vikontu Honoré Philippe Louis d'Évreux'yüm. (Y.N.)
2. (Fr.) Evet. (Y.N.)

çıkmıştı. Tam da normal sorgunun ortasında. Honoré, Richard'a daha önce hiçbir şey sormamıştı ve sözcükler ağzından dökülürken talepten ziyade rica gibi geliyorlardı kulağa.

"Beni besle."

Richard bu konuyu düşünmeye başlamıştı bile. Her biri artan bir risk ve artan bir heyecan beklentisiyle birlikte olan bir dizi çözüm vardı.

"Hayvan kanı işe yarar mı?" diye sordu Richard.

Honoré başını salladı. "Onu denedim. Zorla yutabiliyorum ama açlığımı gidermiyor. Belki başkaları ona tahammül edebilir ama ben edemiyorum."

"Ne kadar gerekiyor?"

Vampir omuz silkti. "Ne bulursam. Düzenli olursa biraz, ara sıra olursa çok."

"Benim kanım olur mu?"

"Tabii. Buraya gel ve boynunu demirlere yasla."

Richard kıkırdadı. "'Ben biraz kan çekip sana verirsem,' demek istemiştim."

"O zaman ne zevki kalır?"

Richard çift bıçaklı aletini çıkardı. Artık vampirin dişlerini taklit etmesine gerek yoktu ama ona bayılmıştı ve açtığı yaraların kendisinin benzersiz imzası olduğundan dolayı gururluydu. Bıçaklardan biriyle sol elinin ayasını çizdi ve sızan kanı bıçağın üstüne sürdü. Kanlı bıçağı tuttuğu elini öne doğru uzatarak azami dikkatle Honoré'ye yaklaştı.

Vampir homurdandı. "Biraz derken... iyisi mi gücünü boşa harcama da, bana daha büyük bir av bulmak için kullan, Cain."

Richard buna gücünün yeteceğinden kuşkuluydu ama o kurnazdı. Babasının şaraplarından bir şişe çaldı. Brandy daha çok işe yarardı ama onun yokluğunu fark ederlerdi, öte yandan papaz evinin altındaki mahzen ağzına kadar şarap doluydu.

Richard uygun bir kurban bulana kadar iki gün daha geçti. Honoré devamlı olarak gelişme olup olmadığını so-

ruyordu ama Richard ona sabırlı olmasını söyledi. Sonunda bir adam gördü, Portsmouth Yolu'nda yürümekte olan bir sokak serserisiydi bu. O ağır ağır yürürken Richard onu izledi ve sonunda adam gece uyuyabileceği bir yer bulup oturdu. Richard da gidip onun yanına oturdu ve sohbet etmeye başladı, sonra ona şarap ikram etti. Adam istekle içiyordu ama Richard onun alkol tüketebilme kapasitesini azımsamıştı. Bütün bir şişeyi içerse sızıp kalacağını ümit etmişti ama adamın içmesi sadece daha fazla konuşması ve tutarsızlaşmasıyla sonuçlandı.

Bu durum sonuçta işleri kolaylaştırdı. Richard'ın bilincini yitirmiş bir adamı kiliseye kadar götürmesi zor olurdu ama şimdi yapacağı tek şey ona daha fazla şarap olan bir yer bildiğini söylemekti ve böylece zavallı budala mutlulukla kendi ölümüne koştu. Kiliseye geldiklerinde Richard onu aşağı indirdi ve sonra anahtarları ararmış gibi yaparak kilitli kapıya doğru işaret etti.

"Hepsi orada içeride," dedi cesaret verici bir ifadeyle. "Bir bak."

Serseri, sakalını demir çubuklara yaslayıp dikkatle içeri baktı.

Honoré saldırdı.

Richard bir yere oturdu ve not almaya başladı. Vampir onu eline geçirdikten sonra adamın artık yapabileceği bir şey yoktu. Honoré rahatça içebilmek için elleriyle onun başının arka tarafından tutup boynunu çubuklara bastırdı. Adam taş duvarları yumrukluyor ve ayaklarıyla tekmeler savuruyor fakat kanı emildikçe gücü giderek azalıyordu. Biraz sonra kendinden geçti. Vampir bırakınca adam çuval gibi yere yığıldı ve başını zemindeki taşlara çarptı.

"O bedene ihtiyacım var," diye tısladı Honoré.

Richard biraz düşündü. Kurbanın bedenini ona verebilmenin tek yolu kapıyı açmaktı ama bu budalaca bir risk olurdu. Fakat vampirin ne yapacağını görmeye de can atıyordu. Tutsağını biraz daha iyi sınırlayabilmiş olmayı dilerdi. Ağır bir zincir ve asma kilit hazırdı ama ye-

terince yaklaşabilmek için güvenli bir yol bulamıyordu. Elindekiyle yapabileceğinin en iyisini yapmaya karar verdi.

"O zaman kapıdan uzaklaş," dedi. "Geriye çekil ama seni görebileceğim bir yere."

Vicomte itaat etti. Richard gözlerini ondan ayırmadan ve kendisine doğru yapacağı her türlü hamleye hazırlıklı bir şekilde kapının kilidini açtı ama böyle bir şey olmadı. Richard serserinin vücudunu çekerek ileriye doğru tekmelemeyi başardı ve o sırada adamın henüz hayatta olduğunu gösteren hafif bir homurtu duydu. Onu içeri sokar sokmaz hemen gidip kapıyı kapattı ve kilitledi. Honoré hemen oraya doğru koştu ve adamı gölgeye doğru çekti. Richard vampirin onunla ve sonradan getirdiği diğer kurbanların bedenleriyle ne yaptığını hiç öğrenemedi. Sonradan gözlemleri ve kişisel deneyimleriyle çoğu vampirin insan etinin tadını kandan bile daha lezzetli bulduğunu öğrendi.

Richard geceyi yemeğiyle geçirmesi için Honoré'nin yanından ayrıldı ama uyumaya gitmedi. Bütün gece boyunca okudu ve bir vampirin beslenme şekliyle bir örümceğin bir sineği yeme şeklini birbirleriyle karşılaştırarak aradaki benzerlikleri ve farkları not etti. Bunların hepsi büyüleyiciydi.

Richard elindeki örneği kilisenin bodrumunda iki yıl kapalı tuttu, onu savurganca olmamakla birlikte düzenli olarak besledi. Yoldan geçen, kimsenin aramayacağı gezginler bulması her zaman kolay olmuyordu ama Richard'ın hayal gücü zengindi. Okuldaki arkadaşları onun korkunç bir şey görmek üzere kiliseye gelmeleri yönündeki davetlerini artık kabul edilmeye değer buluyorlardı. Richard onlara gördüklerini, hatta nereye gittiklerini bile kimseye söylemeyeceklerine dair söz verdiriyordu. Böylece geri dönmedikleri zaman kimse ondan şüphelenmezdi. Richard kapıyı açıp okul arkadaşını içeri alıp karanlığa doğru yönlendirirken Honoré hep uzakta bekliyordu. Richard sıklıkla onların akıbetini görmüyor, sadece vaiz kürsüsün-

den inen merdivenin bir basamağına oturup içeriden gelen çığlıkları dinleyip mutlu oluyordu.

Fakat bütün bunlar olup biterken Richard içindeki dehşet duygusunu zor dizginliyordu. Honoré hakkında ne kadar şey öğrenirse tutsağının ne kadar tehlikeli ve onu yakalayabilmiş olmakla ne kadar şanslı olduğunu daha iyi anlıyordu. Honoré kaçmayı planladığı yönünde bir ipucu vermiyordu ama Richard böyle olduğunu biliyordu – *kendisi de* öyle yapardı çünkü.

Zaman geçtikçe Richard daha hırslı oldu, kurbanları sadece Honoré'nin susuzluğunu gidermek için değil, kendi görülecek hesapları için de kullanıyordu. Okuldaki bütün oğlanlar arasında en çok nefret ettiği kişi Charles Armitage'dı. Bir zamanlar ikisi arkadaştı ama yaşamının bir noktasında Charles sosyal başarıya ulaşmanın en iyi yolunun sürüye katılmak olduğuna karar vermiş ve Richard'ın doğaya olan büyük ilgisini paylaşmamış, aksine alaya almıştı. En kötüsü de ikiyüzlülüğüydü, topluluk içindeyken Richard'ı kışkırtıyor ama yalnız olduklarında doğanın ihtişamından bahsetmeye bayılıyordu. Bu onun mahvına neden olacaktı, az kalsın Richard'ın da.

Richard diğerlerine yaptığı gibi onu da kilisenin mahzenine indirmek üzere ayarttı. Kapıya gitti ve Honoré'nin nerede olduğunu görmek için içeri baktı. Bir an sonra karanlığın içinde ve güvenli bir mesafede, vampirin Richard'ın elindeki lambanın ışığıyla parlayan gözleri göründü. Richard kapıyı açtı ve ona daha önce morgda görmüş olduğu her şeyden daha fazla heyecanlandıracak bir şey göreceğini vaat ederek önden yürümesini söyledi. Konuşurken gözucuyla yakınında bir hareket fark etti. Ve o anda yapmış olduğu hatayı anladı. Görmüş olduğu gözler her kiminse, Honoré'nin gözleri değildi ve onlarda yaşam ışığı da yoktu; Richard vampire inandırıcı bir kopya oluşturabilmesi için yeterince malzeme sağlamıştı.

Honoré hızla atılıp kapıyı Richard'a doğru çarptı ve taş duvarla kapının arasına sıkışan Richard'ın nefesi kesildi. Baskı azalınca Richard yere yığıldı. Vampir dişlerini

çıkarmış tepesinde bekliyordu. Richard sürünerek uzaklaşmaya çalıştı ama pek fazla ilerleyemedi. Yine de, kaçamayacağından emin olan Honoré onun hareket etmesine izin verdi. Richard sadece pencerelerden gelen gün ışığıyla aydınlanan yukarıdaki kiliseye ulaşmanın yeterli olacağını biliyordu, o zaman kurtulurdu. Ama bunu Honoré de biliyordu. Vampir, Richard daha merdivenin en alt basamağına bile ulaşamadan sıçrayıp onu yere yapıştırdı; Honoré gözlerine bakarken Richard onun nefesinin pis kokusunu yüzünde hissetti. Böyle bir anda bile Richard, böylesi pis bir kokunun mahlukun beslenme tarzıyla nasıl bir ilişkisinin olabileceğini ve aradaki bağlantıyı anlayabilmek için nasıl bir deney yapması gerektiğini merak etti.

"Beni öldürmeliydin, Cain!" diye hırladı vampir.

Ağzını kocaman açıp sivri dişlerini gösterdi ve onları Richard'ın boynuna geçirmek üzere başını kaldırdı. Richard başını çevirdi ve gözlerini kapamaya çalıştı ama merakı onu hâlâ bakmaya zorluyordu; ölüm ânında bile bir şeyler öğrenmeye çalışıyordu. Ama Honoré saldırıya geçmedi. Başı geri düştü. Hafifçe inledi ve bir an dondu, gözleri derin düşüncelere dalar gibi kapandı. Ardından Richard'ın üzerine yığıldı. Arkasında Charles duruyordu, elinde biraz önce vampirin kafasına indirmiş olduğu kocaman bir taş parçası vardı. Bu bir insanın kafatasını parçalayabilir ve onu ânında öldürebilirdi ama Richard, o darbenin bu durumda aynı etkiyi yapabileceğinden kuşku duymasına yetecek kadar şey biliyordu. Saniyeler içinde Honoré'nin vücudunu üstünden itip ayağa kalktı ve bu sırada yaratığın ölmemiş olduğu da doğrulandı.

Richard, "Çabuk!" diye bağırdı Charles'a. "Onu tekrar içeri çekelim."

Charles'ın o taş parçasını bulup Honoré'nin kafasına indirmesini sağlayan soğukkanlılık artık onu terk etmişti. Ayakta titrerken bedeninin iki yanından sarkan kolları boşluktaymış gibi sallanıyor, gözlerinden yaşlar süzülüyordu.

"Haydi!" diye bağırdı Richard, Honoré'nin ayaklarını

tutup onu tekrar içeri çekmek için harekete geçerek. Onun çabası Charles'ı da kendine getirdi ve vampirin hareketsiz vücudunu kısa sürede açık kapıdan geçirmeyi başardılar. Richard onun başının arkasındaki yarayı yakından görmek için eğildi ve çoktan iyileşmeye başlamış olduğunu gördü. O bakarken Honoré homurdandı.

"İsa adına..." diye fısıldadı Charles.

Richard başını kaldırıp ona baktı. "Teşekkür ederim," dedi. Bu yapılması doğal olan şey gibi görünüyordu ama içtenlikten uzaktı.

"O nasıl?.." diye geveledi Charles. Sonra kararlılıkla, "Buradan çıkmalıyız," dedi.

"Hayır!" diye bağırdı Richard. Bu ânı bir fırsat olarak görmüştü fakat bu fırsat elinde uzun süre kalmayacaktı. Tekrar kapıdan geçip merdivene doğru koştu, Charles da peşinden ama yukarı çıkmadı. Bir girintinin içinde, orada bırakmış olduğu şeyi, Honoré için kullanmak istediği zinciri buldu. Mahzendeki yaratık kendine gelmeye başlıyordu ama Richard hızlı hareket etti. Çok geçmeden zinciri sıkıca vampirin boğazına dolayıp bir asma kilitle tutturmuş, diğer ucunu da hapishaneye ilk geldiğinde dayandığı pencerenin demir çubuklarına bağlamıştı bile.

Richard'a başka bir yardımda bulunmayan Charles oradan ayrılmak için sabırsızlanıyordu. "Ayılıyor. Haydi gidelim."

Richard daha serinkanlıydı. "Artık güvendeyiz, onu bağladık. Biraz izleyelim."

Richard önerdiği gibi kapının yanında durdu, Charles da oraya geldi. Burasının hiç de güvenli olmadığını pekâlâ biliyordu. Zinciri Honoré'nin bodrumun her köşesine ulaşabilmesine izin verecek kadar uzun bırakmaya dikkat etmişti. Charles'ın mahzene kendisinden biraz daha yakın olmasına da dikkat etmişti. Vampir kendine gelirken iki çocuk orada durup farklı oranlarda birbirine karışan bir dehşet ve büyülenmişlik hali içerisinde onu izledi. Vampir Richard'ı görünce ayağa fırladı, sonra durup elini kaldırdı ve boynundaki zincire dokundu.

"Beni zincire vurmakla akıllıca davrandın, Cain," dedi. "Ama öldürmen daha akıllıca olurdu."

"Belki bir gün bunu yaparım," diye cevap verdi Richard. "Belki de günün birinde seni serbest bırakırım. Ama şimdilik sana canlı ihtiyacım var. Ve o yüzden beslenmelisin. *Bon appétit.*[1]"

Charles, Richard'ın kapının diğer yanına geçmiş olduğunu bile fark etmemişti. Ancak anahtar kilidin içinde döndüğü zaman olan biteni anladı. Honoré, Richard'a saldırdığı zaman Charles yararlı –hatta zorunlu– bir müttefikti fakat gördüklerini kendisine saklamayacaktı.

Richard arkadaşına en azından onun akıbetini izlemek üzere orada kalmama nezaketini gösterdi. Ahşap kapıyı kilitleyip merdivenleri çıkmaya başladığı sırada bile Charles'ın boğuk sesiyle arkasından seslendiğini duyuyordu.

"Richard! Richard! Richard!"

Pek uzun sürmedi.

Honoré bir daha hiç kaçmaya kalkmadı ve daha önceki rutin yaşantıları devam etti. Richard vampiri besliyor ve sorguya çekip aradığı yanıtları alıyordu. Konuşmalar sırasında Richard ilk defa Zimeyeviç'i öğrendi ama Honoré ondan bu isimle söz etmiyordu. Vampirlerin –özellikle de Avrupa'da– hiç de nadir bulunmadığını öğrenmek bile yeterince heyecan vericiydi fakat türünün bütün üyelerine dehşet salan ve kendisine itaat ettiren böyle yaşlı ve güçlü bir vampirin olduğunu bilmek daha da büyüleyiciydi. Honoré, Zimeyeviç'in Romanov ailesine karşı duyduğu nefretten bahsediyordu ama nedenleri hakkında hiçbir şey bilmiyordu.

Richard on altı yaşına geldiğinde babası bir gün onu çalışma odasına çağırdı. Richard konunun ne olduğunu tahmin ediyor ve heyecanla bekliyordu. Sonunda özgür olacaktı.

"Otur, genç adam," diye başladı babası. "Belirli bir ko-

1. (Fr.) Afiyet olsun. (Y.N.)

numdaki anlayış sahibi her centilmenin üniversiteye gitmeyi iple çektiği yaşa gelmiş olduğunu bildiğinden eminim. Yakın zamanda bundan bahsetmedik ama her zaman senin de benim gibi Oxford'a gitmeni istediğimi ikimiz de biliyoruz."

Richard bir şey söylemedi; babası karşılıklı konuşma yerine söylev vermeyi tercih etmişti.

"Lafı gevelemeyeceğim, Richard," diye devam etti rahip. "Sana bunun olamayacağını söylemek zorunda olduğum için üzgünüm. Bu tip şeyleri bilmiyorsundur ama bir bölge papazının maaşı pek yüksek değildir. Navigasyon Makinem sayesinde zengin olacağımı ümit ediyordum ama Deniz Kuvvetleri'nin benden istediği bütün o değişikliklerin... ee, geri dönüşü hiçbir şekilde mümkün olmayacak kadar yüksek masraflara mal olacağı ortaya çıktı. Yani, korkarım ki Oxford'a gücüm yetmeyecek. Başka bir çare düşüneceğiz; örneğin bir çıraklık –uygun bir şey– belki de Londra'da."

Babası sustu ama Richard hiçbir şey söylemedi.

"Anlıyorsun, değil mi?" Bir an için ses tonuna bir özür tınısı yansır gibi oldu ama bunun için artık çok geçti.

"Evet, efendim," diye fısıldadı Richard. Ve konuşma böylece sona erdi.

Richard burnundan soluyordu. İçgüdüleri intikam diyordu. Babasını mahzene indirip Honoré'nin önüne atma fikri onu çok cezp ediyordu. Yine de bu pis işi çift bıçaklı aletiyle kendisinin halletmesi daha iyi olacaktı. Fakat o zamanlar bile intikamın soğuk yenen bir yemek olduğunu biliyordu. Tyburn'deki idamları görebilmek için yaşı çok küçüktü fakat oradaki, Londra'daki tek darağacı değildi. Mahkûmların gözlerine bakmış ve onların ölümünün dünyayı zerre kadar değiştiremeyeceğini anlamıştı. Meydanda yuhalayanlar onların sallandırılmasıyla birlikte bir an için neşeleniyor olabilirlerdi ama yataklarında daha güvenli bir uyku uyuyabilecek değillerdi. Richard'ın –suçlu olsun olmasın– insanların ölmesine bir itirazı yoktu ama pratik bir amaca hizmet etmeyen bir ölüm savur-

ganlık demekti. Dolayısıyla babasını öldürmesi sadece yenilgiyi kabullendiğini gösteren bir eylem olurdu. Richard'ı Oxford'a sokmazdı.

Babası için yararlı bir son planlayabilmesi Richard'ın dört ayını aldı. Kafasını ihtiyacı olan parayı biriktirmek için kullanabileceği yöntemlere takmıştı. Önceleri sadece babasının yoksulluğu biraz abarttığını düşünüyordu fakat hızlı bir araştırma onun doğru söylediğini ortaya çıkardı. Ayrıca o ölürse Richard'a çok az şey kalırdı. Oturdukları ev bile Thomas Cain'e değil, İngiltere Kilisesi'ne aitti.

Fakat sonra yanıtı buldu. Yakındaki Ewell'da, Lady Agnes Truslove adında zengin bir dul yaşıyordu. O ve ağabeyi bir bölge papazının çocuklarıydı ve genç yaşta yetim kaldıklarından ağabeyi Cambridge'e gidememişti. Orduya katılmak zorunda kalmış ve Plassey Muharebesi'nde hayatını kaybetmişti. Ama kadın iyi bir evlilik yapmıştı ve şu anda zengin bir duldu. Kocasının muazzam servetini parası olmayanların eğitim görmesine yardım eden bir vakıf kurmak için kullanmıştı. Bu vakıftan sadece din adamlarının yetim oğulları yararlanabiliyordu, tek ölçüt buydu.

Richard yetim değildi ama işler değişebilirdi, hatta kafasına koyarsa çok çabuk değişebilirdi. Kendisini bir oğuldan bir yetime dönüştürme işini bizzat üstlenmek hoşuna giderdi ama kuşkulanabilecek kişiler vardı. Köyde hâlâ konuşulan yeterince ölüm ve kayıp olayı meydana gelmişti zaten. Bu iş olurken uzakta ve birisiyle birlikte olmak daha iyi olacaktı.

Honoré'yle pazarlığa oturdu.

"Niye onu da diğerleri gibi buraya göndermiyorsun?"

"Çünkü ortada bir ceset olmalı," diye açıkladı Richard. "Sadece ortadan kaybolursa o zaman para alamayabilirim, en azından çabucak alamam."

"Yani beni bırakmayı teklif ediyorsun, ben de sana son bir iyilik yapıp babanı öldüreceğim ve böylece senden şüphelenmeyecekler."

"Yaklaşık olarak böyle."

"Sana neden yardım edeyim ki?"

"Çünkü seni serbest bırakacağım."

"Affedersin ama hayır." Honoré başını iki yana salladı. "Önce beni bırakmak zorundasın. İstediğimi yapmakta özgür olacağım."

"Aç olacaksın ve o burada olacak, tamamen korunmasız."

"Köydeki bir sürü insan da öyle olacak. Senin gibi beni iki sene zindana atan birisi için neden bir şey yapayım ki?"

"Daha kötü de davranabilirdim. Seni besledim, değil mi? Herhangi birini değil?" Richard konuşurken boğazının düğümlendiğini hissetti.

"Bu doğru."

"O zaman yapacak mısın?"

"Beni bırak, sonra öğrenirsin."

Bu, Richard'ın ümit edebileceğinin en iyisiydi. Doğrudan evet denmesini zaten yalan kabul ederdi. Eğer Honoré anlaşmanın kendisine ait kısmını yerine getirmezse Richard bu işi her zaman kendisi üstlenebilir ve o sırada suç mahallinden uzakta olduğunu kanıtlama gerekliliğine de boş verirdi. Ama Honoré, Fransız aristokrasisine mensuptu. Ve adından da anlaşılacağı gibi, bir onur duygusuna da sahip olmalıydı.

İki hafta sonra beklenen fırsat çıktı. Pazar günkü akşam duasından sonraydı. Thomas'ın cemaati dağıldığı sırada aralarından biri, Bayan Tregaskis, Richard'ı kendisi ve ailesiyle birlikte akşam yemeği yemeye davet etti. Gayesi Richard'ı kızı Beatrice'le evlendirmekti ve bunu uzun zamandır arzu ediyordu. Richard ise kızla ilgilenmiyordu, öncelikle Susanna'dan ve şimdi de Oxford'a gitme olasılığından dolayı. Ama koşullar mükemmeldi. Babasına anlattı ve o da mutlulukla gitmesine izin verdi. Kilisedeki herkes baba ve oğlun oradan ayrıldığını ve babanın sapasağlam olduğunu görmüştü.

Sonra Richard mahzene indi. Demir kapıya yaklaştı ve karanlıkta daha iyi görebilmek için elindeki feneri kaldırıp içeri baktı ama kimseyi göremedi. Anahtarı ağır ki-

lide sokup çevirdi ve kapıyı açtı. İçeride hâlâ bir ses ve hareket yoktu. Honoré'nin zincirlerini bağlamak için kullandığı asma kilidin anahtarını alıp karanlığa doğru fırlattı ve taş zemine düştüğü sırada çıkardığı madenî sesi duydu.

"Bu gece, Honoré," dedi. "Teşekkürler ve *adieu*.[1]"

"*Au revoir*,[2]" dedi karanlığın içinden bir ses.

Richard arkasına döndü ve tam o sırada elindeki fenerin ışığı bir an için yüze benzeyen, karanlığın içinde dolunay gibi bembeyaz görünen bir şeyin üstüne düştü. Ama o olamazdı, o yüz değil. Richard tekrar baktı ama artık gitmişti.

Aceleyle yukarıya, kiliseye çıktı ve Tregaskis'lerin Leatherhead'deki evlerinde verilen hoş akşam yemeğine katılmak üzere faytona bindi. Yemekten hemen sonra midesinin rahatsız olduğunu ve başının döndüğünü söyledi, gördüklerinden sonra bu belirtiler varmış gibi davranmasına pek gerek kalmamıştı. Bayan Tregaskis, Richard'ın gece orada kalması için ısrar ederken Beatrice'in gözlerinin aniden parlaması onun olan biteni Richard'ın bir kurnazlığı olarak algıladığını gösteriyordu. Öyleydi de ama nedeni Beatrice'in tahmin ettiğinden çok farklıydı.

Richard, Esher'a bir çocuk gönderip Rahip Cain'e oğlunun rahatsız olduğunu bildirmeleri koşuluyla Tregaskis'lerin nazik davetini kabul etti. Çocuk yola koyuldu ve Richard da yatmaya gitti. Birisi babasının dehşet verici bir cinayete kurban gittiğine dair trajik haberi vermek üzere onu sarsarak uyandırdığında güneş henüz doğmamıştı. Ondan kuşkulanmaları için en ufak bir neden bile yoktu.

Planın geri kalanı tam Richard'ın düşündüğü gibi gelişti. Lady Truslove mutlulukla ona gereken parayı –hatta babasının ölümüyle ilgili korkunç koşulları dikkate alarak biraz daha fazlasını da– sağladı. Richard bu koşulların ne kadar korkunç olduğunu hiç öğrenemedi. Yaraları nasıl tarif ettiklerini duyuyordu; Honoré'nin görevini yaptığı,

1. (Fr.) Elveda. (Y.N.)
2. (Fr.) Görüşürüz. (Y.N.)

sonra da muhtemelen kendi yoluna gittiği açıktı. Ama Richard orada bulabileceği şeylerden duyduğu korkuyla bir daha hiç mahzene inip bakmadı.

Ve böylece, 1795 yılının Aziz Mikail Yortusu'ndan hemen sonra, Richard Llywelyn Cain eğitiminin bir sonraki aşamasına devam etmek üzere Oxford Üniversitesi'ndeki Kutsal ve Bölünmemiş Teslis Koleji'ne geldi.

Honoré, Richard'ın nezareti altında iki yıl hapis kalmış fakat sonra basit bir şekilde özgürlüğüne kavuşmayı başarabilmişti. Petro-Pavel Kalesi'nde Yuda da aynısını yapmayı planlıyordu ve o kadar uzun beklemeye de hiç niyeti yoktu. Ama yardıma ihtiyacı olacaktı. Petersburg'da güvenebileceği tek kişi vardı ama daha o zaman güvenmekle hata ediyor olabileceğinden korkmaya başlamıştı.

Borulara vurarak bir mesaj yazmaya başladığında, onun kalede yayılarak kapılardan serbestçe geçebilen bir nöbetçi ya da ziyaretçiye iletileceğini ve çok yakında istenen alıcıya ulaşacağını biliyordu. Ve bunun hemen sonrasında Yuda'yı birisi ziyaret edecekti.

XI

Konstantin'in notu kısaydı. "1.15 trenine bin. Pavlovsk'da seni karşılayacaklar."

Onunla orada buluşan subay, Semyonovskiy Alayı'ndan bir albaydı; adını vermedi ama Mihail'i, onları istasyondan alıp şehrin içinden geçerek büyük bir malikânenin kapılarına kadar getirecek olan kızağa götürdü. Burası, kolayca tahmin edilebileceği gibi Konstantin'in şehir dışındaki dinlenme yeri olan Pavlovsk Sarayı'ydı. İçeri girdiklerinde kızak özel arazide yol alırken büyük sarayın kendisinin de yanından geçti ama sonunda oradaki çok daha küçük bir binanın önünde durdu.

Albay yerinden kalkmadı ama Mihail'e bu mütevazı evin yan tarafındaki bir kapıyı işaret etti. Kapı uzun bir koridora açılıyordu ve Mihail o koridorun sonunda otuzlarında görünen ince yapılı bir kadınla ciddi bir konuşma yapmakta olan babasını gördü. Orduda bütün rivayetler kulağına gelmişti ve bu kişinin Konstantin'in metresi Anna Vasilyevna Kuznetsova olduğunu tahmin etti. Burası belki de Konstantin'in onun için ayırmış olduğu evdi ve resmî ailesinin evine çok yakındı. Bir erkeğin piç oğluyla randevulaşmak için seçebileceği uygun bir yerdi.

Konstantin, Mihail'in geldiğini gördü ve elini kaldırıp daha fazla yaklaşmamasını işaret etti. Mihail itaat etti ve Konstantin metresiyle konuşmasını bitirdi. Kadın orta-

dan kayboldu ve grandük, eliyle Mihail'e yaklaşmasını işaret etti, sonra bir kapıdan içeri girdi. Mihail onu izledi.

Konstantin yalnız değildi. Bir tür çalışma odasına benzeyen odada başka biri daha vardı ve ellerini arkasında kavuşturmuş şömineye bakıyordu. Uzun boyluydu, ufacık Konstantin'e kıyasla dev gibiydi.

Konstantin, Mihail'in yanına gelip elini iki elinin arasına aldı ve kuvvetle salladı. İki gün öncekinden daha sıcak görünüyordu.

"Seni görmek güzel, oğlum," dedi.

"Sizi görmek de öyle, efendim." Mihail bu "efendim"in nereden çıktığını bilmiyordu ama "baba" demek hâlâ uygun görünmüyordu ona.

Konstantin arkadaşına baktı. "İşte bu o, Saşa."

Uzun boylu adam onlara doğru döndü. Daha önce hiç karşılaşmamış olmasına rağmen, Mihail onu hemen tanıdı. Babasına "efendim" diye hitap etmesine neden olan aynı ama binlerce kez daha güçlü içgüdüyle, onun önünde eğildi.

"Majesteleri," diye fısıldadı.

Mihail doğrulduğu zaman Konstantin'in bir kez daha ağabeyi Çar II. Aleksandr'a döndüğünü gördü. "Saşa, seni oğlum Mihail Konstantinoviç'le tanıştırayım."

Çar, Mihail'i tepeden tırnağa süzdü ama herhangi bir şekilde selamlamadı. Kardeşine döndü.

"İyi bir çocuk olduğundan eminim Kostya ve biliyorum ki onunla gururlanıyorsun ama beni bütün çocuklarınla tanıştırmanın gerekli olduğunu düşünmüyorum."

Mihail de hemen hemen aynı şeyi hissediyordu. Her şey biraz fazla aşırı olmuştu. Konstantin'in karşısına annesinin anısına duyduğu saygıdan dolayı çıkmıştı, kraliyet çevrelerinde kendisine bir yol açmak için değil.

"İşin içinde bundan biraz daha fazlası var," diye açıkladı Konstantin, konuşurken Mihail'in arkasından geçerek. "Bu gördüğün genç adamın çok meşhur bir büyükbabası var."

"Tabii ki var!" diye patladı çar. "Onun büyükbabası se-

nin baban -- ve de benim. Tanrı'nın emriyle Rusya'nın çarıydı o. Bundan daha büyük bir şöhret olmaz."

"Ben onun anne tarafını kastediyordum."

Aleksandr'ın yüzündeki şaşkınlık Mihail'in de hislerini yansıtıyordu.

"Sana bu genç adamın soyadından söz etmedim," diye devam etti Konstantin. "Danilov. Büyükbabası Albay Aleksey İvanoviç Danilov'du."

Aleksandr daha iyi duymaya çalışırmış gibi başını biraz yana eğdi. Bir an öylece donmuş gibi kaldı, neredeyse dizlerinin üzerine çökecekmiş gibi sendeledi, sonra tekrar kendine hâkim olmayı başardı. Mihail'in elini kavrayıp dudaklarına doğru yaklaştırdı ve orta parmağının boğumunu öptü. Sonra geri çekildi.

"O insanla hiç tanışamadım; ailemiz adına teşekkür edebilmek için. Onun yerine size teşekkür ediyorum."

Mihail'in çarın neyi kastettiği konusunda kuşkusu yoktu. Tamara ona her şeyi anlatmıştı, o da bunları ölmek üzere olan Aleksey'den duymuştu.

Konsantin, Mihail'e döndü. "Geçen gün seni aldattığım için özür dilerim ama bana onun adını söylediğinde öyle şaşırdım ki hiçbir şey düşünemedim. Tamaruşka'nın Danilov'un kızı olduğu aklıma bile gelmezdi."

Konstantin'in annesi için kullandığı bu sevgi dolu ismi duyduğunda Mihail heyecanlandı. Birden ve ilk defa olarak, annesiyle babasını bir tek varlık ve kendisini de sadece *annesinin* değil, *ikisinin* oğlu olarak hayal edebildi. Ama yine de Konstantin'in kendisini ne kadar kolayca aldatmış olduğunu göz ardı edemiyordu. Mihail insanların sahtekârlıklarını yakalayabilme konusundaki yeteneğiyle övünürdü ama babası yine de çok inandırıcıydı. Bu, Romanov'ların yüzyıllar boyunca ayakta kalmalarına yardım etmiş olan bir özellikti.

"Onun iddiasını doğrulamış olduğunu varsayıyorum." Yaşadığı kısa zayıflık ânı sonrasında Aleksandr tekrar sert tutumunu takınmıştı. Mihail içinde onun için küçücük bir merhamet pırıltısı hissetti; Romanov Hanedanı'nın

kaç üyesinde oğlun damarlarında babanın kanı dolaşmıyordu acaba? Mihail en azından kendi ailesinin anne tarafından emin olabilirdi.

"Duyar duymaz geri dönüp Volkonskiy'in evraklarını inceledim," diye izah etti Konstantin. "Danilov'un Tamara adında bir kızı varmış, bu kız bakması için Lavrov adında bir adama verilmiş ve bakım masraflarını da Volkonskiy kendisi karşılıyormuş. Bunlar, Danilov, Ondört[1] sonrasında sürgüne gittiği sıralarda olmuş. Benim tanıdığım kadın kesin olarak Danilov'un kızıydı ve Mihail'in de onun oğlu –ve benim oğlum– olduğuna şüphem yok."

Çar kasvetli gözlerle Mihail'e baktı. "Oturun, Mihail Konstantinoviç," dedi.

Mihail oturdu, diğer iki adam da. Çar söze devam etti. "Büyükbabanızın, amcamız I. Aleksandr'a büyük hizmetlerde bulunduğunu bildiğinizi tahmin ediyorum."

Mihail başını salladı. "O ve Prens Volkonskiy, Aleksandr'ın sahte ölümünü sahnelemesine yardım ettiler. Aleksandr normal bir insan gibi yaşamaya devam etti. Fyodor Kuzmiç adını kullanarak."

Çar koltuğunda doğruldu. "Almış olduğu ismi bile biliyorsunuz, değil mi?"

Mihail başını salladı. "Aleksey anneme söylemiş, o da bana söyledi."

"Ama başka kimseye söylemedi, değil mi?"

"Yuda bu ismi öğrenmek için büyükbabama işkence etmiş ama başaramamış." Mihail konuşurken yüzünün kızardığını hissetti. Mihail Yuda'nın, yaşlı büyükbabasının başını suya sokup çıkararak o ismi söylemesini haykırdığı sahneye tanık olmamıştı ama annesinin anlattıkları zihninde hâlâ canlılığını koruyordu. Mihail'in Yuda'ya olan nefretini böyle benimsenmiş anılar canlı tutuyordu.

"Yuda?" diye araya girdi Konstantin.

"Cain," diye açıklık getirdi Mihail.

1. Jülyen takvimine göre 14 Aralık 1825'te gerçekleşen Dekabrist Ayaklanması kastediliyor. (Ç.N.)

Aleksandr başını salladı. "Cain'in neden amcamla bu kadar ilgilendiğini biliyor musunuz?"

"Zimeyeviç'ten dolayı. O, Büyük Petro'nun kendisine ihanet ettiğine inanıyor. Petro'nun soyundan gelen birini kendisinin kanını içmeye ve damarlarında onun kanıyla ölmeye ikna edebilirse, bu kişinin de kendisi gibi bir *vurdalak* olacağını ve böylece emri altına gireceğine inanıyor." Mihail bir an kendisini aptal gibi hissetti, tıpkı okul arkadaşlarının önünde *vurdalak* sözcüğünü ilk telaffuz ettiğinde kendisine güldükleri zaman olduğu gibi.

Odadakilerin hiçbiri gülmedi.

"Söz konusu Romanov'un çar olması durumunda bunun ne anlama geleceğini tahmin edebilirsiniz," dedi Aleksandr, yüzünde zalim bir ifadeyle.

Mihail başını salladı. "Büyükbabamın ve amcanızın planı dâhiceydi. Zimeyeviç bir kez Aleksandr üzerinde gücünü kullanmayı denediği için –ki denedi ve başaramadı– artık o kuşağa mensup hiçbir Romanov üzerinde gücü olmayacaktı. Aleksandr yaşadığı sürece Zimeyeviç'in başka bir Romanov'a karşı gücü yoktu ve Aleksandr'ın kendisi de –yani Fyodor Kuzmiç– önemsiz, sıradan bir kişiydi."

"Fyodor Kuzmiç neredeyse yirmi yıl önce öldü," diye belirtti çar.

Mihail de yaklaşık olarak böyle tahmin etmişti. "O zaman büyükbabamdan sonra ölmüş."

"Babamın dediğine göre Aleksandr, Aleksey'i arkadaşı olarak görürmüş."

"O zaman Çar Nikola biliyor muydu?"

"Volkonskiy söylemiş ona ama her çar Zimeyeviç'i biliyordu. Bu bilgi Petro'nun devrinden beri nesilden nesile aktarıldı. Her çar veliahtına söylemiş olmalı." Bir an için durdu ve yüzü soldu. "Bu benim iki kez yerine getirmek durumunda olduğum bir görevdi."

Mihail anlamıştı. Şimdiki çareviç, Aleksandr Aleksandroviç, çarın en büyük oğlu değildi. İlk çareviç, Nikolay Aleksandroviç, yirmi bir yaşındayken ölmüştü. "Peki diğer kardeşleriniz? Onlar da biliyor mu?"

"Sadece Kostya."

Mihail yutkundu. Sonraki soruyu nasıl sorması gerekiyordu? "Peki... hiç Zimeyeviç'ten haber aldınız mı?"

Çar ayağa kalktı ve ellerini arkasında kavuşturarak odada gezindi. İnce, uzun bir aynanın önünde durup Zimeyeviç'in henüz kendisini ele geçirememiş olduğunu kanıtlamak ister gibi Mihail'in aynadaki yansımasına baktı.

"Onun gözleriyle gördüm," dedi.

"Ne?" Konstantin'in bunu ilk kez duyduğu belliydi.

"Son aylarda görmüyor olmam gereken şeyleri gördüm. Ellerime baktım ve onlar benim ellerim değildi. Yaşlıydılar ve ejderha şeklinde bir yüzük vardı."

"Bana söylemeliydin," dedi Konstantin.

"Babam tam da böyle olacağını söylemişti, kendisi bunu hiç yaşamamış olmasına rağmen. Aleksandr onu bundan kurtarmıştı."

"Peki, Zimeyeviç daha ileri bir girişimde bulunmadı mı?" diye sordu Mihail.

"Bana doğrudan yaklaşmadı, temsilcisini de göndermedi."

"Cain'i mi kastediyorsunuz?"

"Cain şimdiye kadar ölmüş olmalı ama Zimeyeviç bir başkasını bulmuştur."

"Hayır," dedi Mihail. "Cain ölmedi. O da Zimeyeviç gibi oldu ama artık müttefik değiller." Vereceği haberi nasıl karşılayacaklarını bilemediğinden bir an durdu. "Sanırım ikisi de burada, Petersburg'dalar."

"Burada mı?"

"Cain, Zimeyeviç'in tutsağı."

"Onu neden esir alıyor? Neden öldürmüyor?"

"Galiba Cain, Zimeyeviç'in ne istediğini biliyor. Onu öldürmesi düşük bir olasılık; buna fırsatı oldu ama kullanmadı." Mihail, Dimitriy'den söz etmemeyi tercih etti. Aleksey'den öylesine saygıyla bahsedilmişti ki, onun oğlunun akıbetini ifşa etmeye dili varmıyordu.

"Nasıl yardım edebiliriz?" diye sordu Aleksandr, koltuğuna geri dönerken.

"Gerçekten bilmiyorum, daha fazla bilgi gerekiyor. Belki siz bir şeyler öğrenmek açısından benden daha iyi konumdasınız."

"Bu senin mücadelen değil," dedi Konstantin.

"Haklısınız," diye cevap verdi Mihail, tereddüt etmeden, "değil. Ama çıkarlarımızın çakıştığı ölçüde karşılıklı yardımda bulunabiliriz."

"İmparatorunuzu korumak çıkarınıza değil mi?" Aleksandr'ın daha çok şaşırdığını mı yoksa eğlendiğini mi anlamak güçtü.

"Ben sadece bir tek şeyle ilgileniyorum: Yuda-Cain. Bütün istediğim; hesaplaşabilmem için onu bana bırakmanız. Zimeyeviç'e ne isterseniz yapın."

Aleksandr kardeşine baktı, o ise omzunu silkerek yanıt verdi. Çar biraz düşündü.

"Bakalım her şey nasıl gelişecek."

"Sizinle nasıl temas kurayım?" diye sordu Mihail.

Aleksandr biraz düşündü. "İkimizden birine ihtiyacınız olursa, Fontanka 16'ya gidin. Nerede olduğunu biliyor musunuz?"

Mihail babasına esef dolu gözlerle baktı ve karşılığı bir özür gülümsemesi oldu.

"Albay Mrovinskiy'i sorun," diye devam etti Aleksandr. "Size buraya kadar eşlik eden adam. O sizin mesajlarınızı iletir veya bir buluşma ayarlar."

Aleksandr ayağa kalktı, hemen ardından Konstantin de onu izledi. Mihail bunu konuşmanın sona erdiği şeklinde yorumladı. Ayağa kalktı. "Bir şey daha," dedi. "Ascalon'la ilgili ne biliyorsunuz?"

İki kardeş bakıştı. Bu sözcüğün onlara bir şeyler ifade ettiği belliydi. Açıklamaya girişen Konstantin oldu.

"O, kimsenin anlamadığı öykünün bir parçası; hatta doğru bile olmayabilir ama Petro'dan beri ailede nesilden nesile anlatılır."

"Devam edin," diye ısrar etti Mihail.

"Öykü 1712 yılına, Senato Meydanı'nın daha sadece bir tarla olduğu zamana tarihlenir. O tarihte Zimeyeviç,

Petro'nun kanını içmiş ve sonra Petro Zimeyeviç'inkini içmeyi reddetmiş, Zimeyeviç de kaçmış. Eh, öyküye göre Petro da ondan bir şey almış –Ascalon'u almış– ve Zimeyeviç ondan en çok bu yüzden nefret edermiş."

"Yani o, nesilden nesile size mi geçti?"

Konstantin başını salladı. "Petro'nun onunla ne yaptığı konusunda hiçbir fikrim yok. Bütün hikâye bir efsaneden ibaret olabilir. Onu sakladığı söylenir, gömmüş. Ne olduğunu da ne büyüklükte bir şey olduğunu da bilmiyoruz. Hiçbir şey bilmiyoruz."

"Gömmüş mü? Nereye?"

"Onu yeni başkentinden başka nereye gömmüş olabilir ki?" dedi çar.

"Petersburg mu?"

Aleksandr başıyla onayladı. "Caddeyi veya binayı bilmiyoruz ama bir yerde, belki de her gün yürüdüğümüz bir yerde Ascalon bizi bekliyordur."

Haber çabuk yayılmıştı. Yuda mesajını yolladığından beri ancak saatler geçmişti ki Luka önünde duruyordu. Yuda onun Petro-Pavel Kalesi'ndeki bir mahkûma ulaşabilmek için kime rüşvet verdiğini sormayı umursamadı. Kapı arkalarından çarpılarak kapandı ve üzerlerine kilitlendi. Luka onun yanına gitti ve kucakladı.

"Seni görmek güzel, Vasya."

"Seni de, Luka," diye cevap verdi Yuda, onun sırtına hafifçe vurarak. Ayrıldılar ve Yuda onun omuzlarını tutup tepeden tırnağa süzdü. "İyi görünüyorsun."

"Ben de senin için aynısını söyleyebilmeyi isterdim," dedi Luka. "Burası cehennem gibi olmalı."

Yuda nasıl göründüğünü bilmiyordu ama karnı açtı, yani pek iyi görünüyor olamazdı. Herhalde derisi kurumuş ve kırışmış, kasları da erimişti. Saçının rengi değişmiş olamazdı ama eğer cildin rengine uygunsa, insan gözü sarı saçları kırlaşmış saçlar olarak görmeye eğilimli olurdu. Muhtemelen en iyisi de buydu. Yuda, Luka'yı yirmi yıl-

dan fazla zamandır tanıyordu ve bu da Luka'nın bilinçaltının ona sinsice Yuda'nın neden hep genç kaldığı şeklindeki soruyu fısıldaması için yeterince uzun bir zamandı.

"Diğer yoldaşların başına gelenlerden daha kötü değil."

Luka başını salladı. Ona bakıp da Lyoşa'yı hatırlamamak Yuda için çok zordu. Torun büyükbabasının yalnızca bir gölgesiydi ve yine de Yuda ondan korkuyordu, tıpkı Pelias'ın Jason'dan, firavunun Musa'dan korktuğu gibi. Luka, Lyoşa'nın neslinden gelen son kişiydi; hayatta olan son kişi – Dimitriy sayılmazdı. Luka herhangi bir şekilde annesiyle temas kuracak ve Yuda'yla ilgili gerçeği öğrenecek olursa tavrı çok farklı olabilirdi.

Yuda bu yüzden onunla arkadaş olmuştu. Kremlin'in altındaki hücreden kaçtıktan sonra Yuda Petersburg'a gitmiş ve oraya varır varmaz Luka'yı aramıştı. Ayrıntıları biliyordu; Tamara Üçüncü Şube'de memurdu ve dosyasında çocuklarıyla –ikisi ölmüş ve biri hayatta kalmıştı– ilgili bütün bilgiler vardı. Yuda –vaftiz adı Vasiliy'den hoşlanmasına rağmen– bu defa hamlesini başka bir takma isimle yapmıştı. Bu, geçmişte iyi sonuç almış olduğu bir temanın çeşitlemesiydi; yıllarca önce Lyoşa'nın karısının ve oğlunun –Marfa ve Dimitriy'in– yaşamına da kısmen böyle bir hileyle sızmıştı. İlk önce Luka'yı evlatlık olarak alan üvey babasını etkilemiş, onunla birkaç iş yapmış, sonra da aile dostu olmuştu. Luka'nın babası, Yuda'nın orada olması sayesinde giderek daha sık yolculuğa çıkmış, böylece Yuda da onun oğlu Luka'yla özel olarak ilgilenmişti.

Luka Ziraat Akademisi'nde okumak üzere Moskova'ya gittiği zaman politikayla ilgilenmeye başlamış ve köktenci Sergey Gennadiyeviç Neçayev'in etkisi altına girmişti. Luka doğrudan bahsetmiyordu ama köylülerin yazgısı ve demokrasiye olan ihtiyaç gibi söylemlerle ara sıra yaptığı göndermeler Yuda'nın hemen anlamasına yetmişti. Yuda davaya azıcık sempati gösterince Luka biraz daha fazlasını gösterdi ve böylece çok geçmeden birbirlerini anladılar; Rusya için tek ümit çarın devrilmesiydi.

Neçayev, Luka'nın okul arkadaşlarından birini, olasılık dışı bir ismi olan İvan İvanoviç İvanov'u öldürdükten sonra bile Luka'nın davaya olan bağlılığı sarsılmamıştı ama Neçayev'e düşman olmuştu. Yuda, Luka'yı etkilemek için daha fazla hayal kırıklığına uğramış gibi davranmıştı. Türkiye'ye karşı yürütülen savaştan önce ikisi de çeşitli yeraltı gruplarında çalışmıştı ama savaş birçok şeyi değiştirmişti. Devrimcilerin çoğu, güvenilir Slavseverler, Sırpları ve Bulgarları Osmanlılara karşı korumak için Balkanlar'a gitmişti. Bu nedenle sayıları azalmıştı ama geri dönenler nasıl öldüreceklerini daha iyi biliyorlardı. Yuda –kendi amaçları için olmakla birlikte– orduyla birlikte yürümüş, Luka ise anavatanda kalmıştı. Üç yıl süren hapis hayatı Yuda'nın devrimcilerle olan bağlarını zayıflatmıştı ama zaman Luka'yı onların merkezine daha çok yaklaştırmıştı.

Bugün Neçayev de Yuda gibi tutukluydu ve kalenin çok sayıdaki hücrelerinden birinde kalıyordu. Borularda ondan gelen ve ona giden mesajlar dolaşıyordu. Halkın İradesi'ne kendisi için bir firar olanağı sağlayıp sağlayamayacağını sorabilecek kadar cüretkârdı ama gelen yanıt kısaydı ve yapacak daha önemli şeylerin olduğuna işaret ediliyordu. Belki Yuda da Luka'dan buna benzer bir iyilik isteyebilirdi. Onun durumunda en azından bunu deneyebilirlerdi ama pratik anlamda bu yine de saçma ve gereksiz bir fikir olurdu. Yuda istediği anda oradan dışarı çıkabilirdi.

"Petersburg'da olduğunu duydum," dedi Luka ona, "ama tutuklandığından haberim yoktu. Seni sorguya aldılar mı?"

"Henüz almadılar," dedi Yuda, "ama alırlar." Zihni hızla çalışıyordu. Luka onun şehirde olduğunu nereden biliyordu?

"Dayanabileceğini düşünüyor musun?"

"Ancak deneyebilirim bunu. Neyse ki çok az şey biliyorum."

"Beni tanıyorsun."

"Senin adını asla vermem."

Luka başını salladı. "Onların neler yapabileceklerini bilmiyorsun."

"İş oraya varırsa..." dedi Yuda ve tereddüt edermiş gibi görünmeye çalışarak bir an sustu. "Benim için içeri bir şey sokabilirsin; konuşamamam anlamına gelecek bir şey."

"Hayır," dedi Luka kararlı bir ifadeyle, "bunu yapacağıma ölmeyi yeğlerim."

Yuda teklifi zihnine kaydetti. Konuyu değiştirdi. "Şehirde olduğumu bildiğini söyledin. Nasıl öğrenebildin ki?"

"Ortak bir arkadaşımızdan öğrendim," diyerek sırıttı Luka. "Senin diğer bir 'projenden' tabii eğer kendimi böyle tarif edeceksem."

"Sen bir proje değilsin."

"Ne kastettiğimi biliyorsun. Bir şey haline getirebilmek için beni nasıl seçtiğini biliyorum. Tam aynısını Mihail Konstantinoviç'e de yaptın."

"Mihail Konstantinoviç mi?" Yuda bu ismi gerçekten tanımamıştı.

"Mihail Konstantinoviç Lukin. Numara yapmana gerek yok, Vasya. O beni ziyaret etti."

"Peki, ne dedi?" Yuda olasılıkları aklından geçirdi. Yakın zamanda bir Lukin'le karşılaşmıştı; Gök Tepe'deki askerlerden biri, bir teğmen. İsim tanıdıktı fakat çok uzun zaman önce ölmüş olan Maksim Sergeyeviç Lukin'le bir bağlantısı olması olasılığı çok düşüktü. Ama bu Türkmenistan'daki adamla aynı kişiyse o zaman çıkarılacak tek bir sonuç vardı; bu da onun Dimitriy ve o yüzden de, kaçınılmaz bir şekilde, Zimeyeviç için çalışıyor olduğuydu.

"Bana seninle nasıl tanıştığını anlattı, babası öldükten sonra ona nasıl göz kulak olduğunu. İkinizin nasıl burada Petersburg'da buluşmayı planladığınızı. Ama senin izini kaybettiğini söyledi. Doğal olarak beni görmeye geleceğini varsayıyordu."

Yuda başını salladı. Bütün bunlar Dimitriy gibi kokuyordu; Yuda'nın kendisine ve Marfa'ya yaklaşma biçiminden ders çıkarmıştı. Bunu başka kim bilecek ve Luka'nın güveninden yararlanmak için kullanacaktı ki?"

"Peki, Mihail başka birinden, başka bir 'ortak' arkadaşımızdan da söz etti mi?"

"Hayır, hiç kimseden söz etmedi. Ama sen unutulmadın. Hâlâ seni hatırlayan ve sana güvenen Yürütme Komitesi üyeleri var. Mesajın nasıl bana bu kadar çabuk ulaştı sanıyorsun?"

Bu doğruydu, onunla Luka arasında bağlantı kurabilecek çok fazla insan vardı. Yuda yüzleri ve isimleri hatırlamaya çalıştı. Onlardan herhangi biri, neredeyse herkes olabilirdi.

"Benim hakkımda Mihail'e ne söyledin?" diye sordu.

"Hiçbir şey, bilmediği hiçbir şey söylemedim."

Yuda söylendi. Zeki bir sorgucu, sorguladığı kişinin ağzından aldığı şeyleri kolayca zaten önceden biliyormuş gibi yapabilirdi.

"Hata mı ettim?" diye sordu Luka.

"Luka, hayatım boyunca Mihail Konstantinoviç Lukin adında birini duymadım."

"Tanrım!" Luka elini ağzına götürdü. "Yani o...onlardan biri mi?"

"Ancak böyle varsayabiliriz. Özel bir şey sordu mu?" Yuda soğukkanlılığını korumaya çalışıyordu. Luka'nın iyiliği için takındığı arkadaşça tavırda gedik açmanın bir faydası yoktu.

"Seni görüp görmediğimi sordu. Şehirde genellikle nerede kaldığını. Seni gittiğin kulüpte bulmaya çalıştığını söyledi, bir kulübün olduğunu bilmiyordum."

"Nerede kaldığımı mı sordu? Ona söyledin mi?"

"Ben aptal değilim, Vasya. Bana söylediğin şeyleri hatırlıyorum."

"Son zamanlarda oraya gittin mi?"

"Altı aydır gitmiyorum, orada kimse yoktu."

"Takip mi ediliyordun?"

Luka'nın gözlerinde bir öfke parıltısı belirdi ama çabucak söndü. "Ben aptal değilim," diye tekrar etti.

Yuda bileklerinde kelepçe olduğundan iki elini de kaldırarak uzanıp genç adamın yanağına dokundu. "Tabii ki

değilsin Luka; ama senin için endişeleniyorum, her zaman da endişelendim."

Luka gülümsedi. "Bunu biliyorum. Ama şu anda hakkında endişelenmemiz gereken kişi sensin. Seni buradan çıkarmalıyız. Neden tutukladılar seni?"

"Bir sebebe ihtiyaçları mı var sanki? Öylesine avlanıyorlar."

"Yakında serbest bırakacaklarını düşünüyor musun?"

Yuda bundan emindi ama Luka'ya planlarından söz edecek değildi.

"Öyle umuyorum. Her zaman işleri idare eden kişiye bağlıdır. Beni tutuklayan piç kurusuyla önceden hiç karşılaşmadım. Otrepyev diye biri, bir albay."

Yuda konuşurken bir tepki yakalayabilmek için Luka'nın yüzünü inceliyordu ama görünürde bir şey yoktu. Daha ileri gidip Dimitriy'in gerçek adını da kullanabilirdi ama Luka buna hazır değildi. Yalan söylüyor olabilirdi; Yuda bundan kuşkuluydu ama hazırlıklıydı da.

Luka başını salladı. "Onu duymadım. Moskova'dan olmalı. Etrafta soruştururum."

"Soruştur Luka." Bunun bir zararı olmazdı.

Hücrenin kapısı yumruklandı, sonra kapı açıldı ve asık suratlı nöbetçi göründü. Luka, Yuda'ya doğru yürüyüp onu bir kez daha kucakladı ve, "Kaygılanma Vasya, seni buradan çıkaracağız," diye fısıldadı. Sonra çıktı ve ardından kapı kapandı.

Yuda yere çöküp sırtını soğuk taş duvara yasladı. Bu utanç vericiydi ama başka çaresi yoktu. Luka yararlı bir müttefikti ve ölecekse de Yuda bunun, hep onun bir Danilov olduğu için cezalandırıldığı koşullar altında gerçekleşmesini ümit etmişti. Ama Luka artık çok tehlikeli olmuştu. Yuda'nın Petersburg'daki gizli barınağının yerini bilen tek kişiydi ve orada Yuda'nın gerçek not defterleri ve daha da önemlisi kan örnekleri vardı. Zimeyeviç'i ve Dimitriy'i yemleyerek Senato Meydanı'nın altındaki o terk edilmiş mahzene çekebilmesini sağlayan onca çabayı, gerçek gizlenme yerini Luka'dan öğrensinler diye harcamamıştı.

Luka'yı orada ve o anda öldürebilirdi. Onun yüzündeki şaşkınlık ifadesini görmek keyifli olurdu ve Yuda'nın giderek artan açlığını da tatmin ederdi. Ama cesedi nöbetçilerden saklayamazdı ve öyle olsa bile kendisinin ne olduğunu tahmin ederlerdi. Hayır, Luka sadece borulara bir bardakla vurularak uzaktan öldürülmeliydi.

Mesaj kısaydı ve Yuda'nın yıllar önce devrimcilerin arasına ilk sızdığı zamanlarda öğrendiği bir şifreyle yazılmıştı. Ama onu duyan hiç kimsenin kuşkusu kalmazdı. Luka bir casustu; bir *opriçnik*, bir *Ohrana* ajanı. Cezasının ne olduğu Yürütme Komitesi'ne bağlı olurdu ama onların düsturu her zaman "*pour encourager les autres*"[1] olmuştu. Böylece artık Luka'nın Vasya Amca'sıyla ilgili bildiklerini anlatma riski ortadan kalkardı.

Ama ortada hâlâ Yuda'nın özgürlüğü meselesi vardı. Bu konuda Halkın İradesi'nin yardımına başvurulamazdı, daha büyük bir güç gerekliydi. Neyse ki böyle bir güç de herhangi bir devrimci gibi borulardan gelen seslere kulak misafiri olabilirdi. Yuda basit fakat kulak kabartmalarını sağlayacak bir şeyle başlayacaktı. Bu bir rica veya talep olmayacak, sadece onun kim olduğunu bildirecekti. Tekrar borulara vurmaya başladı.

5,6 2,6 – 1,1 – 2,4 – 3,3

Я Каин

Ben Cain'im.

1. (Fr.) Başkalarını teşvik etmek. (Y.N.)

XII

Luka elleri cebinde, gözlerini önünde uzanan karlı patikaya dikmiş, Maksimilyanovskiy Yolu'nda yürüyordu. Hava kararmıştı. Daireye geri dönerken dolambaçlı bir yol takip etmiş ama kaleden kimsenin kendisini izlemediğini görmüştü. Bunun pek bir önemi yoktu, *Ohrana* burasını zaten biliyordu. Her zaman kapının yanındaki küçük odasında oturup gelen gideni izleyen *dvornik* Titov onların emrindeydi. Neyse ki Halkın İradesi'nin de emrindeydi. Bu onun yetkililere ketum davrandığı anlamına gelmezdi ama onlara ne anlattığını herkes bilirdi. En azından kalleşliği konusunda dürüsttü. Luka bunu Mihail Konstantinoviç'in yaptığı şeye, Luka'nın Vasya'yla olan dostluğundan yararlanmaya çalışmasına tercih ederdi.

Düşünceleri keskin ve delici bir vurma sesiyle bölündü; üç vuruş, sonra boşluk, sonra üç vuruş daha ve tekrarlar. Başını kaldırıp baktı. Sesler caddenin köşesindeki tavernadan geliyordu. Pencerede birisi vardı ve elindeki bir madenî para ya da benzer bir şeyle cama vuruyordu. Bir anda onun kim olduğunun farkına vardı: Mihail. Luka gözlerini karlara doğru çevirdi ve yürümeye devam etti.

Mihail kendisine yetiştiğinde neredeyse evin kapısına gelmişti.

"Ne istiyorsunuz?" diye sordu Luka, sesindeki öfkeyi gizlemeye çalışmadan. Onu oyalaması, kendisine güvenil-

diği hissini vermesi ve sonra da parasını kim ödüyorsa onlara karşı kullanması gerektiğini biliyordu ama Mihail'in varlığı bile Luka'yı hasta etmeye yetiyordu.

"Sizinle tekrar konuşmak istiyordum," dedi Mihail ona. "Size karşı tamamen dürüst davranmadım."

"Gerçekten mi?" Luka'nın sesinde yanlış yorumlanamayacak bir alay vardı.

Binanın kapısının önünde durmuşlardı. "İçeri gelebilir miyim?" diye sordu Mihail.

Luka onun yüzüne tükürmek istiyordu ama bu neye yarardı ki? Belki de onu yukarı götürüp öldürmek daha iyi olurdu. Yukarıda bir tabanca vardı, çok kolay olurdu. Ama fazla aceleci davranmamalıydı. Öğrendiklerini komiteye bildirmeliydi. Mihail'in ölüp ölmeyeceğine onlar karar verir ve bunu güvenli bir şekilde hallederlerdi. Öldürmeyeceklerse onu *Ohrana*'ya sahte bilgiler yollayabilmek için bir araç olarak kullanabilirlerdi. Yine de onu yukarıya çıkarıp biraz birlikte oturmaya ve yalanlarını nasıl şekillendireceğini izlemeye değerdi; Luka tabancanın yakında bir yerde olduğunu biliyor ve onun kendisini acele davranmaya zorlayacak bir şey yapmasını hevesle bekliyor olacaktı.

"İlle de istiyorsanız," dedi.

Merdivenlerden çıktılar ve salona geçip oturdular. Bu defa Luka çay ikram etmedi.

"Yani bana yalan söylediniz," dedi.

Mihail başını salladı. "Baştan sona öyle olmasa da, söyledim."

"Baştan sona mı?" Bu bir *ohranik* için tipik bir kaçamak konuşma tarzıydı.

"Sizinle bağlantım Vasiliy Grigoryeviç üzerinden değil."

"Beni şaşırtıyorsunuz. Onu tanımıyor olmanızla değil, bunu kabul edecek dürüstlüğe sahip olmanızla. Ama o zaman benim Vasiliy'i görmeye gittiğimi de bildiğinizi varsayıyorum. Kaledeki casuslarınız size bunu haber vermişlerdir. Sadece bu kadar çabuk kulağınıza gelmesine şaşırdım."

"Onu buldunuz mu?"

"Oyun oynamayın," dedi Luka, alaycı bir tavırla gülümseyerek.

"O kalede mi? Petro-Pavel'de. Tutuklu mu?"

"Sizin oraya attığınız bir tutuklu, ya da en azından patronunuz Otrepyev attı."

Mihail'in albayın ismini duyduğunda verdiği tepki apaçıktı. Ayağa kalktı ve yüzü gerçeği ele vermesin diye ona arkasını döndü. "Vasiliy size ne söyledi?"

"Madem bu kadar yakın arkadaşısınız, eminim ki bana sizin zaten bilmediğiniz hiçbir şey söylememiştir."

"Size bu konuda yalan söylediğimi söylemiştim."

"O zaman onunla konuştuklarımızın hiçbiri sizi ilgilendirmez."

Mihail kabul eder manada başını salladı. Luka'nın yüzüne bakmak için arkasına döndü. "Ben, olduğumu sandığınız şey değilim," dedi.

Bir an için Luka neredeyse onun içtenliğine aldanacaktı. Karşısındaki adamı inceledi. Aralarında büyük bir yaş farkı yoktu, belki on yıl kadar. Kesinlikle aynı kuşağa mensup kabul edilebilirlerdi. Luka, Mihail'in konuşma tarzından benzer eğitim düzeyinde olduklarını tahmin etti. Luka biraz daha uzun boyluydu ama Mihail daha güçlü görünüyordu. Onları farklı kılan neydi? Yaşamlarının erken dönemlerinde Luka'nın Rus halkının savunucusu, Mihail'in de onlara zulüm eden kişinin yardımcısı olmayı seçmesine hangi olaylar neden olmuştu?

"Daha önce kastettiğiniz şey neydi?" diye sordu Luka. "Benimle Vasiliy üzerinden değil de başka bir bağlantınız olduğunu söylediğinizde?"

Mihail cevap vermedi. Doğrudan Luka'ya bakarak yarım dakika kadar derin derin düşündü. Konuşmaya başladığında yönelttiği soru son derece kişiseldi.

"Hiç annenizi –gerçek annenizi– aradınız mı?"

Luka yüzünün kızardığını hissetti; şaşkınlıktan çok öfkeden.

"Gerçek annem beni büyüten kadındır," dedi soğuk bir sesle.

Mihail başını salladı. "Çok şükür ki benim bu ayrımı yapmam gerekmedi."

"Bir ayrım yapmak gerekmiyor."

"Öyle mi dersiniz?"

Luka bunu sık sık düşünürdü. "Ben zihnimden ibaretim, hepsi bu. Zihnimi de deneyimlerim oluşturdu, ebeveynim de buna çok katkıda bulundu."

"Vasiliy'nin yaptığı gibi mi?" Luka, Mihail'in sorusunun içine sızdırmayı başardığı sinizm için bir açıklama bulamadı.

"Öz annemden daha fazla katkısı olduğu açık."

"Peki hiç başka şeylerin nereden gelmiş olabileceğini merak etmez misiniz? Saçlarınızı ya da gözlerinizi ebeveyninizden aldığınızdan kuşkunuz olmazdı. Ya başka şeyleri, bütün zihninizi değil de, belki de bazı kısımlarını, küçük kısımlarını? Doğru ve yanlış algınızı?"

Mihail öylesine hayranlık verici bir tutkuyla konuşuyordu ki Luka başka koşullar altında onunla arkadaş olup olamayacaklarını merak etti. Ve öne sürdüğü şey Luka'nın sessiz kalan asıl sorusunun yanıt bulmasına da yarayabilirdi: aralarındaki zıtlıklar, yaşamlarındaki özgün olaylara değil de, ebeveynlerinin farklı olmasına mı bağlıydı? Luka dünyaya bu şekilde bakmayı istemezdi. O, bütün insanların eşit yaratıldığına ve büyürken biçimlendiğine inanıyordu. Buna inanmak zorundaydı.

"Size annemin delirdiğini söyledim. Bunu miras olarak almak ister miydiniz?"

Mihail'in kuvvetle birbirine bastırdığı dudaklarının rengi soldu. Gözleri buğulandı ve nedeni anlaşılamayan bir öfkeyi bastırarak başını öte yana çevirdi. Ellerini arkasında kavuşturup bir başparmağını, rengini bembeyaz edecek kadar kuvvetle diğerinin üzerine bastırarak, pencereden aşağıdaki gaz lambalarıyla aydınlatılmış caddeye baktı. Birkaç saniye sessiz kaldı. Konuşmaya başladığında ağzından dökülen şeyler Luka'nın sorusunun yanıtı değildi.

"Lanet olsun!"

Bu cümle ağzından çıktığı anda Mihail'in bedeni, bü-

tüm ruh hali, aniden canlanıverdi. Topuklarının üzerinde geri döndü.

"Ne oldu?" diye sordu Luka.

"Bir *ohranik*," dedi Mihail. "Dışarıda, caddede."

Luka istemsizce odanın duvarında asılı solmuş tablolardan birine baktı. Resimle ilgileniyor değildi ama orada polisin eline geçmemesi gereken belgeler saklıydı. Silah da oradaydı, gerekirse. Hemen dönüp gözlerini Mihail'e çevirdi.

"Emin misiniz?"

"Tanrı aşkına, bu Otrepyev!"

Yani Mihail tam Vasiliy'in önceden söylediği gibi Albay Otrepyev'i tanıyordu. Öyle olsa bile, beklenebilecek tepkiyi vermemişti.

"Yukarı mı geliyor?" diye sordu Luka.

Mihail tekrar baktı. "Hayır. Hayır, yoluna devam ediyor. Biraz önce *dvornik*'le konuşuyordu." Mihail kapıya doğru yürümeye başlamıştı bile. "Burada kalın, onu takip edeceğim."

Luka'nın bir yere gitmeye niyeti yoktu. Kapıya geldiğinde Mihail durdu.

"Daha konuşacaklarımız var," dedi ciddi bir ifadeyle. "Gelip sizi bulurum. Bana güvenmediğinizi biliyorum ama güveneceksiniz, söz veriyorum."

Abartılı ve sahte bir içtenlikle söylenmiş bu sözlerden sonra Mihail oradan ayrıldı.

* * *

"Luka nerede?"

Soru Dusya'dan gelmişti ve bekleniyordu.

"Luka için endişelenmeyin," dedi başkan sert bir ifadeyle. "Davamız açısından zorunlu başka işleri hallediyor."

Dusya başka bir şey söylemedi. O böyleydi. Hepsi böyleydi, otoriteyi yıkmak için çalışan bir örgütün içinde

bile otoriteye itaat vardı. Sahip oldukları tek özgürlük kime itaat edeceklerini seçmekti. Ama temelde onları köle yapan şey birisine itaat etme ihtiyacıydı. Bu anlamda Avrupa'daki aristokratların çoğu da köleydi. Sadece onları seçkin birkaç kişi yönetiyordu.

Yürütme Komitesi'nin bu toplantısı başka bir dairede yapılıyordu; bu daire Bahriye Nazırlığı'nın önünde Nevskiy Bulvarı'yla birleşen, Petersburg'u doğu ve batı yakalarına ayıran uzun, düz ve işlek bir cadde olan Voznesenskiy Bulvarı'ndaydı. Sadece bir tek madde görüşülecekti. Başkan bu durumdan pek memnun değildi ama yapabileceği bir şey yoktu. Öyle şeyler vardı ki, söz konusu olduklarında kendisine bile itaat edilmezdi. Sofia'ya baktı ve Sofia ayağa kalktı. Konuşurken kimsenin yüzüne bakmaya cesaret edemedi.

"Bazılarınızın duymuş olabileceği gibi Yoldaş Kletoçnikov tutuklandı."

Herkesten gelmese de, salonda iç çekişler duyuldu. Bazıları için Kletoçnikov adının bir anlamı yoktu, gizlilik bunu gerektiriyordu. Sofia açıklamaya girişti.

"Son iki yıl içinde Nikolay Vasilyeviç Kletoçnikov, Fontanka 16'da önce Üçüncü Şube, sonra da *Ohrana* için dosya memuru olarak çalıştı. Bütün bu zaman zarfında o gerçekten Halkın İradesi'nin sadık bir üyesiydi. İçinizden bazıları ondan Koruyucu Melek olarak bahsedildiğini duymuştur. Masasına gelen ve işimize yarayabilecek olan her şeyi bize bildiriyordu. Bu bilgiler çoğu kişiyi tutuklanmaktan kurtardı."

"Ama onu kurtaramadı," dedi Kibalçiç kasvetli bir tonla.

"Son zamanlarda çok fazla tutuklama oldu," dedi Bogdanoviç. "Birileri ötüyordu."

Başkan onu susturmak için parmağını kaldırdı. "Bırakın da Sofia devam etsin."

"Haklı olduğunuzu düşünüyoruz," dedi Sofia. "Ve kim olduğunu da biliyoruz." Hainin salonda olmadığını bildiği halde, bir suç itiraf etmesini bekler gibi orada oturan herkesin yüzüne ayrı ayrı baktı.

"Kletoçnikov çarşamba günü tutuklandı," diye devam etti. "Cuma sabahı erken saatlerde, yıllardır Petersburg dışında olan ama her zaman sadık kalmış başka bir yoldaşımız tutuklandı. Petro-Pavel Kalesi'ne götürüldü. Adı Vasiliy Grigoryeviç Çernetskiy."

Salondaki birkaç kişi ismi bildiğini ifade edercesine başını salladı.

"Petersburg'da ne yapıyordu?" diye sordu başkan ama bir yanıt alırsa şaşıracaktı.

"Bilmiyoruz," diye itiraf etti Sofia, "fakat Kletoçnikov'a ihanet eden işbirlikçinin maskesini düşürmek üzere olduğu için tutuklandığını düşünüyoruz."

"Hepimiz Vasiliy Grigoryeviç'in şehre döndüğü zaman ilk kimi ziyaret edeceğini biliyoruz, değil mi?" dedi Zelyabov.

Sofia, Dusya'ya baktı ama o gözlerini yere dikmişti.

"Böyle tahminler yapamayız," dedi Kibalçiç. "İkisi de içeride olduğundan, hiçbir zaman bilemeyeceğiz."

"Bilebiliriz ve biliyoruz da," diye karşılık verdi Sofia. "Kletoçnikov çalıştığı yerde hapsedildi, Fontanka 16'da. Ondan tek kelime bile duyamayacağız. Ama Petro-Pavel Kalesi farklı bir konu. Bugün Çernetskiy'den bir mesaj aldık."

"Ne diyor?" diye sordu Kibalçiç.

"Luka Miroslaviç Novikov'un hem ona hem de Kletoçnikov'a ihanet ettiğini söylüyor."

"Hayır!" Bir reddedişten çok bir dua gibi fısıldanan bu sözcük Dusya'nın dudaklarından dökülmüştü.

"Çernetskiy'e güvenebilir miyiz?"diye sordu Kibalçiç. "Özellikle de bu kadar uzun zaman sonra?" Başkana bakıyordu.

"Ben Vasiliy Grigoryeviç'le hiç karşılaşmadım," diye kabul etti başkan, karar vermeye zorlanmayacağından dolayı memnun. "O benim dönemimden önce vardı."

"Ona yaşamımı emanet edebileceğim kadar güvenirdim," dedi Sofia, sağlam bir tonla.

"Ben de," dedi Zelyabov.

Çernetskiy'i tanıyan birkaç kişi daha başını sallayarak onayladı. Sadece Dusya itiraz etmeye cesaret etti.

"Bu mesajı Çernetskiy'in yolladığından emin olabilir miyiz?" diye sordu. "Borulara vuran bir mahkûmun yüzü görünmez."

"O bizim bildiğimiz bir parola kullanıyordu, Dusya," diye izah etti Sofia. "Üzgünüm."

"Neydi bu parola?"

"Susanna."

Dusya uysalca başını salladı ve gözlerini tekrar yere çevirdi.

"Peki, ne yapacağız?"diye sordu başkan, komitenin kararını tahmin edebiliyor olmasına rağmen.

"Luka'yı sorguya çekmeliyiz!" dedi Kibalçiç, sert bir sesle.

"Daha fazla yalan dinlemek için mi?" diye karşılık verdi Sofia. "Üstüne gitmek üzere olduğumuzu tahmin etmesi riskine bile giremeyiz. Hızlı ve acımasız olmalıyız."

"Sofia haklı," diye destekledi Zelyabov. "Luka, çar için tam olarak ne planladığımızı bilmiyor ama hepimizi tanıyor. Onun hesabını şimdi görürsek kokuşmanın önünü alabiliriz. Harekete geçmek üzere olduğumuzu düşünürse hepimizi toptan tutuklatabilir."

"Ne düşünüyorsunuz, Dusya?" diye sordu başkan, nazikçe.

"Sizin muhakemenizi sorgulayamam," diye yanıt verdi Dusya. "Ve duygularımızın bizi yolumuzdan çevirmesine izin vermemeliyiz. Eğer Luka suçluysa, ölmeli. Masumsa da, yaptığı fedakârlığı anlayacaktır."

Başkan onun yürüttüğü mantığın sapkınlığı karşısında neredeyse gülecekti; bu insanlar kendilerini mükemmel bir şekilde avutmayı başarıyorlardı.

"O zaman yapacak bir tek şey kalıyor," diye bildirdi Sofia. "Oylayacağız."

Başkan buna engel olamazdı. "Pekâlâ," diyerek onayladı. İnsanın ellerine bulaşan kanı yıkaması için demokrasiden iyi araç yoktu.

O sabah, 1 Şubat Pazar günü, Petersburg'da bulunulacak tek yer vardı: Fyodor Mihailoviç Dostoyevski'nin cenazesi. Dostoyevski hiçbiri kendisi kadar büyük olmayan Glinka ve Krylov gibi diğer Rus büyüklerinin yattığı, Aleksander Nevskiy Manastırı'ndaki Tihvin Mezarlığı'nda toprağa verilecekti.

Mihail, Yekaterininskiy Kanalı'nın yanındaki patikayı takip etti, sonra aynı adı taşıyan mezarlığa götüren Nevskiy Bulvarı'na saptı. Yolda yoğunluk vardı, zenginler faytonlarıyla, fakirler ise yaya olarak aynı yöne doğru gidiyorlardı; hepsi aynı adama saygılarını sunacaktı.

Mihail yürürken önceki günkü buluşmalarını düşündü; biri babası ve amcasıyla, diğeri de –diğer ikisi de– ağabeyiyle. Mihail çarla konuşurken her zaman biliyor olması gereken şeyin farkına varmıştı: kendisinin Yuda'ya karşı sürdürdüğü intikam arayışını Zimeyeviç'in Romanov'lara karşı yürüttüğü kan davasından cerrahi olarak kesip ayırmanın imkânsız olduğunu. Zimeyeviç ve Yuda artık müttefik olmayabilirlerdi ama yaşamları artık birbirininkinin içine geçmişti. Mihail, ikisinin savaşı aynı olduğu sürece, çara Zimeyeviç'le olan mücadelesinde memnuniyetle yardım ederdi.

Ama her zaman başka bir olasılık vardı. Hem Aleksandr hem de Yuda, Zimeyeviç'e düşmandı ve ikisi de düşmanının düşmanının kendisinin dostu olduğunu düşünmez miydi? O zaman Mihail nerede duracaktı? Yuda'nın yanında yer almaları durumunda Aleksandr'a, hatta belki de kendi babasına karşı mücadele edebilecek miydi? Olayların buna neden olabilecek şekilde seyretmemesi için dua etmekle birlikte, buna mecbur kalırdı. Ve sonuçta Romanov'lar her zaman hanedanları için en iyisi neyse onu yaparlardı.

Luka konusunda da ikilemdeydi. Dünkü ikinci buluşmalarında aralarındaki ilişkiyle ilgili gerçeği –yarı kardeş olduklarını– ifşa etmenin eşiğine gelmiş ama son anda vazgeçmişti. Dimitriy'i aşağıdaki caddede görmek onu şoke etmiş ama muhtemelen de faydası dokunmuştu. Şimdi

Luka'ya söylemenin sırası değildi. Mihail önceden yalan söylemiş olmasaydı, daha kolay olurdu. Luka'nın Yuda'ya olan sadakati doğal olarak, var olduğunu bile bilmediği bir kardeşe olan sadakatinden daha fazla olurdu. Ama Mihail'in Yuda'nın nerede olduğunu bulması gerekiyordu ve bunu başarmıştı. Mihail, Dimitriy'in onu neden kaleye hapsetmiş olduğunu anlayamıyordu fakat şimdilik orada güvendeydi.

İzlediği politika ne kadar etrafındaki herkesten korkmasını gerektirse de ve kan bağının kendisi için ne kadar anlamsız olduğunda ısrar etse de, Luka sonunda tutumunu değiştirecekti. Bir kardeş diğerinden ayrılamazdı. Bu sadece zaman işiydi ve ikisinin de bol bol zamanı vardı.

Mihail'in Dimitriy'i takibi kısa sürmüştü. Caddeye çıktığında *vurdalak* çoktan gitmişti. Mihail rasgele bir yön seçmiş, sonraki kavşakta yine aynısını yapmış ama şansı yaver gitmemişti. Dimitriy'in orada ne işi olduğunu merak ediyordu. Belki Luka'yı ziyarete gelmişti ama *dvornik*'ten Mihail'in orada olduğunu öğrenmiş ve fikrini değiştirmişti. Bu, onunla Luka arasında mutlaka bir bağlantı olduğunu ortaya koyuyordu. Yeri geldiğinde ağabeyiyle konuşacağı diğer bir konuydu bu; ona sadece uzundur kayıp bir kardeşi olduğunu söylemekle kalmayıp gurur duymayacağı ve başından atması gereken bir dayısının olduğunu da açıklayacaktı.

Dimitriy'in önceki günkü ziyaretinin bir faydası daha olmuştu. Mihail artık o dairede bir şeyin gizlenmiş olduğunu biliyordu. Evrak, patlayıcı ya da ikisi birden olabilirdi. Ve Mihail aşağı yukarı kesin olarak onun nerede olduğunu biliyordu. Luka'nın, sırrının açığa çıkacağı endişesiyle duvardaki tabloya attığı kaçamak bakışı fark etmişti. Yakında Mihail onun hemen arkasında ne olduğunu görme fırsatını bulurdu. Kardeş sevgisi bunu yapmaktan alıkoyamazdı onu.

Mihail'in şehre ilk gelişinde vardığı durak olan Nikolayevskiy Vokzal'dan sonra Nevskiy Bulvarı dümdüz manastıra doğru yönelmeden önce hafifçe sağa kıvrılıyordu.

Mihail ve etrafındaki herkes yaptığı yolculuğun saçmalığını görebiliyordu. Hemen ileride yol tamamen tıkalıydı. Faytonlarda olanların ilerleme umudu hiç yoktu; yayalarsa defin töreninin ve konuşmaların yapıldığı yere yaklaşabilmek için kalabalığın arasında güçlükle ilerlemeye çalışıyorlardı. Büyük romancıya veda etmek için on binlerce kişi gelmiş olmalıydı. Mihail, Rus olduğu için biraz gururlandı. Başka hangi millette bir edebiyatçı sıradan insanlarda böylesi bir duygusal yakınlık uyandırabilirdi ki?

Ama Mihail kederini ifade etmek için kalabalığın içinde güçbela ilerlemeye gerek olmadığını biliyordu, bunu herhangi bir yerde de yapabilirdi. Dönüp şehir merkezine doğru yürümeye başladı. Nevskiy Bulvarı'nda insan yoğunluğu giderek azalıyordu, Mihail nihayet Kış Sarayı ile Bahriye Nazırlığı'nın arasından geçti ve donmuş, bembeyaz yüzeyiyle Neva'yı gördü. Buzların ötesinde kale ve içinde yükselen Petro-Pavel Katedrali net bir şekilde görülebiliyordu. Orada bir yerde, kış güneşinin girmediği derinlerdeki karanlık bir hücrede düşmanı pusuda bekliyordu. Şimdilik onu orada bırakmak yeterince güvenliydi ama Mihail'in yakında harekete geçmesi gerekecekti.

Sola döndü ve rıhtım boyunca yürümeye başladı. Petersburg'a geleli daha bir hafta bile olmamıştı ama oraya aşina olduğunu hissetmeye başlıyordu. Tamara burası hakkında öyle çok şey anlatmıştı ki, yürüdüğü caddeleri, üzerinden geçtiği nehir veya kanalları zaten aklında olan bir isimle ilişkilendirmesi yetiyordu. Çok geçmeden kendisini büyükbabasının –iki büyükbabasının da– yaşamının sonsuza kadar değiştiği yer olan Senato Meydanı'nda buldu.

Tekrar buzlara doğru baktı ve Aleksey'in Yuda'yı vurduğu ve o kucağında yatarken onun ölmeyeceğini ama bir yaşayan ölü olacağını fark ettiği noktayı tam olarak hayalinde canlandırmaya çalıştı. Burası onun tutuklandığı yere çok yakındı, sonra da otuz yıl sürgün kalacağı Sibirya'ya gönderilmişti. Bu, Tamara'nın hayatını mahvetmişti ama babasını affetmişti. Mihail büyükbabasına daha iyi bir perspektiften bakabiliyor –hatalarını ve vatan-

severliğini görebiliyor– ve ne kadar mücadele ederse etsin bu iki özelliğin kendi içinde de mevcut olduğunu biliyordu. Önceki gün Luka'ya söylediği şey buydu. İkisi de Tamara'nın oğlu ve Aleksey'in torunuydu. Mihail aralarında şanslı olandı; o bunu biliyordu ama Luka sonunda alın yazısından kaçamayacaktı.

Mihail yaralı eline baktı. Artık sargıya ihtiyacı yoktu, geriye sadece yakında iyileşecek olan küçük bir iz kalmıştı. Parmaklarını büktüğü zaman hâlâ acıyordu ama iz gibi ağrı da geçip giderdi. O, kendisinden biraz daha büyük yaştayken iki parmağını, sonradan da üçüncüsünün ucunu kaybetmiş olan Aleksey'den daha şanslıydı. Kara yönüne doğru döndü ve Senato Meydanı'nda yürüdü. Kar çok yeni yağmıştı ve onunkiler, önünde uzanan parlak beyazlığın içinden geçen ilk ayak izleri arasında olacaktı. Çok geçmeden Puşkin'in düşünmeden koymuş olduğu adıyla Bronz Atlı'ya, Petro'nun heykeline geldi.

"Cenazeye gitmiyor musunuz?"

Soru Fransızca sorulmuştu. Mihail arkasına döndü. Heykelin diğer tarafından, kendisini heykelin kaidesinin arkasında gözlerden saklamış olan yaşlı bir adam çıktı. "Yaşlı" sözcüğü yeterli değildi. Hatta "kırış kırış" deyimini kullanmak bile adil olmayacaktı. Öne eğilmiş bedeniyle küçücük adımlar atarak ilerliyordu ama bastonu yoktu. Başındaki kalın, yün *ushanka* saçlarını gizliyordu. Tertemiz tıraş olmuştu ama çöküк avurtlarının üzerindeki kırışık cildinden sadece biraz daha açık renkte, uzun, bembeyaz bir bıyığı vardı. Mihail yakından baktığında onun ten renginin gerçek olduğunu görebilmesine rağmen, sanki genç bir adam sahne makyajıyla "fazla yaşlandırılmış" gibi duruyordu. Kesinlikle seksen, belki de doksan yaşında vardı.

"Çok kalabalık," diye cevap verdi Mihail, Fransızca. Adamın yaşına bakılacak olursa, Fransızcanın aristokrasinin ilk dili olduğu zamanlarda yetişmiş olabilirdi. "Fyodor Mihailoviç ben olmadan da güzelce defnedilebilir." Yaşlı adam kısaca güldü. "Peki ya siz," diye sordu Mihail.

"Ben zamanında yeterince mezarın yanında durdum."

"Asker misiniz?"

"Bir süre için öyleydim."

Mihail'in üstünde üniforma yoktu, asker olduğundan ve o güne kadarki silik kariyerinden bahsetmeye gerek duymadı. "Her şey olup bittiği sırada burada mıydınız?" diye sordu onun yerine hevesle.

"Burada mı?"

"14 Aralık 1825."

Adam sert ve hızlı bir hareketle başını salladı. "Hayır, başka bir yerdeydim. Ama bahsedildiğini duydum." Mihail yaşlı askerin çara karşı olan bir ayaklanmaya katılmışlığını gizlemek için şimdi bile yalan söylüyor olup olmadığını merak etti. "Nikolay Pavloviç'e karşı ayaklanmış üç bin insan," diye devam etti adam. "Ama şansları yoktu. Nikolay güçlüydü. Tıpkı, şu yukarıdaki gibi." Başıyla, atının sırtındaki Petro'ya işaret etti.

"O büyük bir adamdı," dedi Mihail, basmakalıp sözünden hemen pişman olarak.

"Yine de Aziz George'muş gibi poz verdirmek komik."

Mihail oraya baktı. Annesinden başka hiç kimse ona bu benzerlikten söz etmemişti. "Ne demek istiyorsunuz?" diye sordu merakla, yaşlı adamın anılarını paylaşmasından memnun olarak.

"Göremiyor musunuz? Zafer kazanmış; at sırtında ve ayaklarının dibinde yenilgiye uğrattığı bir yılan. Bütün o ikonlardaki gibi. Elbette onları buradan ziyade Moskova'da görürsünüz. Ayrıca ejderhanın kuyruğunun nasıl George'u –hem de tam Ascalon'u havaya kaldırmışken– aşağı devirmek ister gibi atın bacağına sarılmış olarak gösterdiklerini görebilirsiniz."

Mihail'in kalbi hızlandı. "Ascalon mu?" diye araya girdi.

"Ascalon. Kimse hatırlamıyor. O George'un kılıcıydı. Tıpkı Arthur'un Excalibur'u veya Beowulf'un Hrunting'i gibi. Gerçi bazıları onun kılıç değil, mızrak olduğunu söylüyor ama ejderha için pek bir şey fark etmez, değil mi?" Hırıltılı bir sesle güldü.

"Sanırım etmez," diye mırıldandı Mihail, derin düşünceler içinde. Yuda veya Zimeyeviç'le nasıl bir bağlantısı olduğunu bilmek güç olmakla birlikte en azından sözcüğün anlamını öğrenmişti. Ve bu, Petro'nun heykelinin altında yapılan bir konuşmada ortaya çıkmıştı. Tesadüf olmak için çok fazlaydı.

"Sizi sıkmayayım,"dedi yaşlı adam. Mihail itiraz etmeye yeltendi ama adam elini kaldırdı. "Zaten üşümeye başladım. Sizinle konuşmak güzeldi."

Mihail veda kabilinden birkaç sözcük mırıldandı ve ardında bıraktığı siyah gölgesiyle meydanda Aziz İshak Katedrali'ne doğru aksayarak yürüyen yaşlı adamın arkasından baktı. Biraz izledikten sonra heykele döndü ve öğrendiği şey üzerinde düşünmeye başladı.

Luka nota bir kez daha baktı.

Çok sevgili Luka,

Saat ikide Nevskiy ve Kalaşnikovskiy bulvarlarının kesiştiği köşede benimle buluş. Bu acil bir durum. Kimseye bir şey söyleme; hayatın buna bağlı olabilir.

Ölmeyen sevgimle,
Dusya

Şu anda ikiyi çeyrek geçiyordu. Orada buluşmak aptalcaydı fakat Dusya muhtemelen Dostoyevski'nin cenazesi için manastıra gelecek kalabalığı hesaba katmamıştı. Kalabalık yakındı, çok yoğundu ve yavaş adımlarla Nevskiy Bulvarı'ında ilerliyordu. Luka, Dusya'yı seçebilmek için ayrı ayrı her bir yüze bakmaya çalıştı ama Dusya kısa boyluydu ve itiş kakış arasında kolaylıkla gözden kaçabilirdi.

Tanıdık bir yüz görmüştü – çirkin, basık burunlu Risakov, yoksa Glazov muydu? İsimlerden biri gerçek, diğeri ise takmaydı ama Luka hangisinin hangisi olduğunu hatırlayamıyordu. İkisi de sahte olabilirdi, güvenlik açı-

sından böyle olması gerekiyordu. Son zamanlarda pek fazla konuşmamışlardı; Yürütme Komitesi Risakov'u örtülü bir göreve tayin etmişti ve gizlilik zorunlu kabul ediliyordu; daha sadece on dokuz yaşında olan böyle genç birisi için bir onurdu bu. Onu burada görmek pek şaşırtıcı bir şey değildi, romancıya saygılarını sunmaya gelmişti. Devrimci hareket Dostoyevski hakkında her zaman ikilemde kalmıştı. Kuşkusuz onu dâhi bir yazar ve Rus halkının yüreğini anlayan bir adam olarak görüyorlardı; gençlik günlerinde bir radikal olduğunu, inandığı şeylerden dolayı bir idam mangasının karşısına çıkarılmış, cezası ertelenerek Sibirya'ya sürgüne gönderilmiş olduğunu biliyorlardı. Ama Tanrı'yı sevmekle, daha da kötüsü çarını kendi insanından daha fazla sevmekle bir gerici olmuştu o. Ve devrimcilerden nefret edecek kadar değişmişti.

Ecinliler – onlara böyle diyordu; bu ismi bir romanına vermişti. Hafif bir abartma vardı bunda. Luka 1869'da Moskova'daki Ziraat Koleji'ndeydi. Neçayev'in takipçilerinden biri olmuştu ama sadece uzaktan. Okul arkadaşı İvanov, Neçayev'in içini herkesten daha önce okumuş ve onun otoritesini –ve dürüstlüğünü– sorgulamıştı. Neçayev ve birkaç yakın arkadaşı –Luka aralarında değildi– bundan dolayı onu öldürmüştü. Dostoyevski bunu bir kurmaca romana dönüştürmüştü ama okuyanların hepsi gerçeği biliyordu. Fakat bu istisnai bir durumdu, genel kural değildi. Neçayev bir şarlatandı, hareketin içinde birkaç tane vardı ama nadirlerdi. Halkın İradesi öldürmeye hazırdı fakat bu yalnızca halkın yararı için yapılırdı.

Söylentiler doğruysa Dostoyevski bile bunu anlamıştı. Bir sonraki romanının *Karamazov Kardeşler*'in devamı olması ve dindar Alyoşa'nın manastırdan ayrılıp devrimci olması planlanmıştı. Ama Fyodor Mihailoviç işi basitleştirmezdi. Alyoşa'nın yeni hevesinin iyiye mi kötüye mi hizmet edeceğini kim bilebilirdi? Bunu bilen bir tek kişi vardı, o da yakında Rusya toprağının bağrında olacaktı.

Sonra Luka kalabalığın arasında tanıdığı sarışın birisini gördü. Saç rengi Dusya'nınki kadar açık değildi, daha

koyuydu. Bu saçların altında Sofia Lvovna'nın kimseninkiyle karıştırılması mümkün olmayan geniş alnı başlıyordu. Luka, Dusya'nın yazdığı nottaki sözcükleri hatırladı. "*Kimseye bir şey söyleme; hayatın buna bağlı olabilir.*" "Kimse" derken yalnızca Yürütme Komitesi'nin üyelerini kastediyor olabilirdi. Luka onların hoşuna gitmeyecek ne yaptığını merak ediyordu fakat aklına bir şey gelmiyordu. Bir hata olmalıydı.

Bir daha baktı ve Sofia yanındaydı. Elinde göğsüne bastırarak tuttuğu bir şey vardı. Tabanca? Bıçak? Luka bilemiyordu. Kulağının dibinde bir ses duydu.

"Benimle gelin Luka Miroslaviç. Telaşlanmayın."

Bu oldukça dolaysız bir talepti. Neden onunla gitmesi gerekiyordu? Konuşacaklardı. Bazı şeyleri açıklığa kavuşturacaklardı. Hepsi sağduyulu insanlardı. Ama Luka, İvanov'a ne olduğunu hatırlıyordu. O zamandan beri koşullar kötüleşmişti. Sofia umutsuzdu, hepsi öyleydi. Bunu kadının sesinden anlayabiliyordu. Sofia korkuyordu ve bu, Luka'nın da ondan korkması gerektiği anlamına geliyordu. O buraya konuşmaya değil, öldürmeye gelmişti – eğer Luka engelleyemezse. Genç adam onu iki eliyle itti ve kadın geri çekildi. Çok geçmeden kalabalık Sofia'yı denizden gelen dalgalar gibi yutuverdi. Luka Kalaşnikovskiy Bulvarı'na doğru dönüp hızla yürümeye başladı.

Kalabalık seyrelmeye başlamıştı. Orada oyalanan ve manastıra daha iyi bir yoldan gitmek için takip edebilecekleri bir yan cadde arayan birkaç kişi vardı ama Luka yoluna bulvardan devam etti. Caddenin diğer tarafına baktığında birisinin kendisini izlediğini gördü ve o anda bu kişinin Zelyabov olduğunu fark etti. Luka adımlarını hızlandırdı ama Zelyabov uzun adımlarıyla onu takip etmekte zorlanmadı.

Luka arkasına bakmak için başını çevirdiğinde tanıdık üç sima gördü: önceden görmüş olduğu Sofia ve Risakov ile Mihail Fyodoroviç Frolenko. Hiçbiri ona seslenmeye, hatta selamlamak için elini kaldırmaya bile zahmet etmedi. Amaçları konuşmak değildi.

Luka koşmaya başladı. Sığır Pazarı'nın yüksek duvarları sola dönemeyeceği anlamına geliyordu ve böylece yolun kendisi bir tuzağa dönüşmüştü. Sağında koşmaya başlamış olan Zelyabov da kaçmasına mani oluyor, arkasındaki Sofia ve diğerleri de yakından takip ediyorlardı. Tek şansı ileri doğru hareket etmekti ve önünde nehir vardı. Eğer şansı varsa –her kış nehir donduğu zaman olduğu gibi– orada yürüyen insanlara rastlardı. Luka birkaç saniye sonra nehre ulaştı ama ortalık sakindi. Kimse yok denemezdi, ancak Nevski Bulvarı'ndaki gibi bir kalabalıktan eser yoktu. Kalabalığın içinde kalmalıydı fakat orada bile sessizce kaburgalarının arasına sokulan bir bıçak, saldırganın fark edilmeden kaçmasını mümkün kılabilirdi.

Nehrin kenarına dik bir yokuştan iniliyordu ve bu uzun zaman alacaktı. Bunun yerine Luka sola döndü ve Sığır Pazarı'nın duvarını takip etti. Burada gerçek bir patika değil, sadece karla kaplı donmuş çamur vardı. Yavaş ilerlenebiliyordu ama bu diğerleri için de geçerliydi. Luka dönüp bakma riskine girdi ve onların tek sıra halinde ilerlemek zorunda olmanın yarattığı güçlükle biraz daha geride kalarak arkasından geldiklerini gördü. Luka sadece üç kişi görebiliyordu ama dördüncüsünü de görmeye çalışarak zaman yitirmedi. Devam etti ve yolun bittiği noktayı gördü, buradan tekrar kara yönüne dönerek kaçmayı başarabileceğini biliyordu.

Fakat sonra aniden yolu kesildi. Bu Frolenko'ydu. Pazar günü kapalı ve bomboş olan Sığır Pazarı'nın içinden geçmiş ve nehre açılan bir çıkış bulmuş olmalıydı. Luka yaklaşırken duvardaki dar gediği görebiliyordu. Yavaşlayarak yürüme hızına geçti ve Frolenko'nun birkaç adım önünde durdu. Cüsseleri hemen hemen aynıydı. Luka onu aşıp geçebilirdi ama bunu yapmayı başarana kadar diğerleri yakasına yapışmış olurlardı. Arkasına döndü. Artık yaklaşmışlardı; önde Zelyabov, sonra Sofia ve en arkada Risakov. Risakov'un elinde bir tabanca vardı ama kaldırmamıştı.

Şimdi artık konuşmaktan ve onların kafasını karıştıran

şey her neyse onu aydınlatmaya çalışmaktan başka çare yoktu. Dostça bir tavırla ellerini açıp derin bir nefes aldı ve ne söyleyeceğini bilmeksizin konuşmaya hazırlandı. Ama hiçbirinin yüzünde konuşmak istermiş gibi bir ifade yoktu. Luka konuşmayı değil, bağırmayı tercih etti.

"İmdat!" diye bağırdı. Daha önce hiç böyle bir ses çıkarmamıştı ama ölüme bu kadar yaklaştığı da olmamıştı. "Adam öldürüyorlar!" Cenazeye arka yoldan gidebilmek için nehir boyunca yürümekte veya kaymakta olan birkaç kişi vardı hâlâ etrafta. Biraz uzaktaydılar ama onu mutlaka duyarlardı.

Frolenko'nun eli Luka'nın ağzını kapattı, Zelyabov'un omzu bütün gücüyle Luka'nın göğsünün tam ortasına çarptı ve onu geriye, Sığır Pazarı'na doğru savurdu. Frolenko, Luka'nın altında kaldı ve biraz kımıldanarak kurtuldu, Zelyabov hamlesine devam etti ve Luka'nın göğsünün ortasına oturup ellerini yere bastırdı. Luka soluksuz kalmıştı fakat hâlâ ne söylediğini bilmeden ve umursamadan bağırıp çığlık atabiliyor ve birisinin dikkatini çekip kurtulabilmeyi ümit ediyordu.

Bir elin –ufak, narin bir kadın elinin– kendisini susturmak için ağzına bastırdığını hissetti. Yukarı baktığında Sofia'nın gözlerini gördü ama çığlıklarını bastırmaya çalışan kadının gözlerinde yalnızca kin vardı. Luka, Dusya'nın gözlerindeki nezaketi ve basitliği düşünmeye çalıştı ve onları yeniden görebilmek adına hayatta kalabilmek için dua etti.

Aniden eli ısırdı ve ağzına kan tadı geldi. Sofia acıyla çığlık atarak elini çekti. Luka tekrar ve öncekinden daha da yüksek sesle bağırmaya başladı. Zelyabov'un yumruğu çenesine indi. Artık çığlık atarken canı da yanıyordu ama bu da onu durduramadı. Luka kıvranıyor ve tekmeler savuruyordu ama üzerindeki dev ağırlıktan kurtulmayı başaramıyordu. Sofia'nın sesini duydu.

"Onu bana ver."

Luka o tarafa baktığında Risakov'un ona bir şey verdiğini gördü, taşıdığı silahtı bu. Sofia silahı Luka'nın başının yanına doğru tuttu.

Luka sağ kulağıyla patlamayı duydu ve yüzünün yan tarafının yandığını hissetti. Diğer kulağında bir şey yoktu, o taraftan hiç ses gelmemişti. Aynı zamanda artık çığlık atmadığını da fark etti. Ağzını ve boğazını hissedebiliyordu ama onlara nasıl kumanda edeceğini unutmuştu. Artık sadece bir tek gözüyle görebiliyordu ve diğerinin kanla dolu mu olduğunu yoksa kör mü olduğunu bilemiyordu.

Zelyabov'un elini gevşettiğini hissetti ve o anda bütün gücüyle bir tekme attı. İri adam yana devrildi ve Luka ayağa kalktı. Başı ağrıdan çatlıyordu ve neredeyse hiçbir şey göremiyordu. Yolun kendisini tekrar nehre götüreceğini ümit ediyordu, orada yardım edecek birilerini bulabilirdi. Zemin kayboldu ve Luka bir yamaçtan kaymaya başladı, sonra parmaklarının ucuyla pürüzsüz buz yüzeyini hissetti. Biraz emekledi, sonra birtakım eller onu tuttu. Bir an için bunların dost eli olacaklarını ümit etti ama birazdan onu merhametsizce sürüklemeye başladılar.

Sonra buz kayboldu ve Luka burnunun dibinde akan soğuk suyu hissetti. Saçlarına yapışan bir el başını aşağı bastırdı. Sulara gömüldüğü anda yüzünü artık hissedemedi. Burun delikleri ve ağzı buz gibi suyla doldu. Başını geriye doğru itti ve bir an için yüzeye çıkıp nefes alabildi. Sofia'nın sesi kulağına fısıldadı.

"Bütün hainler böyle ölürler."

Sonunda Luka tekrar çığlık atabilecek duruma geldi ama aynı anda su onu tekrar ele geçirip sesini boğdu ve nefesini kesti. Luka, elleri sırtında ve başını hareket ettiremeden, boş ciğerleriyle hareketsiz kaldı. İradesiyle nefes almamayı denedi ve birkaç saniye boyunca bunu başardı.

Ama sonra vücudu isyan etti, ağzı açıldı ve buz gibi suyla dolan ciğerleri sızladı.

XIII

Cesedi bulunduktan bir gün sonraki bütün gazetelerde Luka'nın ölümü baş sayfadaydı. Mihail bir şeyden kuşkulanmıştı. Luka'yı birkaç kez aramış ve onu hiç evde bulamamıştı. Çarşamba akşamı Maksimilyanovskiy Yolu'ndaki evin kapısında jandarmaların durduğunu görmüş ve yoluna devam etmişti. Perşembe günü de gerçeği öğrendi.

Haber ihtiyatlı verilmişti ama neyse ki bir tek şey açıktı: Luka bir vampir tarafından öldürülmemişti. Yaralar bu varsayıma uymuyordu; başının yan tarafındaki yara nihai ölüm sebebi değildi fakat ne o ne de boğulma olayı Zimeyeviç'in, Dimitriy'in veya Yuda'nın işiydi.

Ceset şans eseri bulunmuştu. Normalde ya denize sürüklenir ya da ilkbahara kadar donmuş nehrin bir yerinde saklı kalırdı ama buzda her zaman bir-iki delik olurdu ve ceset tam Büyük Nevka'nın Neva'dan ayrıldığı yerde bu deliklerden birinin kenarına takılmıştı. Onu öldüren her kimse cesedin bulunmasını istememişti. Mihail'in aklına iki olasılık geliyordu: ya Luka *Ohrana*'dan kaçıyordu ve onların kendisini yakalama girişimleri fazlaca ileri gitmişti ya da –haklı gerekçelerle veya bir polis muhbiri kabul edilerek– kendi yandaşlarınca öldürülmüştü. Bunu kesinlikle yapabilirlerdi. Mihail birkaç yıl önce Gorinoviç adındaki bir hükümet muhbiri hakkında duyduklarını

hatırlıyordu. Onu kandırarak Odessa yakınlarında bir demiryolu yan hattına gelmesini sağlamış, orada bıçaklamış ve tanınmaması için yüzüne sönmemiş kireç dökmüşlerdi. Ama sağ kalmıştı ve güçbela güvenli bir yere ulaştığında göğsüne iliştirmiş oldukları kâğıt hâlâ rahatça okunabiliyordu: "Bir casusun akıbetine tanıklık ediyorsunuz." Luka'yı öldüren Halkın İradesi'yse, o zaman daha etkili ve daha az gösterişli bir tavrı benimsemişti.

Ama asıl nedeni ne olursa olsun, Mihail, Luka'nın ölümünün –kendisi hakkında bir şeyler bilen az sayıda kişiden birinin daha ortadan kalkmasına vesile olduğu için– Yuda'nın ne kadar işine geldiğini biliyordu. Yuda, Petro-Pavel Kalesi'nde hapisti ama Mihail bunun Yuda'nın istediği şeye ulaşması için pek bir engel teşkil etmediğini biliyordu. Luka ölümünden bir gün önce Yuda'yı ziyaret etmişti; ona Mihail'den ve sorduğu sorulardan söz etmiş olmalıydı. Luka'nın kendisi için oluşturabileceği tehlikenin farkına varması Yuda için yeterli olur muydu?

Eğer öyleyse, o zaman Luka'nın ölümünden Mihail sorumluydu. Sadece birkaç hafta içinde bir anne ve bir kardeş kaybetmişti. Yüreğinde Luka'nın ölümüyle ilgili gerçek bir üzüntü bulmaya çalıştı ama bulamadı. Bir yabancı, yalnızca iki kez karşılaştığı bir adam olarak ona acıyordu. Luka'yla konuşurken vurguladığı –kanın, aile kanının mevcut en kuvvetli bağ olduğu şeklindeki– bakış açısına aykırıydı bu. Luka'ya gerçeği söylemeliydi, kardeş olduklarını söylemeliydi. O zaman en azından onlar birbirlerini adil bir şekilde yargılayabilirlerdi. Mihail belki yine de bir kardeşin diğerine karşı hissedeceği yakınlığı hissetmeyecekti ama hiç olmazsa emin olurdu.

Ohrana bütün perşembe gününü ve cuma gününün büyük kısmını daireyi aramakla geçirdiğinden Mihail'in kendi incelemesini yapmasına engel olmuştu. Mihail bunun yerine başka bir düşük olasılıklı ipucunun –Konyuşennaya Caddesi'ndeki dairenin– peşinden gitmişti. Bu dairenin altındaki, Tamara'nın söz ettiği kitapevi hâlâ oradaydı ama ne sahibi ne de yeni kiracılar hangi ismi

verilirse verilsin Yuda hakkında bir şey biliyorlardı. Bu olasılık hep düşük olmuştu ama en iyisi emin olmaktı. Luka'nın odası çok daha önemliydi.

Bugün, cuma öğleden sonra, Maksimilyanovskiy Yolu sakindi. Kapıda bir tek nöbetçi jandarma vardı ve ara sıra *dvornik*'le sohbet ediyordu. Yukarıda başka polisler olması mümkündü ama çok uzun süredir kimse binaya girip çıkmamıştı.

Mihail cesurca caddeden aşağı yürüdü ve binanın önündeki basamakları çıkmaya başladı: 15 numaranın değil, bir sonraki kapının, 17 numaranın basamaklarını. Şansı vardı. *Dvornik* uyuyordu ve horultusu koridorda yankılanıyordu. Uyanık olsaydı, Mihail ona romantik bir aşk kaçamağı öyküsü uyduracak ve biraz rüşvet verecekti ama buna gerek kalmamıştı. Bu ev tam komşu evin aynadaki yansıması gibiydi. Mihail ilk merdiven sahanlığına kadar basamakları çıktı. Tam beklediği gibi orada binanın arkasına bakan küçük bir pencere vardı ve kolayca açıldı. Dışarıda sadece oradaki evlerin çöplüğü gibi görünen, çalılarla kaplı, bembeyaz karla örtülü minicik bir avlu vardı.

Mihail küçük aralıktan başını ve omuzlarını sokup sağa, 15 numaraya doğru baktı. Karşılık gelen pencere tam hatırladığı gibi oradaydı ama ikisinin arasında duvar dümdüzdü ve tutunabileceği bir yer yoktu. Geri çekilip içeri girdi ve iki kat daha çıktı. Buradaki sahanlıkta benzer bir pencere vardı. Bu pencere aşağıdakinin hemen üzerindeydi ve arada bir pencere daha vardı. Çantasına uzanıp bir ip çıkardı ve merdiven parmaklığına bağladı. Diğer ucunu dışarı fırlattı ve aşağı baktığında onun ilk pencerenin hizasına kadar inmiş, sallanmakta olduğunu gördü.

Tekrar aşağı inerek pencereden çıktı, ipe tutundu ve ondan destek alarak yandaki 15 numaranın penceresine ulaşıp ayağını onun pervazına koymayı başardı. Bıçağını çıkardı ve pencerenin kenarını biraz kanırttı. Kilitli değildi. Çok geçmeden pencereyi açmayı başarıp içeri girdi. Sonra kendisi yokken ucu dışarı kaçmasın diye ipi de içeri çekti. Birkaç basamak indi ve etrafı tarafını kolaçan

etti. Binayı izinsiz girenlerden korumakla görevli jandarma girişteki koridorda duruyordu.

Mihail parmak uçlarında yürüyerek 7 numaralı daireye geldi. Buradaki kapının önünde nöbetçi yoktu. Aslında kapı denebilecek pek bir şey de yoktu. Belli ki *ohranik* mensupları içeri girebilmek için balta kullanmış ve kapıyı yenilemek için pek bir şey de yapmamıştı.

İçerisi adamakıllı ama özenli bir şekilde aranmış gibi görünüyordu. Koltuklar ve diğer mobilyalar büyük ölçüde Mihail'in önceden onları görmüş olduğu yerlerinde duruyorlardı ama divanın kumaşı kesilmiş ve içi aranmıştı. Koltuğun içinden çıkan dolgu maddeleri yerde öbekler halinde duruyordu. Semaver masanın diğer ucuna alınmıştı. Mihail'in ilk ziyaretinde de fark etmiş olduğu gibi, bu dairede bilerek oldukça az şey bırakılmıştı.

Diğer iki odaya da baktı. İkisi de yatak odasıydı. Soldaki oda tıpkı ana salon gibi içinde hiç yaşanmamış olduğu izlenimini veriyordu. Orada bir yatak vardı ama yatak takımları yere atılmıştı. Bunlar buruşuktu fakat temiz görünüyorlardı. Bir gardırop ve lavabo da vardı ama hiçbir kişisel eşya yoktu. Mihail pencereyi açtı. O da aynı avluya bakıyordu. Kendisinin sarkıttığı ip yukarıdan çapraz bir şekilde aşağıdaki diğer pencereye uzanıyordu. Ulaşılamayacak gibi duruyordu ama o kadar uzakta değildi.

Mihail geri dönüp kapının kalıntılarının arasından uzunca bir tahta parçası aldı. Bir ucuna çakılmış olan çivi kanca görevi yapabilirdi. Mihail birkaç saniye içinde ipi yakalamayı başardı. Onu içeri çekti ve tekrar geri kaçmaması için uydurma olta kamışının etrafına sardı. İşte şimdi gerekirse daha hızlı çıkabilirdi o daireden.

Diğer yatak odasının normal koşullarda Luka'nın kullandığı oda olduğu belliydi. Çarşaflarda insan teri kokusu vardı. Burada giysiler de vardı. Bazıları kadın giysisiydi ve Mihail bunların Dusya'ya ait olduğunu tahmin etti. Âşığının ölüm haberine nasıl bir tepki verecekti acaba? Mihail onun en az kendisi kadar metin olacağını tahmin etti. İkisinin de nefret ettiği şeyler vardı: o Yuda'dan, Dusya

ise çardan. Bu, kedere karşı etkili bir bağışıklık mekanizmasıydı.

Mihail salona geri döndü. *Ohranik*'lerin işlerini özenle yapmış olacaklarını bekliyordu, o yüzden de bakmamış olabilecekleri tek yer kalıyordu geriye. Tablolar hâlâ duvardaydı ama kolaylıkla oradan alınabilirler ve yerlerine yenileri asılabilirdi. Mihail, Luka'nın korkarak baktığı o tablonun yanına gitti. Suluboyaydı ve Alekseyev'in eseri olan bir Moskova manzarasının ucuz bir kopyasıydı. Mihail tabloyu duvardan aldı.

Resmin arkasındaki duvar kâğıdı özenle haç şeklinde kesilmişti – bir dikey, bir de yatay kesiyle. Daha yakından baktığında Mihail aslında bunun odanın geri kalanını kaplayan kâğıtla aynı desende ama kare şeklinde ayrı bir parça olduğunu ve bu noktada asıl duvar kâğıdının üzerine yapıştırılmış olduğunu fark etti. Bu parçanın kesiyle oluşturulmuş kanatlarının arkasındaki duvarda bir oyuk vardı. Luka –ya da başka birisi– bir girinti oluşturabilmek için birkaç tuğlayı çıkarmış, istediği bir şeyi içine koymuş, sonra da bu girintiyi duvar kâğıdının ve resmin arkasına gizlemişti. Uyanık bir *ohranik* aldanmamış, resmi oradan almış, kâğıdı kesmiş ve içeriye gizlenmiş olan şeyi bulmuştu.

Mihail elini içeri uzattı. Girintinin içi serin ve nemliydi ama geriye bir şey kalmamıştı. Odadaki diğer resimlerin de arkasına baktı fakat onların arkasında duvar sağlamdı. Luka'yı ilk ziyaret ettiğinde oturmuş olduğu koltuğa oturdu. Luka'nın sırlarını sakladığı yer konusunda haklı çıkmış ama takipte yenik düşmüştü. Resmin yanına gidip tekrar duvardan çekti ve dikkatinden kaçmış bir şey olabileceğini ümit ederek çaresizce girintinin içini yokladı. Tam resmi tekrar yerine asmak üzereyken onda bir tuhaflık fark etti.

Resmin arkası olağan ucuz kahverengi kâğıt yerine duvar kâğıdıyla, deliği kapatmak için kullanılmış olanın aynısıyla kaplanmıştı. Mihail onu yırtıp çekti ve sonunda aradığı şeyi –ya da en azından herhangi bir şey– buldu.

Bu bir mektuptu. Zarfı mühürlenmemişti ve üzerinde adres yoktu. Mihail resmi duvara yasladı ve zarfın içindeki tek yaprağı çıkardı. Bir yüzüne elyazısıyla yazılmıştı.

St. Petersburg, Hôtel d'Europe'un Müdürü'ne,

Lütfen konuştuğumuz gibi bu mektubu getiren kişinin ben dönene kadar işlerimi halledebilmesi için odama istediği gibi girebilmesine izin verin.

Saygılarımla

Üniversite Konseyi Üyesi Vasiliy Grigoryeviç Çernetskiy

Mihail dilini şaklattı. Bu, hem hangi takma isimle dolaşıyor olursa olsun Yuda'ya ulaşmasını sağlayabilecek ipucu ele geçirmenin, hem de *Ohrana*'dan daha zekice davranmış olmanın heyecanına dair tek ipucuydu.

Hızla diğer resimleri de inceledi ama hiçbiri böyle bir saklama yeri olarak kullanılmamıştı. Tekrar oturup düşündü. Bu, daireyi arayabilmek için son şansı olabilirdi. Kaçırdığı başka bir şey olabilir miydi?

Düşünceleri merdivenlerden gelen ayak sesleriyle bölündü. Bir bağırma sesi geldi. Belki *Ohrana* değildi ve belki de buraya gelmiyorlardı ama bunu öğrenmek için orada kalacak değildi. Mektubu cebine attı ve yatak odasına geri dönerek ipi yakaladı, pencerenin eşiğinden dışarı süzüldü. Neredeyse daireye girdiklerini duyabiliyordu.

"Buraya birisi girmiş. Lanet olsun, siz varken nasıl yapabildi bunu?"

Mihail yanıtı beklemedi. İpe tutunup yan tarafa geçti, saniyeler içinde komşu pencereye ulaşmış ve bir dakika sonra oradan içeri girmişti bile. Merdivenden aşağı koşup binadan çıktı. *Dvornik* hâlâ uyuyordu.

Caddede 15 numaranın kapısına baktı ama jandarma gitmişti, üstünden azar işitmek üzere yukarıya koşturmuştu. Mihail'in koşması bile gerekmiyordu. Sakin bir şekilde ağır ağır uzaklaştı.

"Gitmekte özgürsün."

Nöbetçinin bu cümleyi ezberden okumayı görevinin bir parçası olarak görmediği belliydi, o yüzden de çocukça hayal kırıklığını gizlemek için çaba göstermedi. Saman şiltesinin üzerinde oturan Yuda başını kaldırıp baktı ve yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı.

"Albay Otrepyev insafa mı geldi?"

"Bu emir daha yukarıdan."

Yuda farklı olmasını beklemiyordu. Birkaç gün zaman almış, borulardan sayısız mesaj gönderilmiş ve alınmıştı. Halkın İradesi'nin, kullandığı iletişim sistemini, kimliğini bilse hor göreceği oldukça farklı bir mahluk grubuyla paylaşıyor olabileceğinden haberi yoktu. Aptalca davranıyorlardı. Alexander Graham Bell yeni icadının sadece kendisi ve arkadaşlarının kullanımı için rezerve edileceğini düşünür müydü?

Anlaşma yapılmıştı. Yuda özgürlüğüne kavuşmuştu ve karşılığında tek yapması gereken şey belirli bir zamanda belirli bir binayı ziyaret ederek yüksek mevki sahibi belirli bir kişiyle bir araya gelip bir düzenleme konusunda konuşmaktı. Bu anlaşma ikisinin de avantajına olacaktı ama Yuda, onu teklif etmekle bile özgürlüğünü garantiye almıştı. Fakat pazarlığın kendisine düşen kısmının yerine getirilmesi konusunda hiç kuşkusu yoktu.

Hücresine son kez baktı. Burada sadece bir hafta kalmıştı ve bu süre önceki zindanda geçirdiği süreden çok daha kısaydı. Yukarıdaki küçük pencereye baktı. Karanlık çökmüştü. Serbest bırakılmasını emretmiş olan adam bu açıdan çok düşünceli davranmıştı. Kalenin içinde oyalanmak için oradan ayrılmasını geciktirecek bir bahane aramasına gerek kalmamıştı. Karşısına çıkan herkes onun hayatta kalmasını sağlamak istiyor gibi görünüyordu. Bu bir tesadüf değildi. Yuda bu kadar vazgeçilmez olduğu için kendisini ancak tebrik edebilirdi.

St. Peter Kapısı ve İvan Kapısı'ndan geçene kadar kendisine eşlik edildi. Ancak o zaman kelepçelerini çıkardılar ve kendi başına Petrovskiy Köprüsü'nü geçmesine izin

verdiler. Artık özgürdü. Aklına ilk gelmesi gereken şeyin güvenlik olduğunu biliyordu, kendisinin değil, sahip olduğu şeylerin güvenliği. Luka ölmüştü –Yuda bu haberi borulardan almıştı– ama bu onun Yuda'nın Hôtel d'Europe'taki odası konusunda ağzından bir şey kaçırmamış olduğu anlamına gelmezdi. Orada Yuda'nın değer verdiği çok şey vardı.

Ama doğasını inkâr edemezdi. O bir *vurdalak*'tı ve farklı olduğu, eylemlerine beyniyle karar verdiği konusunda ne kadar ısrarcı olursa olsun, o da hâlâ diğerleri gibi besine ihtiyaç duyuyordu. Hücresinden çıktığı zaman nöbetçilerden birini ele geçirebilir ve yine de oradan kolayca kaçabilirdi ama bu onun serbest bırakılmasını emretmiş olan adamı memnun etmezdi. Ayrıca bunun çabucak yapılması gerekiyordu. St. Petersburg'un karanlık sokaklarında süzülüp rahat rahat avlanmak daha iyiydi.

Köprü biter bitmez geri dönüp kalenin bulunduğu Tavşan Adası'yla daha büyük olan Petersburgskiy Adası'nı ayıran Kronverskiy Kanalı'nın yanındaki patikayı takip ederek yürümeye başladı. Bazı eski mahkûmlar hapsedildikleri yerden arkalarına bile bakmadan hızla kaçmaya çalışmış olabilirlerdi fakat hapsedilmiş olduğu binayı görmek Yuda'nın özgürlüğün tadını daha iyi çıkarmasını sağlıyordu. Yine de çok geçmeden onu ardında bıraktı. Aşağı inip buz tabakasına ulaştı ve Küçük Neva'yı geçip Vasilievskiy Adası'na geldi. Birkaç dakika sonra Petersburg Üniversitesi'nin kalbi olan On iki Kolej'in ortasındaydı. Burası akşam için kendisine eğlence arayan –zengin ve fakir– öğrencilerle doluydu.

Oxford'a kıyasla hiçbir şeydi. Modernlik kokuyordu. Petersburg Üniversitesi kurulduğu sırada Yuda kırk bir yaşındaydı. Oxford daha önce... Zimeyeviç bile doğmadan önce kurulmuştu. Yuda, Trinity'deki günlerinin keyifli geçtiğini söyleyemezdi ama onların faydasını gördüğü kesindi. Genç Richard Cain yalnızca doğal dünyayı öğrenmeyi arzu ediyordu ama o günlerde bu bir centilmene yakışır eğitim olarak daha yeni yeni kabul edilmeye

başlıyordu. Üniversitedeki hocaları, hepsi de ileride ona yararı dokunacak olan yabancı dilleri, ilahiyatı ve tarihi öğretiyordu fakat bilimi, diğer derslerde olduğu gibi zorla değil, bilen birkaç uzmandan kendisi milim milim çekip alarak öğrenmek ve anlamak zorunda kalmıştı.

Mezun olduğunda seyahat etmeyi tercih etti ve blöf yaparak White Hart isimli bir ticaret gemisine gemi cerrahının çırağı olarak girdi. Denize açılıp güneye doğru yol aldılar, sonra Cebelitarık Boğazı'ndan Akdeniz'e geçtiler. Planlanmış bir şey değildi ama gemi Napoléon'la Nelson'un Mısır'a hâkim olmak için yaptığı savaşın bir parçası oldu.

White Hart ve –Cain de dahil olmak üzere– tayfası Artémise adında bir Fransız fırkateyni tarafından esir alındı ama o da Nil Muharebesi'nde İngilizler tarafından batırıldı. Cain not defterlerini ve kaptanın Louis altınlarının birazını kurtarmayı başardı, sonra da kendini dalgaların merhametine bıraktı. Kendisini sırılsıklam ve yapayalnız bir halde Mısır kıyısında bulduğunda daha yirmi yaşındaydı.

İsraillilerin yolunu takip ederek doğuya yöneldi ve aradan geçebilmek için suların ayrılmasını beklemek yerine Süveyş Körfezi'nin ucundan dolaştı. Kutsal topraklarda oyalanmayıp kuzeye doğru yoluna devam etti ve yürürken karşısına çıkan dikkate değer hayvanlar dünyasının İngiltere'dekinden çok farklı olduğunun farkına vardı. Samsun şehrine ulaşıp Karadeniz kıyısına vardı ve kendisine yürüyebileceği bir hedef belirlemeksizin sadece öğrenme isteğine göre yol alarak Kırım Yarımadası'ndaki Yalta'ya geldi. Bu, Rus toprağına ilk ayak basışıydı ve bu ülkenin onun ikinci vatanı olacağından hiç haberi yoktu.

Kırım'da yaban hayatı üzerine yaptığı ayrıntılı incelemeler İngiltere'ye geri dönüşünde ona Kraliyet Topluluğu'na üye olma şansını kazandırdı. Batıda daha önceleri hiç bilinmeyen çeşitli türleri katalog halinde düzenledi ve başka birçok türün de yaşam döngüsüyle ilgili ayrıntıları yazdı. Esher'dan ayrıldığından beri bir daha hiç karşı-

laşmamış olduğu vampir dışında en sevdiği mahluklar çıyanlardı. İngiltere'de ve gezileri sırasında başka yerlerde kırkayak görmüştü ama bu mahluklarda onu en çok büyüleyen şey zehirli ısırıkları ve etobur yaradılışlarıydı. İleriki yıllarda onların Güney Amerika'da yaşayan, uzunlukları bir ayağı geçen, yarasa büyüklüğünde hayvanları mideye indirebilen ve tarantulalara karşı kendilerini savunabilen akrabalarının yaşadığını da duydu. Kırım'da yalnızca onların diğer böcekleri, bir defasında da bir kertenkeleyi yediğine şahit oldu. Gezisi sırasında yolu, o uzak kıtaya düşseydi muhtemelen yaşamı çok farklı olurdu ama yine de herhangi bir pişmanlığı yoktu.

Kırım'a bu ilk ziyaretinde Bahçesaray'a da gitti ve mağaralarını keşfetmek için Çıfıt Kale'deki hisara da tırmandı. Onun etrafındaki dik kayaların, biraz da insanların yardımıyla, kaçması imkânsız bir hapishane –doğanın kendisini kirlenmeye ve savaşa karşı korumak için yaptığı bir kale– olabileceğini daha o zaman bile fark etmişti ama o sıralarda oraya ne türde tutsaklar yerleştirebileceğini tahmin etmemişti.

Cain Kırım'da toplam olarak altı yıl geçirdi, zaman zaman güney Rusya'ya indi ve bir araştırma gezisinde Odessa'ya kadar gitti. Rusçayı neredeyse mükemmel konuşuyordu ama sonraları ülkenin kuzeyine seyahat ettiğinde kullandığı dille bir hödük imajı verdiğini fark edince hızla aksanını düzeltmeyi öğrendi. Sonunda medeniyete dönme özlemi hissetti ve rotasını batıya çevirip önce Sivastopol'dan gemiyle Konstantinopolis'e geldi. Oraya ulaştığı sıralarda Osmanlı İmparatorluğu Rusya'yla savaşıyordu ve Rusça konuşabilen bir İngiliz, sultana önemli hizmetlerde bulunabilirdi. Cain işe yaradığı için seviniyordu – bir bedel karşılığında tabii.

O sırada tahtta, saltanatı kısa sürecek olan ve Cain'in yüz yüze hiç görüşmediği, Sultan IV. Mustafa vardı. Cain'le Sadrazam Çelebi Mustafa Paşa görüştü ve Babıâli'ye değerli bilgiler gönderebilmesi için onu hemen kuzeye, Tuna boyuna yolladı. İleride Yuda'ya ihanet edecek olan

İbrahim Edhem Paşa o tarihte henüz doğmamıştı bile ama sonraları Yuda, Konstantinopolis'e yaptığı ilk seyahatle gili kayıtların yıllar içinde nesilden nesile aktarılıp aktarılmadığını merak edecekti.

Cain cephe hattına ulaştığı sırada hem sadrazam hem de sultan iktidardan düşmüş, yapılan anlaşma da anlamsız hale gelmişti ama o anki şartlara göre rehberlik etmesi için tayin edilmiş olduğu küçük Türk birliğiyle birlikte kalmak daha güvenli olacaktı. Çok geçmeden Rus hatlarını aşıp Eflak'a girdiler. Göreve çıkalı daha birkaç gün olmuştu ki, birliğiyle birlikte tepelerde kamp yaptıkları sırada Cain bir fırsatını bulup yanlarından kaçtı. Fakat şansı yaver gitmedi. Aşağıdaki vadide karşısına bir Rus kampı çıktı. Görünmeden yanlarından geçip gitmesi mümkün değildi ve Türklere geri dönmeyi de istemiyordu. Şık bir çözüm buldu. Öylesine Rusların arasına girip onlardan olduğunu söyledi ve eski arkadaşlarının yerini açıkladı.

Cain'in yerini tam olarak bildirdiği düşmanın üstüne bir müfreze gönderildi, böylece o da yakında Rusları atlatıp Adriyatik kıyısına ve oradan da İngiltere'ye geri dönebileceğinden emin bir şekilde rahat bir uyku çekmeye gitti. Geride kalan Rus askerleri kamp ateşinin başında sohbet ediyor ve yemek yiyorlardı. Cain bir an için onlara katılmayı düşündü ama dinlenmeyi tercih etti.

Kamp saldırıya uğradığında vakit gece yarısını biraz geçiyordu. Cain ilk önce yandaki çadırlardan bağrışmalar geldiğini duydu. İlk aklına gelen şey Rusların yaptığı baskın sonrasında hayatta kalan Türk askerlerinin intikam almak için geri saldırdıkları oldu. Çadırdan dışarı baktığında parlayan namlu alevlerinin arasında çadırdan çadıra koşan siluetler gördü. Silahlar ateşleniyordu ama yere düşen kimse yoktu. Cain'in silahı yoktu, Ruslar ona bir tüfek verecek kadar güvenmemişlerdi. Yalnızca çok sevdiği çift bıçaklı aletini yanında bulundurmasına izin vermişlerdi ve Cain, bunun bir kılıca karşı işe yarayacağından kuşkuluydu. Etrafına bakındı ama çadırı desteklemek için kullandıkları, mızrağa benzeyen kalın, tahta bir sırık dışında ken-

disini savunmak için kullanabileceği hiçbir şey göremedi.

Daha onu almak için harekete geçemeden, yalnız olmadığını fark etti. Arkasına döndüğünde çadırın girişinde birisinin durduğunu gördü. Karşısındaki yüzü hemen tanıdı; on beş yılda hiç yaşlanmamış, hatta bir kırışık bile eklenmemişti.

"Honoré!" dedi nefesi kesilerek.

Vampir, kendisine ismiyle hitap edilmesine şaşırarak ona baktı. Yüzünden karşısındakini yeniden tanıdığını belli eden bir ifade geçti.

"Cain? Richard Cain?"

İşte bu rahatsızlık verici bir karşılaşmaydı. Onları arkadaş olarak nitelemek zordu. Biri diğerini sonunda serbest bırakmış olmasına rağmen, bir tutsakla bir zindancı yeniden bir araya geldiklerinde nasıl davranırlardı ki? Ayrıca Cain'in vampirin dudaklarına bulaşmış olan kanı fark etmemesi de mümkün değildi.

"Pazarlığın senin payına düşen kısmı konusunda verdiğin sözü tuttuğun için sana teşekkür etmeliyim," dedi.

Honoré, başını bir yana eğip soran bakışlarla onu süzdü. "Babanı mı kastediyorsun?"

Cain başıyla onayladı.

"Açtık," dedi vampir basitçe.

"Görünüşe göre hâlâ öylesiniz," dedi Cain, çoğul imasını zihninden kovmaya çalışarak.

"Hayır. Bu daha çok zevk için."

"Yalnız değil misin?" Kalbi korkudan küt küt atarken bile Cain merakına engel olamıyordu. Bu mahluklar ekip halinde mi avlanırlardı?

"Bunlar Karpatlılar," diye açıkladı Honoré. "Benim türümden olanlar burada hiç yalnız kalmaz."

"Ne demek istiyorsun?"

"İngiltere'deki tilkiler ya da Rusya'daki kurtlar gibi. Bizi göremeyebilirsin ama oradayızdır."

"Sürü halinde mi geziyorsunuz?"

"Hayır, hayır. Sadece yiyecek kokusu aldığımız zaman toplanıyoruz. Bu yaratıkların çoğunu daha önce hiç gör-

medim, ileride de görmeyeceğim. Dürüst olmak gerekirse, müteşekkirim; çok uzun zamandır vahşi hayvanlar gibi yaşıyorlardı."

"Bir *vicomte* için pek uygun ahbaplar değiller, değil mi?"

"Beni anlıyorsun." Honoré kanlı dişlerini göstererek gülümsedi.

"O zaman neden buradasın?"

"Temel bir nedeni var. Ruslar dağları yöre insanları kadar bilmiyor. Hiçbir Eflaklı kamp yapmak için böyle bir yeri seçmezdi. Burası onlar için leş gibi yürüyen ölü kokan bir yer."

Dışarıdan bir çığlık geldi, sonra çadırın girişinde bir yüz belirdi. Lambanın ışığında kanlı köpek dişleri ışıldadı. Kızgın kırmızı gözler bir av ararcasına bir yandan diğer yana çadırın içini yokladı. Honoré dönüp arkadaşı mahluka homurdandı; o da bir an düşünmek için durdu, sonra gözden kayboldu. Cain birkaç adım geri çekildi.

"Teşekkür ederim," dedi.

"Ne için?" diye sordu Honoré.

"Beni... arkadaşından koruduğun için."

Honoré biraz homurdandı ve kendi kendine gülümsedi. "Evet, sanırım seni kurtardım," dedi. "Ama tam olarak senin kastettiğin anlamda değil. Seni –çadırı birkaç adımda geçti– kendim için kurtarmıştım."

Cain tahta sırığı vampirle arasına alarak çekildi. Çadırın yalnızca bir tek çıkışı vardı ve bunun için Honoré'nin yanından geçmesi gerekiyordu. Çadırın kumaşını kesmek veya altından sürünmeye çalışmak çok zaman alırdı.

Honoré hamle yaptı ve bu Cain'e onun, Aziz George'un altındaki mahzenden kaçma girişimini hatırlattı. Bu defa yardımına koşacak bir okul arkadaşı yoktu yanında. Cain biraz daha geri gitti ve tahta sırığı tutup çekti. Zemin çamurlu ve yumuşaktı, böylece sırık şaşırtıcı bir biçimde kolayca yerinden söküldü ve bunun iki sonucu oldu; ilki artık Cain'in elinde bir silahının olması, ikincisiyse çadırın üstlerine çökmesiydi.

Cain dümdüz yere yatıp geriye doğru süründü ve çok

geçmeden çadırın kenarının zeminle buluştuğu yere ulaştı. Elindeki sırıkla dışarı çıkması için sadece bir ahşap çiviyi çekip çıkarması yeterli oldu. Honoré'nin işi o kadar yolunda gitmemişti. Üstüne çöken çadırın kumaşına dolanmıştı. Tırnaklarıyla onu yırtmaya çalışıyor ama bir delik açamıyor ve tutacak bir yer bulamıyordu. Üstündeki kumaş fırtınalı bir deniz gibi yükselip alçalıyordu. Cain sırığı kuvvetle kavradı ve hamle yapmaya hazırlandı; onun vampirler üzerindeki efsanevi etkisinin doğru çıkmasını ümit ediyor ama yaratığın bedeninde saplayacağı yeri doğru dürüst göremiyordu.

Sonra hareketler azaldı. Cain kumaşın bir kenarına iki elin yapıştığını ve onu vampirin ağzına götürdüğünü gördü. Vampirin dişleri kumaşa geçerken çıkan yırtılma sesini duydu ve ardından kızgın bakışlarla etrafını araştıran bir göz göründü. Parmak uçları o minicik deliğe geçip genişletti ve çok geçmeden gıcırdayan dişleri ve Cain'i arayan kızgın gözleriyle Honoré'nin yüzü çıktı ortaya.

Ama o anda Cain artık vampirin vücudunun hangi pozisyonda olduğunu anlamıştı. Sırığı elinde bir koçbaşı gibi tutarak ileri atıldı. Sırığın zemini delmeye yetecek kadar keskin olan alt ucu çadırın kumaşını yırtarak Honoré'nin vücuduna saplandı. Bir sihirbazın illüzyon gösterisi gibiydi, Honoré'nin bedeni sanki kumaşın altında kayboluyordu. Delikten görünen yüzü bir an için acıyla buruştu, sonra ardından gelen ölümle birlikte gevşedi. Ama ölümle her şey sona ermiyordu. Vampirin sükûnetle gevşeyen yüzü çözülmeye ve çökmeye devam etti. Cain, bütün bedeni buruşarak çökmeden önce vampirin etlerinin eriyip kafatasından aşağı aktığını gördü. Honoré'nin başından geri kalanlar çadırın dibinde kayboldu. Altında kalan hava biraz tozla birlikte o küçücük delikten puflayarak çıktıktan sonra çadır da çok geçmeden yamyassı olup zemine çöktü. O zamanlar Cain'in bir vampir öldükten sonra bedenine neler olduğu konusunda hiçbir fikri yoktu, zaten bakmayı da umursamadı. Hatta bir süre Honoré'nin –Don Giovanni gibi– aşağıya, cehenneme çekilmiş olabileceğini bile düşündü.

Cain içgüdüsel bir hareketle sırığı bir yana fırlattı ve kaçmaya başladı. Kamp açık alandaydı ve iki adım ötesinde orman başlıyordu. Cain ağaçların arasına daldı ve kamp ateşi gözden kaybolana kadar koşmaya devam etti. Yolunu sadece ormandaki ağaçların yaprakları arasından dökülen ay ışığı aydınlatıyordu. Bir an nefesini tuttu ve yalnız olmadığını fark etti. Yakınlarda bir yerden neredeyse hıçkırığı andıran ağır, zorlu bir soluma sesi geliyordu. Cain oraya doğru yürüdü ve bir ağacın dibine çökmüş, başını ellerinin arasına almış bir adam gördü. Üniformasından Ruslardan biri olduğu anlaşılıyordu; sadece bir *ryadovoy*'du. Hiç konuşmamışlardı ama Cain onu kamptan hatırlıyordu. Yanına gitti.

"Başkaları da var mı?"

Asker başını kaldırdığı anda gözlerinden bir dehşet dalgası geçti. "Lütfen," diye fısıldadı. "Hayır."

"Ne?" diye tısladı Cain.

"Sen... onlardan biri değil misin?"

Cain başını salladı. "Ben kampa bugün geldim. Rus'um."

"Hatırlıyorum." *Ryadovoy* hâlâ kaygılı görünüyordu. "Nasıl kaçtın?"

"Şanslıydım. Ben..."

"Şşşt!" diye sözünü kesti delikanlı. Cain ses çıkarmadı. Etrafı dinlediler. Çocuğun kulağı iyiydi, yalnız değildiler. Cain'in anlayabildiği kadarıyla farklı yönlerden yaklaşan üç kişi vardı fakat arkalarından başkaları da gelebilirdi. Sağ kalma şansı yoktu. Cain'in elinde artık tahta sırık yoktu, sadece bir vampirin açtığı yaraları taklit etmek için yapmış olduğu çift bıçaklı aleti vardı. Sonra bir anda aklına bir fikir geldi. Honoré bu yaratıkların birbirlerini tanımadığını söylemişti. *Ryadovoy* Cain'i onlardan biri sanmıştı. Neden olmasındı? Her yolu deneyecekti.

Cain'in çift bıçağı elindeydi. Eğilip askeri yakasından tuttu ve biraz kaldırdı. Tereddüt etmek için zaman yoktu. Berbat, kanlı bir yara açacaklarını bilerek bıçakları çocuğun boynuna sapladı. Askerin şaşırmaya bile fırsatı olmadı. Gözleri geriye kaydı ve olduğu yere yığıldı. Cain aleti cebine koyup biraz daha eğildi, kafasındaki fikirden mide-

si bulanarak ve kan tadını hissetmemeye –bundan kötüsü ancak kanı yutmak olurdu– çalışarak ağzını ve burnunu askerin boynundaki kanlar içindeki yaraya dokundurdu. Yaşamak istiyorsa inandırıcı görünmek zorunda olduğunu biliyordu.

Çok geçmeden yalnız olmadığını hissetti. Yaratıklardan ikisi hemen yakınındaydı, üçüncüsü de birazdan çıkageldi. Cain parlak, kırmızı yaradan başını kaldırıp Honoré'den öğrendiği gibi homurdandı ve inandırıcı görünmesini ümit etti.

Kutsala ihanet etmek gibi bir şeydi bu ama Cain'in fikrine göre mucizeden başka bir şey olamazdı; işe yaramıştı! Cain'in öfkesini yöneltmiş olduğu yaratık doğrulup geri çekilmiş ve başka bir av aramak üzere uzaklaşmıştı. Diğeri de öyle. O zaman Cain kusmak istemişti fakat kanın madenî, acı tadının keyfini çıkarırmış gibi yüzünü askerin boynuna gömerek numara yapmaya devam etmesi gerektiğini biliyordu.

Şimdi ise, Petersburg'daki On iki Kolej'in arkasındaki dar sokakta kendisini yine aynı durumda, on yıllarca önce Eflak'ta öldürdüğü *ryadovoy*'yla aynı yaştaki bir öğrencinin ölmekte olan bedeninin üzerine eğilmiş halde bulmuştu. Ama arada farklar vardı. Bu çocuk ölüyordu, ölmüş değildi; bu, kanın tadını bozardı. Ayrıca daha da büyük bir fark vardı: bir zamanlar tiksindiği, bir tek yudumunu bile yutmamaya çalışarak dudaklarından aşağı akmaya bıraktığı kan artık bir zevk kaynağı olmuştu. O bir gereklilikti –ve Yuda *vurdalak* olduktan sonra yıllar boyunca onun sadece bir gereklilik olduğunu varsayar gibi davranmıştı– ama o, bundan fazlasıydı. O bir mutluluktu. O *ryadovoy*'la yaşamış olduğu tiksinti duygusunu anımsamaya çalıştı fakat başaramadı. Olayı hatırlıyordu ama o hissi değil. Bir zamanlar nasıl hissettiğini ne kadar anımsamaya çalışırsa çalışsın, aklında kalan tek deneyim insan kanının tadına bakan bir vampirin ne kadar zevk aldığı ve gençliğindeki sersemliğiyle doğru dürüst içmeye zahmet bile etmemiş olmasının verdiği rahatsızlıktı.

Öğrenciyi yere bıraktı. O ölmüş, Yuda ise doymuştu.

Şimdi uyuyacak bir yer bulması gerekiyordu. Otele gitmek için vakit çok geç olmuştu; bu şüphe uyandırırdı. Ayrıca o anda bir vampirden başka bir şey olmak istemiyordu; ölülerle birlikte uyumak istiyordu. Smolenskoye Mezarlığı uzak değildi, günü orada geçirebilirdi.

Eflak'ta o askerin cesediyle yaptığı numarayı yeterince sürdürdüğüne karar verip kampa geri döndüğünde diğer vampirlerin tıpkı akşam saatlerinde askerlerin yapmış olduğu gibi ateşten kalan közlerin etrafında oturmuş sohbet ettiklerini görmüştü. Bazıları pişirme zahmetine girmedikleri çiğ et parçalarını çiğniyordu. Birkaç saat önce olsa Cain kusma isteğini baskılamakta zorlanırdı ama çok daha kötüsünü de görmüştü artık.

Yeni gelen yalnızca o değildi. İki-üç yaratık daha kendisini tanıtmış, Cain de kendi gelişi için, orada toplanmış olanları tatmin eden bir hikâye uydurmuştu. Aralarında hayattayken rahip olan Sordin Yordanesku adında bir Eflaklı vardı. Sonraki birkaç yıl içinde Cain onu yakından tanıyacaktı ama başka bir takma isimle: Cain'in Yuda'sına karşılık Petro olarak. Cain Karpatlar'da geçirdiği üç yıl boyunca vampirlerle ilgili araştırmalarına devam edecek fakat büyük ölçekli deneyleri daha sonraları gerçekleşecekti.

Ama Karpatlar'da bile büyük adamlarla ilgili olaylar göz ardı edilemezdi. 1812 yılına gelindiğinde Bonaparte Avrupa'yı geçerek Rusya'ya yürümeye hazırlanıyordu. Yordanesku, Cain'e hepsinin en büyüğü olan vampirin Eflak'taki vampirleri Fransızları ülkelerine geri kaçırmak için Ruslara katılmaya çağırdığını söyledi. Cain bunun cazibesine kapıldı ama keşfedilmekten korkuyordu. Sonunda merakı galip geldi. Honoré'nin daha önce bu büyük vampirden ve Romanov'lara olan düşmanlığından bahsettiğini duymuştu. Cain sonraları onu Zimeyeviç adıyla tanıyacaktı. Ama Honoré ve Yordanesku'nun kullandığı isim bu değildi; vampirin Rusça ismi daha sonra gelecekti. Onlar Romence ismini kullanıyorlardı.

Bu isim Drakula'ydı.

XIV

Korkutucu olacak kadar basitti. Mihail'in bütün yapması gereken Hôtel d'Europe'a gidip mektubu göstermekti, böylece Yuda'nın odasına girmesine izin verirlerdi. Ama korkutucu tarafı da buydu zaten. Yuda kutsal kabul ettiği yere bir davetsiz misafirin bu kadar kolayca girmesine izin verecek kadar ihmalkâr olabilir miydi? Ama yine de Yuda yoktu – Mihail'in tahmin edebileceğinden daha uzun yıllar boyunca Türkmenistan'ın uzak bir köşesinde tutsaktı. O süre zarfında işler onun kontrolünden çıkmış olabilirdi. Ve şu anda bile hâlâ Petro-Pavel Kalesi'nde tutsaktı. Mihail'i tehlikeye atacak ne yapabilirdi ki? Ama Mihail temkinli olacaktı.

Nevskiy Yolu'ndan İtalyanskaya Caddesi'ne kadar devam eden yapısıyla otel, Mihailovskaya Caddesi'nin bütün batı kenarı boyunca uzanıyordu. Mihail merasim üniformasını giymeyi tercih etti. Üniforma kalabalık arasında göze çarpmasına neden olmaz –Petersburg'da bu mümkün değildi– ve mektup yeterli olmazsa ona biraz otorite havası kazandırırdı. Mihail oraya öğle sonrasının geç saatlerinde ulaştı. Günü, Bulvar'ın biraz aşağısında, Sadovaya Caddesi'nin köşesinde bulunan Kraliyet Halk Kütüphanesi'nde geçirmişti. *Ohrana*'nın Luka'nın dairesindeki araştırmasını bitirmesini beklerken son birkaç günün büyük bölümünü burada geçirmiş ama önceden bildiklerinden fazlasını öğrenmeyi başaramamıştı.

Senato Meydanı'nda karşılaştığı yaşlı adam ona Ascalon'un Aziz George'un ejderhayı öldürmek için kullandığı kılıç veya belki de mızrak olduğunu söylemişti. Kütüphanede bulduğu kitaplar bunu doğruluyordu ama fazla ek bilgi sağlayamamışlardı. Kılıç mı yoksa mızrak mı olduğu konusunda değişik öyküler olmasına rağmen, Ascalon gerçekten de bir silahın adıydı. Bu isme yapılan ilk gönderme XVI. yüzyıl gibi geç bir zamana tarihleniyordu ama silahın kendisiyle ilgili efsaneler çok daha eskiydi. İsim Küçük Asya'daki Aşkelon şehrinden geliyordu. Tam Dimitriy'in bahsettiği gibi, Karait Yahudileriyle de bağlantılıydı. Aşkelon şehri büyük bir Karait topluluğunun vatanıydı. İlk Haçlı Seferi'nde Kudüs'ün düşmesinin ardından, şehrin Karait kökenli yaşlıları tarafından yazılan meşhur bir mektup vardı. Bu mektupta esir alınan topluluk mensupları ve kutsal emanetler için istenen fidyeyi ödeyebilmek için gereken parayı nasıl buldukları anlatılıyordu.

Mihail'in bütün öğrenebildiği buydu. Spekülasyona oldukça açık bir durumdu. George'un mızrağı o kutsal emanetlerden biri miydi? Ejderhaya karşı kullanıldıktan onca zaman sonra –ve aradaki bağlantı yüzyıllar sonra kâğıda dökülmüş olsa bile– ilk olarak bu isimle anılmış olmasının nedeni o şehirde kalmış olması mıydı? Aşkelon'un Karait Yahudileri, mızrağı Çıfıt Kale'deki Yahudilere mi vermişlerdi? Yuda oradaki mağaralarda tam bir laboratuvar inşa etmişti ama aynı zamanda Ascalon'u Karaitler'den almayı da mı amaçlamıştı? Bunu başarmış mıydı? Ve Ascalon, Dimitriy için ne ifade ediyordu?

Bu soruların yanıtı yoktu ve Mihail'in kafasında şekillenen zayıf bağlantıların doğrulanması güçtü. Kütüphaneden önceki günlerden daha erken bir saatte, henüz karanlık çökmeden çıktı; şehirde olduklarını bildiği *vurdalak*'lardan biriyle karşılaşmayı istemiyordu. Aleksandrinskiy Meydanı'nı aydınlatan parlak ark lambaları –Yabloçkov Mumları– sayesinde kütüphanenin civarı akşam saatlerinde bile aydınlık olurdu. İlk önce yanlışlıkla güneş

ışığı sanılabilen kaba ve doğal olmayan bir parlaklık algılanırdı ama bu uzun sürmezdi. Bu aydınlık bir mumun, bir lambanın ya da önceki on yıllarda icat edilmiş olan çeşitli elektrik ışıklarının yarattığı aydınlığa benzemezdi. Mihail onların hepsini incelemişti, güçlü ve zayıf yanlarını biliyordu. Birkaç saat sonra ışıkları tekrar açacaklardı ama o zamana kadar Mihail'in işi bitmiş olurdu.

İçeri girdiğinde otelin lobisi çok kalabalıktı. Zamanı dikkatle seçmişti, öğleden sonrayla ikindi arasıydı ve Petersburg'a Nevskiy Bulvarı'ndaki prestijli mağazaları ziyaret etmek için gelmiş olanların otele döndüğü, akşam yemeğine ya da bir tiyatro gösterisine gitmeyi planlayanların da oradan ayrılmaya hazırlandığı saatlerdi. Orası ne kadar kalabalık olursa Mihail'in de dikkat çekme olasılığı o kadar düşük olurdu.

Mihail, yaşlıca bir leydi ile yanındaki centilmene Mariinskiy Tiyatrosu'na nasıl gideceklerini anlatan resepsiyon görevlisinin sözünü bitirmesini bekledi, sonra ona doğru yürüdü. Adam yorgun ve sinirli görünüyordu ama Mihail ona yaklaşırken zorla gülümsemeye çalıştı.

"Acaba bunu otel müdürüne iletebilir misiniz, diye sormak istiyordum," dedi Mihail, içine Luka'nın kaldığı yerde bulduğu mektubu koymuş olduğu zarfı uzatarak. Mektubun altında bir rublelik katlanmış bir banknot vardı. Resepsiyon görevlisi parmaklarıyla onu hissettiğinde gülümsedi.

"Memnuniyetle, efendim," dedi ve arkasına döndü. Mihail onun banknotu cebine nasıl attığını tam göremedi ama bunu yaptığından emindi. Resepsiyon görevlisi lobinin arka tarafındaki bir kapının ardında kayboldu. Birkaç dakika sonra yanında bir adamla birlikte dışarı çıktı. Adam, yüzünde yapmacık bir gülümsemeyle, konuşmak için Mihail'in yanına geldi.

"Üniversite Konseyi Üyesi Çernetskiy'in bir temsilcisi bizi son onurlandırdığından beri birkaç ay geçmişti," dedi mektubu Mihail'e geri verirken. "Umarım asil beyefendinin sağlığı iyidir."

Hayır, Petro-Pavel Kalesi'nin zindanında çürüyor. Mihail'in sarf ederken büyük zevk alacağı bir cümle olmasına rağmen, yararlı bir yanıt olmazdı bu. "Kendileri çok iyi ve size selamları var. Talimatlarını yerine getirmeye devam edeceğinize inanıyor." Bu tam bir blöftü ama Mihail, Yuda ile otel arasındaki ilişkinin doğasına ilişkin bir tahminde bulunabilirdi.

"Kesinlikle." Müdür konuşmaya devam ederken Mihail'i resepsiyona doğru yönlendirdi. "Odası olduğu gibi korundu." Öne eğildi ve çalışanlardan birinin kulağına bir şeyler fısıldadı. Adam arkasındaki anahtar askılığına döndü.

"İyi, iyi," diye mırıldandı Mihail.

Anahtar müdüre verildi, o da onu Mihail'e uzattı. "Birisinin size yolu göstermesini ister misiniz?"

"Ben hallederim, teşekkür ederim." Anahtarın etiketinin üzerinde 215 rakamı vardı.

Mihail müdürün isteksizce işaret ettiği yönde ilerledi, lobiden çıkan kısa merdiveni kullanıp ucunda çok daha büyük bir merdiven bulunan bir koridora geldi. Merdivenin üst ucundaki kapı loş aydınlatılmış bir yemek salonuna açılıyor ve merdiven ikiye ayrılarak yukarı doğru devam ediyordu. Görevinin amacı ne olursa olsun, Mihail otelin temsil ettiği refah karşısında duyduğu şaşkınlığa mani olamadı. O bir grandükün oğluydu ama böyle bir yerde kalmaya asla gücü yetmezdi. Merdiven tekrar dönüyordu. Mihail merdiven sahanlığına açılan, binanın ön tarafındaki caddeye bakan odaya bir göz attı. En dikkat çeken şey, üstünde renkli kakma işler olan büyük bir piyanoydu. Burası halka açık katlardan biriydi. Üçüncü merdivenden sonra ihtişam azalıyordu ama sadece biraz. Koridor her iki yöne de devam ediyor, bütün numaralar 1 rakamıyla başlıyordu. Artık basamaklar bütün büyük binalarda beklenebileceği gibi daha sıradandı, demirden imal edilmişlerdi ve mümkün olduğunca az yer kaplamaları için daha dar bir alanda dönerek yükseliyorlardı. Sadece bir kat daha çıkması gerekiyordu. Önlerinden geçerken

numaraları takip etti: 209, 211, 213. Sonunda gelmişti. Bir an tereddüt etti, sonra kulağını kapıya dayadı. Odada birisinin olduğunu varsaymak için nedeni yoktu. Yuda tutsaktı. Dimitriy odayı biliyor olsa da gündüz vakti buraya gelemezdi. Ama Mihail yine de tedbirliydi. Dimitriy gece gelmiş ve içeride bekliyor olabilirdi. Mihail kapıyı çalıp tekrar dinledi. Yanıt yoktu. Alabileceği başka bir tedbir gelmiyordu aklına. Anahtarı yavaşça çevirdi ve kapıyı açtı.

Yuda uyandı. İyi uyumuştu. Bir *vurdalak*'ın zenginlerin mezarı olmadan bunu nasıl başaracağı bir muammaydı. Sıradan insanlar toprağa gömülürdü ama zenginler için şatafatlı bir oda inşa edilir ve beden çürümesine rağmen solucanlara yem olmaması için tabut taş bir lahite konurdu. Yuda, uzun zaman önce ölmüş böyle bir soylunun yanında yatıyordu, ölülerin arasında olduğu için rahat, güneş ışığından uzakta. Uyumak için lahitin civarında neden kendisi gibi başka hayaletlerin toplanmamış olduğuna neredeyse şaşırmıştı. Ama dünya üzerinde çok fazla mezar ve çok az *vurdalak* vardı. Bununla birlikte Yuda onlardan ikisinin Petersburg'da olduğundan emindi. Nerede uyuyor olabileceklerini merak etti.

Mezara girerken kullandığı dar aralıktan sürünerek geçti ve mezarlığa çıktı.

Elini yüzüne götürdü ama kan lekesi hissedemedi. Yine de yerden bir avuç kar alıp yüzünü temizledi. Bakabileceği bir aynası yoktu, zaten işe de yaramazdı. Öldürdüğü öğrencinin giysilerini çalmıştı – kanlar içindeki gömlek dışında. İdeal sayılmazlardı ama zindanda üç yıl boyunca üstünde olan paçavralardan iyiydiler. Çok fazla insanın dikkatini çekmeden otele girebilmesi için yeterliydiler. Orada aralarında seçim yapabileceği çok giysisi vardı. Ve onlara ihtiyacı olacaktı. Yarın bir randevusu vardı ve kötü giyinmek uygun olmazdı.

Güneye, şehir merkezine doğru yürüdü.

Süitin üç odası vardı: banyo, yatak odası ve çalışma odası. Banyo ve yatak odası, aylardır dokunulmamış ve temizlenmemiş olmaları dışında, tam büyük bir otelden beklenildiği gibiydiler. Pencerelerin panjurları kapalıydı. Her yer kalın bir toz tabakasıyla kaplanmıştı. Gardıroplar ve çekmeceler, en pahalı akşam kıyafetlerinden, çeşitli askerî üniformalara, hatta köylü giysilerine kadar her tür giysiyle tepeleme doluydu. Yuda her türlü olasılığa, kılık değiştirmesini gerektiren her duruma karşı hazırlıklıydı. Ama güvelere karşı hazırlıklı olmadığı açıktı. Giysilerin yarısı kullanılamaz durumdaydı ve çoğunda en az bir veya iki delik vardı. Mihail oraya giysiler için gelmemişti.

Çalışma odasında üç tane kilitli dolap vardı. Mihail onları zorlayıp açmakta mahzur görmedi. Orada aradığı şeyi buldu; çok daha fazlasını da. İlk dolapta not defterleri vardı; sayıları elliden fazlaydı ve hepsi İngilizce yazılmıştı. Bazılarının tarihleri 1810'lara kadar geri gidiyordu ve en sonuncusu 1877 yılına aitti. Mihail yanında her ihtimale karşı bir sırt çantası getirmişti ama bütün defterleri alamazdı. Şansı yardım ederse sonradan buraya tekrar gelebilirdi ama emin olamıyordu. En değerli olanlarını ayırt edebilmek için, tarihleri ve başlıkları kontrol ederek ve dikkatini çekebilecek sözcükleri görebilmek için metinlere göz gezdirerek, hepsini inceledi. İngilizcesi iyiydi ama onu Rusçayı okuduğu gibi okuyamıyordu; kelimeleri basitçe belirli bir biçim olarak algılamak yerine ancak deşifre ederek anlayabiliyordu. İlk cildi taraması iki-üç dakikasını aldı. İkinciye geçti.

Bir anda donup kaldı. Latin alfabesiyle yazılmış olmasına rağmen, kuşkuya yer bırakmayacak kadar açıktı; bu büyükbabasının adıydı: Aleksey İvanoviç Danilov. Mihail ondan hemen önceki isimle sonraki iki ismi de tanıyordu: Vadim Fyodoroviç Savin, Dimitriy Fetyukoviç Petrenko ve Maksim Sergeyeviç Lukin. Sonuncusu, Mihail'in aldığı ve halen kullanmakta olduğu soyadını taşıyordu. Pek fazla bir bilgi yoktu; sadece Rusya'da oldukları zaman Yuda ve diğerleriyle birlikte hareket edebilecek dört subay olduk-

ları not edilmişti. Tarihi 27 Ağustos 1812 olarak atılmıştı. Bu, Mihail'in iyi bildiği bir öykünün başlangıcıydı.

Mihail not defterlerini hızla gözden geçirdi. Kendisine tanıdık gelebilecek başka şeyler de olabilirdi ama öyle olsa bile onları atlamıştı. Her şey o kadar ayrıntılı anlatılmıştı ki, ona gerçek anlamda yararlı olmaları mümkün değildi. Bunlar bir bilimadamının günlük gözlemleriydi; Yuda'nın gördüğü ama pek açıklama zahmetine girmediği küçücük ayrıntıları içeriyorlardı. Daha yakın zamanda, 1870'lerden itibaren, Yuda, vampirlerin doğasıyla ilgili yıllar süren deneylerinden süzülen yorumlarını yazmaya başlamıştı. Mihail bunları ve 1855-1860 yılları arasında –Tamara'nın Yuda'yla temasta olduğu yıllar ve sonraki birkaç yıl– yazılmış olan notları çantasına koydu. Mihail Yuda'nın annesi hakkında gerçekte ne kadar şey bildiğini ve daha da önemlisi kendisinin varlığını tahmin edip etmemiş olduğunu öğrenmeyi çok istiyordu.

İkinci dolapta başka kâğıtlar vardı, Yuda'nın kendi yazdıkları değil, çoğunlukla ona gönderilmiş olan mektuplar. Bunlar tarihlere göre kategorize edilmemiş, üstünde şehir adları –Konstantinopolis, Londra, Moskova, Simferopol, St. Petersburg ve diğerleri– klasörlere yerleştirilmişti; Mihail bunların Yuda'nın mektupları aldığı sırada bulunduğu şehirler olduğunu tahmin etti. Yine bir tercih yapması gerekiyordu, o da sadece Moskova ve St. Petersburg'u seçti. Dolabın dibinde para da vardı, hem kâğıt hem madenî; bazıları Rus parasıydı, diğerleriyse çeşitli Avrupa ülkelerine aitti. Bozuk paralar çok ağırlık yapardı ama kâğıt paraları yanına aldı. Parası yok değildi ama Yuda'dan bir şey çalmak bir zevkti –sekizinci emrin ihlali– Mihail'in çok yakında Yuda'yı hedef alarak gerçekleştireceği gibi altıncının çiğnenmesinden önceki aperitif gibiydi.

Son dolap en güvenli şekilde kilitlenmiş olandı ve Mihail onu zorlayıp açarken bunun nedenini anladı. Dolapta kanlar duruyordu – her birinin üstünde bir isim bulunan, etiketli düzinelerce küçük şişe ve ampul. Mihail bazı isimleri tanıyordu: Raisa Styepanovna Tokoryeva, Marfa

Mihailovna Danilova, Vadim Fyodoroviç Savin. Görünüşe göre Yuda tıpkı bir çocuğun pul biriktirmesi gibi kan biriktirmişti. Kendisi vampir olmadan önce bile, ister insan ister vampir olsun, karşısına çıkan herkesten fırsat bulduğu anda kan almıştı. Mihail'in bildiği isimlerin hepsi ölmüştü ya da en azından o böyle olduğunu varsayıyor, ümit ediyordu. Tek istisna vardı: Zimeyeviç. Onun şişesi en büyük şişeydi ama yine de Mihail'in avucuna sığıyordu. Mihail şişenin mührünün sağlam olduğundan emin oldu ve çantasına koydu.

Diğer örneklere baktı ve onları ne yapacağını düşündü. Vericilerin çoğu için –eğer hepsi ölmemişse– Yuda'nın kötü bir planı olabilirdi. Öyle olmasa bile yıllar önce ölmüş kişilerin –özellikle de Aleksey'in karısı Marfa Mihailovna gibi insanların– bedenlerinden geri kalanların burada sergileniyor olması saygısızlıktı. Belki de bu kan örnekleri aile üyelerine teslim edilmeli veya sahiplerinin ruhlarının huzur içinde yatması için merasimle gömülmeliydi. Ama Mihail Tanrı'nın kimin erdemli olup kimin olmadığına karar vermesine yardımcı olması için böyle merasimciliğe gerek duyacağından kuşkuluydu. Ayrıca Mihail'in hepsini koyacak yeri yoktu. Neyse ki yenilenmiş olan otel bir çağdaşlık örneğiydi. Banyoda mineli etiketlere göre, hem *froide* hem de *chaude*[1] olmak üzere şebeke suyu ve doğrudan kanalizasyona bağlanan bir lavabo vardı. Şişeleri birer birer lavaboya boşaltıp arkalarından su akıtmak zaman alıcı olsa da kolaydı. Mihail kanların pıhtılaşmamış olmasını garip buldu ama Yuda'nın kan örneklerini alınmış oldukları günkü tazelikleriyle korumanın bir yolunu bulmuş olduğu açıktı. Bu yöntemin o günlüklerden birinde yazılı olduğuna şüphe yoktu.

Bu son dolabın dibinde küçük, kahverengi ve pulsuz bir zarf vardı. Mihail onu aldı. İçinde küçük ve sert bir şeyler vardı; taş gibi sert, altı ufak yumru. Mihail onların

1. (Fr.) Soğuk ve sıcak. (Y.N.)

ne olduğunu tahmin edemedi. Zarfı yırttı ve içindekileri masanın üstüne boşalttı. Artık yanlış yorumlamak mümkün değildi: bunlar iki parmağın baş, orta ve uç kısmına ait kemiklerdi. Bunlar büyükbabasının sol elinin 1809'da Silistre'de bir zindanda kesilmiş olan en küçük iki parmağının kemikleriydi. Bu, küçük bir sezgi parçacığıydı ama Mihail ona güveniyordu. Bunların parmak kemikleri olduğuna şüphe yoktu, başka kimin olabilirlerdi ki? Yuda'nın eline nasıl geçtikleri ise bir muammaydı ama orada kalmayacaklardı. Mihail onları zarfa yerleştirip çantasına koydu.

Gitme zamanı gelmişti. Mihail bir saatten uzun süredir oradaydı. Tahminine göre, Luka'nın görevi sadece o yokken Yuda'nın eşyalarına göz kulak olmaktı. Mihail onun yerine gelmiş olan birisi rolünü oynuyordu ve odada çok uzun kalırsa müdür kuşkulanabilirdi. Etrafındaki kendi yaratmış olduğu dağınıklığa –kırılmış dolaplara ve boşaltılmış şişe yığınına– baktı. Önemli değildi. Buraya kimse girmezdi. Otel personeline buraya girmemesi emredilmişti, Yuda da güvenli bir şekilde kilit altındaydı. Yazık olmuştu. Mihail onun kutsal mekânına girmenin ne kadar kolay olduğunu gösterebilmek isterdi.

Etrafına son kez baktı, sonra kapıya doğru yürüdü.

Yuda, Mihailovskaya Caddesi'nden sapıp Hôtel d'Europe'a doğru yürüdü. Tam hatırladığı gibiydi: yüksek, şık tavanlar, telaş içindeki müşteriler, kibar personel.

"Arka kapıya!"

Yuda sırtında çelikten bir el hissetti. Adamın kolunu ânında kırabilirdi ama otelin ve personelin iyi niyetine ihtiyacı vardı.

"Ne?"

"İş arıyorsanız," diye açıkladı resepsiyon görevlisi, "arka kapıda sormalısınız. Ama samimi olmak gerekirse, şansınızı pek yüksek görmüyorum."

Yuda ön kapıyı kullanmayı son derece hak eden birisi

olduğunu göstermek için Rusçayı bırakıp Fransızca konuşmaya başladı. "Mösyö Kryukov burada mı?"

"Kim?"

"Kryukov, müdürünüz."

"Kryukov iki yıldır burada değil. Şimdi Sazanov var."

"İyi, o zaman gidip Mösyö Sazanov'u bulun ve Üniversite Konseyi Üyesi Çernetskiy'in geldiğini söyleyin."

"Çernetskiy mi?" Budala bu ismi tanımış gibi görünüyordu. "Ama..."

"Gidin ve söylediğimi yapın!" Yuda sesini biraz yükseltmişti ve bu istenen etkiyi gösterdi.

Birkaç saniye sonra neredeyse iki büklüm eğilerek birisi yaklaştı yanına.

"Asil beyefendi. Bilmeliydim. Bilmeliydim."

"Neyi bilmeliydiniz?"

"Bizi ziyaretinizle onurlandıracağınızı."

"Neden?"

"Adamınız yüzünden. Onu önden göndermişsiniz. Odanızın hazırlanması için."

Yuda kaslarının taş kesildiğini hissederek dişlerini sıktı. Endişelerinde haklıydı. Luka ölmeden önce onun sırrını açığa vurmuştu. Yuda önceki gece o kadar oyalanmayıp hemen buraya gelmeliydi.

"Ben kimseyi göndermedim!" dedi sert bir sesle. "Ne zaman oldu bu?"

"Bir saat önce. Bir buçuk saat önce."

"Ne kadar kaldı?"

"Hâlâ yukarıda. Anahtarınız da."

Yuda saniyeler içinde lobiyi geçti ve merdiveni tırmanmaya başladı. Yolu anımsaması zor değildi ve bitmek bilmeyen basamaklar da onu yoramazdı. Son merdivenin parmaklıklarını süsleyen, Medusa gibi yılan saçlı bronz yüzleri tanıdı. Çok geçmeden 215 numaralı kapıya geldi. Kilitliydi. Kapıyı omuzlamaya hazırlandı; onun gücüne direnemezdi.

"Beyefendi! Lütfen!" Sazanov koridorun diğer ucundaydı ve cüssesinden beklenmeyecek şaşırtıcı bir hızla

ama kıpkırmızı bir suratla ve nefes nefese Yuda'ya doğru geliyordu. Elindeki anahtar destesini sallıyordu. "Bunu kullanın."

Yuda desteyi onun elinden kaptı ve kendisine uzatılmış olan anahtarı seçti. "Gidin!" diye homurdandı.

"Ama beyefendi, onlar otelin ana anahtarları. Bir misafirde bırakamam."

"İşim bitince geri vereceğim," diye fısıldadı Yuda. Sesindeki ifade müdürü ikna etti ve adam çabucak oradan uzaklaştı. Yuda anahtarı çevirdi ve odasının kapısını açtı.

* * *

Mihail kendisini yatağa attı. Bu otel Hôtel d'Europe'dan çok daha az şatafatlıydı ama orada olduğu için mutluydu. Kalbi hâlâ çarpıyordu; yorulduğundan veya korkudan değil, sadece avını görmüş olmanın verdiği heyecandan – ve o hiç beklediği yerde olmamasına rağmen.

Mihail, Yuda'yı gördüğünde lobiye inen son merdivenin ilk basamaklarına ulaşmıştı ve onun yüzünü değil, sadece başının arka kısmını görebilmişti ama Yuda'nın yakasına kadar uzanan düz sarı saçları yeterince ipucu veriyordu. Sonra Yuda biraz dönmüş ve Mihail onun profilini görmüştü. Sadece bir defa, Gök Tepe'deki o zindanda karşılaşmışlardı ama Mihail, bütün zamanını onu incelemekle ve bütün özelliklerini öğrenmekle geçirmişti, öyle ki onu yarım verst uzaklıktan bile tanıyabilir ve yakalayıp öldürebilirdi.

İlk aklına gelen şey hemen oracıkta saldırmaktı. Sırt çantasında silahların en basiti vardı; vampirlere karşı etkili olduğu kanıtlanmış bir silah ama hiç eline almamıştı. Fakat merdivenlerden aşağı koşturup kısa, ahşap hançeri Yuda'nın kalbine saplamayı denemek çok riskliydi. Yuda güçlü ve hızlıydı. Lobi insan kaynıyordu. Başarsa bile onu tutuklarlardı. Ayrıca Yuda'yı gafil avlaması gerekirdi ki, bunun ne zevki vardı? Bu bir cezalandırma değil bir infaz

olurdu. Asıl zevk sadece Yuda'nın ölümünde değil, onun ölmek üzere olduğunu ve bunun nedenini anladığını bilmekteydi. Yuda pişmanlığı öğrenmeliydi.

Ve o yüzden de beklemek daha iyiydi. Mihail'in talebi üzerine gönderilen bir sandık Saratov'dan buraya doğru gelen bir trende yoldaydı. Çok yakında Mihail ona kavuşacaktı. İçinde görevi tamamlamak için çok daha iyi aygıtlar vardı; annesiyle birlikte hazırladıkları ve ellerinden geldiğince denemiş oldukları aygıtlar. Yavaş –ve acı dolu– bir ölüm idealdi çünkü o zaman Yuda'nın düşünmek için zamanı olurdu. Bunu yapmanın bir yolu vardı; modern, bilimsel bir yolu. Mihail onu kendi gözleriyle görmüştü. Ama dikkatle hazırlanması gerekiyordu.

Tekrar merdivenlerden yukarı koşup piyanonun olduğu odaya saklanmıştı. Yuda aceleyle oradan geçmiş, Mihail de beklememişti. Olabildiğince hızlı aşağı koşmuştu. Merdivende neredeyse otel müdürüne çarpıyordu ama adam o kadar heyecan içindeydi ki, fark etmemişti bile. Çıkışta resepsiyon memuru ona kapıyı açıp manalı bir tavırla şapkasına dokunarak selam vermişti. Mihail onun kendisinin otelden ayrıldığını gördüğünü söylemeyeceğinden emindi; ayrıca bunu yapsa bile pek fark etmezdi.

Şimdi şehir merkezinin diğer tarafındaki otelinde güvendeydi ve masanın üzerinde duran sırt çantası, onu açıp içindeki sırları keşfetmeye çağırıyordu. Fakat Mihail kendine hâkim oldu, daha sonra bunun için çok zamanı olacaktı. Basit bir düşünce onu esir almıştı: Yuda serbest kalmıştı. Bunun büyük bir sürpriz olmaması gerekirdi. Mihail Gök Tepe'de Yuda'yı zapt edebilmek için hazırlanmış olan bütün o tertibatı hatırladı. Kalede bunun gibi bir şey olması mümkün değildi; askerlerin Yuda'nın ne olduğunu bilmeleri bile olası değildi. Kaledeki gizemli, kanlı ölümlerle ilgili haber aramak üzere gazeteleri taramaya değerdi ama muhtemelen bunu örtbas ederlerdi. Petro-Pavel Kalesi'nden kimse kaçmamıştı; böyle bir kayıt ancak gerçekler üzerinde kalem oynatılarak saklanabilirdi.

Diğer yandan Yuda'nın özgürlüğü başka olasılıkları ortaya çıkarmıştı. Kaledeyken ele geçirilmesi imkânsızdı. Mihail'in oraya girebilme şansı yoktu. Şimdi ona yaklaşabilmesi, tek başınayken yakalayabilmesi için yeni fırsatlar doğmuştu. Mihail onu nerede bulacağını bile biliyordu ama artık Hôtel d'Europe'ta daha fazla kalma olasılığı düşüktü. Fakat belki de Yuda'dan aldığı kâğıtlarda onun nereye gidebileceğine dair bir ipucu bulunabilirdi. Mihail masaya gitti.

Yürürken bir ses duydu; pencerenin pervazından gelmişti. Mihail perdeyi açtı fakat bir şey göremedi. Ses tekrar geldi ve bu defa Mihail bir anda küçücük bir şeyin camdan sektiğini gördü. Pencereyi açıp aşağı baktı. Aşağıda birisi duruyordu. Mihail karanlıkta onun yüzünü seçemedi ama bir kadın olduğu anlaşılıyordu.

"Mihail?" Ses sakindi.

"Kim o?" diye fısıldadı Mihail.

"Benim, Dusya. Aşağı gel."

"Neden?"

"Lütfen."

Mihail başını geri çekip pencereyi kapattı. Sonra sırt çantasını sandığına koydu ve giysilerin altına sakladı. Paltosunu üstüne geçirip aşağı indi. Dusya binanın arka tarafındaydı –Mihail manzaralı bir oda için para ödemeye gerek görmemişti– ama otelden dışarı çıktığında onu bekliyordu.

"Beni nerede bulacağını nasıl öğrendin?"

"Luka'ya adresini vermiştin, değil mi? Bana söylemeyeceğini mi düşündün?"

Söylediği akla uygundu ama Luka buna ne zaman fırsat bulabilmişti? Dusya'nın veya onlardan birinin nehre atmadan önce Luka'nın üstünde buldukları kartı okumuş olmaları daha olasıydı.

"Ona ne oldu?"

Dusya konuşmak ister gibi derin bir nefes aldı ama gözleri yaşlarla doldu ve Mihail'e doğru atılıp başını onun göğsüne gömdü. Mihail karşılık vermekten başka çare

bulamadı. Dusya'yı kollarıyla sardı ve onu sıkıca tuttu. Yarım dakika kadar böyle kaldılar, sonra Dusya ıslak gözleriyle Mihail'in yüzüne bakmak için başını kaldırdı. Bu görüntü ona yakışıyordu.

"Bilmiyorum," dedi, boğulur gibi bir sesle. "*Ohrana* olmalı."

İnandırıcı bir tahmindi ama hâlâ olası görünmüyordu. "Onu sadece tutuklamış olamazlar mı?"diye sordu Mihail.

"Bizim ne yaptığımızı biliyorsun. Yakalanacağına kaçmayı tercih ederdi. Onlar da onun özgür olmasından çok, ölü olmasını. Onlar için cezalandırmak adaletten daha önemli."

"Peki, sen ne yapıyorsun?" Mihail tahmin etmişti ama daha fazla şey öğrenmesi gerekiyordu.

"Benimle gel," dedi Dusya.

"Burada söyleyemez misin?"

"Lütfen."

Dusya yürümeye başladı ve Mihail'in kendisini izleyip izlemediğini görmek için omzunun üzerinden geriye bakmadı. Mihail'in takip etmekten başka seçeneği yoktu. Dusya nehrin ve şehir merkezinin aksi yönünde, Mihail'in bilmediği bir bölgeye doğru yürüyordu. Mihail hemen yetişip onun yanında yürümeye başladı.

"Nereye gidiyoruz?" diye sordu.

"Güvenli bir yere."

"Daha önce güvende değil miydik?"

"Onlar her zaman izlerler."

"Beni mi, seni mi?"

"Luka'yla ikimiz de konuştuk, yani ikimizi de izliyorlar."

O boyda birisi için hızlı yürüyordu ve gözlerini önündeki yola dikmişti. Mihail onu kolundan yakalayarak yüz yüze konuşması için durdurdu.

"'Onlar' dediğin kim?"

Dusya hâlâ ıslak olan gözleriyle durup sessizce ona baktı.

"Lütfen," diye ısrar etti. "Uzakta değil." Tekrar yürümeye başladı.

Hijyen koşullarına uygun değil gibi görünen bir tavernanın yanından geçtiler ama içeri girmediler. Onun hemen yanında dar bir geçit vardı. Dusya oraya saptı ve Mihail'in elini tutup onu arkasından çekmeye başladı. Mutfağın yan tarafına gelmişlerdi. Açık pencereden gelen sıcak havayla caddeden daha sıcak hale gelmiş olan dar geçit domuz eti ve lahana kokusuyla dolmuştu.

"Peki, ne o zaman?"

Dusya, Mihail'e uzandı ve başını iki eliyle tutup aşağı, kendine doğru çekti. Onu ısıracaktı. Mihail bir silah getirmemekle ve onun bir vampir olabileceğini düşünmemekle aptallık etmişti. Ama aslında *düşünmüştü*; bunu karşısına çıkan her canlı için düşünmüştü. Annesi onu böyle yetiştirmişti. Mihail, Dusya'yı gündüz saatlerinde iki kez görmüştü – trende ve onu takip ettiği sırada. Dusya'nın dudaklarını boynunda değil, dudaklarında hissedip kendisini öpmeye çalıştığını anladığında bütün kuşkuları kayboldu. Geri çekildi. Bu delilikti. Oraya bunun için gelmemişti.

"Sorun ne?" diye sordu Dusya. "Beni istemiyor musun?" Konuşurken mantosunun önünü açmıştı. Mantonun altındaki bluzunun düğmelerini açmaya başladığında bembeyaz teni ortaya çıktı.

Bu, acınacak derecede sahte, sakarca ve acemiceydi. Ama artık çok geçti. Mihail ona bakarken arkasında birisinin olduğunu hissetti, sonra birden her yer kararda. O nefes almaya çalışırken ağzına kaba bir bez sokuldu ve boynuna dolanan bir ip boğazını sıkmaya başladı. Mihail onu çekip çıkarabilmek için uzandı fakat Dusya'nın elleri onun bileklerini kavradı ve şaşırtıcı bir kuvvetle aşağıda tuttu. Mihail başının arka tarafında keskin bir acı duydu, karanlık birden yıldızlarla doldu, sonra artık bir şey hissetmedi.

XV

Yuda dikkatli bir yaratıktı. İnsanken öyleydi fakat *vurdalak* olduğunda daha da dikkatli olmuştu. Sorun çıkabileceğini bilirdi. Onların nereden kaynaklanacağını veya doğalarının nasıl olacağını her zaman bilemezdi ama dünyanın önceden kestirilemeyen bir yer olduğunu kabul eder ve hazırlıklı olurdu. Birisinin oteldeki gizli yerini bulup kendisi için en değerli kan örneğini çalacağını özellikle tahmin etmiş değildi ama sadece bir tek örneği almanın yalnızca bir budalanın yapabileceği bir hata olduğunu biliyordu.

Zimeyeviç'in kanını aldıklarını gizlemek istiyor olup olamayacaklarını merak ediyordu. Bütün şişeler boşaltılmıştı. Şimdi Zimeyeviç'in kanının da musluk suyuyla birlikte akıp Neva'ya karışmış olduğunu mu düşünmeliydi? O zaman üstünde Zimeyeviç'in ismi olan boş şişe neredeydi? Ayrıca daha önemli olan soru henüz yanıt bulmamıştı: odasına giren kimdi? Aşikâr zanlılar Dimitriy veya Zimeyeviç'ti ama Sazanov'un verdiği eşkal ikisine de uymuyordu. Dahası, bu kişi her kimse gündüz vakti girmişti ama bu işi yapması için kolaylıkla birisini görevlendirebilirlerdi. Sazanov –bağışlanacağı umuduyla– çaresizce izin mektubundan dem vurmuştu. Bu da bütün meseleyi Luka' ya bağlıyordu. Dimitriy'in ondan haberi vardı ve mektubu ele geçirmiş olabilirdi. İçeri giren kişi-

nin üstünde bir teğmen üniforması vardı. Luka'nın ortalığı kokladığından söz ettiği şu adamın, Lukin'in, bununla ilgisi olabilir miydi? Sazanov'un tarifi Yuda'nın Gök Tepe'de görmüş olduğu aynı isimli adamın tarifine uyabilirdi. Onun Dimitriy için çalışıyor olabileceği olasılığı giderek artıyordu.

Bütün bunlar Yuda'nın randevusunu her zamankinden daha hayati kılıyordu. Mesaj açıktı; yer, zaman ve sorulacak kişi. Yer çok tanıdıktı. Yuda Moskova'ya gitmeden önce Üçüncü Şube'deki ilk zamanlarında orada çalışmıştı. 8 Şubat Pazar akşamıydı ve saat sekizi çeyrek geçiyordu. Son kez olduğu hissiyle Hôtel d'Europe'tan ayrıldı. Geriye kalan bütün eşyaları –not defterlerinin ve paranın geri kalanıyla birkaç parça giysi– bir sandığa yerleştirilmiş, Nikolayevskiy Vokzal'daki eşya deposuna gönderilmeyi bekliyorlardı. Onları daha sonra nereye göndereceğini henüz bilmiyordu.

Yuda kayganlaşmış karla kaplı Nevskiy Bulvarı boyunca güneydoğuya, Fontanka'ya doğru yürüdü. Ay henüz doğmamıştı ama şehir tuhaf bir şekilde aydınlıktı. İşlek caddeler birkaç yıldır gaz lambalarıyla aydınlatılıyor, kısmen de elektrik lambaları deneniyordu ama onların ışığı zayıftı, insanların işine yarıyorlardı ama sadece yıldızların ışığıyla bile rahatça görebilen bir vampire pek faydaları olmuyordu. Ama bu farklıydı; neredeyse ay ışığını taklit eden parlak, beyaz bir ışıktı. Yuda yürümeye devam etti ve çok geçmeden Kraliyet Kütüphanesi'nin arkasından ışığın kaynağı göründü.

Aleksandrinskiy Meydanı'ndan geliyordu. Orada, tepelerinde o tuhaf, rahatsız edici ışığın kaynağını taşıyan uzun lamba direkleri yükseliyordu. Meydandaki insanlar bu parıltıdan rahatsız oluyor gibi görünmüyorlardı. Yuda yürürken onları izledi. Bir bilimadamı olarak dikkati her zaman biyolojiye odaklanmış olurdu ve bazen de, bugün olduğu gibi, bu tuhaf aydınlığın güç kaynağı olan elektrik alanındaki son gelişmelerden haberdar olmadığı için pişmanlık duyardı. Bu konuyla ilgilenecekti. Bazı durumlar-

da, örneğin, mikroskoplarda kullanıldığında, güvenli bir parlak ışık kaynağı oluşturmak suretiyle ona veya başka bir vampire fayda sağlayabilirdi.

Ama yürürken meydanla arasında geniş Nevskiy Bulvarı olmasına rağmen kendisini huzursuz hissetmeye başladı. Karnı düğümleniyor ve oradan bütün vücuduna bir bulantı hissi yayılıyordu. Cildi kaşınmaya başlamıştı. Başını diğer yana çevirdi ve hedefine doğru yürümeye devam etti ama bu bile işe yaramadı. Işık hiç azalmadan etraftaki karlardan ona geri yansıyordu. Fiziksel rahatsızlıktan daha kötüsü içini dolduran açıklanamaz korkuydu. Güneş doğarken her vampirin içinde hissettiği korkuyla aynıydı ve Yuda ne kadar kendisine bunun insan elinden çıkmış bir şey olduğunu ve yapay ışığın ona zarar veremeyeceğini söylerse söylesin yine de ondan kaçma ihtiyacı hissediyordu.

Bunu yapmadı ama normalde yürüyeceğinden daha hızlı yürüdü ve çok geçmeden meydanı ve rahatsızlık veren ışığını ardında bıraktı. Bu kazayı zihninden kovmaya çalıştı; kendisini bekleyen şeyler için kıvrak zekâsına ihtiyacı olacaktı. Fontanka boyunca bulvarı takip etti, sonra rıhtımı izleyerek kuzeye döndü. Çok geçmeden 16 numaraya ulaştı.

Kapıda Albay Mrovinskiy'i sordu. Adam birazdan geldi ve onu karanlık bir taş koridordan geçirdi. Yuda binanın yerleşim planını hatırlamaya çalıştı ama buraya en son otuz yıl önce gelmişti ve o zamandan beri çok şey değişmişti. Sonunda bir kapıya geldiler.

"Buradan," dedi albay, kapıyı açarak.

Yuda içeri girdi. Oda konforlu döşenmişti; aşağı yukarı oldukça yüksek mevkideki sivil bir memurun bürosu gibiydi. Odanın diğer ucunda başka bir kapı vardı ve hemen yakınındaki koltukta Yuda'yı oraya davet eden adam oturuyordu. Yuda'nın içeri girdiği yerin yakınında da boş bir koltuk vardı. Odadaki tek alışılmadık şey, Yuda'nın olduğu bölümü öne, yanlara ve yukarı doğru diğer bölümden ayıran, ağır demir çubuklardan yapılmış kafesti.

Kafesin tek girişi Yuda'nın biraz önce girdiği ve hemen sonra arkasından çarpılarak kapatılmış olan kapıydı. Yuda yuvalarına itilen sürgülerin sesini duydu.

Diğerleri üstlerine saldırmasın diye fazla yaklaşmaya cesaret edemeden demir çubuklara yaklaşıp kendisini izleyebilirken, Yuda hayvanat bahçesinde sergilenen bir varlık gibi bir kafesin içinde tuzağa düşmüştü. Ama hayvanat bahçesinin tek ziyaretçisi –yoksa bakıcısı mıydı?– dikkatle ona bakarak oturmaya devam etti.

"Beni sadece bir başkasına tıkmak için mi zindandan çıkardınız?" diye sordu Yuda.

"İstediğin yere gitmekte özgürsün, Cain. Bu çubuklar sadece beni korumaları için. Eminim ki anlıyorsundur."

"Kapı niye sürgülendi?"

"Sadece çalman yeterli, açılır. Şimdi otur. Sana soğuk bir şeyler ikram ederdim ama zevkine hitap edecek bir şey bulabileceğimizi sanmıyorum."

Yuda teklifi kabul etti ve koltuğa oturdu. Yumuşaktı ve deri kaplıydı, tıpkı odanın diğer ucundaki gibi. Sakin bir akşam sohbeti için bir araya gelmiş iki centilmen gibiydiler ama aralarında demir parmaklıklar vardı. Bu akıllıca bir önlemdi; Yuda'nın saldırmak gibi bir planı yoktu ama yalnızca bir aptal risk alırdı ve çar aptal değildi.

"Bana amcama yaptığın teklifin aynısını yapmayacağını umuyorum," dedi Aleksandr. "Aynı yanıtı verirdim."

"Yani ölümsüz olmayı arzu etmiyor musunuz?"

"Zimeyeviç'in piyonu olmayı arzu etmiyorum."

Bu ilginç bir yanıttı. Demek ki onun koşullarına göre ölümsüzlük tartışılmak üzere hâlâ masaya gelebilirdi.

"Ben artık Zimeyeviç'i temsil etmiyorum," diye açıkladı Yuda.

Yuda elli altı yıl boyunca Zimeyeviç'i temsil etmiş olduğunu söyleyebilirdi ama ondan önce de birbirlerine yakınlardı; Zimeyeviç kabul etmeyecek olmasına rağmen, efendi ve hizmetkâr olmaktan ziyade müttefiklerdi. Arkadaş olmadıkları kesindi. O zamana kadar Cain, arkadaş kavramını terk etmişti. Fakat ondan önce, 1812'de

Bonaparte'a karşı komplo kurarlarken etle tırnak gibiydiler.

Çağrı Eflak'ta yayıldıktan sonra Cain hâlâ diğerlerinden biriymiş gibi davranarak diğer vampirlerle birlikte dağları aşıp o eski, harabe haline gelmiş kaleye gitmişti. Cain, Zimeyeviç'in –anavatanında kullandığı adıyla Drakula'nın– kendisinin ne olduğunu anlayıp anlamadığını hiç öğrenememişti. Bunu önemsemesi düşük olasılıktı. Cain için Rusya'nın Fransız istilacılardan temizlenmesine yardım etmenin ötesinde bir görev belirlemişti. Cain Rusya'ya vardığında çara, I. Aleksandr'a gidip ona basit bir teklif sunacaktı: Drakula'nın koşulları altında ölümsüzlük. Bu, hiçbir mantıklı adamın reddetmeyeceği bir teklifti. Ama yine de Cain sonunda teklifi açıkladığı zaman çar tam da bunu yapmıştı.

Ve şu anda Yuda, II. Aleksandr'ın karşısındaydı. Yeni çar görünüm olarak amcasına benzemiyordu; ikisi de uzun boylu olmasına rağmen en azından yüzleri benzemiyordu. Yuda'nın kuşkusu onların aynı çözümü paylaşıyor olduğuydu. Bir dereceye kadar bu bir aptallık işaretiydi ama yıllar boyunca Romanov'lara iyi hizmet etmişti ve onlar değişiklik yapma gereği hissetmiyorlardı; en azından bu kuşakta.

"Eğer artık Zimeyeviç için konuşmuyorsan, bana ne teklif edebilirsin?" diye sordu çar.

"Onun üzerinizdeki gücünden özgürleşmeyi."

"Onun benim üzerimde gücü yok."

"Sizin görmenizi sağlama gücü var; yalnızca rüyalarınızda bile olsa, kendisinin gördüğü şeyleri görmenizi sağlama gücü."

Aleksandr, Yuda sanki onun zihnini okumuş gibi rahatsız görünüyordu.

"Rüyalarım bana zarar veremez. Zimeyeviç bana arzu etmediğim hiçbir şeyi yapamaz."

"Doğru," diye cevap verdi Yuda. "Peki, ya çareviç?"

"Aleksandr benim oğlum. Zimeyeviç onunla yol alamaz."

"Ben önceki çareviçten, büyük oğlunuz Nikolay'dan bahsediyorum. Oğullarınızdan hangisi Rusya'yı daha iyi idare ederdi sizce? İkisinden hangisi Zimeyeviç'e daha iyi direnirdi?"

Aleksandr ayağa fırladı. "Nikolay'ın onunla işi olmazdı!"

Bu tam Yuda'nın beklediği tepkiydi. Şimdi kozunu oynayacaktı.

"Bu yüzden onu öldürdüler."

"Ne?" Aleksandr ancak bir fısıltı çıkarabilmişti ağzından.

"Zimeyeviç ve sağ kolu. Nikolay'a, buraya size yapmak için geldiğimi düşündüğünüz teklifin aynısını yaptılar. O reddetti. Bu yüzden onu öldürdüler."

"Oğlum," –Aleksandır demir parmaklığa yaklaşmış, çaresizce sükûnetini korumaya çalışırken neredeyse her kelimeden sonra derin bir nefes alarak konuşmaya devam etti– "omurga vereminden öldü. Tanrı neden onu bu kadar erken aldı bilmiyorum ama bunun Zimeyeviç'in işi olmadığını söyleyebilirim."

Yuda kısa, alaycı bir gülüşle cevap verdi. "İstediğinize inanabilirsiniz, Aleksandr Nikolayeviç. Gerçek ne olursa olsun, çar olacak kişi oğlunuz Aleksandr. Bu, büyük ölçüde Zimeyeviç'in çıkarına. Tanrı her şeyi bu şekilde düzenlemeyi seçtiyse, onun kimin tarafında olduğu konusunda sadece tahminde bulunabiliriz."

"Bu nasıl Zimeyeviç'in çıkarına oluyor?" diye sordu çar hesaplanmış bir kesinlikle.

"Nikolay'ın Zimeyeviç'in teklifini reddetmesine şaşırmazdınız."

"Tabii ki şaşırmazdım."

"Çünkü onu çar olması için yetiştirdiniz. Onu bilge olması için yetiştirdiniz. Ona Zimeyeviç'ten bir teklif geleceğini ve bunu reddetmesini söylediniz. Ama bunun da ötesinde onu, sizin talimatlarınızdan bağımsız olarak, bütün böyle küçültücü teklifleri de reddedecek bir adam olması için yetiştirdiniz."

"Tam olarak öyle."

"Peki, ikinci oğlunuzu da aynı şekilde mi büyüttünüz?"

Çarın rengi attı. Arkaya gidip kendisini koltuğa attı. "Saşa iyi bir çar olacak," diye mırıldandı, ikna edici olmaktan uzak.

"Umarım bu güveninizi paylaşıyordur ama çar olmak üzere yetiştirilmedi, değil mi? Bütün dikkatinizi Nikolay'a vermiştiniz ve yedeğini hazırlamamıştınız. Aleksandr daha yirmisindeyken tamamen hazırlıksız olarak bu role sokuldu."

"Ondan beri öğrenmek için zamanı oldu."

"Zimeyeviç teklifini çoktan yapmıştı."

"Yalan söylüyorsun." Çar temkinli konuşuyordu.

"Söyleyin bana," –fazla abartmaması gerektiğini bilmesine rağmen Yuda rakibinin içinde bulunduğu küçük düşürücü durumun tadını çıkarıyordu– "amcanız I. Aleksandr ne zaman ölmüştü?"

"Gayet iyi biliyorsun: 19 Kasım 1925."

"Bu oyunu devam ettirmenize gerek yok. O zamanlar aileniz beni kandırmış olabilir ama bu uzun sürmedi. Hangi ismi aldığını bilmiyorum fakat siz tahta çıktığınızda Aleksandr'ın hâlâ yaşıyor olduğundan eminim. Şimdi, o ne zaman öldü?" Kendine olan bütün güvenine rağmen Yuda aslında merak ediyordu. Aleksandr ile Lyoşa'nın hilesine ilişkin gerçeği tamamen öğrenememişti hiç.

"1864. 20 Ocak." Çar parmaklarıyla kaşlarını ovuşturuyordu.

"Ve aradan bir yıl geçmeden oğlunuz Nikolay öldü. Zimeyeviç uzun vadeli planlar yapıyor olabilir ama hızlı hareket eder."

"Saşa'nın buna ortak olduğunu mu söylüyorsun?"

"Hiç de değil. O kardeşini severdi; bunu benden daha iyi biliyorsunuz. Zimeyeviç teklifini zekice ortaya koyardı."

"Neden oğlumla ilgilensin? Neden benimle halletmesin?"

"Bunun cevabını zaten verdiniz; çünkü siz reddederdiniz."

"Oğlum da öyle yapacak." Bu bir beklentiden çok bir umut gibi geliyordu kulağa. "Sorunun sorulmasına hiç gerek kalmayacağını garanti edebilirim."

Odaya sessizlik çöktü. Çar koltuğunda kalıp gözlerini Yuda'ya dikti ve onun söylediklerini düşündü. Yuda iyi bir öykü tasarlamıştı ama hiç emin değildi. Fakat Zimeyeviç'in yerinde olsa kendisi de öyle yapardı ve bu da öykünün doğru olma olasılığını artırıyordu. Aleksandr Aleksandroviç'in uysallığı konusundaki söylentileri uzun zaman önce duymuştu ve artık Aleksandr Nikolayeviç de bunu biliyordu.

"Ne yapabilirsin?" diye sordu çar.

Yuda gülümsedi. Zafer kokusu alıyordu. Romanov'lar kurtuluşlarının bedelini iyi öderlerdi. Yuda'ya ihtiyaç duyduğu korumayı sağlayabilirlerdi. Zimeyeviç de kesin olarak yenildiğini anlardı.

"Zimeyeviç'in Romanov soyu üzerindeki zihin paylaşımı etkisini her kuşakta ancak bir kere kullanabildiğini bildiğinizi varsayıyorum."

"Bundan eminim. O yüzden Aleksandr Pavloviç'in sahte ölümü seni böyle adamakıllı bozguna uğrattı. Bu, onun çar olan kardeşinin emniyette olmasını sağladı."

Yuda nasıl oyuna getirilmiş olduğunun anımsatılmasından hoşlanmamıştı ama aldırmadı.

"Kesinlikle öyle," dedi. "O yüzden de Zimeyeviç'in dikkatli olması lazım. Rıza gösterecek bir tanesini bulana kadar sırayla bütün oğullarınızı etkilemeye çalışamaz. İlk başarısızlığı, tümden başarısız olması demektir. Bundan faydalanabiliriz."

"Bir oğlumu kurtarmak için diğerini feda edemem." Çar çabuk kavramıştı.

"Peki, ya bütün hanedanı kurtarmak için?" diye sordu Yuda.

Aleksandr başını salladı.

Yuda bu kadarını bekliyordu; hazırlıklıydı. "Majestelerinin, evliliğin kutsallığı hakkındaki fikrini sorabilir miyim?"

Çar koltuğunda kımıldandı. Eşine sadık olmadığı çok iyi biliniyordu.

"Sizi temin ederim ki," diye devam etti Yuda, "doğa bu kuruma karşı oldukça kayıtsızdır."

"Yani?"

"Yani meşru vârisleriniz için geçerli olan şey aynı şekilde piç bir çocuk için de geçerli olurdu. Hepsi Romanov kanı taşıyor."

"Ben bütün çocuklarımı seviyorum." Biraz düşündükten sonra, "Ve piçim de yok," diye ekledi çar.

Yuda bir kahkaha attı. "Ah, yapmayın! Şu Dolgorukova adındaki kızdan olan çocuklar ne peki?"

Konuşma sırasında çar ilk kez olarak kontrolünü kaybetti. Ayağa kalkıp Yuda'ya doğru yürüdü ama konuşmaya başlamadan önce soğukkanlılığını tekrar kazandı. Yuda onu fazla tahrik etmemenin daha iyi olacağına karar verdi.

"Prenses Yurievskaya –şimdiki unvanı budur– ve ben, geçen temmuz ayında evlendik," diye açıkladı çar. "Gizlice."

"Özür dilerim, duymamıştım. Gelişmelerden haberim yoktu." Yuda, özellikle Aleksandr'ın ilk karısı Maria Aleksandrovna daha haziran ayında ölmüşken bu kadar uygunsuz bir acelecilikle evlenmelerine ilişkin yorum yapmak gibi söyleyebileceği daha çok şey olmasına rağmen, habersizmiş gibi davrandı. Çarın başka metreslerinden de çocukları olduğunun herkesçe bilindiğini de söyleyebilirdi. Hepsinin babası olduğunu onaylayamazdı.

Ama Yuda çenesini tuttu. Çarın çocuklarından birini feda etmesi önerisi Yuda'nın ana hamlesi değildi. Bunu sadece Aleksandr'ı doğru çıkarıma, kıyaslama yaptığında daha kabul edilebilir bulacağı çıkarıma yönlendirmek için teklif etmişti. Artık daha açık konuşacaktı.

"Bahis konusu çocuğun sadece Aleksandr Aleksandroviç ile aynı kuşaktan olması yeterli," diye açıkladı. "Kardeş olmaları gerekmiyor."

Çar bir şey söylemedi ve derin derin düşündü. Bütün kız ve erkek yeğenlerini tek tek aklından geçirir, sevdikle-

rini ve unvan sahibi olanları hariç tutar, evlilik bağı altında doğanları hesaplar ve Yuda'nın hiç bilmedikleri üzerinde düşünürken Yuda onun yüzünü inceledi. Kendi payına Yuda'nın aklında özel birisi yoktu, herhangi biri olabilirdi.

"Ne kadar uzak olabilirler?" diye sordu. "Bu zamana kadar artık bütün Rusya'da Petro'nun neslinden gelenler vardır."

"Doğru ama burada bir kesinlik sorunu söz konusu. Her zaman kendisine Romanov süsü verenler olmuştur; Zor Günler Dönemi'nde atalarınızın başına dert olan Sahte Dimitriy'leri hatırlayın. Bu girişim için gerçekten Petro'nun kanından olmayan birisini kullanırsak Zimeyeviç hilemizi öğrenir ve ikinci defa oyuna gelmez. Kullanacağımız kişi size ne kadar yakın olursa, o kadar güvende oluruz."

Aleksandr yine sessizleşti. Bir dakikadan uzun bir süre boyunca odada hiç ses çıkmadı. Sonra çar başını kaldırdı.

"Söylediklerini düşüneceğim. İki hafta sonra tekrar buraya, bana gel. Sana kararımı bildireceğim."

Arkasına döndü ve kapıya doğru yürüdü. Çıkmadan önce bir zilin ipini çekti. Sonra gitti. Biraz sonra Yuda arkasındaki kapının sürgülerinin çekildiğini duydu. Gülümsedi. Bütün ümitleri gerçekleşmişti. Aleksandr yola gelecekti, bundan emindi. Yine de iki hafta, beklemek için çok uzun bir süreydi. Yuda'nın Halkın İradesi'nin eylemleriyle ilgili duyduklarına bakılacak olursa, majesteleri birkaç gün içinde ölebilirdi.

Büzülmüş bedeni çekerek komitenin önüne getirmişlerdi. Onu kaçırırlarken kullandıkları torba hâlâ başındaydı ve boğulmaktan korkup çıkarmaması için sıkıca boynuna bağlanmıştı. Soğukta güçsüz kalması için onu beline kadar soymuşlardı. Sonra neredeyse bir gün boyunca öylece bırakmışlardı.

Şimdi artık sorularına cevap vermeye hazırdı.

"Onun hakkında ne biliyoruz," diye sordu başkan.

Sofia yanıtladı. "Gök Tepe'nin mayınlanmasında çalışan istihkâmcı olduğundan oldukça eminiz. Saratov'da doğmuş ve Moskova'daki İmparatorluk Teknik Okulu'nda okumuş. Ordudayken herhangi bir yönde güçlü bir politik görüş ifade ettiğine dair bilgi yok. Ama Yevdokya Yegorovna'nın Rostov'dan patlayıcı taşırken uydurduğu hikâyeye kendiliğinden yardım ettiğini biliyoruz."

Sofia konuşurken başkan onun gergin bir şekilde bir eliyle diğerinin dış kenarını ovuşturduğunu fark etti. Sofia'nın parmaklarının altında hilal şeklindeki bir yaranın kırmızı kabuğunu gördü: bir ısırık iziydi, bir *vurdalak*'ın değil, bir insan ısırığının. Cinsel bir eğlencenin bir parçası olarak Zelyabov'un neden olmuş olabileceği bir yara için fazla derindi ama başkan, korkmuş bir insanın dişlerinin bu yaralanmaya yol açmış olabileceğini çok iyi tahmin edebiliyordu.

"Onun Yevdokya'nın yaptığı şeyi bildiğini mi düşünüyorsunuz?" diye sordu.

"Yevdokya dikkatsiz davrandı," diye araya girdi Kibalçiç. "Ben onun ne iş çevirdiğini anlardım. Eminim ki bu adam da öyle."

Sofia devam etti. "Risakov ve ben, onun Mermer Saray'dan ayrıldığı sırada Konstantin Nikolayeviç'in yanına yaklaşan adam olduğundan da şüpheleniyoruz. Orada tutuklanmış ve Fontanka 16'ya götürülmüştü ama ertesi gün serbest bırakıldı. Sonra hain Luka Miroslaviç'le temasa geçti."

"O zaman oradan başlayalım," dedi başkan, Zelyabov'a başıyla işaret ederek. Zelyabov, Lukin'in kaburgalarına şiddetli bir tekme attı. Lukin bir yana yığıldı.

"Luka Miroslaviç'i neden ziyaret ettin?" diye sordu başkan.

"Adını duymuştum."

"Ne zaman?" diye sordu Sofia.

"Fontanka 16'da tutukluyken. Tesadüfen Kletoçnikov'un tutuklandığını duydum, sonra Luka'dan bahsettiler."

"Yani onun bir hain olduğunu biliyor muydun?"

"Hayır. Onu da tutuklayacaklarını sandım. Uyarmak için ona gittim."

"Ona ne olacağını neden umursuyordun ki?"

Lukin cevap vermedi. Zelyabov tekrar tekmeleyince öksürdü ama sonra konuştu. "Bana minnettar olacağını, yardım etmeme izin vereceğini düşündüm."

"Ne için yardım etmene? Bütün grubumuza ihanet etmesine mi?"

"Bunu bilmiyordum!" diye bağırdı Lukin, başında torbayla. "Ben Rusya'yı... değiştirmenize yardım etmek istiyordum."

"Rusya'yı nasıl değiştirmemize?"

Lukin'in mırıltısı duyulmayacak kadar hafifti. Zelyabov bir tekme daha savurdu. "Nasıl gerekiyorsa öyle," dedi.

"Peki, neden Dusya'yla temas kurmuştun?" diye sordu başkan. "Bunun bir tesadüf olduğunu düşünmemizi mi bekliyorsun?"

"Tesadüf yoktur. Yardım ettim çünkü ona karşı sempati duydum. O*hrana*'ya karşı mücadele eden herkese yardım ederdim."

"Güzel bir kız olduğu için de yardım etmiş olmanı beklerim tabii," dedi Sofia.

Lukin bir an omuz silkmeye çalışır gibi oldu ama yüzünü görmeden bunu anlamak zordu. Başkan kızgın gözlerle Sofia'ya baktı; yorumu konudan uzaklaştırıyordu. "Bu, Luka'yı açıklamıyor," dedi.

"Moskova'ya giden trende bir devrimcinin gözüne girmek istedim. Petersburg'da ise bunu bir başkasıyla tekrar denedim. İkisi birbirini tanıyordu. Bu bir tesadüf mü?"

"Çar hakkında ne düşünüyorsun?" diye sordu Sofia.

"O bir tiran."

"Ya yaptığı reformlar?"

"Kendi iradesini yasalaştırdı, bu yine onun bir tiran olduğunu gösterir."

"Hâlâ serflerin olmasını mı tercih ederdin?" diye sordu başkan.

"Kralın hizmetkârı olacağıma halkın kölesi olmayı tercih ederdim."

Sessizlik oldu. Herhangi bir içtenliği barındırıyor olduğu anlamına gelmese de, bu basit ama son derece güçlü bir ifadeydi. Başkan, Kibalçiç'e baktı ve sorguyu o devraldı.

"Sen istihkâmcısın," dedi.

Lukin başıyla onayladı.

"Patlayıcılardan anlar mısın?"

Lukin yine başını salladı.

"Nitrogliserin neden baruttan daha iyi bir patlayıcıdır?"

"Nitrogliserinde tutuşma cephesi sesten daha hızlı hareket eder. O patlar. Barut ise sadece yanar."

Kibalçiç başkana baktı ve gözleri heyecanla parlayarak başıyla onayladı.

"Peki, nitrogliserinin sorunu nedir?"

"Stabil değildir. Hedeflediğiniz şey gibi... sizi de havaya uçurabilir."

"Çözümü ne?"

"Bir şeyle karıştırmak; talaş, kil. Ben öğütülmüş deniz kabuklarını kullanırdım. Nobel diyatomit kullanır, ki büyük ölçüde aynı şeydir. Simbirsk'de çıkarıyorlar."

Kibalçiç yine tatmin olmuş gibi görünüyordu ama daha soruları vardı.

"Gök Tepe'de ne kadar kullandın?"

"İki bin kilodan biraz fazla, yaklaşık beş bin pound eder."

"Tünel açma konusuna gelelim. Kirişleri hangi aralıklarla koyman gerekir?"

Lukin güldü. "Bu bir sürü şeye bağlı. Tünelin genişliğine, uzunluğuna, toprağın türüne."

"Gök Tepe'nin toprağı ne?"

"Kum, kumtaşı."

"Ya Petersburg'un?"

Lukin yine güldü. "Tek kelimeyle – çamur."

"Bu pek özgül bir tanım değil."

"Yeter!" Başkanın sesi odayı bıçak gibi yarıp geçmişti. "Teğmenin işini bildiğine eminim. Mesele onun kime sadık olduğu."

"Nasıl bilebiliriz ki?" diye sordu Sofia. "Riske girmeye değmez. Onu içimize kabul edersek birkaç güne kalmaz hepimiz tutuklanırız."

"Yani?" diye sordu Kibalçiç. "Onu öldürürsek de zaten birkaç hafta içinde tutuklanırız. Bu örgüt çöküşün eşiğinde. Mesele o zamana kadar ne yapacağımız."

"Ne yapabiliriz?"

"O tüneli tamamlayabilirsek bir aya kalmadan çar ölmüş olabilir. Bu adamın bu işi yapabileceğini düşünüyorum."

"O, ordu mensubu," dedi Zelyabov. "Bizimle değil, Mücadele Hizmetleri Bölümü'yle birlikte olması gerekir. Çar öldükten sonra, kontrolü almamız gerektiği zaman daha çok işimize yarayabilir."

"Bunu dert etmek için sayımız çok az," diye ısrar etti Kibalçiç. "Goldenberg'i konuşturduklarından beri tutuklamalar durmak bilmedi. Petro-Pavel Kalesi'nde dışarıdakilerden daha fazla adamımız var."

"Bu hâlâ bir güven meselesi," dedi Sofia.

"Bu onun bu işi yapıp yapmayacağı meselesi," dedi Bogdanoviç, ilk defa söz alarak. Bu iyi bir noktaydı.

"O zaman ona soralım," dedi başkan, kaçamak ifadelerden sıkılarak.

"Durun," dedi Sofia, "konuşurken yüzünü görmek istiyorum."

Başkan biraz düşündü. Sadece onlar görmeyecekti, Lukin de onları görecekti. Önemli miydi? Onun yaşamasının ya da ölmesinin gerçekten bir önemi var mıydı? Tünelin bir zaman gelip tamamlanmasının önemi var mıydı? Hiçbirinin yoktu.

"Pekâlâ, o zaman," dedi. "Torbayı çıkarın."

Öne eğildiğinde yüzü, Lukin'in yüzünün sadece beş-on santim uzağındaydı. Lukin arkasından bağlı elleriyle diz çöktü. Sofia onun boynundaki ipi çözmeye başlarken Zelyabov omuzlarını tuttu. Biraz sonra Lukin'in yüzü ortaya çıktı. Bir gün boyunca karanlıkta kaldıktan sonra ışıkla karşılaşınca alışmak için gözlerini kırpıştırdı. Başını çevi-

rerek taş gibi olmuş boynunu esnetmeye çalıştı. Gözleri ışığa alışınca etrafındakileri algılamaya başladı. Kişilerle sesleri birleştirmeye çalışarak ayrı ayrı hepsinin yüzüne baktı, sonra gözleri tam önünde duran kişinin yüzüne sabitlendi. Bakışı başkanınkiyle karşılaşınca, tekrar gözlerini kırpıştırdı. Yüzünde bir şaşkınlık ifadesi vardı.

Şaşkınlık ve başkanın tam beklediği gibi, tanıma ifadesi.

XVI

Bulunduğu yer karanlıktı, soğuktu, rutubetliydi ve Mihail'in başı zonkluyordu. Ama hayattaydı. Yirmi dört saat önce bu muhtemel bir akıbet gibi görünmüyordu. Daha da iyisi, artık –deneme kabilinden olsa da– Halkın İradesi'ne kabul edilmişti. Ve hiç beklemediği bir şey keşfetmişti: Yürütme Komitesi'nin başkanının kimliğini.

Bu Dimitriy'di.

Diğer taraftan, Dimitriy de onu tanımıştı ama bunun –ki Mihail öyle umuyordu– pek önemi yoktu. Dimitriy için o sadece Gök Tepe'de amaçladığı şeye beceriyle yardım etmiş olan Teğmen Lukin'di. Dimitriy'in onun gerçek kimliğini keşfetmiş olması için bir neden yoktu. Diğer yandan, Mihail için Dimitriy gerçekte *Ohrana* mensubu Albay Otrepyev'di ama Dimitriy'in ihbar edilmekten korkmadığı açıktı. Ona neden inansınlardı ki? Ve Dimitriy gerçekte bunu neden umursasındı? Mihail, çarın katledilmesinin onun esas kaygısı olduğundan kuşkuluydu.

Önemli olan Mihail'in yeniden bir iz yakalamış olmasıydı.

Doğrulup oturdu ve elini başına götürdü. Onu ikinci kez bayıltmışlardı ve kendisini burada, bir caddede bulmuştu. En son duyduğu, onun hakkında tartışacaklarıydı ama belli ki karar artık verilmişti; yoksa ölmüş olurdu.

Mihail'in tanıdığı tek yüz Dimitriy'inki değildi. Luka'nın dairesinde kendisini karşılamış olan kelebek gözlüklü, yıpranmış şapkalı adamı ve trende Dusya'ya göz kulak olan adamı da görmüştü. Konstantin'in faytonunu izleyen ve bugün elinin kenarında yarım daire şeklinde bir yara olan geniş alınlı kadın da oradaydı. Şehrin caddelerinde dolaşırken yanından geçtiği insanların daha kaçı Halkın İradesi'yle bağlantılıydı acaba? Aleksandr korksa yeriydi.

Mihail etrafına baktı ve kendisini nereye bırakmış olabileceklerini çıkarmaya çalıştı. Sakin bir arka caddeydi; Petersburg'un her yerinde olabilirdi. Başı hâlâ zonklayarak ayağa kalktı ve yürümeye başladı. Yol biraz eğimliydi ve Mihail yokuş aşağı inen yönü tercih etti; bu şehirde aradığı yeri bulmanın yolu bir nehre ya da kanala ulaşmaktan geçiyordu. Bunlardan birini bulması da uzun sürmezdi.

Mihail yürürken yavaş yavaş kendine gelmeye başladı ve birkaç dakika sonra yalnız olmadığını hissetti. Caddenin diğer yanında yürüyen birisi hep biraz arkasında kalmaya dikkat ederek onu izliyordu. Mihail koşmaya başlamayı veya bir bina blokunun etrafından dolaşıp aynı yola çıkmayı düşündü ama ikisini de yapmadı. Kendisini takip eden kişi bir *ohranik* ise, neden önemsesindi ki? Basitçe babasının yardımına başvurabilirdi. Eğer Halkın İradesi'yse, yine hiçbir şey öğrenemezlerdi. Ayrıca buna neden zahmet edeceklerdi ki? Onu daha yeni serbest bırakmışlardı.

Mihail yürümeye devam etti ve sola dönüp daha dik bir yokuştan aşağı inmeye başladı. Sonunda bir akarsuya ulaştı ve onun Fontanka olabileceğini tahmin etti. Nehrin güneyindeydi, o yüzden onun sağa doğru dönen kavisini takip etti. Sonunda tanıdığı bir yere geldi ve kuzeye, oteline doğru yöneldi. Kendisini izleyen kişi hâlâ peşindeydi ve Mihail hâlâ önemsemiyordu. Geçen zaman zarfında bu ufak tefek kişinin kimliğinden oldukça emin olmuştu.

Yirmi dakika sonra otelinin arka kapısına geldi ama içeri girmedi. Onun yerine, dönüp hızla kendisini takip

eden kişiye doğru yürümeye başladı. Aradaki mesafeyi birkaç dakikada aldı ama takipçi ondan kurtulmak için bir şey yapmadı. Mihail daha da yaklaştığında kuşkusunun doğru çıktığını gördü. Bu Dusya'ydı. Sorgu sırasında Mihail onun sesini duymamıştı ama başından torbayı çıkardıkları zaman bir an için salonun arka tarafında sıkıca kapanmış ağzı ve çatılmış kaşlarıyla Dusya'nın yüzünü görebilmişti.

"Neden içeri gelmiyorsun?" diye sordu.

Dusya, Mihail yüzünü daha iyi görebilsin diye kapüşonunu indirdi fakat başını salladı.

"Bütün gece burada mı bekleyeceksin?"

"Sadece güvenli bir şekilde eve döndüğünü görmek istedim," dedi Dusya.

"Merdivenler çok tehlikeli. Hâlâ başaramayabilirim."

Dusya gülümsedi. "O zaman iyisi mi emin olayım."

Yan yana yürüyerek caddeyi geçip otele girdiler. Mihail yukarıya biraz serinletici içecek göndermelerini söylemek için resepsiyon görevlisiyle kısaca konuştu, sonra Dusya'yla birlikte yukarı çıktılar. Burası müşterilerinin misafirleriyle ilgili sorular soran türde bir yer değildi. Hôtel d'Europe'ta olsa çok farklı olurdu. Mihail'de hâlâ o otelin odalarından birinin anahtarı vardı. Dusya'nın böyle bir ihtişamdan etkilenip etkilenmeyeceğini merak etti.

"Üzgünüm," dedi Dusya, yalnız kaldıklarında.

"Ben değilim," diye yanıt verdi Mihail. Gardını düşürecek zaman değildi. Hâlâ sorgulanıyordu, sadece daha kibar bir şekilde.

"Ne demek istiyorsun?" Dusya mantosunu çıkarıyordu. Çekici bir kızdı fakat bu gece çok özel görünüyordu. Mihail hemen fark etti; makyaj yapmıştı. Onu hiç böyle görmemişti. Bu da Dusya'nın neden orada olduğu konusundaki fikrine uyuyordu.

"Özgürlüğünüz, yaşamlarınız, birlikte çalıştığınız insanlara güvenebileceğinizden emin olmanıza bağlı. Ve size katılırsam, benim de yaşamım buna bağlı olacak. O yüzden güvenliği ne kadar ciddiye aldığınızı görmek hoş." Mi-

hail de paltosunu çıkarmaya başladı. "Böyle bir iç huzuru birkaç yara bereye değer." Konuşurken yüzünü buruşturdu; belki biraz teatral görünmüştü ama önemi yoktu.

"Çok mu kötü?"

"Kırık yok – sanmıyorum."

Dusya kalkıp lavaboya gitti. "Gömleğini çıkar," diye talimat verdi, bir bezi soğuk suyla ıslatırken.

Mihail yatağa oturdu ve onun dediğini yaptı.

"Ayrıca geçen gece için özür dilerim; sana numara yapmam konusunda," dedi.

"Zekiceydi. Beni yalnızca biraz sohbet etmek için çağıramazdın, bu, bana bir hikâye tasarlayabilmem için zaman kazandırırdı." Mihail başını kaldırıp Dusya'ya gülümsedi. "Eğer ihtiyacım olsaydı."

"Benim... anlıyorsundur. Bana bunun senin dikkatini dağıtacağını söylediler."

"İşe yaradı," dedi Mihail ve ancak kısaca gülebildi çünkü gerçekten canı yanıyordu. Dusya nefesini dişlerinin arasından verdi. "Bunlar pek hoş durmuyorlar."

Mihail dönüp kolunu kaldırdı ve görmeye çalıştı. Zelyabov'un tekmelediği her noktayı ama sırtındakini yan tarafındakinden daha çok hissediyordu. Biraz daha iyi görebilmeye çalıştı.

"Senin yerinde olsam bunu yapmazdım," dedi Dusya, sonra bezle hafifçe kompres yapmaya başladı. Mihail gevşedi ve onun devam etmesine izin verdi. Soğuk su başlangıçta biraz rahatsız ediciydi ama sonradan acısını dindirmeye başladı.

Halkın İradesi tam da Mihail'in söylediği nedenden dolayı onu gafil avlayarak ele geçirmekte haklıydı. Ama sonra onu yirmi dört saat boyunca yalnız bırakma hatasını yapmışlardı. Kendisini biraz terletmek istediklerini varsayıyordu ve ilk iki-üç saat boyunca böyle de olmuştu, ta ki nerede ve neden orada olduğunu fark edene kadar. Sonra düşünmek için bolca zamanı olmuştu – tam olarak söylemiş olduğu şeyi yapmak ve hikâyesini toparlamak için. Olası bir müttefik olarak kabul etmek bağlamında

kendisinden emin olmadıklarını hissediyordu. Mihail kendisi hakkında ne biliyor olduklarını düşünmeye çalıştı. Dusya'ya ne söylemiş olduğunu; Luka'ya ne söylemiş olduğunu. Luka her şeyi ifşa ettiyse, o zaman Mihail ölüme mahkûm olurdu ama onun Mihail'le olan konuşmasıyla ölümü arasında pek fazla zaman geçmemişti, her şeyi diğerlerine değil, Yuda'ya bildirmiş olması daha olası görünüyordu. Mihail'in tek korkusu ellerinde Fontanka 16'da olan bitenle ilgili bir ipucu olmasıydı. Konstantin orada yeni açığa çıkardıkları bir casustan söz etmişti; başkaları da olabilirdi ama Mihail'in hâlâ sağ olması böyle olmadığına işaret ediyordu.

"Yani söylediklerin doğru mu?" diye sordu Dusya. "Benimle ve sonra Luka'yla neden konuştuğun hakkında?"

"Bana Yürütme Komitesi'ne yalan söyleyip söylemediğimi mi soruyorsun?"

"Hayır, ama... başka bir nedeni de olabileceğini düşündüm."

Dusya'nın bunu Luka'dan ziyade kendisiyle ilgili olarak soruyor olması daha olasıydı. "Ben bir centilmen olarak yetiştirildim. Sen de güç durumda olan bir hanımefendiydin."

Dusya lavaboya gidip bezi duruladı. Mihail suya kanının karıştığını görebiliyordu. Aklına Hôtel d'Europe'ta kanları döküp suyla akıttığı banyo geldi. Zimeyeviç'in kanı hâlâ sandığındaydı, onun yanında başka şeyler de. Sandığı kontrol edebilsin diye Dusya'nın gitmesini istiyor olmakla birlikte, onun buraya sadece yaralarını temizlemek için gelmediğini hissediyordu.

"Peki, Luka'ya ne oldu?" diye sordu.

"Ne demek istiyorsun?"

"Yazılanları okudum, Dusya. Ben aptal değilim. Kimin yaptığını tahmin edebiliyorum."

"O bir haindi. Olağan bedeli ödedi." Tekrar Mihail'in yaralarıyla ilgilenmeye başladı.

"İkinizin yakın olduğu izlenimini edindim."

"Zaman zaman öyleydik. Ama biz, bir erkekle kadının

özellikle birbirlerine sadık kalması gerektiği görüşünde değiliz."

"Biz mi?" diye sordu Mihail. "Luka da mı aynı fikirdeydi?"

"Öyleydi ama ben 'biz' sözcüğünü daha geniş anlamıyla kullandım; hareketimiz. Evlilik, devletin bizi kontrol altında tutmak için kullandığı bir araçtır; tıpkı fakirlik gibi. Cinsellik bize, halka aittir; tıpkı toprak gibi."

Konuşurken dönüp elini Mihail'in elinin üstüne koyup sıktı. Gözlerinde tutku vardı ama Mihail bunun bir insanın diğerinde algıladığı kişisel cazibeden kaynaklandığından kuşkuluydu. Dusya'nın tutkusunun nedeni bir fikirdi; Mihail onun için bir erkek değil, bir dinleyiciydi.

"Her türlü duygusal yakınlığın nihai hedeften uzaklaştırdığını düşünürdüm," dedi Dusya. "Onu, sonrasına ertelemek daha iyi olmaz mıydı?" Bu, Mihail'in de kendisine sık sık sorduğu bir soruydu ama onun söz ettiği amaç Dusya'nınkinden çok farklıydı. Mihail'in çıkardığı sonuç, sadece bir dikkat dağılması olarak kaldığı sürece bunun bir zararının olmadığı idi.

"Çok uzun beklemek gerekebilir."

"Bugün duyduklarımdan sonra değil. Kulağa, son sanki çok yakınmış gibi geliyor." Mihail yine bunun kendi arayışı için de geçerli olmasını ümit etti.

"Seninle bunun hakkında konuşmamam gerekiyor."

"Ah! Ne hakkında konuşman gerekiyor?"

Dusya sırıttı. "Yoruldum," dedi, bezi tekrar durulamak için lavaboya götürürken. "Moskova'da okuduğunu duydum."

"Doğru." Demek ki konuşmaları gereken şey buydu.

"İmparatorluk Teknik Okulu'nda çok destekçimiz var."

"Biliyorum."

"Onlardan biri değil miydin?"

Kapı çalındı. Mihail parmağını dudaklarına götürdü, sonra gömleğini tekrar giydi. Kapıya gidip açtı. Sadece ısmarladığı şeyleri getiren çocuktu. Mihail tepsiyi alıp ona birkaç kopek verdi. Tepsiyi masaya bırakıp iki kadehe

kırmızı şarap koydu, sonra bir parça ekmek alıp çiğnemeye başladı. Son bir şeyler yediğinden beri bir günden fazla zaman geçmişti.

"Sen de biraz al," dedi bir dakika kadar sonra, peynir dolu ağzıyla.

"Önce sen istediğini al," dedi Dusya. Şarabını yudumladı.

Sonunda Mihail her şeyi yedi ve kibarlığından Dusya'ya sadece bir elma bıraktı; gerçi onu da mideye indirmek istiyordu ya. Ne kadar aç olduğunu fark etmemişti. Onun ısrarı üzerine Dusya elmayı yedi fakat Mihail onun da kibarlık ettiğini tahmin etti.

"Moskova'dan söz ediyordun," dedi Dusya.

"Aslında etmiyordum," dedi Mihail, "ama istersen edebilirim."

"Neden o enstitüdeyken bir şey yapmadın? Duyduğumuza göre etliye sütlüye karışmamışsın."

"Gençliğe güvenmiyorum," dedi Mihail.

"Ne?" diyerek güldü Dusya.

"Kendime bile." Mihail ciddi bir ifadeyle konuşarak öne eğilmişti. Amacı hile yapmak olmasına rağmen, Mihail dürüst davranıyordu. "Bir düşün. Enstitüdekilerin yarısı, belki de daha fazlası, çara karşı olduğunu iddia ediyordu. Açıkça değil – işin zevkli kısmı buydu. Bu onları önemli kılıyor; herkese onların bir şeyleri umursadığını gösteriyor, gerçekten umursadığını. Ve onları popüler kılıyor. Sonra diğerleri bunun işe yaradığını görüp onları taklit ediyor; sadece eylemi değil, inandıkları şeyi de. Bir zaman sonra bunun sadece bir moda olduğu anlaşılıyor, böylece diğerlerinin de –ki onlar genellikle daha varlıklı olanlardır– buna tepki göstermesi ve çarlarını ne kadar çok sevdiklerini söylemesi gerekiyor. Peki, yaşlandıkça her iki taraftan kaç kişi gerçekten inandığı şeye bağlı kalıyor? İkiyüzlü olmadıklarını göstermek için sözde bağlılık gösterileri yapıyorlar fakat sonuçta ellerinden geldiğince kendi hayatlarına devam edip isimlerinin *Ohrana*'nın dosyalarında olmamasını ümit ediyorlar."

"Ama sen bu değilsin."

"Hayır ama bunun olabileceğini düşündüm. Nasıl bilebilirdim ki? Kendi kendime, 'Yirmi beşimde hâlâ buna inanıyorsam, o zaman doğru olduğunu bileceğim,' diye düşündüğümü hatırlıyorum."

"Ve şimdi yirmi beşindeyken?"

"Hayır, yirmi üç yaşındayım fakat trende güzel bir kızla karşılaştım ve bunun artık kolları sıvamak için tek fırsatım olabileceğini fark ettim."

Dusya gözlerini başka yöne çevirip gülümsedi. "Ve benim de büyüyüp her şeyi unutanlardan biri olduğumu düşünüyorsun?"

"Kaç yaşındasın?"

"Yirmi altı."

"Ben yeterince büyümüşsem, öylesindir." Mihail, Dusya'nın gözlerinde bir pırıltı yakaladı ve söylediği şeyin diğer anlamını fark etti. "Sevdiğin adamın ölmesine izin verecek kadar büyümüşsün," diye ekledi.

Dusya öne eğildi. "Bu seni o kadar mı rahatsız ediyor?"

Mihail tepkisini saklamaya çalıştı. Dusya'nın söylediği akla sığmaz bir şeydi ve yine de buna o kadar içten inanıyordu ki; daha da ötesi, Mihail'den ve dünyanın geri kalanından bunu aynı şekilde görmesini bekliyordu. Kendilerine Halkın İradesi ismini vermişlerdi ama halkı hiç anlamamış ve en iyisinin ne olduğu konusundaki bu tip kararların sıradan insanların yüreğindeki doğruya karşı oldukları zaman hiçbir anlamlarının olmadığını kavramamışlardı. Ama yargıç kimdi? Mihail'in sıradan insanların yüreğinde ne olduğu konusunda hiçbir fikri yoktu ve bununla çok da ilgilenmiyordu ama Dusya'nın savunduğu şeyin bu olmadığından oldukça emindi.

Yine de özgül olarak Mihail bağlamında Dusya haklıydı. Yarı kardeşi ölen Mihail, âşığı ölen Dusya'dan daha fazla dert etmiyordu Luka'nın ölümünü. Mihail'in tek hedefi vardı, Dusya'nın da öyle; gerisi önemli değildi. Onlar birbirleri için yaratılmıştı. Mihail aniden onun cazibesine kapıldığını hissetti. Büyük ölçüde fizikseldi ama

ruh eşi olduklarını fark etmesinin de payı vardı. Mihail için bu, Dusya için olduğundan daha ender bir şeydi.

"Öyle olsa, burada olur muydum sanıyorsun?" dedi.

Dusya eğilip onu dudaklarından öptü. Mihail geri çekilip elini başının arkasına götürdü, hâlâ acıyordu.

"Bunun ardından ne gelecek biliyorum," dedi. "Başıma bir darbe daha istemiyorum."

Dusya kıkırdadı ve yine ona yaslandı. "Bu defa değil." Mihail'i tekrar öptü.

"Biliyorsun, sadece sana söyledikleri için beni öpmek zorunda değilsin."

Dusya ona arzuyla baktı. "Bana öyle söylemiş olmaları bunu istemediğim anlamına gelmez."

Mihail gözlerini ona dikti. Ne zararı olurdu? Dusya –ve bu nedenle de yoldaşları– ona daha fazla güvenirlerdi. Bu, Yuda'yı arayışını herhangi bir şekilde engellemezdi. Ayrıca o çekiciydi, istekliydi... ve buradaydı; üstelik çok zaman olmuştu. Ama ne kadar hoş olursa olsun, tutkularını gerçekleştirmesini mümkün kılabilecek bu fırsatın Halkın İradesi'nin Yürütme Komitesi'nin emriyle gelmiş olması Mihail'i kızdırıyordu. Yüce İsa, muhtemelen bunu bile oylamışlardı!

Belli belirsiz kıkırdadı.

"Ne?" diye sordu Dusya.

"Sana bunu da söylemişlerdi, değil mi?"

Yüzüne inen tokadı gerçekten hak etmişti ama bu, söylediklerinin gerçek olmadığını göstermezdi. Dusya artık ayağa kalkmış mantosunu giyiyordu.

"Üzgünüm," dedi Mihail.

"Olmamalısın," diye yanıtladı Dusya. "Haklıydın."

"Bu bir şey fark ettirir mi?"

Dusya şaşırarak ve son bir şans vermek ister gibi ona baktı.

"Lütfen gitme," dedi Mihail. Onu ne kadar çok istediğini ancak gitme olasılığı bir gerçeklik haline geldiğinde fark etmişti ve genç kadını çok fazla zorlamış olmaktan korkuyordu.

Dusya biraz düşündü, sonra tekrar mantosunu çıkardı. Artık kaçınılmazdı. Mihail kendisini hoşnut ama normal yaşamından –arayışından– kopmuş hissederek yatağa uzandı. Dusya arkası dönük onun yanına oturdu. Mihail, Dusya'nın uyandırdığı heyecan dolu beklentiden fazlasını vereceği gerçeğinin tadını çıkararak parmağını onun sırtında gezdirdi. Genç kadını zorlamış olması ve birbirlerinin samimiyetsizliğini anlamış olarak hangi konumda bulunduklarını biliyor olmaları daha iyiydi. Dusya yandaki masaya uzanıp ışığı söndürdü ve oda karanlığa gömüldü.

Mihail onun, "Durma," dediğini duydu.

Tekrar uzanıp parmak uçlarıyla genç kadının çıplak sırtına dokundu. Dusya arkasına dönerken Mihail elini çekmedi ve biraz sonra onun yumuşak göbeğini hissetti. Dudakları birleşirken Mihail içinden Yürütme Komitesi'ne gösterdiği bütün çabadan dolayı sessizce teşekkür etti.

* * *

Mihail uyandığında yalnızdı. Kendisini uyandıran şeyin ne olduğunu düşünürken o sesi tekrar duydu, birisi kapıyı çalıyordu. Sadece hizmetçi kızdı ve sıcak su getirmişti. Mihail yıkanıp giyindi. Tıraş olurken aynaya baktığında, önceki gece Dusya'yla yaşadıkları aklından geçerken yüzüne ne kadar kocaman bir gülümseme yayıldığını fark etti. Darmadağın olmuş yatağa baktı. Gitmiş olması sürpriz değildi, daha fazla kalması ilişkilerinin derinleştiğini düşündürebilirdi. Dusya neye sadık olduğunu biliyordu ama Mihail yine de onun ileride kendisiyle inandığı düşünceler arasında bir seçim yapma durumunda kalması halinde ufak bir avantaja sahip olup olmadığını merak ediyordu. Dusya sağlam görünmeye çalışıyordu ama ne de olsa o da bir insandı. Mihail gibi. Mihail ona karşı hissettiği duygusal yakınlığın azmini sarsmaması için kendisinin de dikkatli olması gerektiğini biliyordu. Ama yalnızca azmini sınamak için bile olsa, daha şimdiden tekrar onunla birlikte olma isteğini hissetmeye başlamıştı bile.

Fakat bunu daha sonraya bırakabilirdi. Şimdi ne yapması gerekiyordu? Kendisini hem enerji dolu hem de çaresiz hissetti. Dimitriy'in Halkın İradesi'yle olan bağlantısını öğrendiğine göre artık Yuda'ya bir adım daha yaklaşmış olduğundan emindi ama beklemekten başka yapabileceği pek bir şey olmadığını da biliyordu. Görünüşe göre örgüte kabul edilmişti. Şimdi araştırmaya başlarsa kuşkulanabilirler ve onun bir *ohranik* olduğunu düşünebilirlerdi. Ama onu almaya gelirlerdi. Ona ihtiyaçları vardı. Öğrenmek istediği şeyi öğrenecekti fakat onların belirleyeceği bir süre sonrasında, kendi istediği değil.

Üstelik araştırması gereken bir iz daha vardı ve belki de daha iyiydi fakat ona hiç zaman ayıramamıştı.

Sandığının yanına gidip açtı. Sırt çantası bıraktığı yerde, giysilerinin altındaydı. Açıp içine baktı. Kan örneği hâlâ oradaydı ve zarar görmemişti; Zimeyeviç'in kanı. Mihail bu kanın kendisine ne kadar güç kattığını çok iyi biliyordu. Sadece perdeleri açıp onu gün ışığının altına fırlatması yeterdi; dünyanın neresinde olursa olsun Zimeyeviç hayal edilebilecek en korkunç acıyı çekerdi. Ama bu kısa sürerdi. Mihail elindeki hazineyi daha iyi kullanabilirdi. Önceki gece üstünde olan gömleği aldı. Zaten berbat durumdaydı. Gömleğin bir kolunu yırtıp onunla şişeyi güzelce sardı ve tekrar sandığın içine, giysilerin arasına koydu.

Sonra aldığı kâğıtları elemeye başladı. Beklediği gibi Yuda'nın günlükleri İngilizce yazılmıştı. Diğer belgelerse çeşitli dillerde yazılmıştı; çoğunlukla Fransızca ve Rusça kullanılmıştı ama bazıları yine İngilizceydi, hatta aralarında İtalyanca gibi görünenler bile vardı ki Mihail bu dili hiç bilmiyordu. Üstünde "Petersburg" etiketi olan bir klasörü inceledi ama pek bir şey öğrenemedi. Rusça belgelerin çoğu Yuda'nın Hôtel d'Europe'taki odasıyla ilgiliydi ve içlerinde, örneğin Yuda'nın oraya ilk kez 6 Aralık 1876 tarihinde yerleşmiş olması gibi Mihail için yeni olan bilgiler de vardı fakat bunların değeri azdı.

Kapının çalınmasıyla birlikte Mihail'in düşünceleri

bölündü. Yine hizmetçi kız gelmişti ve bu defa elinde Mihail'e gönderilmiş bir not vardı.

Sevgili Mihail Konstantinoviç,

Malaya Sadovaya Caddesi'nin doğu tarafında bütün dünyadan gelen seçme peynirlerin satıldığı bir bodrum dükkân var. Lütfen bu sabah saat 10'da orada benimle buluşun.

İyi dileklerimle,

Yevdokya Yegorovna Nikonova

Mihail saatine baktı. Dokuzu geçiyordu. Bir an tereddüt etti. Son defasında Dusya tarafından ayartılmış ve sonrası onun için ciddi bir sıkıntı olmuştu. Halkın İradesi'ne kabul edildiğine inanıyordu ama hiç emin olabilir miydi? Onunla ilgili fazladan küçücük bir gerçeği öğrenecek olsalar bütün tavırları değişebilir ve tıpkı Luka'ya yaptıkları gibi onunla da zalimce hesaplaşmakta hiç tereddüt etmezlerdi. Uykusunda konuşmuşsa ne olacaktı? Ama gitmezse zaten gelip onu bulurlardı, daha da kötüsü tutkuyla peşinde olduğu bilgiye ulaşma fırsatını tümden yitirirdi.

Kâğıtları toplayıp yola çıktı. En kısa yol Bahriye Nazırlığı'na doğru yürüyüp sonra Nevskiy Bulvarı'na dönmekti. Bu yolu takip ederse Hôtel d'Europe'un yanından geçerdi. Bir an için Yuda'nın hâlâ kaldığını varsaydığı bir yere bu kadar yaklaşmanın şansını zorlamak anlamına gelip gelmediğini düşündü ama sonra korkusunu yendi. Güneşli bir kış günüydü. Yuda uyuyor olmalıydı. Uyumuyorsa da pencereden bakmaya bile cesaret edemezdi, üstelik onun pencereleri otelin arka tarafına bakıyordu, ön tarafına değil; bir *vurdalak* nadiren manzaralı bir oda talep ederdi. Yuda'nın oteldeki odasından bir şeyler çalmış olduğu düşüncesi akla kendisinin de kolaylıkla benzer bir manevraya kurban gidebileceğini getiriyordu. Dusya onun nerede kaldığını biliyordu, dolayısıyla komitenin başkanı olarak kuşkusuz Dimitriy de. Onun Mihail'in odasını aramak için bir nedeni yoktu ama eğer varsa bu-

lacakları onu çok mutlu ederdi. Mihail'in –kendisi için olmasa bile çaldığı eşyalar için– yeni bir sığınak bulması gerekiyordu. Başka bir ucuz otelde oda bulması yeterdi. Ödemeyi Yuda'nın parasıyla yapabilir ve son safiri de her zaman satabilirdi. Aklına bunu düşünmek için çok geç kalmış olabileceği geldi; Dusya'nın mektubuyla birlikte oteldeki odasından ayrılmıştı ve bu da artık orayı hemen arayabilecekleri anlamına geliyordu. Geri dönmek için zamanı yoktu, Mihail ahmaklığına lanet okudu.

Caddede yürüdüğü sırada kar atıştırıyordu. Isıtmak için ellerini cebine soktu, üstünde üniformasının olmasını dilerdi ama sivil giyinmenin o gün için daha uygun olduğunu biliyordu. Mihailovskaya Caddesi'nin köşesini ve oteli kazasız belasız geçip dükkân, bar ve bina bloklarının avlularına açılan girişlerin önünden yürümeye devam etti. Bu görüntü bir anda değişti ve karşısına binaların arasında caddeden biraz geride inşa edilmiş, mavi beyaz boyalı küçük bir kilise çıktı. Mihail onun ne olduğunu hemen anladı: Ermeni Kilisesi. Annesi sık sık ona Petersburg'a gittiğinde burayı ziyaret etmesi gerektiğini söylerdi ama annesiyle ilgili her şeyde olduğu gibi bu kilisenin ardındaki gerçekte de bir hüzün vardı. Annesi hep çocuklarına –Mihail'in üvey erkek kardeşlerine ve kız kardeşine– onları oraya götüreceğini vaat etmiş ama bu hiç gerçekleşmemişti. Yalnızca Luka erişkinlik çağına kadar hayatta kalabilmişti ve artık o da ölmüştü. Mihail onun hiç annesinin dileğini yerine getirip getirememiş olduğunu merak etti. Kendi kendisine günün birinde orayı ziyaret edeceğine söz verdi ama bugün olmayacaktı bu.

Sadovaya Caddesi'nde yürümeye devam etti ve sonunda Malaya Sadovaya'ya döndü. Bu cadde Aleksandrinskiy Meydanı'nın tam karşısındaydı ve Mihail'in iki gün önce araştırma yapmak için gitmiş olduğu kütüphane de hemen yanındaydı. İsmin içindeki "*Malaya*"[1] ifade-

1. (Belarus.) Küçük. (Y.N.)

si onun genişliğinden çok, uzunluğuna atıfta bulunuyordu. Sadece bir blok boyunca, Nevskiy Bulvarı ile İtalyanskaya Caddesi arasında uzanıyordu fakat bu kısacık mesafeye karşılık belki de kaldırıma hiç yaklaşmadan altı faytonun yan yana gidebileceği kadar genişti. Yolun üçte birini geçmişti ki, Mihail orayı gördü.

Склад Русских Сыров – Е. Кобозева
Rus Peynirci Dükkânı – Y. Kobozeva

Tabela dizlerinin hizasındaydı. Dükkâna, kenarında demir tırabzanlar olan bir taş merdivenden iniliyordu. Önünde parmaklık bulunan kemerli pencereler kaldırım hizasının ancak biraz yukarısındaydı. Mihail aşağı inerken pencerelerden birinde Aziz George'u resmeden bir ikonun önünde duran yakılmamış bir kilise mumu gördü. Gülümsedi; Zimeyeviç'le bir bağlantı daha, diğer bir tesadüf.

İçeri girdi.

Kesif bir peynir kokusu hissetti. Etrafına baktığında kokunun her yerden geldiğini anlaması kolay oldu. Tezgâhın arkasında Dusya'yla aynı yaşlarda ve onun kadar cazip genç bir kadın vardı. Mihail'e kuşkuyla baktı ama Mihail bu yüzü tanımıyordu. Rafların olduğu yerde daha tanıdık birisi vardı; Mihail Yürütme Komitesi'nin üyelerini görebildiği kısa anlarda onu fark etmişti. Bir adama –o da Mihail'e yabancıydı ve muhtemelen bir müşteriydi– özel bir peyniri methediyordu. Çok geçmeden dükkân sahibi bir parça peynir kesmiş, yardımcısının sarması ve ücretini tahsil etmesi için tezgâha bırakmıştı bile.

"Günaydın, bayım," dedi sonra Mihail'e. "Size ne sunabilirim?" Gözlerinde Mihail'i tanıdığına dair bir belirti yoktu.

"Aslında bir Fransız peyniri arıyordum," diye yanıt verdi Mihail. Oraya gelirken böyle bir gösteri sahnelemesi gerekebileceğini düşünmemişti ve bu konuyla ilgili bilgisi oldukça azdı.

"Yumuşak mı, yoksa sert mi bayım? Veya belki rokfor?"

Mihail çenesini ovuşturup gözlerini kısarak hangi ülkeden geldikleri konusunda hiçbir fikri olmaksızın peynirleri incelemeye başladı. Arkasındaki kapının kapandığını ve yukarı çıkan ayak seslerini duyduğunda rahatladı ama yalnız olup olmadıklarını kontrol etmek için arkasına dönmeyecek kadar akıllıydı. Fakat dükkân sahibi her şeyi anlamış görünüyordu.

"Peynirden pek anlamıyorsunuz, değil mi?"

Mihail sırıttı. "Korkarım, hayır."

"Aslında ben de öyle. Adım Yevdokim Yermolayeviç Kobozev; en azından buradayken bana bu isimle hitap ediyorlar. Doğrusunu söylemek gerekirse, adım Bogdanoviç. Bu benim 'karım' Anna Vasilyevna." Kadını işaret etti. O da Mihail'i başıyla selamladı. Mihail bu devrimcinin, babasının metresiyle aynı adı ve soyadını paylaştığını fark ederek gülümsedi. Diğer eşitsizlikler ne olursa olsun, Rusya'da isimler, zenginlerle fakirlerin ortak malıydı. Kadın dönüp pencerenin yanına gitti ve bir kibrit alıp ikonun önünde duran mumu yaktı.

"Eğer mum yanıyorsa, içerisi temizdir," diye açıkladı Bogdanoviç. "Yanmıyorsa, o zaman yanından yürüyüp geçin. Başkanın fikri."

"Güvenliği gerçekten çok ciddiye alıyorsunuz," dedi Mihail.

"Bu bir şey değil." Mihail'in yanağına bakıyordu. Mihail orada bir çürüğün oluşmaya başlamış olduğunu hissedebiliyordu. "Bunu biz mi yaptık?" diye sordu Bogdanoviç, endişelenmiş görünerek.

"Korkarım öyle."

"Üzgünüm. Acıyor olmalı. Üstüne bir parça Brie peyniri koymalısınız."

"İşe yarar mı?"

Bogdanoviç güldü. "Tanrı bilir. Müşterilere buna benzer şeyler söylüyorum, görünüşe göre onları mutlu ediyor. Gerçekten bu konuda uzman bir *ohranik* gelirse mahvoluruz."

Mihail'i dükkânın arka tarafındaki bir kapıya götürüp

açtı ama içeri girmedi. "Burası sadece bir kiler," diye açıkladı. "Varillerin bazılarında gerçekten peynir var ama başka bir yere dökene kadar onlara toprak da koyuyoruz. Asıl eylemin yolu buradan geçiyor."

Sonra yürüyüp başka bir kapının yanına gittiler ve bu defa içeri girdiler. Burası dükkândan daha küçük bir mekândı ve içinde bir masayla sandalyeler vardı. Masanın üzerinde bir hesap defteri duruyordu ve arkasındaki raflarda da ona benzeyen kitaplar vardı. Defterin yanında bir semaver ve gazeteye sarılı bir paket vardı. Sandalyelerden birinin üzerinde bir kedi kıvrılmış uyuyordu. İçeri girdiklerinde başını kaldırıp baktı, sonra masanın üstüne sıçrayıp paketi kokladı. Bogdanoviç onu kovaladı. Yüksekteki pencerelerden pek fazla ışık girmiyordu ama anlık da olsa yukarıdaki kaldırımda yürüyenlerin ayakları görülebiliyordu. İçerdeki tek alışılmadık şey ise pencerelerin altındaydı; duvarda cadde yönüne doğru açılmış, Mihail'in boyunun üçte ikisi yüksekliğinde büyük bir delik vardı. Mihail onların farelerle yaşadığı sorunların büyüklüğüne ilişkin bir espri yapmayı düşündüyse de bunu aşağı ilk defa inen herkesten duyduklarını tahmin etti.

Bogdanoviç öne eğildi ve ellerini ağzının kenarına götürüp yumuşak bir sesle, "Nikolay," diye seslendi.

Birkaç saniye sonra tünelin ağzında bir adamın başı ve omuzları göründü. Tanıdık bir yüzdü, özellikle de burnunun üstündeki kelebek gözlüğüyle. Mihail onu Luka'nın dairesinde, sonra da kendisini sorguladıkları sırada görmüştü. Adam tam dışarı çıkmaya zahmet etmedi ama bulunduğu yerden elini uzattı. Mihail onunla tokalaştı.

"Ben Kibalçiç," dedi adam. "Nikolay İvanoviç." Mihail onun sesini tanıdı; sorgulamada kendisine teknik soruları soran adamdı bu. "Birkaç sorunu aşmamızda bize yardımcı olabileceğiniz konusunda çok ümitliyim."

"Elimden geleni yaparım."

"İçeri gelin," dedi Kibalçiç, tünelin ağzında kaybolmadan önce.

Mihail öne eğilip onu takip etti. Tünel şaşırtıcı bir şe-

kilde çok iyi aydınlatılmıştı. Ahşap destek direklerine tutturulmuş olan ve tünelin alçak tavanı boyunca devam edip giden bir dizi –Edison veya Swan tipi– elektrik ampulü Kibalçiç'in çömelmiş olduğu, çok uzakta olmayan bir noktaya kadar yeterli aydınlatmayı sağlıyordu. İçerisi çok kötü kokuyordu. Dükkândayken Mihail bu kokuyu peynirlere bağlamıştı ama burada daha kuvvetli ve daha kötüydü.

"Çok etkileyici," dedi.

"Aydınlatma mı?" diye yanıtladı Kibalçiç, sesinde ufak bir gurur imasıyla.

Mihail başıyla onayladı.

"Korkarım biraz fazlaca gösterişli. Çoğu zaman onları kullanmıyoruz, piller o kadar dayanmaz. Genellikle sadece yağ lambası kullanılıyor."

"Piller için yeriniz olmasına bile şaşırdım," dedi Mihail.

"Ah! Demek bunu düşünüyordunuz."

Kibalçiç, Mihail'in yanına geldi ve Mihail ilk kez o noktada zeminin çamur değil, bir ahşap kapak olduğunu fark etti. Kibalçiç onu bir levyeyle kaldırdı ve altından dar, dikey bir kuyu çıktı. Bulundukları yer gibi kaba bir yapı değildi ve içi tuğlayla kaplanmıştı.

"Önce bunun bir su kuyusu olduğunu düşündük," diye izah etti Kibalçiç, "bizden evvel de buraya birilerinin gelmiş olduğu belli."

Deliğin kenarına oturup ayaklarını sarkıttı, sonra kendisini ileri itti. Şimdi göğüs hizasına kadar aşağıdaydı ve artık daha yavaş inmeye başlamıştı. Altında bir merdiven olduğu belliydi. Mihail birkaç saniye kadar onun dibe ulaşmasını bekledi, sonra o da takip etti.

Aşağıdaki geçit yukarıdakinden çok daha genişti ve çok daha iyi inşa edilmişti. Bu, Mihail'e Gök Tepe'de kaba işçilikle inşa edilmiş tünellerin daha sonra nasıl Yuda'nın hapishane hücresine götüren taş koridorlara açıldığını anımsattı. Burada zemin parke taşlarıyla döşenmişti ve tuğladan örülmüş duvarlar yukarıdaki toprak tabakasının ağırlığını çeken kemerli tavana kadar yükseliyorlar-

dı. Merdiven ve yukarıya çıkan kuyunun girişi koridorun sonunda bulunuyordu. Kibalçiç aksi yöne doğru yürümeye başlamıştı bile ve Mihail bu yolun –biraz çapraz olmakla birlikte– caddenin altına doğru yöneliyor olduğunu tahmin etti.

Geçit üç tane kemerli yola ayrılarak sona eriyordu; bunlardan biri geçidin sonunda, diğerleri ise iki yandaydı. Bu ikisinin önünde paslı birer demir kapı vardı, en sondakiyse kapalıydı. Onun ötesinde ışık yoktu. Mihail güçlükle sadece çökmüş bir taş yığını seçebildi ama hepsi bu kadardı.

"Burası kilitli," dedi Kibalçiç. "Oraya girebilirdik ama ne anlamı olurdu ki? Burada olmamızın nedeni arkeoloji değil."

Sonra sağ taraftaki geçide girip yürümeye başladı. Bu geçit dışarıdaki koridorla aynı stilde inşa edilmiş olan karmakarışık küçük bir odaya açılıyordu. Mihail arkada olmasına rağmen orada bir sepeti boşaltmakta olan kişiyi fark edebildi.

"Geldi," dedi Kibalçiç.

Dusya arkasına döndü ve ona gülümsedi. O da karşılık verdi. Dusya'nın yüzünde önceki gece aralarında geçenlere işaret eden hiçbir şey yoktu. "Demek davetiyemi aldın?" dedi. Sesindeki ima gerçek olabileceği gibi tamamen Mihail'e ait bir hayal ürünü de olabilirdi.

"Pillerin büyük kısmı burada duruyor," diye izah etti Kibalçiç, elini odada gezdirerek. "Çoğu buna benziyor" –çalışma tezgâhının üzerinde duran Leclanché bataryasını işaret etti– "ama kurşun-asit akümülatörlerimiz de var. Size elimizde olanları göstereyim sonra gidip tünele bakarız."

"Önce güvenlik," dedi Dusya, Kibalçiç'in heyecanıyla tezat oluşturan soğuk bir ifadeyle. Mihail hüzünle ona baktı. Dusya ona hafif bir baş işaretiyle karşılık verdi ve sadece Mihail'in görebileceği şekilde bir parmağını kısaca dudaklarına bastırdı. Sır tutmaya neden bu kadar ihtiyaç duyduğu belli değildi; belki de aslında aşk ilişkileri konu-

sunda belli ettiğinden çok daha çekingendi. Ama bu önemli değildi. Gizliliği işaret eden bu basit davranışı bile Mihail'in kendisini ona yakın hissetmesine yetmişti.

"Elbette," dedi Kibalçiç. "Önce küçük bir gözlem testi. Yukarıdaki oturma odasında bulunan masanın üstünde ne vardı?"

"Hesap defteri. Semaver. Paket." Mihail bunları hızla ezberden okumuştu. Bir an durup, "Ve bir kedi," diye ekledi.

Kibalçiç sırıttı. "Çok iyi. Ve o eşyaların çoğu sadece olduğu şeydir. Ama paketin içinde nitrogliserin var – stabilizatörsüz. Tünelin hemen girişinde ise bir tabanca var."

"Tehlikeli bir kombinasyon," dedi Mihail.

"Ama gerekli," diye karşılık verdi Kibalçiç. "Bir baskın olursa en azından bizi canlı ele geçiremezler – e biz de birkaç tanesini yanımızda götürürüz."

"Kim karar verecek?"

"En yakında kim varsa o." Kibalçiç, Mihail'in yüzündeki ifadeyi görüyordu. "Korkunç bir israf, biliyorum." Bir fincan tabağı alıp Mihail'e verdi. İçinde yarım düzine kadar kabuklu fındık vardı.

"Bir tane ister misin?"

"Hayır teşekkürler."

"İyi cevap."

Tabağı koyup fındıklardan birini aldı ve istediği yöne gelene kadar parmaklarının arasında çevirdi. Sonra fındığa işaret etti. "Şuradaki küçük lekeyi görüyor musun?"

"Güçbela."

"Orasından deliyoruz. Sonra içindeki taneyi kazıyıp çıkarıyor, kabuğun içini dolduruyor ve deliği bir parça kille kapatıyoruz. Ustaca, değil mi?"

"Neyle dolduruyorsunuz?"diye sordu Mihail, hayretle.

"Prusik asitle," diye yanıt verdi Kibalçiç, mutlulukla. "Siyanür."

"Peki, bunu niye yapıyorsunuz?" diye sordu Mihail, bir tahmini olmasına rağmen.

"Yakalanırsak diye. Her gün ihtiyaç duyacağın bir şey

değil bu ama gün gelir, bilirsin eğer silah veya bomba taşıyorsan onu kullanman gerekebilir. Bunlardan bir tanesini dilinin altında veya yanağının içinde tutarsın ve seni tutukladıklarında tek yapman gereken onu ısırmaktır. İşkence görmekten veya asılmaktan iyidir."

"Ama hızlı davranmalısın," diye araya girdi Dusya. "Bunlardan haberleri var. Seni durdurmaya çalışacaklardır."

Mihail ona bundan hoşlanmadığını belirten bir bakış fırlattı ve şaka olarak kabul etmesini ümit etti.

"Acı çekmeni istemezdik," dedi Dusya, gülümsemesini gizleyerek.

"Bir tane al," dedi Kibalçiç.

Mihail itaat edip bir tane fındık aldı ve cebine koydu.

"Ben iki tane al, derdim ama bu... lüzumsuz olurdu. Fakat aramızdan bazıları tünel kazarken dillerinin altında bir tane bulunduruyorlar. Mağarada bir göçük olur da altında kalırsan –eh– daha hızlı olur işte."

"Her şeyi düşünmüşsünüz," dedi Mihail.

"Duydukların daha yarısı bile değil," diye cevap verdi Dusya.

İkisi de şaşırarak Dusya'ya baktı, sonra Kibalçiç'in yüzünde onun ne kastettiğini anladığını gösteren bir ifade belirdi.

"Ah evet. Son bir şey daha," dedi Kibalçiç. "Bir ölüm ilanına ihtiyacımız var. Yani seninkine."

"Ne?"

"Kendi gazetemiz var – yeraltında tabii. Ve devrim kahramanlarından biri ölürse, böyle asil bir fedakârlık eylemiyle sona eren bir yaşamla ilgili birkaç satır basmayı severiz. Ama o zamana kadar tabii ki çok geç oluyor. Şu anda bir şeye ihtiyacımız yok ama sen bir düşün."

Mihail kederle gülümsedi. Gerçekten her şeyi düşünmüşlerdi. Kibalçiç bir an düşüncelere daldı ama korkusunu gizleyen bir perde olduğu izlenimini veren bilindik coşkulu tavrını tekrar takınması pek uzun sürmedi.

"Ama bu konuyu artık kapatalım," dedi. "Sana asıl sorunumuzu göstereyim."

Koridora çıkınca diğer kilere doğru işaret etti. "Burası sadece depo olarak kullanılıyor," dedi, sonra koridor boyunca yürüyüp merdivenden tünele çıktılar. Koku yeniden artmıştı ve Mihail onun peynirden çok lağım kokusu olduğunu tahmin etti. Biraz yürüdüler. Burası alçak ve dardı, ikisi de ayakta dik duramıyordu. Mihail'in aklına Gök Tepe'deki tünellerde kambur durmak zorunda kalmış olan Dimitriy geldi.

"Burada pek fazla yer yok," dedi. "Beni sorgulayan şu adamın –neydi adı?– burada aşağıda pek rahat edemediğine bahse varım."

"Başkan Şklovskiy'i mi kastediyorsun?"

Mihail, Dimitriy'in takma adını bu kadar kolay öğrenmiş olmaktan memnun kalarak başıyla onayladı.

"O buraya pek inmez," diye devam etti Kibalçiç. "O mahzenleri bulduğumuzdan beri. Ama haklısın, ona göre biraz dar burası."

Çok geçmeden tünelin sonuna geldiler. Mihail yukarıdaki caddenin genişliğini hatırladı. Hesaplayabildiği kadarıyla belki de kaldırımın ötesine ancak geçebilmişlerdi. Biraz ilerideki çamur duvarından kavisli, ahşap bir yüzey öne doğru çıkıyordu. Tam ortasında bir tür zamka bulanmış çirkin bir paçavra öbeği vardı. Kokunun en kuvvetli olduğu yer burasıydı ve paçavraların ucundan koyu renkli bir sıvı damlıyordu.

"Lağım borusu mu?" diye sordu Mihail.

Kibalçiç başını salladı. "Bir kazma darbesiyle delindi."

"Plan ne?"

"Etrafından dolaşamıyoruz. Üstünden geçersek caddeye çıkarız. Yani altından geçmemiz gerekiyor."

"Zor iş," dedi Mihail.

"Neden?" Dusya hemen arkalarındaydı.

"Çünkü lağım borusunun altındaki toprağı kazıp çıkarmamız gerekiyor," diye açıkladı Mihail. "Patlayabilir."

"Bizi endişelendiren de bu," dedi Kibalçiç. "Başarabilir miyiz sence?"

"Neden aşağıdaki kilerlerden birini kullanmıyorsunuz?"

"Çok derindeler. O zaman yukarı doğru kazmamız gerekir ki, bu da yana doğru kazmaktan daha zor, özellikle de cadde yapısına tuğlalar da dahil edilmiş olabileceği için. Ve oradayken faytonun yukarıdan ne zaman geçtiğine karar vermek zor olur."

"Fayton mu?"

"Bilmen gerekmiyor," dedi Dusya, sert bir ifadeyle. "Senden istediğimiz bu tüneli halletmen. Bunu yapabilir misin?"

Mihail omuz silkti. "Bana bir kalem ve kâğıt verin. Hesap yapmalıyım."

Dükkâna geri döndüler. Kibalçiç bir çekmeceden biraz kâğıt çıkardı ve Mihail hesaplamaya başladı.

"Ne kadar uzağa gitmesi gerekiyor?" diye sordu.

"Yirmi ayak bizi caddenin ortasına kadar getirir."

"Peki, fayton orada mı olacak?" diye sordu Mihail, Kibalçiç'in daha önce söylediklerinden yola çıkarak.

"Bu seni ilgilendirmez," dedi Bogdanoviç, Dusya'nın sözlerini yansıtırcasına. "Ya da en azından şimdilik."

Mihail işine döndü. Sorunun cevaplanması gerekmiyordu. Daha önce burada veya buraya çok benzeyen bir yerde bulunmuştu. Sadece bu daha küçük ölçekteydi ama hem burada hem de Gök Tepe'de temel plan aynıydı. Önce bir tünel kazardınız, sonra dinamitinizi yerleştirir ve patlatırdınız. Orada amaç bir şehir duvarını yerle bir etmekti. Buradaki planın ne olduğunu tahmin etmek içinse dâhi olmak gerekmiyordu.

XVII

Kibalçiç sorunu kendi başına da çözebilirdi ama kendine güvenmiyordu. Matematik ve mühendislik bilgisi Mihail'inkinden kat kat fazlaydı ama bütün hesapları yaptıktan sonra elde ettiği sayılara, sonra da tünele bir bakıp, "Doğru gibi görünüyor," diyemeyecekti. Mihail'in başvurabilecek deneyimi daha fazlaydı ve kendisinden kuşkulanmak gibi bir lüksü hiç olmamıştı; tepesine dikilen ve işine devam etmesini söyleyen sabırsız bir subay hep olmuştu çünkü.

Son defasında o subay Albay Otrepyev kisvesi altındaki Dimitriy idi. Mihail, Başkan Şklovskiy kisvesi altındayken Dimitriy'in neden aynı baskıyı Kibalçiç üzerinde uygulamadığını merak ediyordu. Bir yanıtın parçalarını bir araya getirmeye başlamıştı.

Bir eylem planı üzerinde karara varıldıktan sonra kazma işlemi tekrar başladı. Mihail'in görebildiği kadarıyla Dimitriy hiç aşağıya inmemiş olmasına rağmen hepsi –erkekler kadar kadınlar da– birlikte çalışıyorlardı. Yardımcı olmasına rağmen Zelyabov hiç kazmıyordu. Dimitriy gibi o da büyük gücünü kapalı bir mekânda kullanamayacak kadar iriydi.

İlerleyen günlerde Mihail yoldaşlarını tanımaya başladı; bazılarına hayran kalıyor, bazılarını ise küçümsüyordu. En az hoşlandığı kişi Sofia Lvovna'ydı. Onun davaya

olan adanmışlığı diğer her türlü düşüncesini öylesine gölgede bırakıyordu ki Mihail onun deli olabileceğinden bile kuşkulandı. Nedeni farklı olmasına rağmen bu Mihail'in iyi tanıdığı türden bir delilikti ve sebebini gizli tutmak zorundaydı ama onlara iyi uyum sağlamasına yardımcı oluyordu. Onlar "Aleksandr" dediği zaman Mihail'in aklına sadece "Yuda" geliyordu ve Mihail bir süre sonra nefret bakımından etrafındakilerden ayırt edilemez hale geldi. Öyle ki, o, onlardan biriymiş gibi görünmeye çalışırken, diğerleri onun huyunu benimsemeye başlamışlardı. Geceleri uyku tutmuyor ve aklında hep aynı şey oluyordu; kabul etmek zordu ama sessiz kalmayı –çarı, amcasını, kendisiyle ilgili planlara karşı uyarmamayı– giderek daha fazla düşünür olmuştu.

Dusya peynirci dükkânına sık gelmiyor, gelse bile narin yapısı nedeniyle kazmaya pek yardımcı olamıyordu. Orada olduğu zamanlarda Mihail'le fazla konuşmuyorlardı. Arada bakışıp birbirlerine gülümsüyorlardı ama özel şeyleri konuşma fırsatını ancak nadiren bulabiliyorlardı. Birlikte geçirdikleri geceler ise çok farklıydı. Birbirlerinin kolları arasında yattıkları ilk defasından beri Mihail'in kapısı sadece iki kez hafifçe tıklatılmış, o da kalkıp Dusya'yı odasına ve yatağına almıştı. Karanlıkta herkes olabilirdi ama Mihail, onun geriye kalan dört duyuyu nasıl kullandığıyla ilgili her türlü ayrıntıyı hızla öğrenmeye başlamıştı. Planladığı gibi başka bir otelde bir oda tutmuştu ama orada hiç kalmıyor ve sadece değerli ganimetini saklamak için kullanıyordu. Bildiği kadarıyla bu odanın varlığından ne Dusya ne de diğerleri haberdardı.

Mihail, Dusya'ya Yürütme Komitesi'nin onların arasındaki ilişkiyi bilip bilmediğini bir daha hiç sormadı; onu gücendirmek, daha da önemlisi, kaybetmek istemiyordu. Komitenin bildiğini varsayıyor ve bilmiyor olduğunu ümit ediyordu. Dusya'nın birileriyle bu konu hakkında konuştuğunu düşünmek güçtü. Diğerlerinin arasındayken ülkenin yarısını dinamit taşıyan bir kurye olarak aşmış olan cesur kızdan, dişleri ve tırnaklarıyla Mihail'in

sırtında ve göğsünde izler bırakan tutkulu kızdan ve birliktelik sonrasında karanlıkta Mihail'le konuşan düşünceli kızdan çok farklı birisi oluyordu. Onlarla, özellikle de Sofia'yla birlikteyken Dusya gönüllü olarak kendisini diğerlerinin gölgelerinin ardına saklıyordu. Sofia gibi olmak istiyordu ama Mihail onun bunu başaramayacağını gözlemlemiş olmaktan mutluydu.

Mihail en güçlü bağı Kibalçiç'le kurmuştu. Bu şaşırtıcı değildi; ikisi de mühendislikten anlıyordu ve her gün yan yana çalışıyorlardı. Muhtemelen ya birbirlerini küçük görecek ya da arkadaş olacaklardı. Kibalçiç davaya kendisini gerçekten adamış olsaydı bu olasılıkların ilki söz konusu olurdu ama o, Mihail'in Dusya'ya bahsettiği tipte bir adamdı. Bugünkü adanmışlığı sadece gençliğindeki köktenciliğinin bir yansımasıydı ama bunu itiraf etmeye cesaret edemiyordu, ne kendisine ne de yoldaşlarına. Ama Kibalçiç'in büyük zekâsını artık yeni bir tutkuya adadığını herkes anlamıştı ve bu tutku bilimdi.

Birlikteyken sık sık geleceğin dünyasından, Rusların Romanov tiranlığından özgürleştiği bir dünyadan bahsediyorlardı. Ama Kibalçiç'in gelecekle ilgili vizyonunun politikayla çok az ilgisi vardı.

"İnsanoğlu," diyordu ciddiyetle, "bizler daha hayattayken ayda yürüyecek."

"Öyle mi dersin?" demişti Mihail.

"Neden olmasın? Ayrıca yürümekle kalmayacak. Hızla koşacak ve rüyanda bile göremeyeceğin yüksekliklere sıçrayacak, yani dünyada kalanlara göre Olimpos'taki tanrılar gibi."

"Nasıl olacak bu?"

"Vücut ağırlığın daha az olacak. Buradakinin yaklaşık yedide biri kadar. Bak."

Kibalçiç ona hesaplarını göstermişti. Başvurdukları arasında Mihail'in bilmediği hiçbir ilke yoktu ama Mihail bütün kariyeri boyunca bilgisini hiç insanın aydaki ağırlığının ne olacağı gibi pratik olmayan bir soruya yanıt aramak için kullanmamıştı. Ama Kibalçiç pratik bir adam değildi.

"Peki oraya nasıl gideceksin?" demişti Mihail.

"Hah! İşte o zaman bir rokete ihtiyacın olacak."

"Havai fişek ya da Congreve Roketi[1] gibi bir şey mi?"

"Aynen ama daha büyük tabii, ayrıca kâşifleri alabilecek bir tür kabini de olmalı."

"Bu mümkün görünmüyor."

Kibalçiç bir kâğıt parçası üzerine birkaç satır karalayarak Mihail'in fikrini çürütmüştü. Aldatıcı bir formüldü; ne kadar çok yakıt taşırsan, onun kendi ağırlığıyla birlikte tayfanın ve donanımın ağırlığını kaldırması için o kadar fazla yakıta ihtiyacın olurdu. Ama hesap edilebilirdi ve sınırlıydı. Gereken miktar muazzamdı, Kibalçiç bunu mutlulukla kabul etmişti ama birkaç on yıl içinde elde edilemeyecek kadar büyük de değildi.

"Bir tasarım üzerinde çalışmaya başladım bile," diye açıklamıştı.

"Aya gitmek için mi?"

Kibalçiç'in yüzü düşmüştü. "Ufak adımlarla, Mihail. Önce şehirlerarası seyahatlerle başlayacak, sonra kıtalararası seyahatlere geçeceğiz. Böyle şeyler zaman alır."

"Burada mı?" diye sormuştu Mihail.

Kibalçiç kaçamak bakışlarla etrafına göz atıp sesini alçaltmıştı. "Hayır. Buradaki herkese güvenebileceğimden emin değilim. Onlar anlayamazlar. Evde saklıyorum. Bir gün sana gösterir fikrini alırım – pratik bir bakış açısı elde etmek için."

Mihail, Kibalçiç'in roket tasarımlarını hiç görmedi ve görmüş olsaydı da anlayabileceğinden kuşkuluydu ama bazen gizli gizli, o kader belirleyen uçuşu yapamayacak kadar düşkün durumda olan fakat durup Kibalçiç'in yaptığı makineyle ay yolculuğuna çıkan diğerlerini seyredebilecek kadar gücü kalmış iki yaşlı adam olacaklarını hayal ediyordu.

Akşam saatlerinde ikinci otel odasına gidip yatak dı-

1. 1804 yılında İngiltere'de Sir William Congreve tarafından geliştirilmiş olan bir tür roket. (Ç.N.)

şındaki tek mobilya olan berbat koltukta oturup Yuda'nın defterlerini okuyordu. Burada uyumuyordu, öyle olsa, Dusya onu nerede bulacağını nasıl bilebilirdi? Ama görece alışılmadık eşyalarını buraya getirmişti. Kibalçiç'in vermiş olduğu fındığı pencerenin pervazına koymuştu ve sayfayı her çevirdiğinde başını kaldırıp ona bakıyordu. O, bu insanların ne kadar adanmış olduğunu hatırlatan ve Mihail'e de Yuda'yı mağlup etmek için kendisini ne kadar adaması gerektiğini gösteren bir anımsatıcıydı. Mihail dişleriyle fındığı ezdiğini ve içindeki sıvının ağzına, sonra da boğazına aktığını hayal ediyor, onu parçalamak için ne kadar basınç uygulaması gerektiğini merak ediyordu. Onu ağzına attığını ve parçalanıp parçalanmayacağına kaderin karar vermesini bekleyerek dişleriyle hafifçe sıkıştırdığını düşünüyordu. Ama bunu hiç yapmadı.

Yuda'nın vampirlerle ilgili defterlerinden vampirlerin –kendisinin ve Tamara'nın hiç bilmediği– yeni zayıf yanlarını ve yeni tehlikelerini öğreniyordu. Yuda'nın yıllar süren çalışmalarını özetlediği bu son ciltlerde bile Mihail'in anımsayamayacağı kadar çok ayrıntı vardı ve günün birinde hangilerinin işine yarayabileceğini bilmiyordu. Yazışmaların Yuda'nın yerini bulmasına daha çok yardım edeceğini ümit ediyordu ama hiçbir şey yoktu. En anlaşılması güç mektup koleksiyonu 1830'lara tarihleniyor ve Mihail'in tanımadığı bir isim olan Auguste de Montferrand imzasını taşıyordu. Mektuplarda mimari konuları, bazen genel bazen de pencerelerin nasıl konumlandırılacağı gibi –her *vurdalak* için özel önem taşıyan– çok özgül konular tartışılıyordu. Görünüşe göre Montferrand, Mihail'in de bildiği bir takma isim olan Vasiliy İnnokyentiyeviç Yudin adıyla hitap ettiği Yuda'dan bir binanın tasarımına ilişkin tavsiyeler alıyordu fakat belgelerin Petersburg etiketli bir klasörün içinde bulunmaları dışında, bu binanın nerede olduğuna dair bir ipucu yoktu. Bütün yazılanlar arasında çok şükür ki ne Tamara'nın 1856'da nereye kaçmış olduğuna ne de onun bir erkek çocuk dünyaya getirmiş olduğuna dair bir bilgi vardı.

Mihail'in bulduğu en tuhaf şey, not defterlerine ait olmayan ama onlardan birinin sayfaları arasına konmuş bir kâğıttı. Oraya bir ayraç olarak veya saklamak amacıyla konmuş olabilirdi. Her halükârda Yuda gibi bir yaratığa ait olması tuhaftı: kâğıdın üzerine karakalemle bir kadın göğsü çizilmişti. Sanatçı yetenekliydi ve Mihail onun bu resmi neden çizmiş olabileceğine kafa yoruyordu. Anatomik bir eskiz olmanın ötesindeydi ve şehvetle olmasa da, sevgiyle resmedilmiş gibi görünüyordu. Şehvet dolu bir hayal gücünün ürünü olarak addedilebilecek abartılı bir mükemmeliyetten yoksundu. Ama yine de Mihail'in içinde arzu uyandırmayacak kadar sıradan değildi.

S.M.F. 22.iv.1794

Yuda'nın diğer bir takma adı olabilirdi ama o tarihe bakılacak olursa o zamanlar gençlik çağında olmalıydı. Böyle bir şeyin Yuda'nın elinden çıkmış olduğunu düşünmek zordu. Mihail bir süre onunla oyalandı sonra diğer günlükleri okumaya devam etti.

Mihail'i sonunda Yuda'ya ulaştırabilecek olan diğer olası iz ise silinmeye yüz tutmuştu. Dimitriy peynirci dükkânının bodrumuna hiç gelmemiş ve Mihail onunla temasa geçme fırsatını elde edememişti. Şklovskiy ismi zaman zaman konuşmalarda geçiyordu ve Mihail onun hakkında bir şeyler öğrenebilmek için elinden geleni yapıyordu fakat çok soru soran birisi gibi görünmekten de korkuyordu. Görünüşe göre başlangıçta, Gök Tepe'ye gitmeden önce, Dimitriy en çok o peynirci dükkânının altında ne olduğuyla ilgiliydi. Ama kazı çalışması başlayıp o eski mahzen keşfedildiği zaman ilgisini kaybetmişti.

Mihail'in anladığı kadarıyla peynirci dükkânının konumunun bir avantajı daha vardı: Hôtel d'Europe'a yakındı. Yeraltındaki kazı yerine gidip gelirken Mihail'in Yuda'yı otele girip çıkarken görebilmek için bolca fırsatı oluyordu. Hatta birkaç ruble karşılığında gördüklerini söylemesi için resepsiyon görevlisiyle anlaşmayı bile başarmıştı.

Ama hem resepsiyon görevlisinin söylediklerinden hem de Mihail'in gördüklerinden çıkarılacak sonuç aynıydı. Yuda otele geri dönmemişti.

Yuda önünde uzanan donmuş ırmağa baktı. Buzlarla kaplı yüzeyi, altındaki çalkantılı akıntıyı gizliyordu. O akıntılar Yuda'yı birden fazla kez önlerine katıp istedikleri yere taşımışlardı. Ama hepsi Aleksey'in Yuda'yı saçlarından tutup suya bastırdığı ırmak olan Berezina'nın kopyalarıydı. Yuda nasıl kaçtığını anımsamıyordu – şuurunu kaybetmişti ve hayatta kalmasını sağlayan şey her neyse, kendi zekâsı değildi. Temizlenmiş ve Napoléon ordusunun acınacak durumdaki kalıntılarıyla birlikte batıya doğru yürüyüşe geçmişti. Ancak Varşova'ya geldiklerinde onlardan kurtulabilmişti. Umutsuzdu, yalnızdı ve aklında yalnızca bir tek fikir vardı: eve gitmek. Yuda İngiltere'ye ulaşana kadar bir dört ay daha geçti ve oraya vardığında Esher'ın kendisi için hiçbir şey ifade etmediğini fark etti. Artık sadece en azından birkaç kişinin kendisini hatırladığı Oxford vardı.

Ve orada hayatının dönüm noktasına ulaştı. Mektup neredeyse on yıldır onu bekliyordu. Amcası Edmund ölmüş ve tek vârisi olarak Cain'in adını vermişti. Purfleet'teki mülkün değeri binlerle ifade ediliyordu ve işe yarayabilecek başka emlak da vardı. Hepsi Cain'in olmuştu. O da gelir elde etmek için sahip olduğu yerleri kiraya verdi ve kendisine Londra'da, Picadilly'de bir ev satın aldı ama hâlâ zamanının çoğunu gezilerinden öğrendiklerini esas alan bir tez yazdığı Oxford'da geçiriyordu. Çok geçmeden orijinal notları olmadan fazla bir şey yapamayacağını anladı. Onları sakladığı yere, Petersburg'a dönmesi gerekiyordu. Orada Lyoşa'nın karısı Marfa ve oğlu Dimitriy'le ahbap oldu. O zaman Rusya'yı –halkının saflığını ve istismara açık oluşunu– ne kadar çok sevdiğini ve oraya geri döneceğini anladı. Ama ilgilenmesi gereken başka şeyler vardı. İngiltere'ye döndüğünde Kırım'daki hayvan-

ların yaşamı üzerine yazmış olduğu tez ona bir doktora eğitimi kazandırdı ve sonradan eklenen çalışmalarıyla birlikte Kraliyet Topluluğu üyeliğine kabul edildi. Ama bütün bunların –mülkün, refahın ve onur ödüllerinin– anlamı o kadar azdı ki. O hâlâ sadece bilginin peşindeydi, hem de öyle bir bilgi ki, söz etmesi durumunda bile Kraliyet Topluluğu'nda alay konusu olurdu. *Vurdalak*'ları öğrenmek istiyordu. Günün birinde bu konuyla ilgili dâhice bir makale Londra'da kabul görebilirdi ama Cain'in araştırmalarını yapacağı yer orası değildi. Amcasından para kalmıştı ve Oxford'da eğitim görmüştü. İkisi de araştırmalarına devam etmesine yardım edebilirdi ama bu amacını gerçekleştireceği yer Rusya'da, Kırım'daki Çıfıt Kale'nin altındaki mağaralardı. Bu, çoğu bilim insanının rüyasında bile göremeyeceği bir şeydi.

Peki, Cain'in alnına bu mu yazılmıştı? Bir Kraliyet Topluluğu üyesine yakışan yaşam bu muydu? Neva'nın kenarında yüzükoyun yatıp düşmanlarını gözetlemek miydi? Ama izledikçe nefreti artmasına rağmen onları gözetlemesi gerektiğini biliyordu. Onlar kendilerine ait olmayan yerleri işgal edip sonra da evleriymiş gibi sahiplenen Çingenelere benziyorlardı. Zimeyeviç söz konusu olduğunda bu anlaşılabilir bir şeydi; o da onlar gibi dünyanın aynı bölgesinden gelmişti, bu kanında vardı. Dimitriy'in bir bahanesi yoktu. Yuda oteldeki odasının işgal edildiğini fark ettikten sonra birkaç gece boyunca onları izlemişti. Artık orada uyuyamazdı ve Senato Meydanı'nın altındaki sığınağa da dönemezdi – Zimeyeviç ve Dimitriy orayı öğrenmişti. Ama orayı kendi kullanımları için seçeceklerini düşünmüyordu. Yuda özgür kaldığı ilk geceden itibaren evi olan, Smolenskaya Mezarlığı'nın altındaki mezarda dinlenmeye devam ediyordu. Akşam karanlığında kısa bir yürüyüşten sonra Büyük Neva'nın kuzey rıhtımına geliyor ve oradan nehre baktığında Senato Meydanı'nı ve Aziz İshak'ın girişini görebiliyordu. İkinci gece Nevskiy Bulvarı'ndaki bir dükkândan –para ödemeden– bir dürbün almıştı ve gece karanlığı çökerken katedralden iki

kişinin çıktığını ve şafak sökmeden geri döndüğünü görmüştü. Onların katedrale girdikten sonra nereye gittikleri konusunda pek bir şüphesi yoktu.

Bazen Hôtel d'Europe'u gözetliyordu. İlk ziyaretinde orada geri kalmış olan günlüklerini alıp götürmüştü ve artık oradan alınabilecek bir şey kalmamıştı fakat Lukin'in, hatta Dimitriy veya Zimeyeviç'in bile oraya tekrar gitmesi olasılığı vardı; ne var ki hiçbirinden iz yoktu. Yuda, kuşkularına rağmen Lukin'i diğer iki vampire bağlayan açık bir kanıta sahip olmadığının pekâlâ farkındaydı ama teğmenin onun odasını aramak için başka nasıl bir nedeni olabileceğini bilmiyordu. Bağlantının ancak –Hôtel d'Europe'u bilen tek kişi olan– Luka üzerinden olabileceği çıkarımını yapabiliyordu, böylece geriye keşfedilecek başka yollar kalıyordu.

Ama şimdilik esas kaygısı Dimitriy ve Zimeyeviç'in ne planladığıydı. Onlar Zimeyeviç'in kanını geri almak istiyorlardı. Bunu başarmış da olabilirlerdi. Lukin kanı kesinlikle almıştı ve pekâlâ birisine vermiş olabilirdi. Zimeyeviç yine de kanının uzaklarda bir yerde emniyete alınmış olduğunu hissedebilir miydi? Yuda deneylerinde bu yeteneği başka bir vampirde fark etmemişti ama Zimeyeviç, Yuda'nın bile hayal edemeyeceği ölçüde özel bir mahluktu.

Onların Zimeyeviç'in kanından bile daha fazla istedikleri şey Ascalon veya en azından onun bir zamanlar Zimeyeviç'in elinde olan, sonra da Büyük Petro tarafından çalınan bir parçası idi. Onu ele geçirememişlerdi, Yuda bundan oldukça emindi. Ama Petro'nun onu nereye sakladığı hakkında çok şey öğrenmişlerdi. Yoksa Dimitriy –Şklovskiy adı altında– majestelerini öldürmek için kullanılacak mayın için neden şehrin tam o noktasının kazılmasını emretmiş olsundu ki?

Yuda tekrar dürbününü alıp baktı. Dimitriy uyumak için katedrale geri dönmüştü, Zimeyeviç ise hâlâ dışarıda bir yerdeydi. Birkaç gece boyunca bu böyle devam etmiş, Yuda da güneşin yükselmesiyle birlikte büyük vampiri

göremeden kendi mezarına dönmek zorunda kalmıştı. Kendisini rahatsız, savunmasız hissediyordu. Kendisinin varlığından haberleri olduğunu düşünmesi için bir neden yoktu fakat Dimitriy'i tek başına görünce Zimeyeviç'in de kendisini gözetliyor olup olmadığını merak etti. Yuda ikisi arasında yapılacak adil bir dövüşte kendisine şans vermezdi ama adil dövüşmek onun tarzı değildi.

Daha fazla şey öğrenmesi gerekiyordu. Onları sadece görmesi değil, duyması da gerekiyordu. Mahzene gitmeye cesaret edemiyordu –orada kolayca tuzağa düşebilirdi– ama en azından katedrale güvenle girebilirdi. Orası gerçekten de çok iyi tanıdığı bir yerdi. Ne de olsa oranın tasarlanmasına yardım etmişti.

"Kastettiğin bunun gibi bir şey miydi?"

Mihail üstü yazılı bir kâğıdı uzatıp çayını yudumladı. Cuma günüydü, tünelde çalışmaya başlayalı beş gün olmuştu ve bayağı ilerleme kaydetmişlerdi. Kanalizasyon borusunun altını kazmış ve destekler koyarak emniyete almışlardı. Biraz aşağı doğru bel vermişti ama Mihail onun tekrar kırılmayacağından emindi. Artık kazacak sadece sekiz ayaklık bir mesafe almıştı. Kazdıkları tarafta en fazla iki kişinin durabileceği kadar yer vardı, o yüzden de sadece bir saatlik kısa vardiyalar halinde çalışıyorlardı. Çıkan toprak ve çamuru götürüp kilerde kürekle varillere doldurma işini kadınlara bırakmışlardı. Kazma sırası Bogdanoviç ve Mihailov'daydı. Mihail, Kibalçiç, Zelyabov, Frolenko ve Sofia'dan oluşan küçük grup oturma odasında çay içerken tünelden gelen kazma seslerini duyabiliyorlardı. Yakın zamanda hamile olduğunu öğrendikleri kedi huzur içinde Sofia'nın kucağına kıvrılmıştı. Arka taraftaki dükkân kısmında Anna Vasilyevna müşterilerle ilgileniyordu. Dusya birkaç saat önce çıkmış ve henüz geri dönmemişti.

Kibalçiç, Mihail'in önceki akşam karaladığı ölüm ilanına baktı. Yazılanlar gerçekten çok uzak değildi. Mihail'in

Saratov'daki gençlik çağından ve annesinden söz ediliyordu ama annesi Lukin ailesinin bir ferdi olarak tanımlanıyordu. Mihail'in Moskova'daki İmparatorluk Teknik Okulu'ndaki yıllarından, sonra da ordudaki yaşamından bahsedilmişti. Radikallerin arasına karışmış olduğu, özellikle Moskova'daki olaylar vurgulanıyordu. Orduda kazandığı başarılar ve Gök Tepe'de aldığı övgüler çara değil, ülkesine olan sevgisi bağlamında anlatılıyordu. Mihail, Kibalçiç'in bu uygulamanın asıl nedeninin ne olduğu konusunda söylediklerinden kuşku duymuyordu. Yeraltı gazetesini okumuş ve diğerleri için de aynı şeyin yapıldığını görmüştü. Ama aynı şekilde, göründüğü kişi olup olmadığını doğrulamak için onun söylediği her şeyi kontrol ediyor olabileceklerini de biliyordu. Gerçeği öğrenme olasılıkları düşüktü. Mihail, Danilov adını onlardan çok daha kurnaz bir düşmandan gizleyebilmek için gereken adımları atmıştı.

"Makul görünüyor," dedi Kibalçiç ve kâğıdı Zelyabov'a uzattı; o da kâğıda göz gezdirdi, sonra katlayıp cebine koydu.

"Son olarak ne söylemek istersin?" diye sordu Sofia.

"Muhteşem!" dedi Mihail gülerek.

Zelyabov gülümsedi. "Sofia Lvovna çok dobra olabiliyor. Genellikle yazıyı tamamlamak için kısa ve kişisel bir şeyler eklemeyi severiz. 'Kalbim Rus halkıyla beraber' ya da 'Özgürlük için yaşamını feda etti" gibi ifadeler."

"Ama biraz daha az iğrenç olanlarını," diye ekledi Frolenko. Zelyabov ona sert bir bakış fırlattı, sonra gülümsemesini gizlemeye çalıştı.

Mihail yanıtı bulmuştu. "İntikam istiyordu," dedi. Oradakilerin yüzlerine baktı. Çoğu başıyla onaylamıştı, Zelyabov hariç. Ağzını sanki limon yiyormuş gibi büzmüştü. "Sorun mu var?" diye sordu Mihail.

"Gerçekten ilgilendiğimiz tek şey intikam mı?" diye cevap verdi Zelyabov.

"Yaptıklarından dolayı çarı öldüreceğiz," dedi Frolenko. "Bu bana intikam gibi geliyor."

Mihail'in sözlerinin majesteleriyle hiç ilgisi yoktu ama bu tartışma aynı şekilde Yuda için de yapılabilirdi.

"Ama kime yaptıklarından dolayı?" diye devam etti Zelyabov. "Bize mi yoksa halka mı?" Yanıt bekler gibi etrafına bakındı ama yanıt gelmedi. "Bize yaptıklarından dolayıysa, evet, bu sadece bir intikam olur. Ama bizim işimiz öç almak değil, cezalandırmak. Aleksandr'ın halka neler yaptığını gördük. Lipetsk'te sakin bir şekilde onu halk adına yargıladık. Eğer bu intikamsa o zaman bütün halkın ortak intikamıdır. Bu, tam da cezalandırmanın tanımı değil midir?"

Mihail küçük bir çocukken Tamara'yla birlikte Yuda'yı yargılama sürecinden geçtiklerini hatırladı. Ne karar ne de ceza sürpriz olmuştu. Ama Mihail yüreğiyle biliyordu ki, bu bir intikamdı ve bundan da utanmıyordu. Doğru, Aleksandr'da olduğu gibi bu da kısmen diğerlerinin adınaydı ama Yuda'yı öldürmekten alacağı zevk kişiseldi. Mihail orada bulunan diğerlerinin kendi arayışları hakkında farklı şeyler hissettiklerinden kuşkuluydu fakat bunu içinde saklayıp hiç bahsetmemek daha iyiydi.

Neyse ki Kibalçiç benzer düşüncedeydi. "Ama bu da kişiseldir, değil mi?" dedi. "Bizler de birer kurbanız. Yani, hatalı olduğumuzu söylemiyorum ama bu konuda tarafsız olmamız zor."

"Herkes kurban mı?" diye sordu Mihail.

"Buradakilerin çoğu yıllar olmasa bile aylarca hapis yattı," diye açıkladı Zelyabov. "193'lükler davasını hatırlar mısın? Ben, Sofia, Anna Vasilyevna ve 190 kişi daha. Çoğumuz bu şekilde tanıştık."

"Beraat etmiştiniz," dedi Kibalçiç, sesinde bir rekabet imasıyla.

"Bu daha da kötü ya. Sadece yanlış bir şey yapmadığıma karar vermek için beni neredeyse bir sene hapsettiler."

"Ben 969 gün hapis yattım," dedi Kibalçiç, Mihail'in onda o zamana kadar gördüğünden ve hayal edebileceğinden çok daha büyük bir hırsla. "Asıl cezam ne kadardı, biliyor musunuz? Bir ay – bir köylüye yasaklanmış bir

kitabı ödünç verdiğim için. Sürenin geri kalanı ise yargılanmayı beklerken geçmişti."

"Niye şikâyet ettiğini anlamıyorum," diye atıldı Frolenko. "Ben de özellikle hapiste zaman geçirmekten hoşnuttum."

Kibalçiç ve Sofia gülümsedi, Zelyabov kısa bir kahkaha attı.

"Ne?" diye sordu Mihail.

"Frolenko hapishane yaşamının diğer yanını gördü," diye izah etti Zelyabov. "O gardiyandı."

"Cidden mi?"

"Tam senin düşündüğün gibi değil," dedi Frolenko. "77'de Safranoviç, Deutsch ve Bohanovskiy Kiev'de hapishanedeyken. Onların kaçmasını sağlayabileceğim ümidiyle gardiyan olarak işe girmiştim. Ama önce başgardiyandan kurtulmamız gerekiyordu."

"Adı çıkmış bir sarhoştu," diye ekledi Zelyabov mutlulukla.

"Gerçekten," diye devam etti Frolenko, "böylece içki imalathanesinde bir iş vaadiyle onun aklını çeldik. Öyle iyi bir çocuktum ki onun görevine beni tayin ettiler. Ve başgardiyan olarak ilk görevim o üç tehlikeli örgüt üyesini bir daha hiç geri dönmemek üzere hapishane kapısından geçirip özgürlüğe kavuşturmak oldu. Ancak eski başgardiyan geri gelip içki imalathanesi filan olmadığını söylediği ve kendisini tekrar işe almaları için yalvardığı zaman bir şeyler döndüğünü anladılar."

Hikâye sona erdiğinde Sofia bile gülüyordu ama önce Bogdanoviç, sonra da Mihailov üstü başı çamur içinde ve tükenmiş bir halde tünelden çıkınca gülüşmeler kesildi. Onların vardiyası dolmuştu.

Sofia bir anda ayağa fırladı. Kedi yere düştü, sonra da sitemli gözlerle ona baktı.

"Size biraz su getireyim," dedi Sofia.

Mihailov ve Bogdanoviç durmuş ağrıyan kaslarını esnetiyorlardı. Sıra Mihail ve Kibalçiç'teydi. Üstlerinde sadece pantolonları kalana kadar soyundular; cildi temizlemek kumaşı temizlemekten daha kolaydı.

"Sorun var mı?" diye sordu Kibalçiç.

"Özel bir şey yok," diye cevap verdi Bogdanoviç. "Yavaş ama kararlı bir şekilde ilerliyor."

Kibalçiç eğilip aşağı indi, Mihail de onu izledi. Bugün tünel sadece önceki iki kazıcının girişin yakınında bırakmış olduğu yağ lambalarıyla aydınlatılıyordu ve Kibalçiç ile Mihail caddenin altındaki işleri için onları kullanacaklardı.

"Sana sormak istediğim bir şey vardı," dedi Mihail, önden giden Kibalçiç'i izlerken.

"Ne?"

"Auguste de Montferrand kim?"

Kibalçiç hafifçe kıkırdadı. "Sen buralardan değilsin, değil mi?"

"Hayır. O önemli birisi, değil mi?"

"Şehrin en büyük mimarlarından biri."

"Nasıl, Petro'nun devrinde mi?" Mihail konuşurken sorusunun ne kadar aptalca olduğunu fark etti. Yuda'nın mektuplarındaki tarihler çok daha yakın zamana aitti.

"Hayır. I. Aleksandr ve sonra da Nikolay zamanında."

"O iyi miydi?"

Kibalçiç durup başını çevirdi. Elini yukarıdaki şehre doğru kaldırdı. "Bir daha yukarı çıktığında etrafına bir bak."

"Özel bir şey var mı?"

"Caddenin biraz ilerisinde Kazan Katedrali var. Kış Sarayı'nın bazı odalarını da o yapmış; ama sanırım onun oradaki iyi işlerini biraz bozduk." Hafifçe homurdandı.

"Başka bir şey?"

"Tabii ki, Aziz İshak. Ve arkasındaki Nikolay Anıtı. Ayrıca Saray Meydanı'ndaki Aleksandr Sütunu.

"Çalışkan bir adammış."

Kibalçiç başını salladı. "Aziz İshak'ı bitirdikleri yıl ölmüş."

Artık daha fazla ilerleyemeyeceklerdi, tünelin sonuna gelmişlerdi. Mihail oraya ilk indiğinden beri uzunluğu neredeyse iki katına çıkmış olmasına rağmen hâlâ daha

fazlasının yapılması gerekiyordu. Bogdanoviç ve Mihailov'un bıraktığı kürekleri alıp kazmaya devam ettiler.

Peynirci dükkânından ayrıldıktan sonra Mihail bir kez daha doğrudan kütüphaneye gitti. Kibalçiç'in bahsettiği binaların bazılarını elemek kolaydı. De Montferrand'ın Yuda'ya gönderdiği mektupta pencereler tarif edilmişti. Eski imparatorlar için yapılmış iki anıtta da bunların hiçbiri yoktu. Mihail Kış Sarayı'ndaki çalışmaları da dikkate almadı, en azından bir süre için. Bu, Yuda için bile fazla cesurca olurdu. Geriye iki katedral kalıyordu: Aziz İshak ve Kazan. Onlar Mihail'in mektupta okuduklarıyla kabaca uyuşuyorlardı.

Tabii ki söz konusu yapı Montferrand'ın en meşhur eserlerinden biri olmayabilirdi. Ya da şehir dışında inşa edilmiş olabilirdi. Sadece birkaç dakikalık bir araştırma sonrasında Mihail onun yüz verstten fazla mesafedeki Vyborg'da da park ve bina tasarımı konusunda çok şey yapmış olduğunu öğrendi. Ama bir yerden başlaması gerekiyordu. Çok geçmeden ihtiyaç duyduğu bilgiye ulaştı. Kazan Azizesi Katedrali, I. Aleksandr'ın saltanatı sırasına inşa edilmiş ve Büyük Vatanseverlik Savaşı başlamadan önce tamamlanmıştı. Bu, mektuplar için çok erken bir tarihti.

Diğer yandan Aziz İshak mükemmel bir şekilde uyuyordu. Yapımı kırk yıl sürmüş ve Nikolay'ın bütün saltanat süresi boyunca devam edip iki Aleksandr'ın saltanatına kadar devam etmişti. Aleksey'in Dekabristlerle birlikte Senato Meydanı'nda boy gösterdiği sıralarda daha ancak başlıyordu. Otuzlu yıllara ait mektuplar dönemin tam ortasına denk geliyordu. Mihail onların ayrıntılarını anımsamaya çalıştı. Hatırladıkları, şimdi bildiği şeylerin ışığında bir anlam ifade etmeye başlamıştı ama hâlâ emin olamıyordu.

Karla kaplı caddelerde hızlı adımlarla yürüdü. Mihail sık sık birisinin onun odasına girip kâğıtları ve kanı alabi-

leceği korkusuna kapılmasına rağmen, bir kez daha onların emniyette olduğunu anladı. Mektupları iştahla okudu ve her bir açıklamanın, birden katedral bağlamında bir anlam ifade ettiğini gördü. "Aziz Paul'un ayak parmakları" ile ilgili göndermeler yapan son satırlar Mihail'in bütün okudukları arasında en şaşırtıcı olanlardı ama artık Mihail'in kafasında bunun ne anlama geldiğine dair bir fikir oluşmaya başlamıştı.

Kuramını sınamak için yanıp tutuşuyordu, ancak artık karanlık olmuştu. Yalnızca bir aptal gece saatlerinde vampir avlamaya çıkardı. Aziz İshak'ın altında keşfedeceğini düşündüğü karanlık geçitlerde böyle bir girişimin gündüzleri bile tehlikeli olabileceğini tahmin ediyordu. Neyse ki tam o sabah Saratov'dan bir teslimat gelmişti.

Mihail katedrali öğle vakti ziyaret etmeyi tercih etti. Kışın yavaş yavaş sona ermeye yüz tuttuğu o günlerde güneş, gökyüzünde daha fazla yükseliyordu artık. Günler on saatten uzun sürüyordu ve Neva'nın yüzeyini kaplayan buz tabakasında delikler oluşmaya başlamıştı. Cumartesi günleri peynirci dükkânı yoğun oluyordu – peynir satışları anlamında. O yüzden birilerinin duyabileceği korkusuyla cumartesileri kazmıyorlardı.

Mihail otelinden çıkıp İngiliz Rıhtımı boyunca yürüdü, sonra katedrale gitmek için Senato Meydanı'na doğru döndü. Katedral etkileyici olması için inşa edilmişti ve bunu başarıyordu. Güneş ışığı altında parlayan büyük, altın kubbesi bütün şehirden görülebiliyordu ama heybeti en çok tam bu mesafeden, Bronz Atlı'nın yakınından, fark edilsin diye tasarlanmış gibi duruyordu. Suyun karşı tarafında Petro-Pavel Katedrali'nin kulesi hâlâ şehrin en yüksek yapısıydı ama bu katedralin bir bakıma bilfiil Aziz Petrus ve Aziz Paul'den çalınmış olan kubbesinde onların heybetli, ağır otoritesinden eser yoktu.

Mihail o ikisini sadece bir defa, İmparatorluk Kütüphanesi'ndeki araştırmaları sırasında kolayca bulduğu re-

simlerde görmüştü ama bu katedralin Roma'daki Aziz Petrus ve Londra'daki Aziz Paul'le olan benzerliği şüphe götürmezdi, özellikle de ikincisiyle. De Monttferrand, Wren'in kullanmasına izin verilmemiş olan Yunan Haçı kat planını bile yapıya dahil etmeyi başarmıştı.

Ama Mihail oraya binanın dışına hayran olmak için gitmemişti. Tekrar merdivenlere doğru yürümeye başladığı sırada, ideal seyir noktasından uzaklaşılıp yakınına gelindikçe bütün o gösterişli yapının nasıl neredeyse küçüldüğünü fark etti. Oraya yaklaşırken masif bronz kapıdan kambur bir adamın çıktığını ve yavaş yavaş caddeye doğru indiğini gördü. Bu Mihail'in iki hafta kadar önce Dostoyevski'nin cenazesinin defnedildiği gün meydanda tanışmış olduğu adamdı; ona Ascalon'un ne anlama geldiğini ilk söyleyen kişi. Mihail onu yakalayabilmek için adımlarını sıklaştırdı ama kaldırıma ulaştığı anda adam beklenmedik bir şekilde canlandı ve Bahriye Nazırlığı'na doğru yürümeye başladı. Mihail dikkatini araştırmasına vermeyi tercih etti.

Katedral sessizdi ama boş değildi. İçerisi aydınlıktı çünkü güneş tepedeydi ve Mihail güneş ışığının uzun, kemerli pencerelerden içeri süzüldüğü sabah ve akşam saatlerinde de içerisinin aydınlık kalacağını tahmin etti. İkonostazın karşısında diz çökmüş dua eden iki-üç kişi vardı. Diğerleriyse başlarını kaldırmış, ağızları açık, kubbenin iç kısmına, duvarlara ya da sütunlara bakıyorlardı. Neredeyse tüm yüzeylerde sanat eserleri, her biri en kutsal kişileri veya sahneleri tasvir eden heykeller, resimler ya da mozaikler vardı. Bir *dyaçok*[1] görev gereği mumlarla ya da tütsülerle ilgilenerek oyalanıyordu. Mihail bön bön etrafa bakanların arasında durup binanın içinde bir yerde olduğunu bildiği ama yeri hakkında fikir sahibi olmadığı bir tek süslemeyi, bir Aziz Paul ikonunu, arayarak dekorasyonu inceledi.

1. (Rus.) Rusya ve Ukrayna'da ruhban sınıfı içinde yer almayan kilise görevlisi. (Y.N.)

Onu oldukça çabuk buldu, kilisenin kuzeydoğu köşesindeki Nevskiy Şapeli'ndeydi. Etrafını kontrol etti ama hızlı davranırsa kimse onu görmezdi. Uzanıp tam da Monteferrand'ın mektubunda yazdığı gibi parmaklarını azizin büyük ayak parmaklarının üstüne koydu. Önce bir şey olmadı. Mihail yanlarda kalan bölgeleri aramak için parmak uçlarını çapları devamlı olarak artan küçük çemberler çizecek şekilde hareket ettirmeye başladı. Mektupta herhangi bir düğmeye tek başına basılması durumunda fark edilebilir bir hareket meydana gelmeyeceği yazıyordu. Yalnızca iki parmak bastırılırsa mekanizma harekete geçiyordu. Bu, onun hem kazara hem de Mihail'in şu anda yaptığına benzer girişimlerle harekete geçmesine engel oluyordu. Ama o kararlıydı. Bir dakika sonra başparmaklarının altında hafif bir girinti hissetti, mozaik karolar birbirinden ayrıldı ve ikonun iki kanadı sanki yaylıymış gibi Mihail'i geriye iterek hızla açıldı.

Mihail tekrar etrafını kolaçan etti. Yan şapelden kol kola bir adam ve kadın çıkıyordu fakat hâlâ ağızları açık yukarı bakıyorlardı. Mihail muhtemelen onlara fark ettirmeden giriş aralığından içeri süzülebilirdi ama beklemeyi seçti. Açılan ikonun iki kanadını karşı karşıya getirerek bastırdı.

Sanki havariden güç alıyormuş gibi gözlerini kapadı. Ayak sesleri duydu, tekrar etrafında bakındığında yalnız olduğunu gördü. Kapıyı çekip açması ve oradaki geçide girip tekrar kapaması bir saniyesini aldı.

İçerisi zifiri karanlıktı. Mihail çantasına uzanıp bir parafin lambası çıkardı. Onu yaktığı zaman etrafını daha iyi görebildi. Biraz önce girmiş olduğu kapıyı inceledi ve kenarlarının duvarla bitiştiği yerleri yoklayıp bir tutamak buldu. Onu denedi ve panel tekrar açıldı ama ancak bir-iki santim kadar. Bir kaçış yolunun olduğunu bilmek Mihail için yeterliydi. Arkasına döndü. Geçit uzun değildi ama Mihail onun sonunda ne olduğunu anlayamadı. Tekrar çantasına uzandı ve bir vampiri öldürebileceğini bildiği çok sayıda silahın arasında kendi favorisi olanı çıkardı.

Asker kılıcı yanındaydı ve onu kafa uçurmak için kullanabilirdi. Paltosunun altında kalbe saplayabileceği kısa, tahta bir hançer taşıyordu. Ama ikisi de yakın savunma silahlarıydı. Bu ise, oldukça farklıydı ve daha önceki sabah Saratov'dan gelmişti.

Bu bir *arbalyet* idi, bir Tatar yayı.[1] Onu çocukluğundan beri geliştiriyordu. Oldukça standart bir silahtı; bir ahırda çürürken bulduğu, XVIII. yüzyıla ait bir Alman *Armbrust*'u. Sorun oklarındaydı. Yayın geri çekme mesafesinin çok kısa ve geriliminin fazla olması azami kinetik enerjinin elde edilebilmesi için sağlam bir okun kullanılmasını gerektiriyordu. O yüzden bunun için geleneksel olarak demir tercih ediliyordu. Ama bir *vurdalak*'ı öldürmek için demir değil, ahşap gerekliydi. Ve Tatar yayından fırlatılan ahşap bir ok herhangi bir yöne doğru uçup gidebiliyor ve hedefe isabet etse bile derine saplanamıyordu.

Sonunda Mihail melez bir model üzerinde karar kıldı: ahşap bir kılıf içinde demirden veya daha iyisi kurşundan imal edilmiş çekirdek mekanizmayı taşıyan bir silah; bir kurşunkaleme benziyordu ama bunun keskin ucu ahşaptı. Hassas ve deliciydi; Mihail onunla birden fazla kez yabandomuzu avlamıştı. Ne o ne de Tamara onun bir *vurdalak*'ı öldürememesi için bir neden bulamamıştı fakat hiçbir vampir üzerinde denememişlerdi. Böyle bir deney için ellerine bir kez fırsat geçmişti fakat onlar tek şanslarını farklı bir şekilde kullanmayı tercih etmişlerdi. Saratov'dan gelen kutuda etraflarına saman sarılarak güvenceye alınmış beş cam silindir de vardı. Mihail onların ne kadar güçlü birer silah olabileceğini biliyordu ama hazırlık, gizlilik ve bir güç kaynağı gerektiriyorlardı. Fakat Mihail onların etkilerini gözleriyle görmüştü. *Arbalyet* farklı bir konuydu; kuramsal açıdan güvenilirdi ama denenmemişti. Belki yakında, çok yakında Mihail gerçeği öğrenecekti.

Manivela kolunu çekip yayı gerdi, sonra bir ok taktı.

1. Ahşap bir gövdeye eklenmiş olan ve oku, tetik mekanizmasıyla fırlatan bir tür kurmalı yay. (Ç.N.)

Kısa geçit boyunca yola devam etti. Katedralin ihtişamı çok gerilerde kalmış gibiydi. Koridorun sonunda dönerek aşağı inen bir merdiven vardı. Mihail lambayı sol, Tatar yayını da öne doğru uzattığı sağ elinde tutarak taş basamaklardan indi. Çok geçmeden basamaklar onu uzun ve düz bir koridora ulaştırdı ama lambanın ışığı koridorun sonunda ne olduğunu görmeye yetmiyordu. Mihail gergin ama kararlı bir şekilde ilerlemeye devam etti. Dar geçit saldırının ancak önden gelebileceği anlamına geliyordu ve Mihail buna hazırdı. Ayrıca burası ne kadar karanlık olursa olsun yukarıda hâlâ öğle vaktiydi. Karşılaşabileceği *vurdalak*'ların uyuyor olması olasıydı; ama sadece olası, kesin değil.

Geçidin sonunda bir kapı vardı. Mihail bir anahtar deliği ve tutamak olarak da demir bir halka gördü. Kapı kilitliyse arayışına bir son vermek zorunda kalacaktı, en azından bugünlük. Yanında patlayıcı yoktu ve kapıyı yavaş yavaş kırıp arkasındaki kişiye hazırlık yapabilmesi için bol bol zaman tanıma düşüncesi hoşuna gitmiyordu. Tutamağı çevirdi ve kapı sessizce açıldı. Burası kemerli, tuğla duvarlı bir salondu. Bir duvar boyunca dolaplar vardı ve Yuda'nın Hôtel d'Europe'taki dolaplarına çok benziyorlardı. Hepsi kapalıydı ama en sondakinin tutamaklarından gereğinden çok daha uzun bir zincir geçirilmiş, ucuna da sağlam bir asma kilit takılmıştı. Bu, sadece Mihail'in ilgisini çekmeye yaradı.

Salonun ortasında, tavana doğru yükselen tuğla sütunların arasında bir tür süs amaçlı havuz –belki de bir su kaynağı– vardı. İçindeki su hareketsizdi ve yüzeyinde birkaç küçük buz parçası vardı. Burası soğuktu ama yukarıdan daha ılıktı. Mahzenin arka tarafındaki gölgelerin arasında Mihail neredeyse görmeyi beklediği şeyi gördü. Orada iki tabut vardı; Mihail sadece bir tane olmasını bekliyordu.

Yuda'nın kendisine bir eşlikçi bulması olanaksız bir şey değildi. Tamara onunla karşılaştığı sıralarda Yuda, Raisa'yla birlikte avlanıyor ve öldürüyordu. Tamara Mi-

hail'e tıpkı bu ikisi gibi yan yana iki tabut bulduğunu söylemişti. Mihail, Yuda'nın vampir eşlikçisini tanıyıp tanımadığını merak etti. Geceleri Petersburg sokaklarında gördüğü birisi olabilir miydi? Ya da yıllar öncesinden tanıdığı ve hiç değişmemiş olduğunu fark edeceği birisi?

Diğer yandan iki tabut mutlaka iki vampir olacağı anlamına gelmezdi. Hatta bir tane bile olmayabilirdi. Yuda burayı en az elli yıldır, de Montferrand'ı bir şekilde Aziz İshak'ın altına bir geçit inşa etmeye ikna ettiği zamandan beri biliyordu. O uzun öykünün bir noktasında burada bir eşlikçisiyle birlikte uyumuş olabilirdi ama bu, şimdi de aynısını yapıyor olduğu anlamına gelmezdi. Mihail Yuda'nın kendisinin bile burada uyumuş olduğundan emin olamazdı. Belki de beklemeli ve tıpkı otel gibi katedrali de gözetlemeliydi. Ama intikam almak için sabırsızlanıyordu. Kalbinin hızlandığını hissetti. Belki de sadece saniyeler kalmıştı.

Yaklaşmaya başladı. Her iki tabutun da kapağı kapalıydı. Mihail etrafına baktı ve sütunlardan birinde bir kanca bulup lambasını oraya astı. Lamba biraz sağa sola sallandığından gölgeler de titriyorlardı. Tatar yayını bir tabanca gibi öne doğru uzatarak tuttu. Kabzasını omzuna yerleştirirse daha hassas bir atış yapabilirdi ama bu mesafeden hedefi tutturmanın sorun olmasını beklemiyordu. Mihail bu silahı ölü bir domuzun gövdesine yaklaştırarak denemişti; sonuç görülmeye değerdi. Anımsanması gereken tek şey onun çok yaklaştırılmaması gerektiğiydi. Yaya bütün enerjisini oka aktarabilmesi için gereken zaman verilmeliydi.

Mihail sol elini uzatıp parmaklarıyla ilk tabutun kapağının kenarını kavradı. Herhangi bir dirençle karşılaşmadı. Kapağı birkaç santim kaldırdıktan sonra, onu doğrultmak ve daha iyi nişan alabilmek için ayağının ucunu kapağın altına soktu. Cebine uzanıp bir ok daha çıkardı. Eğer iki kişilerse yaya bir ok daha sürüp tekrar hızla nişan alması gerekecekti.

Mihail tabutun kapağını ayağıyla itti ve kapak önce

kaydı, sonra diğer kenarı zemine çarparak gürültüyle yere düştü. Mihail parmağıyla tetiği sıkıştırdı ama oku atmadı. Yuda'nın bilincinin yerinde olmasını istiyordu, onun bilmesini istiyordu.

Tabut boştu. Mihail, içinde uyuyan kişinin gürültüyle uyanacağından korkarak ve kapağının kalkmaya başlayıp altından çıkan soluk, beyaz parmakların onun kenarını kavramasını bekleyerek hızla ikinci tabuta doğru gitti.

Hiçbir şey olmadı.

Mihail önce elini sonra da ayağını kullanarak kapağı kaldırdı. Bu defa onun yere düşerken çıkardığı sesi duymadı bile. Aklı tamamen gördüğü şeyle meşguldü.

Bu tabut boş değildi. Ahşap sandığın içinde gözleri kapalı, elleri vücudunun yan tarafında, ölü gibi hareketsiz yatan uzun boylu biri vardı. Mihail'in tetikteki parmağı biraz gevşedi ve kolu birkaç santim aşağı indi. Kolunu tekrar kaldırmak için kendisini zorladı. Zihninde bu ânı o kadar çok canlandırmıştı ki, neler hissedeceğini; Yuda'yı nasıl uyandıracağını; ona nasıl, "Benim adım Mihail Konstantinoviç Danilov, Aleksey İvanoviç Danilov'un kızı Tamara Alekseyevna Danilova'nın oğluyum," cümlesini nasıl söyleyeceğini; sonunda tetiği çekmeden önce Yuda'nın gözlerinde her şeyi anladığını gösteren ifadenin belirmesini görmek için ne kadar bekleyeceğini.

Ama bu Yuda değildi. Bir *vurdalak*'tı, buna şüphe yoktu ve Mihail onu hemen tanımıştı fakat burada bulmayı beklemiyordu.

Düşünceleri yarım kaldı. Vampirin vücudundan ani bir ürperti geçti ve göğsü inip kalkmaya başladı. Nefes alıyordu. Mihail hızla kaçması mı, yoksa o mahluku hemen yattığı yerde öldürmesi mi gerektiğine karar vermeye çalıştı.

Ama artık çok geçti. Dimitriy gözlerini açmıştı.

XVIII

"Kıpırdama!" dedi Mihail, kapalı mekânda çınlayan kararlı sesiyle.

"Neden?" diye cevap verdi Dimitriy.

"Çünkü elimdekini kalbine doğrultmuş durumdayım." Dimitriy'in onun ne kastettiğini anlaması için *arbalyet*'i biraz salladı.

Dimitriy silaha baktı ama hareket etmedi. "Bunun geçen günkü karşılaşmamızın intikamından daha fazlası olduğunu düşünüyorum," dedi.

"Çok daha fazlası."

"Ve yollarımızın hem burada hem de Gök Tepe'de kesişmiş olmasının da basit bir tesadüften daha fazlası olduğunu."

Mihail başını salladı. Dimitriy bir an düşündü ve Mihail'e de aynı şeyi yapması için fırsat verdi.

"Lütfen, en azından doğrulup oturabilir miyim?" diye sordu Dimitriy.

"Hay hay ama ayağa kalkma," diye cevap verdi Mihail. Dimitriy ayağa kalkana kadar geçecek olan fazladan zaman ölümle yaşam arasındaki fark anlamına gelebilirdi. Mihail ondan kendisinin üzerine atılamayacağı kadar uzakta olabilmek için biraz geri çekildi. Bacağının bir şeye dokunduğunu hissedince durdu ve bunun havuzun etrafını çevreleyen alçak duvar olduğunu fark etti. Hem

Dimitriy'i hem de kapıyı görebilmek için birkaç adım yana çekildi, sonra sırtını kapalı dolaplardan birine yaslayarak daha rahat bir pozisyon aldı. Bu arada Dimitriy doğrulmuş ve dizlerini toplamıştı. Arkasında dayanabileceği bir şey yoktu, o yüzden kollarını dizlerine dolamıştı. Cüssesine rağmen ufak tefek ve dokunaklı görünüyordu.

"Beni burada bulmayı beklemiyordun, değil mi?" dedi Dimitriy, aniden biraz güven kazanarak.

"Bunu neden söylüyorsun?"

"Çünkü burası benim evim değil. Gök Tepe'ye neden gittiysen buraya da o yüzden geldin; ben de o yüzden gitmiştim – Yuda'yı bulmak için."

"Bu çok zekice."

"Teşekkür ederim." Dimitriy gülümsedi ve pozisyonunu biraz değiştirdi. Mihail, varlığını hatırlatmak için *arbalyet*'i birkaç santim yukarı kaldırdı. "Soru şu," diye devam etti Dimitriy, "sen Yuda'nın dostu musun, yoksa düşmanı mısın?"

"Soru senin *hangisi* olduğun."

"Bunu nasıl sorabilirsin? Gök Tepe'de olanları gördün."

"Sen bir vampirsin. Senin sadakatinin yönü göz açıp kapayıncaya kadar değişebilir."

"Soyum hakkında bayağı şey biliyor gibi görünüyorsun."

"Uzundur araştırıyorum. Yeterince bilgim var."

"O zaman neden beni hemen öldürmüyorsun?" diye sordu Dimitriy.

"Düşünüyorum." Mihail konuşmanın kontrolünü kaybetmeye başladığını fark etti. Soru soran kişi kendisi olmalıydı.

"Diğer tabut kimin?"

"O sadece yedek."

Mihail başını salladı. Böyle bir cevap alacağından kuşkulanmıştı fakat bunun doğrulanması gerekiyordu. "Hayır. Gök Tepe'de '*biz*' diye konuşuyordun. Şimdi; kime ait o?"

"Yani bizi anlıyordun; İngilizce biliyorsun."

Mihail bir şey söylemedi. Dimitriy konuşmaya başlamadan önce biraz düşündü.

"Demek ki Luka Miroslaviç'le ilgili konuştuklarımızı da duydun; bu da onu neden arayıp bulduğunu açıklıyor... ama adresini, hatta Petersburg'da yaşadığını nasıl öğrendiğini izah etmiyor."

"Ardında bıraktığın izleri çok iyi gizleyemiyorsun," dedi Mihail. Bu gereksiz bir blöftü; bir şey söylemese daha iyi ederdi. "Tekrar soruyorum, seninle beraber olan kişi kim?"

Dimitriy soruyu tamamen göz ardı etti. Onun yerine, "Yuda'nın şimdi nerede olduğu hakkında bir fikrin var mı?" diye sordu.

"Petro-Pavel Kalesi'nde, bıraktığın yerde." Mihail Dimitriy'den bir şeyler öğrenebileceği ümidiyle bildiklerini olduğundan az göstermeye çalışıyordu.

"Öyle olmasını dilerdim ama korkarım serbest bırakıldı. Ç*ok* yüksek mevkilerde dostları olmalı. Şimdi nerede olduğunu hiç bilmiyoruz."

"Yine '*bizli*' konuşmaya başladın."

"Bunu gerçekten bilmek istemezsin."

"Senin aslında onu dost olarak kabul ettiğini düşünmüyorum." Mihail bir tepki kıpırtısı aradı fakat hiçbir şey göremedi. Dimitriy'i kışkırtmayı denedi. "Sen vampir olalı çeyrek yüzyıl geçmiş midir? Fazla arkadaş edinmiş olamazsın. Bütün bir insan yaşamı boyunca kaç vampirle karşılaştın? Güvenebileceğin kaç tanesiyle? İki? Bir? Hiç?"

Dimitriy'in gözleri kısıldı, birbirine yapıştırdığı dudakları bembeyaz oldu. Mihail bir an için onu rahatsız etmeyi başardığını düşündü fakat Dimitriy kendini kontrol etti.

"Mihail Konstantinoviç Lukin – adın bu, değil mi?" dedi, Mihail'i süzerek. "Babamın Lukin isminde bir arkadaşı vardı. Yuda tarafından öldürüldü; hepimiz gibi, ben, Raisa, babam. O yaptırır ama kendi elleri temiz kalır. Neyse, Maks çok uzun zaman önce öldü. Sen onun akrabası değilsin, değil mi?"

Mihail bir şey söylemedi.

"Hayır, sanırım değilsin," diye devam etti Dimitriy. "En azından Maks Amca'nın akrabası değilsin."

"Hayır," dedi Mihail, "Maks Amca'nın akrabası değilim." Dimitriy'in nereye varmak istediğini tahmin ediyordu ama bunu önemsemedi.

Dimitriy tamamen yeni bir konuymuş gibi sesini biraz yükselterek, "Yıllar önce Moskova'da bir lokantada oturduğumu ve yanılmıyorsam *blini*[1] yediğimi hatırlıyorum. Ve karşımda oturan kadının gözlerine baktığımı; kahverengi gözlerdi, tıpkı seninkiler gibi. Saçları kızıldı, senin gibi ama daha parlak daha dalgalıydı. Her neyse, ona baktım ve bir anda onun kız kardeşim olduğunu bildim; o âna kadar varlığından bile haberdar olmadığım kız kardeşim."

Mihail tepki göstermemeye çalışarak sessizliğini sürdürdü.

"Tamara, ismi buydu." Dimitriy doğrudan Mihail'in gözlerine baktı. "Annen nasıl?"

"Seninki nasıl?" diye sordu Mihail, zalim bir ifadeyle.

Dimitriy gürültülü, alaycı bir kahkaha patlattı. "Tuş oldum, Mihail. Annemi senin annenden daha fazla önemsiyor olsaydım bu söylediğin gerçekten acı verirdi."

"Babanı önemsiyordun."

"Bunu söylemenin nedeni ne?"

"Senin ne haline geldiğini bilmesini istemiyordun."

"Bunu Yuda'nın ağzından duymasını istemiyordum."

"O zaman şimdi neden onu takip ediyorsun?" diye sordu Mihail. "Aleksey öleli çok zaman oldu."

"Bu gerçekten önemli mi? Senin Yuda'yı bulmanı gerektiren nedenler çok daha iyi, çok daha asil, daha insani. Bunu sadece nefretinden dolayı yapıyorsun."

"İnkâr edecek değilim."

"Ve o yüzden de başaracaksın. Kendi hesabıma..." Dimitriy söyleyeceği şeyi unutmuş gibi aniden durdu. Kafası karışık, kederli görünüyordu. Sonra aniden kararlı bir şekilde devam etti. "Ben gidiyorum."

1. (Rus.) Krep benzeri geleneksel bir Rus yemeği. (Ç.N.)

"Başka yere mi?"

"Rusya'dan, Avrupa'dan uzağa. Keşfedilmemiş bir ülkeye. Sonuçta dışarıda yeni bir dünya var. Amerika. Afrika. Avustralya. Sanırım Amerika'ya."

Mihail afallamıştı. "Neden?" diye sordu.

"Oldukça uzakta," dedi Dimitriy sadece.

"Yuda'dan mı?"

Dimitriy'in ruh hali yine değişmişti. "Yuda'ya karşı oldukça kayıtsızım. Ama onda olan bir şeye ihtiyacımız var. O yüzden ondan nefret ediyoruz."

Bu çok yaman bir çelişkiydi ama kişisel bir zaaf gibi görünüyordu.

"Peki, onda olan şey nedir?" diye sordu Mihail.

"Kanımız," dedi Dimitriy.

"Kanınız mı?"

"Evet!"

"*Senin* kanın mı?" Mihail çoğuldan tekile geçmişti.

"Hayır." Dimitriy sinirli bir ifadeyle başını salladı.

Bu da mantıklı değildi; Dimitriy'in zihninin derinliklerindeki bir yere göre öyle olması dışında. "Peki, ya Ascalon?" diye sordu Mihail.

Dimitriy başını kaldırıp merakla Mihail'e baktı. "O Yuda'da mı? Nerede olduğunu biliyor musun?"

"Sence onda mı?"

Aniden Dimitriy'in rengi soldu. Mahzenin köşesine dikkatle baktı. "Geliyor," dedi. "Gitmelisin."

"Kim geliyor?"

"Zimeyeviç. Seni burada bulmamalı."

Bu açıklama Mihail'i şaşırtmadı, Dimitriy'in "*biz*" ile ilgili açıklamasının bu olacağından hep şüphelenmişti. Dimitriy'in tuhaf kehanetine daha çok hayret etmişti. "Nereden biliyorsun?"

"Sadece git!" diye bağırdı Dimitriy. Konuşurken tabutundan kalkıp Mihail'e doğru atılmıştı. Mihail geri çekilerek uzaklaşmaya çalıştı ama arkasında duvar vardı. Tetikteki parmağı içgüdüsel olarak kasıldı ve ok yaydan fırladı. Mihail aniden içinde bir keder sızısı hissetti – Dimit-

riy'i öldürmeyi amaçlamamıştı ya da en azından buna henüz karar vermemişti. Önemi yoktu. Nişan alamamıştı ve ok Dimitriy'in koluna saplanmıştı. Dimitriy elini uzattı ve pek çaba sarf etmeden onu çıkardı.

"Git!" diye bağırdı tekrar.

Dimitriy'in kanaati inandırıcı ve dehşeti bulaşıcıydı. Mihail kafası karışmış bir halde bir an durdu, sonra dönüp kaçmaya başladı; ayakları onu istemsizce oradan uzaklaştırdığı sırada el yordamıyla yayına diğer bir ok takmaya çalışıyordu. Ancak karanlık tünele geldiği zaman lambasını yanına almadığını hatırladı ama geri dönmeye cesaret edemedi. Zimeyeviç'in aynı geçide diğer ucundan girmiş olabileceğini biliyordu ve eğer öyleyse tuzağa düşmüş demekti. Dimitriy'le o kadar uzun konuştuklarını ve yukarıda ortalığın Zimeyeviç'in yola çıkıp yatağına dönebileceği kadar kararmış olduğunu fark etmemişti.

Bir an tökezledi ve düştü. Merdivenlerdeydi. Okun yere düştüğünü fark etti ama onu bulmaya çalışmadı. Elinde ok takamamış olduğu yayıyla, sarmal şeklindeki merdivende hep sağa dönerek güçlükle yukarı çıktı. Çok geçmeden üstteki geçide, birkaç saniye sonra da kapıya ulaştı. El yordamıyla kapının tutamağını aradı ve buldu. Açıp katedrale girdi.

Tekrar Nevskiy Şapeli'nin önündeydi. Bir keşiş diz çökmüş dua ediyordu. Mihail'in gelirken çıkardığı sese doğru döndü ama nereden geldiğini anlayamadı. Mihail derin bir nefes aldı ve yayı çabucak çantasına sakladı. Zimeyeviç'e dair bir işaret yoktu. Mihail katedralin ana salonunu hızla geçip Senato Meydanı'na çıktı.

Ancak o zaman korkusunun temelsiz olduğunu anladı. Dışarısı hâlâ aydınlıktı. Zimeyeviç'in katedrale dönme ihtimali Mihail'in aya uçma ihtimalinden daha fazla değildi, Kibalçiç'in roketiyle bile. Dimitriy yanılmıştı. Ama o sırada gerçekten çok tuhaf davranmaya başlamıştı. Fırsatı olsaydı Mihail'in yararlanabileceği bir zayıflıktı bu.

"Ah, senmişsin!" Albay Mrovinskiy'in tonu kibirden çok şaşkınlık ifade ediyordu.

"Evet," diye yanıt verdi Mihail. "Başkasını mı bekliyordunuz?"

"Onu görmek istiyor musun?"

"Olabildiğince çabuk."

"Uzun sürmez; o burada, şehirde, ikisi de. Bir saat sonra Saray Meydanı'nda buluşalım."

Mihail oraya on dakika erken gitti. Başını kaldırıp I. Aleksandr heykelinin tepesini süsleyen meleğe baktı, o da Aziz İshak gibi Auguste de Montferrand tarafından ama bu defa şimdiki çarın amcasının onuruna tasarlanmıştı. Mihail bir an düşündü, bu tuhaf bir açıklama şekliydi. Onu, kendisinin büyük amcası olarak tanımlamak daha dolaysız bir ifade olurdu ama Konstantin'le tanıştıktan sonra bile onu böyle görmekte zorlanıyordu. Daha öncelikli olan konu Mihail'in dayısıydı. O, öğrendiklerini bir araya getirmeye çalışmıştı.

Dimitriy ve Zimeyeviç'in birlikte çalışıyor olması çok şaşırtıcı değildi. Bu olasılık her zaman için mevcuttu; Mihail, Tamara'ya bunu ilk söylediği zamanı hatırladı. Her iki vampirin de Yuda'dan nefret etmek için sebebi vardı; bu onları bir araya getirmeye yeterdi. O ortak amacı Mihail de paylaşıyordu, dolayısıyla o da istemeyerek de olsa bu ittifaka katılabilirdi. Ama Zimeyeviç'ten sakınmalıydı, hatta Dimitriy'den daha fazla. Dimitriy katedralin altındaki mahzende ona zarar vermemişti ama bunun bir anlamı yoktu. Dimitriy'in tavrı değişkendi ve delilik sınırındaydı. Mihail bunun sebebini bulmak için kafa yordu ama hiçbir açıklaması yoktu. Gelecek sefere emniyette olacağına güvenemezdi – ve yine de bir gelecek sefer olmalıydı.

Mihail, Albay Mrovinskiy'in Kış Sarayı'ndan çıktığını gördüğünde o kendisini henüz fark etmemişti. Oraya doğru yürümeye başladığında albay durup bekledi. Mrovinskiy'in çıktığı kapıdan içeri girdiler ve albay Mihail'i neredeyse binanın yarısı uzunluğundaymış gibi görünen

dar bir arka koridordan geçirdi. Sola dönüp bir kat yukarı çıktılar ve sonunda iskelelerle dolu bir salona ulaştılar. İçerde çalışan kimse yoktu ama Mihail bütün mekânın yeniden boyandığını ve duvarların bazı yerlerinin yeniden inşa edildiğini görebiliyordu.

"Bunu geçen yılki bombaya borçluyuz," dedi Mrovinskiy. "On bir iyi adam öldü, bazıları da sakat kaldı. Umarım arkadaşların kendilerinden memnundurlar."

Mihail itiraz etmek istedi ama pek bir anlamı yoktu. Eylemlerinin bu kesimlerce bilindiğini anladı. Konstantin ve hatta Aleksandr onun yaptıklarının sebebini anlayabilirdi ama başkaları anlayamazdı ve onların sağladığı koruma olmadan Mihail'e kolaylıkla Halkın İradesi'nin herhangi bir üyesine layık görülen ceza verilebilirdi. Aleksey'in ayak izlerini takip edip yaşamının bundan sonraki otuz yılını sürgünde geçirmeyi veya başına daha kötüsünün gelmesini istemiyordu.

Sonunda sarayın diğer ucunda bulunan ve Neva'ya bakan bir odaya geldiler. Mrovinskiy, Mihail'i orada yalnız bıraktı. Mihail gergin bir ruh haliyle önce gidip buz tutmuş nehri seyretti sonra sanat eserlerini inceledi, duvarlardaki erotik duygular uyandıran eserlere bu isim verilebilirse tabii. Bir tablo özellikle dikkatini çekti: başının tepesi izleyenlere doğru baktığı için yüzü görünmeyen, saçlarının bukleleri boynuna ve omuzlarına dökülen, yerçekiminin etkisiyle biraz öne yayılmış ama hâlâ şuh görünen göğüsleriyle bir yatağa boylu boyunca uzanmış genç bir kadındı bu. Kamburlaşmış sırtıyla genç kadının üstüne eğilmiş ve gözlerinde kötücül bir ifadeyle onun göğüslerine bakan başka bir figür daha vardı. Kadının bacaklarını onun vücuduna doğru yaklaştırarak bükmüş, bir eli de onun kalçasının üstünde, kadının içine giriyordu ama bunun ayrıntıları görünmüyordu. Adamın koyu teni genç kadının bembeyaz cildiyle karşıtlık oluşturuyordu. Adam sivri burunlu yüzü ve çatık kaşlarıyla arzu nesnesine bakıyordu. Ondaki en tuhaf şey kulaklarıydı, bir yarasanınki kadar sivriydiler. Mihail bir an o kadının Dusya oldu-

ğunu düşündü; bukleli sarı saçları biraz benziyordu ama Dusya daha minyondu. Belki Sofia model olarak daha uygun olurdu ama Mihail, içinde onun bir erkeğin arzu nesnesi olabileceğini düşündürecek bir şey bulamadı. Erkek figür nedensiz yere aklına Yuda'yı getirdi ve bu düşünceyi kafasından kovmaya çalıştı.

"Çekici, değil mi?"

Mihail arkasına döndü. Gelen Konstantin'di.

"Bir şekilde... ilginç," dedi Mihail, dikkatini tekrar resme vererek.

"Macar Zichy'nin. Adı, *Cadı ve Şeytan*."

"Kadının kimliği pek belirgin değil."

Konstantin kıkırdadı.

Mihail ona döndü. "Zevklerinizi paylaştığımı söyleyemeyeceğim."

"Zevklerim mi? Ulu Tanrım, hayır. Bu Saşa'nın özel çalışma odası."

"Dikkatini dağıtıyor olmalı."

Konstantin'in bu ifadeyi doğrulamak veya yadsımak için zamanı yoktu; tam o anda çar içeri girmişti.

"Majesteleri," dedi Mihail, eğilerek. Aleksandr kısaca başıyla selamladı.

"Yeni haber var mı?"

"Evet var. Zimeyeviç Petersburg'da. Bundan eminim."

"Onu gördünüz mü?"

"Hayır ama gören birisiyle konuştum."

"Nerede yuvalandığını biliyor musunuz?"

"Hayır." Mihail son anda bu konuda yalan söylemesi gerektiğini fark etmişti. Aleksandr'ın –bütün Romanov Hanedanı'nın– endişesi Zimeyeviç'ti. Mihail ona Senato Meydanı'nın altındaki mahzenden bahsetseydi Zimeyeviç'i kati olarak ele geçirmek için hemen özel silahlarla donanmış bir müfrezeyle oraya koşarlar ve çok büyük olasılıkla da bunu başarırlardı. Ama bu, Yuda'nın korkuya kapılıp kaçmasına neden olur ve Mihail onun izini yıllarca, belki de hiçbir zaman bulamazdı. Aleksandr, Mihail'in amacını gerçekleştirmesine yardım etmeyi arzu ediyor

olabilirdi ama onun için bu bir yan konuydu. "Fakat üzerinde çalışıyorum," diye ekledi Mihail.

Aleksandr onu dikkatle süzdü ama sözlerinden kuşkulansa bile yapabileceği fazla bir şey yoktu.

"Bu konuda bir yardımımız olabilir mi?"

"Henüz değil. Yuda'yla ilgili bir yardım daha çok makbule geçerdi."

"Onu buldun mu?" diye sordu Konstantin.

"Bulmuştum. Petro-Pavel Kalesi'ndeydi ama artık orada değil. Serbest bırakılması emrini kimin verdiğini bilmek isterdim."

"Bunu araştırırız. Hangi ismi kullanıyordu?" diye sordu Konstantin. Aynı anda Mihail, Aleksandr'ın gergin bir ifadeyle bıyığını düzelttiğini fark etti. Zaten Yuda'nın neler çevirdiğiyle ilgili bir sürü şey biliyormuş gibi görünüyordu.

"Hôtel d'Europe'ta Vasiliy Grigoryeviç Çernetskiy ismiyle kaldığı bir odası vardı ama başka takma adları da var."

Konstantin bunu not etti ve ekledi, "*Vardı?*"

"Oraya geri döneceğini düşünmüyorum ama birkaç soru sormaya değer. Zimeyeviç herhangi bir şekilde temasa geçmeye çalıştı mı?"

"Hayır," dedi çar, temkinli bir tavırla, "ama planlarıyla ilgili bir fikrim var."

"Ne?" Bunun Konstantin için yeni olduğu belliydi.

"Nasıl?" diye sordu Mihail.

"Unutmayın ben onun zihnini kısmen görebiliyorum."

"Peki, planı ne?" diye sordu Konstantin.

"Sanırım benden vazgeçti," diye açıkladı çar.

"Yüz yetmiş yıl sonra mı? Bundan çok şüpheliyim."

"Benden vazgeçti, bizden değil. Oğlumla şansının daha yaver gideceğini düşünüyor."

"Öyle mi?" diye sordu Mihail.

Çar sessiz kaldı. Konstantin bu boşluğu, "Tabii ki değil," diyerek doldurdu ama sesinde heyecan yoktu.

"Ama planı buysa," dedi Mihail, "sizinle ilgilenmesinin tek nedeni öldüğünüzü görmek."

Aleksandr susuyordu. Yüzünün rengi griye dönmüştü. Kardeşi ona doğru bir adım attı ama Aleksandr eliyle yaklaşmamasını işaret etti. Sonunda konuşmaya başladı ama söyledikleri gündemdeki konuyla ilgili değil gibiydi.

"On beş yıl önce Paris'i ziyaret ettim. İmparator III. Napoléon'un konuğu olarak. İmparator olarak çok zamanı kalmamıştı. Oğlum Niks öleli daha bir yıl olmuştu. Lincoln de *kendi* kölelerini serbest bıraktıktan sonra bir cinayete kurban gideli bir yıl olmuştu. Tuileries bahçelerinde yürüyordum. Oradaki bir Çingene el falıma bakmıştı. Çok dürüsttü, belki de sadece benim kim olduğumu anlamamıştı. Beni öldürmek için yedi kez girişimde bulunacaklarını, bunun altı defasında yaşamımın pamuk ipliğine bağlı olacağını ve yedincinin ise son girişim olacağını gördüğünü söylemişti." Mihail bir şey söylemedi. Aleksandr'ı kaç kez öldürmeye çalışmış olduklarını hesaplamaya başladı ama çarın cevabı hazırdı.

"Öldüğümü görmek için bugüne kadar ateşli silahlarla, bombalarla altı komplo kuruldu."

"Bir sonraki girişim yakındır," diye açıkladı Mihail. Malaya Sadovaya Caddesi'nin altında bir tünel kazıyorlar." Konuşurken, orada tanıklık etmiş olduğu şeyin anlamını bütünüyle kavramıştı. "İçini nitrogliserinle dolduracaklar ve siz caddeden geçerken patlatacaklar."

"O zaman," dedi çar, "yedincisi bu olacak."

Yuda, gelenlerin çoğunun katedralin mimari ihtişamını görmek için seçtiği yönün tam aksine, aşağı doğru bakıyordu. Aşağıdaki ziyaretçiler kubbeyi görebilmek için başlarını arkaya atıp yukarı bakarlarken, o, Aziz İshak'ın ortadaki kulesinin alt kısmına çepeçevre yerleştirilmiş yaldızlı meleklerin arasına tünemiş durumdaydı ve aşağıya baktığı zaman içeri giren ve çıkan herkesi görebiliyordu. Buraya pazar akşamı karanlık bastıktan sonra gelerek akşam duasına katılmak isteyen cemaatin arasına karışmış, sonra da kilisenin kalın taş duvarlarının arasına giz-

lenmiş çok sayıda merdivenin birinden yukarıya süzülmüştü. Artık cemaat ve papaz kiliseden ayrılmıştı ve her yer sessizdi.

Nevskiy Şapeli'nin yanındaki köşeden iki kişi çıkıyordu; biri uzun boyluydu, diğeriyse daha da uzundu. Zimeyeviç ve Dimitriy. Katedralden dışarı süzülüp karanlığa karıştılar. Yuda bekledi. En son önceki gece beslenmişti, yani ne açlıktan dikkati dağılacak ne de tatmin olmuş bir şekilde uyuklayacak durumdaydı. Bir süre sessizlik içindeki büyük yapının içinde dolaşıp Montferrand'la olan sohbetlerini ve kendisi için gerekli olan değişikliklerin yapılabilmesi için onları estetik açıdan mimarın düşüncesine hitap edebilecek şekilde nasıl söyleyebileceğini düşünmüş olduğunu hatırladı. Ama Yuda'nın planladığı şey, işlevinden bağımsız olarak güzeldi; güneş parlarken herkes onu görecekti.

Tünediği yerde biraz geri çekildi. Zimeyeviç gece yarısından sonra tek başına geri döndü. Yuda, Dimitriy'in de pek geç kalmayacağını tahmin etmişti ama yanılıyordu. Sonunda şafak vakti geldi. Güneşin ilk ışıkları katedralin doğusundaki uzun pencerelerden içeri süzülmeye ve ışık huzmeleri mermer zeminin geometrik desenlerinin üzerine düşmeye başladı. Yuda güneşin içerideki her köşeye ulaştığından emin olmak için güney ve doğu tarafındaki bütün kapıları, panjurları ve geçitleri açmıştı. Bir katedral ışıklar içinde olmalıydı; Montferrand'a böyle demişti. Ama bir katedral gölgelerin yeri de olmalıydı ve onların izlediği yolları bilmek bir vampirin çok işine yarayabilirdi.

Birkaç saat daha bekledi. Günlerden pazartesiydi ve kilise, günün büyük kısmında boş olurdu; o da güneş biraz daha yükselirse daha güvende olacaktı; ideal eğim açıları azami dikkatle hesaplanmıştı. Saat ona yaklaşırken Yuda harekete geçti. Zimeyeviç'le aşağıdaki mahzende karşı karşıya gelemezdi, bu intihar olurdu. Ama onu yukarıya, katedrale çıkması için cezp etmek kolaydı ve orada ışık Yuda'nın dostuydu.

Sonra Yuda'nın planı biraz sekteye uğradı. Katedralin kuzey kapısı gıcırdayarak açıldı ve Yuda'nın ilk karşılaştığında pek dikkat etmediği fakat o zamandan beri hep kendisini kösteklemiş olan bir adam içeri girdi. Bu Gök Tepe'deki teğmendi. İsmini öğrenmiş olduğuna göre, Yuda için artık Mihail Konstantinoviç Lukin'di ve Halkın İradesi'nin coşkulu neferlerinden biriydi. Lukin'in Dimitriy'le birlikte Zimeyeviç için çalışıyor olması bir sürpriz değildi ama spekülasyonunun doğrulanması Yuda'nın hoşuna gitti. Ayrıca bu onun planlarında bir değişiklik de oluşturmazdı. Lukin kolayca ortadan kaldırılabilirdi; kilisenin güneş ışığıyla aydınlanmış zemininde rahatça yürüyebildiğine göre o sadece bir insandı. Aziz Paul'un ayak parmaklarındaki gizli düğmeleri bulması ve ikonun arkasında kaybolması sadece birkaç saniyesini aldı. Yuda, Lukin'le, henüz ustasıyla bile karşı karşıya gelmeden önce, kendisinin en güçlü, onun ise en zayıf durumda olacağı tünellerin karanlığında hesaplaşacaktı.

Arkasına saklanmış olduğu heykelin kaidesinden aşağıdaki orta sahına doğru inmeye başladı.

Bazıları çılgınca bulabilirdi ama Mihail'in aklına başka seçenek gelmemişti. Dimitriy'le tekrar konuşmalıydı. Bugün katedral son geldiği günden daha sessizdi; boştu. Hızla Aziz Paul ikonuna doğru gitti ve birkaç saniye içinde geçide girdi. Yavaş ama önceki ziyaretine göre biraz daha güvenle yürüdü; ileride ne olduğunu biliyordu. En azından oranın yerleşimini biliyordu ama aşağıdaki odada Dimitriy'i mi Zimeyeviç'i mi bulacağından ya da ikisini birden bulup bulamayacağından emin değildi.

Merdivene gelmişti. Duvarın eğiminin öte yanını hiç göremeden, hep sola dönerek tedbirli bir şekilde inmeye başladı ama merdivende kimse yoktu. Çok geçmeden aşağıdaki koridorun uzun siyah bir dikdörtgen şeklindeki girişi göründü. Mihail'in lambası duvarları aydınlatıyor ve her adımında ışık koridorun biraz daha ilerisine ulaşı-

yordu fakat onun ucundaki kapının bu kadar zayıf bir ışıkla görülemeyecek kadar uzakta olduğunu biliyordu.

Elinde lambası ve kullanmaya hazır bir şekilde elinde tuttuğu yayıyla koridor boyunca Senato Meydanı'nın altında yürüdü. Dönüp arkasını kontrol ettiği zaman çok hafif birtakım hareketler olduğunu gördü fakat bunların kaba, pürüzlü duvar yüzeylerinde oynaşan gölgelerden başka bir şey olmadığını fark etti. Kapıya geldiği zaman lambasını yere koydu ve tutamağı kavrayıp açmaya çalıştı.

Kilitliydi.

Ama bu defa hazırlıklı gelmişti. Çantasında bir levye vardı. Kapıyı kolayca açabilmesine yetecek kadar sağlamdı. Ona uzanamadan arkasındaki koridorda bir ses duydu. Dönüp lambayı tekrar kaldırdı. Orada hâlâ gölgeler vardı ama o anda hatasını fark etti. Son ziyaretinde duvarlar böyle eğri büğrü değildi. Eski oldukları için üstlerinde birtakım çıkıntılar vardı ama genel olarak inşaatın kalitesini yansıtıyorlardı.

Gölge uzunluğunu azami düzeye çıkarabilmek için elindeki lambayı duvara yakın tutarak ilerledi ve önündeki belli belli belirsiz karaltıya yaklaştı. Sonunda taş duvardaki gölgelerin arasına saklanmış, önden bakıldığında hareketsiz ve görünmez olan ama yan tarafından ışık aldığında gölge oluşturan karaltıyı gördüğünde onun sadece birkaç adım uzağındaydı. Buna hazırlıklı olmalıydı, vampirlerin kendilerini nasıl gizlediklerini biliyordu.

Mihail donup kaldı ve görüldüğünü anlayan *vurdalak* harekete geçti. Duvardan uzaklaştı ve bedeni koridoru doldurdu. Bu Dimitriy değildi. Kim olduğu konusunda şüphe yoktu: Zimeyeviç'ti. Mihail onunla hiç karşılaşmamıştı ama yine de çok tanıdık görünüyordu. Tamara bile onunla karşılaşmamıştı; Zimeyeviç'i Aleksey'in tarifinden ve onun yetmiş yıl önce başvampirle birlikte geçirmiş olduğu birkaç saat hakkında anlattıklarından biliyordu.

Zimeyeviç zerre kadar değişmemişti. Etkileyici bir adamdı. Elliyle yetmiş arası herhangi bir yaşta olabilirdi. Kavisli bir alnı, kalın, gür kaşları ve ince, aristokratik bir

burnu vardı. Genel bir dağınıklık havası veren grileşmiş uzun bıyığı kavisli burun deliklerini neredeyse bütünüyle gizliyordu.

Mihail bütün bunları bir anda algıladı ve kendisine onun Yuda olmadığına hayıflanacak kadar bile zaman bırakmadan yayını kaldırdı ve tetiği çekti. Yay Mihail'in gözle takip edemeyeceği kadar büyük bir hızla havayı delip geçti ama Zimeyeviç daha hızlı hareket etti. Eli bir an içinde yer değiştirebiliyordu. Dert etmiş olsaydı, oku yarı yoldayken havada yakalayabilirdi ama bu gereksizdi. Sadece elinin gelişigüzel bir hareketiyle onu yana doğru yönlendirdi ve kalp hizasında uçan ok vücudunun hemen sağından geçip gitti. Mihail onun duvardan sekerken, bir saniye sonra da yere düşerken çıkardığı sesi duydu.

Zimeyeviç bir şey söylemedi. Sakin bir tavırla yaklaşırken yüzündeki gülümseme bir sırıtmaya dönüştü ve sivri dişleri göründü. Mihail yeni bir ok takmayı düşündü ama bunun faydasız olduğunu fark etti, yay bir kez başarısız olmuştu, ikinci girişiminde neden başarılı olsundu ki? Mihail ne kadar hazırlıksız olduğunu anladı. Geriye sadece iki silahı kalmıştı. İkisini de çekti; kılıcı sağ elinde, kısa, ahşap hançeri ise sol elindeydi. Daha uzun olan silahı kullanabilmek için burada yeterince yer yoktu ama Mihail kendisini onunla daha rahat hissediyordu. Annesinin taşıması için zorladığı kısa hançeri kullanmayı öğrenmek için her gün saatlerce egzersiz yapmış olmasına rağmen ordu onu daha geleneksel bir silah olan kılıcı kullanmak konusunda daha iyi eğitmişti. Ayrıca hangi elinde olursa olsun ahşap bıçağı Zimeyeviç'in kalbine saplayabilme şansını bulabileceğinden kuşkuluydu. Kendisini bir asker gibi savunurken ölmekten mutluluk duyacaktı.

Vurdalak ona doğru ilerlemeye devam etti ve Mihail sırtının ahşap kapıya dayandığını hissetti. Direnmekten başka çaresi yoktu. Zimeyeviç bir adım daha attı ve Mihail bir şans yakaladı; hançeri Zimeyeviç'in tam kalbine doğrultarak ileri atıldı ama vampir yine çok hızlı davrandı. Bıçağı sağ eliyle kavrayıp hızla çevirerek Mihail'in

elinden kopardı ve arkaya doğru fırlattı. Mihail'in elinde sadece kılıcı kalmıştı.

Sonra Zimeyeviç'in omzunun üzerinden, koridorun uzak ucundan bir ışık pırıltısı göründü. Bunu Zimeyeviç de fark etti. Arkaya bakmak için sırtını Mihail'e döndü. Mihail onun ilerisinde, taşıyan kişinin elinde sağa sola sallanarak titreşen ışığı –büyük olasılıkla bir mumdu– görebiliyordu ama onun kim olduğunu anlamaya çalışmak için bir saniyesini bile harcamadı. Kılıcını kaldırdı. Tek şansı Zimeyeviç'in başını kesmekti fakat bunu gerçekleştirmek için kılıcını boydan boya yatay bir şekilde savurması gerekiyordu ki, koridorda bunu yapabilmesi için yer yoktu. Mihail kılıcını ancak çapraz bir hamleyle indirebilirdi.

Kılıç Zimeyeviç'in tam omzuyla boynunun bitiştiği noktaya indi ve gömüldüğü yerden kan fışkırdı. Ama Zimeyeviç'i daha fazla kızdırmaktan başka bir işe yaramadı. Vampir arkasına dönerken kolunu savurdu ve elinin tersiyle Mihail'in çenesine indirdiği darbe genç adamı arkasındaki kapıya doğru fırlattı. Mihail'in sırtı ahşap kapıya çarptı ve kılıcı elinden düştü. Neredeyse bilinçsizce yerde süründü ve başını kaldırıp baktı. Zimeyeviç tepesine dikilmiş düşünüyor ve indireceği son darbeye hazırlanıyordu.

Ama bunu yapmak yerine *vurdalak* tekrar yaklaşmakta olan kişiye döndü. Vücudu Mihail'in gelen kişiyi görmesini engelliyordu.

"Sen!" diye homurdandı Zimeyeviç.

"Neden olmasın?" Ses hemen tanınıyordu; bu Yuda'ydı.

"Cesaretin beni şaşırttı."

"Anımsa, Tepeş, burada efendi benim."

"Yıllar sana hiçbir şey öğretmemiş," dedi Zimeyeviç. Koridorda Yuda'ya doğru ilerlemeye başladı; yürüyordu ama müthiş bir hızla. Mihail Yuda'nın ayaklarının hızla hareket ettiğini ve sarmal merdivenden yukarı çıkarken çıkardıkları sesleri duydu. Zimeyeviç takibinde acımasızdı. Çok geçmeden ikisi de gitmişti. Mihail güçbela ayağa kalk-

maya çalıştı. Başı dönüyordu ama harekete geçmesi gerektiğini biliyordu. İkisinden biri oraya geri dönerse savunmasız durumda olacaktı fakat yukarıdaki katedralde, yürüyen ölülerin değil, hayatta olanların alanında ışık vardı.

Lambayı, kılıcı ve *arbalyet*'i alıp hızla koşmaya başladı ve sadece ahşap hançeri Zimeyeviç'in fırlattığı yerden almak için biraz oyalandı. Çok geçmeden merdivenin başına geldi ve orada durdu. Katedralde gün ışığı olmasının başka bir anlamı da olabilirdi; iki vampirin koridorda kalması olasılığı. Mihail'in devam etmekten başka seçeneği yoktu ama en azından hazırlıklıydı. Kılıcını kınına sokup hançeri paltosunun altına gizledi ve yayına bir ok taktı. Her ne kadar daha önce etkisiz kalmış olsa da ondan vazgeçmek aptallık olurdu. Koşmaya devam etti.

Merdivenin tepesine yaklaşırken bile ortalığın aydınlandığını fark etti. Üst koridora ulaştı ve koridorun sonundaki, ikonun arkasında bulunan girişin açık olduğunu gördü. Katedralde onların girebilmesine yetecek kadar gölgelik yerler olduğu açıktı. Bu, Mihail için özgürlüğüne kavuşma şansıydı. Koşmaya başladı ama girişe ulaştığında durdu ve dışarıyı kolaçan etti.

Zimeyeviç biraz ileride Güzel Kapı'nın yanında bir sütuna yaslanmış orta sahına bakıyordu. Gölgede duruyor olsa da ortam aydınlıktı. Yuda tam kubbenin altında kendinden emin bir şekilde dimdik duruyordu. Onun etrafını saran, kilisenin duvarlarındaki ve kubbedeki pencerelerden havayı yararak içeri süzülen ışık demetleri mekâna Mihail'in herhangi bir katedralde görmüş olduğundan çok daha parlak bir aydınlık veriyordu. Ama Yuda bir şekilde kendisine, üzerine hiç ışık düşmeyeceğinden emin olabileceği ve güven içinde durabileceği bir yer bulmuştu.

"Sizi neden buraya getirdiğimi anlamaya başlamışsındır," diyordu Yuda, Zimeyeviç'e hitap ederek. Mihail'i görmemişti.

"Bizi buraya sen mi getirdin?"

"Numarayı bırak, Tepeş. Buraya gelişimizden sonra birkaç dakika içinde senden kaçabilmiş olduğum gerçe-

ğinden yeterince belli oluyordur. Moskova'daki evimde senin buraya gelmeni sağlayacak bilgiler olduğunu bilmediğimi mi sanıyorsun? Oradaki aynada görebileceğin şeyi anlayamadığımı mı düşünüyorsun?"

"Ama yine de geri geldin."

"Elbette geldim çünkü bundan fazlası var, çok daha fazlası."

Yuda konuşurken yürümeye başlamıştı, hatta neredeyse ışık huzmelerinin arasında zikzaklar çizerek dans ediyor gibiydi ve Mihail, Yuda'nın ışık demetlerinin oluşturduğu desenleri ezbere biliyor olduğundan başka bir tahmin yürütemedi. Zimeyeviç hareketsiz kaldı. Işığa yakalanmamıştı ama Yuda'ya ulaşmak için kullanabileceği, güvenli olduğu belli bir yol yoktu. Yapabileceği tek şey beklemekti.

"Elindeki koz seni ancak geçici olarak benden koruyabilir," dedi Zimeyeviç, "ama yakında o da kaybolacak. Karanlık çökene kadar buradan ayrılamazsın."

"Seni temin ederim ki bunu yapabilirim." Yuda konuşurken hareket etmeye devam ediyor, sırtını bazen içeri düşen ışık demetlerine paralel olacak şekilde eğerek onlarla temastan kılpayı kurtuluyordu. Üstüne ışık düşünce kulağından bir küçük duman kıvrımı yükseldi ama bu onu rahatsız etmedi. "Senin biraz önce içinden sürünerek çıktığın tünel dışında buradan çıkmayı sağlayabilecek başka karanlık tüneller de biliyorum."

"Yani," dedi Zimeyeviç, "bana karşı emniyettesin. Aynı şekilde ben de sana karşı emniyetteyim. Bu durumda, buraya gelmenin anlamı nedir?"

"Konuşmak."

"Konuş o zaman."

Yuda biraz sustu, sonra tekrar devam etti. "Senin düşmanın olmak istemiyorum, Tepeş. Bunu biliyorsun."

"Benim dengim olmak istiyorsun. Buna izin veremem."

"Ah, haydi! Ben nasıl büyük Kont Drakula'nın dengi olabilirim ki?"

"Olamazsın," dedi Zimeyeviç, gayet dobra, "ama yine

de bunu arzu ediyorsun. Bunu ilk karşılaştığımız anda tahmin etmeliydim. Ama o zamanlar sadece bir insandın."

"Senin dengin olamayacaksam benden korkmanı gerektirecek bir şey yok. Ama beyhude ümidimin fantezisini yapmama izin verirsin herhalde?"

"Sen bir hiçsin, Cain," dedi Zimeyeviç. "Yaşamana izin veriyorsam, bu sadece zamanımı değerlendirmek için yapacak daha iyi şeylerim olduğundandır."

"Rusya'yı yönetmek gibi mi?"

Zimeyeviç sessiz kaldı.

"Bir zamanlar bunun için birlikte çalışıyorduk," dedi Yuda. "Bunu tekrar yapabiliriz."

"Bana yardım mı edeceksin?"

"Hayır ama seni engelleyebilecek güce sahibim ve onu kullanmamayı tercih edebilirim."

"Hangi güçmüş bu?"

"Elimde senin kanın var, Tepeş."

"Onunla ancak bana acı çektirebilirsin, hepsi o kadar."

"Bir Romanov isteyerek senin kanını içer ve zihnini paylaşırsa, bütün kuşağını senin etkinden kurtarırdı. Eğer bu Romanov'un önemi azsa, o zaman çarı özgürleştirirdi."

"Bunu isteyerek yapması gerekir," dedi Zimeyeviç, "ve öyle olsa bile, daha gelecek nesiller var."

"Senin kanını taşıyarak ölecek olursa o da bir *vurdalak* olur, senin vampir evladın. Onu kontrol edebilirsin. Ama yine de diğer herhangi bir Romanov'u etkileyebilme şansın sona erer. İngiltere'de dediğimiz gibi, 'Tilkin vurulur.'"

Zimeyeviç biraz düşündü. "Benim düşmanım olmak istemeyen birisi gibi konuşmuyorsun."

"Sana karşı dürüst davranıyorum, Tepeş. Dostlar böyle yapar; yoksa unutmuş muydun?"

"Yine de öldüğünü görmek hâlâ yaşamana izin vermekten daha mantıklı geliyor."

"Şu anda böyle bir seçeneğin yok, değil mi?" Yuda, Zimeyeviç'e gün ışığını anımsatmak istercesine elini havada gezdirdi. Hafifçe parmak uçları üzerinde döndükten sonra başka bir gölgenin altına geçti. Mihail, Yuda'nın

hareket ederken zemindeki karmaşık desenli mozaiklere baktığını gördü. O desenlerde emniyette olduğuna bu kadar güvenmesini sağlayacak bir harita mı vardı?

Zimeyeviç sessiz kaldı.

"Pazarlığı daha tatlı hale getirecekse," dedi Yuda, "sana Ascalon'u teklif edebilirim elbette."

"Ascalon mu?"

"Ah evet, onunla ilgili her şeyi biliyorum, Tepeş."

"Petro onu boynumda asılı olduğu yerden kopardı, hatta kanı dudaklarımdayken."

"Neden önemli senin için?"

"O beni olduğum şey yaptı. Onu ortaya çıkardım, tam dört yüzyıl önce. Üstünde hâlâ ejderhanın kanı var. Onu tattım. Ben... ben oldum."

"O ortadan kalkarsa daha önce olduğun şeye dönüşeceğine mi inanıyorsun?"

Zimeyeviç, Yuda'nın anlayışının ne kadar derin olduğuna şaşırarak kaskatı kesildi. Yavaş bir baş hareketiyle söylenenleri onayladı.

"Hurafe!" diye bağırdı Yuda. "Palavra!"

"Kendi tarihimi bilmediğimi mi söylüyorsun?"

"Sende Ortaçağ kafası var, Tepeş. Senin gibi bir ilkelden kendi vücudunu kontrol eden süreçleri anlaması nasıl beklenebilir? Ama ben kimim ki, bir adamın inancını sömürmek varken sorguluyorum? Sana Ascalon'u teklif edebilirim. Ya da onu imha edebilirim ve onun gücü konusunda hangimizin haklı olduğunu anlarız. Umarım haklı çıkmam."

"Ascalon sende değil," dedi Zimeyeviç. Petro onu Ermenilere emanet etti. Onlar da onu gömdü – ve çok yakında onu kazıp çıkaracağız."

Yuda kendiden emin bir şekilde gülümsedi. "O zaman sana önerebileceğim bir şey kalmamış gibi görünüyor," dedi.

Zimeyeviç sırtını dikleştirdi ve sütundan uzaklaştı. Gün ışığının huzmelerine dikkat ederek dikkatle birkaç adım attı. Mihail bunu fırsat bilerek hızla koştu ve şape-

lin girişine yakın, koruyucu gün ışığıyla pırıl pırıl aydınlanmış bir yere saklandı.

"Yanılıyorsun," dedi Zimeyeviç. "Sende benim istediğim bir şey var; alacağım bir şey. Sende hayatın var."

Yuda kıkırdadı fakat Zimeyeviç'in sonsuz bir güvenle konuşmamış olduğuna dair hiçbir belirti yoktu. Başvampir derin bir nefes aldı ve soğuk olduğunu bildiği bir suya dalmak üzere olan birisi gibi vücudunu gerdi. Sonra öne doğru bir adım attı.

Gün ışığı bütün bedenini sardı.

Mihail soluksuz kaldı ve Yuda'nın yüzünde gerçek bir şaşkınlık ifadesi belirdi. İkisi de vampirin bedeninin saniyeler içerisinde toza dönüşmesini bekliyordu fakat gerçekleşen dönüşüm çok daha gösterişsiz ve çok daha şaşırtıcıydı.

Zimeyeviç onların gözünün önünde yaşlanıyordu. Vücudu pörsüyordu. Derisi inceliyor ve kırışıyor, yanakları çöküyordu. Kamburlaşan sırtıyla öne doğru eğilmeye başladı. Saçları, hatta bıyığı bile ağarmıştı. Mihail'e göre bu metamorfoz Zimeyeviç'i tanıdık bir figüre dönüştürmüştü; Bronz Atlı'nın dibinde dururken konuştuğu ve kendisine ilk kez Ascalon'dan söz eden kişi olan yaşlı adama. Mihail orada düpedüz gün ışığı altında Zimeyeviç'le konuşmuştu. Ve her yer aydınlık olduğundan bir an için bile kuşkulanmamıştı.

Yuda bakakalmıştı; özgüveni buhar olup uçmuş, kibirli kışkırtmaları aniden sona ermişti.

İlk konuşan Zimeyeviç oldu; güneş ışığından hiç etkilenmemiş olan sesi hâlâ güçlü ve eziciydi. Mihail'le konuşurken fiziksel görünüşüne uygun olması için sesini değiştirmiş olduğu belliydi.

"Sen kim oluyorsun ki benim vücudumu anladığını düşünüyorsun?" diye sordu. "Dört yüz yıldan sonra kendi yeteneklerimin farkında olmadığımı mı sanıyorsun?"

"Ama..." Yuda'nın hissettiği dehşet duygusu onun konuşma gücünü elinden almıştı. "Her vampir... deneylerime göre... hepsi... hiçbiri güneşe çıkamadı... Yandılar."

"Onlar gençti," dedi Zimeyeviç. "Benim zamanım vardı; acıyla nasıl başa çıkılabileceğini öğrenmek, kendimi maruz bırakmak, sonra iyileşmek ve sonra tekrar maruz bırakmak için."

"Ama kanın. Onu güneşe attığımda acıyla çığlık atmıştın."

"Cilt kanı korur," diye açıkladı Zimeyeviç. "Ama o zaman bile güneşe şimdi olduğum kadar dayanıklı değildim. Gücüme o kadar güvenmiyordum. Güneş beni güçsüz bırakıyor, görüyorsun ama öldüremiyor." Konuşurken sanki ışığa dayanmaya alışıyormuş gibi doğruldu ve omuzlarını dikleştirdi. "Senin de aynı şeyle övünüp övünemeyeceğini merak ediyorum."

Sözleri biter bitmez doğrudan Yuda'ya doğru yürümeye başladı, gücünün zirvesinde olduğu zamana göre daha yavaş ama amacına ulaşmasına yetecek kadar hızlıydı. Yuda dönüp kaçmaya başladı ve daha hızlı olmasına rağmen çok yakın zamana kadar dostu olan ışık huzmelerinden kaçınabilmek için çok daha dolambaçlı bir yol takip etmek zorundaydı. Zimeyeviç çok geçmeden ona yetişti, kendisini mermer zemine atarak Yuda'nın ayak bileğine yapıştı. Yuda düştü ve o sırada dönüverdi. Sol kolu dışa doğru savrulunca bir ışık huzmesinin içinde kaldı ve dumanlar çıkmaya başladı.

Yuda çığlık atarak elini geri çekti fakat şimdi de Zimeyeviç ona doğru sürünüyordu. Işığa maruz kaldığından dolayı Zimeyeviç hâlâ güçsüzdü, buna karşın Yuda kuvvetliydi fakat gölgede kalmak zorundaydı. Serbest ayağıyla Zimeyeviç'in yüzünü tekmeledi, sonra bir tekme daha attı. Zimeyeviç onu bırakmak zorunda kaldı. Yuda yüzüstü döndü ve saniyeler içinde kalkıp yaralı elini göğsüne bastırarak kaçmaya başladı. Işıktan kaçınmak için bir yandan diğer yana sıçraya sıçraya orta sahının güneydoğu köşesindeki kemerli yola yöneldi. Çok geçmeden kayboldu ve Mihail onun taş basamaklardan gelen ayak seslerini duydu. Zimeyeviç onun ancak birkaç saniye gerisindeydi.

Mihail olayların bu şekilde gelişmiş olmasından tuhaf bir sevinç duyarak orta sahına çıktı. Bütün hayatı boyunca Yuda'yı bizzat öldürmenin vereceği mutluluğu istemişti fakat düşmanın böyle kurnazca alt edildiğini ve küçük düşürüldüğünü görmek de en az o kadar sevindiriciydi. İki vampirin ayak sesleri artık kaybolmuştu fakat Mihail'in onları izlemeye niyeti yoktu. Onun yerine vampirlerin devam eden mücadelesini bir an için görebilmeyi ümit ederek başını kaldırdı ve yukarıdaki kubbeye baktı.

Hayal kırıklığına uğramadı. Önce Yuda, birkaç saniye sonra da Zimeyeviç göründü. Kulenin iç kısmının tabanına yakın bir yerde, pencerelerin altında ve altın heykellerin hemen üzerinde bulunan daire şeklindeki galeriye karşıt yönlerden çıkmanın bir yolunu bulmuşlardı. Bir an için gözleri birbirine kilitlendi, ikisi de diğerinin hangi yöne doğru koşacağını merak ediyordu ama ilk harekete geçen Zimeyeviç oldu ve saat yönünde koşmaya başladı. Yuda da öyle yaptı ama koşarken her pencerenin yanından geçtikçe ışığa maruz kalıyor ve vücudundan dumanlar yükseliyordu.

Üç pencere geçtikten sonra artık acıya dayanamaz hale geldi. Sırtını galerinin dış duvarına yasladı, en azından orada gölgedeydi. Zimeyeviç onları birbirinden ayıran yarım çemberi hızla geçti ve biraz sonra Yuda'yla karşı karşıyaydı. Düşmanını ışığa çekebilmek için uzandı.

Yuda sıçradı. Kocaman açılmış gözleriyle zeminden yüzerek uzaklaşmaya çalışırmış gibi havada kulaçlar ve tekmeler atarak on iki yaldızlı heykelin yanından geçip orta sahının zeminine düşerken Mihail onu gözleriyle takip etti.

Yuda'nın bedeni yere çarptığında nefesi göğsünden boşalırken, kemikleri çatırdarken ve vücudunun yumuşak kısımları mermerin üzerine yayılırken çıkan seslerin hepsi birbirine karıştı. Bu onu öldürmemişti ama vücudu köşelerinden kollar ve bacaklar çıkan kırık bir kukla gibi tanınmaz bir halde kilisenin ortasında yatıyordu. Gölgeye düştüğü için şanslıydı. Sadece bacağı güneş ışığına ya-

kalanmıştı ve pantolonunun kumaşının sıyrılmış olduğu yerde ayak bileği yanmaya başlamıştı. Yuda bacağını geri çekti ama ayağı olduğu yerde kalarak yanmaya devam etti ve içinde olduğu bot boşaldı.

Yukarıdaki Zimeyeviç daha kontrollü bir şekilde inmeye başladı Galerinin parmaklıklarından atlamıştı ve kuleyi destekleyen dört büyük sütunun birine sarılmış aşağı iniyordu. İnsanlardan farklı olarak baş aşağı iniyordu ve vücudunu taş sütuna sıkıca yapıştırmıştı. Parmaklarıyla bulabildiği her köşeye ve çıkıntıya tutunuyor, muazzam bir hızla hareket ediyordu. Saniyeler içinde zemine ulaşmıştı bile. Mihail'i fark etmedi ve Yuda'nın buruşmuş bedeninin olduğu yere gidip onu yakasından kavradı, mermer zeminde sürüklemeye başladı. Zimeyeviç'in gözlerinde sabırsız bir öfke vardı; Yuda'dan kurtulmak, hem de hızla kurtulmak istiyordu.

Mihail o âna kadar fark etmemişti ama sunağın önündeki ikonostazda Güzel Kapı açılmıştı. Bu bir kilisede alışılmamış bir şeydi. Yuda ışığın kendisini koruyacağını düşündüğü için içeri daha fazla ışık girsin diye yapmış olmalıydı. Kapının arkasında kurtarıcının turuncu bir giysiyle resmedilmiş olduğu muhteşem bir vitray pencere olduğu görülüyordu. Sol elinde büyük bir haç vardı ve en küçük iki parmağıyla avuç içine, başparmağıyla ise orta ve işaretparmaklarının uçlarına dokunduğu sağ eliyle *troyepersiy*[1] sembolü oluşturmuş haç çıkarmaya hazırlanıyordu. Daha önce Mihail'in hiç aklına gelmemişti ama bu ona birden iki parmağı eksik olan büyükbabası Aleksey'i hatırlattı.

Doğudan yükselmekte olan güneşin İsa'nın resmiyle rengi değişen ışığı Güzel Kapı'dan geçerek kilisenin zeminine düşüyordu. Orada bile renklenme biraz fark edilebiliyordu ama temel izlenim sade bir parlaklıktı. Zimeyeviç, Yuda'yı o parlaklığın içine fırlattı ve sürünerek ka-

1. (Rus.) Kutsal Üçlü. (Y.N.)

çamasın diye ayağını düşmanının göğsünün üstüne koydu. İster şans eseri, isterse de düşünülmüş olsun, Zimeyeviç Yuda'nın bütün bedeninin güneş ışığına maruz kalmayacağı şekilde ayarlamıştı bunu. Başı, sol kolu ve omzu gölgedeydi. Bu da vücudunun yanışının vereceği acının her zerresini tadacağı anlamına geliyordu.

Mihail acı bir ironiyle Yuda'nın deneğin kendisi olduğu son büyük deneyinden de bir şeyler öğrenme fırsatını bulup bulamayacağını merak etti. Güneş ışığının cam yüzünden renklenmiş olması onun çektiği azabı azaltır mıydı? Üstüne yansıyanın İsa'nın resmi olması onu artırır mıydı? Mihail'in elinde karşılaştırma yapabileceği bir şey yoktu ama Yuda'nın ölmesi, duyduklarına göre beklediğinden biraz daha uzun sürecekmiş ve çığlıkları da ümit ettiğinden biraz daha fazlaymış gibi geliyordu ona. Tek hayal kırıklığı Yuda'nın ölümünün Zimeyeviç'in elinden olacak olmasıydı. Ölürken Mihail'in gözlerine bakıyor olabilseydi bu bir ödül olurdu. Ufak bir ihtimal de olsa, Mihail'i tanıyabilirdi.

Mihail, Zimeyeviç'in arkasında kaldığı için göremediği Yuda'yı –ya da ondan geriye kalanları– görebilmek için birkaç adım yana kaydı. Yuda artık çığlık atmıyordu; canı acımadığından değil, nefes almasını sağlayabilecek ciğerleri ve ses tellerinden hava geçmesini sağlayabilecek bir diyaframı kalmamış olduğundan. O artık bir gövde bile değildi; sadece bir başı, bir kolu ve bu ikisini birbirine bağlamaya yetecek kadar göğsü kalmıştı. Birazdan onlar da kaybolacaktı. En önemlisi de, Mihail Yuda'yı şimdi görmek istiyordu.

O anda Yuda her nasılsa başını kaldırabilecek gücü buldu ama Mihail'in yüzüne değil, vücudunun her hücresini mahveden ışığın geldiği, penceredeki Kurtarıcı tasvirine bakıyordu. Mihail Yuda'nın onu görmesine gerek kalmadığını fark etti, sadece İsa'nın resmini görmesi ve ona –tıpkı Mihail'e de olduğu gibi– *troyeperstiy*'in hatırlatılması gerekiyordu. Mihail derin bir nefes aldı. Sesi bütün katedrali doldurdu.

"Üç parmaklı adamı hatırla!"

Mihail, Yuda'nın bunları duyup duymadığını, hatta kulaklarının işitip işitmediğini bile bilmiyordu. Zimeyeviç ise kesinlikle duymuştu. Arkasına döndü. Yuda'ya son kez baktı ve onun işinin bitmiş olduğunu görünce yeni avına, Mihail'e odaklandı.

"*Sen* kimsin?" diye sordu.

Mihail ona bakıyordu. Görünüşe göre o, Petro'nun heykelinin altında konuşmuş olduğu adamdı. Artık önemli olan Ascalon'la ilgili daha ne kadar şey bildiğiydi. Ama Zimeyeviç'in gözlerindeki kin, yaşlı bir adamın kini değildi veya belki de yaşlının yaşlısı bir adamın kiniydi. Dört yüz yıldan bahsetmişti. Böyle bir zaman diliminde ne kadar nefret birikebilirdi?

Mihail'in aklına bu soruya verebileceği bir yanıt gelmedi.

"Önemli değil," dedi Zimeyeviç. Sivri dişlerini göstererek savunmasız durumdaki Mihail'in üzerine yürüdü. Yayın etkisiz olduğu anlaşılmıştı; tahta hançeri paltosundaydı ve çekmesi çok uzun sürerdi. Elinde sadece kılıcı kalmıştı ve bir hesap yapmış olmaktan çok içgüdülerine dayanarak onu çekti. Sonra Zimeyeviç'in söyledikleri geliverdi aklına: "Deri kanı korur."

Şansı düşüktü. Mihail kılıcını kaldırıp Zimeyeviç'in yüzüne doğru savurdu. Darbe Zimeyeviç'in yüksek, asil yanak kemiğine isabet etti. Bu, bir insanda kadınlara baygınlık geçirtecek cinsten bir yara izi bırakırdı ama saldırıyı yavaşlatmazdı. Bir vampirde ise önemsiz bir yara açardı. Ama düzgün, yatay kesiden sızan kan güneş ışığına yakalandı, sonra dumanı tütmeye ve önce için için, sonra da bariz bir şekilde yanmaya başladı.

Zimeyeviç tıpkı biraz önce Yuda'nın yapmış olduğu gibi çığlık atmaya başladı. Elini kaldırıp yüzünü güneşten korumaya çalıştı, sonra arkaya doğru sendeledi ve *vurdalak* içgüdüleriyle gölge bir yer aradı. Mihail için bu, onu öldürmek üzere harekete geçme fırsatı olabilirdi ama dehşete kapılmıştı. Büyük bronz katedral kapılarına koş-

tu ve zorlayarak birini açmayı başardı. Nihayet nefes nefese Senato Meydanı'nın serinliğine çıkabildiğinde sabah güneşinin ışığında kendisini korunmuş hissediyor fakat bunun böyle olmadığını biliyordu.

Senato Meydanı boyunca koşup Bronz Atlı'nın yanından geçerek Neva'ya çıktı. Ancak ayakları kaymaya ve donmuş suyun üzerinde dengesini yitirmeye başladığında durup etrafına bakınabildi ve yalnız olduğunu gördü. Zimeyeviç onu takip etmemişti. Mihail güvendeydi.

Daha da önemlisi, Yuda ölmüştü.

XIX

Istırap. Acı. Yokluk sefalet – yeni deneyimler ya da çoktan unutulmuş olanlar. Fiziksel bir duyumdan fazlası; ruhun, özün şefkati. Ama iyi bir şey. Istırap gücü getirdi. Acı kini getirdi. Yokluk büyümeyi getirdi. Sefalet, intikam arzusunu.

Ama önce güç. Hareket. Parmak uçları kıvrılarak en ufacık gediği buluyor; tıpkı tırmanmak gibi ama yatay, yukarıya değil. Parmaklar tutabilirse, kol da çekebilir, sadece azıcık bir şey. Ama parmaklar bu ödülü yitirmemeli. Boğucu, etraftaki havayı soluyamamak. Santim santim sürünmek. Uzağa değil. Karanlık bir boşluk, cezp edici. Artık yakın. Daha yakın. Uyuşukluk; ama dinlenmek yok, daha değil. Parmakların tutup çekebileceği madenî, demir çubuklar; teslim olmak, karanlığa gömülmek, düşmek. Eskisi gibi ağırlıksız olmak ama karanlığa düşmek. Sonra aşağıdaki, çok aşağıdaki zemin, sert, sessiz. Eskisi yeni acıyı tüketiyor ama karanlık.

Artık karanlık. Uyu. Büyü.

Bu Mihail'in umduğu mutluluk dolu varoluş hali değildi ve uzun sürmedi. Katedralden kaçarken sadece bir an için fırsat bulabilmişti ama arkasına baktığında Yuda'dan bir iz kalmadığını, sadece giysisinden geri kalanların

için için yandığını görmüştü. Herhangi bir vampirin güneş ışığına bu kadar maruz kaldıktan sonra hayatta kalacağını düşünmek mantıksız olurdu ama Mihail, Yuda'nın ölümüne tanık olduğu anlarda Zimeyeviç'in aynı koşullarda ve kanının aktığı son o anlar dışında sadece biraz sıkıntı çekerek hayatta kalmayı başarmış olduğunu da görmüştü.

Mihail'in kesinliğe ihtiyacı vardı ve onu nerede bulacağını biliyordu. Fakat başkentin caddelerinde yürürken adımları giderek yavaşlıyordu. Dikkatli olmakta ve emin olmayı istemekte haklıydı ama kanıta ne kadar ihtiyacı olursa olsun hâlâ inanıyordu, Yuda'nın öldüğüne inanıyordu. Mihail'in ilk düşündüğü Tamara'ydı, onun ölçüsüz intikam arzusu. Keşke birkaç ay daha yaşayıp Yuda'nın öldüğünü öğrenebilseydi. Bu onu ne kadar değiştirebilirdi. Mihail küçükken başka çocukların anneleriyle olan ilişkilerini görmüş ve böylesine hasret kalmış ama bunun hiç gerçekleşemeyeceğini anlamıştı. Yuda'nın ölmesi gerekiyordu, bunu en uzak anılarının olduğu zamandan beri biliyordu. Bu, adının Mihail olduğu, yemek yemenin açlığı giderdiği, yere düşmenin can yaktığı kadar temel bir gerçekti. Bunlar her zamanki kadar gerçek kalmaya devam ediyordu ama artık Yuda'nın ölmesi gerekmiyordu. O ölmüştü. Bu, Mihail'in artık yemek yemeye ihtiyacı olmadığını veya yerçekimine meydan okuyabileceğini keşfetmesi kadar devrim niteliğindeydi.

Ama Tamara üzerindeki etkisi nasıl olurdu? O artık kendisini özgür kabul eder miydi? Mutlu bir şekilde bunamaya devam eder miydi? O tutkuları sayesinde yaşayan bir kadındı, Mihail bunu biliyordu; yaşamının bir yarısında tutkusu babasını aramak, diğer yarısında da onun ölümünün intikamını almaktı. Mihail'in bildiği kadarıyla Tamara sadece yaşamının kısacık bir döneminde, sevdiği adamla evlenip onunla ve üç çocuğuyla birlikte yaşadığı zamanlarda mutlu olmuştu. Bu uzun sürmemişti ve Mihail o çocuklardan biri değildi. Yuda'nın öldüğü haberi ona mutluluğu geri getirir miydi, yoksa yaşamaya devam

etmek için kendisini başka bir saplantı aramak zorunda hisseder miydi? Ya da yaşaması için –oğlu Mihail'in varlığına rağmen– hiçbir neden kalmayınca zaten ölür müydü? Bunu bilmemek daha iyiydi.

Bu seyahatin gereksiz olabileceğini fark ettiğinde odasına –kaldığı değil, tuhaf koleksiyonu depolamış olduğu odasına– gelmek üzereydi. Durdu ve elini gömleğinden içeri sokup her zaman göğsünde taşıdığı iki kolye ucunu çıkardı. Kurtarıcının gözlerine baktı. İsa'yı tasvir etmesi amaçlanmış olan o ikon Tamara'ya her zaman babası Aleksey'i hatırlatmıştı. Mihail o âna kadar bu bağlantı hakkında kafa yormamıştı ama katedraldeki boyalı cama baktığında kendisinin de aynı ilişkiyi kurmuş olduğunu hatırladı. Bu Yuda'nın ölümü için gerçekten müteşekkir kalınması gereken kişi olan O'nun bir anımsatıcısıydı. Mihail ikonu öptü ve sessizce bir şükür duası okudu.

Ama ikonda onun aradığı şey yoktu. Boynunda asılı olan diğer kolye ucu bir madalyondu. Mihail başparmağının tırnağıyla onu açtı. İçinde Yuda'nın başından alındığı günkü kadar sarışın kalmış bir bukle saç vardı. Bu yetersizdi. Şimdi solmuş olsalardı, bu Yuda'nın öldüğünü gösterirdi ama o saçlar Yuda vampir olmadan önce alınmıştı ve herhangi bir insanın saçı da onlar kadar uzun dayanırdı; onların ölümsüzlüğünün Yuda'ya bağlı olduğunu varsaymak için bir neden yoktu.

Mihail daha büyük bir kararlılıkla ve kesinliği daha sabırsızca arzu ederek yoluna devam etti. Birkaç dakika sonra incelemek istediği şeyin üzerine gün ışığı düşmesini önlemek için perdeleri dikkatle çekmiş, sandığının yanına diz çöküyordu. Sandığın kilidini açtı. İçindeki hiçbir şeye dokunulmamıştı. İkinci *arbalyet* ve okları, birkaç pil, Yabloçkov Mumları, Yuda'nın kitapları ve Mihail'in değerli bulduğu bütün diğer eşyalar bıraktığı gibi duruyordu. Kitapları yere yığdı ve giysi yığınının arasından içindekini gizlemesi için katlanmış olan ipek bir mendil çıktı.

Mihail onu sandıktan çıkarırken bile biliyordu. Ağırlığına ve biraz sert olmasına bakıp anlayabilirdi. İçindeki-

lerle birlikte mendili kendisinin de bir sebep bulamadığı hürmetkâr bir nezaketle masanın üstüne koydu. Sonra mendili açıp içindekilere baktı.

Tam olarak son baktığı zamanki gibiydi: içinde kan olmayan ama dışı kanlı, sesleri merkezine iletmek için gerekli olan karmaşık kıvrımlarıyla mükemmel bir şekilde korunmuş beyaz, yarımay şeklinde bir et parçası. Bu, Yuda'nın kopan kulağıydı. Başından alınmış olan saçlar o öldükten sonra da olduğu gibi kalabilirdi ama bu çok yeni kopmuş et parçası kalamazdı. Eğer o yaşıyorsa, Yuda da yaşıyordu. Aleksey bunu Yuda'nın not defterlerini kapladığı vampir derisinde görmüştü ve aynı şey not defterlerinde de tarif ediliyordu. Mihail ve Tamara kendi gözleriyle görmüşlerdi; farklı bir binada olmasına rağmen, sahibiyle aynı anda çürüyerek toz haline gelen kopmuş bir eldi bu.

Mihail kulağı alıp duvara fırlattı. Kulak şaklamayı andıran bir sesle duvara çarptı ve bir an yapışıp kaldıktan sonra kaydı ve süpürgeliğe çarpıp sekerek onun biraz ilerisine düştü. Mihail içi öfkeyle kabararak ona doğru yürüdü. Yuda'nın ölümü için Tanrı'ya şükretmiş olduğunu hatırlayınca güldü. O zaman bile Tanrı'nın neden bu kadar beklemiş olduğunu merak etmişti ama şimdi O'nun bütün kayıtsızlığı kendini bir kez daha gösteriyordu.

Mihail çizmesinin topuğuyla kulağı ezdi ve her neredeyse Yuda'nın bunu hissetmesini ümit etti ama onun çekmekte olduğu ıstıraba fazla bir katkısı olacağından kuşkuluydu. Devam edecekti ama kulağa zarar verebileceğini biliyordu –kulak sahibi gibi iyileşmezdi– ve ona tekrar ihtiyacı olacaktı. Günün birinde ona varoluşunun bütün amacı olan şeyi, bugün doğrulanacağını ümit etmiş olduğu şeyi, doğrulamak için ihtiyacı olacaktı.

Ama önündeki kanıt inkâr edilemezdi. Yuda yaşıyordu.

Zaman geçiyor ama ölçülemiyordu. Yaralar iyileşiyor ama bütünü oluşturamıyorlardı. Solunum geri dönmüştü

ama soluk alınamıyordu. Akciğerler, geriye kendisinden çok az şey kalmış olan kalpten bile önce yavaşça yeniden şekillenmeye başlayan ilk organlardı. Geriye hiçbir şey kalmamış olsaydı, Yuda ölürdü. Kalp odacıklarından biri, kulakçıklardan biri sağ kalmıştı ama onun sağ kulakçık mı yoksa sol kulakçık mı olduğunu bilemiyordu. Hâlâ zayıf bir şekilde pompalamaya devam ediyordu ama tek başına kanın akmasını sağlayamıyordu. Kanın taşıyabileceği oksijen mevcut değilse, kan pompalamanın ne anlamı vardı ki? O yüzden önce akciğerler gelişiyorlardı. Yuda bunu bildiğini bilmiyordu; o kendi ismini bile tam olarak bilmiyordu; çok fazla olasılık var gibi görünüyordu.

Akciğerlerinin yeniden oluştuğunu söylemek bile onun durumuna saygınlık katmaktı. Boynunun ve geriye kalan omzunun altında bir yerden harap olmuş bir alveol yumağı sarkıyordu. Onlara doğru uzanan bronşlar ve temiz havayı içeri çekip bayat havayı dışarı boşaltmayı sağlayan bir diyafram yoktu. Terimleri ve yapıyı çok net bir şekilde hatırlıyordu. Hepsini görmüştü; kurbağalarda –ki onların akciğerleri çok ilkeldi– sıçanlarda, domuzlarda ve insanlarda. Sonunda –artık her neyseler– kendisi gibi olan mahluklarda da görmüştü onları. Bir kurbağa, sıçan, domuz, hatta insan bile olmadığını biliyordu ama bu, ne olduğunu bilmekle aynı şey değildi.

Gerçekte o anda daha çok bir balığa benziyordu. Akciğer yerine solungaçları vardı, hava yerine suyun ve değerli oksijeni kendisine taşıyacak olan akıntıların insafına kalmış durumdaydı. Kendisini göremediğine memnundu; o pis, karanlık kanalizasyonda gelişigüzel yayılmış –kendisinden geriye kalan şey ne kadar yayılabilirse– ve gelişmeye başlayan akciğerlerinin oluşturduğu, kendisine tek yaşama şansını verecek olan korkunç kütle dışarı dökülmüş durumdaydı.

Ve o şansı gerçekten verecekti. Akciğerleri onu kurtarmaya –en azından bilincini açık tutmaya– yetiyordu. Ama daha fazlasına değil. Bu onda başlı başına bir Tanrı'nın; her neredeyse, babasının... bir yerlerdeki kürsü-

sünde vaaz verirken bahsettiği, gazap ve intikam dolu bir Tanrı'nın var olup olmadığını düşünme isteği uyandıran bir zulümdü. Hayır, kürsüler; onlardan üç tane vardı, her biri cennete sonuncusundan daha yakındı. Çimenleri, ağaçları ve yeşil tepelerin yamaçlarını hatırladı.

Onlara "*The Downs*" diyorlardı. Çocukluğunda onları Tanrı'nın yarattığını söylemişlerdi; onu bu hale getirenle aynı Tanrı; canlı, şuuru açık ama artık iyileşemeyecek kadar güçsüz. Daimi bir belirsizlik içindeydi ve ne ölebiliyor ne de yeniden hayata dönebiliyordu. Dengeyi bir yöne doğru kaydırabilecek, öldürebilecek çok şey vardı ama yalnızca bir tek şey onu onarabilirdi. İhtiyaç duyduğu şey...

Her ne kadar hasretini çekiyorsa da, ihtiyaç duyduğu şeyi hatırlamıyordu. Dudaklarında ve dilinde onun tadını alıyor ve boğazından aşağı aktığını hissedebiliyor fakat adını koyamıyordu. Ilıktı, yaşamsaldı ve bedene aitti... Süt olabilir miydi? Annesinin sütü? Hayır, o olamazdı. Babasını öldürdüğü gibi annesini de öldürmüştü. Birisi onu beslemiş olmalıydı ama hayır, emindi; şiddetle arzu ettiği sıvı süt değildi.

İçebiliyor olsaydı bile beslenemezdi. Midesi yoktu. Akciğerleri olan balçığın arasında bir yerden yemek borusunun ucu sarkıyordu ve ne içerse içsin oradan dökülecekti. Ama midesi ve boğazı besinin küçücük bir parçasını emebilirdi; tıpkı –aslında olmaları gereken şeyin iç paralayıcı kalıntıları gibi görünen– akciğerlerinin birkaç oksijen molekülünü emebiliyor olması gibi. Ufacık bir parçacık bile onu iyileştirebilirdi ve bir dahaki yudumunda besini emebilecek daha büyük, sonrakindeyse biraz daha büyük bir bedeni olurdu. Ama şimdilik ilk yudum bile bir rüyaydı.

Sonra ışık geldi. Önce ondan korktu. Onu bu hale getiren şey ışıktı ama bu, onun türüne ölüm getiren gökteki büyük küre değildi.

Bu hâlâ çok uzakta olan bir mumun zayıf, titrek aleviydi fakat ona doğru yaklaşıyordu. Ayak sesleri duyuldu

ve ışık daha yakına geldi. Sonra ayak sesleri kesildi. Birisi iç çekti ve karaltı halinde bir yüz ona doğru yaklaştı.

Yuda hatırlamaya çalıştı ama belleği hâlâ bulanıktı. Bu yüzü tanıyordu. Bu ona kendisini güvende, rahat ve emin hissettirdi. Tanıdığı yüzleri aklından geçirdi ve adlarını anımsamaya çalıştı. İsimlerden birisi uydu.

"Raisa?" dedi. Ama dememişti, hatta fısıldamamıştı bile. Hâlâ havanın ses tellerinin olduğu yerden geçmesini sağlayabilecek organlara sahip değildi. Ama dudakları anlaşılmasını sağlayabilecek kadar hareket edebiliyorlardı.

"Hayır," dedi yüz. "Ben Raisa değilim." Bir el saçını okşadı.

Yuda tekrar düşündü ve artık emindi. Bu defa konuşmaya bile çalışmadı, sadece ismi dudak hareketleriyle ifade etti.

"Susanna?"

"Hayır, Susanna değilim."

Yuda tekrar düşündü ama başka olasılık yoktu. Haklı olduğunu biliyordu.

"Sen," dedi dudak hareketleriyle, "sen Susanna olmalısın."

Yüz gülümsedi. Sonra başını salladı. El, Yuda'nın saçını okşamaya devam ediyordu.

"Tamam o zaman, evet," dedi kadın. "Benim. Ben Susanna'yım."

Her nöbet akşamında yaptıkları gibi Nevskiy Bulvarı'ndaki Wulf ve Beranger kahvesinin alçak, kemerli tavanının altında buluştular. İkisi de çay içiyordu. Masanın üzerinde Dusya'nın kendisinden beklenmeyen bir damak tadıyla hakladığı çikolatadan –Georg Landrin's finest marka– geri kalanlar duruyordu.

"Kimden şüpheleniyorsun?" diye sordu Dusya.

"Bir şey diyemiyorum," diye yanıt verdi Mihail. "Bildiğimden bile emin değilim. Neden? Birisini mi gördün?"

Dusya başını salladı. "Senin tarif ettiğin üç kişiden birine benzeyen kimse görmedim."

Dusya, Mihail'in ona aslında üç değil iki kişiyi tarif ettiğini bilmiyordu ama onlardan biri, gece mi yoksa gündüz mü görüldüğüne bağlı olarak oldukça farklı görünürdü. Mihail ona Zimeyeviç'in iki tarifini de vermişti, hem gündüz saatlerindeki titrek adamın, hem de geceleri dönüştüğü güçlü, etkileyici yaratığın. Zimeyeviç'in Hôtel d'Europe bağlantısı hakkında bir fikri olduğunu varsaymak için bir nedeni yoktu ama –genç kadınla düzenli olarak buluşabilmek için bir bahane bulmak dışında– Mihail'in Dusya'dan orayı izlemesini istemesinin gerçek nedeni Yuda'nın otele dönebilecek olmasıydı. Onu son gördüğündeki hali göz önünde bulundurulacak olursa, Yuda'nın şu anda nasıl görünüyor olabileceği hakkında bir fikri yoktu ama Dusya'ya verdiği üçüncü eşkal onunkiydi. Kendisiyse o ikisinden birini veya Dimitriy'i görme olasılığının daha yüksek olacağını düşündüğü yeri, Aziz İshak'ı gözetliyordu. Dusya'ya Dimitriy'i tarif etmesine gerek yoktu; genç kadın onu gördüğü anda –Başkan Şklovskiy olarak– tanırdı. Mihail'in aralarında bir casus olabileceğini öne sürerek otelin izlenmesini önermesi sadece bir uydurmaydı ama Dimitriy'in gelişiyle çok uyumlu olurdu. Yine de Dusya bundan bahsetmekte tereddüt edebilirdi ki, bu da Mihail'in bir sonraki sorusunun nedeni oldu.

"Ve bildiğimiz..." Gözlerini salonda gezdirdi. O anda orada olup kahve veya çay içen ya da kafenin meşhur şekerlemelerinin tadını çıkaran herkes bir *ohranik* olabilirdi. Mihail cümlesini başka bir şekilde ifade etti. "Tanıdığımız biri yok muydu?"

"Ah, bir sürü. Burası Nevskiy Bulvarı – oraya çok yakın."

"Kimseyi gördün mü? Otele giren?"

"Girerken değil, önünden geçerken."

"Kimi?"

"Dur bakayım. Birkaç kez Frolenko'yu. Bogdanoviç'i. Zelyabov'u. Tabii, Sofia'yı."

"Neden, tabii?"

"Çünkü Zelyabov'u görürsen Sofia'yı da görmeye mahkûmsun. Yani, genellikle. Sofia'yı birkaç kez yalnız gördüm. Çok tuhaf davranıyordu."

Mihail, Sofia'yı hiç umursamadı. "Başka kimse yok mu?"

"Hayır. Sanırım hepsini listemden çıkarabilirim."

"Hangi listeden?"

"Hain olabileceklerini düşündüğün kişilerin bulunduğu listemden. Onlarla hiç ilgilenmediğin belli."

Mihail gülümsedi. "Blöf yapıyor olabilirdim," dedi.

"Başka biri daha vardı," diye ekledi Dusya.

"Kim?"

"Ona özellikle dikkat ettim."

"Niçin?"

"Çünkü ona bakmak çok hoş."

Mihail zihnini zorladı. "Mihailov mu?"

Dusya sırıttı. "Seni, budala. Seni resepsiyon memuruyla konuşurken gördüm."

Mihail gülümsedi. "O benim içerideki adamım."

"Orayı neden kendin gözetlemiyor ve beni bu işin dışında tutmuyorsun bilmiyorum."

"Orası onların tek buluşma yeri değil. Ayrıca, senin ne gördüğünü öğrenmeye ihtiyacım olmasa burada oturup birlikte çay içiyor olmazdım."

"Çoğu gece beni görüyorsun," dedi Dusya, bir an onu süzüp sonra gözlerini yandaki pencereye çevirerek. Bu doğruydu, tüneldeki çalışma bitmek üzere olduğundan Dusya son birkaç gündür Mihail'in yatağının daha da düzenli –ve daha tutkulu– bir ziyaretçisi olmuştu.

"Bunu inkâr etmiyorum," dedi Mihail. "Ama çay içmekle aynı şey değil."

"Öyle burjuvasın ki," diye cevap verdi Dusya, ne şaka ne de hakaret eder gibi.

"Çay içmeyi sevdiğim için mi?"

"Çünkü geceleri birlikteyken yaptığımız şeyleri bunun gibi gelenekçilik gösterileriyle süslemekten hoşlanıyorsun. Bu sana bir fayda sağlamaz ve beni etkilemediğini de biliyorsun, peki kimin için bu?"

Mihail yanıt vermedi.

"Onlar!" dedi Dusya sesini yükselterek ve eliyle salondakileri işaret etti. Birkaç çift göz onlara doğru döndü ama Dusya'nın bütün söylediklerini duymuş olamazlardı. Tekrar sesini alçalttı. "Beni buraya getirmiş olmasaydın, beni becerdiğinden bile kuşkulanmazlardı. Benimle gösteriş yapıyorsun, bir ganimetle."

Dusya'nın dudaklarından dökülen bu sözcüğün bayağılığı Mihail'i hem çok şaşırttı hem de heyecanlandırdı ama Dusya'nın mantığı onu hâlâ ikna edememişti. "Yani seninle burada hem sevgili olduğumuzu gizlemek hem de bunu ilan etmek için mi buluşuyorum?"

"Tipik bir burjuva ikiliği. Devasa bir yemek ısmarlayıp sonra sadece ucundan tırtıklamak gibi. Yapamasan bile dünyaya bunu yapabildiğini gösteriyorsun."

"Bu Rusya'da pek sık görebileceğin bir şey değil," dedi Mihail.

"Kesinlikle. Sen oldukça gelişkin bir örneğisin."

"Ama senin kadar gelişkin değil?"

"Benim yaptığım kendimi memnun etmek, başkalarını değil."

Dusya konuşurken öne eğilerek masanın üstüne abanmış ve gözlerini Mihail'e dikmişti. Mihail onun elinin masanın altından uyluğuna dokunduğunu ve pantolonunun üzerinden okşayarak yukarı çıkmaya başladığını hissetti. Masadan dolayı bunu kendileri göremiyordu ama baksaydı oradaki herkes görebilirdi. Mihail sırıttı ve onun blöfünü görmeye karar vererek Dusya'nın yaptığı gibi elini onun bacağına bastırdı ve elbisesinin altına ulaşabilmek için bir açıklık aradı. Gözleri hâlâ birbirlerininkine kilitlenmiş durumdaydı.

"Benim kollarım daha uzun," diye fısıldadı Mihail.

Dusya geri çekilerek doğruldu. Ellerini masaya koyup sandalyesini biraz geri çekti.

"Kim burjuva şimdi?" diye sordu Mihail.

"Mesele bu değil," dedi Dusya, "ama daha yüce bir görevimiz var. Kuşku uyandıramayız."

Bu doğru olabilirdi ama genç kadının kızarmış yanakları devrimci bir heyecandan çok, utancı yansıtıyor gibiydi.

"Ama zafer günü geldiğinde?.." dedi Mihail.

Dusya masanın üzerinden ona uzandı ve Mihail'in ellerini ellerine aldı.

"Sanırım *o* kadar uzun beklememiz gerekmiyor," dedi gülümseyerek.

Beklentileri ne olursa olsun Mihail o geceyi yalnız geçirdi. O ve Dusya kahveden ayrılmadan önce solgun yüzü ve çatık kaşlarıyla Sofia girmişti içeri. Dusya'yla özel konuşmak istemiş ve iki kadın birlikte oradan ayrılmışlardı. Hepsinin arasında Mihail'in en çok korktuğu kişi Sofia'ydı. O en fanatik, en azimli ve en katılaşmış olanlarıydı. Mihail'i açığa çıkarabilecek bir kişi varsa, o da oydu.

Ama yine de açığa çıkarılabilecek ne vardı ki? Gerçekte Mihail'in çarı havaya uçurmakla ilgilenmediği ve asıl amacının ailesine nesiller boyunca zulmetmiş bir vampiri yok etmek istemesi mi? Sofia ondan kuşkulanıyorsa bile bundan dolayı olamazdı. Konstantin'in Mihail'in babası ve dolayısıyla Aleksandr'ın da amcası olduğu gerçeği vardı ki, bu da Halkın İradesi'nin üyelerince kara listeye alınmak demekti. Ama bu, Mihail'e vampir avından bile daha düşük bir olasılık gibi görünüyordu. Hayır, Mihail kendisini emniyette hissediyordu; Dimitriy henüz kendisinin yanında olduğu için daha da güvendeydi. Konuştuklarından beri Dimitriy'in onu ihbar etmek için herhangi bir girişimde bulunmamış olduğu belliydi. Bu onu bir müttefik yapmazdı ama ikisinin Halkın İradesi'nin içinde birbirlerine kenetlenmiş oldukları anlamına geliyordu. Ortak bir sırları vardı ve ikisi de kendi kendine ihanet edeceği korkusuyla diğerine ihanet edemezdi.

Ama mesele sadece Dimitriy'in onu ihbar etmemiş olması değildi. Birkaç gündür Dimitriy'i gören olmamıştı. Ne Mihail'in Aziz İshak'ı ne de Dusya'nın oteli gözetlemesi işe yaramıştı. Hiçbirinden iz yoktu; ne Yuda'dan

ne Dimitriy'den ne de Zimeyeviç'ten. Son ikisinin başlıca önemi Mihail'i Yuda'ya ulaştırabilecek olmalarıydı ama Mihail biliyordu ki eline Zimeyeviç'e karşı bir şey yapabilme şansı geçerse, onu kullanacaktı. Dünya onsuz daha güzel bir yer olurdu fakat bunun da ötesinde Zimeyeviç ortadan kalkarsa Aleksandr, Mihail'in gerçek amacına ulaşmasına yardım etmekte isteksiz davranmazdı. Ama daha büyük motivasyon da söz konusuydu; o da, eğer yaşasaydı Aleksey'in yapacak olduğu şeydi. Mihail onun imajına yakışır bir yaşam sürmezse, Aleksey'in intikamını almanın bir anlamı olmazdı. Ama her şey Dimitriy ve Zimeyeviç'i bulmasına bağlıydı.

Bildiklerini tekrar gözden geçirdi; yeni keşiflerini değil, annesinin anlattıklarını ve Aleksey'in annesine anlattıklarını. Petersburg'da Dimitriy'e ulaştırabilecek bir bağlantı – onun gidebileceği herhangi bir yer. Konyuşennaya Caddesi'ndeki Dimitriy'in büyüdüğü ev vardı ama oradan bir şey çıkmamıştı. Mihail onun şehirde askerî bir bağlantısının kalıp kalmamış olabileceğini düşündü ama bu, düşük olasılıktı; Dimitriy'in Kırım'da birlikte savaştığı silah arkadaşları artık yaşlanmışlardı. Onlarla temasta kalmaya devam edemezdi, yoksa onun ebedî gençliğiyle ilgili yorumlar yapabilirlerdi.

Dimitriy'in çocuğu yoktu, en azından Aleksey'in bildiği bir çocuğu yoktu. O zaman o ne biliyordu? Dimitriy'in erişkinlik yaşamının büyük bölümünde o sürgündeydi. Dimitriy ve Aleksey birbirleriyle haberleşmemişti; ya da en azından buna yönelik girişimleri Yuda tarafından engellenmişti. Dimitriy'in çocuklarının, yani Mihail'in kuzenlerinin –başka Danilov'ların– olması çok mümkündü. Ama nereden başlamalıydı?

Sonra birden ne kadar budalalık etmiş olduğunu fark etti. Yanıt açıktı ve Dimitriy'in çocuklara babalık yapıp yapmamış olmasından bağımsız olarak geçerliydi. O evlenmişti. Tamara o kadını ziyaret etmişti. Svetlana – adı buydu ama Mihail biraz daha fazlasını hatırlayabilirdi. Önemli değildi.

Ayağa fırlayıp sandığının yanına gitti. Tamara takıntılı bir kadındı, özellikle de bu konuda. Onun yazdığı bütün notlar, hatırlayabildiği her şey sandıktaydı; onları oğluna anlatmıştı ama aynı zamanda kayıt da etmişti. Sanki akciğerlerinde büyüyen şeyi ve onun günün birinde kendisini öldüreceğini biliyordu. Soru sadece bunun ne zaman olacağıydı.

Mihail yaprakları çevirmeye başladı. İyi düzenlenmiş değillerdi ama istediği şeyi gördüğünü hatırlayabiliyordu; notların yaklaşık üçte birini geçtikten sonra, sol taraftaki sayfalardan birindeydi.

Svetlana Nikitiçna Danilova
Fontanka 134
Daire 4

Mihail, Fontanka 16'ya, *Ohrana* karargâhına yeterince aşinaydı fakat adını aldığı nehir boyunca devam eden cadde oldukça uzundu. Mihail 134 numaranın tam olarak nerede bulunduğunu bilmiyordu ama kolayca bulabilirdi.

Yatağına döndü. Zayıf bir ihtimaldi ama Mihail onu memnuniyetle kabul etti. Svetlana Nikitiçna çoktan ölmüş olabilirdi. Taşınmış olabilirdi. Hâlâ orada olsa bile, neden yirmi beş yıl önce toprağa vermiş olduğu bir koca hakkında bir şey bilecekti ki? Ama Mihail, Yuda'nın hasar görmemiş sağlam kulağına baktığı günden beri ilk kez içinde umut hissederek uykuya daldı.

XX

134 numara, Fontanka'nın şehirde çizdiği yedi verstlik yayın hemen hemen ortasında, güney rıhtımı üzerindeydi. Nehir, çok daha büyük kardeşi olan Büyük Nevka'nın ayrılıp kuzeye döndüğü yerin biraz aşağısında Neva'dan ayrılarak güneye doğru devam ediyordu. Tam Büyük Neva'nın Finlandiya Körfezi'ne açıldığı noktada tekrar ana ırmakla birleşiyordu.

Mihail başını kaldırıp alelade binaya baktı. Annesi onu kendisine tarif etmiş olabilirdi ama unutmuştu. Şehirde onun gibi çok bina vardı. Bu, diğerlerine göre biraz daha özelliği olan yapılardan biriydi ve hepsinde olduğu gibi onun da kapıya yakın küçük odasında oturan bir *dvornik*'i vardı.

"Danilova adında bir kadını arıyorum," dedi Mihail. "Svetlana Nikitiçna. Sanırım burada yaşıyordu."

Adam homurdandı. "Hâlâ öyle, buna yaşamak denirse tabii."

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Onun biraz... anlarsınız... kafadan zoru var." Mihail anlamazsa diye kendi kafasına işaret ediyordu.

"Ziyaretçi kabul ediyor mu?"

"Kimse ziyaret etmez. Ben yemeğini götürürüm ama iyi bahşiş vermez." Son kelimesini söylerken elini uzattı.

Mihail ona beş kopek verdi. "Dört numara, değil mi?"

Para hemen kayboldu. "Doğru. Birinci kat."

Mihail yukarı çıktı. Kapı merdivendeki diğer kapılara benziyordu ama Mihail yaklaşırken kötü bir koku hissetti. Çok mide bulandırıcı sayılmazdı ama böyle bir binada bekleyebileceği cinsten değildi.

Kapıyı çaldı.

Yanıt veren olmayınca bir daha çaldı. Bu defa içeriden müphem bir bağırma sesi –bir kadın sesiydi– geldi fakat hâlâ kimse kapıya çıkmamıştı. Mihail kapı kolunu denedi; kilitli değildi.

Koku içeride daha kuvvetliydi: yıkanmamış giysiler, yıkanmamış bir vücut, atılmış bozuk yemekler, hatta belki çürümüş et – ölmüş ama oradan kaldırılmamış bir sıçan. Mihail etrafına baktı. Burası uzun zamandır hiç temizlenmemişti. Her yer toz içindeydi, örümcek ağları sarkıyordu. Mihail toz tabakasının altında şık döşenmiş odaların kalıntılarını görebiliyordu ama o şıklığın üzerinden çok zaman geçmişti.

Mihail küçük bir koridordaydı. Merdivenle bir kat daha çıkılabiliyordu ve orada üç oda vardı.

"Madam Danilova?" diye seslendi Mihail.

"*Ici!*"[1] Kadın Fransızca konuşmuştu. Bunun nedeni Mihail'in ona bu şekilde hitap etmiş olması mı, yoksa onun düzeyindeki hanımların sadece bu dili konuştukları zamanlara yapılan bir gönderme miydi? Mihail Senato Meydanı'nda karşılaştığı ve sonradan kim olduğunu anladığı adamı hatırladı. Burada bir vampirle karşılaşmayı beklemiyordu ama *arbalyet*'i hâlâ çantasındaydı.

Ses tam önündeki odadan gelmişti. Mihail oraya girdi. Oda hemen hemen salonla aynı durumdaydı. Mihail halının üzerinde yürürken bile toz kalkıyor ve burnuna kaçan tozlar onda hapşırma isteği uyandırıyordu. En azından burası aydınlıktı. Bir duvarda caddeye ve ırmağa bakan yüksek, panjursuz pencereler vardı ama bu oda doğ-

1. (Fr.) Burada. (Y.N.)

rudan güneş almıyordu. Kuzeye, biraz da batıya bakıyordu. Belki yaz öğleden sonralarında biraz güneş alırdı.

Dairenin sahibi odanın diğer ucunda pencereye yakın bir yerde oturuyordu. İnceydi; boyunu tahmin etmek zor olmasına rağmen vücut yapısı bir çocuğunkine benziyordu. Saçları uzun, düz ve zayıftı. Mihail, Tamara'nın onun sarışın olduğunu söylediğini anımsadı, belki de o rengi korumuştu. Saçının ağarmış olması daha yüksek olasılıktı ve yağlanmış olduğundan eski renginde görünüyordu. Saç tellerini ayrı ayrı görebilmek zordu. Daha çok biraz parlak, tek bir blok halinde görünüyordu saçı. Mihail'e bozuk tereyağını hatırlatıyordu. Kadının cildi inceydi fakat aşırı kırışmış değildi. Toplardamarların mavisi dışında renksiz görünüyordu. "Yaklaşın," dedi, Fransızca konuşmaya devam ederek.

Mihail yürüyüp onun birkaç adım önünde durdu. Kadın genç adamı tepeden tırnağa süzdü. Mihail etkileyici görüneceğini ümit ederek üniformasını giymişti.

"Haydi," dedi kadın. "Anlatın."

"Neyi anlatayım?"

"Haberleriniz var; Sivastopol'dan. Yoksa neden gelesiniz ki? İyi haber olamaz. O öldü, değil mi?"

"Öldü mü?"

"Kocam!"

Dvornik, Mihail'i uyarmıştı. Svetlana'nın akli dengesi bozuktu. Geçmişte yaşıyordu. Mihail bir anlığına kendisi için farklı bir yaşam tablosu düşündü. Bu kadın sadece çocukluğunda ziyaret etmek zorunda olduğu fakat yanında hiç uzun kalmadığı yaşlı, sıra dışı teyzesiydi ve şimdi sadece ona duyduğu sempatiden dolayı ziyaretine gelmişti. Bu tip ziyaretler her ailede olağandı ama Mihail için bu kapı kapalıydı. Bir an buna hayıflandı.

"Doğru," diye yanıt verdi. "Cesurca öldü."

"Biliyordum. O kadın beni görmeye geldiğinde anlamıştım."

"Kim geldiğinde?"

"O, sorular soran kadın." Svetlana koltuğunda öne eğil-

di ve vücudu koltuktan biraz ayrıldığında Mihail onun göründüğünden daha da zayıf olduğunu fark etti. "Ona benziyorsunuz, akrabası mısınız?"

"Adım Mihail Konstantinoviç Lukin," dedi Mihail ona. "Bir teğmenim."

"Dimitriy'in birliğinde mi?"

"Hayır."

"O zaman sizi neden yolladılar?"

Mihail buna cevap veremedi.

"Bugünün tarihi ne?"

"19 Şubat."

"Hangi yıl? Hangi yıl?"

"1881." Ona yalan söyleyemezdi.

Svetlana yüzünde bir şaşkınlık ifadesiyle geri yaslandı. "O halde öleli uzun zaman olmuş," dedi sadece.

Mihail onun gerçekliğe dönmesini ümit ederek başını salladı. "Yirmi beş yıl."

Svetlana gözlerinde yalvarır gibi bir ifadeyle başını kaldırıp ona baktı.

"Üstesinden geldim," dedi, "bir süre için. Hatta bana kur yapanlar bile oldu. Başımın çaresine bakabilirdim. Ama beni rahat bırakmadı."

"Kim?"

"Mitka. Caddeden geçiyordu." Pencereden dışarıyı işaret etti. "Başını kaldırıp bakmıyordu bile ama oydu. Onlara anlattım ve anladıklarını söylediler. Bana inanmadılar, ben de dinlemelerini sağladım. Sonra geri gelmediler."

"Ne zamandı bu?"

Küçümseyici bir ifadeyle elini salladı. "Ah, yıllar oldu..." Bir an durdu. "Sonra evin önünden geçmez oldu, ben yalnız kaldım. O oradayken böylesini tercih ettim." Başını yukarı kaldırdı. Gözlerinin renkli tabakası gözkapaklarının altında kaybolunca Mihail sadece onun kendisine doğru bakan bomboş beyaz göz kürelerini gördü. Sonra Svetlana başını indirdi ve ona daha normal gözlerle baktı. "Deli olduğumu düşünüyorsunuz, değil mi?"

"Galiba..." Mihail'in verilecek cevabı yoktu. Eğer Svet-

lana deliyse, onu delirtmişlerdi. Kocası bir yaşayan ölüydü; Svetlana'nın onu görmüş olması oldukça akla yakındı fakat bundan ne anlamıştı acaba?

"Öyle olmayı isterdim," diye inledi Svetlana. "Deli olduğum zamanlarda onu gördüğümde buna inanıyordum. Şimdi aklım başımda, görsem bile onun gerçek olmadığını biliyorum."

Bu anlaşılamaz bir çelişkiydi ama Svetlana mantıklı olmasında ısrar eden bir yasayla bağlı değildi.

"Onu hâlâ görüyor musunuz?" diye sordu Mihail hevesle.

"Beni kışkırtmayın. Onun gerçek olmadığını biliyorum."

Ellerini koltuğunun kollarına sertçe bastırdı ve dengesiz hareketlerle ayağa kalktı. Svetlana'nın elbisesinin kumaşı koltuğunkinden ayrılırken Mihail sanki Svetlana çok uzun zamandır hiç yerinden kalkmamış gibi belli belirsiz bir soyulma sesi fark etti. Svetlana olabilecek en küçük adımlarla odanın köşesindeki yüksek masaya –belki de bir konsoldu– yürüdü; şeklini tam olarak ayırt edebilmek imkânsızdı. Masaya şimdi üstü toz, paçavralar ve değersiz eşyalarla kaplanmış bir çarşaf atılmıştı. Svetlana'nın yolculuğu yarım dakika kadar sürdü, bu süre zarfında ikisi de tek kelime bile etmedi. Kadın maksatlı bir şekilde hareket ediyordu ve Mihail onun dikkatini dağıtmak istemedi.

Svetlana masanın yanına gelince çarşafı kaldırdı ve parmaklarını altına doğru uzattı. Bir ses duyuldu ve Mihail yanılmış olduğunu fark etti. Bu ne bir masa ne de konsoldu, bir piyanoydu – mobilyaların etrafına ve üzerine yığılmış çöplerin arasında fark edilmiyordu. Svetlana'nın çaldığı hüzün dolu parça aletin akortsuz telleriyle ölümü daha da çok hatırlatıyordu. Bu Chopin'in "Cenaze Marşı"ydı ama Svetlana sadece melodisini çalıyordu. Yine de o kısa, tekrarlayan parçaya Mihail'in daha önce duyduklarından çok daha melankolik bir hava vermeyi başarmıştı.

"Chopin'i hepsinden çok severdi," dedi Svetlana. "Benden bile fazla, sanırım. Hâlâ çalıp çalmadığını merak ediyorum."

"Onu nerede görüyorsunuz?"

Svetlana elini piyanodan kaldırdı ve melodi kesildi. Dönüp önceki gibi yavaş, kararlı hareketlerle bu defa pencereye doğru ilerledi. Mihail eşlik etmek için onun yanına gitti. Svetlana'nın yanına geldiğinde kötü koku daha da arttı.

"Rıhtım boyunca yürür, tam şurada," dedi Svetlana, aşağıdaki caddeyi işaret ederek. "Eski günlerin hatırına başını kaldırıp bakacağını düşünürsünüz ama bunu hiç yapmaz."

"Nereye gider?"

"Mısır Köprüsü'nden karşıya geçer, sonra gözden kaybolur."

"Akşam saatlerinde mi?"

"Elbette," dedi Svetlana, Mihail'i kuşkulandıran gelişigüzel bir kesinlikle. Yürüyüşün akşam saatlerinde olması Mihail için çok anlamlıydı ama bunun Svetlana için de geçerli olması için bir neden yoktu. Tahmin etmiş olabilir miydi?

"Peki, geri döner mi?"

"Onun güvenli bir şekilde geri döndüğünü görene kadar beklerim. Genellikle öyle olur ama her zaman değil."

"Onu en son ne zaman gördünüz?"

"Bir ara görünmedi, sonra tekrar buradan geçmeye başladı."

"Yakın zamanda mı?"

Svetlana başını sallamaya başladı ama sonra baş hareketleri durdu. Mihail'e döndü, şaşkın, hoşnutsuz bir ifadeyle ona baktı. "Pardon?"

"Onu en son ne zaman gördünüz?"

"Kimi?"

"Dimitriy Alekseyeviç'i, kocanızı."

"Benim kocam öldü," dedi ve başını diğer yana çevirdi. Ayaklarını sürükleyerek yavaş yavaş koltuğuna doğru yürümeye devam etti. Koltuğun yanına gelince dönüp oturdu ve halinden memnun, hafifçe iç geçirdi. Sonra başını kaldırdı ve Mihail'i ilk kez görüyormuş gibi baktı.

"Haber mi getirmiştiniz?" diye sordu. "Sivastopol'dan?" Mihail başka hiçbir şey söylemeden oradan ayrıldı.

Kan – özlemini çektiği şey buydu. Süt değil. Ve kız ona bunu veriyordu. Nedenini anlayamıyordu ve umurunda da değildi. Kana ihtiyacı vardı ve Susanna bunu sağlıyordu. Yuda'yı gördüğünde ağlamıştı ve Yuda onun gözyaşlarını kurumuş dudaklarının üzerinde hissetmişti. Sözcüğü hatırlayamamıştı, hatta tam olarak ifade etmek şöyle dursun dudak hareketleriyle bile anlatamamıştı ama o anlamıştı. Mantosunu çıkarıp bluzunun düğmelerini açmış ve bembeyaz göğsü ortaya çıkmıştı. Yuda bunun kendisini ilgilendirdiği zamanları hatırlıyordu, Susanna onu kendisine dokunması için ilk ikna ettiğinde yaşadığı çalıntı bir andı ama artık hiçbir anlam ifade etmiyordu. Kız göğsünü sadece boğazını ortaya çıkarmak istediği için açmıştı. Yuda'nın ilgilendiği şimdi oydu ve Susanna bunu biliyordu.

Susanna Yuda'nın açıktaki hassas akciğerlerine temas etmemeleri için elini göğüslerinin üstüne bastırarak vampirin üzerine eğildi. Çenesini kaldırıp boynunu gerdi ve Yuda'nın dudaklarına yaklaştırdı ama Yuda, onun tadına bakmak için başını ne kadar kaldırmak isterse istesin başaramadı; enerjisi olsa bile bunu yapmasını sağlayabilen kaslara ve kemiklere sahip değildi.

Kız anladı ve Yuda'nın dudakları vücudunu öpebilsin diye ona daha da yaklaştı. Yuda onun boyun damarlarının nabzını hissedebiliyordu, sadece bir insan cildi kalınlığı kadar uzağındaydılar. Yuda çenesini açıp ısırdı ama kanın o olağanüstü, ılık, tatmin edici akışını hissedemedi. Tekrar denedi ama yine bir şey olmadı. Dişleri bu savunmasız, gönüllü kızın incecik cildini bile delebilecek güçten yoksundu.

Kız doğruldu. Yuda dudaklarını onun boynuna bastırmaya devam etmek istedi ama hâlâ hareket edemiyordu.

"Seni zavallı şey," dedi kız, gözlerinde yaşlarla. Giysisi-

nin sol kolunun düğmesini çözüp yukarı kıvırdı. Bu yanlıştı; Yuda oradan içmekten iğrenirdi ama yine de bunun kendisini besleyebileceğini biliyordu. Yakınması mümkün değildi, kontrol tamamen Susanna'nın elindeydi. Kız çantasından küçük bir bıçak çıkardı, sıradan bir bıçak.

Dirsek girintisine yakın bir yerden önkolunun iç kısmını kesti. Hafifçe inledi.

Kan kolundan hızla taşlara, sonra da lağıma akarak ziyan oluyordu. Susanna çabuk davranıp kolunu Yuda'nın yüzünün üzerine tuttu, böylece kan oraya damlamaya başladı. Bu bile besleyiciydi. Yuda'nın vücudunun her hücresi kanın hasretini çekiyordu ve daha iyi vasıtalar yokken onu doğrudan özümseyebilirdi. Ama en çok ağzına dökülürse etkili olurdu. Kız, kan dirseğinin ucundan Yuda'nın dudaklarının arasına damlayabilsin diye kolunu kaldırdı. Yuda şimdi onun tadını alabiliyordu. Aklına insan kanı tüketmenin ne kadar zevkli olduğunu hatırlatan anılar geliyordu. Yutmadı fakat dilini okşayan ılık sıvının taşıp yanaklarından aşağı akana kadar ağzını doldurmasına izin verdi.

Sonra yutağını açtı ve sıvı boğazından aşağı aktı. Bu gerçek bir yutma sayılmazdı, henüz bunu yapabilecek durumda değildi. Bu sadece bir engeli kaldırıp yerçekiminin işini yapmasına izin vermekti. Kan uzun bir mesafe kat edemiyor ve tam olmayan yemek borusundan Yuda'nın altındaki zemine dökülüyordu. Ama Yuda oradan bile kendisine besin sağlayabileceğini hissediyordu çünkü yarı oluşmuş durumdaki akciğerlerinin karmaşık kıvrımlarının –kanı, yere dökülmüş kirli suyu temizleyen bir paspas gibi emerek– sadece etraftan oksijen almaktan daha fazlasını yapabildiği kanıtlanmıştı.

Susanna kolunu indirip ona yaklaştırdı ve Yuda'nın dudakları yaraya yapıştı. Ağzına daha fazla kan gelmesi için dilini yaranın üzerinde gezdirdi. Kız acıyla haykırdı –ve bu Yuda'nın hoşuna gitti– fakat sonra kolunu çekti.

"Nazikçe," diye mırıldandı ve sonra kolunu tekrar Yuda'nın ağzına yaklaştırdı. Yuda itaatsizlik etmedi.

Birkaç dakika sonra kız kolunu yine çekti. Yuda hâlâ başını hareket ettirmeye çalışıyor ama bunu başaramıyordu. Susanna kolunu iç eteğinden yırttığı bir parça kumaşla sardığı sırada onu izledi.

"Daha fazla yok," dedi. "Bugünlük bu kadar."

"Lütfen," dedi Yuda, dudak hareketleriyle. En iyi günlerinde bile kullanması kolay bir sözcük değildi bu onun için.

Susanna başını salladı. "Hepsini alırsan sonra ne olur?" diye sordu.

Ayağa kalktı ve gitti. Yuda öylece yatıyordu. Kızın sunduğu ve güçsüzce emebildiği azıcık kan bile ona iyi gelmişti. Gözlerini kapadı ve âciz duruma düşmüş uzuvlarını algılamaya çalıştı. İşe yaradığını hissedebiliyordu. Bedeni zerre zerre, hücre hücre kendini yeniliyordu.

Mihail, gözetlediği dördüncü gece, sonunda Dimitriy'in, karısının tarif ettiği yolda yürüdüğünü gördü. Mihail, Fontanka'nın kuzey tarafında, Nikolskiy Yolu'nun Büyük Podyaçeskaya Caddesi'yle kesiştiği yerde saklanmıştı. Karanlık çökmeden hemen önce oraya geldiğinde Podyaçeskaya Caddesi'ni boylu boyunca görebileceğini fark etmişti ve sanki Aziz İshak'a işaret etsin diye inşa edilmiş olan caddenin ilerisinde katedralin kubbesi görülebiliyordu. Katedraldeki yerinden vazgeçerek yeni bir konum belirlemesi akıllıca olmuştu. O gece, gece yarısından hemen önce, mükâfatını aldı.

Dimitriy güney yönünden geliyordu, İzmailovskiy Yolu'ndan rıhtıma çıkıp sola dönmüştü. O, eski evinin pencerelerinin altından geçerken Mihail bir an pencerelerde bir hareket fark eder gibi oldu ama tam da Svetlana'nın üstüne basarak belirttiği gibi Dimitriy başını kaldırıp bakmadı bile. Tıpkı onun tarif ettiği gibi Mısır Köprüsü'nden nehrin karşı tarafına geçti ve kuzeye doğru yoluna devam etti. Doğrudan aynı yolu takip etmek çok riskli olurdu, o yüzden Mihail paralel bir caddeyi izleyerek

kuzeye doğru yürüdü. Çok geçmeden kendisini mavi beyaz duvarları ve küçük altın kubbeleriyle Aziz İshak Katedrali'nden çok farklı stilde bir yapı olan Aziz Nikolay Katedrali'nin olduğu meydanın köşesinde buldu ama ona bakabilecek zamanı yoktu. Meydanın kenarını takip eden kanal boyuna doğru baktığında Dimitriy'in doğuya dönmüş, kendisine doğru yaklaşmakta olduğunu gördü.

Mihail daha harekete geçemeden, Dimitriy meydanın uzaktaki köşesinden tekrar kuzeye yöneldi. Mihail de onun gibi yaptı ve ikisi de meydanın çıkışına aynı anda ulaştı. Dimitriy, Mihail'in varlığından habersiz yoluna devam ediyordu. Mihail biraz gerisinde kalarak onu takibe devam etti ve çok geçmeden kendisini büyük, açık bir meydanda buldu. İleride solda, meydanda bir düğün pastası gibi kurulmuş oturan Mariinskiy Tiyatrosu'nun çok katmanlı yeşil dış kaplamasını görebiliyordu. Mihail kendini gölgelerin arkasına attı. Artık kuzeye doğru yolculuğuna devam edemeyeceği belli olan Dimitriy tiyatronun güney duvarı boyunca yürüyerek yaklaşıyordu. Mihail şehrin genel planını hiç bilmediği için kendisine lanet okudu ama şansı yaver gidiyordu, Dimtriy onu görmemişti.

Dimitriy tiyatronun yanından devam ederek ilk bulduğu yerden meydana doğru döndü ve sonunda ana girişin biraz ilerisindeki küçük, ahşap bir kapının önünde durdu. Mihail onun kapıyı çaldığını duydu, sonra bir müddet sessizlik oldu. Dimitriy kapıyı tekrar çaldı. Bu defa yanıt aldı. Birkaç saniye sonra kapı açıldı. Mihail'in duyamadığı kısa bir konuşma oldu, sonra Dimitriy içeri girip gözden kayboldu ve kapı ardından kapandı.

Mihail oraya doğru koştu fakat kapı kilitlenmişti bile. Kapıyı vurmayı düşündü ama bu akıllıca olmazdı. Dimitriy içeri buyur edilmişti ve karşılayan kişi her kimse onun tarafındaydı. Mihail içeri girebilse bile, düşman bölgeye girmiş olacaktı. Beklemek daha iyiydi. Burası Dimitriy'in yeni barınağı değildi; eve dönmesi için vakit henüz çok erkendi ve Svetlana zaten onun genellikle gittiği yoldan geri döndüğünü gördüğünü söylemişti. Mihail'in Dimi-

triy'in oraya ne için gelmiş olduğu konusunda kuşkusu yoktu –amacı beslenmekti– ama tiyatronun neden bunun için uygun bir yer olduğunu bilemiyordu. Belki de içeride vampirlere kanlarını satan balerinler vardı, tıpkı bedenlerini zengin asillere satanlar olduğu gibi. Babası Konstantin'in metresi, kariyerine tam da bu tiyatroda başlamıştı.

Bu Mihail'i ilgilendirmiyordu. Bale grubundaki kızlar böyle bir riski alacak kadar aptallarsa o zaman hak ettiklerini alırlardı. Mihail sadece Dimitriy –ve onun üzerinden de Yuda– ile ilgileniyordu. Dimitriy bir noktada ortaya çıkacaktı; şans yardım ederse tam aynı, ya da en azından onun yanındaki bir kapıdan.

Mihail meydanı geçerek tiyatronun bütün yan duvarını görebileceği bir yer bulup oturdu ve beklemeye başladı.

Dimitriy tiyatronun mağarayı andıran derinliklerinde hızlı adımlarla yürüyordu. Gece bekçisini ayarlamak beş rubleye mal olmuştu ama buna değerdi. Zaten onun için paranın ne önemi vardı ki? Bir sonraki kurbanından daha fazlasını çalma fırsatı her zaman vardı.

Yolunu elindeki mumla aydınlatıyordu, o da içeri girmek için ödediği paraya dahildi. Yaşlı adam onu üç hafta önce, Petersburg'a geri döndükten sonraki ilk ziyaretinde gördüğü zaman şaşırmıştı. Yuda'yı aramak üzere Türkmenistan'a seyahat etmiş olması, onun önceki yıl sonundan beri şehirde olmadığı anlamına geliyordu. Uzaklardayken de kendisini şımartmak için fırsatları olmuştu ama onlar çok nadir, çalınmış anlardı ve bütün Rusya İmparatorluğu'nda Mariinskiy Tiyatrosu'nun sahnesinin altındaki kadar şık ve güzel bir eser bulabileceği çok az yer vardı.

Biraz sonra çok aşina olduğu bir kapının önüne geldi. Bu, Petersburg'a döndüğünden beri yaptığı beşinci ziyaretti. Kendisini fazla şımartıyordu ama kim durdurabilirdi ki onu? Zimeyeviç ona gülmüştü ama itiraz etmemişti. Nasıl edebilirdi ki? Kendisinin de Dimitriy'in çok iyi bildiği kötü alışkanlıkları vardı.

İzin verilmeyecek olmasına rağmen, az kalsın içeri girmeden önce kapıyı çalacaktı. Belki de haç çıkarmak daha uygun bir hürmet ifadesi olurdu ama bir *vurdalak* tarafından yapıldığında değersiz bir sahtecilik olurdu bu. Sadece ânı geciktirdiğini biliyor ve beklentinin neredeyse eylemin kendisi kadar heyecan verici olduğunu hissediyordu. Neredeyse.

Kapıyı açtı. Duvarlar dansçıların prova yaparken kendilerini görebilmeleri için aynalarla kaplanmıştı. O yüzden Dimitriy hiçbir zaman bir dansçı olamazdı. İçeri doğru yürüdü fakat aynalardan hiçbirinden görüntüsü yansımıyordu. Görünmeyen eliyle tuttuğu mumun esrarlı bir şekilde havada süzüldüğünü görmeyi bekleyebilirdi fakat o bile yoktu. Dimitriy şimdiye kadar bu olguya alışmıştı ama onu açıklayamıyordu. Mekanizmayı anlayabilmek için Yuda'nın birtakım pis deneyler yaptığına şüphe yoktu ama Dimitriy'in umurunda değildi. Böyle bir araştırmanın nereye varacağını kim bilebilirdi? Dimitriy ürperdi. O biliyordu, Senato Meydanı'nın altındaki o tuhaf aynada görmüştü. En azından bunlar hiçbir şey yansıtmıyorlardı.

Zihni tekrar Yuda'yla doldu ama bir zamanlar akıl hocası olan yaratığın ölümü onda bir rahatlama duygusu yaratmıyordu. Zimeyeviç ona, Yuda'nın artık mevcut olmadığını söylemişti ama konuşurken bile gözlerinde kuşku vardı. Yuda'nın vücudunun neredeyse tamamen yanarak hiçliğe karıştığına tanık olmuştu ama kafası karmakarışıktı. Birlikte Aziz İshak'ı aramış ve Yuda'ya ait hiçbir iz bulamamışlardı, peki bunun anlamı neydi? Dimitriy'in zihninin arka taraflarında bir yerde gizlenmiş olan Raisa ikna olmamıştı. Ama onun kendi zihni yoktu. Onun kuşkuları Dimitriy'in kuşkularına yansıyordu. Raisa, Dimitriy'e sadece onun kendisinden sakladığı şeyi söylüyordu. Dimitriy hepsini –Raisa'yı, Zimeyeviç'i ve Yuda'yı– zihninden def etti. Burada olmasının nedeni onlar değildi.

Arzu nesnesi odanın diğer ucundaydı: bir piyano. Buradaki muhtemelen tiyatroda bulunanların en iyisi değil-

di; o, yukarıda, herhalde konser salonunda dinlenebiliyordu. Buradakiyse sadece prova içindi ama yine de harika bir enstrümandı: en fazla beş yaşlarında, iyi akort edilmiş bir Bösendorfer. Dimitriy mumdan birkaç damla damlattıktan sonra mumu arkada yere sabitledi. Çalabilmesi için görmesine gerek yoktu ama çıkarken yolu bulmasına yardım ederdi. Mumu o güzel enstrümanın üzerine koyup sonra da onun düzgün, cilalı yüzeyine damladığını görme riskine giremezdi.

Oturdu ve tuş kapağını kaldırdı.

Müzik artık bir insan olduğu zamanlardaki gibi doldurmuyordu içini. Bir melodiyi hâlâ hatırlayabiliyordu ama eskiden olduğu gibi değil, zihnini dolduran bir orkestra yoktu artık. Bir ezgi sadece bir ezgiydi; dille ifade edilmeyen, sadece bir kâğıdın üzerinde yazılı duran bir sözcük gibi. Daha da kötüsü anımsayabildiği her ezgi zaten bildiği, başka birisinin yazdığı bir ezgiydi. O insanken, bir orkestra delicesine, yaratıcı bir şekilde çalardı ve Dimitriy, bu müziğin sadece kendisinden kaynaklanıyor olabileceğini bilirdi. Zihninin o kısmı yok olmuştu, Raisa Styepanovna onun kanını ve yaşamını aldığı anda o da kaybolup gitmişti. O kısım belki de Dimitriy'in ruhuydu.

Ama en azından hâlâ çalabiliyordu, hatta bazı bakımlardan eskisinden daha bile iyi. Parmakları artık daha hünerli ve güçlüydü. Chopin'in, adı yanlış bir İngilizceyle telaffuz edilen *Valse du Petit Chien*'ini,[1] doğru bir şekilde çalabiliyordu. Kulağa berbat geldiğini tahmin edebiliyordu ama en kötüsü şuydu ki, onun kulağına berbat gelmiyordu. Sert veya yumuşak, hızlı veya yavaş, staccato veya legato çalmak konusundaki yetileri en yüksek düzeydeydi. Ama beğeni duygusu –bunların hangisinin ne zaman uygun olduğuna karar verme yetisi– kaybolmuştu. Yanlış bir tuşa bastığı zaman –ki nadiren olurdu– bunu duyabiliyordu ama performansında tutkunun eksik olup olma-

1. (Fr.) Yavru Köpeğin Valsi. Opus 64. (Y.N.)

dığını bilemiyordu. En iyi yapabildiği taklit etmekti. Bir defasında Varşova'da Anton Rubinstein'ı Liszt'in *Si Minör Piyano Sonatı*'nı çalarken izlemiş ve seyircilerin bunu dâhice bir performans olarak değerlendirdiğini duymuştu. Dimitriy bu performansı bütün üstünlüğüyle mükemmel bir şekilde tekrar edebiliyordu ama onu iyi yapan şeyin ne olduğunu bilemiyordu. Hatta performansta değişiklikler bile yapabiliyordu fakat ufak değişikliklerin onu olumlu mu yoksa olumsuz mu etkilediği hakkında hiçbir fikri yoktu. Birisinin bu kadarını yapabilecek bir makine icat etmesi uzun sürmezdi. Ama o kadar büyük bir lanet de sayılmazdı bu. Kulağı en iyi eğitilmiş olanlar dışında, Dimitriy'in sergilediği ölçüde büyük bir performansı yargılayabilecek pek kimse yoktu. Ayrıca Dimitriy ne derece kötü çaldığını hiçbir zaman gerçekten bilemezdi çünkü yargılayamıyordu. Doğuştan kör bir insan gibiydi; eksik olan bir şeyi nasıl bilebilirdi? Gerçi bütün yaşamı boyunca hep şimdiki gibi değildi ya.

Bugün modern bir şey çalmayı tercih etmişti. Bu parçayı Moskova'ya yaptığı kısa ziyaret sırasında bir müzik dükkânında bulmuş ve hemen öğrenivermişti. Brahms'ın *Si Minör Rapsodi*'siydi. Daha önce bir insan tarafından seslendirilirken hiç duymadığı ve sadece kâğıt üzerinde gördüğü bir eseri çalmak onun için sınavların en zoruydu. İlk mezürde bulunan ve beşinci mezürde sol elle tekrarlanan o küçük onaltılıklar bir triplet olarak gösterilmişti ama büyük bir piyanist, onu bir sonraki natürel "RE"den önce hızla araya sokulan bir *acciaccatura*[1] olarak daha hızlı çalmak istemez miydi? Dimitriy elbette onu daha hızlı çalabilirdi; her iki şekilde de denemişti ama hangisinin daha iyi olduğunu bilmiyordu.

Yazılı olana sadık kalıp notaları triplet olarak çalarak başladı. Parça ilerlerken Dimitriy anlayamadığı bir nedenden dolayı keyif almaya başladı. Bu sahteydi, eskiden olduğu şeyin bir sahtesi. Bir defasında bir Avusturya pren-

1. (İt.) Asıl notadan bir basamak aşağıdaki süsleme notası. (Y.N.)

sinin tiyatrodaki locasında ayağa kalkıp orkestrayı yönetmeye başladığını ve gösterinin sonunda dinleyicilerin onu ayakta alkışladıklarını duymuştu. Ama tiyatrodaki herkes –prens de dahil– onun hiçbir şey yapmadığını biliyordu. Gerçek orkestra şefi ön tarafta durmuş her zamanki gibi işini yapıyordu. Müzisyenler ise onu takip ediyor ve onun işaretleri doğrultusunda çalıyordu. Prens de onları izliyordu, onlar prensi değil. Ve yine de sonunda alkışları mutlulukla kabul etmişti. Dimitriy benzer bir kuruntuyla kendini şımarttı.

Dönüp aynalara baktı. Şaşırtıcı bir görünmezliği olan bir yaratık tarafından taşınmadığı için artık mumu görebiliyordu. Loş ışıkta piyanonun yansıması net bir şekilde görülebiliyordu. Öylece hareketsiz duruyordu. Tuşların önünde oturan bir piyanist yoktu doğal olarak ama bunun da ötesinde tuşların kendisi bile hareket etmiyordu. Dimitriy'in yetisinin görünür bir yansımasını seyredebilmek hoş olurdu.

Ama bunun önemi yoktu. Önemli olan tek şey müzikti, odayı dolduran sesti. Dimitriy gözlerini kapadı ve onun içini doldurmasını bekledi. Hiçbir işe yaramasa bile, Zimeyeviç'i zihninden uzaklaştırıyordu.

Dimitriy yaklaşık iki saat orada kaldı. Sonra girdiği kapıdan dışarı çıktı. Mihail etrafı biraz daha yakından görebilmek için tiyatronun yanına kadar gelmişti ve şansına, Dimitriy göründüğünde ana kapıya yakın bir yerdeydi. Bir kapı girişine saklandı ve konuşmaları dinledi.

"Bu çok güzeldi bayım," diyordu birisi. Dimitriy değildi.

"Gerçekten mi?" Bu Dimitriy'di. Cevabı da sıradan bir yanıt olmaktan çok bir özürü andırıyordu.

"Tanrım, evet! İsterseniz burada kolaylıkla iş bulabilirsiniz."

"Sanırım burada olmaz," diye yanıt verdi Dimitriy üzüntüyle. "Rusya'da olmaz."

"O zaman Rubinstein'ın izini mi takip edeceksiniz?

Rüzgâra kapılıp Amerika'ya gidecek ve orada servet yapacaksınız."

Dimitriy kıkırdadı ama hoşuna gittiğinden değil. "Belki," dedi.

Geldiği yoldan geri yürümeye başladı. Mihail onun rotasını, en azından Fontanka'ya kadar olan kısmını, yeterince biliyordu, o yüzden oraya kendi yolunu takip ederek gidebilir, Dimitriy gelmeden nehir kıyısına ulaşabilir, hatta ondan önce karşıya bile geçebilirdi. Caddeler artık neredeyse tamamen boşalmıştı ve yarımayla gaz lambalarının birbirine karışan ışıkları, donmuş nehrin üzerinde tuhaf gölgeler oluşturuyordu.

Mihail karşıya geçtikten sonra köprünün altına sinip Dimitriy'in geçmesini bekledi. Başını kaldırdığında köprüye Mısır havasını veren büyük obelisklerden birini ve parmaklıkların bittiği yerdeki kaidesinin üzerinde sabırla oturan sfenksi görebiliyordu. Dimitriy geçerken –geleneksel ifade şekliyle– köprü şarkı söylemeye başladı. Adımları yürüyüş yolunun titreşmesine, bu da onu köşebentlere bağlayan zincirlerin gıcırdamasına neden oluyor ve birbirinden farklı her gerilme kakofoniye kendi katkısını yaparak açık havada tuhaf bir inleyişin duyulmasına yol açıyordu.

Dimitriy köprüyü geçtikten sonra şarkı bir dakika daha devam etti ama Mihail dinlemek için orada kalmadı. Avı İzmailovskiy Yolu'nda gözden kaybolur kaybolmaz Mihail kavşağa doğru yola koyuldu. Orada Dimitriy'in sola, sonra da sağa dönmüş olduğunu görebiliyordu. Şimdi güneye, şehrin varoşlarına doğru uzanan düz, uzun Zabalkanskiy Yolu'nda ilerliyordu. Mihail'in artık yan sokaklarda gizlenme şansı yoktu, o yüzden sadece onu belirli bir mesafeden izlemesi ve Dimitriy'in dönüp arkasına bakacağından korktuğu anlarda gölgelerin ardına saklanması gerekiyordu. Ama Dimitriy'in aklındaki her neyse, bu, takip edilme olasılığı değildi ve Mihail, görevini dikkate değer derecede kolay buluyordu. On dakika sonra resmî olarak şehir sınırını belirleyen Obvodniy Kanalı'nı geçtiler. Ve on dakika sonra Dimitriy tekrar gözden

kayboldu. Sadece bir noktada sola sapmış olabilirdi. Mihail o noktayı gözüne kestirdi ve çok geçmeden oraya ulaşıp yolun yan tarafında ne olduğuna baktı.

İçindeki mezarlar ve sivri mezar taşlarıyla, devasa büyüklükte bir alan vardı orada. Burası şehrin en varlıklı insanlarının yattığı büyük Novodeviçye Mezarlığı'ydı. Burada bir yer satın almanın bedeli yüzlerce rubleydi; akrabalarının mirası değerlendirmenin daha iyi bir yolunu bulacağından korkan çoğu kişi buradaki kendi mezarını ölmeden önce satın alırdı.

Ay ışığında mezarların arasında ilerleyen Dimitriy uzun boyuyla hâlâ seçilebiliyordu. Mihail yolun kenarında kaldı. Bu sadece Dimitriy'in yolculuğunun diğer bir ayağıysa, o zaman onu kaybetme riski vardı ama Mihail bundan kuşkuluydu. Dimitriy'in tek başına veya Zimeyeviç'le birlikte geceleri o mezarlardan –daha da büyük olasılıkla anıt mezarlardan– birinde konaklıyor olabilirdi. Mihail, altlarında ölülerin çürüdüğü kesin olan iki melek veya aziz heykelinin işaretlediği noktaya Dimitriy yaklaşıncaya kadar biraz yana doğru çekildi. Şimdi Dimitriy'in yürümüş olduğu yolu takip edebilirdi. Yaklaşık bir dakika kadar sonra Dimitriy durdu ve etrafına baktı. Mihail duyulmamak için parmak uçlarının üzerinde hareket ederek ve görülmemek için eğilerek, Dimitriy'in pozisyonu diğer bir ikili referans noktasıyla –bu defa büyük bir haç ve bir ağaç– aynı hizaya gelene kadar koştu. Şimdi üçgenleme için elinde iki tane hat olmuştu. Bu tekniği Mihail'e teknik okulda öğretmişlerdi ve ordudayken onu sık sık kullanmıştı ama bir vampiri avlamak için kullanıldığını hiç duymamıştı.

Dimitriy gitmişti. Onun bir heykelin arkasından çıkabilmesi ihtimaline karşı Mihail biraz bekledi ama başka hareket olmadı. Dimitriy zeminle bir olmuş, hatta zeminde kaybolmuştu. Mihail yayını alıp bir ok taktı, sonra belirlemiş olduğu dört noktanın hepsini görebildiğinden emin olmak için tekrar kontrol etti. Mezarlığa girdi ve ikinci noktadaki ikilinin, haçın ve ağacın gösterdiği yolu takip etti. Başlangıçta onun görüş alanında birbirlerinden

uzakta bulunan fakat attığı her adımla birlikte birbirlerine yaklaşan ilk iki heykeli de gözden kaybetmiyordu. Dimitriy'i gözden kaybedeceği korkusuyla, belirlediği iki üçgenleme noktası arasında fazla bir mesafe koşmamıştı ve bu yüzden işlemin çok kesin olmayacağını biliyordu. İki heykel arasında hâlâ epeyce bir açıklık varken adımlarını yavaşlattı; doğru noktaya ulaştığını gösteren daha dolaysız işaretleri aramaya başladı.

Kanıt ona bir lambanın bütün mezarlıktaki en büyük anıt mezarlardan birinin kapı girişinden süzülen turuncu renkli ışığı olarak geldi. Mezar bir kulübe şeklinde ve büyüklüğündeydi ama ahşaptan değil taştan yapılmıştı. Yarı aralık duran ağır bronz kapının her iki yanındaki kaidelerin üzerinde birer taş vazo duruyordu. Kapı girişinin üst kısmındaki taşa tipik bir Bizans haçı oyması yapılmıştı; üç enine şeridi vardı: tepedeki şeridin üstüne INRI harfleri yazılmıştı, ortadaki en uzun şeritte İsa'nın kolları ve çivilenmiş elleri görülüyordu, en alttakiyse azabını uzatmak isterse üstünde ayaklarını dinlendirmesine izin verilen şeritti. En alttaki şerit açı oluşturacak şekilde eğilmişti ve bir ucu dürüst insanlara cenneti, diğeriyse günahkârlara cehennemi işaret ediyordu.

Mihail günahkârların yolunu izleyerek açık kapıdan içeri baktı. Mezar aldatıcıydı, içerisi dışarıdan göründüğünden daha büyüktü. Üstteki yapı gömüt odasını barındırmak için değil, sadece yeraltına inen merdiveni gizlemek için yapılmıştı. Mihail aşağısını göremiyordu ama mırıltı halinde gelen sesleri duyabiliyordu. Aşağıya inmeye cesaret edemedi çünkü o, daha içeride ne olduğunu göremeden ayaklarını görürlerdi. Bunun yerine başı merdivenin tepesiyle aynı hizaya gelecek şekilde yere yattı ve bir eliyle *arbalyet*'ini tutmaya devam ederken diğerini de kaçması gerekirse ayağa kalkmasını sağlayabilsin diye yere koydu. Rahatsız bir pozisyondu ama her şeyi olmasa da yine de yeterince görebiliyordu.

Dimitriy ile Zimeyeviç oradaydı ve bir tren kompartımanındaki gibi karşı karşıya oturuyorlardı ama kendi ka-

pağı kapalı tabutlarının üzerinde. Zimeyeviç beline kadar soyunmuş durumdaydı ve biraz sarkmış olmakla birlikte onun yaşındaki her erkeği gururlandırabilecek durumdaki vücudu açıktaydı. Şişman değildi ama cildi zayıf, yorgun görünüyordu. Dimitriy paltosunu ve ceketini çıkarmış, gömleğiyle oturuyordu. Konuşan Zimeyeviç'ti.

"Kendini yadsıma," dedi.

Dimitriy ona baktı ve sonra kendisini baştan çıkaran kişiye tereddüt ederek boyun eğen bir kız gibi gönülsüzce gömleğinin düğmelerini açmaya başladı. Çok geçmeden o da Zimeyeviç gibi yarı çıplak durumdaydı. Zimeyeviç yanında duran paltosuna uzanıp lambanın ışığı altında gümüş gibi parlayan ufacık bir nesne çıkardı. Bu bir bıçaktı, bir tür neşter. Zimeyeviç sol elini meme başını örtecek şekilde göğsünün üstüne koydu ve sağ elinde tuttuğu bıçakla sol elinin hemen altında kalan bölgeyi çizdi. Kesi yerinden kan sızmaya ve göğsünden karnına doğru akmaya başladı. Bir vampir olmasına rağmen yara kendiliğinden kapanmıyordu ama Zimeyeviç'in iyileşme sürecini engellemek için sarf ettiği çaba, yüzünden anlaşılıyordu.

Çeliği ve üzerindeki kan damlaları ışığın altında pırıl pırıl parlayan neşteri elinde çevirerek büyülenmiş gibi bakan Dimitriy'e uzattı. Dimitriy bıçağı ağzına soktu ve ekmeğe tereyağı sürer gibi önce bir, sonra da diğer tarafını diline sürdü. İşi bittiğinde neşter kandan tamamen temizlenmişti.

Ama bununla bitmiyordu. Şimdi de Dimitriy, Zimeyeviç'in yaptığı şeyi en ince ayrıntısına kadar tekrarlayacaktı. Bir eliyle göğsünün cildini gererken diğeriyle orayı kesti. Yüzü gerilmişti ama bu duyduğu acıdan değil, yarayı açık tutmak için harcadığı çabadandı. Zimeyeviç'i aynen taklit etmişti, her ikisinin de yarası soldaydı. Birazdan bunun nedenini anladı.

Dimitriy vücudu altındaki tabutla aynı yönde olacak şekilde uzandı, tek fark şimdi onun içinde değil üzerinde yatıyor olmasıydı. Kollarını yana açmıştı ve parmakları zemine dokunuyordu. Zimeyeviç, Dimitriy'in yanına ge-

lip diz çöktü ve endişeli bir hemşire gibi onu inceledi. Biraz etrafını dolaşıp Dimitriy'in başına doğru yaklaştı.

Sonra öne eğildi ve dudaklarını Dimitriy'in göğsündeki yaraya yapıştırdı. Ağzı yaraya kenetlendi ve yutmaya başladığı sırada Mihail, onun âdemelmasının yukarı aşağı hareket ettiğini gördü. Dimitriy daha hızlı ve derin soluk alıp vermeye başladı. Başını Zimeyeviç'in göğsüne doğru kaldırdı ama istediği şeyi bulamadı.

"Sola," diye fısıldadı.

Zimeyeviç dudaklarını Dimitriy'in göğsünden ayırmadan biraz pozisyonunu ayarladı. Şimdi Dimitriy'in dudakları da arzu ettikleri şeye yaklaşabilirdi. Önce arkadaşının cildine bulaşmış olan kanı yaladı, o bitince Zimeyeviç'i aynen taklit ederek ağzını yaraya yapıştırıp içmeye başladı. Dudaklarının kenarından biraz kan sızıyordu ama bunu önemsemeyecek kadar meşguldü.

Mihail bu sahneyi izliyordu. Bakarken içini bir tiksinti ve bulantı hissi kapladı. Şansının tam bu an olduğunu biliyordu. O ikisini bir daha asla bu kadar savunmasız bir durumda yakalayamazdı. Zimeyeviç'in arkası dönüktü ve bütünüyle gerçekleştirmekte oldukları iğrenç ritüele odaklanmış durumdaydı. Mihail ahşap bıçağını yaratığın kalbine saplayabilir ve hâlâ yayıyla Dimitriy'i haklayabilirdi. Ama kendisini tarif edilemeyecek kadar hasta hissediyordu. Bir vampirin bir diğerinin kanını içtiği düşüncesinin onda neden bu kadar infial yarattığı konusunda hiçbir fikri yoktu. Görevine odaklanmak zorundaydı.

Fakat bir an için Dimitriy'e baktığında artık geç kalmış olduğunu anladı.

Dimitriy'in gözleri açıktı ve Mihail'e bakıyordu. Dimitriy'in onu görmüş olduğuna şüphe yoktu ama fark etmemiş gibi davranıyordu. Üstüne eğilmiş olan canavarın kanını içmeye devam ediyor ve bunun tadını çıkarıyordu. En kötüsü de –Mihail bunu onun yüzünden anlayabiliyordu– bütün bu sahneyi onlar için daha keyifli yapan şey tam da izleniyor olmalarıydı.

Mihail onlara bu zevki tattırmayacaktı. Ayağa kalktı ve kaçtı.

XXI

Şimdi gerektiği gibi içebiliyordu; boğazdan emerek. Çenesi dişleriyle kızın cildini delebileceği kadar güçlendiğinde ona yalvarmış, kız da sonunda pes etmişti. Artık diyaframı sayesinde havayla doldurabileceği akciğerleri de vardı. Onların altındaysa hâlâ iğrenç bir yarı oluşmuş organ yığını duruyordu; ileride mide olacak bir şey, biraz uzamış ama hâlâ tamamı oluşmamış bağırsaklar. Kız onu yalnız bıraktığı zaman organlarının nasıl oluşup geliştiğini, yarımların asla birbirini aramadığını ama bir şekilde birbirlerine dokundukları anda daha büyük bir şey meydana getirmek üzere birleştiklerini izliyordu. Diğer kolu bile uzamaya ve güçlenmeye başlıyordu ama hâlâ bir dirseği yoktu.

Her şey kızın sayesindeydi, onun kanının. Kendisine ait olan bir şeyi her gece Yuda'yla paylaşıyor, her gün iyileştirmenin yeni bir yolunu buluyordu. Fazladan yediği miktarı düşündüklerinde, arkadaşları onun hamile olduğunu sanıyor olmalıydılar. Süreç hemen hemen aynıydı: o yiyor ve kan üretiyor, bunu da her gün büyüyen ve çok yakında yeniden doğacak olan sevdiği yaratığı beslemek için kullanıyordu. Tek fark ihtiyaç duyduğu kanı ona sunmak için bir göbek kordonunun gerekli olmamasıydı.

Bir kez ikna edildiğinde bunu zevkle yapıyordu. Daha

önce yaptığı gibi yakasının düğmelerini çözüp boynunu açtı ve Yuda'nın üzerine eğildi. Cildi kesmek için yapay bıçaklar kullanmaları gerekmiyordu, Yuda'nın dişleri yetiyordu. Cildi ortaya çıktığında biraz geri çekildi, ona sevgi duymadığından değil, içinin derinliklerinde bir vampirin doğasını tanıyor olmanın yarattığı içgüdüsel insani korkudan. Yuda hazırdı; bir eliyle onun başını tuttu ve parmaklarıyla sarı saçlarının buklelerini okşayarak kendisine doğru yaklaştırdı.

O içerken kız kıvranıyor ve inliyor ama hâlâ ondan daha güçlü olmasına rağmen geri çekilmiyordu. Artık kanı gerektiği şekilde hazmedebilecek organları gelişmeye başlamış olduğundan içtiği her ağız dolusu kan, Yuda'ya eskisinden daha iyi gelmeye başlamıştı. Ama Yuda'nın derdi bu değildi; onun tek arzusu susuzluğunu dindirmekti. Doğa, beslenebilsin diye onu içmekten zevk alacak şekilde yaratmıştı fakat henüz böyle akılcı bir yaklaşıma ikna olacak durumda değildi. Kız kuruyup ölene ve kendisinin üzerine yığılana kadar içmeye devam edebilirdi. Bu sonu olurdu çünkü onu besleyecek kimse kalmazdı ama Yuda'nın umursadığı yoktu.

Neyse ki, kız onu beslemeye devam ediyordu. O, Yuda'nın bilinci ve kurtuluşuydu.

Biraz sonra kendini geri çekti ama daha çok erkendi. Yuda tek eliyle onu tutmaya çalıştı fakat başaramadı. Gücü yoktu. Biraz sonra tekrar gördüğünde kız dizlerinin üstüne çökmüş boynunu sarıyordu. Solgun ve halsiz görünüyordu ama yaşayacaktı.

"Lütfen," dedi yavaşça, akciğerlerinin daha yeni güçlenmeye başlamış olduklarını düşünerek gereğinden yumuşak bir sesle. Ama onu alçakgönüllülükle ikna etmenin daha kolay olduğunu da biliyordu.

Susanna başını salladı ve boynu üzerindeki sargıya sürtününce biraz kan sızdı. "Bir dahaki sefere," dedi.

Yuda bir dahaki seferi düşünerek uysalca gülümseyip başını salladı. Büyümekte olan sağ kolunun güdüğü istemsizce titredi. Bunu kız da gördü ve onun ne düşündü-

günü anladı; Yuda içtiği sırada onun zihninin bir kısmını paylaşmıştı. Yuda bir dahaki sefere onu tutabilecek kadar güçlenmiş olacaktı.

Mihail şaşırmıştı. Görmüş olduğu şeye mana veremiyordu. *Vurdalak*'larla ilgili bilgileri folklora, annesinin –hem doğrudan hem de Aleksey'den– öğrendiklerine ve basit, ilkel deneylerinde keşfettikleri şeylere dayanıyordu. Ve bir vampirin bir diğerinin kanını içmeyi neden tercih edebileceği hakkında hiçbir bilgisi yoktu.

Fakat ondan ve Tamara'dan daha büyük bir deneyci vardı ve o, büyük bir özenle not tutan birisiydi. Mihail gördükleri için bir açıklama bulabileceği ümidiyle Yuda'nın günlüklerini karıştırdı. Defterlerde dizin yoktu ama bölümlere ayrılmışlardı ve onlardan biri, açık arayla en uzunu olmasına rağmen, en uygun olanı gibi görünüyordu.

Vampirler ve Kan Büyüsü Hakkında

Yuda, yazıya başlığından dolayı özür dileyerek başlıyor, kesin olarak bir büyünün değil, sadece bilim yasalarının söz konusu olduğunu öne sürüyordu fakat bahsettiği geniş olgu grubu hem vampirler hem de rakipleri –tipik olarak kilise mensupları– tarafından büyülü olarak kabul ediliyordu.

Mihail gayretle okumaya devam etti. Gördüklerinin çoğunu önceden biliyordu. İlk alt başlık, "İndüksiyon Hakkında" idi.

Burada Romanov ailesinin kendisini içinde bulduğu durum, daha az saygın aileler üzerinde yapılan benzer gözlemlere göndermeler yapılarak uzun uzadıya tartışılıyordu. Temel gerçekler basitti. Zimeyeviç'in Petro'dan almış olduğu kan yüzünden Petro'nun soyundan gelen herkes risk altındaydı. Bu adam –veya kadın– Zimeyeviç'in kanını içip kan daha vücudundayken ölecek olursa, bir vampir olarak yeniden doğacaktı. Her vampir gibi yaratı-

cısıyla, Zimeyeviç'le, ruhsal bir bağlantısı olacaktı. Fakat Zimeyeviç'inki gibi güçlü bir zihinle karşılaştığında bu kişinin Zimeyeviç'in kardeşi olmaktan ziyade kölesi olma olasılığı daha yüksekti.

Bundan da önce, ruhsal bağlantı mevcut fakat tek yönlü olacaktı. Zimeyeviç zihninin etkisini Romanov kanını taşıyan herkese yansıtabilirdi. Romanov'u iradesine karşı mücadele etmeye zorlayamazdı ama onunla iletişim kurabilir, etkileyebilir ve korkutabilirdi. Zimeyeviç I. Aleksandr'ı Taganrog'a, oradan da Çıfıt Kale'ye gitmesi için böyle ikna etmişti. Romanov'lar için tek iyi haber bu gücün her kuşakta ancak bir kez kullanılabileceğiydi. Zimeyeviç'in Aleksandr'ı etkilemesi, erkek kardeşi Nikolay'ın çar olsa bile bu etkiden tamamen özgür olması demek oluyordu. Zimeyeviç'in dikkatli seçim yapması gerektiği anlamına geliyordu.

Bölümdeki son yorum böyle bir dikkatin neden gerekli olduğuna ilişkin bir örnekti. Şimdiki Aleksandr'ın günün birinde çar olacak olan en büyük oğlu Nikolay genç yaşta ölmüştü. Zimeyeviç onun üzerinde çalışmaya başlamış olsaydı, gayretleri boşa gider ve çabasını yeni Çareviç Aleksandr Aleksandroviç'e yönlendirmesi mümkün olmazdı.

Yuda burada kısa fakat ürpertici bir dipnot düşmüştü.

> Şimdi artık Z.nin A.A.R. ile daha fazla şansı olduğunu bilerek kasten N.A.R.nin ölümüne yol açtığına inanmak için bir nedenim var.

İsimlerin ilk harflerini deşifre etmek kolaydı.

Sonraki bölüm çok daha kısaydı. Mihail o bölüme hızla göz attı. Alt başlığı merak uyandırsa da şu andaki durumla ilgili görünmüyordu.

Anastasis[1] Hakkında

Geçenlerde başka yerlerde pek yaygın olmamakla birlikte Eflak'taki vampirler arasında oldukça iyi bilinmekte olan ve eğer doğruysa, Romanov'larla Zimeyeviç için geçerli olan veya bir insanın –doğrudan kendisinin veya soyundan gelen birinin– kanının bir vampir tarafından içilmesinin söz konusu olduğu fakat indüksiyon sürecinin tamamlanmamış olduğu benzer her durumda insanla vampir arasındaki bağa başka bir boyut ekleyebilecek bir efsane duydum. Böyle bir koşulda vampirin ölmesi durumunda indüksiyonun hâlâ meydana gelebilecek olduğunu (ki ben bunun canlı kanıtıyım) fakat aynı şekilde insanın da rahatsız edilmeden bırakılması durumunda doğal bir ölüm deneyimleyebileceğini uzun zamandır biliyordum. Fakat belirli koşullarda insanların vampir kanını içmeyle ilgili duyarlılığı, sonunda kendilerinin dönüşmesiyle değil fakat ölü yaratıkla ilgili olarak bir tür ikinci gelişe[2] yol açmasıyla da sonuçlanabilir gibi görünüyor. Bu Zimeyeviç'in Tepeş adıyla bilindiği insan varoluşundan da önceki bir zamana tarihlenen çok eski bir öykü gibi görünüyor ve ben, buna tanıklık etmiş bir vampir bulamıyorum. Ama ilgi çekici ve koşullar izin verirse üzerinde deney yapmaya çok müsait bir olasılık.

Son bölüm Mihail'in istediği şeyi içeriyor ve önceki gece tanıklık ettiği tuhaf davranışı açıklıyordu. Bu bölümün başlığı "Asimilasyon Hakkında" idi.

Mihail onu üç kez baştan sona okudu. Yuda temel öğelerle başlayarak vampirlerin kendi türlerinden olanların kanının tadından duydukları tiksintiyi tarif ediyordu. Bu tadı kendi deneyimlerine dayanarak çok ayrıntılı bir şekilde yazıyor fakat onun biyolojisini öğrendikçe kendi

1. (Eski Yunanca) Diriliş. (Ç.N.)

2. Orijinal metinde İsa'nın ikinci gelişi anlamına gelen Eski Yunanca sözcük *parousia* kullanılmış. (Ç.N.)

eylemlerinden nasıl pişmanlık duyduğunu da ekliyordu. Yazısına acı veya bulantı gibi her türlü deneyimin ardında iyi bir neden bulunduğunu açıklayarak devam ediyordu; basit anlatımla, bunlar –ister insan, ister vampir veya hayvan olsun– söz konusu mahlukun kendisine zarar verebilecek davranışlardan vazgeçmesini sağlıyorlardı. Güneş ışığı bir vampirin canını yakmak suretiyle onun, yanmayacağı gölge bir yere çekilmesini sağlıyordu. Vampir kanı ise kötü tadıyla bir vampirin onu içmesini ve belki güneşte kavrulmaktan daha da kötü olabilecek sonuçlarını önlüyordu.

Yuda yazısına 1812 yılında Rusya'ya giderken kendisine eşlik etmiş olan on bir yaratığın onu ne kadar şaşırttığını anlatarak devam ediyordu. Tıpkı Aleksey gibi o da onlardan *opriçnikler* olarak bahsediyor ama bu terimi kendisinin uydurmadığını da ekliyordu. Onların ve Eflak'ta tanımış olduğu diğer vampirlerin, kendilerini en iyi insan toplulukları arasında gizleyebilen türdeşlerine kıyasla neden bu kadar vahşi oldukları sorusu zihnini hep meşgul etmişti. Karşılaşmış olduğu ilk vampirden –Honoré Philippe Louis d'Évreux adında bir Fransız aristokratı– söz ederken onu zeki ve eğlenceli bir muhatap olarak tarif ediyordu. Bu tarifin *opriçniklere* uymayacağı kesindi. Ama vampirler arasındaki kan değiş tokuşu onlara uyardı.

Mihail okumayı bitirip her şeyi anlamış ve öğrendiklerine göre Zimeyeviç ile Dimitriy'in arasını bozması gerektiğini fark etmişti. Eğer Dimitriy'in rızasını, hatta onun yardımını kazanabilirse, o zaman Zimeyeviç'in Romanov'lar üzerindeki gücünü köreltmek mümkün olabilirdi. O zaman Dimitriy'le ne yapacağını bilmiyordu. Bu, işin hangi noktaya varacağına bağlıydı.

Yine de Zimeyeviç'le karşı karşıya gelmek saçmalık derecesinde tehlikeli olurdu ama Yuda'nın günlükleri Mihail'e nasıl sadece kendi ruhunu kurtarmakla kalmayabileceği konusunda bir fikir vermişti. Mihail pencerenin yanına gidip Kibalçiç'in vermiş olduğu siyanürle doldurulmuş fındığı çıkardı. Halkın İradesi, intiharı düşman-

larına karşı son savunma olarak belirlemişti. Sonuçta belki de o kadar aptalca bir fikir değildi bu.

Güzel bir kız daha iyi olurdu ama özel bir şey olması gerekmezdi. Ona söylediği şeyi isteyerek yapacak, sonra da istemeyerek yapmış gibi davranacak birisi. Halvard Karlsson haftalardır yollardaydı. Kaptanı, Finlandiya Körfezi buzlarla kaplanmadan önce Petersburg'a ulaşmayı planlamıştı ama gecikme üzerine gecikme yaşamış ve kış bastırdığında daha Talinn'e bile ulaşamamışlardı. Fakat yükün yerine ulaştırılması gerekiyordu, bu yüzden kızak kiralayıp malları onlara yüklemiş ve denizciler –Halvard da aralarındaydı– deniz yerine buzlar üzerinde yolculuk yapmışlardı. Ama sonunda yükü teslim etmeyi başarmış ve yüklü bir ödeme almışlardı. Halvard karayolunu kullanarak mahsur kalmış gemiye dönmesi mi, yoksa buzlar eriyene kadar beklemesi mi gerektiğini bilmiyordu. Ama şimdilik şehirdeydi, parasını almıştı ve aklında bir tek şey vardı.

Bildiği tek Rusça kelime onu karşılıyordu: *şlyoha.*[1] Onun çeşitli dillerdeki söylenişini biliyordu. Rıhtımdaki adamlardan birine bu kelimeyi söylediğinde adam Rusça bir şeyler gevelemeye başladı ama yarım yamalak da olsa Halvard'a güneye doğru yürüyüp nehri geçmesi gerektiğini anlatmayı başardı. Oradan uzaklaştıktan sonra Halvard bu kelimeyi başka birkaç kişiye daha tekrarladı. Bazıları ürktü, birisi ona vurmaya çalıştı ama en sonunda biraz Almanca konuşabilen bir adam ona bir çırpıda, Saman Pazarı Meydanı'na doğru kıvrılmaya başlayana kadar kanalı takip etmesi gerektiğini anlattı. Onları orada, rıhtımda veya yan sokaklarda bulabilirdi. Halvard oraya vardığında karşısına çok sayıda seçenek çıktı; genç olanlar, daha yaşlılar; cüzdanını gösterince hepsi istekli görünüyorlardı.

1. (Rus.) Fahişe. (Y.N.)

Ama bir sorun vardı. Halvard konuşmaktan hoşlanıyordu. Onlara ne yapmalarını istediğinizi gösterebilirdiniz ama bu aynı şey değildi. Bu kızların hepsi Rusça konuşuyordu; sadece birkaçı Fransızca biliyordu ama bunun Halvard'a bir faydası olmadı. Göteborg'da doğmuş olduğunu söyleyen birini buldu ve aksanını duyunca buna inandı fakat onun da ancak on yıllar önce işe yarar durumda olduğu belliydi. Parasını bundan daha iyisi için harcayabilirdi.

Sonra gerçekten göz alıcı bir kız gördü. Bazılarından daha yaşlıydı, yirmilerinin ortalarındaydı ama kendi yaşının yarısı kadar oldukları sürece Halvard bunu sorun etmezdi. Diğerlerinden daha ağırbaşlı giyinmiş bu kızın tek süsü gevşekçe boynuna bağlamış olduğu hoş bir eşarptı. Onun İsveçli olabileceğini düşündüren şey pırıl pırıl parlayan sarı saçlarıydı ama Halvard konuşmaya başladığında tek kelime bile anlamadı. Halvard yoluna devam edecekti ama genç kız gerçek bir ziyafetti, o yüzden bu defa şansını Almanca denedi. Genç kız bu dili bir fiyat verebilecek kadar biliyordu ve Halvard onu hemen kabul etti.

"Nereye gideceğiz?" diye sordu. Bazı şehirlerde fahişeler işlerini bir koridorda hallederlerdi ama Petersburg'da değil, kışın da değil.

"Bir yer biliyorum," dedi kız.

"Buralarda mı?"

"Yakın."

Pis bir caddeden yürüyerek kanaldan uzaklaştılar. Halvard'ın anlayabildiği kadarıyla tekrar rıhtıma doğru yönelmişlerdi. Çok geçmeden karşılarına bir kanal daha çıktı –şehir onlarla doluydu– ve dönüp kanal boyunca yürümeye başladılar.

"Daha ne kadar var?" diye sordu Halvard.

"Fazla uzak değil." Genç kız işi kaybedeceğinden korkarak ona baktı. Durdu. "Endişelenme, buna değecek." Halvard'ın elini tutup eldivenini çıkardı, sonra genç adamın elini alıp paltosunun aralığından içeri soktu ve bacaklarının arasına doğru itti. Halvard sıktı fakat giysi kat-

manlarından dolayı pek bir şey hissedemedi. Yine de bu, genç kızın istekli olduğunu gösteriyor ve Halvard'ın elini orada tuttuğu birkaç saniye boyunca gözlerinde beliren pırıltı, işini bildiğini açıkça belli ediyordu.

Yürümeye devam ettiler ve çok geçmeden cadde geniş, taş döşeli bir meydana açıldı. Meydanın tam ortasında bir anıt vardı – büyük, yuvarlak bir taş kaidenin üzerinde bronz bir atlı. Bu Büyük Petro'nun heykeli değildi; Halvard onu görmüştü. Kaidenin üzerinde bir yazı yoktu ama Halvard ona bakarak zaman kaybedecek değildi. Kız onu meydandan geçirip daha da etkileyici bir yere, pırıl pırıl parlayan altın kubbesiyle Stockholm'deki Hedvig Eleonora'dan da muhteşem görünen, daha çok Londra'daki Aziz Paul Katedrali'ni andıran büyük bir katedrale getirdi.

Genç kız katedrale doğru yürüdü fakat merdivenleri çıkmayıp etrafından dolaşarak katedralin yan tarafına doğru gitti. Sonunda binanın gölgesinin düştüğü bir yerde durdu.

"Geldik," dedi.

"Hatırladığıma göre sıcak bir yer olacağını söylemiştin," diye homurdandı Halvard.

"Öyle zaten." Genç kız aşağıya doğru işaret ettiğinde Halvard, onun ayaklarının altında demirden yapılmış bir lağım kapağı olduğunu gördü. Kız biraz geri çekildi ve üzerindeki halkayı çekip kapağı açtığında aşağı inen bir merdiven ortaya çıktı. "Aşağısı hoş bir yer," dedi.

Bu pek cazip değildi. Halvard, "Lanet olsun!" diye homurdandı ve gitmeye davrandı fakat genç kız onu kendisine çekip dudaklarını ihtirasla öptü. Halvard onun elinin kasığını okşadığını ve kendisinin de buna tepki vermeye başladığını hissetti. Genç kızın elinin çıplak tenine dokunduğunu hayal ederek birkaç saniye daha devam etmesine izin verdi ve sonunda artık gidip başka birisini arayamayacağını anladı. Kıza bakıp sırıttı. "Pekâlâ," dedi. "İstediğini anladım artık."

Halvard önden indi, genç kız da onu izledi ve arkasın-

dan kapağı çekti. Duvarda yanan bir lamba vardı, kızın burayı hazır durumda tuttuğu belliydi. Ve haklıydı, burası daha sıcaktı. Halvard paltosunun düğmelerini açmaya başladı. Kız onu tekrar öptü ve gömleğinin düğmelerini çözerek önünü açtı. Halvard'ın göğsünü ve boynunu okşadı.

"Adın ne?" diye sordu Halvard.

Kız bir an ona baktı, sonra gülümsedi. "Susanna," dedi. Yalan olduğu belliydi. Halvard bunu umursamadı. Hoş bir isimdi – İsveççede de Rusçadaki gibi söyleniyordu.

"Buralarda bir şilte veya ona benzer bir şeyin var mı, Susanna?"

Kız başını salladı. "Şuradan. Lambayı da al."

Halvard onun dediğini yaptı. Hafif bir lağım kokusu vardı ama bu onu caydırmazdı. Birazdan yaşayacaklarını, genç kıza ne yapacağını ve onun, giysilerin altına saklanmış minyon vücudunu hayal etmeye başladı.

Ve sonra gördü.

Önce onun belden aşağısı görülmesin diye üstüne battaniye örtülmüş bir ceset olduğunu sandı. Ama yanılıyordu. Cesedin bacaklarını örten bir şey yoktu, onun bacakları yoktu. Bir erkekti – tahmin edebildiği kadarıyla. Göğüs kısmında memeye dair bir iz yoktu ama kusurlu bir cinsel organ mevcuttu, ya ağır hasar görmüş ya da gelişmemişti. Ne olduğunu anlamak mümkün değildi. Bedenin üst kısmı fena değildi; sarı saçlarla kaplı bir baş, sol kol. Sağ kol tam değildi; el kesilmişti ve bilekte kan, kiriş ve kemikler görünüyordu.

Daha aşağısı ise bel hizasından ama belirli bir açıyla, hoyratça kesilmiş gibi görünüyordu. Bir uyluk güdüğü mevcuttu fakat diğer taraftaki kalça ve karın tam değildi. Halvard karnın içindeki organları, bağırsakları ve adam nefes alıp verirken çalkalanıp kaynayan, adını bulamadığı diğer şeyleri görebiliyordu.

Yüce İsa! Bu adam yaşıyordu. Halvard merhametle tiksinti arasında kalmıştı ama sonunda merhamet ağır bastı. Halvard diz çöküp adamın yüzüne doğru eğildi.

"Sana ne oldu?" diye sordu ama onun İsveççeyi anla-

ma olasılığının çok düşük olduğunu biliyordu. Biçare adam yine de başını kaldırıp konuşmaya çalıştı ve iyi durumdaki kolunu uzattı. Halvard biraz daha eğildi.

Sonra arkadan itildiğini hissetti. Susanna'yı unutmuştu ve artık çok geçti. Öne doğru devrildi ve çaresiz durumdaki adamın kollarının vücuduna dolanıp kendisini aşağı doğru çektiğini hissetti. Yaratık ısırdığı anda Halvard boynunun yan tarafında şiddetli bir acı duydu ve kulakları tünelde yankılanan çığlığıyla doldu.

Mihail, Novodeviçye Mezarlığı'na döndüğünde vakit ikindiye geliyordu ve Dimitriy'i buraya kadar takip ettiğinden beri bir buçuk gün geçmişti. Olabildiği kadar hazırlıklıydı. Gündüz saatlerinde bile çok yakınına gelene kadar mezarı bulmak zordu. Bereket versin ki, önceden belirlemiş olduğu işaretleri hâlâ hatırlıyordu.

Kapı kapalıydı. Mihail ne onu açmak için kullanabileceği bir kapı kolu ya da kilit ne de tutabileceği başka bir şey bulabildi. Sırt çantasına uzanıp bir levye çıkardı ve ucunu kapıyla pervazın arasına soktu. Kapıyı daha önce aralıkken görmüş olmasaydı hangi tarafının menteşeli hangisinin de açılan taraf olduğunu anlayamayabilirdi. Pek fazla dirençle karşılaşmadı ve büyük bronz kapı çok geçmeden parmaklarını sokup biraz daha aralamasına yetecek kadar açıldı. İçeriye ışık giriyordu ve bu iyiydi ama Mihail onun çok uzağa erişmesini de istemiyordu. Dimitriy'le konuşmak istiyordu, onu öldürmek değil.

Daha önce görmüş olduğu merdiveni şimdi taşlarla sabitledikleri pis bir muşambayla örtmüşlerdi. Mezar sakinlerinin tesadüfen ışığa maruz kalmaktan da korktukları belliydi. Mihail onu hızla yana çekti. Aşağıdaki oda az çok hatırında kaldığı gibiydi. Mihail'in karşısında paralel iki tabut vardı; biri açık ve boştu, diğeriyse kapalıydı. Bu iyiydi. O tabutun içinde uyuklayan kişi Zimeyeviç ise, o zaman bu onu haklamak için Mihail'in eline geçen en iyi şans olurdu; eğer Dimitriy ise, konuşmak için bir fırsat

bulmuş olurlardı. Güneş ışığı kapalı tabutun ayak ucuna ancak geliyor fakat daha ileri gitmiyordu. Mihail çantasından ihtiyaç duyduğu şeyleri çıkardı ve merdivenden aşağı indi. Tedbirli bir şekilde tabutun kapağını kaldırdı.

Tabutta Dimitriy yatıyordu. Mihail'in çektiği kapak gürültüyle yere düştü, o da güneş ışığı alan bir basamağa oturarak kendisini emniyete aldı ve yayına bir ok takıp çelik ve ahşap iki kılıcını yanına koydu.

Dimitriy hareket etmiyordu. Mihail kılıcıyla Dimitriy'in bacağını dürttü. Yine yanıt alamayınca bu defa daha sertçe dokundu. Dimitriy'in uyuyor numarası yapıyor olabileceğinden de kuşkulanıyordu ama öyle ya da böyle vampir kımıldanmaya başlamıştı. Mihail yayını kaldırıp nişan aldı ama okunu fırlatmasına gerek kalıp kalmayacağı kuşkuluydu.

"Senmişsin," dedi Dimitriy doğrulup oturduğunda.

"Benim," diye doğruladı Mihail. Dimitriy'i süzüyordu. Buraya sadece bir tek nedenden –tartışmak istediği tek konudan– dolayı gelmişti ama şimdi ondan söz etmeye çekiniyor, neredeyse utanıyordu. Dimitriy'in neden olduğu onca iğrençlik arasında bu, onun bütün kişisel kaygılarından daha önemli bir mesele gibi görünüyordu. Ve yine de Mihail, dayısının yüzüne bakarken onun olacakları gönülsüz bir şekilde beklediğini gördü. Onunla ancak doğrudan konuşabilirdi.

"Seni ve Zimeyeviç'i gördüm," dedi, "ne yaptığınızı gördüm."

"Biliyorum." Dimitriy'in sesinde Mihail'in o olay sırasında dayısının gözlerinde görmüş olduğu gururdan eser yoktu.

"Ne yaptığınızı biliyor musunuz?" diye sordu Mihail.

"Eğleniyorduk," diye cevap verdi Dimitriy, acı bir tonla.

Mihail başını salladı. "Belki Zimeyeviç eğleniyordu ama sen değil. Ya da eğer eğleniyor idiysen, o zaman bir budalasın, ben de ailemizde budalaların olduğuna inanmıyorum."

"Sen ne bileceksin?"

"Daha önemlisi, Yuda ne biliyor?"

"Ne?"

"Günlüklerini okudum," diye açıkladı Mihail. "Bilgilerini çaldım. O, vampirleri Zimeyeviç'ten bile daha iyi biliyor, en azından böyle düşünüyor."

"Zimeyeviç'in gün ışığında dolaşabildiğini bilmiyor," dedi Dimitriy küçümseyerek.

"Evet, bu doğru. Zimeyeviç'in ikinizden de sakladığı şeyler var."

"Ne demek istiyorsun?"

"*Opriçnik*'leri hatırlıyor musun?" En azından baban onlardan söz etmiştir."

"Elbette; yabani yaratıklar."

"Sana, Zimeyeviç'e, Kyeşa'ya ve bir zaman tanıştığın diğerlerine hiç benzemiyorlar. Bunun nedenini merak ettin mi hiç?"

"Dünya büyük," dedi Dimitriy. "*Opriçnik*'ler kadar aşağılık insanlar tanırdım."

"Ama onlar hep öyle değillerdi. Örneğin Petro'yu, liderlerini alalım. Yuda'ya göre o, önceki hayatında bir rahipti, zeki ve okumuş bir adam. Bir *vurdalak* olduğunda da öyle kaldı. Zimeyeviç'le karşılaşana kadar."

Mihail, Dimitriy'in Zimeyeviç'le ortak olduktan sonraki varoluşunu düşünmesine izin vermek için biraz ara verdi.

"Devam et," dedi Dimitriy.

"Yuda onların hepsinin içyüzünü çözememişti ama çoğunun benzer bir öyküsü vardı. Haklısın; bazıları bu yolculuğa bir köylü olarak çıkmıştı ama *hepsinin* sonu aynı oldu. O zaman Yuda elbette deneyler yapabiliyordu."

"O vampir olmadan önce de bir canavardı."

Mihail buna itiraz edemezdi ama bir defalığına bile olsa o anda Yuda onun birincil kaygısı değildi. "Zimeyeviç'i ne kadar zamandır tanıyorsun?" diye sordu.

"Neredeyse yirmi yıldır."

"Peki, kan değiş tokuşuna ne zaman başladınız?"

"Düşündüğün gibi değil."

"Peki, nasıl?"

"Biraz karmaşık." Dimitriy, Mihail'in gözlerine bakamıyordu.

"Tadı hoşuna gidiyor mu?"

"Tabii ki gitmiyor."

"Bunun doğru olduğunu düşünüyor musun?" Mihail avantajından yararlanmak için soruları ardı ardına sıralıyordu.

"Doğru mu?"

"Ahlaki olarak."

"Bir *vurdalak*'ın Tanrısı yoktur; ahlakımız neden olsun ki?"

"Vicdanın sana ne söylüyor? Bir insanın taze, canlı kanını içmek yerine bunu mu yapman gerektiğini söylüyor?"

"Tabii ki öyle söylemiyor!" diye bağırdı Dimitriy. "Meseleyi..." Sesi hafifleyerek kesildi.

"Ne?"

"Meseleyi zevkli hale getiren şey de bu." Dimitriy biraz sakinleşmişti. "Yanlış bir şeyi yapmak, sadece öyle olduğu için."

Mihail sorgulamaya devam etti. "Ve siz –sen ve Zimeyeviç– ilk kez kan değiş tokuşu yaptıktan sonra mı kendini... farklı hissetmeye başladın?"

"Evet." Dimitriy kasvetli bir ifadeyle başını eğdi, sonra doğrudan Mihail'in gözlerine baktı. "Nasıl bildin?"

"Sen vampirler açısından bakıldığında bir yetimsin değil mi?"

"Eğer beni yaratan vampirin ölmüş – öldürülmüş olduğunu kastediyorsan, evet."

"Öldürülmüş mü?"

"Raisa, onu Yuda öldürdü." İçinden yükselen öfkeyi bastırmak için homurdanarak konuşuyordu.

Bu Mihail'e anlatılan öyküye benzemiyordu. Annesi Raisa'nın ölümüne tanık olmuştu ve Raisa'nın başını trenin tekerleklerinin geçeceği yola bastırmış olan eller Domnikiia'nın –Mihail'in büyükannesinin– elleriydi. Ama sonuçta Mihail bütün bunların Yuda'nın suçu oldu-

ğuna itiraz edemezdi. Yine de şimdilik asıl konudan uzaklaşmamalıydı.

"Yetim olmak belli ki işini kolaylaştırıyor."

"Kolaylaştırıyor mu?" diye sordu Dimitriy.

Şimdi artık yeterince savunmasız durumdaydı ve gerçeği öğrenebilirdi. "Sen vampir olup Raisa'yla kan değiş tokuşu yaptığında aranızda ruhsal bir bağ oluşturdunuz. İkiniz birbirinizin zihnini biliyordunuz."

"Bu doğru. Yeni doğan bir vampir böyle öğrenir."

"Sonra farklı bir vampirle tekrar kan değiştirdiğin zaman buna çok benzeyen bir olayın meydana geleceğini tahmin etmiyor musun?"

"Ben... bilmiyorum."

"Bence biliyorsun. Zihninin bir kısmını Zimeyeviç'le paylaşıyorsun. Aziz İshak'ın altında konuştuğumuzda onun ertesi gün geri döneceğini söyleyebildin. Bunu nasıl bilebiliyordun?"

"İnkâr etmeyeceğim. Paylaşıyoruz. Bu yararlı. Biz ortağız." Sesinde önceden mevcut olmayan gönülsüz bir gurur ifadesi vardı.

"Peki, hanginizin zihni daha güçlü, Dimitriy? Seninki mi, yoksa onunki mi?"

"Ben aptal değilim."

"Petro da aptal değildi ama kanını Zimeyeviç'le paylaştığı için zihni çürüyüp kokuştu. Bütün o *opriçnik*'lere bir bak, iradeleri Zimeyeviç tarafından yok edilmiş akılsız hayvanlar. Zimeyeviç'in nasıl bu kadar yaşlanabildiğini ve güçlenebildiğini sanıyorsun? Sence güneş ışığında nasıl yürüyebiliyor?" Mihail artık spekülasyon yapmaya başlamıştı. Dimitriy'in dudaklarında bir itiraz gülümsemesinin şekillenmekte olduğunu gördü ama sözüne devam etti. "İnsanlardan beslenmek artık ona yetmiyor; vampirlerden de beslenmesi gerekiyor, kanlarından değil, zihinlerinden. Geriye ise onun iradesine boyun eğen, ete susamış aşağılık hayvanlar kalıyor. Ne kadar zaman alacağını bilmiyorum Dimitriy ama eğer Zimeyeviç başına buyruk kalırsa, senin de bir gün olacağın şey bu."

Mihail konuşurken Dimitriy'in içine düşmekte olduğu aşağılık durumu kavramaya başladığı zaman vereceği tepkiyi ölçmek için dikkatle onu izliyordu. Ama Dimitriy onun sarf ettiği her kelimeyle birlikte –sanki bir dış varlıktan yardım alıyormuşçasına– daha da güçleniyor ve güven kazanıyor gibi görünüyordu. Konuşmaya başladığında, artık farklı bir adam olmuştu.

"Bunu neden umursayayım ki?" diye sordu, soğuk ve sakin bir sesle. Artık Mihail'e değil, onun üzerinden merdivene ve mezarlığa doğru bakıyordu. Mihail kalkıp arkasına döndü.

Kapı girişinde soluk, kırışık cildi, beyaz bıyığı ve çöküк avurtlarıyla tanıdık, kambur bir siluet görünüyordu. Mihail, Zimeyeviç'in gün ışığında bile ne kadar tehlikeli olabileceğini biliyordu ama şu an en zayıf olduğu andı. Mihail yayını kaldırdı ve Dimitriy'le konuştuğu sırada güneşin hareket etmiş olduğunu ve kendisinin gölgede kaldığını fark etti.

Artık çok geçti. Dimitriy kollarını Mihail'in göğsüne doladı ve ellerini yana bastırıp yayını yere düşürdü. Mihail, Zimeyeviç'in Dimitriy üzerinde ne kadar gücü olduğunu mu doğru tahmin edememişti? Ya da Dimitriy özgür iradesine dayalı akılcı bir tutum benimsemiş ve kendisi için en iyisinin üstadının yanında yer almak olduğuna mı karar vermişti? Mihail'in içinde bulunduğu durumda bu bir şey fark ettirmezdi.

Dimitriy mezarın içinde onu geri geri çekerek ışıktan uzaklaştırdı. Mihail'in ayakları boş yere taşları döverek sürüklendi, sonunda Dimitriy'in sırtı duvara yaslandığında durdular. Zimeyeviç ağır ağır merdivenden indi. Zemine ulaşmadan önce gölgeye çekilmişti ve genç bir adama dönüşümü başlamıştı. İki tabutun arasına gelene kadar sırtı doğrulmuş, cildi sıkılaşmış, bıyığıyla saçları artık kül rengine dönmüştü. Gözleri parlıyordu.

"Evet, hayatta kalan son Danilov," dedi. Sonra gülümsedi. "Üzgünüm, Dimitriy. Son *yaşayan* Danilov."

"Demek Dimitriy sana kim olduğumu söyledi," dedi Mihail.

"Mükemmel bir şekilde tahmin etmiş olduğun gibi, bunu yapmasına gerek yoktu. Onun zihnini biliyorum."

"Henüz ona hükmetmiyorsun."

Zimeyeviç bir an sessiz kalıp Mihail'i değerlendirdi. Sonra gözleri parladı ve o anda Mihail, Dimitriy'in kollarının kendisini daha da sıkıştırdığını hissetti, neredeyse nefessiz kaldı.

"Gördün mü?" dedi Zimeyeviç. "Bizim bağımız güçlü. Daha fazlası gerekmiyor."

"Hiç durmayacaksın." Mihail sıkılmış dişlerinin arasından konuşuyordu ve sözleri Zimeyeviç'ten çok Dimitriy'e hitap ediyordu. "Niye durasın ki? Dimitriy'i kullanıp tükettiğin zaman dışarıda bir sürü başkaları olacak."

"Bütün bunları nereden biliyorsun?"

Mihail bir şey söylemedi.

"Ah, evet," diye devam etti Zimeyeviç. "Çünkü Cain'in defterlerini okudun. Nerede onlar?"

"Güvenli bir yerde."

"Onları görmeyi çok isterdim."

"Ne? Büyük Drakula'nın bile bilmediği şeyler mi var yoksa?"

Zimeyeviç Romence ismini duyduğunda irkildi. Mihail onu Yuda'nın defterlerinden öğrenmişti.

"Haklısın, tabii," dedi Zimeyeviç. "Cain'in bilgilerine ihtiyacım yok. Ama onda bana ait olan başka hatıralar da var."

"Kanını mı kastediyorsun? Yoksa Ascalon'u mu?"

"İkisi de sende değil."

"Defterleri bende, diğer sahip oldukları neden bende olmasın ki?"

"Blöf yapıyor," dedi Dimitriy arkadan.

"Hayatıma karşılık onları koyacağım."

Zimeyeviç kıkırdadı. "Korkarım şöhretimden dolayı böyle bir pazarlığın bana ait olan kısmına sadık kalacağıma güvenmeyeceksin. Bu benim birlikte yaşamayı öğrendiğim bir lanet."

"Ascalon'u kaybetmeye hazır mısın?" diye sordu Mihail.

"Eğer Ascalon'a sadece *dokunmuş* bile olsan, bunu bilirdim," dedi Zimeyeviç sert bir sesle. Mihail'in omzunun üzerinden Dimitriy'e baktı. "Onun nerede kaldığını bildiğini kabul edebilir miyim?" diye sordu.

"Zelyabov biliyordur ve bana söyleyecektir."

"O zaman onunla hesaplaştıktan sonra orayı arayalım."

Zimeyeviç konuşurken Mihail, Dimitriy'in kollarıyla kendisini daha da sıkıştırarak konuşmak dışında hiçbir şey yapamayacak hale getirdiğini hissetti.

"Benimle hesaplaşmak mı?"

"Büyükbaban Aleksey İvanoviç, Çar I. Aleksandr'ı bana katılmaya ikna etmek için yaptığım girişimlere mani olmuştu. Torununun aynı şeyi III. Aleksandr için yapmaya fırsatı olmayacak."

"Üçüncü mü? Bir kuşak atlamadın mı?"

"Bu Romanov kuşağının saltanatı yakında sona erecek. Dimitriy'in arkadaşları bunun çaresine bakacak."

"Sonra da hiçbir şey seni durduramayacak," dedi Mihail.

"Gerçekten de hiçbir şey. Gerekirse Ascalon'u ararken bütün Petersburg'un altını üstüne getirmekte özgür olacağım."

"Senin veya başka birisinin yapabileceği bir şey yok," diye ekledi Dimitriy.

"Aleksey İvanoviç'in hayatta olup bunu görmesini isterdim," diye devam etti Zimeyeviç. "Sevgili oğlu, benim en yakın yardımcım, onun hayatta kalmış olan son torununu tamamen savunmasız bir halde sıkıca tutuyor ve zevkle dişlerimi geçirip kanını yavaş yavaş son damlasına kadar içerek yaşamına son vermeme yardım ediyor."

Zimeyeviç ağzını açıp kocaman köpek dişlerini göstererek ve gözlerini Mihail'inkilerden ayırmadan onun boğazına doğru eğildi. Mihail harekete geçme zamanı olduğunu biliyordu. Diliyle fındığı yanağının kenarından aldı ve Zimeyeviç'in açıkça görebilmesi için bir an kesici dişlerinin arasında tuttu. Sonra onu azı dişlerinin arasına kay-

dırıp kuvvetle ısırdı ve fındığın içinden akan sıvının kötü, madenî tadını dilinin üzerinde hissetti.

Ne olup bittiği konusunda bir kuşku kalmaması için sıvının birazının dudaklarının kenarından akmasına izin verdi, geri kalanını da yutup kabuk parçalarını tükürdü. Sonra zihnini açık bırakarak isteyen herkesi içeri davet etti. Zafer duygusuyla gözlerini Zimeyeviç'e dikti. Zimeyeviç'in ise kafası karışmıştı. Mihail'in dudaklarındaki kanı görebiliyor fakat yine de manasını anlayamıyor, hatta kimin kanı olduğunu bile tahmin edemiyordu. Bütün duyularını kullanarak bir açıklama arayacaktı ve sonra...

Ve sonra Mihail onu hissetti: Zimeyeviç'in bu anlaşılamayan şeyle ilgili kendi izlenimini. Vampirin zihni anlamaya çalışmış ve kaçınılmaz bir şekilde Mihail'in zihnine kilitlenmişti. Mihail, Zimeyeviç'in idrak yeteneğini, vampirin kendisininkini hissedeceğinden çok daha iyi algılayabildiğini biliyordu ama bu yeterliydi. Zimeyeviç saniyeler içinde anlamıştı.

Geri çekildi. Zmeyeviç'in iradesi geri çekildiğinde Dimitriy'in elleri de gevşedi, sonra Dimitriy kendi isteğine uyarak Mihail'i tekrar sıkıca kavradı.

"Hayır," dedi Zimeyeviç, dalgın bir ifadeyle. "Bırak gitsin."

Dimitriy bir an düşündü, sonra itaat etti. Mihail ondan uzaklaştı ve tabutlardan birinin üzerine oturdu. Zimeyeviç dudağının kenarını küçümseyici bir ifadeyle kıvırarak ona baktı. Yuttuğu kandan ve Zimeyeviç'in zihninin kendi zihninde bıraktığı sevimsiz kalıntılardan dolayı Mihail'in midesi bulanıyordu. Mihail onları aklından çıkarmaya çalıştı. Artık işine yaramazlardı.

"Dimitriy bana senin bir Danilov olduğunu söyledi," dedi Zimeyeviç. "Ama aynı zamanda bir Romanov da olduğunu söylemedi."

"Bir Romanov mu?" Dimitriy'in sesi, nedenini anlamak şöyle dursun, bu gerçekten bile hiç haberi olmadığını gösteriyordu.

Zimeyeviç küçümseyici bir el hareketiyle ona doğru işa-

ret etti. "Cain o kanı benden alalı ne kadar zaman oldu, merak ediyorum. Elli yıl mı, altmış yıl mı? Hâlâ taze miydi?"

"Tadı beklediğim kadar kötüydü," dedi Mihail, Zimeyeviç'in onun sesindeki alayı algılayacağından emin. "Ve doğrudan senin damarlarından geliyormuş gibi etkiliydi."

"Sen *nasıl* Romanov olabiliyorsun?" diye sordu Zimeyeviç.

"Grandük Konstantin Nikolayeviç benim babam."

Zimeyeviç bir an düşündü. "Yani Aleksandr Aleksandroviç'in kuşağındansın."

Mihail başıyla onayladı. "Çareviç birinci dereceden kuzenim. Bu bir aile geleneği haline geliyor artık. Büyükbabam, I. Aleksandr'ı senin elinden çekip almıştı, ben de aynısını III. Aleksandr için yapacağım. Benim kuşağımdakilerin hepsi güvende."

Zimeyeviç kükredi. Kolunu savurdu ve Mihail çenesine aldığı darbeyle yere yıkıldı. Hemen doğrulup oturdu ve çenesini ovuşturdu. Etrafına bakınarak sırt çantasının, daha da önemlisi yayının nerede olduğunu tespit etti.

"Senin dışında hepsi güvende," dedi Dimitriy, küçümseyici bir gülümsemeyle.

"Beni öldürmek ne işine yarayacak?"

Dimitriy güldü. "İşime yaramaz ama yine de adil olurdu. Diğerlerine ders olurdu. Ve bir zevk olurdu."

Mihail onun Zimeyeviç'i etkilemek için konuşuyor olduğundan kuşkulandı ama işe yaramazdı. Zimeyeviç onun çok ilerisindeydi.

"Peki, beni öldürecek misin, Tepeş? Çok kolay olurdu. Sizin tutsağınızım. Hatta belki bu onuru Dimitriy'e bile bağışlayabilirsin."

"Memnuniyetle," dedi Dimitriy.

"Hayır," dedi Zimeyeviç, ters bir tonla. "Bu en kötü sonuç olurdu. Eğer vücudunda benim kanımla ölecek olursa, o zaman bir vampir olur; benim soyumdan gelen ve irademe tabi olanlardan biri olur. Bu uygun bir ceza olurdu ama ödenecek bedele değmez."

"Hangi bedele?" diye sordu Dimitriy.

"Söyle ona, Tepeş," dedi Mihail.

"O akıbet yalnızca bir tek Romanov'un başına gelebilir," diye açıkladı Zimeyeviç. "Petro bana ruhunu borçluydu ve yalnızca bir tek ruh bu borcu telafi edebilir. Eğer bu zavallı yaratığın, hiçbir gücü ve değeri olmayan bu piç Romanov'un ruhu olsaydı Rusya'ya hükmetme şansımı ebediyen kaybederdim. Hiçbir faydası olmayacak bir şımarıklık olurdu bu. Bir tek ruhu kazanıp bütün bir ülkeyi kaybetmenin bana ne yararı olur ki?"

Mihail ayağa kalktı ve çantasını almak için uzandı. Yayı yerde, Zimeyeviç'in ayağının dibindeydi. Onu almaya cüret etmeli miydi, yoksa *vurdalak*'ın gazabı sağduyusuna galip gelir ve o da kendisine çok şey kaybettirecek olmasına rağmen Mihail'den intikam almaya çalışır mıydı? Mihail kendisine bir anlığına yaratığın zihnine göz atma izni verdi ve en azından cılız avantajını fazla zorlamaya çalışmadığı sürece güvende olacağını anladı. Eğilip silahını aldı.

"Onun öylece gitmesine izin mi vereceksin?" dedi Dimitriy hayretle.

"Ne yapabiliriz?" diye sordu Zimeyeviç.

Mihail'in yüzüne geniş bir gülümseme yayıldı. Kendisini bir kahraman gibi hissediyordu. Daha da iyisi, kendisini büyükbabası gibi hissediyordu. Aleksey'in I. Aleksandr'ı kurtarmak için yaptığı şeyi Mihail; bu yeni kuşakta tekrar gerçekleştirmişti. Bir elinde sallanan sırt çantası, diğer elinde *arbalyet*'iyle merdivenlerden yukarı çıkmaya başladı. Yarı yola, tam ışıkla gölgenin buluştuğu yere geldiğinde, dönüp aşağıda hüzünlü bir sessizlik içinde duran Zimeyeviç ile Dimitriy'e baktı. Kalbi göğsünden fırlayacakmış gibi atıyordu. Hâlâ hayatta olduğu için şaşkındı ama şansını yeterince zorlamış olduğunu biliyordu. Onlarla başka zaman hesaplaşacaktı.

"Görüşürüz," dedi. Sonra yoluna devam edip gün ışığına çıktı.

XXII

Sonunda Yuda artık bir bütündü, bedeni ve ruhuyla.

Yıllar önce Çıfıt Kale'de bir vampirin vücudunun artık kendisini onaramayacak hale gelmesi için ne kadarının güneşte yanması gerektiğini öğrenmek için deneyler yapmıştı. Kendi yaralarının onu artık bir iyileşmenin mümkün olamayacağı noktaya getirmiş olduğunu biliyordu. Ama üzerinde deney yaptığı örnekleri ruh halleri bakımından incelemek hiç aklına gelmemişti. Bu konuda ihmalkâr davranmıştı ama kendi hezeyanlarını ve sonrasında gelen zihin açıklığının verdiği mutluluğu deneyimlemek zevkli bir sürpriz olmuştu.

Yine de basit bir gerçeği aklından çıkaramıyordu: hayatta kalmasında kendi zekâsının rolü az olmuştu. Şanslıydı. Bu şansın büyük ölçüde onun eseri olduğu da doğruydu. Aziz İshak'ın tasarımına yardım etmişti ve gizli ya da açık her bir çıkışını biliyordu. Ama geriye kalan tek eliyle kendisini aşağıdaki kanalizasyon tüneline ulaştıracak olan o ufacık bölmeye kadar sürükleyebilecek zamanı bulabilmiş olduğu için şanslıydı; Zimeyeviç onu görüp durdurmamış olduğu için şanslıydı; vücudu taşların arasındaki o daracık aralığa sığabilecek kadar büzüşmüş olduğu için de şanslıydı. Kız onu aramaya geldiği ve bulduğu için de.

Onu neden Susanna'yla karıştırmıştı ki? Yüzeysel bir

benzerlik vardı elbette ama aynısı Raisa için de söylenebilirdi. Düşünmeye biraz ara verdi. Bu iki kadınla olan ilişkisi sadece tesadüf müydü? Yuda bundan kuşkuluydu. Bütün hayatı boyunca bir şeyleri telafi etmeye mi çalışmıştı?

Esher'daki küçük kilisenin yanında bulunan morgda verilen o ilk öpücükten sonra Yuda –o zamanlar sadece Richard Cain'di– Susanna'dan ya da en azından ona karşı hissettiklerinden kuşkulanmıştı. Bu büyük bir endişe kaynağı olmamış ve Honoré'yi yakalamış olmak, zamanını ve zihnini çok daha fazla talep eden bir büyülenme hali oluşturmuştu onda. Susanna'yla fazla ilgilenmiyordu.

Bu, onun kadınlara nasıl muamele etmesi gerektiğiyle ilgili ilk dersiydi. O genç kızla ne kadar az ilgilenirse, kız onu o kadar fazla arzu ediyordu. Geceleri Richard'ın odasına geliyor, onunla konuşuyor ve kitaplarıyla ilgilenmesine engel oluyordu. Önceleri konuyu hep kızlarla ilgili meselelere getiriyor, modadan, danstan ve Richard'ı hiç ilgilendirmeyen türde kitaplardan bahsediyordu. Sonra bunun kendisine bir şey kazandırmadığını fark etti ve yaklaşımını değiştirdi. Bir defasında cinsellik hakkında konuşmuş olduklarını net bir şekilde hatırlıyordu. Üzerinden bir yıldan fazla zaman geçmişti ama Susanna artık sık sık bu konuya dönmeye başlamıştı.

Bu Richard'ı rahatsız etti çünkü hem dikkatini dağıtıyor hem de ilgisini çekiyordu. Daha da kötüsü, kendisi ne kadar saklamaya çalışırsa çalışsın, Susanna bunun onu ilgilendirdiğini biliyordu. Yoksa konuşurlarken neden yüzü kızarsındı ki?

Fakat Richard hâlâ onu öpmekten hoşlanıyordu, birlikte geçirilen bir akşamın sonrasındaki öpücük her zaman başlangıçtakinden daha büyüleyici oluyordu. Richard bazen rüyalarında, bazen de uyanıkken, onun bir kâhya kızının saygınlığını korumak için giyebileceği türdeki mütevazı giysilerinden bütünüyle soyunmuş bedenini düşünüyordu. Hiç çıplak bir kadın görmemişti. Hayvan anatomisinden çıkarım yapmaya çalışıyordu ama kendi vücudu kesip biçtiği hayvanlarınkinden o kadar farklıydı

ki, bir kadının vücuduyla ilgili bütün tahminlerinin gülünç olacağını tahmin ediyordu.

Bunun yerine Susanna'ya sorular soruyordu. Bunu belli etmeden yaptığını düşünüyordu ama sonuçta bu tam da Susanna'nın ondan beklediği şeydi ve bu yüzden de kızdan nefret ediyordu. Merakının odak noktası, cinsiyetler arasındaki en belirgin farktı, kadınlar ve dişi hayvanlar hakkındaki toparlayabildiği az sayıdaki bilgiye göre bunun "göğüs" olduğunu söyleyebilirdi.

Richard bu konuyu ilk açtığında Susanna kıkırdadı fakat sonra pamuklu elbisesinin altında gizlediği şeyi tarif etmeye çalıştı. Kelimeler genç kızın en güçlü yönü değildi ama Richard o anda Susanna'da o zamana kadar bilmediği bir yeteneği keşfetti: o resim yapabiliyordu. Sonraki gece Susanna ona elinde bir parça kâğıtla geldi. Önce Richard'a göstermek istemedi ve gösterirse Richard'ın kendisine ne vereceğini sordu ama sonunda Richard kâğıdı onun elinden kaptı. Karakalemle yapılmış bir çizimdi ve tek bir kadın göğsü tasvir edilmişti. Richard aniden sessizleşti ve kıpkırmızı oldu. Susanna onun yanından ayrıldı ama Richard yatmadan önce saatlerce o resme baktı.

Ertesi gece Susanna onu yine ziyaret etti ama ikisi de yaptığı resimden bahsetmedi. Richard artık fazla hevesli görünmemesi gerektiğini öğrenmişti. Sonunda bahsi açan Susanna oldu.

"Hoşuna gitmedi mi?" diye sordu.

"Ne?"

"Yaptığım resim."

"Çok bilgilendiriciydi."

"Peki, bir sanatçı olarak beni nasıl değerlendirirdin?"

"Nereden bileyim?" dedi Richard.

"Ne demek istiyorsun?"

"Eh, bana Akropolis'i veya Colosseum'u çizebilirdin, ikisini de görmedim. İyi olup olmadığını nasıl bilecektim?"

Susanna'nın tepki vermesini bekleyerek çizime baktı.

"Sen aptalın tekisin," dedi Susanna. Richard başını kal-

dırdığında, genç kız giysisini bir arada tutan onlarca kopçayı açmaya başlamıştı bile. Çok geçmeden yarı beline kadar çıplak kaldı. "Sorman yeterdi," dedi fısıldayarak.

Richard karşılaştırma yapmak ister gibi çizimi yukarı kaldırdı ama gözleri gerçekliğe sabitlenmişti, resme değil.

"Ve?" diye sordu Susanna.

"Kusursuz," dedi Richard, ağzı kupkuru.

"Aynanın önünde durup çizdim."

Richard bakmaya devam ediyordu.

"Çizimden çok daha iyiler," dedi Susanna.

"Neden?"

"Çünkü onlara dokunabilirsin."

"Herhalde," diye cevap verdi Richard.

Susanna söylendi. "Onlara dokunabilirsin dedim."

Richard –biraz beklentiden, biraz da kendi aptallığından– daha da kızardı ama söyleneni yaptı.

Nihayet üç hafta kadar sonra ilk ve son kez seviştiler. Bunun kaçınılmaz bir şekilde gerçekleşeceğini o günden beri biliyorlardı. Richard bunu kilisede sunağın dibinde yapmak istemişti ama bu Susanna için bile fazla ileri bir adımdı. Onun yerine Newcastle Dükü, erkek kardeşi ve hizmetkârları için ayrılmış olan ve içinde dört sıra oturma yeri bulunan kapalı locanın mahrem ortamını tercih ettiler. Söz konusu kişilerin ikisi de uzun zaman önce ölmüştü ama aileleri buradan yararlanma ayrıcalığını koruyorlardı. Fakat o günün öğle sonrasında Richard ve Susanna orayı başka bir amaç için kullandılar. Thomas vaaz vermek için en üstteki vaiz kürsüsüne çıkmadığı sürece kimse onları görmezdi.

Richard performansından hiçbir şekilde utanmadı. O zamanlarda karşılaştırma yapma şansı yoktu ama bilge ve yaşlı bir adam olarak geriye dönüp baktığında iyi iş başarmış olduğuna karar verdi. Yanlış hatırlıyor olmakla suçlanamazdı. Kiliseden çıkıp odasına döndükten sonra, yaşadıklarını bütün o objektif üslubuyla kâğıda dökmüştü. Susanna kesinlikle bu deneyimden hoşlanmış gibi görünüyordu. Richard onun gülümseyen, pırıl pırıl yüzüyle rasgele iltifat sözcükleri mırıldandığını hatırlayabiliyordu.

"Bir ara bunu tekrar yapmalıyız."

Ama hiç yapamadılar ve nedeni de basitti; Richard cinsel birlikteliğin diğer yönü konusunda da mükemmel bir performans sergilemişti. İki ay sonra Susanna ona hamile olduğunu söyledi.

Sadece birkaç yaş daha büyük olsaydı bu olayı gizli tutmak için çaba sarfetmek Richard'ın umurunda olmazdı. Anneyi ve çocuğunu kaderine terk ederek öylece çekip gider ya da bekleyip toplumun bu duruma nasıl tavır alacağını görmelerini söylerdi. Ama o zamanlar çok gençti, özgüveni yoktu ve İngiliz üst tabakasının kendisi hakkında ne düşüneceğini biliyordu. Yaşamasını sağlayan her şey için hâlâ babasına muhtaçtı. Bütün bunları riske atamazdı. Susanna ondan bir talepte bulunduğundan değil. Richard'a çocuğun babasının kim olduğunu açıklamayacağına söz vermişti. Aslında söz bile vermemiş, sadece söylemiş ve Richard'ın onun sözüne güveneceğini düşünmüştü.

Richard'ın ona güvenip güvenmemesinin pek önemi yoktu. Esher halkı aptal değildi; ikiyle ikiyi toplayabiliyordu. Richard suçu babasına yıkmak için yarım yamalak bir plan yaptı ama Susanna'nın inandırıcı bir şekilde yalan söyleyebileceğinden emin değildi. Ayrıca, Thomas Cain konumunu ve itibarını kaybederse, bu, oğlu Richard'ın ne işine yarardı ki?

Richard içinde bulunduğu ikilemi nasıl çözebileceği konusunda hiç gerçek bir kuşku duymadı. Honoré neredeyse bir yıldır kilisenin altında tutsaktı, belki Richard'la Susanna'nın hamilelikle sonuçlanan çabalarına kulak misafiri bile olmuştu. Richard kuşku uyandırmadan çok sayıda okul arkadaşını kurban edemezdi. Richard vampirin, yalnızca değişiklik olsun diye olsa da, genç ve güzel bir kızın kanına daha fazla ilgi duyacağını düşünerek Honoré'ye doğrudan teklifte bulundu ama Honoré zengin, sağlıklı kan üretebildikleri sürece insanların yaşının, cinsiyetinin ve görünümünün hiçbir önemi olmadığını iddia etti. Richard bunu not etti ama bu kayıtsızlığın her vampir için geçerli olmadığını da öğrenecekti. Bir şekilde Honoré'ye

Susanna'nın karnında büyümekte olan bebekten bahsedemedi.

Richard, Susanna'nın yaşamındaki o son pazar günü, "Sana göstermek istediğim bir şey var," dedi. Vakit geceydi. Akşam duası okunmuştu ve kilisenin avlusunda buluşacaklardı.

"Hoşuma gidecek bir şey mi?" diye sordu Susanna.

"Seni büyüleyecek bir şey."

"Morgda gösterdiğin şey gibi mi?"

"Biraz."

Richard genç kızın elini elinde hissetti ve karşılık verdi. Sonra onu kilisenin kapısına götürdü, çalıntı bir anahtarla kapıyı açtı.

"Yine kilisede ikimiz yalnızız," dedi Susanna, öpmek için Richard'a doğru eğilerek. "Yine de yapabiliriz, biliyorsun," dedi.

Richard, "Şşt," diyerek parmağını onun dudaklarına dokundurdu.

Susanna'yı orta sahından geçirerek üç katlı vaiz kürsüsüne götürdü.

Kız kıkırdadı. "Burası fazla rahat gibi görünmüyor."

Richard merdivenlerden indi ve mahzene açılan alçak ahşap kapıyı açtı.

"Bu ne?" diye sordu Susanna. "Daha önce burayı bana hiç göstermemiştin."

"Eski mahzen. Başka kimse bilmiyor."

"Bütün kızları buraya mı getiriyorsun?"

"Sadece seni."

Demir kapıya gelmişlerdi. Richard her zamanki gibi Honoré'nin saldırmaya hazır bir şekilde yakın bir yerde pusuya yatmış olup olmadığını kontrol etmek için lambasını kaldırıp baktı ama ortalık sakindi. Kilidi açıp kapının kanadını geri itti.

"Önden buyur," dedi.

Susanna dudağını merakla kıvırarak ona baktı, sonra içeri girdi. Richard kapamayı istemeyerek ama buna mecbur olduğunu bilerek kapının yanında geride kaldı. Susanna dönüp ona baktı.

"Geliyor musun?"

"Kendin gör istiyorum," dedi Richard.

Susanna ona gülümsedi ve bir hayalet gibi sadece giysisinin beyaz kıvrımları görünür kalana kadar karanlığın içinde ilerledi. Richard kapıyı sessizce çekti ama Susanna duyar diye kilitlemedi. Susanna bir noktada onun kendisini aldattığını anlayacaktı ama Richard, o anda onun yüzünü görmek istemiyordu.

Susanna dönüp karanlığın içinden ona seslendi. "Burada birisi var!" Sonra sesini alçatarak sordu, "Kimsin sen?"

Richard, Honoré'nin sesini duydu.

"*Je suis Honoré Philippe Louis d'Evreux, Vicomte de Nemours.* Evime hoş geldiniz."

Bir çığlık ve gümbürtü duyuldu. Richard kapıyı kilitledi ve hızla oradan uzaklaştı. O gece hayatında son defa ağladı.

O zamandan beri, kendisine Susanna'nın gözünü bile kırpmadan sunmuş olduğu güveni gösteren birkaç kadın tanımıştı. Raisa onlardan biriydi ama zamanla Yuda'nın sadece kendisiyle ilgilendiğini fark etmişti. Yaşasaydı belki Susanna da bunu anlardı. Belki de hayatının son anlarında anlamıştı.

Ve şimdi artık Dusya vardı. Yuda'yı aramaya gelmişti. Onun Aziz İshak'ın altındaki gizlenme yerini ve oradaki bütün tünel ve lağım kanallarını biliyordu. Bir zamanlar Yuda'nın vücudu olan şeyin keder verici kalıntısını bulana kadar bütün oraları karış karış aramıştı. Bazı kadınlar böyle bir görüntüden tiksinerek kaçarlardı ama Dusya daha sağlam kumaştandı. Ona bakmış, beslemiş, beslenebilmesi için gidip başkalarını getirmişti. Yuda eski gücünü tekrar kazanmaya başladığı sıralarda ona minnettar olduğunu hissetmişti ama bu artık geçmişti. Dusya'nın teşekküre ve ödüle ihtiyacı yoktu. Bütün yaptıkları bunu doğruluyordu. Hatta Yuda'nın geçirdiği hezeyanlar sırasında ona Susanna diye hitap etmesini bile uysalca kabul etmişti ama Yuda'nın bazen kendisini Yürütme Komitesi'ne tanıtmak için kullandığı bir şifre olması dışında bu ismin ne anlama geldiği konusunda hiçbir fikri yoktu.

Luka vasıtasıyla tanışmışlardı. Luka, Dusya'ya ilk abayı yaktığı günlerde onu hevesle eski arkadaşı ve akıl hocası Vasiliy Grigoryeviç Çernetskiy'le tanıştırmak istemişti. Yuda bu genç kadındaki potansiyeli hemen görmüştü, tıpkı Kiev'de özel öğretmeni olduğu Raisa'da olduğu gibi. Ama her şey bununla bitmiyordu. Kendisine Susanna'yı hatırlatan sarışın bukleleri olmayan bir kızda neden hiç aynı potansiyeli görmüyordu?

Dusya sadece Luka'nın taşkın tavsiyelerine dayanarak hemen Yuda'ya ısınmıştı. Yuda sadakatini tam olarak kazanmak için onu ayartmasına gerek olup olmadığını merak etmişti ama bunun gerekli olmadığı çıkmıştı ortaya. Yuda'da Dusya'yı cezp eden şey, onun Rus halkının davasına olan fanatik adanmışlığı ve diktatörlüğün devrilmesine ilişkin samimi düşünceleriydi. Sonra Yuda kendisiyle ilgili gerçeği açıklamıştı; korkunç bir hastalığın pençesine düşmüş iyi bir adamın hüzünlü hikâyesini – vampirlik hastalığını. Dusya onun için gözyaşı dökmüş fakat bunun bir insan olarak onu değiştirmeyeceğini anlamıştı. Yuda hâlâ Rusya'yı ve çalışan kitleleri seviyordu. Dusya'ya *onu* hâlâ sevdiğini söylemişti. Ve iş onunla Luka arasında bir seçim yapmasının gerektiği noktaya geldiğinde –Yuda hapishaneden o suçlayıcı mektubu yolladığında– genç kadının kuşku duymaksızın yanında yer aldığı kişi Yuda olmuştu.

Şimdi bütün emeğinin karşılığını almıştı. Dusya onu kurtarmıştı. Elleri birbirlerinin ellerinde, Aziz İshak'ın altındaki lağım kanalında karşı karşıya oturuyorlardı. Yuda gitmeye hazır olduğunu hissediyordu. Vücudu tamdı, hatta giysisi bile vardı, İsveçli denizcinin pis kıyafetleri; ama üstünü değişene kadar idare ederdi. Yukarıdaki dünyada neler olup bittiğini öğrenmesi gerekiyordu.

"Beni şans eseri buldun," dedi.

"Hôtel d'Europe'ta bulamayınca endişelendim. Orası aklıma gelen tek yerdi. Seni gördüğümde..." Sesi titredi ve gözleri yaşlarla doldu. Yuda onun elini tutup sıktı.

"O halimi düşünme artık. Beni geri verdiğin eski halimle düşün. İçimde taşıdığım, bana hayat veren kanını düşün."

Dusya başını salladı. "Seve seve daha fazlasını verirdim," dedi.

"Ama otele niye gitmiştin ki?"

"Mihail orayı gözetlememi istemişti."

"Mihail?"

"Mihail Konstantinoviç Lukin, oradaki odana giren adam."

"Beni izlemeni mi istedi?"

"Seni ve iki kişiyi daha; biri ihtiyar, diğeriyse orta yaşlı. Onları bana tarif etmişti." Dusya ona eşkalleri verdi ve Yuda başını salladı. Dusya sadece Zimeyeviç'i kastediyor olabilirdi, hem gündüz hem de gece. Lukin, Zimeyeviç'in hayret verici yeteneğini ve Yuda'nın akıbetini görmüştü veya gördüğünü sanmıştı. Lukin'in tesadüf eseri olarak Dimitriy'i bulan ve Gök Tepe'de Yuda'yla karşılaşmış olan bir teğmenden çok daha fazlası olduğu açıktı.

"Başka neyin peşinde?"

"Yürütme Komitesi ona güveniyor. Kazı işinde ve patlayıcılar konusunda Kibalçiç'e yardım ediyor ama o iş neredeyse bitti. Zelyabov ve Sofia çok çabuk harekete geçmemiz gerektiğini düşünüyor. Sofia birilerinin örgüte sızmış olduğunu düşünüyor, birkaç gün içinde hepimizi tutuklayabilirler."

"Hainin kim olduğunu düşünüyor?"

"Şklovskiy."

Yuda başını salladı. Dusya ona Şklovskiy'in eşkalini tarif etmişti ve Yuda'nın bu kişinin başka bir isim altında Dimitriy olduğundan kuşkusu yoktu, bu onun tünel açmaya olan tuhaf ilgisiyle uyuşuyordu. "Peki, ya peynirci dükkânının altındaki mahzen?"

"Orasıyla çok ilgilenmiyorlar; patlayıcılar için fazla derin. Şklovskiy orada arama yaptı ve hiçbir yere çıkmadığını söyledi."

Bu utanç vericiydi. Dimitriy ve Zimeyeviç'in bir adım daha yaklaştığı anlamına geliyordu; ama yalnızca bir adım, daha atmaları gereken çok adım vardı.

"İyi," dedi. "Şimdi git. Başka neler olup bittiğini öğren."

"Sana bir şeyler getirmemi... aç mısın?"

Yuda elini kaldırıp onun yanağını okşadı. "Artık başımın çaresine bakabilirim, teşekkür ederim."

"Ama buraya geleceksin, değil mi?"

"Bazı geceler evet ama etrafta dolaşmak daha güvenli. Ben seni bulurum."

Kısaca öpüştüler, sonra Dusya gitti. Yuda biraz oturup ne yapacağını düşündü.

Aklında bir şey vardı, rahatsız ediciydi ama önemliydi: Zimeyeviç'le olan mücadelesini kaybetmişti ama kazandığı bir şey vardı, değerli bir şey. Ellerini öne doğru tutup açtı, avuçlarının içine baktı ve işe yarayacak olanın sol eli olduğunu fark etti, sağ eli daha birkaç günlüktü. Ama o elini kullanarak can havliyle kapmış olduğu şey artık yerinde değildi. Yuda yerlere baktı ve çok geçmeden loş ışıkta bir şeyin parladığını gördü. Gidip onu aldı. Bu bir yüzüktü; zümrüt gözleri ve çatallı kızıl diliyle altın bir ejderha. Zimeyeviç'in yüzüğü. Katedralde dövüşürlerken Yuda onu Zimeyeviç'in parmağından çekip almayı başarmıştı. Bildiği kadarıyla bu yüzüğün sihirli bir gücü yoktu. O Ascalon değildi ama Yuda'nın yenilgisinin tam ortasında küçük bir zafer amblemiydi. Bir şekilde ondan yararlanmanın bir yolunu bulurdu. Yüzüğü denizcinin pis ceketinin cebine koydu.

Yuda yeni vücudunun uzuvlarını bükerek ayağa kalktı. Bacaklarını yeni gibi değil, yaşlanmış ve katılaşmış gibi hissediyordu. Ayağa kalkarken bir baş dönmesi nöbetine yakalandı. Dikkatli hareket etmesi, daha da önemlisi beslenmesi gerekiyordu.

"Zelyabov'u tutukladılar." Sofia Lvovna bu cümleyi sanki gerçekliğini azaltacakmış gibi pat diye söyleyivermişti.

Mihail içeride bulunanların tepkisini ölçebilmek için etrafına baktı. Kibalçiç her zamanki gibi kayıtsız duruyordu. Bu haberin olası etkilerini düşünüyor olmalıydı

ama yüzünden bir şey anlaşılmıyordu. Frolenko, Sofia'nın sözlerini duymamak için kulaklarını kapatmak ister gibi ellerini başının iki yanına götürdü, sonra başını çevirdi. Risakov hızla ama sessizce dudaklarını açıp kapadı. Birkaç kişi homurdandı. Herkes orada değildi. Bazıları peynirci dükkânındaydı, bir kısmı da toplantıya gelememişti. Dusya'nın yokluğu Mihail'i şaşırtmamıştı. Son karşılaştığında genç kadın solgun ve hasta görünüyor, içeride bile boynunda bir eşarpla oturuyordu. Yatakta kalması akıllıca olurdu. Hiçbirinin burada olmasını gerektiren acil bir sebep yoktu. Bu sadece sıradan bir gidişat raporuydu ve acil müdahale durumu anlamına gelmezdi. Ama olayların akışıyla her şey değişmişti.

"İyi misiniz?" diye sordu Risakov.

Sofia hiddetle baktı ona. "Tabii ki iyiyim," dedi kavga eder gibi.

"Şklovskiy nerede?" diye sordu Frolenko.

"Keşke bilsem," dedi Sofia.

"Peki, ne oldu?" Soruların en açık olanını Kibalçiç sormuştu.

Sofia omuz silkti. "Evden birlikte çıktık ve bir fayton tuttuk. İmparatorluk Kütüphanesi'nde indik. O, başka bir faytonun durduğunu ve içinden üç adamın indiğini gördü. *Ohranik* oldukları belliydi. Pek endişelenmedik, orada olduklarını zaten biliyorduk. Her halükârda ayrılmayı planlıyorduk, o da bana bir veda öpücüğü verdi ve ben yola koyuldum. Bir tanesi beni izlemeye başladı, diğer ikisinin de onun peşine takıldığını sanıyorum. Dükkâna gitmem gerekiyordu ama rotamı tamamen değiştirdim; Saman Pazarı'na yöneldim, sonra kanal boyunca gidip aynı yoldan geri döndüm. Nevskiy Bulvarı'na gidene kadar ondan kurtuldum. Andrey'in de o ikisini ektiğinden kuşkum yok."

"Şansları yoktu," diye araya girdi Frolenko.

Sofia başını salladı ve küçücük bir gülümsemeyle karşılık verdi. Ne derse desin, âşığının tutuklanması onu derinden etkilemişti. "Sonradan işittiğime göre adamların

şansı yaver gitmiş olmalı; ben onun Trigoni'yi ziyaret etmeyi planladığını biliyordum ve peşinde bir *ohranik* varken asla oraya gitmezdi."

"Trigoni mi?" diye haykırdı Kibalçiç. "Onun Odessa'da olması gerekiyor."

"Öyleydi de," dedi Sofya, "ama herkesi başkente çağırdık. Bulabildiğimiz herkese ihtiyacımız var. Trigoni birkaç haftalığına buradaydı. Andrey'nin onu görmeye gideceğini biliyordum, o yüzden o gelmeyince ben de Trigoni' nin evine gittim. Ortalıktaki uğultudan ben daha oraya varmadan tutuklamalar yapılmış olduğu anlaşılıyordu. Tanıdığım birkaç komşuya sordum. Andrey'nin suçu değilmiş, Trigoni'ninmiş. Orayı izliyorlarmış, işçi kılığına girmiş *ohranik*'ler. İkisini birlikte görünce piç kuruları bu güzel fırsatı kaçırmamış. İkisini de almışlar."

"Konuşur mu?" diye sordu Mihailov.

"Hemen değil," diye yanıt verdi Sofia. Odadaki kuşku havasını sezerek başını kaldırdı. "Buna gerçekten inanıyorum," dedi.

"Ben de," dedi Kibalçiç. "O güçlü bir adam."

"Peki, ya Trigoni?"diye sordu Mihail.

"O fazla bir şey bilmiyor," dedi Sofia. "Dükkândan kesinlikle haberi yok."

"Ama ikiyle ikiyi toplayabilirler," diye devam etti Kibalçiç. "Zelyabov'u seninle, seni de benimle ve geri kalanlarla gördüler. Çok geçmeden aramızdan biriyle peynirci dükkânı arasında bağlantı kurarlar."

"Öğrenmiş olmalılar," dedi Frolenko.

"Harekete geçtiler," diye yanıtladı Sofia.

"Orayı kullanıyor olduğumuzu bilmeleri, ne için kullandığımızı biliyor oldukları anlamına gelmez," dedi Mihail. "Orada ne yaptığımızı tahmin edemezler."

"Belki de birisi onlara geri durmalarını ve bizi suçüstü yakalayana kadar beklemelerini söylemiştir," dedi Risakov.

"Birisi mi?" diye sordu Mihail.

"Öyle düşünüyorlarsa, aptaldır onlar."

"Niye?" diye sordu Mihailov.

"Çünkü çar, pazar günü ölecek."

"Bu pazar mı?"

"Yarın değil öbür gün," dedi Sofia. "1 Mart'ta"

"Nerede olacağından emin miyiz?" diye sordu Mihail.

Sofia açıkladı. "Aleksandr eğer evdeyse her pazar günü faytonuyla Manej'de nöbet değişimini izlemeye gider. Tören öğleden sonra birde başlar ve yaklaşık kırk dakika sürer. Sonra geri döner. Dönüşte İtalyanskaya Caddesi'nden geçer ve Nevskiy Bulvarı'na kestirmeden gitmek için Malaya Sadovaya'ya sapar. Mayının üzerinden geçtiği sırada faytonu fazla hızlanmış olmayacaktır."

"Bu kesin mi?" diye sıkıştırdı Mihail.

"Orayı tesadüfen seçmedik. Geçtiği yolları aylardır izliyoruz."

"Hazır mıyız?" diye sordu Frolenko.

Sofia başını Kibalçiç'e çevirdi. "Nikolay?" diye sordu.

Kibalçiç omzunu silkti ve soruyu iletti. "Mihail?"

"Hazırız diyebilirim," diye yanıt verdi Mihail. "Tünel bitti. Sadece dinamiti yerleştirmemiz gerekiyor."

"Geri kalan patlayıcıları hazırlamak için gece çalışabilirim," dedi Kibalçiç.

"Gereğinden fazlasına sahibiz," diye yanıt verdi Mihail.

Kibalçiç göz kırptı. "Sadece sağlama almak için."

"O zaman tamamdır," dedi Sofia. "Mihail sen gidip..."

"Başkan Şklovskiy buna ne diyecek?" diye araya girdi Risakov.

Sofia öfkeyle ona baktı. "Burada olsaydı ona sorardık. Şu anda sorumlu benim." Risakov başka bir şey söylemedi. Sofya sözüne devam etti. "Lukin! Frolenko! Dükkâna gidin ve elinizdeki bütün patlayıcıları yerleştirmeye başlayın. Kibalçiç, Risakov'la birlikte Teleznaya Caddesi'ne gidin ve işinizi bitirin."

"Yardıma ihtiyacım var," diye atıldı Kibalçiç.

"Umurumda değil. Bugün itibarıyla pazar gününe kadar herkesin yanında en az bir yoldaşı olacak. Böylece olan bitenden emin olabiliriz."

Başka protesto olmadı ve Mihail, Frolenko'yla birlikte

işe girişmek üzere oradan ayrıldı. Sofia'nın dile getirmediği mesajı açıktı. O andan itibaren hiç kimseye güvenemezlerdi, birbirlerine bile. Mihail, Sofia'nın bu kuşkusunun hedefinin kendisi olabileceğinden duyduğu korkuya engel olamadı.

Yuda yine beslenmişti ve o yüzden kendisini çok iyi hissediyordu; hem vücudu güçlenmiş olduğundan, hem de artık Dusya'nın yardımına muhtaç olmadığını bildiğinden. Giysilerini de değiştirmişti. Bir kurbanı kanının kalitesinden veya ona ya da sevdiklerine vereceği acıdan dolayı değil de sadece beden yapısı kendisininkine yakın ve de terzisi maharetli diye seçmiş olmak tuhaftı.

Ama şu anda bir dönüm noktasındaydı. Zimeyeviç onu yenilgiye uğratmıştı –hatta neredeyse öldürecekti– ve bütün bunların nedeni, Yuda'nın sahip olduğunu düşündüğü en değerli şeyin, bilgisinin yetersiz kalmış olmasıydı. Hiçbir vampirin ışığa dayanabildiğini gösteren bir deney yapmamış, böyle bir şeyden bahsedildiğini de duymamıştı ama yine de kendi gözleriyle görmüştü işte. Zimeyeviç'in sıradan bir *vurdalak*'tan veya Yuda'dan daha büyük bir vampir olmasını sağlayan başka bir becerisi daha olabilir miydi? Yuda öğrendiği şeyden dolayı Zimeyeviç'ten daha fazla korkmaktan başka bir şey yapmayacak kadar aptal değildi ama o korku nasıl bir sonuç doğururdu? Kendisini Zimeyeviç'e karşı emniyete almasının yolu araya olabildiğince fazla mesafe koymak mıydı? Yoksa onu kesin olarak ortadan kaldırmak mı?

Ne kadar güçlü –ve Yuda'nın tahmin bile edemeyeceği hangi yetenekleri kazanmış– olursa olsun Zimeyeviç'in en zayıf durumda olduğu yer Rusya'ydı. Karpatlar'daki vatanından uzaktaydı ve yanında sadece bir tek müttefiki vardı. Yüz yetmiş yıldır düşmanı olan bir ailenin yönettiği bir şehirdeydi. Eğer Zimeyeviç mağlup edilecekse bunun şimdi ve burada St. Petersburg'da olacağı kesindi.

Ama Yuda'nın içini kemiren bir sözcük vardı: Eğer.

Serin bir esinti saçlarını dalgalandırdı. Bu tanıdıktı, Aziz İshak Meydanı'ndaki lağım kapağından içeri giren soğuk kış havası tüneli doldurmuştu. Bu Dusya'nın geri döndüğü anlamına geliyordu. Söyleyeceği bir şey var mıydı, yoksa sadece onun yakınında olmak için mi gelmişti? Çok çabuk yoruluyordu.

Yuda kapağın kapandığını ve Dusya'nın demir basamaklardan gelen ayak seslerini duydu. Ancak düz taş zeminde kendisine yaklaşmaya başladığı zaman ayak seslerinin kaynağının ağırlığı Dusya'dan çok daha fazla olan ve uzun adımlar atan birisi olduğunu fark edebildi. Yuda sadece duyduğu seslere dayanarak kendisini ziyaret eden kişinin kim olabileceğini tahmin etti. Bakmak için döndüğünde, haklı olduğunu gördü.

Bu Dimitriy'di.

XXIII

"Bu defa sana yardım edebilecek bir ordu yok mu yanında, Mitka?"

"Ordu bana yardım edemez," diye yanıt verdi Dimitriy. Yuda'yı tepeden tırnağa süzdü. Bu ânı haftalardır bekliyordu, Raisa'nın ölümüne Yuda'nın sebep olduğunu anladığından beri. Dimitriy'in intikam alabilmek için bir tek fırsatı olmuştu ama zihninin bir parçası onu durdurmuştu –artık bunun Zimeyeviç'in onun üzerindeki gücü olduğunu biliyordu. Dimitriy'in zihninin bir parçası, Raisa'nın hâlâ can çekişmekte olan bir parçası, Yuda'nın ölmesini istiyordu– Dimitriy bazen kana susaması gibi susamıştı buna. Bu parça Yuda'dan nefret ediyordu ama Dimitriy değil. Daha büyük bir parçasına, Zimeyeviç'e ise Yuda canlı olarak lazımdı, en azından bir süreliğine öyle olmuştu. Şu andaysa en iyi olasılıkla Zimeyeviç için ikisi de fark etmezdi. Aziz İshak da Yuda'yla oyun oynamıştı. Fırsat bulsaydı onu öldürürdü fakat Dimitriy'den bunu yapmasını istememişti. En kötüsü de Dimitriy'in kendi zihninin önemsiz olmasıydı. İntikam arzusu daha asil görünen bir nedendi –asalet bir vampire bir şey ifade ediyorsa tabii– ama yine de Dimitriy başkalarının arzularının temsilcisi durumundaydı. Raisa'nın hükmü altında olmak Zimeyeviç'in hükmü altında olmaktan daha iyi değildi. Dimitriy'in özgür olması, kendi

arzularına göre hareket etmesi gerekiyordu ve bu konuda ona tavsiye verebilecek tek kişi vardı. İntikam biraz bekleyecekti.

Dimitriy'in eski akıl hocası her zamanki gibi görünüyordu; sakin ve güçlü. İçinde bulunduğu ortam pek sağlıklı sayılmazdı ama bir *vurdalak*'ın her zaman seçeneği olmazdı. "İyi görünüyorsun," diye devam etti Dimitriy. "Zimeyeviç bana senin öldüğünü söylemişti. Yalanmış." Bu, üstadının ona söylediği tek yalan değildi.

"Sanırım yalan değildi," dedi Yuda. "Onun iyimser doğasından kaynaklanan bir abartıydı. Ama çok yakındı. Beni nasıl buldun?" Nefes almak için ara bile vermeden yeni bir konuya atlamıştı.

"Sofia herkesten kuşkulanır, onları takip ettirmiş. Dusya'nın zamanını burada geçirdiğini söyledi. Bunun nedenini yalnızca ben tahmin edebilirdim."

"Dusya'yla beni biliyor muydun?"

"Şüphelerim vardı. O ve Luka, sen ve Luka. Sadece üçgeni tamamlamak gerekiyordu."

"Yalnız mı geldin?" diye sordu Yuda.

"Zimeyeviç burada olduğumu bilmiyor." Muhtemelen bu doğruydu. Dimitriy zihnine girilmesini engellemek için her türlü çabayı sarf ediyordu.

"Buna neden inanayım?"

"Neye istersen inanabilirsin."

"Peki, niye geldin?"

Dimitriy tünelin sert tuğla duvarına yaslanarak yere doğru kaydı ve elleriyle yüzünü kapattı. Derin derin nefes alıyor ve söyleyeceklerini toparlamaya çalışıyordu. En iyisi, "Seni özledim, Vasya," gibi bir şey söylemekti. Bu her zaman için doğruydu, Yuda'dan nefret ederken bile.

Yuda güldü. "Dalavereyi bırak, Dimitriy. Bunu beceremiyorsun."

Dimitriy başını kaldırıp baktı. "Cevapları bildiğini düşündüğüm birisinin eksikliğini hissediyorum. Güvenecek birisinin eksikliğini hissediyorum."

"Zimeyeviç'in var."

"Ona güvenemem. Dediğin gibi bunu beceremiyorum. Artık birlikte olmanın akıllıca olduğunu biliyorum. Bu bizi oyuna gelmekten, *prostak*[1] yerine konmaktan kurtarır."

"Bunu büyük Kont Drakula'nın seni bir şekilde üçkâğıda getirdiği şeklinde mi anlamalıyım?" Yuda keyiflenmiş görünüyordu; gerçekten öyle de olabilirdi.

"Ben de bunu öğrenmek için sana geldim."

"Ve bana güveniyorsun."

"Senin vampirler hakkında bu gezegende bulunan herkesten daha fazla şey bildiğine güveniyorum."

"O zaman ne öğrenmek istediğini söyle bana."

Dimitriy derin bir nefes aldı ve anlatmaya başladı. "Birkaç gece önce bir adam benimle konuşmaya geldi. Adı Lukin."

"Mihail Konstantinoviç?"

Dimitriy başıyla onayladı. "Onu hatırlarsın. Gök Tepe'deydi. Dikkate değer bir adam."

"Gerçekten mi? Neden?"

"Senden bir şey çalabilen kişinin diğerlerinden farklı olması gerekir. Senin günlüklerini görmüş, en azından o öyle söylüyor."

"*Söylüyor*, öyle mi?" diye sordu Yuda dikkatle.

"Bunu doğrulamanı ya da lütfen Tanrı'm, mümkünse inkâr etmeni istiyorum."

"Neyi?"

"Bir vampirle bir insan kan değiş tokuşu yaparsa ne olduğunu biliyorum, bunu bildiğim açık." Dimitriy yaptığı şeyi söylemeye dili varmayarak sustu. "Peki, ya iki vampir aynı şeyi yapar ve ölümcül kanlarını değiş tokuş ederse?"

Yuda zoraki gülümsedi. "Hangi vampir böyle bir şeyi yapar ki? Bu fikir tam da onlara iğrenç gelen şey."

"Seni bunun üzerinde deneyler yapmaktan alıkoyacak kadar iğrenç gelmemiş ama!" diye bağırdı Dimitriy, dik-

1. (Rus.) Enayi. (Ç.N.)

kati kendi kötü davranışından uzaklaştırıp Yuda'nın düzinelerce kardeşine yaptığı daha büyük kötülüklere yöneltmeye çalışarak.

"Bilginin artırılması gerekir."

"Bana sadece ne olacağını söyle."

"Öncelikle," dedi Yuda, "etkisi, bir insanla bir *vurdalak* söz konusu olduğu zaman ortaya çıkan etkiyle aynıdır: zihin paylaşımı. Elbette burada fark birinin –insanın– bedensel olarak diğerinin formuna dönüşmemesidir. Onun yerine ruhsal bir dönüşüm meydana gelir. Bir tanesinin zihni diğerinin iradesine tabi olur ve artık kullanılmayan –diğerinin zihni tarafından işgal edilmiş olan– kısımları kullanılmayan bir uzuv gibi körelir."

Bu tam Mihail'in dediği gibiydi. Dimitriy'in bundan kuşkusu yoktu.

"Hangi zihin körelir?"

"Daha zayıf olan elbette. Canlı bireylerde bunun en dikkate değer örneğini Zimeyeviç ve onun Eflaklı yandaşlarında gördüm. Onunla kanlarını değiştirenler sadece onun emirlerini yerine getiren ve hayvandan ancak bir gömlek üstün mahluklar haline geliyorlardı. Benimle birlikte Rusya'ya gönderdikleri bunun tipik örnekleriydi. Eminim Lyoşa sana onlardan bahsetmiştir."

Biliyordu, ya da en azından tahmin ediyordu. Neden bilmesindi? Bu koşullar kendisi için geçerli olmasa Dimitriy niye sorsundu ki?

"Lukin'in sana söylediği şey bu muydu?" diye sordu Yuda.

"Aşağı yukarı."

"O zaman o adam bir dâhi, ya da bir dâhinin eserlerini okumuş, ki bu daha olası."

"Bu süreç geri çevrilebilir mi?" diye sordu Dimitriy.

Yuda başını salladı. "Sanmam. Ama durdurulabilir. Söz konusu iki vampir tam olarak ayrılabilir, süreç çok ilerlememişse."

"İlerlememişse mi?"

"Daha zayıf olan vampir bir noktada iradesini o dere-

ce yitirir ki, artık ondan hiç ümit kalmaz. Ne kadar direnirse direnşin, güçlü olan onun zihnine, geri dönme ve tekrar kan değişimi yapma arzusunu sokabilir. Bu bir kısırdöngüdür. Üstadına geri dönebilmek için dişini tırnağına takan nice vampir tanıdım."

"Anlıyorum."

Uzun bir sessizlik oldu. Dimitriy yere bakıyordu ama Yuda'nın gözlerinin kendisini izlediğini hissedebiliyordu.

"Ne pahasına olursa olsun, hâlâ bir şansın olduğunu düşünüyorum, Mitka."

Pahası filan yoktu ama Yuda neden bu konuda yalan söylesindi ki? Hatta bir nedene ihtiyacı var mıydı?

"Şimdi şu Lukin'den bahset bana," dedi Yuda, aniden canlanarak. "Neyin peşinde?"

Dimitriy yutkundu. Yuda'ya bütün gerçeği anlatmak istemiyordu, Lukin'in kendisinin yeğeni, Aleksey'in torunu olduğunu. Yuda bunu çok geçmeden kendisi de öğrenirdi ama bu sırrı şimdilik saklamak Dimitriy'e küçücük de olsa son bir meydan okuma şansı verirdi. Ayrıca çocuğun çok daha tanınmış öncülleri vardı. Cevap vermeden önce hafifçe güldü. "Asla tahmin edemezsin Vasya ama o bir Romanov, Konstantin Nikolayeviç'in piç oğlu."

Yuda'nın kahkahası daha içtendi. "Emin misin?"

Dimitriy zorla güldü. "Zimeyeviç emin, o da söyleyebilir tabii."

"Öyle mi?"

"En azından şu kadarını: Lukin gözümüzün önünde Zimeyeviç'in kanını içti. Yani Aleksandr Aleksandroviç, Zimeyeviç'e karşı güvende ve onun yapabileceği hiçbir şey yoktu; Lukin'i öldürseydi hepsi özgür olurdu."

Yuda şaşırmış görünüyordu. "Gerçekten de öyle olurdu. Bu ne zaman oldu?"

"Çarşamba günü," dedi Dimitriy.

"İki gün önce," dedi Yuda, düşünceli. "Artık Zimeyeviç'e geri dönmeyeceğini varsayıyorum."

"Hayır." Kısa bir süre için neden olmasın, diye geçirdi içinden. Sonra, "Hayır," diye ekledi daha kesin bir tavırla.

"Peki ya Zimeyeviç, o Petersburg'da kalacak mı?"

"Neden kalsın ki? Artık Aleksandr Aleksandroviç ölene ve Nikolay Aleksandroviç, II. Nikolay olana kadar Romanov'lara hiçbir şey yapamaz."

"Sanki şimdiki çar ölmüş gibi konuşuyorsun."

Dimitriy zorla güldü. "Neredeyse öyle zaten. Neler olup bittiğini biliyorsun."

Yuda başını salladı. "Ama Zimeyeviç'in başkente gelmesinin tek nedeni bu değildi."

"Ascalon'u mu kastediyorsun?"

Yuda bir şey söylemedi.

"Kayboldu," dedi Dimitriy. "Eğer orada idiyse."

"Oradaydı." Yuda emin görünüyordu.

"Onu bulmuş muydun?"

"Uzun zaman önce."

"Peki, şimdi nerede?"

Yuda üzüntüyle iç çekti ve İngilizce devam etti:

> Kralların bu yüce tahtı, bu asayla kudret bahşedilmiş ada,
> Bu görkemin toprağı, bu Mars'ın makamı,
> Yeryüzündeki bu yarı cennet,
> Doğanın çürümeye ve savaşa karşı
> Kendisi için yarattığı bu kale,
> Bu mutlu insan soyu, bu küçük dünya,
> Mutsuz diyarların kıskançlığına karşı
> Bir duvar ya da
> Bir evi koruyan su dolu hendek gibi hizmet eden
> Gümüş rengi denize işlenmiş bu değerli taş,
> Bu kutsanmış topraklar, bu ülke, bu krallık, bu...[1]

Yuda özlemle hiçliğe bakarak durdu ama onun sözlerini Dimitriy tamamladı.

"İngiltere mi?"dedi. Sadece Yuda'nın konuştuğu dilden de tahmin etmiş olabilirdi ama yıllar içerisinde ken-

1. W. Shakespeare. *II. Richard* adlı oyunundan. (Ç.N.)

di kendine İngilizce öğrenmişti ve bunun Shakespeare okumaktan daha iyi bir yolu var mıydı? "Orada mı öğrendin?"

Yuda gülümsedi. "Orada hâlâ mülklerim var. Essex'te bir malikâne. Piccadilly'de bir ev."

"Ascalon'u hangisine saklamıştın?"

Yuda güldü. "Onlardan birinde olduğunu nereden biliyorsun? İngiltere bir Rusya olmayabilir ama küçük, boyalı bir tahta parçasını saklamaya yetecek kadar büyük, hatta daha fazlasını da."

"Daha fazlası mı?"

Yuda'nın yüzü aniden karardı. "Sanırım artık gitmelisin, Dimitriy."

Dimitriy birden kendisini yalnız hissetti. Hoşça vakit geçirmiş olduğunu fark etti. Yuda'yla konuşmak Zimeyeviç'le konuşmaya benzemiyordu. Her ikisinin de onu kendilerinin dengi olarak gördüğü söylenemezdi ama Zimeyeviç'ten farklı olarak Yuda gösteriş yapar ve Dimitriy'i değerli bir dinleyici olarak kabul ederdi. Onunla yârenlik etmek daha iyiydi. Dimitriy Raisa'nın saklı ruhu kendisine bunun için yalvarıyor olmasına rağmen günün birinde Yuda'yı öldürebileceğinden kuşkuluydu.

"Neden?" diye sordu. "Daha sonra geri gelemez miyim?"

"Daha sonra burada olmayacağım." Yuda sustu ve küçümseyerek ona baktı. "Mitka, benim için tehlike oluşturuyorsun, bunu biliyorsun. İstemesen bile bildiklerini Zimeyeviç'e anlatacaksın. Hatta anlatmana gerek bile yok. O senin zihnini biliyor. Burada olduğunu biliyor. *Benim* burada olduğumu biliyor."

"Ya gitmeyi reddedersem?"

Yuda kısaca güldü. "Hoşça kal, Mitka." Dönüp yürümeye başladı ama Dimitriy'in gelmiş olduğu merdivene değil, lağım tüneline doğru. Dimitriy, Yuda'nın silueti karanlıkta kaybolduktan sonra hâlâ kulağına gelmeye devam eden ayak seslerini dinledi fakat çok geçmeden artık onları da duyamaz oldu.

Yalnızdı.

Mihail karanlık sokaklarda hızla yürüyordu. Etrafına bakındı. Şehrin kuzeybatısında, Vasiliyevskiy Adası'nda bir yerlerdeydi ama neresi olduğunu tam olarak kestiremiyordu. Oraya nasıl geldiğini hatırlamıyordu. Her yer sakindi. Saat geç olmuştu, hava soğuktu ve dışarıda olmayı tercih etmiş çok az insan vardı. Ama bazıları bunu isterdi ve Mihail'in aradığı kişi de onlardan biriydi.

Yan sokaklardan birinden bir ses geldi. Mihail bu kadar hafif bir sesi duyabildiğine şaşırarak hareketsiz kaldı ama buna sevindi de. Sırtını duvara yaslayıp neredeyse onun bir parçası oldu ve kollarını yana doğru açarak tuğla duvarı takip etti. Görülmemek için dua ediyordu ama aynı zamanda duaya gerek olmadığını da biliyordu. Sesler artmıştı; karda yürüyen iki kişinin ayak sesleriydi. Mihail'e onlardan biri gerekiyordu ama diğeri ufak bir engel teşkil edebilirdi.

Adamlar köşeyi döndüler ve duvara yapışmış sessizce kendilerini bekleyen siluete doğru yaklaşmaya başladılar. Bunlar işçiydi ve sarhoş değillerdi, bu da onların eve döndüklerine değil, çalıştıkları fabrikaya gittiklerine işaret ediyordu. Konuşmuyorlardı. Mihail'in hemen önünden geçtiler ve onu fark etmediler bile. Mihail görünmez olma yetisinden dolayı sevindi, hatta gururlandı ama çabucak kendini topladı.

Saldırıya geçtiğinde adamlardan biri diğerinin yarım adım gerisindeydi. Onun başının arka tarafına yumruğuyla sert bir darbe indirdi. Adamın kafatasının çatırdadığını hissetti. Bir cop bile bundan iyini yapamazdı. Adam sessizce olduğu yere yığılıverdi. O anda ölmüş bile olabilirdi ama Petersburg gecelerinin dondurucu soğuğunda birkaç saat bile hayatta kalamayacağı kesindi. Birlikte yürüdüğü arkadaşı arkasında olanların farkına vardığı anda döndü ama Mihail hazırdı. Elini adamın ağzına koyup başını, boynunu kıracak kadar olmasa da –kurbanı ona canlı lazımdı– sertçe geri itmeden önce bir an için onun gözlerinde beliren dehşet ifadesinin tadını çıkardı.

Mihail diğer eliyle gece ayazında adamın boynunu ısı-

tan atkıyı çekti. Atkının altında yüksekçe bir yaka vardı ama Mihail onu da kolayca yırtınca kurbanın soluk, gergin cildi ortaya çıktı. Mihail hiç oyalanmadı. Dişlerini çıkarıp öne eğildi ve kurbanının cildi önce direnir, sonra da dişlerinin sivri uçlarına yenilirken duyduğu heyecanın tadını çıkardı. İçine akan, besleyen kanın ılıklığı onu daha da mutlu etti.

Buna alışacaktı.

Mihail uyanır uyanmaz doğrulup oturdu. Vücudu buz kesmişti ama ter içindeydi. Ağzındaki iğrenç tadı def etmek için tükürük biriktirmeye uğraşarak dudaklarını şapırdattı ama rüyasından geri kalan o tat çoktan kaybolmuştu bile. Ama korku hâlâ oradaydı. Kanını içtiğinden beri dünyayı Zimeyeviç'in gözünden ilk kez görüyor değildi ama bu defa çok canlıydı.

Ve yine de bundan bile emin olamıyordu. Gece çökmüş caddelerde sinsice avını izlerken Mihail gerçekten Zimeyeviç'in algıladığı şeyi mi algılamıştı, yoksa bu bir rüya kadar basit bir şey, içtiği kanın kime ait olduğuyla ilgili korkunç gerçeğe tepki gösteren kendi zihninin bir ürünü müydü? Her halükârda bu, Mihail'in vampire karşı kazanmış olduğu zafer için ödemeye değer bir bedeldi. Mihail bu ikinci görüş yeteneğini kontrol etmeyi öğrenir ve böylece Zimeyeviç'in sırlarını keşfedebilirse kendisi için daha da yararlı olacaktı.

Etrafına bakındı ve nerede olduğunu hemen hatırladı. Peynirci dükkânında, oturma odasında uyumuştu. Karşı köşedeki koltukta Kibalçiç uyuyordu. Sofia'nın kimsenin tek başına kalmaması konusundaki kuralını uyguluyorlardı ve işin mühendisliğinden en iyi anlayan iki adamın o işe yakın bir yerde olması da mantıklıydı.

Aslında yapılacak biraz daha iş vardı. Kibalçiç dinamiti sakladıkları yerden –bir yelken bezine sarılarak Neva'nın dibine bırakılmıştı ve rıhtımdaki bir ağaca tutturulan bir ip yardımıyla kolayca oradan çıkarılabilirdi– alıp getir-

mişti. Mükemmel bir şekilde kupkuru kalmıştı, zaten patlayıcı potansiyeli ıslansa bile azalmazdı. Onu Mihail yerine yerleştirmiş ve tünel boyunca tel çekmişti. Sonra Kibalçiç'le birlikte dinamitin yerleştirilmiş olduğu yeri önce kalaslarla kapatmış, arkasından da toprak yığmışlardı. Sonunda tünel eskisine göre sadece biraz kısalmıştı. Mahzene inen kuyuya hâlâ kolayca ulaşılabiliyordu, bu önemliydi, en azından Mihail için. Arkada bir şey olduğuna dair tek ipucu sıkıştırılmış topraktan çıkan iki ince teldi. Mihail dolaşmasınlar diye telleri ellerinden yavaş yavaş bırakarak geriye doğru çekmiş ve dükkânın içindeki yaşama alanlarına birisi girse de görünmesinler diye onları tünel girişinin hemen iç kısmına bırakmıştı. Anahtar tertibatını hazırlamış ama tellerden yalnızca birini bağlamıştı.

Orduda olsaydı manyeto kullanırdı ama kendisine Kibalçiç'in tarif ettiği bu yöntem de aynı derecede etkiliydi ve sadece bir tek Leclanché piliyle elektrik fünyesini ateşlemeye yetecek düzeyde güç üretebiliyordu. Burada hile bir Rumkorff bobinini devreye sokmaktı. Anahtar sadece birkaç saniye kapalı durumda tutuluyor, böylece akım stabilize oluyordu. Anahtar serbest bırakılınca devre kopuyor ve akımdaki ani düşüş bobinin diğer yarısında patlamaya yol açmaya yetecek düzeyde çok daha büyük bir gerilim oluşturuyordu. Bunun ek bir yararı da işlemi gerçekleştiren kişi engellense, hatta vurulsa bile anahtarı serbest bırakabilmesi ve ölürken görevini tamamlayabilmesiydi.

Kendi aralarında çöp çekmişler ve bu görev Frolenko'ya kalmıştı. O üstüne çıksın ve majestelerinin faytonu caddeden geçerken pencereden görebilsin diye masayı duvarın dibine çekmişlerdi. Bu hem onun eylem ânını zamanlayabileceği, hem de sonucunu görebileceği anlamına geliyordu ama pencereden savrulan cam parçalarından kurtulabilmek için o anda kendisini yere atması hakkında daha hayırlı olabilirdi. Sonra da kaçabilme şansı yüksekti. Ortalık karmakarışık olacak, bütün maiyeti, ölen çarın başına üşüşeceğinden bombayı peynirci dükkânıyla ilişkilendirmeleri biraz zaman alacaktı.

Bunların hiçbiri olmayacaktı.

Aleksandr her şeyi biliyordu. *Ohrana* ve cin fikirli İçişleri Bakanı Loris-Melikov sayesinde Mihail söylemeden önce bile biliyordu. Çar faytonuna binip Manej'deki nöbet değişimini seyretmeye gitmekten ibaret olan pazar rutinini sürdürecekti fakat yolu Malaya Sadovaya Caddesi'nden geçmeyecekti, ta ki Halkın İradesi ortadan kaldırılana kadar. Bu da, ancak bulabildikleri bütün örgüt üyelerini tutuklamaya yetecek kadar delil topladıkları zaman gerçekleşecekti. Mihail bunun çok uzun süreceğinden kuşkuluydu.

Ama Halkın İradesi'nin bunların hiçbirinden haberi yoktu. Onların en büyük korkusu keşfedilmekti. Zelyabov'un tutuklanması ve Şklovskiy'in yokluğu idarenin tamamen Sofia Lvovna'ya geçmesiyle sonuçlanmış, o da güvenliği bir takıntı haline getirmişti. Sakin bir şekilde düşündüğünde Mihail onun kendisinden özellikle şüphelenmesi olasılığının düşük olduğunu fark etti ama Sofia ihtiyatı elden bırakmayacak kadar akıllıydı. Oradan ayrılma fırsatına sahip değillerdi ve bunun için bir bahaneleri de yoktu. Onlara yemek getiriyorlardı ve bu olmasa bile bol bol peynirleri vardı.

Mihail Kibalçiç'in hâlâ uyuduğunu gördüü ve –Dimitriy'in kazdırıp ortaya çıkardığı– mahzene bir daha göz atmak için aşağı indi. O eski, rutubetli koridorun sonuna kadar yürüdü ve üç paslı kapının olduğu yere geldi. Kapılardan sadece biri kilitli olarak kalmıştı. Kimse onu açma ya da daha fazla araştırma yapma girişiminde bulunmamıştı. Bunun ne anlamı vardı ki? Ayrıca, taş çatının çökmüş ve geçidin girilemez durumda olduğu açıkça görülüyordu. Bir noktada yukarıdaki binalardan birine bağlanıyor olduğu izlenimini veriyordu ama çok uzun zamandır hiç kullanılmamıştı.

Oradaki iki odadan ilki hâlâ atölye olarak kullanılıyordu ama karmakarışık durumdaydı. Orada otuzdan fazla Leclanché pili, teller, kazma ve kürekler, elektrik ampulleri, Rumkorff bobinleri ve bir istihkâmcının bir şehir du-

varını yerle bir etmek için kullanabileceği diğer bütün malzemeler vardı. Bunların hepsi ihtiyaca göre fazlaydı. Diğer oda daha derli topluydu ama orada da duvarlardan birinin dibine akü pilleri ve tel makaraları yığılmıştı. Bu odanın da bir demir kapısı vardı ve bir zamanlar kilitleniyor olsa bile şimdi kilidi açıktı ve üzerinde bir anahtar yoktu. Bir duvarda bulunan, göz hizasındaki, bir ayak genişliğindeki bir girinti dışında içerisi özelliksizdi. Girintinin içi boştu fakat yukarısındaki bir taşın üzerinde Mihail'in bilmediği bir dilin alfabesiyle yazılmış bir yazı vardı.

Ասկաղոն

Kimse bu dilin ne olduğunu çıkaramamıştı ve umursar gibi de görünmüyorlardı. Herkesin aklı yakında gerçekleştirmek istedikleri patlamadaydı. Cuma gününün geç saatleriydi ve çarın faytonunun caddeden geçmesine daha bir buçuk gün vardı ama Mihail bunun hiç gerçekleşmeyeceğini biliyordu. Çar bir nedenle planını değiştirip bu yoldan gelecek olsa bile büyük bir tehlike içinde olmazdı. O iki telin yerini değiştirip bütün tuzağı etkisiz hale getirmek Mihail için ne kadar zor olabilirdi ki? Ama henüz bunu yapmamak daha akıllıcaydı. Kibalçiç her an gelip her şeyin yolunda olup olmadığını kontrol edebilirdi. Sabotaj en iyi son dakikada yapılırdı.

Yine de çıkıp çarı uyarmak daha uygun olurdu. Ayrıca, Mihail'in kendi tuzağını da kurması gerekiyordu ve burası bunun için çok uygundu. Sadece küçük bir hazırlık gerektiriyordu ve yem de kendisiydi; ama bir yem, kurbanı ancak kurbanın onun varlığından haberi varsa cezp edebilirdi. Mihail'in serbest kalıp çarla konuşmak istemesinin nedeni de buydu. Aleksandr'ın yardım edeceğine şüphe yoktu; Mihail onu kurtarmıştı ve yaptığı şey çarı kendisine karşı hazırlanan komploya karşı uyarmaktan çok daha önemliydi. Mihail, Zimeyeviç'in kanını içmişti. Bu onun her zaman o korkunç kâbuslar tarafından ziyaret edilebileceği anlamına gelebilirdi ama çarevi-

çi dokunulmaz yapmıştı. Şu kibirli ama inkâr edilemez cümleyi duyduğu zaman majestelerinin Mihail için yapamayacağı bir şey yoktu: "Majesteleri, hanedanınızı kurtarmış bulunuyorum."

"Majesteleri, hanedanınızı kurtarmış bulunuyorum."

"Buna inanmak çok zor," diye cevap verdi Aleksandr.

"Sizi temin ederim ki gerçeği söylüyorum."

"Senin gibi bir mahlukun teminatının hiçbir önemi yoktur, Cain."

Yuda biraz düşündü. Etrafına baktı. Bir kez daha hayvanat bahçesindeki bir hayvan gibi çarın odasının daha konforlu olan kısmına bakan kafesin içindeydi. Bu, güçlü birinin içinde bulunacağı bir konum değildi ama en azından Aleksandr onunla görüşmeyi kabul etmişti ve bu da onun Zimeyeviç'i hâlâ bir tehdit olarak gördüğünü gösteriyordu.

"Size nasıl bir kanıt sunabilirim?" diye sordu Yuda. "Ailenizin yüz yıl daha mutluluk içinde varlığını sürdürdüğünü göstererek mi?"

"Bu bir başlangıç olurdu. Sen de hâlâ ortalıkta olur ve ödemeni alabilirdin."

"Ama siz ortalıkta olmazdınız."

"Evlatlarım sözümü yerine getirirlerdi," dedi çar.

"Ben *sizin* kendi sözünüze sadık kalacağınıza güvenmezdim."

"Ben bir Romanov'um."

"Hah! Yani sözünüz Petro'nun Zimeyeviç'e verdiği söz kadar güvenilir, öyle mi?"

"Sanırım ikimiz de birbirimize güvenmiyoruz," dedi Aleksandr.

"Bunun ikimize de faydası olmaz."

"İşte bu noktaya itiraz etmeliyim. Hanedanımı kurtardığını söylüyorsun, bu doğruysa, o zaman fayda görmüşümdür."

Yuda çarın tuzağına düştüğünü kabul ederek gülüm-

sedi. "Konumumu abarttım," dedi. "Hanedanınızı kurtarabilecek güce sahibim."

"Nasıl?"

"İhtiyacımız olan piçi buldum."

Aleksandr oturup bıyığını ovuşturdu. "Kimin çocuğu?"

"Kardeşiniz Konstantin'in çocuğu."

"Bunu asla onaylamaz."

"Bilmesine hiç gerek yok."

Aleksandr birkaç saniye sessiz kalarak düşündü. Yuda onun düşünce sürecini tahmin etmeye çalıştı ama çar, çözülmesi güç bir insandı. Konuşmaya başladığında sarf ettiği sözler ahlak değil, uygulanabilirlik açısından duyduğu endişeyi yansıtıyordu. "Pavlovsk'a gidip çocuğu öylesine kaçırmayı mı öneriyorsun?"

"O, Konstantin'in kabul edilmiş oğullarından biri değil," diye açıkladı Yuda.

"Kim, peki?" dedi Aleksandr.

"Adı Lukin, Mihail Konstantinoviç Lukin." Yuda konuşurken çarın yüzünde Lukin'in mevcudiyetinden haberdar olduğuna işaret edebilecek bir kıpırtı aradı ama göremedi.

"Onun Kostya'nın oğlu olduğunu nereden biliyorsun?"

"Onun bir Romanov olduğunu biliyorum, üstelik bunu Zimeyeviç de biliyor."

"Nasıl?"

Yuda yapılacak en iyi şeyin itiraf etmek olduğuna karar verdi. "Çünkü o, Zimeyeviç'in kanını içti. Böyle yaparak oğlunuz Aleksandr Aleksandroviç'i kurtardı. Bütün ailenizin kurtulabilmesi için çok az çaba harcamak yeterli olacak."

"Onu öldürerek mi?"

"Onu öldürerek."

"Peki, niye bunu senin yapmana ihtiyacımız olsun? Tam da bu binada benim bir tek sözümle öldürmeye hazır olan düzinelerce adam var. Daha da iyisi, bunu kendim de yapabilirim."

"Onlar nasıl yapacaklarını biliyor mu? Siz biliyor mu-

sunuz?" diye sordu Yuda. "Öldüğü zaman onun üstesinden nasıl geleceğinizi biliyor musunuz? Zimeyeviç'in kanı vücudunu terk etmeden önce onu bulabilecek misiniz? Kanın onun vücudunu terk edip etmediğini nasıl anlayacağınızı biliyor musunuz? Eğer gerekirse onu daha fazla kanla nasıl besleyeceğinizi biliyor musunuz? Ve..."

Aleksandr bir el işaretiyle onu durdurdu. "Yeterince açıkladın," dedi. "Peki, ne yaptığını nasıl kanıtlardın?"

"Onu size getirirdim. Onun bir *vurdalak* olduğunu kanıtlamak kolay olurdu." Yuda daha konuşurken o ânı hayalinde canlandırdı. Bunun Romanov'larla alakalı olmayan başka bir yönü daha vardı. Yuda, Zimeyeviç'in vampir evladını ele geçirmiş olurdu, büyük vampirin zihnini paylaşan bir yaratığı. Bu Yuda'ya eski müttefikine karşı nasıl bir güç kazandırırdı? Ama şimdi bunun sırası değildi. "O zaman bana ödememi yapardınız."

"Ama o noktada işini bitirmiş olurdun. Sana neden ödeme yapmam gereksin ki?"

Aleksandr'dan daha önemsiz birisi kendi güvenilirliğini sorgulatmazdı ama çar Yuda'nın bu noktaya gelmiş olabileceğini çok iyi biliyordu.

"Ve o noktada Lukin'i alıp kardeşinize takdim ederdim. Bunun ikinizin arasında ne derinlikte bir uçurum yaratacağını bilemiyorum ama benim küçücük bir şey istediğimi dikkate alacak olursanız, buna değmez."

Aleksandr düşündü. "Pekâlâ," dedi sonunda. "Onunla ne istersen yap. Sonra buraya getirip bana göster."

Gitmek üzere arkasına döndü ama ona söylenmesi gereken bir şey daha vardı; ölü bir adamla muhatap olmanın bir anlamı yoktu. "Bir şey daha!" diye bağırdı Yuda. "İyi niyetimin göstergesi olarak."

"Nedir?"

"Bu pazar günü faytonunuzla Malaya Sadovaya Caddesi'nden geçmeyin. Caddenin altına bir tünel kazdılar ve sizi havaya uçurmayı planlıyorlar."

Aleksandr bilgiç bir ifadeyle gülümsedi. "Bundan haberim var," dedi.

"Anlıyorum," dedi Yuda. "O zaman Mihail Konstantinoviç için planladığımız akıbet yüzünden pek fazla gözyaşı dökmeyeceğiniz anlamına gelecek başka bir şey olduğunu da biliyorsunuzdur muhtemelen."

"Nedir o?"

"Tüneli kazmaya o da yardım ediyor."

* * *

Dimitriy neden devam ettiğini merak ediyordu. Hâlâ aklında olan Shakespeare'in dediği gibi bir *Bıt ili nye bıt*[1]. meselesi değildi. Dimitriy ne ölümü arıyor ne de bir *vurdalak*'ın intihar edip edemeyeceğini biliyordu. Soru o kadar derin değildi. Tıpkı Yuda'nın kendisine söylemiş olduğu gibi, Zimeyeviç'ten kaçması gerektiğini biliyordu, o zaman neden burada Petersburg'da kalmıştı? Neden kendisine Şklovskiy süsü vermeye devam ediyordu? Bu aptalların başarılı veya başarısız olmasının ya da Aleksandr'ın hayatta kalmasının veya ölmesinin gerçekten de onun varoluşu açısından herhangi bir önemi var mıydı? Yoktu ama Zimeyeviç için vardı ve Dimitriy'in rolünü oynamaya devam etmesi sadece Zimeyeviç'in kölesi olduğunun bir göstergesiydi.

"Ben yokken her şeyi iyi idare etmişsiniz, Sofia Lvovna," dedi.

"Sizinle iletişim kuramadık. Sizin vermeyi düşüneceğiniz kararları verdiğimi sanıyorum."

Küçük bir toplantıydı, sadece Yürütme Komitesi'nin üst düzey üyeleri, henüz tutuklanmamış olanlar: Sofia, Bogdanoviç, Kibalçiç, Risakov. Sürpriz tek yüz Dusya'nınkiydi; o, örgütte rütbesiz er olmanın ötesine hiç geçememişti. Ama generaller düşer veya tutuklanırken savaş meydanında geri kalanlar terfi ederlerdi. Onun yeni konumu Yuda için bir nimet olacaktı.

"Pazar günü için her şey hazır mı?" diye sordu Dimitriy.

1. (Rus.) Olmak ya da olmamak. (Ç.N.)

Sofia başıyla onayladı. "Aleksandr kurtulamayacak."

Bunun şu anda ne önemi vardı? Burada toplanmış olan birkaç kişi için değil, Zimeyeviç için. Mihail'in sayesinde Aleksandr Aleksandroviç elinden kurtulmuştu, o zaman babasının ölümü ne işe yarayacaktı? Bu sadece bir başlangıç mıydı? Zimeyeviç, çocuk Nikolay kendi kontrolü altında tahta çıksın diye yeni çarın ölümünü tezgâhlamaya çalışarak yola devam eder miydi? Buradaki halk, birincisi bertaraf edilir edilmez ikinci bir tiranı saf dışı bırakmak gerekeceğini beklememesine rağmen, atılacak ilk adımda memnuniyetle yardım ederdi; halk bunun çaresine bakardı, kuram böyle işliyordu. Diğer yandan, Zimeyeviç şimdiki çarın yaşamına yönelen bu tehdidi onu bir vampir olmaya ikna etmek için son bir şans olarak kullanabilir miydi? Dimitriy bunu önemsemiyordu ama Zimeyeviç onun adına önemsiyordu.

"Zelyabov'dan haber var mı?" diye sordu Dimitriy, hâlâ ilgileniyormuş gibi.

"Haber mi bekliyordunuz?" Sofia'nın tonu biraz sertti.

"Konuşmuş olsaydı şimdiye kadar öğrenmiş olurduk sanırım," diye cevap verdi Dimitriy.

"Nasıl öğrenirdik?"

"Çünkü konuşmuş olsaydı, şimdi hiçbirimiz burada bunu tartışabiliyor olmazdık. Hepimiz tutuklanmış olurduk." Bu çok dolaysız bir muhakemeydi ve Sofia'nın anlamış olması gerekirdi. Dimitriy onun sorusunda başka şeylerin saklı olduğundan şüphelendi.

"Belki de onlara sadece zaten bildikleri şeyleri söylemiştir," dedi Sofia.

"Başka yollardan öğrendikleri şeyleri," diye ekledi Dusya.

Dimitriy odada bulunan herkesin gözünün kendisinin üstünde olduğunu fark etti. Doğru, komitenin başkanıydı ama bu rol daha önceleri hiç bu kadar dikkat çekmemişti. Masumu oynamaya karar verdi.

"Andrey o kadar akıllıdır," dedi, başını sallayarak. "Ama önünde sonunda ellerine yeni bir şey vermediğini fark edecekler, işte o zaman hızlı hareket etmemiz gerekecek."

"Eminim ki ilk öğrenen siz olursunuz," dedi Dusya.

"Tıpkı onun tutuklandığını ilk öğrenen kişi olduğunuz gibi," diye ekledi Risakov, "geri kalanımızdan çok daha önce, hatta daha o tutuklanmadan önce."

Dimitriy sırıttı. Bu toplantının niye yapıldığı aniden açıklığa kavuşmuştu. Sofya'ya baktı ve onun kendisine doğrultmuş olduğu tabancayı gördü. Kibalçiç kaçış yolunu kapatmak için gidip kapıya yaslanmıştı. Bütün gözler Dimitriy'in üzerindeydi.

"Devam edin o zaman," diyerek gülümsedi. "Elinizde ne var söyleyin."

"Henüz değil," dedi Sofia. Risakov'a başıyla işaret verdi, o da elindeki ip makarasını okşayarak Dimitriy'in yanına gitti. Koltuğun arkasına geçti ve ipi Dimitriy'in başının üzerinden aşırıp göğüs hizasına kadar indirdi, sonra sıkıca bağladı. Dimitriy'in kolları vücudunun yan tarafına ve koltuğun arka kısmına sabitlenmişti. Dimitriy ipten kurtulmak için mücadele ediyor gibi görünse de çok çaba göstermedi. Gerisi sürpriz olacaktı.

"Şimdi size karşı olan delilleri dinleyebiliriz," dedi Sofia. "Dusya?"

Dusya ayağa kalktı. "Sizi gördüm," dedi sadece. "Sizi Trigoni'nin evinin orada gördüm. Onlar içeri girip tutuklamalara başlamadan önce jandarma sizinle konuştu. Onlar daha dışarı çıkmadan siz uzaklaştınız."

Bunların hepsi uydurmaydı ve Dimitriy onların Yuda'nın emriyle dile getirildiğini tahmin edebiliyordu. İnkâr etmenin anlamı yoktu; kararlarını vermiş oldukları açıktı ve o da onlarla fazladan bir saniye bile geçirmek istemiyordu. Ama yine de kendisi hakkındaki suçlamanın bir yalana değil gerçeklere dayanmasını tercih ederdi.

Dusya'ya döndü. "Emin misiniz?" dedi. "Beni gören kişi siz miydiniz, yoksa Vasiliy Grigoryeviç Çernetskiy mi?"

"Hepinizin çok iyi bildiği gibi Vasiliy Grigoryeviç çarın tutsağı," diye atıldı Sofia. "Ayrıca özgür olsa bile, onun sözünü sevinerek sizinkinden üstün tutardım." Elindeki silah titredi ama Dimitriy'in kalbine doğrultulmuş vaziyette kaldı.

"Vasiliy Grigoryeviç üç hafta önce bizzat çarın emriyle serbest bırakıldı," diye karşılık verdi Dimitriy.

"Saçmalık!" dedi Dusya. "Ama bunu bilecek birisi varsa, o da siz olurdunuz değil mi, Albay Otrepyev? Onu oraya atan kişi sizsiniz."

Dimitriy omuz silkti. "Bunu inkâr edecek değilim."

"Yani kabul ediyorsunuz?" dedi Bogdanoviç.

"Kabul ediyorum. Otrepyev ve ben, aynı kişiyiz."

"Tüneli biliyorlar mı?" diye sordu Sofia.

"Kim?"

"*Ohrana* – ya da kimin için çalışıyorsanız onlar."

"Kimse için çalışmıyorum," dedi Dimitriy, *keşke doğru olsaydı*, diye düşünerek. "Sizin için olmadığı kesin."

"O zaman siz bir halk düşmanısınız."

Dimitriy güldü. "Halk mı? İradesini temsil ettiğinizi iddia ettiğiniz halk mı? Konu buysa, halkı ne kadar az anladığınızı göreceksiniz."

Sofia başını salladı ve gülümsedi. "Yazık ki görecek kadar yaşamayacaksınız," diye homurdandı Sofia, "ama bu olacak. Bizim gibi birkaç cesur insan bunu başlatacak. Despotu öldüreceğiz ve evet, halk şoke olacak ve üzülecek ama biraz düşününce olan biteni ve kendisine verilen şansı anlayacak. Bu şansı canla başla değerlendirerek bizi takip edecek. Gücün kontrolünü eline alacak ve bizler de onu yeni bir geleceğe taşıyacağız. Açlığın, tiranlığın ve sizin gibi canavarların olmadığı bir geleceğe."

Dimitriy'in burun delikleri açıldı. Derin bir nefes aldı. Yıllardır ilk defa içinde tutku hissediyordu. Sofia hiçbir şey bilmiyordu, hiçbiri bilmiyordu ama onlara söyleyecekti.

"Sizin gibi birkaç cesur insan, öyle mi? Cesur? Sizin cesur planınız sıçanlar gibi tünellerde dolaşmak. Kendisiyle karşı karşıya gelmeden öldürebilmek için Aleksandr'ın yanınızdan geçmesini bekliyorsunuz. Sonra da halkın ayaklanacağını ve sizin yerinize asıl işi yapacağını umuyorsunuz; halk başaramazsa siz saklandığınız yerde kalacaksınız ki suç onların üstüne kalsın. Cesur, ha?"

"Ne yapmamızı bekliyorsunuz?"

"Erkek gibi davranmanızı; becerebilirseniz tabii. Ayağa kalkın ve inandığınız şeyi haykırın; tıpkı *quatorze*'da[1], 14 Aralık 1825'te yaptığımız gibi. Senato Meydanı'nda üç bin kişi Nikolay'ın tiranlığına daha başlamadan son vermek için ayaklanmıştı. Çar adamlarına ateş emri verince üç bin kişi göğsünü mermilere ve şarapnel parçalarına siper etmişti."

Dimitriy çok şeyi unuttuğunu biliyordu: bir vampir olduğunu ve böyle şeyleri önemsememesi gerektiğini, silahlar ölüm kusmaya başlamadan önce kendisinin de meydandan ayrıldığını. Ama o zamanlar henüz bir vampir değildi. Alçalarak dönüşmüş olduğu yaratığın değil, öyle olmasaydı dönüşeceği adamın sesiyle konuşuyor ve kandırmanın verdiği zevkin keyfini çıkarıyordu, özellikle de kendisini.

"Onlar başaramadı," dedi Sofia, alaycı bir ifadeyle.

"Siz de başaramayacaksınız. Ama sizin başarısızlığınızın unutulması en iyi ihtimal. Bütün *halk* sizin bombanızla paramparça olan çarın kanayan bedenini hatırlayacak. O bir kahraman olacak ve oğlu –aptal olduğu için– onların mateminden zevk alacak. Olur da tarihe geçerseniz korkak, katil ve suikastçı olarak geçeceksiniz. Ama bizleri hatırlayacaklar. Hakları için ayağa kalkan, bizi öldürecek olsa da zalimin karşısına dikilip gözünün içine bakabilen bizleri; bizler geleceğe ilham vereceğiz. Adlarımız caddelere ve meydanlara verilecek. Siz ise ölümden başka bir şey elde edemeyeceksiniz çünkü ondan başka bir şey bilmiyorsunuz. Biz ümitle yol alırken, siz dehşetin içinde debeleneceksiniz. Biz Bonaparte'ız, sizse Robespierre."

Sofia içtenlikle güldü. "Siz Bonaparte mısınız?" diye haykırdı. "Siz delisiniz! Dekabristler hiçbir şey başaramadı. Daha rahat bir hayat dışında hiçbir talepleri yoktu. Onlar kendileri için ayaklandı, halk için değil. Ve siz hâlâ onlardan biriymişsiniz gibi konuşuyorsunuz. Ateş açtık-

1. (Fr.) On dört. (Y.N.)

larında orada annenizin kollarında meme mi emiyordunuz? Tıpış tıpış Nikolay'ın yanına giderek paltosunu çekiştirip size bir anayasa bağışlayana kadar ağladınız mı? Siz hayal dünyasında yaşıyorsunuz. Hiçbir zaman mevcut olmamış bir geçmişe özlem duyuyorsunuz, tıpkı değişimi reddeden herkes gibi. Ölümden başka bir şeyden anlamadığımızı söylemiştiniz, değil mi? Şimdi anlayacaksınız." Tabancasını göz hizasına kadar kaldırdı.

Dimitriy derin derin nefes aldı. Söylediği sözlerin kaynağını bilmiyordu. Kulağa ne kadar idealistçe ve saçma gelirlerse gelsinler, onlarla gurur duyuyordu. Ama bilindik zavallı benliğinin çok geçmeden kendisine geri döneceğinden korkuyor, hatta bunu biliyordu ve o yüzden olabildiğince ânın keyfini çıkardı.

"Ben oradaydım," dedi, usulca. "On sekiz yaşındaydım. Babamla Senato Meydanı'na gittik ve silahlara karşı durduk." Yalan! Yalan! Yalan! Dimitriy'in kafasında çığlık atan bu ses kimindi? Zimeyeviç'in mi? Kendisinin mi? Sadece birkaç saniye daha göz ardı etmeyi başarabildiği sürece bunun önemi yoktu.

"Çok ama çok çılgınca," dedi Sofia, sesinde bir sempati imasıyla.

Dimitriy ayağa kalkarken ipi koparmak için kollarını iki yana doğru açtı. Çürük ahşap koltuk gerilime dayanamayarak kırıldı ve Dimitriy onun parçalarını fırlatmaya başladı. Sofia'nın dudakları hayretle açıldı ama silahını sağlam bir şekilde tutmaya devam etti. Dimitriy öne doğru bir adım attığı anda silah patladı. Mermi göğsüne isabet ederek vücudunu delip geçti ama Dimitriy bunu fark etmedi bile.

"Tanrım!" diye fısıldadı Sofia.

Dimitriy bir adım daha attı. Bogdanoviç ve Risakov ileri atılıp onun kollarına yapıştı fakat Dimitriy ikisini de kolayca bir kenara fırlattı. Kibalçiç büyülenmiş gibi bakmaya devam ediyordu. Dusya yüzünde beliren takdir edici gülümsemeyi gizleyemedi. Yuda ona Dimitriy'i ihbar etmesini söylediğinde onun bir vampir olduğunu da

söylemiş miydi? Peki, kendisi oraya tabancadan daha uygun bir silahla gelmiş miydi? Görünüşe göre, hayır. Yuda, Dimitriy'in ölmesini istememişti, o sadece gücünü göstermek istiyordu.

Sofia biraz daha yukarı nişan alarak iki el daha ateş etti. İyi bir atıcıydı. İki mermi de Dimitriy'in yüzüne isabet etti, aralarında sadece birkaç santim mesafe vardı. Dimitriy kanın yanaklarından aşağı süzüldüğünü hissetti ve burnundan nefes almaya çalışınca horultuya benzer tuhaf bir ses duydu. Sofia silahı bıraktı ve sessiz çığlığını bastırmaya çalışır gibi ellerini yüzüne doğru kaldırdı. Sadece Dusya'da herhangi bir şok belirtisi yoktu. Şehvetle sırıtıyor ve o ânın tadını çıkarıyordu.

Dimitriy o anda oradakilerin hepsini öldürebilirdi. Beş dakikadan fazla sürmezdi ama biraz önce yaptığı, ölümü mahkûm eden güzel konuşma için kötü bir son olurdu bu.

Kibalçiç'in dayandığı kapıya doğru gitti. Kibalçiç'in sahte kayıtsızlığı hissettiği dehşet duygusunu gizleyemiyordu ama aklı başındaydı. Dimitriy onu yolundan çekmek için hamle yaptığı anda genç adam bir eliyle kapıyı açarak yana çekildi ve diğeriyle de neredeyse onu dışarı çıkmaya davet ediyormuş gibi bir hareket yaptı. Bu biraz önceki güzel konuşmayı hedef alan bir alaya benziyordu ama Dimitriy onu cezalandırmamayı tercih etti.

Saniyeler içinde odadan çıkıp merdivenden indi ve serin, karanlık geceye karıştı. Adımlarını yavaşlatırken yüksek sesle güldü, sonra aniden sustu. Zihni istenmeyen istilacılarla dolmaya başlamıştı: Senato Meydanı'ndaki olaylarla ilgili gerçek anılar, kana karşı hissettiği açlık, düşüncelerini yoklayan ve iradesini kontrol eden Zimeyeviç'in varlığı. Bu davetsiz misafirin ilk ikisinden hiç kurtulamayacağını biliyordu ama Zimeyeviç'ten kaçabilirdi. Artık Petersburg'da yapacağı bir şey yoktu. Rusya'da, hatta Avrupa'da bile yoktu. Ama dünya büyüktü ve uzaklara, Zimeyeviç'ten çok uzaklara gidebilirdi. Yeni bir dünya, en azından yeni bir kıta bulabilirdi. Ve ayak bastığında, orası evi olurdu. Hayalindeki Rusya'ya benzeyen bir ülkede yaşardı. Ve özgür olurdu.

XXIV

Kibalçiç sigara içiyordu. Tünelin yakınında olan her yerde, dolayısıyla oturma odasında bile bu yasaktı. Nitrogliserinin ne kadar kolay patladığını bildiğinden Kibalçiç kendisi ısrar etmişti bu kuralın konulması için. Dükkânda sigara içilebiliyordu. Mihail onun kendisine katılması için yaptığı öneriyi reddetmişti ama duman kokusunun tadını çıkarıyordu çünkü ona annesini hatırlatıyordu. İki kokuyu Tamara'yla ilişkilendiriyordu; biri hoş, diğeriyse kötüydü. İkisinin de sebebi aynıydı.

Bu kokulardan şimdi algıladığı hoş olanı, sigaradan tüten ve Kibalçiç'in ağzından veya burnundan çıkardığı dumanın kokusuydu. Mihail derin bir nefesle içine çektiği dumanın boğazından ciğerlerine doğru yol alırken bıraktığı tadın keyfini çıkardı; bir sigaranın dumanını doğrudan içine çektiği birkaç denemesinden hatırında kalmış olan hissin bir yansımasıydı bu. Sigara hiç alışkanlık olmamıştı onda; bunun nedeni diğer bir kokuydu: annesinin sigara *içmediği* zamanki kokusu; onun giysilerine, saçlarına ve vücuduna yapışmış olan bayat, pis koku. O bir sigara yaktığı zaman, taze dumanın parfümü alttaki pis kokuyu gizlemeyi başarırdı ama ona katkıda da bulunurdu. Mihail onun hep orada olduğunu bilirdi. Tamara öksürdüğü zaman onun ciğerlerinin en az giysileri kadar pis olduğunu bilirdi. Annesi öksürüp kan tükürdüğü zaman böyle lekelerin yıkamakla çıkmayacağını anlamıştı.

Aynı bayat, pis kokuyu çoğu zaman Kibalçiç de yayardı ama Mihail bu kokuyu sadece ona yaklaştığı zaman –tünelde birlikte çalışırlarken– hissederdi. Burada yukarıda ise peynir kokusu onu bastırıyordu ama yeni yakılan bir sigaranın kokusu hepsini bastırıyordu.

Kibalçiç ikincisini içiyordu şimdi. Birincisini bastırıp söndürmesiyle diğerini yakması bir oluyordu. Mihail onun elinin nasıl titrediğini görebiliyordu. Aynısını annesinde de görmüştü ama bu sadece ilk çektiği nefes ciğerlerini doldurana kadar sürerdi.

"Gergin misin?" diye sordu.

"Elbette hayır!" diye çıkıştı Kibalçiç.

"Endişeli görünüyorsun." Sadece Kibalçiç değil, Sofia ve Bogdanoviç de öyleydi.

"Heyecanlıyım." Bu, kulağa bir cesaret gösterisi gibi geliyordu.

"Dünkü toplantıda bir şey oldu mu?"

Kibalçiç ona kuşkuyla baktı. "Niye olsun ki?"

Korkmuş görünüyordu ama Mihail ısrar etmedi. "Dusya orada mıydı?"

"Evet. Ama endişelenme. O iyi."

Mihail onun neden iyi olmayabileceğini merak ederek şaşkın bir ifadeyle ona baktı. Bir süre ikisi de konuşmadı. Kibalçiç sigara içmeye devam etti ama sakinleşmiş görünüyordu.

"Yarın burada olacağın için mutlu musun?"diye sordu sonunda, içine çekmiş olduğu dumanı tutup sonra burnundan dışarı bırakırken.

"Birimizin burada olması gerekiyor," diye cevap verdi Mihail.

"Peki, Sofia neden seni seçti?"

Mihail ancak tahmin yürütebilirdi. Kibalçiç'in duygularını incitmek istemiyordu ama bunun nedeni açıktı. "Sen bir düşünce adamısın Nikolay, eylem adamı değil. Hatırlarsan ben bir askerim. Bu tip şeyleri tepeme düşman bombaları yağarken yapıyordum ben. Burada benim yerime sen olsaydın, aniden bir şey görebilirdin –örneğin bir pey-

nir parçasını kemiren bir fare– ve aklına bir fikir gelirdi. Ne bileyim, farelerin patlayıcı taşımak için eğitilip eğitilemeyeceğini veya peynirin aya seyahat eden iki adam için en iyi gıda maddesi olup olmadığını filan merak ederdin. Sonra bir de bakardın ki, çar geçip gitmiş, sen de müdahale ânını kaçırmışsın."

"Aslında anahtar tertibatının başında Frolenko olacak," diye protesto etti Kibalçiç, biraz neşesiz. Elindeki izmariti yere attı ve ayağını çevirerek ezdi.

"Doğru. Ama ne kastettiğimi anladın."

"Yani o roket aya giderken içinde senin gibi bir adamla, oturup izleyen ve hesaplarının doğru olmasını ümit eden benim gibi bir adam olacak."

"Ve peynir yiyen farelerle dikkati dağılan bir adam," diye ekledi Mihail.

Kibalçiç güldü. "Bütün şöhret de sana kalacak."

"Bununla mı şöhret kazanmak istiyorsun?" Mihail başıyla tüneli işaret etti.

"Bundan ne beklediğimi bilmiyorum; ama hayır, şöhret değil."

"Sanırım," dedi Mihail, "ne olursa olsun hayal kırıklığına uğrayacaksın."

Merdivende ayak sesleri duyuldu ve konuşma kapı açılırken çalan çıngırağın sesiyle bölündü. Bu senaryo birçok kez konuşulmuş ve uygulanmıştı. Ne Mihail ne de Kibalçiç gelenin kim olduğunu görmek için dönüp bakmadı. Dikkatle raflardaki tekerlek peynirlere bakıyor ve arada bir kokluyorlardı. Bir peynirci dükkânına gelen müşteriler başka ne yapardı ki?

"Bu sanki biraz daha baharatlı, değil mi, Nikolay," dedi Mihail.

Kibalçiç başıyla onayladı. Mihail yoldaşının gerginliğine rağmen ikisini de kahkahalara boğacağını bilerek ümitsizce Kibalçiç'in bakışlarını yakalamaya çalıştı. Önündeki peynir numunesine dokundurduğu parmaklarını burnuna yaklaştırıp birbirine sürterek peynirin kokusunu almaya çalıştı. Sessizlik rahatsız ediciydi fakat bunun için ya-

pabilecekleri bir şey yoktu. Belki de yakasını kurtarabilmesi için bir fırsattı.

Kilerin kapısında Bogdanoviç belirdi, sakin ve telaşsız görünüyordu. Bu gibi konularda hepsinden daha iyiydi, en azından Mihail ve Kibalçiç'ten daha iyi olduğu kesindi; onu bu yüzden dükkân sahibi rolü için seçmişlerdi.

"Centilmenler hâlâ iyiler mi?" diye sordu Mihail ve Kibalçiç'in yanından geçtiği sırada başını biraz onlara doğru çevirerek.

"Hâlâ karar vermeye çalışıyorum," dedi Kibalçiç. "Burada bayağı seçenek sunuyorsunuz."

Bogdanoviç hâlâ Mihail'in görüş alanının dışında kalan yeni ziyaretçiye doğru yürüdü.

"Peki, size nasıl yardımcı olabilirim bayım?" diye sordu.

"Siz Yevdokim Kobozev misiniz?" dedi Mihail'in kime ait olduğunu çıkaramadığı tanıdık bir ses. Bakmak için oraya doğru döndü. Bu, Mihail'in Konstantin'le olan buluşmalarını ayarlayan Albay Mrovinskiy idi ama bugün üstünde üniforması yoktu. Mihail'in olduğu tarafa doğru bakmıyordu.

"Evet, benim," diye cevap verdi Bogdanoviç. "Galiba şöhretim beni aşmış."

"Size gelme nedenim olan şöhret kimseyi gururlandıracak bir şey değil."

Mihail ve Kibalçiç bakmak için döndüler. Bogdanoviç sakin görüntüsünü korumayı başarmıştı fakat bu ziyaretin peynirci dükkânındaki çalışmaların sona erdiği anlamına gelmemesi imkânsızmış gibi görünüyordu.

"Duyduğuma göre," diye devam etti, Mrovinskiy, "buradan bir lokma peynir yiyen kişinin sonraki birkaç akşamı tuvalette bağırsaklarını boşaltarak geçirme ihtimali varmış."

Bogdanoviç'in yüzünde bir saniye bile sürmeyen bir rahatlama ifadesi belirdi ve yerini hemen haksızlığa uğramış bir profesyonelin takınacağı öfke ifadesine bıraktı. Yanakları kıpkırmızı oldu ve gıcırdattığı dişlerinin arasından konuştu.

"O zaman dükkânımdan çıkmanızı ve alışverişinizi başka yerde yapmanızı rica edeceğim bayım."

"Sanmıyorum," dedi Mrovinskiy. Bogdanoviç'e kâğıtlarını gösterip açıklamaya girişti. "Adım Mrovinskiy, Sağlık Mühendisliği Dairesi'nden. Burayı teftiş etmeye geldim."

Geri yürüyüp kapıyı açtı ve yukarıdaki caddeye doğru eliyle bir işaret yaptı. İki adam basamakları paldır küldür inerek yanına gelip ona katıldı. Hızlı hareket ediyorlardı. Mrovinskiy kilere açılan kapıyı itti ve adamlarından biri içeri girdi. Diğeriyse yürüyüp oturma odasına daldı ve birkaç saniye sonra Anna Vasilyevna'yla birlikte geri geldi.

"Bu kim?" dedi Mrovinskiy, sert bir sesle.

Bogdanoviç kararlı tavrını bozmadı. "Bu karım. Dükkânı birlikte işletiyoruz."

"Başka kimse var mı?" diye sordu Mrovinskiy.

"Hayır, efendim," dedi adamlardan biri, bir sağlık memurundan beklenenden biraz daha kesin, askerî bir tonla. "Teftişe başlayın."

Adamlar rafları aramaya ve peynir tekerleklerini kaldırıp arkalarına bakmaya başladılar. Biri eline bir kalem aldı ve içine bir şey saklanıp saklanmamış olduğunu anlamak için peynirleri dürtmeye başladı. Mihail'e göre aramanın gerçek amacının dükkândaki hijyen koşullarının kalitesini görmek olmadığı açıktı ama o, Mrovinskiy'in kim olduğunu biliyor olma avantajına sahipti. Diğer yandan, eğer dükkânın ne için kullanıldığını biliyorlarsa, böyle bir oyuna neden gerek duymuş olduklarını anlamak zordu. Mrovinskiy buraya başka ne için gelmiş olabilirdi ki?

Dükkânda ve kilerde işleri biten müfettişler yaşama alanına gittiler. Mihail etrafa hızla göz attı ve her şeyin yolunda olduğunu gördü. Tünelin girişi her zamanki gibi kalaslarla kapatılmış ve önlerine bir varil çekilmişti. Onun üstünde de peynir vardı. Mihailov ve Frolenko içerideydi ama şu anda hiç sesleri çıkmıyordu. Tünelde saklanmış olmalıydılar. Bir tanesinde bir tabanca olmalıydı. Birisi onları bulursa, önce tüneli keşfeden kişiyi vurup öldürecek, sonra da hâlâ orada duran nitrogliserinle dolu pakete ateş

edip içerideki herkesi yok edecekti. Eğer iş oraya varacak olursa, intihar anlamına gelmesine rağmen Mihail onu uyarmak için bağıracaktı ama şimdilik en iyisi ses çıkarmamaktı. Birisinin onları bulması ihtimaline karşı yoldaşlarının kullanmaya hazır bir şekilde dişlerinin arasına siyanür dolu fındık sıkıştırıp sıkıştırmamış olduklarını merak etti.

"Burası pis kokuyor," dedi Mrovinskiy. Mihail ve diğerleri artık alışmış olmalarına rağmen delinmiş lağım borusundan gelen koku hâlâ alınabiliyordu.

"Maalesef bu işimizin bir parçası," diye açıkladı Bogdanoviç, ellerini kaldırıp etraftaki peynirleri göstererek. Bu Mrovinskiy'i tatmin etmiş gibi görünüyordu ama gerçek bir sağlık müfettişi kokunun gerçek nedenini anlamak için biraz daha fazla çaba gösterebilirdi.

Adamlardan biri varilin üstündeki büyük, yuvarlak peyniri kaldırdı ve diğeri de onu arkasındaki duvardan uzaklaştırdı. Mrovinskiy hepsini mahvolmaktan koruyan tek şey olan dikey kalasları dikkatle inceledi. Mihail, Anna Vasilyevna'nın umutsuzca Bogdanoviç'e baktığını gördü ama neyse ki kimse bunu fark etmedi. Bogdanoviç mükemmel bir şekilde soğukkanlılığını korudu.

"Bunlar ne?" diye sordu Mrovinskiy.

"Rutubet," diye açıkladı Bogdanoviç. "Duvarın bütün o tarafı sırılsıklam. Peynir kokusu olmasa bile küf kokusunu alabilirsiniz."

Mihail dönüp Mrovinskiy'e baktı; kalasların gerçek nedenini tahmin etmiş olmalıydı ama nahoş bir keşifte bulunmaya da pek hevesli olmadığı belliydi. Mihail yine onun oraya ne için gelmiş olduğunu merak etti. Bu, bir tarafın çok yakında kaybetmeye mahkûm olduğu bir blöf oyunuydu.

Yardım beklenmedik bir yerden geldi. Tam o anda kedi raflardan birinden aşağı atladı ve Mrovinskiy'in bacaklarına sürünmeye başladı. Mrovinskiy eğilip parmağını kedinin burnuna yaklaştırdı ve bıyıklarını ona sürmesine izin verdi. Sonra emrindeki adamlara başıyla varili tekrar yerine çekmelerini işaret etti. Bu tavır o kadar amatör-

ceydi ki Mihail gülmek istedi ama rahatlamıştı. Bombaların patlatılması ve zehirlerin yutulması gerekmiyordu artık. Mihail müfettişlerin dikkatini çekmemek için gevşek davranmamaya ve ruh halinin değiştiğine dair bir işaret vermemeye dikkat etti. Mrovinskiy hâlâ kediyle meşguldü. Hayvanı kaldırmak için elini onun karnının altına uzattı fakat oradaki alışılmadık kabartıları hissedince bundan vazgeçti.

"Sevgi konusunda pek dikkatsiz davrandı," dedi Anna Vasilyevna kaygısızca, "babanın kim olduğunu bilmiyoruz."

Mrovinskiy gülümsedi ve kediyi okşadı, o da cevap olarak sırtını dikleştirip kuyruğunu doğrulttu. Mrovinskiy ayağa kalktı ve dükkân tarafına geri dönmeden önce tekrar kısaca etrafını gözden geçirdi. Mihail ve Kibalçiç şimdi ana kapının yanına gelmişti ve olan bitenle ilgilenmiyormuş gibi görünüyorlardı. Mrovinskiy'in bakışı bir an için Mihail'in yüzünde gezindi ama o Bogdanoviç kadar iyi bir aktördü ve tanıdığına dair bir ipucu vermedi.

"Burada her şey usulüne uygun görünüyor, Bay Kobozev," dedi Mrovinskiy. "Sizi rahatsız ettiğim için üzgünüm. Belli ki birisi kötü niyetle şikâyette bulunmuş. Sanitasyon sertifikanız postayla gelir."

Dışarı çıkacakmış gibi kapıyı açtı ve ilk defa Mihail'in yüzüne baktı.

"Önden buyurun," dedi eliyle çıkışa işaret ederek.

Mihail sonunda bütün bu maskaralığın tek ve basit sebebini anladı: kendisiydi. Diğerlerinden uzaklaşmak için fırsat kolluyordu ve şimdi bu ona verilmişti.

"Teşekkür ederim," dedi. Kapıdan geçti ve basamakları hızla aşıp caddeye çıktığı anda arkasına baktı. Eğer Kibalçiç de oradan ayrılırsa özgürlüğünün bir anlamı kalmazdı; yalnız olması gerekiyordu. Mrovinskiy böyle bir sorunu bekliyor olmalıydı ki Kibalçiç'i lafa tutmuştu. Mihail dinlemek için beklemedi. Gittiği yer konusunda hiç tereddüde düşmeden hızlı adımlarla yürümeye başladı. Mrovinskiy'in oraya gelmesinin bir tek anlamı olabilirdi; Mihail davet edilmişti.

"Cain beni görmeye geldi."

Mihail başını salladı. Bu pek sürpriz sayılmazdı. Yuda, Zimeyeviç'in düşmanıydı, Aleksandr da öyle. Bir noktada ikisinden biri ittifak kurmak için girişimde bulunacaktı. Mihail'in planı bunu varsayıyor, buna dayanıyordu. Tek yeni bilgi, Yuda'nın Aziz İshak'taki çilesinin sona ermiş olduğuydu. Ama Yuda'nın ziyareti tahmin edilebilir bir şey olmakla birlikte, çarın buna ne tepki vereceği bilinmezdi. Her şey buna bağlıydı.

"Onu burada tutup bana bırakmalıydınız," dedi Mihail. "Sizin için onu öldürmek benim için bir zevk olurdu."

"Ben bu zevki paylaşmazdım." Çar yavaş ve dikkatli konuşuyordu.

Mihail başını kaldırıp ona baktı. Aleksandr'ın yüzünden ne düşündüğü anlaşılmıyordu. Mihail babasına doğru döndü ama bakışı karşılık bulmadı. Konstantin alnını ovuşturarak gözlerini saklıyordu.

"Açıklayın," dedi Mihail.

"Bu kişisel bir şey değil," dedi Aleksandr, ifade etmekte zorlanarak, "ama düşmanımızın –ailemin düşmanının– Zimeyeviç olduğunu anlamalısınız. Onun için çalıştığı sıralarda Cain de düşmanımızdı. Ama şimdi..."

"Cain ne dedi?"

"Sizin... sizin oğlumu kurtardığınızı söyledi. Bu doğru mu?"

"Onu Zimeyeviç'in hükmü altına girmekten kurtardım. Ölümden kurtaramam."

"Bunu neden yaptınız?" diye sordu Aleksandr.

"Tanrı aşkına, Saşa," diye araya girdi Konstantin. "Bu ne biçim bir soru? Neden yaptığını sanıyorsun?"

"Çarınızı o kadar çok mu seviyorsunuz, Mihail?" diye sordu Aleksandr.

Mihail ses çıkarmadı. Evet demek kolay olurdu ama gerçek olmazdı. "Büyükbabamı seviyorum," dedi Mihail onun yerine. "O da böyle yapardı, ki yaptı da."

"Aleksey çarını seviyordu."

"Büyükbabam da benim gibiymiş." Mihail bunu nere-

den bildiğini bilmiyordu ama inanıyordu. "Aleksandr Pavloviç'i dostu olarak seviyordu, çarı olarak değil." Aradaki fark Mihail'in dostunun olmamasıydı.

"Bunun önemi olduğunu düşünmüyorum," dedi Konstantin. "Önemli olan Mihail'in yaptığı şey."

Aleksandr kasvetli bir ifadeyle başını salladı. "Ve hâlâ yapabilecek olduğu şey." Konstantin yine başını diğer yöne çevirdi.

"Ne demek istiyorsunuz?"diye sordu Mihail.

Aleksandr'ın yanıtı yeterince açıktı; sesinin tonu dikkate alınırsa, neredeyse fazlaca açıktı. "Teröristlerden bahsediyorum. Ne zaman saldırmayı düşünüyorlar?"

"Yarın," dedi Mihail. "Siz Manej'den geri dönerken. Atlı arabanız oradan geçerken Malaya Sadovaya Caddesi'nin altına yerleştirdikleri mayını patlatacaklar."

"Yarın mı?" dedi Konstantin. "1 Mart 1881. Rusya için tarihî bir gün olacak."

Aleksandr yarım ağızla gülümsedi. "Evet. Evet gerçekten."

"Durdurabilirsek olmaz," dedi Mihail.

"Ondan değil," dedi Konstantin. "Anlat ona, Saşa."

Çar derin bir nefes aldı. "Yarın," dedi, "Manej'e gitmeden *önce* bir anayasanın başlangıcını oluşturan belgeleri imzalayacağım; kanun yapma yetkisine sahip iki meclis; seçilmiş, az çok." Konuşurken gözleri yaşlarla dolmuştu, yapmayı düşündüğü şeyden gurur duyuyordu. "Konstantin, Loris-Melikov ve ben aylardır bunun üzerinde çalışıyorduk. Tam İngiltere gibi olmayacak, Tanrı'ya şükür ama bu bir adımdır. Bütün yapabileceğim bu, küçük adımlar atmak. Savaş olmasaydı Aleksandr Pavloviç'in de yapacağı şey de buydu."

Mihail anlamaya çalıştı. Çok küçük bir şey gibi görünüyordu ama bir anlamda devrim niteliğindeydi. Serfler özgür bırakıldıkları zaman bile bu majestelerinin emriyle olmuştu. O hâlâ iradesini ulusa dayatmaya çalışan, dizginlenmemiş bir otokrattı. Ama bu defa her şeyin farklı olacağı söyleniyordu. Aleksandr'ın ima ettiği şey doğruy-

sa, o zaman artık o Rusya'daki tek otorite olmayacaktı. Buna inanmak çok zordu. Mihail belki de gidip Sofia Lvovna ve diğerlerine yaptıkları plana artık ihtiyaç kalmadığını, istediklerini kan dökmeye gerek kalmadan elde edeceklerini haber vermeliydi. Bu onların istediğinden daha yavaş bir geçişti ama daha barışçıydı. Onlara anlattığı zaman yüzlerinde belirecek olan sevinci hayal etmeye çalıştı ama bu haberi hoş karşılayacaklarını düşünmek gülünçtü. Onlar artık özgürlük peşinde değildi; bunun çok ötesine geçmişlerdi. Onlar için araç amacın yerini almış ve çarın ölümü kendi içinde bir amaç haline gelmişti; gerçekleşmesi için savaştıkları ve uğruna hem kendilerinin, hem de başkalarının yaşamlarını feda edebilecekleri bir amaç. Onlar için reform, çarın etrafındaki gericiler için olduğu kadar ürkütücü bir şeydi. Halk yatışırsa her iki grubun da gelişmesi mümkün olmazdı.

"Peki, ya yarın ölürseniz?" diye sordu Mihail. "Çareviç sizin planlarınızı gerçekleştirir mi?"

Konstantin kısacık, keskin bir kahkaha attı ve Mihail bunu *hayır* olarak yorumladı.

"Yarın ölmeyeceğim," dedi çar. "Daha önce de yaptığım gibi arabanın yolunu değiştireceğim. Nöbet değişimi sonrasında kuzinim Grandüşes Yekaterina Mihailovna'yı ziyaret edeceğim. Onların mayınına yakın bir yerde olmayacağım."

"Yine de," diye yanıt verdi Mihail, "Mrovinskiy'in herkesi tutuklamadığını varsayarak oraya gitmek istiyorum."

"Niçin?"

"Cain yüzünden."

"Ah. Sanırım asıl konuya geldik."

"Öyle."

"Bana ailem için neler yaptığınızdan bahsetti, çok daha fazlasını yapabileceğinizden de."

Aleksandr konuşmaya devam ederken dönüp çalışma masasına doğru yürüdü. Mihail babasına baktı ama bakışı yine karşılık bulmadı.

"Bunu daha önce söylemiştiniz."

"Bana Zimeyeviç'in dikkatinin şimdi size odaklanmış olduğunu söyledi ama bu devamlılık arz eden bir durum değil."

"Bu, yaşadıkları sürece oğlunuzu –bütün çocuklarınızı– koruyacak."

"Benim torunlarım var. Nikolay adında bir torunum var. Bir gün çar olacak. Ailesinin kanının üzerindeki lanetten korunması gerekecek."

"Ona yardım edemem," dedi Mihail. Elinden gelse bile bunu yapacağından kuşkuluydu

"Zimeyeviç'in kanı hâlâ vücudunuzda, değil mi?" Aleksandr'ın sırtı hâlâ dönüktü.

"Sanırım öyle." Mihail, Yuda'nın notlarını okumuştu ama ancak tahmin yürütebilirdi.

"Bu durumda ona büyük bir yardımda bulunabilirsiniz."

"Nasıl?"

Çar aniden döndü ve kolunu omuz hizasına kadar kaldırdı. Mihail çarın tabancasının namlusuyla burun buruna geldiği anda onun tetiği çekmek üzere olduğunu gördü.

Aleksandr'ın her şeyi anladığı açıktı. "Ölebilirsiniz," dedi sadece.

Şubat ayının son günüydü ve vakit gece yarısına yaklaşıyordu. Kış yakında sona erecekti. Neva'nın üzerindeki bembeyaz, sağlam buz tabakası artık eskisi gibi değildi. Üzerinde delikler oluşmuş ve nehrin suları geri kalan buzları kemirmeye başlamıştı. Yerler hâlâ karla kaplıydı ama büyük kısmı yeni yağmış kar değildi. Günler geçerken yavaş yavaş eriyecek ve sonra artık onun yerini alacak yeni kar yağmayacaktı. Yaklaşık bir hafta sonra ilkbahar gündönümü yaşanacak, sonra da günler artık geceden daha uzun olacaktı. Bütün kuzey yarımkürede böyle olurdu ama burada yaz ortasında gündüzler neredeyse on dokuz saat sürerdi. St. Petersburg kışın bir *vurdalak*'ın

inzivaya çekilmesi için çok uygun bir yerdi, on dokuz saat süren karanlık avlanmak için yeter de artardı bile; ama yazları hep çok aydınlık olurdu.

Şehirden ayrılma zamanıydı ama Yuda'nın yapması gereken bir şey daha vardı. Çok önemli bir şey değildi; sadece Romanov Hanedanı'nın kurtuluşuydu. İşin büyük kısmı zaten yapılmıştı. Tek gereken şey Lukin'in ölmesiydi. Ama bir zaman baskısı söz konusuydu. Zimeyeviç'in kanının Lukin'in vücudunda ne kadar kalacağını hesaplamak imkânsızdı. Şimdilik hâlâ aynı yerde olduğu kesin gibiydi ama bir-iki hafta sonra ne olacağını kim bilebilirdi?

O yüzden Lukin'in bulunması gerekiyordu. Bir tek aşikâr bilgi kaynağı vardı; Lukin'in ölümünü garantiye almayı Yuda'dan bile daha fazla isteyen birisi. Şu âna kadar bilgi gelmiş olmalıydı. Yarım saatten fazla zamandır Bahriye Nazırlığı rıhtımında durmuş nehre bakıyordu ve rahatsız olmaya başlamıştı. Burası Zimeyeviç'in kaldığı –Zimeyeviç'in de onun kalmış olduğunu bildiği– yere çok yakındı. Kaçabileceğini düşündüğü bir yer olduğu için seçmişti bu noktayı. Nazırlık binası arkasındaydı ama önünde geniş bir nehir alanı vardı. Buzlar çoğu yerde hâlâ onun ağırlığını taşıyabilecek kadar sertti ama öyle olsa bile –daha önce de yaptığı gibi– sualtından kaçmak daha iyi olabilirdi.

Bununla birlikte her şey Zimeyeviç'in yalnız geleceği varsayımına dayanıyordu. Dimitriy ona geri dönmüşse ne olacaktı? İkisi bir olup Yuda'yı yakalayabilirlerdi ve bu defa Zimeyeviç onu kesinlikle öldürürdü. Ama bu muhtemel görünmüyordu. Her ne kadar Dimitriy aptal olsa da, Zimeyeviç'e geri dönecek kadar budala değildi. Bunu yaparsa bir daha asla kendinde ondan ayrılacak gücü bulamazdı.

Rıhtım tarafında, Nazırlık binasının köşesinde birisi belirdi. Zimeyeviç veya Dimitriy değildi; bu açıktı. Adam yaklaştığı zaman Yuda onun beklediği kişi olduğunu gördü. Biraz sonra yan yanalardı.

"Albay Mrovinskiy," dedi Yuda.

Mrovinskiy selamı almadı.

"İstediğim bilgiyi getirdiniz mi?" diye devam etti Yuda.

"Majesteleriyle görüştüm. İstediğiniz şey bende."

"Ve?"

"Lukin yarın Malaya Sadovaya Caddesi'nde veya altında olacak," dedi Mrovinskiy.

"Ne zaman?"

Albay omzunu silkti. "Ne zaman giderse. Majesterinin atlı arabasının birle iki arası oradan geçmesi planlandı."

"Bundan emin misiniz?"

"Doğrudan çarın talimatı. Daha ne istiyorsunuz."

"Pekâlâ," dedi Yuda. "Artık gidebilirsiniz."

Yuda ayrılmaya hazırlanırken Mrovinskiy rahatsız bir ifadeyle beklemeye devam etti. Yuda'nın talimatına itaat etmek istemiyor gibi görünüyordu ama orada kalması için bir neden de yoktu. Birkaç saniye bekledi, sonra topuklarını vurup oradan ayrıldı. Yuda o gözden kaybolana kadar takip etti, sonra yürümeye başladı.

Lukin'i orada kilerde bulmak ideal olurdu. Burası muhtemelen karanlık ve Yuda için güvenli bir yerdi, Lukin'in ise çok daha büyük kaygıları olurdu. En önemlisi de, Dimitriy'in yapmış olduğu kazı sayesinde oraya girebileceği alternatif bir yola sahip olmasıydı.

Şafak sökmesine daha saatler vardı ama Yuda yemeğini yemişti. Oraya gidip hazırlanabilir ve biraz dinlenebilirdi fakat daha önce yapması gereken bir ziyaret vardı. Yolculuğu onu Nevskiy Bulvarı'ndan güneydoğuya, şehrin yeni oluşmaya başlamış endüstriyel işgücüne kalacak yer sağlayan küçük, kalabalık ve ucuz apartmanların olduğu bir bölgesine götürdü. Anlayabildiği kadarıyla bu evlerin yarısında sadece Halkın İradesi'ne değil, benzer amaçlı çok sayıda diğer örgüte mensup devrimciler oturuyordu ve bunların çara karşı olan nefretlerine baskın çıkan tek şey birbirlerine karşı hissettikleri nefretti.

Saat geç olmasına rağmen Yuda yanından geçerken *dvornik* başını kaldırıp bakmadı bile. Yuda basamakları hızla çıkarak üçüncü kata geldi ve kapıyı hafifçe tıklattı;

tıpkı Susanna'nın yıllar önce onun yatak odasının kapısını tıklattığı gibi.

Yanıt gelmedi. Yuda daha kuvvetli çaldı ama yine bir şey olmadı. Yazık olmuştu fakat bu, planını değiştirmeyecekti. Bir parça kâğıt çıkarıp kısa bir not yazdı ve kapının altından içeri itti. Yarından önce okunacak olursa, çok daha iyiydi; ama okunmazsa, yalnız da başının çaresine bakabilirdi.

Çıkıp güneye doğru yürüdü. Nevskiy Bulvarı'ndan ve Hôtel d'Europe'tan geçen direkt rota onu endişelendiriyordu çünkü Zimeyeviç orayı izliyor olabilirdi. Güney istikametinde ilerleyip aksi yönden Nevskiy Bulvarı'na çıkabilirdi ama böyle yaparsa hiç de hoş olmayan parlak ışıklarıyla Aleksandrinskiy Meydanı'ından geçmek zorunda kalırdı.

Sonunda otelin yakınında bir yerde Nevskiy Bulvarı'na çıkan Surovskaya Yolu'nu kullanmayı tercih etti. Aksi yöne doğru yürüdü ve çok geçmeden binaların arasındaki boş alan göründü. Yuda mavi beyaz sıva kaplı, enfes kubbeli Aziz Yekaterina Ermeni Kilisesi'nin olduğu küçük meydana saptı. Bir otelin bu binaya çok yakın olan odalarından birini seçmiş olması tesadüf değildi, tünelin hemen yan tarafa kazılmış olması da: Dimitriy yer konusunda dikkatli seçim yapmıştı. Ascalon'un akıbetiyle ilgilenen birisi için bu kilise şehrin kalbi sayılırdı.

Yuda'nın anahtarı yoktu. Anahtar, Senato Meydanı'nın altındaki mahzende bulunan eşyalarının arasındaydı ve kaçarken onu alabilme şansını bulamamış, sonradan gerekebileceğini de tahmin etmemişti. Önemi yoktu. Revaklı yapının büyük, neoklasik sütunlarından birine –sağdan üçüncü sütuna– tırmanmaya başladı ve çok geçmeden alınlığın üzerinde yer alan üçgen şeklindeki yarım kabartmanın üstüne çıkmayı başardı. Sonra küçük kubbenin altındaki kuleye tırmandı. Aziz İshak'ın ihtişamıyla kıyaslanamazdı ama o zamanlar Yuda bu kilisenin tasarımına katılmamıştı. Bu, bütün yapının Ortodoks katedrali kadar kurnazca ve çok daha olağandışı bir sonuç elde edilecek şekilde tasarlanmadığı anlamına gelmezdi.

Yuda kulenin kemerli cam pencerelerinden birini kırdı ve yıllar önce sadece birkaç verst uzaklıktaki Petro-Pavel Katedrali'nde hemen hemen aynı şeyi yapmış olduğunu hatırlayarak içeri süzüldü. İki olayda da Yuda'nın yapacağı iş bir Romanov'un ölümüyle ilgiliydi; o zamanki hedefi Çar Nikolay'ın ölümünü doğrulamak, şimdiki ise Lukin'in ölümünü garantiye almaktı.

Kule orta sahının üstünde değildi. İçerde, dıştakinden daha alçağa asılı sahte bir kubbe vardı. Yuda aşağıya nasıl inileceğini hatırlıyordu. Binanın batı ucundaki galeriye bir kat merdivenle iniliyordu. Oradan orta sahına inmek kolaydı. Bir Ortodoks kilisesiyle –özellikle de Aziz İshak gibi bir örnekle– karşılaştırıldığında dekorasyon çok sadeydi. Ama yine de her yerde bulunan o resim –ejderhayı öldüren George– için bir yer bulmayı başarmışlardı. Buradaki, kabartma olarak binanın yapısına dahil edilmiş olmayıp ayrı bir resimdi ama mesajı açıktı. Bütün şehirde –bütün Rusya'da– tekrarlanan bir mesajdı. Yuda önce sunağa, sonra da yan taraftaki bir dua odasına doğru yürüdü, orada iyi bildiği bir kapı kendisini bekliyordu. O da kilitliydi ama bu Yuda'yı uzun süre meşgul etmezdi. Bir adım geri çekildi ve biraz önce üstünde durduğu taş karoyu yerinden söküp çıkardı. Bir insan için çok ağırdı ama bunu neden dert edeceklerdi ki? Oraya koyulalı yüz yıldan fazla zaman geçmişti ya da en azından onlar öyle düşünüyordu. Gerçekte sadece bir kez, 1872 yılında Yuda altına bir çift anahtar sakladığı zaman yerinden kaldırılmıştı.

Taşı yerinden kaldırıp altına baktı. Anahtarlar bıraktığı gibi duruyordu. Onları alıp taşı tekrar yerine bıraktı. Şimdi tek risk kilidi değiştirmiş olmalarıydı ama anahtar delikte kolayca döndü. Yuda kapıyı arkasından kapadı ve aşağı indi. Orası koridor ve geçitlerden oluşan bir labirent gibiydi ama Yuda yolu biliyordu. Doğu yönüne doğru götüren ve önünde, Esher'daki Aziz George'un altındaki mahzenin kapısına çok benzeyen bir demir kapı olan uzun bir koridora girdi. Bu kez ikinci anahtarı kullandı ve

o da uymasına rağmen kilitte daha zor döndü. Bu yoldan yıllardır kimse geçmemişti; muhtemelen son kullanan yine kendisiydi. Sonunda kilit izin verdi ve kafesli kapı açıldı. Yuda oradan içeri girip arkasından tekrar kapadı. Önünde binaların ve Sadovaya Caddesi'nin altına kadar uzanan bir tünel vardı. Yuda yolu taş ve molozlarla kesilene kadar yürüdü. Tavan çökmüştü. Son geldiğinde böyle bir şey yoktu. Bunların arasından bir yol açmak bir insanın saatlerini, hatta günlerini alırdı ama Yuda için sadece birkaç dakikalık işti. Kısa zamanda içinden geçebileceği büyüklükte bir gedik açtı ve yoluna devam etti. Geçidin sonunda karşısına bir kapı daha çıktı.

Kapıdan geçtiği zaman her iki yanında kapıları açık duran iki küçük kiler olduğunu gördü. Koridor biraz daha devam ediyor ve yukarıdaki peynirci dükkânına çıkan bir ahşap merdivenle sona eriyordu. Şimdi bile yukarıda nöbet tutan birileri olabilirdi, o yüzden sessiz olmalıydı. Aynı anahtar bu son kilide de uyuyor olmalıydı ve yine biraz güçlük çıkardıktan sonra sonunda kilidi açtı. Yuda sadece onu denemek istemişti. Şimdilik daha ileri gitmesine gerek yoktu.

Kapıyı tekrar kilitledi ve koridorda biraz geri yürüdükten sonra moloz yığının arkasında karanlığa çekildi ve Lukin'i beklemeye başladı.

XXV

1 Mart 1881, Pazar

Aleksandr silahını ateşlememişti. Dediğine göre sadece başka bir adamın aynı koşullarda ne yapacağını göstermişti. Bu bir yüce gönüllülük gösterisiydi.

Mihail o kadar emin değildi. Konstantin ağabeyine arka çıkmıştı ama bu beklenen bir şeydi. Mihail ikisine de güvenmiyordu. Aleksandr, Yuda'nın kendisine söylediklerini, Zimeyeviç'in elindeki tek Romanov evladı olan Mihail'i öldürmenin bütün Romanov Hanedanı'nı nasıl kurtarabileceğini anlatmıştı. Öldürme işini Yuda'nın üstlenmek istediğini söylemişti. Ama sonra silahını indirip gülmüş ve böyle bir akıbetin bir Romanov piçinin bile başına gelmesine izin vermeyeceğini söylemişti. Ama Mihail, Yuda'yla yüzleşmesi gerektiğini söyleyip Aleksandr'dan onu ayartıp Malaya Sadovaya Caddesi'nin altındaki mahzene gelmesini sağlamasını istediğinde majesteleri buna biraz tereddüt ederek razı olmuştu. Böyle bir yüzleşmenin belirleyici olacağını düşündüğü açıktı ama hangisinin beklentisini destekliyordu, Mihail'inkini mi, Yuda'nınkini mi?

Bunun önemi yoktu. Aleksandr ister Mihail'i ister Yuda'yı ayarttığını düşünsün aynı sonuca varacak ve ikisi orada, aşağıda yalnız olacaklardı. Mihail'in ne kadar ha-

zırlıklı olduğunu kimse tahmin edemezdi. Tek hayal kırıklığı Konstantin'di. Mihail babasının kendisini daha çok sevdiğini ummuştu. Ama Konstantin bile ağabeyinin kafasında ne olduğunu gerçekten bilebilir miydi?

Mihail geceyi otelde geçirdi. Fazla uyuyamadı, kafası düşüncelerle, planlarla, hazırlanmakla meşguldü. Dusya yanında mışıl mışıl uyumuştu. Mihail onu beklemiyordu; önceki gün konuşmamışlardı ve dükkândan ani ayrılışının ardından Dusya'yı veya Halkın İradesi'nin diğer bir üyesini görmemişti ama gece yarısından sonra bir vakit Dusya sessizce yatağına gelmişti. Her zamankinden daha tutkulu ve heyecanlıydı ve Mihail'in tahminine göre bunun nedeni beklenen günün yaklaşıyor olmasıydı. Mihail –ne çarın ölümü ne de kendi planları bağlamında– böyle bir heyecan duymuyordu fakat kendini Dusya'nın hislerini taklit etmeye zorluyordu. Şimdi onun amacını destekler görünme konusunda hata yapmanın sırası değildi. İkisi de lambayı yakma, hatta birkaç dilek fısıltısı dışında bir şey konuşma zahmetine bile girmemişti.

Sabahın erken saatlerinde bir ara sızıp kalmış olmalıydı ve uyandığında yalnızdı. Mihail, Dusya'nın oraya kendisinin güvenli bir şekilde peynirci dükkânına ulaşmasını sağlama almak için gelmiş olduğundan kuşkulanmıştı ama belli ki nedeni bu değildi. Bu Mihail'in hayatını kolaylaştırdı; yanına almak istediği birkaç şey vardı ve Dusya'nın bunları görmemesi daha iyi olurdu.

Birkaç hafta önce Saratov'dan gelmiş olan sandıkta işe yarayacak çok şey vardı ama Mihail dikkatli bir seçim yaptı. Sadece sırt çantasına girebilecek şeyleri alabilirdi ve öyle olsa bile kendisini arayabilecek olmalarından endişeleniyordu. Dünkü teftiş ve oradan ayrılışı nedeniyle kendisinden kuşkulanmış olabilirlerdi. Fakat orada buldukları şeylere ne anlam verebilirlerdi ki? İçeride onlar için tehlike oluşturabilecek hiçbir şey yoktu; sadece belki Tatar yayı; ama çatışmaya girmeyi planlıyorsa niçin bir silah taşımasındı ki?

Mihail caddeye çıktı. Dışarısı soğuk ve kasvetliydi. Gök-

yüzünde bulutlar oldukça alçalmıştı. Kürenmiş kar yığınlarının eriyip yeniden donmuş yüzeyleri parlıyordu. Kar üstüne basıla basıla kayganlaşmıştı ama Mihail'in ayakkabısının çivili tabanları yere sağlamca basmasını sağlıyordu. Rusya'nın havasını anlamayan birkaç yabancı dışında şehirdeki herkes için durum aynıydı. Soğuğu bilenler ona nasıl uyum sağlanacağını da bilirlerdi.

Mihail peynirci dükkânına ulaştığında vakit öğleye geliyordu. Penceredeki Aziz George ikonu hâlâ duruyordu ve mum da yanıyordu. Her şey güvendeydi. Mihail bugün tam olarak Aziz George olmayacaktı –Zimeyeviç'le hesaplaşmak gibi bir planı yoktu– ama bir canavarı öldürmeyi amaçlıyordu. Merdivenden inip içeri girdi. Aleksandr'ın geçmesini bekledikleri sırada bile dükkânın açık kalmasına karar vermişlerdi. Aksi takdirde şüphe uyandırırlardı. Elinde sigarasıyla Anna Vasilyevna içerideydi. Gelenin kim olduğunu görünce müşteri karşılamak üzere takındığı gülümseyen yüz ifadesi hemen kayboluverdi. Mihail'i selamlamadan gidip oturma odasının kapısını çaldı. Birkaç saniye sonra, karıştırılması imkânsız geniş alnıyla Sofia Lvovna'nın yüzü göründü.

"Lanet olsun, nasıl bir oyun oynuyorsun sen?"

"Ne demek istiyorsun?" Mihail onu çok iyi anlamıştı ama bilmezden gelmek daha iyi olacaktı.

"Burada kalman gerekiyordu."

"Ne yapacaktım ki? Ben sadece bir müşteriydim. Buradan ayrılmamam kuşku uyandırırdı."

"Bir sağlık müfettişi bunu neden umursasın?" diye sordu Sofia.

"Ah, haydi! Onun gerçekten Sağlık Mühendisliği Dairesi'nden olduğunu mu sanıyorsun?"

Sofia susup dudaklarını sıktı. "Muhtemelen değildir," diyerek kabul etmek zorunda kaldı.

Mihail iç bölüme doğru yürüdü. Bogdanoviç gergin bir halde volta atıyordu; Kibalçiç ve Frolenko ise kımıldamadan duruyordu. Kibalçiç bir sigaraya ihtiyaç duyuyor gibiydi ama kendi kurallarına itaat etmeyi başarıyordu.

Tünelin girişi apaçık ortadaydı. "Ben gittikten sonra ne oldu?" diye sordu Mihail.

"Biraz daha gevezelik etti," dedi Bogdanoviç, "çoğunlukla kediyle ilgili şeyler. Sonra çıkıp gitti. Teftişten başarıyla çıkmışız."

"Ama Mihail haklı," diye homurdandı Sofia. "Bu iş çok pis kokuyor."

"Emin değilim," dedi Bogdanoviç. "Madem ne olup bittiğini biliyorlar, bizi neden kendi halimize bıraktılar?"

"Biraz daha fazla suç isnat etmek için olabilir mi?" diye tahmin yürüttü Sofia. "Başarısız olursak bizi daha fazla aşağılayabilsinler diye?"

Mihail omuz silkti. "Belki öyledir ama ben en ufak bir başarı şansı için bile biraz aşağılanma riskini göze almaya hazırım."

"Dinleyin! Dinleyin!" dedi Bogdanoviç sakin bir ifadeyle.

"Olabilir," dedi Sofia. "Neyse, artık çok geç. İşe başlıyoruz. Anna dükkânı son dakikada kapatacak. Sizler de Frolenko için her şeyin hazır olduğundan emin olacaksınız."

"Sen nereye gidiyorsun?"

Sofia'nın burun delikleri daraldı. Yönetme stresinin onu etkilediği belliydi ama sükûnetini korumayı başardı. "Birisinin onun takip ettiği yolu gözetlemesi gerekiyor."

Bunun ardından Bogdanoviç'le birlikte oradan ayrıldı, Mihail, Frolenko ve Kibalçiç dükkânda kaldılar. Mihail tüneli incelemek için çömeldi. Kontrol anahtarı ve ona bağlı teller tam bıraktığı yerde duruyorlardı.

"Geri geldin," dedi Kibalçiç.

Bunu söylemesi tuhaftı ama Mihail üzerinde durmadı. "Elbette."

"O zaman hazırlanalım."

Frolenko masanın üstüne çıktı. Pencereden bakarken gözleri tam cadde hizasındaydı. "Seni görürlerse şüphelenmezler mi?" diye sordu Mihail.

"Belki ama faytonu başka nasıl görebilirim ki? Zaten geldiğini duyana kadar aşağıda kalırım."

Mihail başını salladı. Öne eğilip kontrol anahtarıyla telleri tünelin girişinden alıp Frolenko'ya uzattı.

"Ne yapacağını biliyor musun?" diye sordu Kibalçiç.

"On kere alıştırma yaptım." Küçük ahşap kutuyu tutup yan tarafındaki küçük manivelayı yatay hale gelene kadar bastırdı. Dudaklarıyla dörde kadar saydı, sonra bırakıp dikey konuma geri fırlamasına izin verdi. Mihail ve Kibalçiç hışımla ona baktı. "Endişelenmeyin," dedi Frolenko. "Bağlı olmadığını biliyorum."

Kibalçiç kısa bir tel parçasını alıp uçlarını Frolenko'nun eyleminden geri kalan elektrik yükünü boşaltmak için kontrol anahtarının çıkış uçlarına dokundurdu. Sonra ikinci uzun teli yedek çıkış ucuna bağladı.

"Şimdi bağlı," dedi zalim bir ifadeyle.

"Son bir kontrol?"diye önerdi Mihail.

"Ben yaparım," diye yanıtladı Kibalçiç.

Tünele girip caddenin altına kadar ilerledi ve çok geçmeden geri döndü. "Orada her şey yolunda," dedi.

"İyi," diye cevap verdi Mihail.

"Şansım nedir?" diye sordu Frolenko.

"Patlamanın yukarı doğru olması için patlayıcıların etrafını destekledik," diye açıkladı Kibalçiç, "yani patlamanın tünelden sana doğru bir etkisi olmaz. Asıl sorunun pencereden geleceğini tahmin ediyorum, o yüzden olduğun yere sinmeni öneririm. Ama yine de söz veremem."

"Versen de seni sorumlu tutmazdım."

"O zaman işimiz bitti," dedi Mihail.

Kibalçiç ve Frolenko kucaklaştı, sonra Mihail ve Kibalçiç dükkân bölümüne geçtiler. Anna Vasilyevna dükkânı kapatmaya hazır bir şekilde bekliyordu. Hamile kediyi kucaklayıp göğsüne almıştı.

"Burada kalamaz," dedi. "Patlamadan sonra hayatta kalsa bile kimse gelip onu beslemez." Kapıyı açtı, merdiveni yarısına kadar çıkıp kediyi nazikçe yere bıraktı ve gitmesi için eliyle kovaladı. Sonra kapıyı kapattı. "Her şey hazır mı?" diye sordu.

Mihail başını salladı. O ve Kibalçiç Anna'yı yanağın-

dan öpüp birbirlerine döndüler. Kibalçiç elini uzatıp gülümsedi. "Birbirimizi bir daha görüp göremeyeceğimize dair bahse girmezdim ama görüşeceğimizi umuyorum. Her nerede ihtiyacın olursa, şans yanında olsun."

Mihail onun elini sıktı. "Senin de," dedi.

Kibalçiç merdivenden caddeye çıktı ve gitti. Anna onu izledi. Kedi merdivenin başında durmuş aşağı bakıyordu. Anna eğilip yerden bir çakıltaşı aldı ve ona doğru fırlattı. Hayvan miyavladı ve kaçmaya başladı. Anna yüzünde gergin bir ifadeyle Mihail'e döndü.

"Bu onun kendi iyiliği için," dedi. "Anlamıyor olması çok üzücü."

Mihail gülümsedi ve Anna caddede yavaş yavaş yürümeye başladı ama Mihail onun kendisinin aklından geçenleri okumuş olabileceğinden kuşkulandı. Anna'nın söylediği şey Halkın İradesi için uygun bir vecize olabilirdi. O, Rusya'yı kastetmişti.

Mihail oturma odasına geri döndü. Frolenko sessizce bir köşede oturuyordu.

"Ne kadar zamanımız var?" diye sordu.

Mihail, "Bir veya iki saat," diye cevap verdi. "Birkaç şeyi son kez kontrol etmeliyim."

Tünelden içeri girdi. İki esas tel arasındaki bağlantıyı çözmesi sadece birkaç saniyesini aldı. Aleksandr rotasını değiştirmeyi planlıyor olabilirdi ama riske girmenin anlamı yoktu. Daha sonra telleri tekrar bağlamak kolaydı ve kimse bir şey anlamazdı.

Sonra merdivenlerden Dimitriy'in hevesle meydana çıkarmaya çalışmış olduğu eski mahzene indi ve kendi hazırlıklarını yapmaya başladı.

Yuda uyandı ve vaktin öğle sonrası olduğunu hemen anladı. Yukarıda, çamur ve tuğla katmanlarının üzerinde bir yerde gökyüzünde güneş yükselmişti –ya da en azından yılın bu zamanında Petersburg'da çıkabileceği yüksekliğe erişmişti. Kilitli kapının diğer yanından, yukarıda-

ki dükkândan sesler –erkek sesleri– geliyordu. Biri muhtemelen Lukin'in sesiydi ama Yuda onun ağzından sadece birkaç kelime duymuştu ve sesini çok iyi tanımıyordu. Çok geçmeden sesler kesildi. Biraz sonra birisi seyyar merdivenden aşağı indi. Dışarıdan belirsiz sesler geliyordu fakat Yuda'nın olan bitenin ayrıntısını bilmesi gerekmiyordu.

Vakit hâlâ erkendi. Dışarıdaki Lukin olabileceği gibi başka birisi de olabilirdi. Bütün bildiği Lukin'in saat birde orada olacağıydı. O zaman bile bekleyecekti. Her şey hazır olduğunda onu çağıracaklardı.

Hava onun için bir avantajdı. Zimeyeviç parlak, güneşli bir günde hayatta kalabilirdi; ekvatora yakın bir yerde riske giremeyecek olmasına rağmen, burada kuzeyde bunu kesinlikle başarırdı. Yine de doğrudan güneş ışığına maruz kalmak onun gücünü azaltır ve canını yakardı. Bugün hava bulutluydu ve –normal bir vampiri yok etmeye çoktan yetecek düzeydeki– filtrelenmiş güneş ışığından usanmış olmasına rağmen ona kolayca dayanabiliyordu. Bugün Rusya için tarihî bir gün olacaktı ve buna tanıklık etmek için orada olmak istiyordu.

Dimitriy artık onun müttefiki değildi ama zihni Zimeyeviç'in zihnindeki mevcudiyetini hâlâ koruyordu ve coğrafik olarak birbirlerine yakın oldukları her koşulda da korumaya devam edecekti. O sırada Dimitriy yavaş da olsa uzaklaşıyordu. Zimeyeviç, Dimitriy'in işittiği şeyleri işitebiliyordu; ahşaba çarpan dalgaları; iplerin ve yelken bezlerinin gerilişini; gemi direklerinin çatırdayışını; Zimeyeviç, Dimitriy'in bildiği her şeyi biliyordu.

O yüzden Halkın İradesi'nin çarı öldürmek için bugünü seçmiş olduğunu, bunu nasıl, nerede ve ne zaman yapmayı planladıklarını da biliyordu. Zimeyeviç orada veya en azından çok yakınında bir yerde olacaktı. Çareviç Aleksandr Aleksandroviç'i elinden kaçırmıştı fakat çarın kendisiyle, Aleksandr Nikolayeviç ile hâlâ küçük bir şansı

olabilirdi; deyim yerindeyse, ölüm döşeğinde bir dönüşüm şansı.

Zimeyeviç, Dimitriy'le Yuda'nın görüştüğünü ve Ascalon'la ilgili konuştuklarını da biliyordu. Bunda yeni bir şey yoktu. Ascalon'un artık Ermeni Kilisesi'nin altında gömülü olmadığını öğrenmişlerdi; Dimitriy'in kazıyı oraya yönlendirmesinin bütün nedeni oydu. Cain onu İngiltere'ye götürmüş olduğunu iddia etmişti ve bunun gerçek ya da aldatmaca olma olasılığı eşitti ama yine de bir başlangıçtı. Belki de Yuda'nın dövüşürlerken kendisinden çalmış olduğu yüzüğü geri isteme fırsatı bile doğardı ama Ascalon'la karşılaştırıldığında o bir hiçti. Fakat bütün bunlar yarınki meselelerdi. Bugünün meselesi Rusya'ydı.

Zimeyeviç güneşe meydan okurcasına öğle saatinde yola çıktı ve Nevskiy Bulvarı'nın kalabalığına karıştı. Gidilebilecek en uygun yerin Kraliyet Kütüphanesi'nin önü olduğu sonucuna varmıştı. Eğer seçtikleri rota buysa, imparator ve beraberindekiler bulvardan Malaya Sadovaya'ya sapacaklardı. Aksi takdirde yola devam eder ve bir sonraki köşeden saparak Manej'e giderlerdi. Zimeyeviç, Dimitriy vasıtasıyla Aleksandr'ın kesin bir rotası olmadığını öğrenmişti ve bütün olasılıklar için planı vardı.

Saat bire yaklaştığı sırada imparatorun faytonuyla beraberindekiler göründü ve kalabalıktan büyük bir tezahürat sesi yükseldi. Önden altı Kazak atlısı gidiyor ve bir tanesi de caddede beklemekte olan birkaç yayaya kenara çekilmeleri için bağırıyordu. Atlıların arkasından fayton geliyordu. Diğer bir Kazak da sürücünün yanına oturmuştu. Atlılar yanından geçerken Zimeyeviç faytona bir göz attı. Aleksandr yalnızdı. Yüzü asıktı, düşünceliydi ve halkının coşkulu alkışlarını kabul etmek için elini zorla kaldırıyor gibiydi.

Sonra gözü bir an Zimeyeviç'e takıldı ve yüzü onu tanımış olmanın verdiği dehşetle karardı. Zimeyeviç'le hiç yüz yüze gelmemişlerdi ama çar onun nasıl tarif edildiğini duymuştu. Ayrıca çar bazen Zimeyeviç'in gözlerinden görebiliyordu ama bunun ona ne faydası olacaktı ki? Zimeyeviç aynaya bakıp kendi yüzünü göremezdi.

Ama o anda Aleksandr kendi resmi geçidini Zimeyeviç'in gözlerinden görebiliyordu. Kendisine verilen cezanın izlemek olduğunu söyleyen yaşlı adamın kastettiği şey bu muydu? Ve Zimeyeviç'in gün ışığında dolaşabildiğini öğrenmenin ötesinde yaşayabileceği bir dehşet var mıydı?

An geçti. Aleksandr'ın faytonu yola devam etti. Daha da önemlisi Malaya Sadovaya'ya dönmedi. Çar yaşayacaktı, sadece bir saatliğine olsa bile. Faytonun arkasında asker ve jandarma dolu iki atlı kızak vardı. Majesteleri hem önden hem de arkadan korunuyordu. Ne yazık ki, onun aşağıdan gelecek bir saldırıya karşı nasıl korunacağını kimse düşünmemişti.

Herkes geçip gittikten sonra Zimeyeviç caddenin karşı tarafına geçti ve Manej'e doğru yürümeye başladı. Merasim uzun sürmeyecek ve Aleksandr tekrar yola koyulup o tehlike dolu caddelerden geçecekti. Zimeyeviç Malaya Sadovaya Caddesi boyunca yürüdü. Dükkânın yerini tam olarak bilmiyordu ama görünce hemen anladı. Alçak pencerelerden içerideki peynir rafları kolayca görülebiliyordu. Zimeyeviç ayaklarının altında bulunan şeyi ve bir zamanlar orada ne olduğunu hayal etti. Yuda alıp gitmeden önce orada Ascalon vardı. Şimdiyse muazzam bir bomba. Patlatıldığı anda taş döşeli caddeyi, çarı, faytonunu, muhafızlarını ve onların atlarını topyekûn havaya uçurup sonra da yere yapıştıracaktı.

Görülmeye değer bir gösteri olacaktı.

Mihail işinden başını kaldırıp baktı. Merdivenden gelen sonra da taş zeminde devam eden ayak seslerini duymuştu. Bereket versin ki her şey hazırdı. Kilerden çıkıp koridora geçti ve gergin bir halde etrafına bakınan Frolenko'yu gördü.

"Buradaymışsın."

"Ne oldu?" diye sordu Mihail.

"Hiç," dedi Frolenko, huysuzca. "Aleksandr'ı kaçırdık. Caddeden geçmedi. Şimdiye kadar Manej'e varmıştır."

"Lanet olsun!" dedi Mihail, zerre kadar ikna edici olmadığından kuşkulanarak.

"Hâlâ bir şansımız var," dedi Frolenko. "Geri dönerlerken."

Mihail karamsar bir ifadeyle başını salladı. "Ya dönmezse?"

Frolenko omzunu silkti. "Burada aşağıda güvende olduğundan emin misin? Patlama olduğunda?"

"Tünelin ve bombanın tasarlanmasına yardım ettim. Patlama yukarı doğru olacak. En az senin kadar güvendeyim." Bu zaten gerçekti; kontrol anahtarının artık ateşleyicilere bağlı olmadığından bahsetmenin lüzumu yoktu.

"Ne yaptığını biliyorsundur. En iyisi ben yukarı çıkayım."

"Sence ne kadar sürer?"

"Yarım saat," dedi Frolenko, "belki biraz daha uzun." Mihail'le kalmak için bir neden arar gibi etrafına bakındı ama bulamadı. Kısaca gülümsedi, sonra nöbetine devam etmek üzere yukarı, dükkâna çıktı.

Mihail koridordan geri yürüyerek kilitli paslı kapıya geldi. Onun diğer yanındaki karanlık tünele baktı fakat sadece hep orada olan moloz yığınını gördü. Belki biraz yer değiştirmişti ama bu bir sürpriz değildi. Çalıştığı eski kilere geri döndü ve oturdu. Burayı elektrik ışığıyla aydınlattığı için artık içerisi daha iyi seçilebiliyordu; önemli bir şey değildi, sadece oraya ilk geldiğinde Kibalçiç'in kendisine gururla göstermiş olduğu loş ışıklı ampullerdi. Çok fazla pil gerektirmiyorlardı ve Mihail geri kalan kavanozları –içlerinde aside batırılmış kurşun levhalar vardı– duvarın yanına yığmıştı. Asıl önemli olanlar diğer odadaydı. Mihail duvardaki girintinin üzerinde bulunan ve elektrik ışığında daha iyi görülebilen tuhaf yazıya baktı ve anlamını çözmeye çalıştı. İlerleme kaydedemiyordu ama zaman daha kolay geçiyordu. Mihail ve Frolenko'nun tek yapacakları şey beklemekti fakat bu iki adamın beklediği şeyler birbirinden çok ama çok farklıydı.

Zimeyeviç, Mihailovskiy Maneji'nin önündeki meydanın bir köşesinde duruyordu. Çarın korteji içeri gireli yarım saatten fazla olmuştu. Zimeyeviç, çareviç ve çarın erkek kardeşleri Konstantin ve Mihail gibi diğer ileri gelenleri taşıyan faytonların gelişini izlemişti. Ayrı ayrı gelmişlerdi ve ayrı ayrı geri döneceklerdi, her biri kendi halkından gelebilecek olan tehlikenin farkındaydı ve aralarından birinin ölmesi durumunda hanedanın ayakta kalacağını fakat hepsi ölürse bunun mümkün olmayacağını bilecek kadar akıllıydı. Sonra ortalık sessizleşmişti, sadece içeride bağırarak verilen emirlerin sesi geliyordu uzaktan.

Sonra aniden bir hareket oldu. Binanın yan tarafındaki kapı açıldı ve altı Kazak atlısı, ardından da çarın faytonu ve polis kızakları dışarı çıktı. Ama Malaya Sadovaya'ya dönmediler. Onun yerine hızla İtalyanskaya Caddesi'nden devam ettiler. Akla gelen tek şey Mihailovskiy Sarayı'na gitmeyi planladıklarıydı. Bu, çarın o gün dikkatle hazırlanmış olan patlayıcıların üzerinden geçmeyeceği anlamına geliyordu ama önemi yoktu. Zimeyeviç, Halkın İradesi'nin, giysisinin yeninde sakladığı başka bir kartı olduğunu biliyordu.

"Hâlâ burada mısın?"

Mihail başını kaldırıp baktı. Bu, beklediği ses değildi. Dusya, bir eli demir kapıda, kilerin girişinde duruyordu.

"Başka nerede olacaktım?" diye sordu Mihail, kalkıp ona doğru yürürken. Kolunu Dusya'nın beline doladı ve öpmek için eğildi. Genç kadın direnmedi ama karşılık da vermedi. Önceki gecenin ve ondan evvel birlikte geçirdikleri bütün gecelerin tutkusu kaybolup gitmişti. Mihail biraz geri çekildi.

"Her şey bitti," dedi Dusya.

"Bitti mi?" Mihail şaşırmış gibi görünmek için elinden geleni yaptı. "Ne oldu?"

"Aleksandr yolunu değiştirdi. Kuzenini görmek için Mihailovskiy Sarayı'na gitti. Sonra oradan ayrılıp Kış Sarayı'na gidecek ama buradan geçmeyecek."

"Sen mi gördün?"

Dusya başını salladı. "Frolenko'ya gitmesini söyledim. Senin hâlâ aşağıda olduğunu söyledi."

"İyisi mi bombayı emniyete alayım," dedi Mihail.

"Niye?"

"Sonraki veya ondan sonraki pazar tekrar deneyebilelim diye. Şans bir kez yardım etse yeter."

"Buna gerek kalmayacak," dedi Dusya gülümseyerek. Tuhaf davranıyordu. Kendinden memnun, hatta neredeyse zafer kazanmış gibi görünüyordu ama Mihail bunun için bir neden bulamadı.

"Vazgeçmedik, değil mi?" Tek yapabileceği şey rolüne devam etmekti.

"Hiçbir şekilde vazgeçmedik. Gerek kalmayacak çünkü çar birkaç dakika sonra ölmüş olacak."

"Ne?" Mihail ürperdi. "Ama biraz önce onun farklı bir yoldan gittiğini söyledin."

"Tek planın bu olduğunu düşünmüyorsun, değil mi?"

"Başka bir tünel daha mı var?"

"O kadar karmaşık bir şey değil," diye cevap verdi Dusya ama Mihail dinlemiyordu. Ayağa fırladı. Hâlâ zaman vardı. Aleksandr'ın Mihailovskiy Sarayı'nda ne kadar oyalanacağını bilmiyordu ama orası sadece birkaç sokak ötedeydi. Kolayca oraya gidip çarı uyarabilirdi.

"Nereye gidiyorsun?"diye sordu Dusya, son derece masumca. Bir kolunu kaldırmış ve elini Mihail'in çıkmasına mani olacak şekilde baş hizasının üzerinde girişe dayamıştı. Başka koşullarda bu davet edici bir poz olurdu.

"Uyarmaya. Şimdi yolumdan çekil."

Dusya kımıldamadı. "Kimi uyarmaya?" diye sordu. Yine masumiyet rolünü abartıyor, hatta bundan şeytanca bir zevk alıyor gibi görünüyordu.

Mihail onu yana itti ve tünele koştu. Saniyeler içinde yukarı çıkıp dükkânın oturma bölümüne geldi. Kapıya gitti ama açamadı. Normal olarak anahtar kilitte bırakılırdı ama bugün orada değildi. Dusya almış olmalıydı. Mihail kapıya iki defa omzuyla yüklendi ama açmayı başa-

ramadı. Biraz önce Frolenko'nun durduğu masanın üstüne sıçradı ama pencereler onun geçemeyeceği kadar küçüktü. Bağırıp dışarıdan geçenlerin dikkatini çekmeye çalışabilirdi fakat bu çok zaman alırdı. Dusya'dan anahtarı alması gerekiyordu. Dusya'nın artık Mihail'in planının Aleksandr'ı kurtarmak olduğunu bildiği açıktı ama önemi yoktu. Anahtarı vermezse ondan zorla almasını bilirdi.

Mihail merdivenden inip tünelde Dusya'yı bıraktığı yere koştu. Dusya orada yoktu ama Mihail yalnız değildi. Koridorun uzak ucunda bulunan ve kimsenin kilidini açmayı başaramadığı demir kapı açıktı ve kemerli girişte birisi duruyordu. Mihail onu bekliyordu ama o anda dünya üzerindeki görmek istediği son mahluktu.

Bu Yuda'ydı.

Zimeyeviç herhangi bir insandan daha dikkatliydi, hatta çoğu vampirden de. Bu bir yırtıcı içgüdüsüydü. Bir insan –potansiyel av– kalabalığına bakabilir ve sadece onların bireysel hareketlerini anlamakla kalmaz, grup olarak nasıl hareket ettiklerini ve genel olarak kalabalığın içindeki rasgele itişmeden ayırt etmek zor olmasına rağmen bireylerden birinin, diğerinin eylemine nasıl karşılık verdiğini de algılardı. Bu, bir kurdun bir koyun sürüsüne bakıp içlerinden birinin, paniğe kapıldığını anlamasına ve hangilerinin kendilerini bekleyen kurt sürüsüne doğru koşacağını sezmesine benziyordu.

Ve Zimeyeviç, çarın korteji Mihailovskiy Sarayı'nın kapısından geçip kaybolduktan saniyeler sonra alışılmadık derecede geniş alınlı bir genç kadının çantasına uzanıp beyaz bir mendil çıkardığını ve burnuna yaklaştırmadan önce kısaca salladığını bu sayede fark edebilmişti. İşini bilen bir gözlemci için bu açık bir işaretti ama hemen akabinde kalabalığın arasında, en uzakta olanı caddenin diğer ucunda bulunan ve tek bir vücut gibi hareket geçen üç genç adamı seçebilecek kişi ancak Zimeyeviç'in yetilerine sahip birisi olabilirdi.

Zimeyeviç'in bulunduğu yerden bu adamların –koltuğunun altına sıkıştırdığı veya göğsüne bastırarak tuttuğu– gazete kâğıdıyla kaplı bir paket taşıdığını fark etmek pek de yetenek gerektirmiyordu. Paketlerin hepsi aynı ebat ve biçimdeydi. Neler olup bittiğine dair hiçbir kuşku yoktu.

Bu arada kadın önlere doğru ilerlemişti. Adamlar ilerlemeye gerek duymuyor gibi görünüyorlardı ve kadın işaret verdikten sonra gidecekleri istikameti biliyorlardı. Birbirlerinin varlığından habersiz görünerek Mihailovskaya Caddesi'ni takip ettiler ve Nevskiy Bulvarı'na çıktılar. Zimeyeviç uzaktan izliyordu. Nevskiy Bulvarı'nda adamlardan sonuncusunun Yekaterininskiy Kanalı'nın rıhtımına doğru döndüğünü gördü. İzlemeye devam etti. Kanala geldiğinde kadının karşı kıyıya geçmiş, üç yardımcısının ise bu tarafta kalmış olduğunu gördü. Kadının saldırıya doğrudan katılmayı planlamamış olduğu belliydi.

Zimeyeviç adamları izlemeye devam etti. İnzhenernaya Caddesi'nin bitimini geçtikten sonra adamlar yavaşladılar ve amaçlı bir şekilde yürümekten çok bir şey bekliyorlarmış gibi oyalanarak yürümeye devam ettiler ve aslında bekliyorlardı da. Mihaillovskiy Sarayı'ndan ayrıldıktan sonra çarın faytonu İnzhenernaya Caddesi'nden geçip rıhtıma doğru dönecekti. Adamlar onu tuzağa düşürmek için mükemmel bir yerde bekliyorlardı. İzlemek bir keyif olacaktı.

Zimeyeviç de oyalanıyor, daha çok da majestelerinin lütfedip başkentteki yurttaşlarının yararlanmasına izin verdiği rıhtımda oturmanın keyfini çıkarıyordu.

Bir defalığına bile olsa, güneşin başına musallat ettiği yaşlı görünüm onun için bir avantaj olacaktı. Bombacıların hazır beklediği yerin biraz uzağındaydı ama bu iyiydi. Aleksandr geldiği zaman gidip onun için ne hazırladıklarını görürdü.

Mihail ileri atılıp önceleri soğukkanlı bir şekilde Yuda'yı beklediği kilere daldı. Hayatını kurtarabilecek olan

her şey oradaydı; Yuda'yla koridorda karşılaşmayı planlamamıştı.

Dusya içerideydi. Mihail onun sessiz kalmasını sağlamak için parmağını dudaklarına götürdü, sonra ona kapıdan geri çekilmesini işaret etti. Dusya onun dediğini yaptı. Mihail hızla gidip *arbalyet*'ini bırakmış olduğu yerden aldı. Birkaç saniye sonra Yuda göründü. Mihail tetiği çekip oku fırlatmak istiyordu ama o güne kadar silahın etkisiz olduğu anlaşılmıştı artık. Zaten Yuda'nın nedenini bilmeden ölmesini istemiyordu.

"Sonunda karşılaştık," dedi Yuda.

"Daha önce de karşılaşmıştık," diye yanıt verdi Mihail. "Gök Tepe'de. Senin hatırlayacağını düşünüyordum ama sanırım aklında başka şeyler vardı; tıpkı Aziz İshak'ta olduğu gibi."

"Ah, hatırlıyorum, iki olayı da hatırlıyorum; ama ikisinde de uygun bir şekilde tanıştırılmadık. Benim adım..." Kaşlarını çattı. "Ama çok adım var, hangisini tercih ederdin?"

"Yuda, işimi görür."

"Ah! Favorimdir."

Mihail gözucuyla Dusya'ya baktı ve gözleriyle ona Yuda'dan uzaklaşmasını ve arkasına geçip kendisini emniyete almasını işaret etmeye çalıştı. Dusya sırtını duvara vererek dikkatle yer değiştirmeye başladı. Yuda döndü ve onu gördü. Dusya donakaldı.

"Hayır, sen devam et canım," dedi Yuda. "Seni durdurmayacağım."

Dusya onun sözüne inandı ve yürüyüp Mihail'in yanına gitti. Vampir ona kolayca yetişip tutabilirdi ama hiçbir şey yapmadı.

"Sen," diye devam etti, "Mihail Konstantinoviç Lukin olmalısın."

Mihail yanıt vermedi. Yuda'nın bunun üzerinde düşündüğünü görmek onu mutlu etmişti.

"Bütün ismi ilginç kılan şey elbette Konstantinoviç kısmı, yüksek mevkili baban."

"Yani?"

"Damarlarında şerefli bir kan akıyor."

"Hiçbir fikrin yok," diye cevap verdi Mihail.

Bu yorum Yuda'nın cesaretini kırmış olsa bile bunu sadece bir an belli etti. "Aslında bu ufak sohbeti yapmamızı hevesle isteyen kişi baban, daha da önemlisi amcandı. Sende onlara sıkıntı veren bir şey varmış; seni bundan kurtarmamı rica ettiler."

"Ne demek istiyorsun?" Arkadan gelen bu ses Dusya'nın sesiydi.

"Hayatını kastediyorum."

"Kadının bu işle bir ilgisi yok," dedi Mihail. "Bırak gitsin."

"Ama onu alıkoymak için bir şey yapmıyorum ki?" diye karşı çıktı Yuda. Kapıdan uzaklaştı ve elini yana doğru açıp Dusya'ya çıkması için işaret etti. "Ne zaman isterse gidebilir."

Mihail açıkça Yuda'nın kalbine nişan aldığını göstermek üzere yayını kaldırdı. "Önce biraz geri çekil."

Yuda omuzları arkasındaki duvara değene kadar geri çekildi.

"Biraz daha," dedi Mihail, başıyla işaret ederek.

Yuda duvarı takip ederek yana doğru çekilirken Mihail'in yayı da onu izledi. Şimdi koridordan olabildiğince uzaktaydı.

"Dusya," dedi Mihail. "Git. Çabuk. Benim için endişelenme. Gelip seni bulacağım."

Dusya hareket etmedi. Yuda'nın yüzünde kocaman bir gülümseme belirdi. Mihail gözlerini Yuda'dan bir saniyeden fazla ayırmak istemediğinden omzunun üzerinden genç kadına göz attı. Onun öylece durduğunu gördü; halbuki gitmesini engelleyebilecek hiçbir şey yoktu.

"Git dedim!" diye tısladı.

"Kalmayı tercih ederim."

"Bana güven Dusya, lütfen. Seni aldattığımı biliyorum ama bu gerçek. Her şey kontrol altında. Onun ne kadar tehlikeli olabileceğini biliyorum ama sen tahmin bile edemezsin, o yüzden lütfen dediğimi yap."

"Hayır."

Yuda gülmeye başladı. "Ah, sen mükemmel bir ortak bulmuşsun, Romanov. Onu parmağında oynatıyorsun. Ama onu bu kadar itaatsiz hale getiren şeyin ne olduğunu merak ediyorum."

Mihail ona aldırış etmedi. "Dusya..."

Yuda araya girdi. "Dusya, canım, neden bu zavallı adamın dediğini yapıp ikimizi yalnız bırakmıyorsun?"

"Çünkü," dedi Dusya, "o zaman bunu yapamazdım."

"Neyi yapamazdın?" diye sordu Mihail.

Bir tabancanın horozunun geri çekildiğini duydu ve soğuk çelik namlunun ensesine dokunduğunu hissetti.

XXVI

Zimeyeviç kalabalıktaki çalkantıyı karda koşan atların çıkardığı ses daha kulağına gelmeden fark etti. Ayağa kalktı ve İnzhenernaya Caddesi'ni izleyebileceği bir yere gelene kadar kanal boyunca yürüdü. Kortej Mihailovskiy Sarayı'ndan yola çıkmıştı ve önde Kazaklar, arkada da çarın faytonu, yavaş yavaş ilerliyordu. Arkadan gelen kızakları görmek mümkün değildi. Zimeyeviç bunu sarayına dönmekte olan bir imparatorun görkemli gösterisi olarak değil de, onun cansız bedenini mezarına taşıyan bir kafilenin hüzünlü ilerleyişi olarak hayal etmeye çalıştı. Bu hayalin gerçekleşmesi uzun sürmeyebilirdi.

Zimeyeviç Kazakların bindiği doru atların, koşum takımları siyah kuştüyüyle süslenmiş simsiyah atlara dönüştüğünü hayal etti. Gözünde çarın faytonunun daha uzun olduğunu canlandırdı, böylece cenazesi tabut altlığının üzerinde boylu boyunca uzanabilirdi. Cenazenin geçeceği yolun iki yanını dolduran matem giysili kalabalık ellerini kaldırıp tezahürat yapmak yerine ona bakıp ağlıyor olurdu. Kortejin istikameti çarın sıcak, rahat evi değil, Rusya'ya önderlik eden herkesin önünde sonunda çürüyüp gitmeye mahkûm olduğu yer olurdu: Neva'nın hemen karşı kıyısındaki Petro-Pavel Katedrali. Çarın adaşı I. Aleksandr'ı oraya gömmemişlerdi. O, ölümü aldatmıştı ya da en azından ertelemişti. Eğer Zimeyeviç'i ka-

bul ederse, bu olasılık şimdiki Aleksandr için de mevcuttu.

Zimeyeviç'in zihnindeki her şey bu kortej sanki gerçekten bir cenaze kortejiymiş gibi apaçıktı ama bu sadece ona özgü başıboş bir hayal değildi. Aleksandr, Zimeyeviç'in zihnini görebiliyordu. Zimeyeviç'in çarın cenaze törenini resmeden bu kehanet niteliğindeki hayalini Aleksandr da izleyebilir, kaderini ve nasıl kurtulabileceğini anlayabilirdi. Başları kuştüyüyle süslenmiş siyah atlar köşeye geliyor ve kanal boyunca devam etmek üzere Zimeyeviç'in önünden geçiyorlardı, sonra imparatorun cenazesini taşıyan araba yavaşlıyor ve köşeyi dönüyordu. Bu sırada Aleksandr'ın boylu boyunca uzanmış bedeni doğrulmaya başlıyor, oturuyor ve Zimeyeviç'in gözlerine bakmak için başını çeviriyordu.

Hayal buhar olup uçuverdi ama içinde oturduğu fayton köşeyi dönerken Aleksandr'ın gözleri Zimeyeviç'in gözlerine takılıp kaldı. Biliyordu. Zimeyeviç'in ona göstermek istediği şeyi görmüştü. Buna nasıl tepki vereceğini ancak zaman gösterecekti ama çarın fazla zamanı yoktu.

Geniş alınlı kadın kanalın karşı tarafında parmaklıklara yaslanmış sabırsızca bekliyordu. Bu tarafta duran ve kâğıtla sarılı paket taşıyan iki adam bakıştı. Tıknaz, basık burunlu üçüncü adam Kazaklar geçtikten sonra çarın faytonunun önüne atladı ve kartopu atmak ister gibi kolunu havaya kaldırdı.

Tahta ok tuğla duvara çarpıp paramparça oldu ve demir başlığı yere düştüğü anda madenî bir çınlama duyuldu. Yuda tekrar kurmak için *arbalyet*'in üzerindeki manivelayı geri çekti ve ok takmadan tetiğe bastı. Titreşen ipin çıkardığı ses odayı doldurdu.

"İlginç bir silah," diye yorumladı Yuda. "Gerçekten etkili mi? Yani vampirler üzerinde?"

"Bunu öğrenmeyi umuyordum," dedi Mihail.

"Ben de öyle anlamıştım. Ama nedenini sormam gere-

kiyor. Zimeyeviç'le birlikte çalışmıyorsun ama tamamen benim mahvolmamı istiyor gibisin."

"Nedenlerim var."

"Ama bana açıklamak istemiyorsun."

Mihail bir şey söylemedi.

"Dusya," dedi Yuda, "senin bir fikrin var mı?"

Genç kadın onun yanına gelmişti ve tabancası hâlâ elindeydi. "Senden hiç bahsetmedi," diye yanıt verdi Dusya, "benden oteli izlememi istemesi dışında. Luka'yı tanıyordu."

"Ah, evet," dedi Yuda. "O zaman Gök Tepe'de onun hakkındaki konuşmamıza kulak misafiri olmuşsundur. Ve o zamandan beri de böyle bir silahı mükemmel hale getirmeye yetecek kadar zamanın olmamıştır." Yayı elinde salladı.

Mihail ses çıkarmadı ve düşünmeye devam etti. Planının hâlâ bir şansı vardı fakat Yuda'yla birlikte çalışıyor olması şöyle dursun Dusya'nın varlığını bile hesaba katmıyordu o plan. Mihail'in bütün uğraşının amacı bir vampiri tuzağa düşürmeye ve öldürmeye yönelikti. Bir insan bundan etkilenmezdi, yoksa Mihail'in kendisi nasıl hayatta kalabilirdi ki? Ama Dusya ona yardım ederse Yuda kolayca kaçabilirdi. Bu düşünce Dusya'nın insan olduğu varsayımına dayanıyordu. Mihail onu gün ışığında görmüştü fakat bunun üzerinden zaman geçmişti ve o çok yakın zamanda dönüşmüş olabilirdi. Kullanmaya başlamış olduğu, hatta şimdi bile boynunda olan şal Yuda'nın diş izlerini gizliyor olabilir miydi?

"Neyse, zaten önemi yok," diye devam etti Yuda. "Öldüğü zaman nasıl olsa konuşur."

"Ne?" Dusya neredeyse kıkırdamıştı.

"Ona neden 'Romanov' dediğimi merak etmedin mi? Bu adam o şanlı soyağacının gayrımeşru bir dalı ve o yüzden damarlarında dolaşan kan da büyük vampir Zimeyeviç'in içmiş olduğu kan. Bundan sadece birkaç gün önce o da Zimeyeviç'in kanını içti. Bir vampirle kan değiş tokuşu yaptı ve vampire dönüşmesi için sadece ölmesi gerekiyor."

Yuda konuşurken gözleri faltaşı gibi açılan Dusya elini boğazına götürüp eşarbın üstünde gezdirdi. "Yani kişinin sadece kan değiştirmesi yeterli ha," dedi. Henüz vampire dönüşmemiş olduğu açıktı.

"Ve ölmesi," diye ekledi Mihail.

"Ama bu bir ölüm olmaz ki," diye ısrar etti Dusya. "Yeni bir yaşam olur."

"Hiçbir şekilde yaşam olmaz," dedi Mihail. "Sadece bir *vurdalak* olmaktan daha da kötü; ben zihnini Zimeyeviç'le paylaşan bir *vurdalak* olurdum."

"Siz zihinlerinizi mi paylaşıyorsunuz?" dedi Dusya. "Ne mutluluk."

Mihail gibi Yuda da genç kadının romantizmine ilgisiz görünüyordu.

"Bu ikisi için de mutluluk verici olmaz," dedi. "Lukin benim tutsağım, kölem olur. Onun vasıtasıyla dünyanın neresinde olursa olsun Zimeyeviç'e acı verebilirim. Gök Tepe'de beni bağladıkları koltuğu hatırlıyor musun? Senin için aklımda ona benzer bir şey var, biraz geliştirilmiş şekliyle."

"Zimeyeviç'in bizi bulmasından korkmuyor musun?" diye sordu Mihail. "Benim nerede olduğumu biliyordu. Ben kurtarılmış olurdum, sen de ölürdün."

Yuda gülümsedi. "Ben bir şeyler düşünürüm, sen endişelenme. Önemli olan senin ölmen. Dusya gidip bana şunlardan bir tane getir." Mihail'in Yuda'nın gelmesini beklerken hazırladığı ahşap ok kümesini işaret etti. Dusya gidip bir tane getirdi.

"Onu hemen öldürecek misin?" diye sordu. "Hâlâ niye senin peşine düştüğünü bilmiyoruz."

"Dediğim gibi, bu sorun değil." Yuda konuşurken yayın ipini geri çekip oku yerleştirdi. "O öldükten sonra konuşmak için bol bol zamanımız olacak." Yayı kaldırıp Mihail'e nişan aldı.

"Öyleyse," dedi Dusya, "bana izin ver."

Tabancayı yanına koydu ve ellerini Yuda'ya uzattı. Yuda bir an düşündü, sonra gülümsedi ve silahı ona verdi.

"Ne yapacağım?" diye sordu Dusya.

Yuda onun arkasına geçip kollarını öne uzattı ve ellerini genç kadının ellerinin üzerine koydu. "Kalbine nişan al ve tetiği çek."

Dusya başını yana eğdi ve serinkanlı bir şekilde Mihail'i inceledi. Sonra sırıttı ve parmağı tetiği sıkıştırmaya başladı.

Mihail hızla harekete geçti. Yan tarafa doğru sıçradı ve Kibalçiç'in depoladığı asit pillerden birini yakalayıp onlara doğru fırlattı. Ok yayından hızla fırladı ama Mihail artık onun fırlatıldığı yerde değildi. Yolun yarısında pilin kapağı açıldı ve içindeki sıvı havaya dağıldı. Çoğu oradakilerin ellerine, birazı da Dusya'nın yüzüne geldi. Yanan etten bir tıslama sesi geldi ve dumanlar çıktı. Dusya çığlık attı ve yayı elinden bıraktı. Yuda bile tepki verdi ve ellerini geri çekip ceketine sildi.

Mihail kavanozu fırlattığı anda yönünü değiştirmiş ve kendisini odanın ortasına doğru atmıştı. Dusya'nın elinden düşen yayı daha yere değmeden yakaladı. Hemen ardından da onun yanında duran tabancayı tekmeleyerek uzaklaştırdı. Tabanca taşların üzerinde kapıya, oradan da koridora kadar kaydı. Duvara çarptığı anda ateş aldı ve patlama sesi etraftaki bütün odalarda ve tünellerde yankılandı.

Mihail hızla geri çekildi ve diğer ikisinden gözünü ayırmadan yaya bir ok taktı. İkisi de üstlerindeki asidi silmeyi başarmıştı. Yuda'nın ellerinde aside ait hiçbir belirti yoktu, çoktan iyileşmişti ama ceketindeki deliklerden hâlâ dumanlar tütüyordu. Dusya'nın bir vampir olmadığı bir kez daha kanıtlanmıştı. Onun da giysilerinin ellerini silmek için kullandığı yerlerinde izler kalmıştı ama elleri yaralıydı, sağ elinin sadece biraz derisi soyulmuş ve kızarmıştı ama sol elinde kabarcıklar vardı. Yüzündeki hasar görünümüne fazla zarar vermemişti; asit damlası sıçradığı yerde, tıpkı pudranın üzerinden akan gözyaşının bıraktığı ize benzeyen çizgi şeklinde bir kızarıklık bırakmıştı. Mihail ona baktığı sırada Dusya'nın gözünden gerçek bir

gözyaşı damlası süzüldü ve yanağından aşağı aktı. Tuzlu su oradaki yarayla temas ettiği anda genç kadın irkildi. Mihail ona karşı duygusal bir yakınlık hissedip hissetmediğini sordu kendi kendine ama yanıtı olumsuz oldu. Dusya'nın Yuda'yla olan ittifakı beklenmedik bir şeydi ama Mihail intikam almayı çok uzun zamandır planlıyordu ve bunun dikkatini dağıtmasına izin vermeyecekti. Çocukluk çağından beri Yuda'nın dostunun kendisinin düşmanı olduğu öğretilerek yetiştirilmişti. Bu dostun Dusya olmasının önemi yoktu.

Yuda, Dusya'dan daha çabuk kendine geldi ve hızla Mihail'e doğru yürüdü. Mihail kolunu arkaya doğru atıp arandı ve birazdan elinin altında tahta ok kümesini hissetti. Bir tanesini aldı ve hemen yayına takıp nişan aldı.

"Geri çekil!" diye bağırdı.

Yuda itaat etti. Biraz sonra o da ağlamakta olan Dusya gibi duvarın önünde duruyordu.

"Sanırım bu tabloyu daha önce de yaşamıştık," dedi.

"Bu defa Dusya'nın sana yardım edebilecek durumda olmaması dışında," diye ekledi Mihail. Yayını kaldırdı ve nişan aldı. Planlamış olduğu şey bu değildi ama yapılması gerekebilirdi. "Ölmeden önce sana söylemem gereken bir şey var, Yuda. Ve bu, benim ismim."

Yuda güldü ama sesi korkusunu ele veriyordu. "Peki nedir o? *Rumpelstilzchen*[1] mi?"

Mihail gülümsedi. Yuda'nın soğukkanlılık gösterisi hayranlık vericiydi. "Hayır," dedi. "Adım..."

"Adın kimin umurunda ki?" Dusya aniden kendine gelmiş ve asit yanığının yarattığı şoktan kurtulmuştu. Birkaç adım yürüyüp sıkılmış yumruklarıyla küstahça göğsünü kabartarak Yuda'nın önünde durdu. "Onu öldürmek istiyorsan önce beni öldürmen gerekiyor!"

Mihail bunu düşündü ama çok uzun değil. Tetiği çekti.

1. Grimm Kardeşler'in bir masalı. (Ç.N.)

Bomba çarın faytonunu çeken atın ayaklarının arasına düştü ve hemen patladı. Gümbürtü bütün St. Petersburg'da yankılandı ve kanala bakan binaların çatılarını kaplayan karlar küçücük çığlar halinde aşağı döküldü. Patlamayla birlikte paramparça olan atlar, toprak ve karlar havaya savruldu. Patlamanın görece ağır kalıntıları çok geçmeden tekrar yere düştü ama mavimsi bir duman havada asılı kaldı.

İlk şoku atlatan kalabalık çok geçmeden çarın hasarlı faytonunun etrafını sardı; Zimeyeviç de aralarındaydı. Arka dingilinin paramparça olmuş olması dışında faytonda büyük bir hasar yoktu. Bu bir sürpriz değildi çünkü bombaya dayanıklı inşa edilmişti ve III. Napoléon'un hediyesiydi. Yan tarafından parçalar kopmuş ve yakındaki binaların da olduğu gibi – camları kırılmıştı ama Zimeyeviç'in durduğu yerden içini görmek imkânsızdı.

Patlama esnasında faytonun yakınında olan bahtsızlar kurtulamamıştı.

Kazaklardan biri hareketsiz bir şekilde atının yanında karların üzerinde yatıyordu. Hayvan başını kaldırmış, iki bacağından geriye hemen hemen hiçbir şey kalmadığını bilmeksizin ayağa kalkmaya çalışıyor, acı verici kişnemesi bütün rıhtımda yankılanıyordu. Biraz ilerisinde genç bir delikanlı yatıyordu; giysilerine ve yanındaki kâğıt paketinden dışarı saçılmış et parçalarına bakılacak olursa bir kasap çırağıydı ve kanı yerdeki etlerin kanına karışmıştı. Vücudu bir an titredi, sonra hareketsiz kaldı. Etraftaki herkes –askerler, jandarmalar, siviller– sersemlemiş, elleri ve yüzleri yara bere içinde kalmıştı.

Birkaç saniye içinde tekrar düzen sağlamaya başladılar. Aleksandr'ın faytonunun arkasındaki kızakta bulunan albay emirler yağdırıyor ve askerler patlamanın olduğu yeri boşaltmak için kalabalığı uzaklaştırmaya çalışıyorlardı. Zimeyeviç bombayı atan adamın zarar görmediğini görebiliyordu ama onu tutuklamışlardı. İki asker adamı kanalın parmaklığına yaslayıp hareketsiz bırakmıştı.

Albay faytonun yanına gidip içine bakmak için kapısı-

nı açtı. Çarın kanlar içindeki kolu dışarı düştü ve buz gibi havada asılı kaldı.

O tek atış yayın bir vampire karşı ne kadar etkisiz bir silah olduğunu gösterebilirdi ama bir insana karşı son derece etkiliydi. Mihail iyi nişan almıştı ama yine de ok Dusya'nın kalbine değil, biraz daha aşağıya, karnında bir sinir ağının olduğu yere isabet etmişti. Çok yakından fırlatıldığından ve o bölgede onu engelleyebilecek kaburgalar bulunmadığından oldukça derine saplanmıştı. Yuda okun ucunun kendi karnına çarptığını hissetmişti ama okun hareket gücü onun vücudunda bir hasar oluşturamayacak kadar azalmıştı. Dusya'nın yarası ölümcüldü fakat bu ölüm hızlı ve acısız olmayacaktı. Yuda olanlara şaşırdığını inkâr edemezdi ve bir an Lukin'in gaddarlığına hayran olmaktan kendini alamadı.

Dusya kulağı tırmalayan, doğadışı bir çığlık attı ve dizleri büküldü. Yuda onu koltuk altlarından yakaladı; genç kadın da yüzüne bakmak için ona doğru döndü. Yuda, Dusya'yı destekleyebilmek için bir dizinin üzerine çöktü. Dusya onun gözlerine baktı.

Dusya, "Seni kurtardım, Vasya," dedi. "Seni bir defa kurtarmıştım, bunu tekrar yapacağımdan kuşkun mu vardı?"

Yuda bir şey söylemedi. Gözleri ona bakıyor ama yüzünün görüntüsünü algılamıyorlardı. O, geçmişinin yüz yıl öncesine, Susanna'nın yüzüne bakıyordu. Onu son kez gördüğü ya da gördüğünü düşündüğü zamanı hayal etti, hiç emin olamamıştı. O zamanlar Susanna'nın yüzü tıpkı şimdi Dusya'nın yüzünün de olduğu gibi soluktu ve ikisinde de bunun nedeni pek farklı değildi.

Dusya'nın eli Yuda'nın yanağına dokundu ve yarasından akan kanı onun yüzüne sürdü.

"Benim de seninle ilgili hiçbir şüphem olmadı," diye devam etti Dusya. "Ve şimdi sen beni kurtarabilirsin."

Yuda anılarını bir yana bıraktı ve Dusya'nın ne demek istediğini düşündü. İrkildi. Ondan ne yapmasını bekliyordu?

Dusya gülümsedi ve onun yüzünü okşadı. "Vücudunda benim kanım var, Vasya. Gücünü toplamak için içmiştin. Şimdi bana biraz kendi kanından ver ve sonra bırak öleyim ki tekrar hayat bulabileyim."

Yuda neredeyse gülecekti. Dusya *vurdalak* olarak belki iyi bir yol arkadaşı olurdu ama Yuda bunu bir an için bile düşünmemişti. Şimdi böyle kararlar almanın sırası değildi. Dusya ona yardım etmek için yeterince şey yapmıştı ama onu vampire dönüştürmeye karar verse bile bir ölünün yaşayan ölü haline gelmesi haftalar alırdı. Ama Yuda'nın sorunları acil çözüm bekleyen sorunlardı.

Başını kaldırıp baktı. Lukin, Dusya'ya yaptığı şeyden dolayı afallamış görünüyordu ama gözleri Yuda'nınkilerle buluştuğu anda harekete geçti ve bir ok takmak üzere *arbalyet*'inin manivelasını geri çekti.

"Lütfen, Vasya," diye inledi Dusya, ağzının kenarından kanlar akarak. "Bana olan sevginin hatırına."

Yuda doğrulup hızla Mihail'e doğru yürümeye başladı. Dusya'nın gevşek bedenini bir kenara fırlatmaya bile zahmet etmemiş, o ayağa kalkarken genç kadın bir hırıltıyla olduğu yere yığılıvermişti. Yuda yolunu yarıladığı sırada Lukin eline başka bir ok aldı. Tam onu yerine yerleştirirken Yuda bir tekme savurdu ve silah Mihail'in elinden fırlayıp yere düştü. İkisi de ona doğru atıldı ama Yuda daha hızlıydı. Bir eliyle yayı diğeriyle de ipini tutup sertçe çekerek ipi kopardı ve işe yaramaz hale gelen silahı fırlatıp attı.

Dusya'nın ağzından anlaşılamayan bir ses duyuldu. İki adam da dönüp ona baktı. Dusya yüzükoyun yatıyordu ve bir elini yere bastırıp başını ve omzunu kaldırmış, diğerini de Yuda'ya doğru uzatmıştı. İleriye doğru biraz sürünmeyi başarmış ve arkasında bir sümüklüböceğin bıraktığı izi hatırlatan bir kan izi bırakmıştı.

"Richard," diye inledi. Yuda aniden kendisini güçsüz hissetti ve kafası karıştı. Sonra onun sadece, "Vasya," demiş olduğunu fark etti. Zihni ona oyun oynamıştı. Yine Susanna'yı son kez gördüğü ya da gördüğünü sandığı zamanı hatırladı.

Tam babasının öldüğü, Thomas Cain'i öldürmesine karşılık olarak vampir tutsağını serbest bırakmak için Aziz George'un mahzenine indiği geceydi. Honoré'le vedalaşırken biraz ileride, karanlığın içinde görmüştü Susanna'yı ama bütün vücudunu değil, sadece Honoré gibi özgürlüğüne kavuşmak için bir şans bulacağı ümidiyle gölgelerin içinde bekleyen solgun yüzünü. Richard onu orada bıraktığından beri, Susanna öldüğünden beri on üç ay geçmişti. O zamanlar Richard vicdan azabı çektiğini düşünmüştü. Ama sonradan bunun böyle olmadığını anlamıştı; onun vicdanı yoktu. Geriye baktığında babasını gerçekte kimin öldürmüş olduğundan bile emin olamıyordu.

Kolu artık vücudunun ağırlığını taşıyamayan Dusya bir homurtuyla yere yığıldı. Alnı hızla yere çarptı ve başı bir yana dönük, gözleri açık öylece kaldı. Hırıltı halindeki son nefesini verir ve bedeni zemine çökerken karnına saplanmış olan okun kanlı ucu sırtından biraz daha dışarı çıktı.

Lukin onun yanına gidip nabzını kontrol etti ama artık öldüğü belliydi. Elini uzatıp parmaklarının ucuyla genç kadının gözlerini kapattı. Bu, biraz önce onu öldürmüş olan bir adam için duygusal bir hareketti ama fazla uzun sürmedi. Mihail kırık yayının yanına gidip onu kısaca inceledi, sonra kederli bir ifadeyle odanın bir köşesine fırlattı.

"Beni eski usullerle öldürmen gerekecek gibi görünüyor," dedi.

"Her yöntem işe yarar," dedi Yuda. "Dudaklarımı Romanov kanıyla kirletmek istediğimden emin değilim. Seni basitçe boğabilir veya kafanı koparabilirim. Ya da bunu kullanabilirim. Elini cebine sokup yıllardır en çok tercih ettiği silah olan çift bıçaklı aletini okşadı.

"Bir sorum var," dedi Lukin.

Yuda omzunu silkti.

"Buraya nasıl geldin? Geçitten geldiğini biliyorum ama o nereye açılıyor?"

Yuda gülümsedi. Bunu açıklamak onu mutlu edecekti, en azından bir kısmını açıklamak. Dikkatli olması ge-

rekiyordu. Lukin öldüğü zaman Zimeyeviç onun zihnini bilecekti. Yuda'nın o zihnin içindekilerle ilgili olarak ihtiyatlı olması gerekiyordu.

"Sen ve ben çok elverişli bir konumdayız," dedi. "Zimeyeviç ile senin büyük-büyük-büyük-büyük-büyükbaban I. Petro arasında ne olup bittiğini bildiğini varsayıyorum."

"Elbette."

"Eh, o hikâyenin birkaç ayrıntısı var ki, Petro onları kendisinden sonraki nesillere aktarmamış veya aktardıysa bile çabucak unutulup gitmişler. Ve Zimeyeviç de bundan bahsetmekten hoşlanmaz."

"Ascalon'un akıbeti," dedi Lukin.

Yuda başını salladı, etkilenmişti. "George'un ejderhayı öldürürken kullandığı mızrağın bir parçası. Zimeyeviç onu bir ipe bağlayıp boynunda taşırdı. Onun kendisine güç verdiğine inanırdı. Bunun ne kadarının doğru olduğunu bilmiyorum. Bütün Eflak, tıpkı gerçek çarmıhın kıymıklarını satan papalar gibi, böyle şeyler satan şarlatanlarla doluydu. Ama önemli olan Zimeyeviç'in buna inanıyor olması."

"Ve Petro onu çaldı."

"Aynen. Onu Zimeyeviç'in boynundan çekip aldı; Albay Brodskiy'e onu öldürmesini emretmeden hemen önce. Zimeyeviç kaçmadan hemen önce."

"Peki, onunla ne yaptı?"

Yuda omuz silkti. "Ne yapabilirdi ki? O ortadan kaldırılırsa Zimeyeviç'in de ortadan kalkacağına dair bir söylenti vardı; bir diğerine göre de uygun bir şekilde ortadan kaldırılmazsa Zimeyeviç'e muazzam güçler kazandırabilirdi. Petro'nun bütün bildiği Zimeyeviç'in onu istediğiydi. Yapılacak en iyi şey onu güvenli bir yerde saklamaktı. Ama bunu kendisi yapmak istemiyordu çünkü bu bilgi çok tehlikeli olabilirdi."

"Peki, ne yaptı?" diye sordu Lukin.

"O zamanlar çarın gözüne girmek için Petersburg'a yerleşmeye çalışan çok sayıda grup ve tarikat vardı. Bunlardan herhangi biri onu saklamasına yardım edebilirdi

ama sonunda Ermenileri seçti. Niye onlar? Kim bilir? Belki de Aziz George'u en az sayan grup oldukları içindir. Yani onu İngilizlere emanet etmezdin, değil mi?" Güldü; biraz bu fikrin saçmalığına, biraz da Ascalon'un şimdi bulunduğu yeri bildiğine. "Ermeniler bir kilise inşa etmek istiyorlardı. Petro yardım etmeye çalıştı fakat onların tarafında yer alır görünmek istemiyordu. Birkaç kez girişimde bulundular; 1714'te, 1725'te, 1740'ta. Sonunda 1780 yılında kiliselerine kavuştular. O neredeyse üzerimizde, Aziz Yekaterina Kilisesi, Nevskiy Bulvarı'nda..."

"Biliyorum. Gördüm."

"Eminim görmüşsündür. Her halükârda, şehrin altına derin mahzen ve tüneller kazmakta ve Ascalon'u güzel, güvenli bir yere gömmekte özgürdüler."

"Buraya yakın mı?" diye sordu Lukin.

"Şu anda içindesin."

Yuda kapının karşısındaki kemerli girintiye doğru yürüdü. Şu anda boştu ama hep öyle değildi. Birisi –Lukin veya yoldaşlarından biri– tam üstüne bir elektrik ampulü asmıştı; acınacak durumdaydı, ışığı öylesine cılızdı ki Yuda ona doğrudan bakabiliyordu.

Taşa oyulmuş harflere işaret etti.

Ասկաղոն

"İşte burada, görüyorsun: 'Ascalon' ama ben bunun daha çok 'Ascagon' olduğunu düşünüyorum, kulağa Hollandalıların çıkardığı o korkunç ses gibi geliyor, Ermenice en iyi bildiğim dil sayılmaz."

Lukin harflere baktı ve yüzünden saygıyla karışık bir huşu ifadesi geçti. Bir zamanlar orada duran kutsal bir emanete dokunmak ister gibi elini uzattı. "Ve yıllar yılı burada kaldı."

Yuda hissettiği tiksintiyi göstermek için başını çevirdi. "Hadi oradan. Sen de benim gibi biliyorsun ki bu bir saçmalık. Ve 'yıllar yılı' da o kadar uzun bir zaman değildi.

67'de *dyachok*'a, ya da burada ne diyorlarsa ona, kilisenin altındaki labirente girmeme izin vermesi için rüşvet verdim. Onu bulmam sadece üç ayımı aldı."

"Peki, şimdi nerede?"

"Ah, güvenli bir yerde, kaygılanma." Yuda duvardaki girintinin ve Dusya'nın cesedinin yanından ayrılıp köşedeki öteberi yığınının bulunduğu yere gitmiş olan Lukin'e bakmak için döndü. Parmağıyla cebindeki bıçağa dokundu.

"Peki, Dimitriy? Ya da Şklovskiy veya Otrepyev mi demeliyim?"

"Onun ve Zimeyeviç'in buraya nasıl gelebildiğini bilmiyorum; muhtemelen benimle aynı izi takip etmişlerdir. Kiliseden geçerek içeri nasıl girileceğini çözemezlerdi, o yüzden Dimitriy, Yürütme Komitesi'ni kazının buralarda yapılması için yönlendirdi. Elbette onlar geldiğinde Ascalon çoktan gitmişti."

"Hayal kırıklığına uğramış olmalılar."

"Beni bulmak için Türkmenistan'a kadar takip etmelerine yetti. Ve senin de oyuna girdiğin yer orasıydı." Cebinden bıçağını çıkardı. "Çıkacağın yer de burası olacak." Lukin'in yüzündeki korkuyu görebiliyordu. "Endişelenme, uyandığın zaman bugünkü gibi bol bol konuşabileceğiz. Benden bıkacağına eminim."

Bir adım ilerledi ve elindeki bıçağıyla nasıl bir hamle yapacağını düşündü.

Aslında o boğaz kesmek için tasarlanmıştı ama bu çok hızlı olurdu. Yuda, Dusya'nın intikamını alması gerektiğini düşünmüyordu ama onun da bir düsturu vardı: göze göz, dişe diş. Yuda'nın bıçağı Lukin'in vücudunda, onun fırlattığı ok Dusya'nın bedeninde nereye saplanmışsa oraya saplanacaktı. Daha sonra keyfine göre devam edebilirdi ama gözlerinde merhamet olmayacaktı.

Lukin duvar kendisini engelleyene kadar geri çekildi. Ellerini kaçmasına yardım edebilecek bir şey bulmak ister gibi ona yapıştırdı.

"Ah ama gitmeden önce," dedi Yuda, önceki konuşmalarını hatırlayarak, "bana bir şey söyleyecektin, gerçek isminle ilgili bir şey."

Lukin bir anda büyümüş gibiydi. Artık duvara yaslanmıyor, sadece yanında duruyordu ama sağ eli hâlâ duvarın üzerindeydi. Yuda onun elinin hemen yanında küçük bir elektrik anahtarı olduğunu fark etti, muhtemelen buradaki loş aydınlatma sisteminin bir parçasıydı veya bombayla ilgili bir şeydi. Lukin'in gözleri hiddetle parladı ve konuşmaya başlamadan önce derin bir nefes aldı.

"Benim adım Mihail Konstantinoviç Danilov; Aleksey İvanoviç Danilov'un kızı Tamara Alekseyevna Danilova'nın oğluyum. Ve sen ölmek üzeresin."

Elektrik anahtarına bir fiske attı.

Aleksandr faytondan inip ayağını rıhtımın karlı zeminine bastı. Sersemlemiş görünüyordu, elleri ve kolları kanlar içindeydi ama hayattaydı. Kalabalıktan birkaç kişi onu görünce tezahürat yaptı fakat bu buruk bir kutlamaydı; etraftaki katliam izleriyle ancak bu kadarı mümkündü.

"Majesteleri, lütfen arabaya binin," diye seslendi patlamadan kurtulmuş olan fayton sürücüsü oturduğu yerden. Kazaklardan birinin can çekişen atının çaresiz kişneyişi onun sesini öylesine bastırmıştı ki, sürücüyü duymak neredeyse imkânsızdı.

"Çok hasarlı!" diye bağırdı albay arkadan. "Artık güvenli değil."

"Burada kalmak da güvenli değil. Bunun arkası gelebilir."

"Bana bunu hatırlatman gerekmiyor." Albay imparatoruna döndü. "Benim kızağıma binmeliyiz, efendim."

Aleksandr şaşırmış, hatta sarsılmış görünüyordu. Konuşmaya başlamadan önce biraz durdu, sonra yavaş yavaş eski kararlı haline döndü. "Evet evet, elbette. Ama önce bunu yapan adamı görmek istiyorum. Onu yakaladınız, değil mi?"

Albay subaylarından biriyle bir an bakıştı ama ikisi de çarın emirlerinin sorgulanamayacağını biliyordu. "Bu taraftan efendim," dedi.

Oradan olabildiğince çabuk uzaklaşmak ister gibi hızlı adımlarla yürüdü. Muhtemel bir sorunu vaktinde fark edebilmek için devamlı olarak etrafı kolaçan ediyordu. Normalde çar uzun bacaklarıyla ona kolayca ayak uydurabilirdi ama bugün yaşlı bir adam gibi, tıpkı güneş ışığına maruz kalıp güçten düşmüş bir Zimeyeviç gibi, yavaş adımlarla yürüyordu.

Aniden bir silah sesi duyuldu. Bazıları olduğu yere sindi, diğerleri sesin geldiği yöne doğru baktı. Bunu takip eden sessizlik çoğu kişi için armağan oldu. Jandarmalardan biri silahını çekip yaralı atlardan birini başından vurarak onu nihai olarak susturmuş ve hayvanın başından sıçrayan parçalarla üstü başı kan revan içinde kalmıştı. Çar bir an için durdu ve merminin hedefi olmadığını anlayınca suikastçiye doğru yürümeye devam etti.

Çarın iki muhafızı hâlâ bombacıyı parmaklığın önünde sıkıca tutuyordu. Aleksandr onun karşısında durdu. Elini kaldırıp saldırganı azarlayacakmış gibi işaretparmağını ona doğru uzattı ama hareket ettirmedi. Sadece bir tek soru sordu.

"İsmin ne?" Sesi nefret doluydu.

"Glazov," dedi adam, sakin bir edayla. "Makar Yegoroviç."

Bu neredeyse kesinlikle yalandı. Aleksandr söyleyecek başka şey bulamadı. Arkasına döndü.

"Lütfen efendim, artık kızağa gidelim," diye ısrar etti albay.

Aleksandr felaketin yaşandığı yerin ve kalabalığın arasından doğrudan Zimeyeviç'in gözlerine baktı. Ani bir karar vermiş gibi görünüyordu.

"Nerede olduğunu görmek istiyorum," dedi. Rıhtımda yürüyüp bombanın ardında bıraktığı huniye benzer kraterin olduğu yere doğru gitti ama gözleri Zimeyeviç'in üzerindeydi. Bombacıyla yüzleşmiş ve ona gözdağı vermişti, şimdi aynısını çok daha büyük bir düşmanına yapmak istiyordu. Orada iki suikastçi daha olduğunu bilen Zimeyeviç gülümsedi, çarı kendisine doğru çekmeye ça-

lışıyordu ama aynı zamanda bu bilgiyi ondan gizlemesi de gerekiyordu.

Çar, karın yerini kahverengi donmuş toprağa bıraktığı, derin çukurun yanına gelince durdu. Kanalın oradan taşmamış olması bir mucizeydi.

"Zavallı adamlar," diye mırıldandı, Kazakların ve kasap çırağının parçalanmış bedenlerine bakarak. Sonra başını kaldırıp Zimeyeviç'e baktı. Gözleri bir an öfkeyle parladı, sonra başını çevirdi.

"Gidelim," dedi albaya.

Askerin yüzündeki rahatlama ifadesi dikkate değerdi. "Bu taraftan, majesteleri," dedi, eliyle kızağına doğru işaret ederek. Geri dönmek üzere yola çıkarlarken herkes başını çevirip onları izledi. Ama kalabalıkta biri vardı ki, onlara bakmıyordu. Çara arkasını dönmüş, parmaklıklardan düşünceli gözlerle kanalın buzlu sularına bakan bu adam göğsüne gazeteye sarılı bir paket bastırmıştı.

Çar neredeyse onun birkaç metre yakınından geçmekteydi. Aleksandr ona en çok yaklaştığı anda genç adam hızla arkasını döndü ve paketi kaldırıp çarın ayaklarının dibine fırlattı.

Elektrik akımı geçmeye başlamıştı. İki karbon bloku arasındaki ince sigorta teli ısınıyordu. Bir saniyeden daha kısa zamanda ısısı, imal edilmiş olduğu çinkonun ergime noktasını aşacaktı. Tel sıvılaştı ve eksildi ama akımın geçmesi için karbon elektrotlar arasında oluşturduğu hat sağlam kaldı ve saniyeler içinde enerjisinin doruğuna ulaşan parlak beyaz bir ışık çizgisi meydana getirdi. O sadece beyazdan ibaret değildi, insan gözünün algılayamayacağı bir renk spektrumundan meydana geliyordu. Tıpkı güneş ışığı gibi.

Mihail, görmesine gerek kalmaksızın, bütün bunların olup bittiğini biliyordu. Birçok deney yapmıştı ve fiziği mükemmel bir şekilde anlıyordu. Bugün tek amacı onun etkilerine tanıklık etmekti.

Yuda'ya güneş ışığına maruz kaldığı zaman göreceği zararın aynısını veremezdi, Mihail de bunu biliyordu. İkinci defadır bu büyük, modern icadın bir vampir üzerindeki etkisine tanıklık etme fırsatıyla kutsanıyordu. Ama bu kez çok daha keyifli bir gösteri olacaktı. Bu defa söz konusu olan Yuda'ydı.

Vurdalak olduğu yerde kalakaldı. Gözlerini kıstı ve ışıktan korumak için elini kaldırdı. Bir insan bile hemen hemen aynısını yapardı; Mihail gözlerini öylesine kısmıştı ki, birer çizgi gibi görünüyorlardı. Küçük mekân parlak bir ışıkla aydınlanmıştı ve onlar ışık kaynağının sadece birkaç adım ötesindeydiler. Biraz sonra diğer etkiler ortaya çıkmaya başladı. Yuda kısa, şiddetli bir titreme nöbetiyle sarsıldı. Elinden düşen bıçağın çıkardığı çınlama sesi duyuldu.

"Bu... bu da ne?" diye sordu. Korkmuş görünmüyordu ama bunun nedeni anlamamış olmasıydı. Başka kimsenin duyamayacağı son derece tiz bir sesi duymuş da rahatsız olmuş gibi davranıyordu. Bir an için Mihail'in içinde en beklenmedik duygu kımıldandı: merhamet duygusu. Neredeyse gülecekti ama Yuda'nın yüzünde bir anlığına ona hiç yakışmayan bir şey belirmişti, şaşkınlık ifadesi. Mihail –ölmüş annesinin de yardımıyla– bu duyguyu hemen zihninden kovaladı. Böyle de olması gerekiyordu.

"Bu," dedi, "Rusya'nın en büyük mucitlerinden biri olan Pavel Nikolayeviç Yabloçkov'un bir armağanı. Ondan bahsedildiğini duymuş olmalısın."

Yuda doğruladığını bildiriyor olması muhtemel bir baş hareketi yaptı ama bu irade dışı bir kas seğirmesi de olabilirdi.

"Ona Yabloçkov Mumu diyorlar. Bir tür ark lambası. Şehirde bazı yerlerde, mesela Aleksandrinskiy Tiyatrosu'nun veya Liteiniy Köprüsü'nün orada görmüşsündür."

"Gördüm," dedi Yuda, alçak sesle. Soğuk bir odada sıcak bir banyodan çıkıyormuş gibi yüzünden ve ellerinden buhar ve dumanlar tütmeye başlamıştı. Gözleri cam gibiydi ve kolları öylece yana sarkmış duruyorlardı.

Aniden kapıya doğru bir hamle yaptı ama Mihail bunu bekliyordu ve daha hızlı davrandı. Demir kapıyı çekip kapattı ve yanında getirmiş olduğu asma kilidi taktı. Yuda madenî çubukları tutup sarstı ama işe yaramadı. Sağlıklı bir vampirin bile oradan çıkması zordu ve Yuda oldukça güçten düşmüş durumdaydı. Hâlâ uğraşıyor olmasına rağmen, kendisini kurtarmak için yapabileceği hiçbir şey yoktu artık.

Lambaya yaklaşmaya çalıştı. Onu besleyen teller uydurmaydı ve yanına yaklaşabilirse onları kolayca koparabilirdi. Rüzgâra karşı yürüyen bir adam gibi hareket ediyordu ama attığı her adımla birlikte lambanın ışığı daha da parlak hale geliyordu. Kaçınılmaz bir fizik kuralı vardı; mesafeyi yarıya düşürmek, parlaklığı dört katına çıkarırdı – ve de acıyı. Mihail, Yuda'nın yüzünden deri parçalarının dökülmeye başladığını görebiliyordu. Birazdan pes etti ve içinde bulunduğu koşulların mantığına boyun eğerek odanın diğer ucuna, ışığın en zayıf olduğu –ama çok da loş olmayan– bir yere gitti. Dusya'nın cesedinin yanında duvara yaslanıp yere çöktü. Yavaş bir ölüm olacaktı. Böylesi daha iyiydi, Mihail'e zevkle seyretme fırsatını verecekti.

"Birini yakalamıştık –yani bir *vurdalak*'ı– annem ve ben. Annemi hatırlıyorsun, değil mi? Tamara? Tamara Alekseyevna?"

"Elbette," dedi Yuda, boğulur gibi.

"O seni hatırlıyordu. Sen yaşamının her gününde aklında olan tek şeydin. Senin babasına ve annesine neler yaptığını hatırlıyordu. Dostlarına neler yaptığını da. İsimleri hatırında mı?"

"Kimin umurunda?"

"Benim umurumda! Bizim umurumuzda!" Mihail öfkesinin bütünüyle taşmasına izin verdi ve bunun keyfini çıkardı. "Maks'ı, Vadim'i, Dimitriy Fetyukoviç'i, Margarita'yı veya İrina'yı hatırlıyor musun? Bu arada Dimitriy Alekseyeviç'e yaptıklarını da unutmayalım."

"Ben... ben yapmadım." Yuda artık acınacak bir du-

rumdaydı. Neredeyse kendi masumiyetine inanıyormuş gibi konuşuyordu.

"Hayır, bizzat yapmadın ama sen sebep oldun. Hepsinin ölümüne sen sebep oldun. Ve bunun üzerine annem ve ben plan yaptık, çok uzun zaman plan yaptık. Sonunda bir tanesini yakaladık ve bir ambara kilitledik. Senin kitabından bir yaprak kopardık, her şeyi bilimsel bir şekilde yaptık. Ona neyin zarar verdiğini bulduk ve not ettik. Onu neyin tedavi ettiğini öğrendik ve onu da not ettik."

"Nasıl beslediniz?" diye sordu Yuda.

Mihail bir an durdu. Bu soru önemsiz ve yersiz gibi görünüyordu ama Yuda ölürken bile acı verecek kadar kurnazdı. Mihail bu sorunun cevabını bilmiyordu. Hiç sormamıştı. Bunu Tamara halletmişti; oğluna da nasıl yaptığını hiç anlatmamış, Mihail de bilerek sormamıştı. Şimdi de dikkatini dağıtmasına izin vermeyecekti.

"Ama onu sadece bir kez öldürebilirdik ve bu çok üzücüydü," diye devam etti. "Fakat kullandığımız şeyin işe yarar olduğunun doğrulanması gerekiyordu. Ve yaradı da. O zaman bir Gramme jeneratörü kullanmıştık. Ben bakıp not alayım diye kolu annem çevirmişti. Bugün ise pil kullanıyorum, çok daha güvenilir."

Ama gerekli elektrik akımını oluşturabilmek için aygıtın kolunu deli gibi çevirdiği sırada yüzünde derin bir nefret ifadesiyle olan biteni zevkle izleyen Tamara da son derece güvenilirdi. O –Mihail'e sonradan itiraf ettiğine göre– ambarda zincire vurdukları kişinin Yuda olduğunu hayal etmişti. Mihail bir ara ona yavaşlaması gerektiğini söylemek zorunda bile kalmıştı; işlemin verimli kalmaya devam edeceği en düşük ışık düzeyini öğrenmeleri önemliydi.

"Elbette," diye devam etti Mihail, "güneşe kıyasla hâlâ çok zayıf. Pamuk veya pamuklu kumaştan geçebilecek kadar kuvvetli değil."

Gidip Yuda'nın bıçağını düştüğü yerden aldı, sonra Yuda'nın yanına gitti. Yakasından tutup ayağa kaldırdı ve duvara yasladı, sonra bir adım geri çekildi. Çift bıçaklı aleti hızla Yuda'nın karnının tam ortasına doğru savurdu.

Amacı onun giysisini kesmekti ama bıçakların Yuda'nın etini de kestiğini görünce mutlu oldu. Yuda'nın paramparça olmuş ceketini ve gömleğini açıp göğsünün ve karnının lambanın ışığına maruz kalmasını sağladı. Yuda'nın sonunu hızlandırmak belki de merhamet göstermek demekti ama Mihail onun çaresizliğinden faydalanmanın keyfini çıkardı.

"*Prestupleniye i Nakazaniye*,"[1] dedi, merhum büyük Dostoyevski'in en iyi eserine gönderme yaparak. "Suç işledin ve şimdi cezasını çekeceksin."

"Hükmü kim verdi?" Artık Yuda'yı fark etmek güçleşmişti. Cildi kaburgalarına yapışmış ve üzerinde kumaş gibi yırtıklar oluşmuştu. Sızan kan ve irin ışık altında hızla yanmaya başlıyordu. Ortalığı iğrenç bir koku kaplamıştı ama bu Mihail'e ancak zevk veriyordu.

"Biz verdik," diye yanıtladı. Annesiyle birlikte Yuda'yı *gıyabında* yargıladıklarında Mihail daha sekiz yaşındaydı. Kararla ilgili en ufak bir kuşku bile yoktu. İnfazı beklemek çok uzun sürecekti.

"O zaman bu bir ceza değil," dedi Yuda. Konuşurken sendeledi ama bir adım atıp dengesini sağlayabildi. "Bir intikam."

"Ne farkı var?" diye sordu Mihail. Bu soruyu Zelyabov ve diğerleriyle de tartışmıştı ama ne kadar uğraşırsa uğraşsın bir fark bulamamıştı ve varsa da umursamayacaktı.

Yuda'nın yüzünde gülümsemeye benzer bir ifade belirdi ve üstdudağı tam ortasından burnuna kadar yırtıldı. Dudaklarının arasından hâlâ bembeyaz olan, keskin, kuvvetli dişleri göründü.

"Benim de intikamım alınabilir," dedi.

Bunu der demez öyle bir hızla ileri atıldı ki, Mihail onun artık bu kadar hızlı davranabileceğini tahmin edemezdi. Darbeyle birlikte Mihail yere yıkıldı fakat Yuda onun üstünde kaldı ve parmaklarını saçlarının arasından

1. (Rus.) Suç ve Ceza. (Y.N.)

geçirerek başının arka tarafını kavradı. Ölüm ânında yeniden korkunç bir güç bulmuştu. Mihail bir an için onun ark lambasının ışığıyla parlayan bembeyaz dişlerini gördü, sonra Yuda'nın yüzü boynuna doğru yaklaştı.

Mihail dişlerin sivri uçlarının vücuduna dokunduğunu hissetti, bunu cildi yırtılır ve Yuda'nın dişleri etine gömülürken duyduğu keskin acı izledi. Kulakları kanı emilirken çıkan şapırtı sesiyle doldu.

Mavimsi duman bir kez daha aralanmaya başlıyordu. Aynı büyüklükte olmasına rağmen bu ikinci bomba ölçülemeyecek derecede daha büyük bir yıkıma yol açmıştı. Bembeyaz karlar her yere saçılmış kalıntılarla kaplanmıştı; kâğıtlar, tahta parçaları, parçalanmış giysi ve ayakkabılar. Yerde ondan fazla yaralı veya ölü vardı. Bombacının kendisi ve görevi çarı korumak olan albay da yerde hareketsiz yatıyordu.

Görevinde başarısız olmuştu.

Kaldırım taşlarının üzerinde, kendi bedeninden taşmış bir kan gölünün ortasında Aleksandr yatıyordu. Şapkası başından fırlamıştı. Giysileri lime lime olmuştu. İki bacağının da dizden aşağısı parçalanmış ve geriye yırtılan pantolonunun kumaşı dışında bir şey kalmamıştı. Bütün bu facianın ortasında, çarın bedeninin bir yerinden hâlâ kan akmaya devam ediyordu. Ölmemişti ama hayatta kalamayacaktı.

Bir sözcük sessizliği delip geçti: "Evet!"

Zimeyeviç bakmak için döndü. Bu Glazov'du, ilk bombacı – başarısız suikastçı. Onu parmaklığın kenarında tutan askerlerden biri yüzüne şiddetli bir darbe indirdi. Glazov bir daha konuşmadı.

Zimeyeviç ölüm halindeki çara yaklaştı. Bilinci açıktı. Etrafında ne olup bittiğini görmek için başını yana çevirdi. Sonra gözleri son kez Zimeyeviç'e kilitlendi. Çarın kendisini duyacağından emin olan Zimeyeviç dikkatini toplayıp son teklifini yaptı.

"Kanım. Kanımı al ve sonsuza kadar yaşa."

Kolunu kaldırıp gömleğini sıyırdı, sonra bir bıçak çıkarıp kolunu keser gibi bir hareket yaptı. Kanını güneşten saklaması gerekecekti ama bunu halledebilirdi. Aleksandr donmuş gibi bakıyordu. Bütün gözler onun üstündeydi, onunkiler ise Zimeyeviç'in. Sonra öksürdü. Çok hafif bir hareketle başını salladı ve sonra yana çevirip Zimeyeviç'le göz temasını kesti. Teklif reddedilmişti. Aleksandr ölümü seçmişti. O, adaşının aksine kanının üzerindeki laneti kırmanın şık bir yolunu bulamamıştı.

Zimeyeviç kalabalığa doğru geri çekildi. Albay artık ayağa kalkmıştı, yaralı değildi. Aleksandr'ın kızağa taşınması için emir verdi. Her sarsıntıyla birlikte çarın parçalanmış bacaklarından daha fazla kan fışkırıyordu ama kimsenin tıp konusunda bilgisi olmadığı belliydi. Tek amaçları onu oradan uzaklaştırmaktı.

Sonunda çarı kızağa taşımayı başardılar. Etraftakiler ve askerler çarı minderlerin üzerine yerleştirdiler. Zimeyeviç gülmemek için kendini zor tuttu; yardım edenlerden biri üçüncü bombacıydı ve gazete kâğıdına sarılı paket hâlâ koltuğunun altındaydı. İmparatoruna olan görevini yaptıktan sonra arkasını döndü ve çarın adamlarınca hiç rahatsız edilmeden sakin bir şekilde kanal boyunda yürüyerek uzaklaştı.

Kızak aksi yöne doğru hareket etti ve atların ulaşabileceği en yüksek hızla Kış Sarayı'na doğru yola çıktı. Aleksandr'ın beraberindekiler de kızağın yanında koşarak eşlik ettiler. Atları zarar görmemiş olan Kazaklar da önden gidiyorlardı.

Kızak karın üzerinde bir kan izi bırakarak uzaklaştı.

Acının nedeni Yuda'nın dişleri değil, zihniydi. Mihail bunu bekliyordu. Yuda onun kanını emerken zihinleri kısa bir süre için bir olmuştu; Yuda'nın zihnini meşgul eden bir tek şey vardı; yakıcı, işkence gibi bir acı. Onu kontrol edebiliyor olması bir mucizeydi, Mihail bunu ya-

pamazdı. Yuda'nın ısırmasıyla birlikte küçük, ışıklı kiler Mihail'in çığlıklarıyla dolmuştu ama bunun kendi acısı olmadığını ve zarar veremeyeceğini biliyordu.

Mihail'e zarar verebilecek olan şey Yuda'nın ısırığıydı; sadece çektiği işkenceyi daha da uzatacak olmasına rağmen, emdiği kan Yuda'ya Yabloçkov Mumu'nun etkisine karşı biraz daha uzun süre mücadele edebilmesini sağlayabilecek gıdayı temin edecekti. Yuda intikamdan söz etmişti ama bu, kazançlı bir sonuca ulaştırmayıp daha fazla acı çekmesine neden olacak bir kendi kendini baltalama eylemi gibi görünüyordu. Ve Mihail acıyla dolu karmakarışık zihninde bir intikam duygusunu değil, sadece Yuda'dan beklediği ölçüde soğukkanlı ve katı bir mantığı algılayabildi; bu mantık Mihail'in çözemediği bir şekilde işliyor ve bütün yollar Yuda'nın ölümüne çıkıyordu. Daha fazlası da vardı: Yuda'nın zihninde çaresizce Mihail'in duymasını istediği sözcükler şekilleniyordu.

Fazla uzun sürmedi. Yuda saldırıya geçtiği andan itibaren Mihail onu geriye itmişti. Vampirin ani gücü ölüm öncesindeki son bir refleksten başka bir şey değildi; Mihail saniyeler içinde ondan kurtuldu ve vampirin güçsüz vücudunu daha fazla zarar görmesi için lambanın yakınında bir yere fırlattı. Sonra ayağa kalktı.

Yuda kımıldamadan yatıyordu ama henüz ölmemişti. Mihail'e bakıyordu ve onun kanıyla ıslanmış dudaklarında bir gülümseme belirmişti. Sonra sarsıldı ve ark lambasının ışığına doğrudan bakmak için başını çevirdi. Göz küreleri bir anda mavi bir aleve dönüştü ve saniyeler içinde geriye vampirin artık mevcut olmayan ruhuna açılan bomboş birer delik bırakarak hiçliğe karıştı. Çok geçmeden yüzünün cildi, yağları ve kemikleri de un ufak olup yere dökülmeye başladı.

Mihail sırt çantasının yanına koşup tahta hançerini ve onu Yuda'nın kalbine çakmak için kullanacağı çekici alıp getirdi ama o gidip gelene kadar vampirin vücudunda delinecek bir kalp kalmamıştı. Yuda'nın başı ve gövdesi toza dönüşmüştü. Ceketinin kollarının ve pantolonunun için-

de hâlâ bir miktar kütle kalmıştı geriye. Mihail, Yuda'nın bıçağını aldı ve kumaşı kesip açarak altında kalan et kütlesini ışığa çıkardı. Paranoyaydı ama akıllıca bir paranoyaydı. Mihail, Yabloçkov Mumu'nun yanına gitti ve ısıdan korunmak için bir parça kumaş kullanarak onu duvara sabitlediği yerden aldı. Teller lambayı Yuda'nın kalıntılarının yanına götürmesine izin verecek kadar uzundu. Mihail lambayı havaya kaldırdı ve yakından incelemek istermiş gibi insan biçimindeki toz birikintisinin üzerinde gezdirdi ama asıl amacı her şeyin tamamen yok olduğundan emin olmaktı. Çok geçmeden geriye kalan son kırıntılar da ışığın altında yok olup gitti. Mihail lambayı bir dakika daha tuttu ve sonra işinin bittiğine karar verdi.

Lambayı tekrar duvara götürdü ve derin bir nefes aldı. Ondan önce büyükbabası Aleksey denemişti. Yuda'yı Berezina'nın buz gibi sularında boğmaya çalışmıştı ama Yuda bir şekilde hayatta kalmıştı. Onu buz tutmuş Neva'nın üzerinde vurmuş ve bu defa öldürmüştü ama Yuda kefeni yırtıp yaşayan ölü olmuştu. Tamara ise hiç bu kadar yaklaşmamıştı. O, Dimitriy'in yardımıyla Yuda'yı hapsetmişti ama hepsi bu kadardı.

Şimdi o, Mihail Konstantinoviç Danilov, hepsinin ve diğer birçok insanın intikamını almıştı. Hiçbirinin yapamadığı şeyi yapmıştı ve bundan gurur duyuyordu. XVIII. yüzyılın sonlarına doğru doğmuş, *vurdalak*'ların alın yazısını paylaşmış, sonra onlardan biri olmayı seçmiş, kendi türü üzerinde deneyler yapmış ve neredeyse yetmiş yıl boyunca Rusya'nın başına bela olmuş olan Richard Llywelyn Cain ölmüştü.

Yuda artık yoktu.

XXVII

Bu tanıdık bir andı. Günlerden 1 Mart'tı, vakit öğle sonrasıydı ve saat dörde yirmi vardı. Zimeyeviç Kış Sarayı'nı ve çift başlı kartalıyla sarayın üstünde dalgalanan Romanov bayrağının yarıya indirilişini izleyen tek kişi değildi. Bunun çok benzerini 1825 yılında Taganrog açıklarında demir atmış bir gemiden de seyretmişti. O zamanlar bir dolap çevirmişlerdi; I. Aleksandr ölmemişti. Bugün ise hiç kuşku yoktu. Zimeyeviç II. Aleksandr'ın korkunç yaralarını görmüştü, kefeni yırtamazdı.

Bu, içi boş bir zaferdi. Aleksandr ölümü aldatmamıştı çünkü bunu istememişti; tam tersine, ölerek Zimeyeviç'i –en azından bir süre için– mağlup edeceğini bildiğinden, onu istemişti bile. Bu mesafeden görülemeyecek kadar ufaktı ama bayrağın üstündeki çift başlı kartalın göğsünde, iki eliyle tuttuğu Ascalon'u saplayarak ejderhayı öldüren Aziz George'un amblemini taşıyan bir kalkan vardı. Romanov'lar ölürken bile sinsice seviniyor ve zaferlerinin amblemini şehrin semalarında dalgalandırıyorlardı.

Kalabalığın büyük kısmı birer ikişer geri dönmeye başlamıştı, aralarında çocuklu aileler bile vardı. Bütün kadınların gözü yaşlıydı, bazı erkekler de ağlıyorlardı. Bir adam –deniz yüzbaşısıydı– dizlerinin üstüne çöküp hıçkırarak ağlamaya başladı. Zimeyeviç onlardan tiksiniyor ama gıpta da ediyordu. Bir insanken bile halkı tarafından

Aleksandr'ın sevildiği gibi sevilmemişti. Belki Zimeyeviç'in Rusya üzerinde güç sahibi olmayı böylesine istemesinin nedeni buydu, Rus halkının kendisini sevmesini istemesi. Mantık dışıydı ve bu fikir onu korkutuyordu.

Şimdi III. Aleksandr babasının yerine geçecek ve halkının sevgisine nail olacaktı. Aleksandr istese bile, Zimeyeviç gücünü onun üzerinde kullanamazdı. Danilov bunun icabına bakmıştı; bu defaki yeni bir Danilov'du ama en az ilki kadar belalıydı. Zimeyeviç yıllar önce Moskova'daki o tavernada Aleksyey İvanoviç ile tanıştığı güne lanet okudu.

Ama Rusya'daki iktidara gelecek olursak, Zimeyeviç'in bir nesil daha beklemesi gerekiyordu. Babası öldüğü sırada yeni çar onun yanındaydı ve Zimeyeviç'in tahminine göre yeni çareviç daha on iki yaşında bir çocuk olan Nikolay Aleksandroviç olmuştu. Günün birinde onun da babası ölecek ve o da Çar II. Nikolay olacaktı. Ama Zimeyeviç bundan bile emin olamıyordu, sorun hep buydu. Zimeyeviç, Nikolay çar olana kadar bir şey yapamazdı. O ölebilir ve tahtı bir erkek kardeşine ya da oğluna bırakabilirdi. Daha kötüsü de olabilirdi. Belki Halkın İradesi'nin düşleri gerçek olur ve kitleler bunu, ayaklanıp prangalarından kurtulmak için bir fırsat olarak görürdü.

Zimeyeviç güldü. Etrafındaki birkaç kişi kaşlarını çattı ama bunu umursamadı. Saçma bir fikirdi. Çar için deli olan bu köylülerin efendilerini devirmek için ayaklanacağını kim düşünebilirdi ki? Zimeyeviç'in kaygılanmasına gerek yoktu. O geri döndüğünde Rusya İmparatorluğu hâlâ orada olacak, hangisi olursa olsun başında hâlâ bir Romanov bulunacak ve bir meyve gibi toplanmaya hazır olacaktı.

Peki, bu arada ne yapılabilirdi? Yüz altmış yıldan fazla zamandır Rusya dendiğinde Zimeyeviç'in gözlerinin önüne iki ödül gelmişti: Romanov tahtı ve Ascalon. Şimdi bunlar ayrıydı. Dimitriy kendi yolunu seçmiş olabilirdi ama daha öncesinde Zimeyeviç onun zihnini okuyup Yuda'nın ona anlattığı her şeyi öğrenmişti. Ascalon artık Petersburg'da değildi. Yuda'nın doğduğu ülkedeydi. Yuda

daha da kesin ipuçları vermişti fakat bu pekâlâ blöf de olabilirdi. Önemi yoktu, Zimeyeviç oraya gidecek ve bir şekilde Ascalon'un iadesini isteyecekti.

Kendi kendine gülümsedi. Yuda, Shakespeare'den alıntı yapmıştı, kendisi de öyle yapacaktı. Sözcükleri yüksek sesle söyledi.

"İngiltere'ye kaçacağım ve orada çalacağım."[1]

Karlarla kaplı caddede yürümeye devam etti.

* * *

Gemi bir yandan diğer yana sallanıyor, dalgalar gövdesini dövüyorlardı. Dışarısı hâlâ aydınlıktı, tabutun dışı, ambarın dışı, güverte. Dimitriy uyku zamanı olduğunu biliyordu ama canı istemiyordu. Rüyalarına güvenmek için Zimeyeviç'ten henüz yeterince uzaklaşmamıştı, vampirler rüya gördüğünden değil ya. Hâlâ Petersburg'un çok uzağında değildi, Baltık Denizi açıklarında bir yerlerdeydi. Zimeyeviç'in şehirdeki varlığını algılayabiliyordu. Onun kanını hâlâ şiddetle istiyordu. Dimitriy gözlerini sıkıca kapatıp bu fikri zihninden kovmaya çalıştı. İğrençti, hayatı boyunca kendisine iğrenç gelen çok şey yapmıştı. Ölüyken de aynı olması o kadar tuhaf mıydı?

En azından şimdi özgürdü. Rüzgâr gücüyle ilerleyen gemi yavaş gidiyor olabilirdi ama onu uzaklara götürebilirdi. Yolda bazı yerlerde –Stockholm ve Londra'da kesin olarak– duracaklardı ama Dimitriy'in basit bir sandık gibi görünen tabutuna kimse dokunmayacaktı. Bunu garantiye almak için iyi para ödemişti. Londra'dan ayrıldıktan sonra açık denizi, Atlantik'i aşacak ve sonunda büyük, yeni bir şehre ulaşacaktı. Dimitriy yeni bir dünyada yeni bir yaşama doğru yol alıyordu.

Amerika'ya gidiyordu.

1. W. Shakespeare'in *V. Henry* adlı oyunundan. (Ç.N.)

Bu tanıdık bir andı. Günlerden 1 Marttı, vakit öğle sonrasıydı ve saat dörde yirmi vardı. Mihail Kış Sarayı'nı ve çift başlı kartalıyla sarayın üstünde dalgalanan Romanov bayrağının yarıya indirilişini izleyen tek kişi değildi.

Aslında Mihail hiç de Kış Sarayı'na bakmıyordu. Şehrin diğer tarafındaydı. Zimeyeviç'in gözlerinden gördüğünü biliyordu fakat vampirin varlığını zihninden kovaladı.

Tamara ona I. Aleksandr'ın ölümünü anlatmıştı, tam Aleksey'in anlattığı şekliyle. Bu gerçek bir ölüm değildi, o daha sonraydı. Tam olarak ne zaman gerçekleştiğini ona Mihail'in amcası II. Aleksandr söylemişti. Tamara Çar Nikolay'ın ölümünü duyduğunda ailesiyle birlikte olduğunu ve ne kadar etkilenmiş olduğunu da anlatmıştı. O daha iyi bir ölümdü çünkü Zimeyeviç'in bir rolü olmamıştı. Nikolay'ı erkek kardeşi korumuştu, tıpkı şimdi kuzeni olarak Mihail'in III. Aleksandr'ı koruduğu gibi.

Mihail, Zimeyeviç'in kanının vücudundan tamamen uzaklaşmasının ne kadar zaman alacağını bilmiyordu. Yuda'nın günlüğüne göre haftalar sürebilirdi. Mihail o süre zarfında ölürse bütün Romanov Hanedanı'nı kurtarabilirdi ama onlar için çoktan yeterince şey yapmıştı. Sebebi ne olursa olsun, Aleksandr, Yuda'nın o mahzene gitmesini sağlayarak borcunu ödemişti. O artık ölmüş olsa da birbirlerine borçları kalmamıştı.

Yuda da ölmüştü.

Bu kesindi. Yabloçkov Mumu'nun ışığına maruz kaldığı zaman ne hale gelmiş olduğu yeterince açıklayıcı olmasına rağmen, daha iyi kanıtlar da vardı. Mihail peynirci dükkânına açılan tünele geri döndüğünde, zarar veremeyecek kadar loş bir lamba ışığı altında Yuda'nın kopuk kulağına bakmak için mendili tekrar açmış ve kıvrımlarının arasında tozdan başka bir şey kalmamış olduğunu görmüştü. Kulak ark lambasının gizemli ışığına doğrudan maruz kalmış değildi ama Yuda'nın bedeni ölürken kulağı dahil bütün kısımları ölmüştü. İkisinin arasında binlerce verst olsaydı da aynısı olurdu ama bu kadar yakınlarken artık Yuda'nın ölümü inkâr edilemezdi. Mihail ma-

dalyonundaki saçlara da bir daha bakmıştı ama onlara bir şey olmamıştı, bu saçlar Yuda'nın bir insan olduğu zamanlara aitti, vampir değil. Mihail onları Yuda'nın vücudunun toza dönüşmüş kalıntılarının yanına koymayı düşünmüştü ama bu bir saygı ifadesi olurdu, oysa Mihail saygı duymuyordu. Mihail, Kibalçiç'in dinamitlerinin bir kısmını yüz yıl kadar önce Ermeni rahiplerinin inşa etmiş olduğu ve olan bitene dair kanıtların bulunduğu geçitleri göçertmek için kullandı. Yuda'dan geriye kalan dünyevi bir şey yoktu ama Dusya'nın cesedini –en azından bir süre– kimsenin bulmaması daha iyi olurdu.

Cebinde bir anahtar buldu ve böylece dükkândan kolayca çıkabildi. Yuda'nın içi boşalmış giysilerini de aradı, onları kaldırdığı anda her taraflarından tozlar dökülüyordu. Bu arada ilgisini çeken bir şey buldu: zümrüt gözlü, kızıl çatal dilli ejderha şeklinde altın bir yüzük. Mihail, Zimeyeviç'in yanındayken onu fark etmemişti ama Aleksey onu çok iyi hatırlıyordu ve Tamara'ya anlatmıştı. Mihail, Yuda'nın yüzüğü nasıl ele geçirdiğini bilmiyordu ama artık onun olmuştu.

Mihail seviniyor olmalıydı ama böyle hissetmiyordu. Yuda'yı mahvetmek hayatının tek amacı olmuştu. Artık geriye hiçbir şey kalmamıştı. Yola Zimeyeviç'i takip ederek devam edebilirdi ama bu onun kavgası değildi; Romanov'lar bir kere olsun düşmanlarıyla kendileri mücadele etmeli ve Danilov'ları rahat bırakmalıydılar. O yüzden babasına gidip taşrada güzel bir malikâne ve bakanlıklardan birinde rahat ve yüksek maaşlı bir iş istememişti. Onu Zimeyeviç'in geri dönme ihtimaline karşı her zaman elde tutmak isterlerdi. Ayrıca böyle bir hayat onu zaten sevindirmezdi.

Yuda'yla ilgili planlar yapmadıkları sakin akşamlarda annesiyle sohbet ederlerken onsuz bir dünyanın nasıl olacağını hayal ederlerdi. Mihail hep birlikte yaşamak için onun yanına, Saratov'a geri döneceğini söyler, annesi de aptallık etmemesini öğütlerdi ama Mihail onun bunu ümit ettiğini bilirdi. Şimdi bu bir seçenek olmaktan çık-

mıştı. İster cennet, ister cehennem, annesi kesinlikle Yuda'nın ölmüş, oğlunun da hayatta kalmış olduğunu bilme lüksüne sahip olduğu bir evrendeydi. Öyle olmasaydı, yaşadıkları tüm o sıkıntılara değer miydi?

Tamara ona gençken kendisinin de benzer bir durumda kaldığını anlatmıştı. Yaşamının yarısını takıntı haline getirmiş olduğu bir tek hedefe kilitlenerek geçirmişti: gerçek anne ve babasını bulmak. Bu, Mihail'e miras bıraktığından daha asil bir hedefti. Tamara onları bulduğu zaman ne yapacağını, bundan sonra yaşamına neyin yön vereceğini merak etmişti. Bu soruyu cevaplaması hiç gerekmemişti. Anne ve babasına kavuşmuş ve her ikisi de birkaç saat içinde ölmüştü. Tamara bunun için Yuda'yı suçlamış ve böylece yaşamının geri kalanı için yeni bir hedef bulmuştu: Yuda'nın ölümü. Bu da Mihail'e miras kalmıştı.

Ama şimdi görev tamamlanmıştı; annesi başlamış, oğlu da bitirmişti. Yuda ölmüştü ve Mihail'in geleceği artık yazılmayı bekleyen boş, beyaz bir sayfaydı. Ve o yine de ilk satırı, hatta ilk kelimeyi bile yazamıyordu. Ailesi yoktu, dostu yoktu, evi ve herhangi bir arzusu da yoktu. En kötüsü de, hayalleri yoktu. Geriye eskiden annesini de yıllarca üzmüş olan ve annesi gibi kendisinin de cevap bulamadığı o tek soru kalıyordu. Mihail'in varoluş nedeni neydi?

Ve bu soru onu ne kadar rahatsız ederse etsin, zihnini meşgul eden daha önemli bir bilmece vardı. Dükkândan çıkıp Petersburg sokaklarında yürümeye başladığı andan itibaren, hatta Aleksandr'ın ölüm haberini bile duymadan önce kendisini huzursuz hissetmeye başlamıştı. Kısa bir süre için olsa da, Yuda'yla zihnini paylaşmıştı. Aynısını Zimeyeviç'le de yapmıştı ama o çok daha sinir bozucuydu. Yuda'nın ölürken bile korumayı başardığı buz gibi sükûneti dehşet vericiydi ama Mihail'e bir bilgi parçacığını iletmek için gösterdiği aşikâr kararlılık daha da kötüydü. Vücuduyla birlikte zihni de çöktüğü için, ifade etmek istediği cümlenin yarısına geldiğinde düşünce akışı kesilmiş ve Mihail onu itip uzaklaştırırken cümlesi ya-

rım kalmıştı. Mihail sadece başını duymuş ve bir anlam verememişti. Ama yine de Yuda'nın ölümünden bile değerli olduğu açıktı. Yuda'nın asla açıklama şansı bulamayacağı ama Mihail'in sonsuza kadar aklında kalacak olan birkaç sözcüktü sadece:

"Lyoşa'ya de ki..."

Son not

Açık istisnalar olan Luka ve Dusya dışında Halkın İradesi'nin bu öyküde sözü geçen üyelerinin hepsi gerçek tarihî karakterlerdir. Örgütün Çar II. Aleksandr'ı öldürmekten suçlu bulunan beş üyesi 3 Nisan 1881 tarihinde Semyonovskiy Meydanı'nda asılarak idam edildi (Elli beş yıl önceki başarısız Dekabrist Ayaklanması'na önderlik ettikleri gerekçesiyle idam edilenlerin sayısı da aynıydı). Bunlar Nikolay İvanoviç Kibalçiç, Timofey Mihailoviç Mihailov, Sofia Lvovna Perovskaya, Andrey İvanoviç Zelyabov ve Nikolay İvanoviç Risakov'du.

Dekabristler'de de olduğu gibi, infazlar pürüzsüz gerçekleşmedi. İlk denemede Mihalov'un ipi koptu; ikincide ilmik çözüldü. Ahali bunun Tanrı'nın Mihalov'un affedilmesi için gönderdiği bir işaret olduğunu söyleyerek bağırıştı ama yakarmalara aldırış eden olmadı. Üçüncü denemede ip dayandı ama düğüm yeterince sağlam değildi, o yüzden Mihailov dakikalarca havada çırpındı. Sonunda cellat Frolov Mihailov'un boynuna ilkini çıkarmadan ikinci bir ilmik taktı. İnfazı gösteren çizimlerde Mihailov'un vücudu bir tek dikey ip yerine iki tane çapraz ipin ucunda tuhaf bir şekilde sallanırken tasvir edilir.

Sorgu sırasında yoldaşlarına ihanet eden Risakov sıra kendisine geldiğinde paniğe kapıldı ve darağacına yapışıp bacaklarını onun ahşap kirişine doladı. İp boynuna geçi-

rilmeden önce askerlerin onu zorla oradan ayırması gerekti.

İlk ölen kişi olan Kibalçiç mahkemeye bir savunma sunmakla pek ilgilenmedi ve soğukkanlılıkla gitti. Hapishanedeyken vaktinin çoğunu roket yolculuğuyla ilgili fikirler geliştirmekle geçirdi. İcadının kamu yararına kullanılabileceği ümidiyle çalışmalarını yetkililere göstermesi için avukatına ısrar etti; bunlar dosyaya kondu ama 1918 yılına kadar gören olmadı. Hayata geçirilebilir bir uçuş aracı tasarlamış olmamasına rağmen, çoğu fikri sonradan roket tasarımında yararlanılacak olanların öncüsü oldu.

Ay yüzeyindeki bir kratere onun adı verilmiştir.

"DANİLOV BEŞLEMESİ"NİN KARAKTERLERİ

Aleksey İvanoviç Danilov: 1812 yılında Opriçnik'leri mağlup eden ve 1825 yılında ölmüş gibi gösterilmesine yardım ederek Çar I. Aleksandr'ı Zimeyeviç'ten kurtaran Rus askeri ve casusu. Dekabrist Ayaklanması'ndan sonra sürgüne gönderildi.

Dimitriy Alekseyeviç Danilov: Aleksey İvanoviç Danilov'un tek oğlu. 1856 yılında vampir oldu.

Marfa Mihaylovna Danilova: Aleksey'in karısı ve Dimitriy'in annesi.

Domnikiia Semyonovna Beketova: Aleksey'in metresi. 1826 yılında sürgün edildiğinde onunla birlikte Sibirya'ya gider.

Tamara Alekseyevna Danilova: Tamara Valentinovna Komarova adıyla da bilinir. Aleksey ve Domnikiia'nın gayrımeşru kızı.

Yuda: Vasiliy Denisoviç Makarov, Vasiliy İnnokyentiyeviç Yudin, Vasiliy Grigoryeviç Çernetskiy ve Richard Llywelyn Cain adıyla da bilinir. 1812 yılında Rusya'ya gelen on iki Opriçnik arasındaki tek insan. Cain adı altında vampirler üzerinde deneyler yaptı. 1825 yılında kendisi de vampir oldu.

Zimeyeviç: 1812 yılında Opriçnik'leri Rusya'ya getiren ve 1712 yılında Çar Büyük Petro'nun kendisine oynadığı oyunun intikamını almak isteyen başvampir.

Svetlana Nikitiçna Danilova: Dimitriy'in eşi.

Vadim Fyodoroviç Savin: Aleksey'in komutanı. 1812 Seferi sırasında ölür.

Maksim Sergeyeviç Lukin: Aleksey'in dostu. 1812 Seferi sırasında ölür.

Dimitriy Fetyukoviç Petrenko: Aleksey'in dostu. 1812 Seferi sırasında ölür.

Opriçnikler: Aleksey'in 1812 yılında mağlup ettiği bir vampir grubunun takma adı. Her biri adını, 12 Havari'den almıştır.

Prens Pyotr Mihayloviç Volkonskiy: Çar I. Aleksandr'ın ikinci komutanı. Aleksey'le birlikte çarın sahte ölümünü planlar.

Raisa Styepanovna Tokoryeva: 1825 yılında Yuda'nın Çifit Kale'den kaçmasına yardım eden ve Dimitriy'i vampire dönüştüren vampir.

Vitaliy İgoreviç Komarov: Tamara'nın eşi.

Luka Miroslaviç Novikov: Tamara'nın Vitaliy'den olan oğlu.

JASPER KENT'İN BÜYÜLEYİCİ, ÜRPERTİCİ, ALKIŞLANASI
TARİHÎ VAMPİR DİZİSİ DANİLOV BEŞLEMESİ'NİN DÖRDÜNCÜ KİTABI

HALKIN İRADESİ

Türkmenistan, yıl 1881. Gök Tepe Kalesi'nin zindanında bir tutsak var. İki yıldır bağlı olduğu sandalyeden kalkmamış, elli yıldan uzun süredir gün ışığını görmemiş biri. Şehir, Rusların kuşatması altında, çok geçmeden de düşüyor. Rus ordusundaki bir albay, çok özel bir nedenle burada bulunuyor. Albay Otrepyev kalenin mahzenine iniyor. Ne var ki, onun gelişi tutsak için özgürlük anlamına gelmiyor; albay sadece yeni bir zindancı, üstelik eski bir dost, yeni bir düşman. İkisi birlikte daha da eski bir düşmanla buluşmak için Rusya'ya dönüyorlar.

St. Petersburg'da başvampir Zimeyeviç, her zamanki gibi pusuda bekliyor. Çar II. Aleksandr'a gücünün yetmeyeceğini biliyor ama yeni çareviç için durum farklı. Otrepyev tutsağı ona getirince, Zimeyeviç ihtiyacı olan her şeyi elde etmiş olacak. Geriye sadece çarın ölmesi kalıyor. Ne var ki Gök Tepe'den gelen yalnızca Otrepyev'le tutsağı değil. Peşlerinden gelen subay, ne çarı ne Otrepyev'i ne de Zimeyeviç'i umursuyor. O kendi ailesinin intikamını almaktan başka bir şey düşünmüyor.

Bu arada çarın halka tanıdığı birtakım özgürlükler, halkın daha fazlasını istemesine yol açıyor; bazıları ise mutlak özgürlüğün diktatörün ölümüyle gerçekleşeceğine inanıyor. O inançla 1 (13) Mart 1881 günü Çar II. Aleksandr'a yaptıkları suikastle Rus tarihinde önemli yeri olan Halkın İradesi *(Narodnaya Volya)* örgütü, dünyadaki terörist örgütlerin ilk örneklerinden biri.

1812'de Rus tarihinin en kara dönemi sayılan Napoléon işgali sırasındaki gerçek olayları çarpıcı bir vampir öyküsüyle harmanlayarak başlayan "Danilov Beşlisi", bir yandan Danilov ailesinin, diğer yandan Romanov Hanedanı'nın korkulu rüyası olarak tam yüz elli yıl sürüyor ve çarlığın düşmesi, Danilov ailesinin son üyesinin de o korkulu rüyayı bitirmesiyle sona eriyor. Beşlemenin dördüncü kitabı olan *Halkın İradesi* de diğerleri gibi bir solukta okunan sürükleyici bir roman.

THG
0871562
CAG

Kapak resmi: Paul Young / Artist Partners Ltd.

can

25 TL
KDVDAHİL

ISBN: 978-975-07-2198-4

9 789750 721984

canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinevi